चैनपुर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
चैनपुर, संखुवासभा
कोशी प्रदेश

प्रथम आवधिक योजना

(आ.व. २०८०/८१-२०८४/८५)

अन्तिम प्रतिवेदन

२०८०

[प्राविधिक सहयोग]

पाथवे इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.

सूर्यविनायक-५, भक्तपुर

बागमती, प्रदेश

चैनपुर नगरपालिकाको प्रथम आवधिक योजना (२०८०/८१-२०८४/८५)

सहयोगी संस्थाः
प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान
प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम (PLGSP)
कलवलगुडी, भद्रपुर, झापा
कोशी प्रदेश

सहजीकरणः
पाथवे इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी प्रा. लि.
सूर्यविनायक, भक्तपुर
बागमती प्रदेश

तयार गर्ने/प्रकाशक
चैनपुर नगरपालिका
चैनपुर, संखुवासभा
कोशी प्रदेश

सर्वाधिकार ©: प्रकाशकमा
प्रकाशन बर्षः २०८०

बिषय सूची

तालिका सूची.. **झ**
चित्र सूची .... □
फोटो सूची.. □
नक्शा सूची.. □

परिच्छेद १: परिचय.. **१**
१.१ पृष्ठभूमि..१
१.२ आवधिक योजनाको उदेश्यहरु.. २
१.३ आवधिक योजना तर्जुमा प्रकिया आधारहरु २

परिच्छेद २: नगरपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समिक्षा ४
२.१ नगरपालिकाको परिचय.. ४
२.१.१ भौगोलिक अवस्थिति, राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना ४
२.१.२ प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा.. ७
२.१.३ जनसांख्यिकीय अवस्था.. ९
२.१.४ बसाईसराई १२
२.१.५ जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्याको विवरण..१३
२.१.६ वैवाहिक अवस्था.. १४
२.१.७ जातजाती १४
२.१.८ भाषा..१५
२.१.९ धर्म १६
२.१.१० अपांगको अवस्था..१६
२.१.११ व्यक्तिगत घटना दर्ताको अवस्था..१७
२.२ आर्थिक विकासको अवस्था.. १८
२.२.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा.. १८
२.२.२ पर्यटन तथा संस्कृति..२२
२.२.३ उद्योग, व्यापार, व्यवसाय र आपूर्ति २६
२.२.४ आम्दानी, रोजगारी र वित्तिय सेवा २९
२.२.५ सहकारी ३२
२.३ सामाजिक विकासको अवस्था ३३
२.३.१ स्वास्थ्य तथा पोषण..३३
२.३.२ शैक्षिक विकास ३६
२.३.३ खानेपानी तथा सरसफाई ४०
२.३.४ खेकलुद तथा मनोरन्जन ४१
२.३.५ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण ४३
२.४ पूर्वाधार तथा शहरी विकासको अवस्था..४४
२.४.१ वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण ४४

२.४.२ सडक, पुल तथा यातायात ४८
२.४.३ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा ५०
२.४.४ सूचना, संचार तथा प्रविधि ५१
२.४.५ घरयासी साधन/सुविधाहरु ५२
२.५ वन, वातावरण तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनको अवस्था ५३
२.५.१ वन तथा जैविक विविधता ५३
२.५.२ भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन ५५
२.५.३ वातावरण व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनूकुलन ५९
२.५.४ महामारी तथा विपद व्यवस्थापन ६१
२.६ भू-उपयोग ६४
२.७ सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्था ६७
२.७.१ स्थानीय नीति ऐन तथा सुशासन ६७
२.७.२ संगठानात्मक विकास ६९
२.७.३ श्रोत परिचालन ७२
२.७.४ योजना व्यवस्थापन ७६

परिच्छेद ३: सोंच तथा विकासको अवधारणा ७८
३.१ पृष्ठभूमि ७८
३.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौती ७८
३.३ प्रमुख संभावना तथा अवसर ८५
३.४ निर्देशक सिद्धान्त ९०
३.५ सोंच, लक्ष्य तथा उदेश्य ९७
३.५.१ दिर्घकालिन सोंच ९७
३.५.२ लक्ष्य १०१
३.५.२ उदेश्य १०१
३.६ रणनीति तथा प्राथमिकता १०२
३.७ लगानी, स्रोत अनुमान र बाँडफाट १०३

परिच्छेद ४: आर्थिक श्चेत्र १०६
४.१ कृषि तथा पशुपन्छी १०६
४.१.१ पृष्ठभूमि १०६
४.१.२ समस्या तथा चुनौती १०६
४.१.३ संभावना तथा अवसर १०७
४.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १०७
४.१.५ अपेक्षित उपलब्धि १०९
४.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १०९
४.२ सिंचाई ११०
४.२.१ पृष्ठभूमि ११०
४.२.२ समस्या तथा चुनौती ११०
४.२.३ संभावना तथा अवसर ११०

४.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ११०
४.२.५ अपेक्षित उपलब्धि १११
४.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १११
४.३ उद्योग, व्यापार, व्यवसाय तथा आपूर्ति ११२
४.३.१ पृष्ठभूमि ११२
४.३.२ समस्या तथा चुनौती ११२
४.३.३ संभावना तथा अवसर ११३
४.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ११३
४.३.५ अपेक्षित उपलब्धि ११४
४.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष ११५
४.४ श्रम, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षा ११५
४.४.१ पृष्ठभूमि ११५
४.४.२ समस्या तथा चुनौती ११५
४.४.३ संभावना तथा अवसर ११६
४.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ११६
४.४.५ अपेक्षित उपलब्धि ११८
४.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष ११८

परिच्छेद ५: सामाजिक क्षेत्र १२०
५.१ स्वास्थ्य तथा पोषण १२०
५.१.१ पृष्ठभूमि १२०
५.१.२ समस्या तथा चुनौती १२०
५.१.३ संभावना तथा अवसर १२१
५.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १२१
५.१.५ अपेक्षित उपलब्धि १२३
५.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १२४
५.२ शिक्षा, विज्ञान तथा नवप्रवर्तन १२४
५.२.१ पृष्ठभूमि १२४
५.२.२ समस्या तथा चुनौती १२४
५.२.३ संभावना तथा अवसर १२५
५.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १२५
५.२.५ अपेक्षित उपलब्धि १२७
५.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १२८
५.३ खानेपानी तथा सरसफाई १२८
५.३.१ पृष्ठभूमि १२८
५.३.२ समस्या तथा चुनौती १२९
५.३.३ संभावना तथा अवसर १२९
५.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १२९
५.३.५ अपेक्षित उपलब्धि १३०
५.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १३१

५.४ महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग १३१
५.४.१ पृष्ठभूमि १३१
५.४.२ समस्या तथा चुनौती १३२
५.४.३ संभावना तथा अवसर १३२
५.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १३३
५.४.५ अपेक्षित उपलब्धि १३४
५.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १३४
५.५ युवा तथा खेलकुद १३५
५.५.१ पृष्ठभूमि १३५
५.५.२ समस्या तथा चुनौती १३६
५.५.३ संभावना तथा अवसर १३६
५.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १३७
५.५.५ अपेक्षित उपलब्धि १३७
५.५.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १३८

परिच्छेद ६: पूर्वाधार क्षेत्र १३९
६.१ वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण १३९
६.१.१ पृष्ठभूमि १३९
६.१.२ समस्या तथा चुनौती १३९
६.१.३ संभावना तथा अवसर १४०
६.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १४०
६.१.५ अपेक्षित उपलब्धि १४१
६.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १४१
६.२ सडक, पुल तथा यातायात १४२
६.२.१ पृष्ठभूमि १४२
६.२.२ समस्या तथा चुनौती १४२
६.२.३ संभावना तथा अवसर १४३
६.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १४३
६.२.५ अपेक्षित उपलब्धि १४४
६.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १४५
६.३ जलश्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा १४५
६.३.१ पृष्ठभूमि १४५
६.३.२ समस्या तथा चुनौती १४६
६.३.३ संभावना तथा अवसर १४६
६.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १४६
६.३.५ अपेक्षित उपलब्धि १४७
६.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १४७
६.४ सूचना, संचार तथा प्रविधि १४८
६.४.१ पृष्ठभूमि १४८
६.४.२ समस्या तथा चुनौती १४८

६.४.३ संभावना तथा अवसर १४९
६.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १४९
६.४.५ अपेक्षित उपलब्धि १५०
६.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १५१

परिच्छेद ७: वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र १५२
७.१ वन तथा जैविक विविधता १५२
७.१.१ पृष्ठभूमि १५२
७.१.२ समस्या तथा चुनौती १५२
७.१.३ संभावना तथा अवसर १५३
७.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १५३
७.१.५ अपेक्षित उपलब्धि १५५
७.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १५५
७.२ भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन १५६
७.२.१ पृष्ठभूमि १५६
७.२.२ समस्या तथा चुनौती १५६
७.२.३ संभावना तथा अवसर १५७
७.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १५७
७.२.५ अपेक्षित उपलब्धि १५९
७.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १५९
७.३ वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन १६०
७.३.१ पृष्ठभूमि १६०
७.३.२ समस्या तथा चुनौती १६०
७.३.३ संभावना तथा अवसर १६१
७.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १६२
७.३.५ अपेक्षित उपलब्धि १६३
७.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १६४
७.४ विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशीलता १६४
७.४.१ पृष्ठभूमि १६४
७.४.२ समस्या तथा चुनौती १६५
७.४.३ संभावना तथा अवसर १६६
७.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १६७
७.४.५ अपेक्षित उपलब्धि १६९
७.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १७०

परिच्छेद ८: संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र १७२
८.१ संस्थागत विकास तथा सुशासन १७२
८.४.१ पृष्ठभूमि १७२
८.४.२ समस्या तथा चुनौती १७३
८.४.३ संभावना तथा अवसर १७४

८.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना १७५
८.४.५ अपेक्षित उपलब्धि १७८
८.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष १७९

परिच्छेद ९: कार्यान्वयन व्यवस्था १८०
९.१ पृष्ठभूमि १८०
९.२ संस्थागत व्यवस्था तथा मानव संसाधन योजना १८१
९.३ बिषयक्षेत्र अनुसार अनुमानित बजेट १८१
९.४ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण १८३
९.५ स्रोत परिचाल रणनीति १८५
९.६ आवधिक योजना कार्यान्वयन १८७
९.७ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना १८८

परिच्छेद १०: नतिजा खाका १९१
१०.१ पृष्ठभूमि १९१
१०.२ नतिजा खाकामा समावेश गरिएका बिषयहरु १९१
१०.३ नतिजा खाकाको प्रयोग १९१
१०.४ नतिजा खाका १९३

सन्दर्भ सामाग्री २०८

अनुसूचीहरु २१०
अनुसूची १ – फोटो २१०
अनुसूची २ – नक्शा २१३
अनुसूची ३ – माईन्यूट २१८
अनुसूची ४ – नगरपालिकाका रणनैतिक योजनाहरु २३९
अनुसूची ५ – नगर स्तरिय योजनाहरु २४५
अनुसूची ६ – वडा स्तरिय योजनाहरु २९१
अनुसूची ७ – नगरपालिकामा अवस्थित सडकहरुको वडागत विवरण ३४३
अनुसूची ८ – नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण ३४७
अनुसूची ९ – नगरपालिकाका कर्मचारीहरुको विवरण ३४९
अनुसूची ९ – नगरपालिकामा अवस्थित सरकारी र गैन्ह सरकारी संघ सस्थाहरुको विवरण ३५६

तालिका सूची

तालिका १: नगरपालिकाको वडा विभाजन, जनसंख्या, क्षेत्रफल र जनघनत्व ७
तालिका २: नगरपालिकामा अवस्थित नदि तथा खोलाहरुको वडागत वितरण ८
तालिका ३: नगरपालिकाका धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्रहरुको वडागत वितरण.............................८
तालिका ४: जनसांख्यिकीय विवरण ९
तालिका ५: जनसंख्याको वडागत वितरण, वनावट र घनत्व १०
तालिका ६: उमेर समुह अनुसार जनसंख्याको बनावट..११
तालिका ७: बसाईसराईका कारणहरु १३
तालिका ८: जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्याको विवरण १४
तालिका ९: वैवाहिक अवस्था १४
तालिका १०: नगरपालिकाको जातिगत विवरण १५
तालिका ११: अपांगताको प्रकार अनुसार जनसंख्याको विवरण १७
तालिका १२: नगरपालिकाको व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण (२०७४/०१/०१ देखि २०७९/१२/२७ सम्म)... १७
तालिका १३: कृषि वालीहरुको वर्गीकरण १८
तालिका १४: अन्न वालीको जात, क्षेत्रफल र उत्पादन १९
तालिका १५: फलफुल वालीको जात, क्षेत्रफल र उत्पादन... १९
तालिका १६: कृषि कार्यका लागि सिंचाईमा पहुँच भएका घरधुरीहरुको विवरण १९
तालिका १७: पशुपंक्षीको विवरण.. २०
तालिका १८: माछा र मौरी पालनको विवरण... २०
तालिका १९: आफ्नो कृषि उत्पादनबाट परिवारलाई खान पुग्ने महिनाको आधारमा घरधुरीहरुको विवरण २१
तालिका २०: चैनपुर नगरपालिकाको वाली पात्रो.. २१
तालिका २१: धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विवरण २३
तालिका २२: चैनपुर बजारबाट प्रमुख पर्यटकिय स्थलहरुसम्मको दुरी.......................................२४
तालिका २३: होटेल तथा रेष्टुरेन्टहरुको विवरण २५
तालिका २४: उद्योग तथा व्यवसायको संख्या र संलग्न जनशक्ति... २६
तालिका २६: स्थानीय हाटबजार, खपत हुने सामान र व्यापार क्षेत्र २८
तालिका २७: पेशागत विवरण ३०
तालिका २८: आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण ३०
तालिका २९: बैंक तथा वित्तिय संस्थाको विवरण...३१
तालिका ३०: सहकारी संस्थाहरुको विवरण...३२

तालिका ३१: स्वास्थ्य संस्थाहरुको वडागत विवरण ३४
तालिका ३२: नगरपालिकाको स्वास्थ्य सूचकहरु ३५
तालिका ३३: ५ बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका जनसंख्याको साक्षरताको अवस्था ३६
तालिका ३४: चैनपुर नगरपालिकामा अवस्थित विद्यालयहरुको वडागत विवरण ३७
तालिका ३५: उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक तह अनुसार ५ बर्ष माथिको जनसंख्याको विवरण ४०
तालिका ३६: खानेपानीको मुख्य स्रोत ४०
तालिका ३७: घरधुरी अनुसार शौचालय प्रयोगको स्थिति ४१
तालिका ३८: खेल मैदानहरुको विवरण ४२
तालिका ३९: युवा/युथ क्लबहरुको वडागत विवरण ४३
तालिका ४०: घरको स्वामित्त अनुसार घरपरिवारको संख्या ४५
तालिका ४१: परिवारमा महिलाको नाममा भएको घरजग्गा अनुसार परिवार संख्या ४५
तालिका ४२: घरको जगको बनावट ४७
तालिका ४३: घरको बाहिरी गाह्रोको बनावट ४७
तालिका ४४: घरको छानाको बनावट ४७
तालिका ४५: सरकारी र सार्वजनिक भवनहरुको विवरण ४८
तालिका ४६: चैनपुर नगरपालिकाका नगर स्तरिय पक्की सडकहरु ४९
तालिका ४७: नगरपालिकामा अवस्थित पुलहरुको विवरण ५०
तालिका ४८: वत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवार संख्या ५०
तालिका ४९: परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवार संख्या ५१
तालिका ५०: सूचना तथा संचारका साधनको प्रयोग गर्ने घरपरिवार ५२
तालिका ५१: घरयासी साधन/सुविधा प्रयोग गर्ने घरपरिवार ५२
तालिका ५२: गैरकाष्ठ वन पैदावरको र तिनको क्षेत्र ५३
तालिका ५३: सामुदायिक वनहरुको विवरण ५४
तालिका ५४: जोखिम अनुसार पहिरोको वडागत वर्गीकरण ५६
तालिका ५५: पहिरो प्रभावित क्षेत्रहरुको विस्तृत विवरण ५७
तालिका ५६: जलवायु परिवर्तनले निम्त्याएका समस्या, कारण र समुदायमा पारेको प्रभाव ६०
तालिका ५७: विपद तथा प्रकोपको वडागत स्तरीकरण ६३
तालिका ५८: भू-उपयोग ६५
तालिका ५९: चैनपुर नगरपालिकाले बनाएका ऐन कानूनहरु ६७
तालिका ६०: ऐन कानुनहरुको समग्र अवस्था ६९
तालिका ६१: स्थानीय तहको योजना प्राथमिकीकरणका आधार र अंकभार ७७
तालिका ६२: सार्वजनिक स्रोतहरुको प्रक्षेपण १०४

तालिका ६३: बिषयगत क्षेत्र अनुसार आगामी ५ बर्षको प्रस्तावित अनुमानित बजेट**....................१८१
तालिका ६४: आवधिक बार्षिक बजेटको प्रक्षेपण..१८४
तालिका ६५: योजना कार्यान्वयन तालिका १८८
तालिका ६६: अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रक्रिया र ढाँचा १९०

चित्र सूची

चित्र १: जनसंख्याको वडागत वितरण...१०
चित्र २: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड...१२
चित्र ३: भाषाको आधारमा जनसंख्याको वनावट १५
चित्र ५: धर्म अनुसार जनंख्याको वनावट १६
चित्र ६: पेशागत विवरण ३१
चित्र ७: दीर्घ रोगीहरुको संख्या...३५
चित्र ८: चैनपुर नगरपालिकाको संगठानात्मक संरचना...७१
चित्र ९: सार्वजनिक खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरु..१०५

फोटो सूची

फोटो १: सिद्धकाली मन्दिर (बायाँ) र वानेश्वर मन्दिर (दायाँ) २२
फोटो २: चैनपुर बजार (बायाँ) र चैनपुरको शुक्रबारे हाटबजार (दायाँ).....................................२७
फोटो ३: वडा नं ११ स्थित श्री वाणीविलास माध्यमिक विद्यालय..३७
फोटो ४: चैनपुर बजार क्षेत्रको भू-उपग्रह नक्शा...४५
फोटो ५: स्थानीय वस्ती, घरहरुको प्रकार र बनावट..४६
फोटो ६: गढी नजिकै रहेको नवनिर्मित बसपार्क ४९

नक्शा सूची

नक्शा १: चैनपुर नगरपालिकाको अवस्थिति ५
नक्शा २: उचाईगत अवस्था ६
नक्शा ३: नगरपालिकाको विद्यमान भू-उपयोग ६६

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

कुनै पनि क्षेत्रको व्यवस्थित विकासको लागि आवधिक योजनाहरु महत्वपूर्ण साधन हुन् । नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई संघीय संरचना अनुरूप एक बलियो स्थानीय सरकारको रूपमा स्थापित गरेको छ । संविधानमा नै स्थानीय तहको एकल र साझा अधिकारहरू परिभाषित छन् । जनसहभागिता, उत्तरदायित्व र पारदर्शिता सुनिश्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न, लोकतन्त्रका लाभहरूको समानुपातिक र न्यायोचित वितरण गरी कानुनी राज्य र दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप समाजवाद उन्मुख संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीलाई स्थानीय तहदेखि नै सुदृढ गर्ने उद्देश्य स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले राखेको छ । उक्त ऐनको दफा ११ र १२ मा क्रमश: गाउँपालिका तथा नगरपालिका र वडा समितिको काम कर्तव्य र अधिकार तोकिएका छन् भने दफा २४ को उपदफा (१) मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन र दीर्घकालिन योजना बनाई लागू गर्ने स्पष्ट उल्लेख छ । त्यसैगरी, ऐनको परिच्छेद ९ मा गाउँपालिका/नगरपालिकाको वित्तीय अधिकार क्षेत्रसमेत तोकिएको छ । संविधान र कानुन वमोजिम संघीय र प्रदेश सरकारले आवधिक योजना र दिगो विकासका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्ने मार्गचित्र समेत तर्जुमा गरिसकेका छन् । संविधानमा व्यवस्था भए अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरुबीच सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयमा आधारित विकास प्रकृयालाई स्थानीय तहमा संस्थागत गर्न, उपलब्ध सीमित स्रोतहरूको न्यायोचित वितरण गरी स्थानीय जनताको विकासको चाहनालाई पूरा गर्नको लागि स्पष्ट मार्गचित आवश्यक भएकोले चैनपुर नगरपालिकाको ५ बर्षको आवधिक योजना (आ.व. २०८०/८१-८४/८५) तर्जुमा गरिएको छ ।

नगरपालिकामा उपलब्ध स्रोत तथा साधन र विकासको स्थितिलाई ध्यान दिई आगामी बर्षहरुमा विकास कार्यक्रमहरु संचालन गर्नको लागि योजनावद्ध विकासको आवश्यक्ता हुन्छ । त्यसकारण आवधिक योजनाले नगरपालिकामा उपलब्ध स्रोत साधनको पहिचान गर्दै भविश्यमा यस नगरपालिकालाई कस्तो किसिमको नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्ने हो भन्ने कुराको समेत निक्यौंल गर्न मद्दत गर्दछ ।

नेपालको संविधान र कानुनमा व्यवस्था भए बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्र रहेको विषय र क्षेत्रलाई समेट्ने गरी स्थानीय तहको समग्र विकासको लागि आवधिक विकास योजना तर्जुमा गर्नुपर्दछ । खास गरी स्थानीय तहका आर्थिक सामाजिक नीति, स्थानीय स्तरका आयोजना लगायतका विषय समेटेर स्थानीय सरकारले स्थानीय तहको आवधिक योजना तर्जुमा गर्दछन् । यस्तो योजना तर्जुमा गर्दा नेपाल सरकारले राष्ट्रिय योजना र आ-आफ्नो प्रदेश सरकारको आवधिक योजनासंग तादाम्यता कायम गर्नुपर्दछ । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आवधिक योजनाहरु बीच अन्तरसम्बन्ध रहेको हुन्छ ।

यो आवधिक योजनाले चैनपुर नगरपालिकाको समृद्धि र विकासको दीर्घकालीन सोंच, उद्देश्य, रणनीति, कार्यनीति र प्राथमिकताको मार्गचित्र प्रस्तुत गर्दछ । यो आवधिक योजना पाँच वर्षका लागि निर्माण गरिएको

भए पनि यस नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोंच राष्ट्रिय दीर्घकालीन सोचसंग "समृद्ध नेपाल: सुखी नेपाली" तादात्म्य कायम हुनेगरी तयार गरिएको छ । योजनाको समष्टिगत सोंचको परिकल्पना पाँच वर्षभन्दा बढी अवधिको रहेको छ । यही परिकल्पनाको आधारमा लक्ष्य र उद्देश्य तय गरिएको छ । यस आवधिक योजनामा उल्लेखित समष्टिगत र क्षेत्रगत सोंच, लक्ष्य र उद्देश्य नगरपालिकामा भएका निर्देशक र बिषयगत समितिहरुसंग भएको कार्यशाला गोष्ठीहरुमा गरिएको सामुहिक छलफलहरुको निचोड हो । रणनीतिको तर्जुमा ५ वर्ष भन्दा बढीको समयावधिलाई ध्यानमा राखेर गरिएको भएतापनि कार्यान्वन गर्ने नीतिहरु भने ५ वर्षको अवधिका लागि मात्र हुन् ।

संविधान बमोजिम चैनपुर नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोंच र योजना तर्जुमा गरी प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा लगानी गर्नुपर्दछ । यस परिप्रेक्ष्यमा चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमाको लागि पाथवे ईन्जिनियरिंग कन्सल्टेन्सी प्रा.लि., सूर्यविनायक, भक्तपुर र चैनपुर नगरपालिकाबिच भएको सम्झौता बमोजिम यो प्रतिवेदन तयार गरी बुझाइएको छ ।

१.२ आवधिक योजनाको उदेश्यहरु

यस आवधिक योजना तर्जुमाका उद्धेश्यहरू देहाय बमोजिम छनः

क) स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा २४ को कार्यान्वयन गर्नु ।
ख) रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण गरी विकासका सम्भावनाहरूलाई समृद्धि तर्फ उन्मुख गर्नु ।
ग) वार्षिक विकास कार्यक्रमहरूलाई निश्चित गन्तव्यमा डोऱ्यायाउनु ।
घ) स्थानीय श्रोत, साधन र सीपको परिचालन र दिगो उपयोग गर्नु ।
ङ) राजनैतिक दलहरूले निर्वाचनमा गरेका प्रतिवद्धताहरूलाई कार्यरूपमा उतार्नु ।
च) विकासमा सबै वर्ग, लिङ्ग र समुदायको समावेशी सहभागिता, समतामूलक पहुँच र अपनत्व स्थापित गर्नु ।
छ) विकासका आवश्यक्ताहरूको प्राथमिकीकरण गरी क्रमश सम्वोधन गर्दै जानु ।
ज) दिगो विकासका लक्ष्यहरू स्थानीय परिवेश अनुसार प्राथमिकीकरण गरी कार्यान्वयन गर्नु ।
झ) आर्थिक रुपले विपन्न र सामाजिक रुपले पिछडिएका वर्ग र लिङ्गको संरक्षण र विकास गर्नु ।
ञ) आयको न्यायोचित वितरण गर्दै गरिवी न्यूनीकरण गर्नु ।

१.३ आवधिक योजना तर्जुमा प्रकिया आधारहरु

नेपालको संविधान, विद्यमान ऐन, नियमहरू, विद्यमान राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक नीति, संघीय पन्धौ योजनाको आधार पत्रका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू, दिगो विकासका लक्ष्य, राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक सरकारका मार्गनिर्देशन, चैनपुर नगरपालिकाको प्रमुख समस्या र सम्भावना, चैनपुर नगरपालिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनैतिक दलका घोषणा पत्रहरू, नगरपालिकाका बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र योजना दस्तावेजहरुलाई यस आवधिक योजना

तर्जुमाको लागि महत्वपूर्ण आधारका रुपमा लिइएको छ । तसर्थ यस चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा संविधानमा रहेका विभिन्न प्रावधान एवम् देशको आर्थिक, सामाजिक, वातावरणीय तथा राजनीतिक पक्षसंग सम्बन्धित विभिन्न ऐन, नियम र नीतिको कार्यान्वयन तथा उद्देश्य हासिल गर्ने पक्षलाई ध्यान दिदै निम्न लिखित आधारहरु लिईएको छ :

१) नेपालको संविधान ।
२) विद्यमान ऐन, कानुन र नियमहरु ।
३) विद्यमान राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक नीति ।
४) राष्ट्रिय/प्रादेशिक/स्थानिय तहको दीर्घकालीन सोंच ।
५) राष्ट्रिय/प्रादेशिक आवधिक योजना ।
६) दिगो विकास लक्ष्य ।
७) राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक सरकारका मार्ग निर्देशन ।
८) चैनपुर नगरपालिकाको प्रमुख समस्या र सम्भावना ।
९) चैनपुर नगरपालिकामा सहभागी राजनैतिक दलहरुको घोषणा पत्रहरु ।

परिच्छेद २: नगरपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समिक्षा

२.१ नगरपालिकाको परिचय

चैनपुर नगरपालिका “चन्द्रपुर” भन्ने धार्मिक ऐतिहासिक नामबाट अपभ्रंश हुँदै चैनपुर रहन गएको जनविश्वास छ । साविकको गौडा र सदरमुकाम रहेको चैनपुर नगरपालिका कोशी प्रदेश अन्तरगत संखुवासभा जिल्लाको ५ वटा नगरपालिका र ५ वटै गाउँपालिकाहरुमध्ये एक नगरपालिका हो । लेगुवा-तुम्लिङटार-खाँदबारी पक्की सडक र कोशी राजमार्गको पहुँच भएको चैनपुर पूर्वी नेपालकै ऐतिहासिक महत्व बोकेको पुरानो प्रशासनिक केन्द्र र बजार हो । पौराणिक मान्यता अनुसार सतीदेवीको दायाँआखाँ पतन भएको पवित्र स्थलको रुपमा परिचित चैनपुरको सिद्धकाली मन्दिरले यस नगरपालिकालाई थप धार्मिक र पौराणित महत्व समेत प्रदान गरेको छ । साविकका सिद्धकाली, सिद्धपोखरी, चैनपुर, वानेश्वर र खराङ गरी पाँच गाविसहरु गाभेर चैनपुर नगरपालिका गठन गरिएकोमा २०७३ फाल्गुनमा नुनढाकी गाविसलाई समेत यसै नगरपालिकामा गाभिएको थियो । चैनपुर, खरांग र पोखरी यस नगरपालिकाका प्रमुख बजार केन्द्रहरु हुन । चैनपुरका सिल्पकारहरुले बनाएका धातुको करुवा चैनपुरको अर्को महत्वपूर्ण पहिचान हो । ऐतिहासिक कालमा किराँतहरुको शासन रहेको यस स्थानलाई सो बेलामा गोलाबजार भनिने गरेको पाईन्छ । नेपाल एकीकरण पश्चात चैनपुरलाई पूर्व ६ नं भनेर समेत भनेको पाईन्छ । काठमाण्डौबाट दुरी नाप गरी राखिएको कोशेढुंगाले पनि यस ठाँउको ऐतिहासिक, प्रशासनिक र पुरातात्विक महत्वलाई उजागर गरेको छ । चैनपुर नगरपालिकामा राजधानी काठमाण्डौ, भक्तपुर, ललितपुर, धुलिखेल, वनेपा, साँगा, नाला आदि स्थानबाट व्यापारको सिलसिलामा आई बसोबास गरेका नेवारहरुको वस्तीहरु, धार्मिक, साँस्कृतिक र पुरातात्विक महत्वका मठमन्दिर, टोल, गल्ली, घरहरुले चैनपुरको इतिहास, कला र संस्कृतिलाई अझ जिवन्त पारेको छ । ब्राम्हण, क्षेत्री, राई, लिम्बु, परियार, विश्वकर्मा र सार्की यहाँका प्रमुख जातजातीहरु हुन ।

२.१.१ भौगोलिक अवस्थिति, राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना

भौगोलिक अवस्थिति

संखुवासभा जिल्लाको दक्षिणी भेगमा अवस्थित यस चैनपुर नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल २२३.६९ वर्ग किमि रहेको छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा ताप्लेजुङ र तेन्हथुम जिल्ला, पश्चिममा भोजपुर जिल्ला र खाँदबारी नगरपालिका, उत्तरमा संखुवासभा जिल्लाको पाँचखपन नगरपालिका र दक्षिणमा पनि संखुवासभा जिल्लाकै मादी र धर्मदेवी नगरपालिकाहरु रहेका छन । चैनपुर नगरपालिकाको उचाई समुन्द्र सतहबाट २६० मिटर (पिलुवा दोभान) देखि ३५३५ मिटर (जडिबुटे देउराली) सम्म रहेको छ । यसरी उचाईगत भिन्नताले गर्दा नगरपालिकामा पाईने वनस्पति, जिवजन्तु र हावापानीमा ठूलो विविधता पाईन्छ । भौगोलिक हिसाबले यो नगरपालिकाको फैलावट २७° १२' ३६" देखि २७° १४' १८" उत्तरी अक्षांशसम्म र ८७° ११' ४९" देखि ८७° ३०' ५७" पूर्वी देशान्तर फैलिएको छ ।

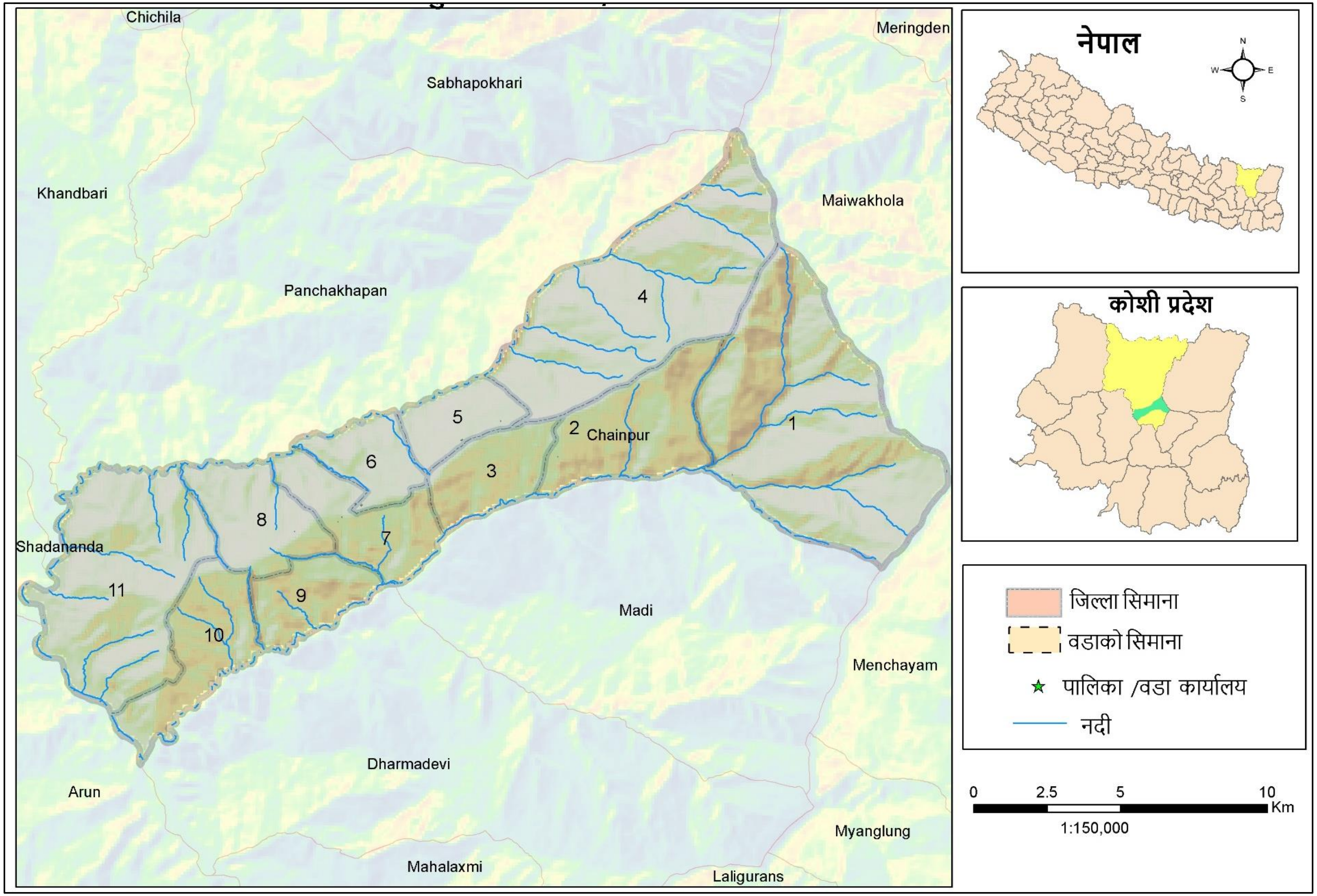

नक्शा १: चैनपुर नगरपालिकाको अवस्थिति

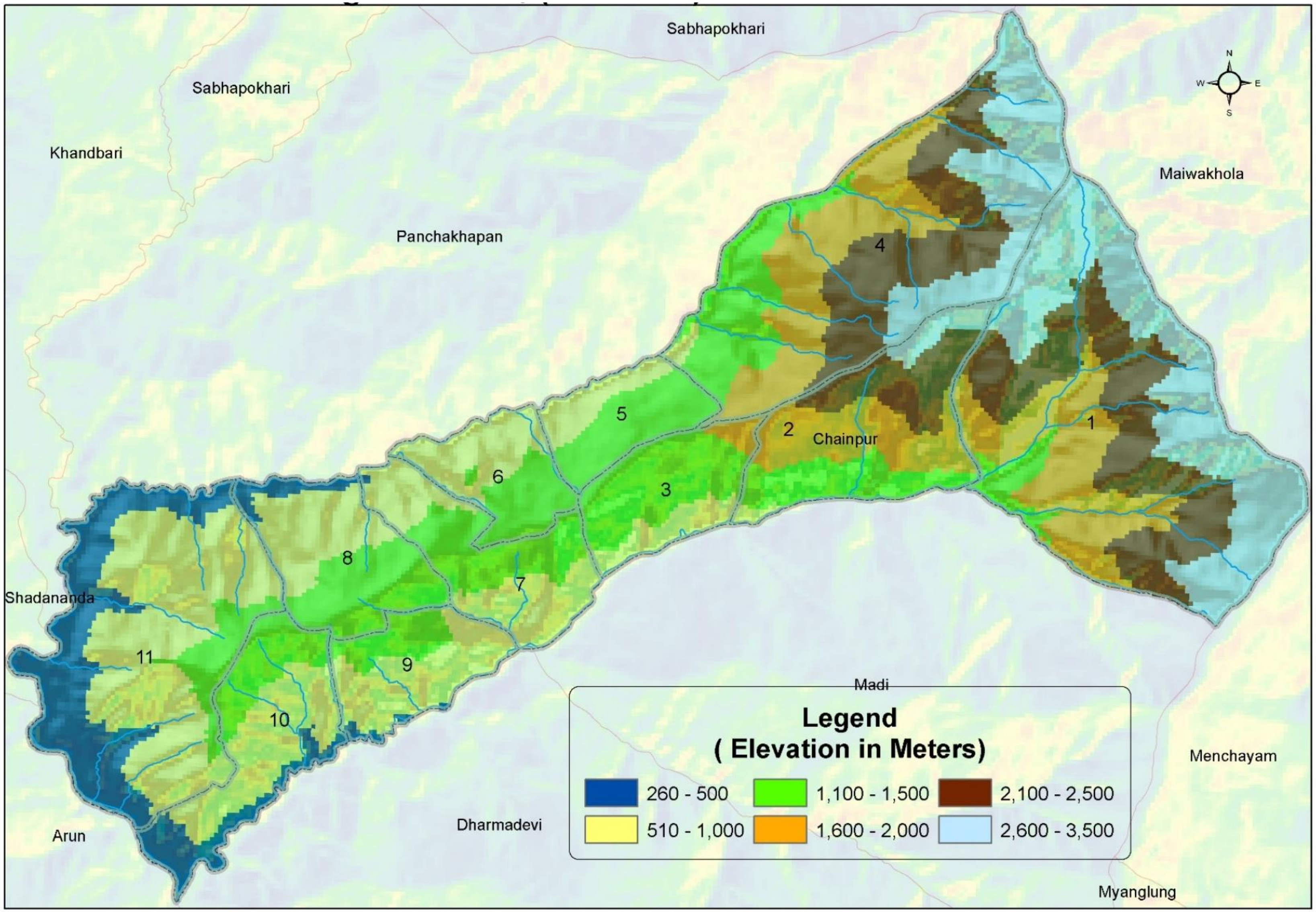

नक्शा २: उचाईगत अवस्था

राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना

संखुवासभा जिल्लामा रहेका कुल १० वटा स्थानीय तहहरु मध्ये चैनपुर नगरपालिका एक स्थानीय तह हो । यो नगरपालिका ११ वटा वडाहरुमा विभाजित रहेको छ भने नगरपालिकाको केन्द्र चैनपुर बजार हो । संखुवासभा जिल्लामा प्रतिनिधि सभा सदस्यको लागि १ निर्वाचन क्षेत्र र प्रदेश सभाको लागि २ निर्वाचन क्षेत्र रहेको छ भने चैनपुर नगरपालिका प्रदेश सभाको २ नं क्षेत्रमा पर्दछ । स्थानीय तहको पुनर्संरचना अनुसार नगरपालिकाको वडा विभाजन, क्षेत्रफल र जनघनत्व तालिका १ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका 1: नगरपालिकाको वडा विभाजन, जनसंख्या, क्षेत्रफल र जनघनत्व

वडा नं	जनसंख्या	क्षेत्रफल	जनघनत्व
१	१९९५	५१.८३	३८.४९
२	२२७३	१८.०६	१२५.८६
३	२९९२	१०.२१	२९३.०५
४	२२५७	४३.९२	५१.३९
५	१६५८	७.६९	२१५.६
६	३६३८	८.१९	४४४.२
७	२७२७	१२.५२	२१७.८१
८	१५२१	१२.७	११९.७६
९	२३६३	९.२८	२५४.६३
१०	२७६३	१४.२६	१९३.७६
११	२६१२	३५.०५	७४.५२
जम्मा	२६७९९	२२३.७१	११९.७९

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.२ प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा

चैनपुर नगरपालिका प्राकृतिक स्रोतमा निक्कै धनी रहेको छ । यो नगरपालिका हेवा खोला, सभा खोला, अरुण नदी र पिलुवा खोलाले घेरिएर रहेको छ भने नगरपालिका भित्र अन्य प्रशस्त स-साना खोलानालाहरु समेत छन् । त्यसैगरी नगरपालिका भित्र ६१ वटा सामुदायिक वनहरु समेत छन् । साँस्कृतिक हिसाबले समेत चैनपुर नगरपालिका निक्कै सम्पन्न रहेको छ । प्रसिद्ध सिद्धकाली र वानेश्वर मन्दिर यसै नगरपालिका रहेका छन् । हिन्दु, किराँत, बौद्ध र क्रिश्चियन धर्म मान्ने मानिसहरुमा धार्मिक सहिष्णुता रहेको पाईन्छ भने यहाँ सबै धर्म र संस्कृतिसंग सम्बन्धित मठ मन्दिर, चर्च, गुम्बाहरु रहेका छन । दशै, तिहार, शिवरात्री, तिज, माघे संक्रान्ति, ल्होसार, उधौली, उभौली, क्रिसमस यहाँका प्रमुख चाडपर्वहरु हुन । यस्ता चाडपर्वहरुमा यहाँका स्थानीय मठ मन्दिर र बजारहरुमा स्थानीय आदिवासीहरुको मेला र साँस्कृतिक झाँकीहरु समेत हुने गरेको छ । नगरपालिका रहेका प्राकृतिक सम्पदा र धार्मिक क्षेत्रहरुको विवरण तालिका २ र ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २: नगरपालिकामा अवस्थित नदि तथा खोलाहरुको वडागत वितरण

वडा नं	नदि तथा खोलानालाहरु
१	तपुवा, पिलुवा, याँवरा, भित्रे, सेकुवा, बेतिनी, सम्याङ, छाँगे
२	पिलुवा, तपुवा, भण्डारी, ताङलेवा, चाम्चा, टिमुरे, बगरे, देवी, ठोट्ने, कामी
३	पिलुवा, पाडारे, काउले, चन्दने, कटहरे, खहरे
४	हेवा, स्यावा, घुडेनी, भेडे, केवाँ, पुर्लुमा, ओरिंगा, फोरिंगा, खेकुवा, पाखुरे, सक्सके, अम्बोटे, ओख्रे, देवाने, कालीमाटी, बुढेनी, मालवाँसे
५	हेवा, हायु, सुंगुरे, राईगाउँ, राँके, सार्की, कटहरे, पचासे, देवीथान, बान्हमुरे
६	हेवा, दोभान, ज्यामिरे, पाङग्रे
७	हेवा, चनौटे, पिलुवा, घट्टे, आँपघारी, फुकुवा, खलंगा, मार्से, पँधेरी, मैना, ईमाङ, डुम्रे, टारी
८	हेवा, फियोखोला, कोकले, भुल्के र पिसे
९	पिलवा, मार्से, जीतमान, सिंगे, घट्टे
१०	अरुण नदी, पिलुवा खोला, बाँसबोटे खोल्सा, भालु
११	अरुण नदी, सभाखोला, हेवा खोला

स्रोतः स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९ र स्थानीय जलवायु तथा उत्थानशील योजना, २०७८

तालिका ३: नगरपालिकाका धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्रहरुको वडागत वितरण

क्र.स.	नाम	स्थान	वडा	क्र.स.	नाम	स्थान	वडा
१	भिक्टोरिया चर्च	नुनढकी	१	२३	कृष्ण मन्दिर	माथिल्लो टोल	६
२	काज्युर होईदिलिङ गुरुड गुम्बा	डाडाटोल	१	२४	नारायण थान	बिचटोल	६
३	यरुङहाङ योक	नाम्लिङ टोल	१	२५	शिवालय मन्दिर	भन्ज्याङ	६
४	तातोपानी मन्दिर	नाम्लिङ टोल	१	२६	जलेश्वर मन्दिर	डाँगीगाउँ	६
५	भगवती थान	चित्लाङ	२	२७	शिव मन्दिर	माथिल्लो डाँडीगाउँ	६
६	थामपोखरी	थामपोखरी	२	२८	बगैचा बौद्ध मन्दिर	चैनपुर	६
७	सिद्धकाली मन्दिर	सिद्धकाली	३	२९	बानेश्वर शिवालय मन्दिर	बानेश्वर	८
८	सांगेछ्योलिङ गुम्बा	चैनपुर	३	३०	सरस्वती मन्दिर	त्रिशुले	९
९	खत्रीगाउँ शिवाल श्री सिद्ध आश्रम शक्ति केन्द्र	चैनपुर	३	३१	धर्मदेवी मन्दिर	हात्तिसुडे	१०
१०	पोखरी देवी थान	चैनपुर	३	३२	कृष्ण मन्दिर	खराङ	१०
११	कालिका जालपा मन्दिर	तीनखोप्रे	३	३३	कासीछोयोलिङ गुम्बा	काफलडाँडा	१०
१२	नयाँ जिवन मण्डली	बतासे	४	३४	आईतबार देवी थान	कुवापानी	१०
१३	एलेहिम मण्डली	बतासे	४	३५	आईतबार देवी थान	पानीघट्टा	१०
१४	रेन्जिङ छ्योलिङ गुम्बा	कोक्सा	४	३६	सिंहदेवी मन्दिर	लेवारिङ	१०
१५	शिवालय मन्दिर	केराबारी	५	३७	भैरव देवी थान	खाल्टे	१०

१६	महादेव थान	चैनपुर	५	३८	बाराजीथान मन्दिर	सालडाँडा	११
१७	बक्तेश्वर महादेव	हिटिटोल	६	३९	नेपाले वर	तिलकेचौर	११
१८	भिमसेन थान	हस्पिटल चौक	६	४०	जाल्पादेवी मन्दिर	ककुवा	११
१९	सरस्वती थान	मिलडाँडा	६	४१	शिवालय मन्दिर	केरावारी	११
२०	बौद्ध बिहार	हिटिटोल	६	४२	भिमसेन थान मन्दिर	सिम्ले	११
२१	राधाकृष्ण मन्दिर	टुडिखेल	६	४३	जलेश्वर महादेव स्थान	बारबिसे	११
२२	भिमसेन मन्दिर	माथिल्लो टोल	६	४४	जाल्पादेवी मन्दिर	किंगरिंग	११

स्रोतः स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९ र नगरपालिकाको पार्श्वचित्र, २०७६

२.१.३ जनसांख्यिकीय अवस्था

राष्ट्रिय जनगणणा २०७८ का अनुसार चैनपुर नगरपालिकाको जनंख्या २६७९९ र जम्मा घरधुरी संख्या ६६४८ रहेको छ । जसमध्ये पुरुषको संख्या १३१२५ (४८.९८%) र महिलाको संख्या १३६७४ (५१.०२%) रहेको छ (तालिका ४)। तर राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का अनुसार यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या २७३०८ र जम्मा घरधुरी संख्या ५९३८ थियो भने कुल जनसंख्यामा पुरुषको संख्या १२६७० (४६.४०%) र महिलाको संख्या १४६३८ (५३.६०%) थियो । दश बर्ष अघि सरदर घरधुरी संख्या ४.६, लैंगिक अनुपात ८६.५६ र जनघनत्व १२२.०६ व्यक्ति प्रति वर्ग किमि थियो । यसरी २०६८ साल र २०७८ सालको जनगणनाको तथ्याङ्कलाई तुलना गरेर हेर्दा बिगत दश बर्षमा चैनपुर नगरपालिकाको घरधुरी संख्या बढेको देखिएतापनि कुल जनसंख्या भने ७१० (-१.१२%) ले घटेको देखिन्छ ।

तालिका ४: जनसांख्यिकीय विवरण

विवरण	जनगणना २०७८	जनगणना २०६८
जम्मा घरधुरी	६६४८	५९३८
जम्मा जनसंख्या	२६७९९	२७३०८
पुरुष	१३१२५ (४८.९८%)	१२६७०(४६.४०%)
महिला	१३६७४ (५१.०२%)	१४६३८ (५३.६०%)
सरदर घरधुरी संख्या	४.०३	४.६
लैगिंक अनुपात	९५.९९	८६.५६
जनघनत्व	११९.७९ व्यक्ति प्रति वर्ग किमि	१२२.०६ व्यक्ति प्रति वर्ग किमि

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ र २०७८

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को जनगणना अनुसार जनसंख्याको वडागत वितरण हेर्दा सबैभन्दा बढी जनसंख्या वडा नं ६ मा ३६३८ (१३.५८%) र सबैभन्दा कम जनसंख्या वडा नं ८ मा १५२१ (५.६८%) छ । वडा नं ६ मा नगरपालिकाको मुख्य बजार केन्द्र चैनपुर बजार रहेकोले यस वडामा सबैभन्दा बढी जनसंख्या रहेको छ । जनघनत्वको हिसाबले हेर्दा पनि सबैभन्दा बढी जनघनत्व वडा नं ६ को ४४४.२ व्यक्ति प्रति वर्ग किमि छ भने सबैभन्दा कम जनघनत्व वडा नं ४ मा ५१.४ छ । नगरपालिकाबाट रोजगारी, शिक्षा र अन्य अवसरहरुको लागि पूर्वी तराईका ठूला शहरहरु बिराटनगर, धरान, ईटहरी, दकम, विर्तामोड लगायत राजधानी काठमाण्डौ जाने र सकेसम्म उतै बस्ने प्रवृति रहेको छ । त्यसैगरी रोजगारीको लागि वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाहरुको संख्या

पनि यहाँ प्रशस्त रहेको छ। जसले गर्दा चैनपुर नगरपालिकामा बसाईसराई अर्को प्रमुख जनसाँख्यिकीय घटनाको रुपमा देखा परेको छ। नगरपालिकाको जनसंख्याको वडागत वितरण, लैंगिक वनावट र घनत्वलाई तालिका ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५: जनसंख्याको वडागत वितरण, वनावट र घनत्व

वडा नं	घरधुरी संख्या	जनसंख्या	जनसंख्या (%)	पुरुष	पुरुष (%)	महिला	महिला (%)	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	जनघनत्व
१	५३९	१९९५	७.४४	९८०	३.६६	१०१५	३.७९	५१.८३	३८.५
२	५३६	२२७३	८.४८	११२९	४.२१	११४४	४.२७	१८.०६	१२५.९
३	७१३	२९९२	११.१६	१४७८	५.५२	१५१४	५.६५	१०.२१	२९३.०
४	५२७	२२५७	८.४२	११२७	४.२१	११३०	४.२२	४३.९२	५१.४
५	३८२	१६५८	६.१९	८२३	३.०७	८३५	३.१२	७.६९	२१५.६
६	९६०	३६३८	१३.५८	१७६७	६.५९	१८७१	६.९८	८.१९	४४४.२
७	६९४	२७२७	१०.१८	१३४२	५.०१	१३८५	५.१७	१२.५२	२१७.८
८	३६०	१५२१	५.६८	७४१	२.७७	७८०	२.९१	१२.७०	११९.८
९	५८८	२३६३	८.८२	११२४	४.१९	१२३९	४.६२	९.२८	२५४.६
१०	६९०	२७६३	१०.३१	१३२०	४.९३	१४४३	५.३८	१४.२६	१९३.८
११	६५९	२६१२	९.७५	१२९४	४.८३	१३१८	४.९२	३५.०५	७४.५
जम्मा	६६४८	२६७९९	१००.००	१३१२५	४८.९८	१३६७४	५१.०२	२२३.७१	११९.८

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८

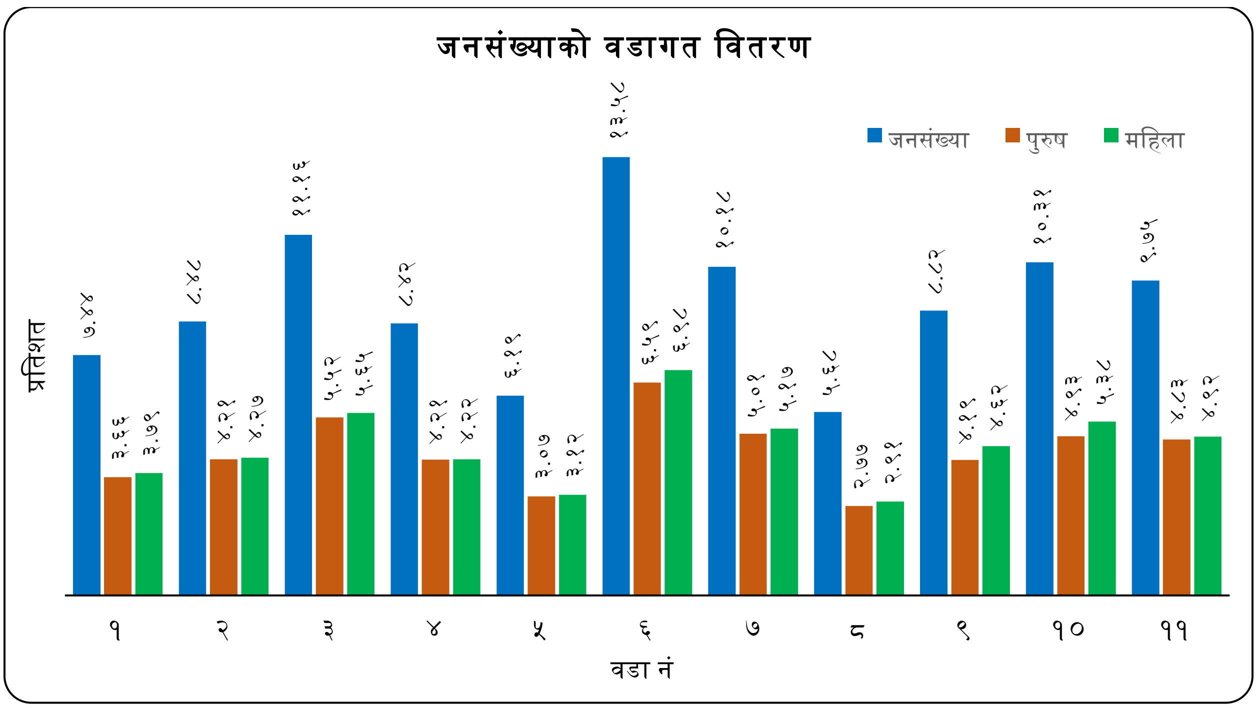

चित्र १: जनसंख्याको वडागत वितरण

जनसंख्याको उमेरगत समुहको वनावटलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी जनसंख्या १५-१९ बर्ष उमेर समुहमा १०% रहेको छ भने सबैभन्दा कम ९५ बर्ष भन्दा माथिको समुहमा ०.०७% (१८ जना) जनसंख्या रहेको छ। ९५ बर्ष

भन्दा माथिको जनसंख्यामा पुरुषको संख्या २ र महिलाको संख्या १८ जना छ। जनसंख्याको सक्रिय उमेर समुह (१५-६४) लाई हेर्दा ६४.३९% जनसंख्या रहेको देखिन्छ भने ००-१४ बर्ष उमेर समुहमा २७.२२% जनसंख्या रहेको छ। त्यसैगरी ६५ बर्ष भन्दा बढी उमेर समुहमा ८.३९% जनसंख्या रहेको छ। यसरी जनसंख्याको उमेरगत समुहलाई हेर्दा सक्रिय उमेर समुहको हिस्सा सबैभन्दा बढी देखिन्छ। चैनपुर नगरपालिकाको जनसंख्याको पिरामिडलाई चित्र २ मा र उमेरगत समुहलाई तालिका ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६: उमेर समुह अनुसार जनसंख्याको बनावट

उमेर समुह	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	कुल	प्रतिशत
००-०४	१०९२	४.०७	९८२	३.६६	२०७४	७.७४
०५-०९	१३६६	५.१०	१२५८	४.६९	२६२४	९.७९
१०-१४	१२८२	४.७८	१३१४	४.९०	२५९६	९.६९
१५-१९	१३७३	५.१२	१३०७	४.८८	२६८०	१०.००
२०-२४	१०९६	४.०९	१२२२	४.५६	२३१८	८.६५
२५-२९	१०००	३.७३	११५४	४.३१	२१५४	८.०४
३०-३४	८५२	३.१८	९८४	३.६७	१८३६	६.८५
३५-३९	७८२	२.९२	९११	३.४०	१६९३	६.३२
४०-४४	७४८	२.७९	८१५	३.०४	१५६३	५.८३
४५-४९	६०५	२.२६	६३९	२.३८	१२४४	४.६४
५०-५४	७०७	२.६४	७५७	२.८२	१४६४	५.४६
५५-५९	६००	२.२४	५८१	२.१७	११८१	४.४१
६०-६४	५५९	२.०९	५६५	२.११	११२४	४.१९
६५-६९	४३२	१.६१	४३९	१.६४	८७१	३.२५
७०-७४	२८८	१.०७	३१६	१.१८	६०४	२.२५
७५-७९	१७१	०.६४	२२३	०.८३	३९४	१.४७
८०-८४	१०२	०.३८	११२	०.४२	२१४	०.८०
८५-८९	४६	०.१७	५८	०.२२	१०४	०.३९
९०-९४	२२	०.०८	२१	०.०८	४३	०.१६
९५ + बर्ष	२	०.०१	१६	०.०६	१८	०.०७
कुल	१३१२५	४८.९८	१३६७४	५१.०२	२६७९९	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

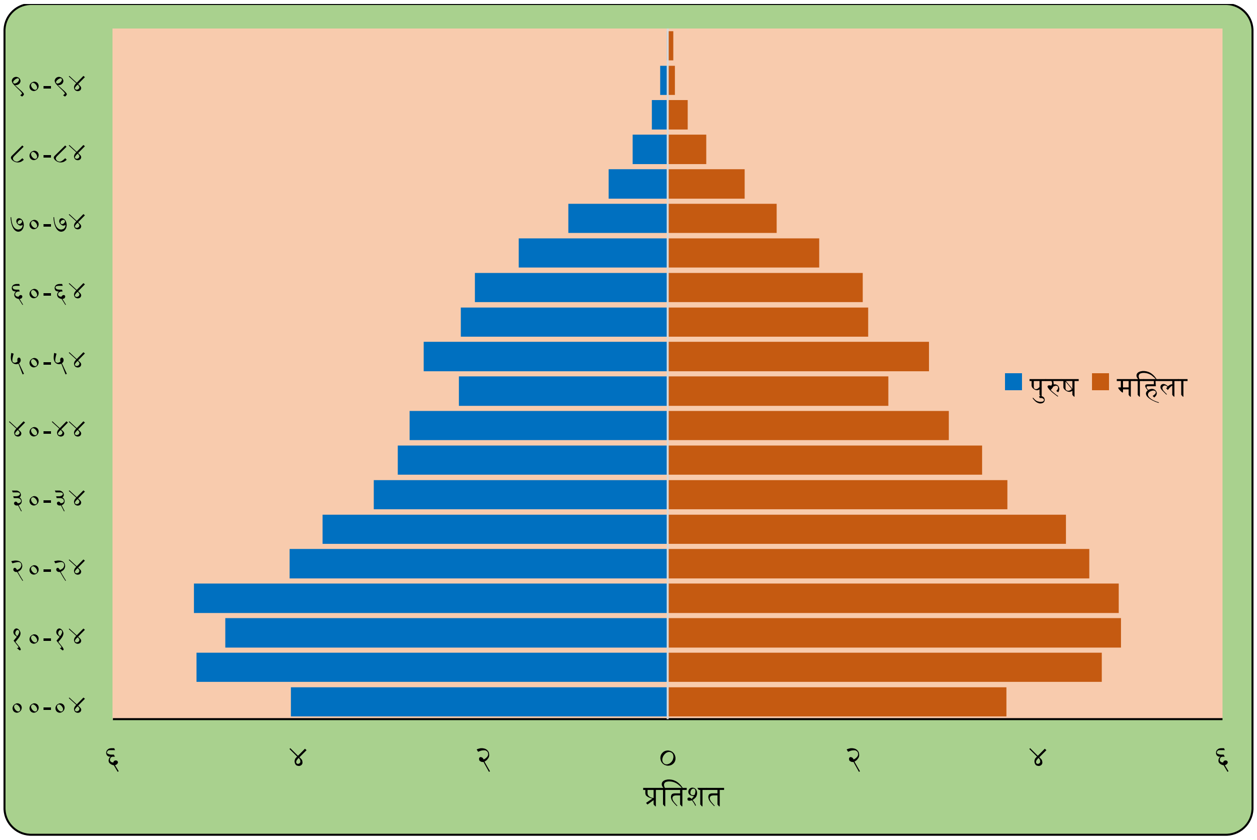

चित्र २: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड

२.१.४ बसाईसराई

जनसंख्याको बनावट र आकारमा आउने परिवर्तनको एक प्रमुख कारण बसाईसराई पनि हो । चैनपुरमा बसाईसराई एउटा सामाजिक घटनाको रुपमा निरन्तर भैरहेको देखिन्छ। रोजगारी र अन्य सामाजिक आर्थिक अवसरको खोजिमा चैनपुरबाट पूर्वी तराईका बिराटनगर, धरान, ईटहरी, दमक, विर्तामोड, पथरी, उर्लावारी जस्ता ठूला शहरहरु लगायत राजधानी काठमाण्डौ तर्फ निरन्तर रुपमा मानिसहरु बसाईसराई गैरहेको देखिन्छ । बसाईसराई पो प्रवृति हेर्दा चैनपुर आउने भन्दा चैनपुरबाट अन्यत्र जानेहरुको संख्या बढि देखिन्छ जसले गर्दा चैनपुरको जनसंख्या क्रमश घटिरहेको छ र यो घटदो जनसंख्याको प्रवृतिलाई रोक्न निक्कै चुनौतीपूर्ण देखिन्छ। नगरपालिकाको २०७४ बैशाख १ देखि २०७९ चैत्र २७ सम्मको तथ्याङ्क हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा ७८० जना मानिसहरु बसाईसरी आएको देखिन्छ भने २१९१ जना बसाईसरी चैनपुरबाट अन्यत्र गएको देखिन्छ।

चैनपुरमा वैदेशिक रोजगारी बसाईसराईको अर्को महत्वपूर्ण जनसांख्यिकीय घटनाको रुपमा रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्लाई हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा १६५७ जना व्यक्तिहरु परिवारमा अनुपस्थित (विदेश गएका) देखिन्छ। जुन कुल जनसंख्याको ६.१८% हुन आउछ भने अनुपस्थित कुल जनसंख्यामा उमेरगत समुहमा हेर्दा सबैभन्दा बढी २०-२४ बर्ष उमेर समुहका ५६० जना व्यक्तिहरु विदेश गएको देखिन्छ। चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन २०७६ का अनुसार चैनपुर नगरपालिकाबाट १५३० जना युवायुवतीहरु

वैदेशिक रोजगारीको लागि विभिन्न देशहरु गएको देखिन्छ । यस्ता देशहरुमा सबैभन्दा बढी मलेशिया जानेको संख्या ४९२, त्यसपछी कतार जानेको संख्या २६७, साउदी अरब जाने संख्या २५४, यु.ए.ई. जानेको संख्या १४३ रहेको छ । वैदेशिक रोजगारीका जाने अन्य देशहरुमा भारत, जापान, दक्षिण कोरिया, अष्ट्रेलिया, अमेरिका, इराक, बेलायत, क्यानडा, जर्मनी आदि देशहरु छन् ।

तालिका ७: बसाईसराईका कारणहरु

क्र.स.	हाल बसाई सर्नुका कारणहरु	जनसंख्या	प्रतिशत
१	काम/रोजगारी	५०९	९.०
२	वाणिज्य/व्यापार	११७	२.१
३	अध्ययन/तालिम	१९१	३.४
४	विवाह	३६४५	६४.८
५	आश्रित (डिपेन्डेन्ट)	६५५	११.६
६	प्राकृतिक प्रकोप	८	०.१
७	कृषि	२९४	५.२
८	घर फर्किएको (रिटर्नी)	६५	१.२
९	अन्य	१३१	२.३
१०	उल्लेख नभएको	१२	०.२
जम्मा		५६२७	१००.०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ लाई आधार मानेर यस अघिको बसोबास गरेको स्थानबाट गणना भएको स्थानमा (चैनपुरमा) आउनुको कारणहरुलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी लगभग ६५% मानिसहरु विवाहको कारणले गर्दा चैनपुरबाट बसाईसराई गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी अन्य प्रमुख कारणहरुमा परिवारको आश्रित सदस्यको रुपमा बसाईसरी जाने ११.६%, काम/रोजगारीको लागि ९%, कृषिको लागि ५.२%, अध्ययन तालिम को लागि ३.४% र वाणिज्य/व्यापार को लागि २.१% देखिन्छ।

२.१.५ जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्याको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का अनुसार जन्मस्थान र हालको बसोबास चैनपुर नगरपालिका भित्रै रहेका व्यक्तिहरु ७८.८१% प्रतिशत छन् भने संखुवासभा जिल्ला भित्रका अन्य स्थानीय तहहरुमा जन्म भै हाल चैनपुर नगरपालिकामा बसोबास गर्ने मानिसहरुको संख्या ११.४% छ । संखुवासभा बाहेक अन्य जिल्लाहरुमा जन्म भै हाल चैनपुर नगरपालिकामा बसोबास गर्ने मानिसहरुको संख्यालाई हेर्दा हिमाली जिल्लामा जन्म भएका मानिसहरु ३.४१%, पहाडी जिल्लामा जन्म भएका मानिसहरु ४.७४% र तराईका जिल्लामा जन्म भएका १.१२% छन् । विदेशमा जन्म भै हाल चैनपुर नगरपालिकामा बसोबास गर्ने मानिसहरुको संख्या १३५ जना छ भने ४ जना मानिसहरुको जन्म स्थान उल्लेख नगरेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तालिका ८ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ८: जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्याको विवरण

विवरण	जनसंख्या	प्रतिशत
चैनपुर नगरपालिकामा जन्म भएका	२११११९	७८.८१
संखुवासभा जिल्ला भित्रका अन्य स्थानीय तहमा जन्म भएका	३०५५	११.४०
हिमाली जिल्लामा जन्म भएका	९१५	३.४१
पहाडी जिल्लामा जन्म भएका	१२७१	४.७४
तराईका जिल्लामा जन्म भएका	३०१	१.१२
विदेशमा जन्म भएका	१३४	०.५०
जन्म स्थान उल्लेख नभएका	४	०.०१
जम्मा	२६७९९	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.६ वैवाहिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का अनुसार चैनपुर नगरपालिकामा १० बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका कुल जनसंख्याको ३१.९१% व्यक्तिहरु अविवाहित रहेका छन् । जसमा पुरुष १७.५६% र महिला १४.३६% छन । त्यस्तै ६१.९४% विवाहित, ४.९३% विधुवा/विधुर, ०.२१% पारपाचुके गरेका र १.०१% छुटिएका व्यक्तिहरु छन् । विस्तृत विवरण तालिका ९ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ९: वैवाहिक अवस्था

वैवाहिक अवस्था	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
अविवाहित	३८८०	१७.५६	३१७३	१४.३६	७०५३	३१.९१
विवाहित	६३७०	२८.८२	७३१९	३३.१२	१३६८९	६१.९४
विधुवा/विधुर	२९६	१.३४	७९३	३.५९	१०८९	४.९३
परपाचुके	२९	०.१३	१७	०.०८	४६	०.२१
छुट्टिएको	९२	०.४२	१३२	०.६०	२२४	१.०१
कुल	१०६६७	४८.२६	११४३४	५१.७४	२२१०१	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.७ जातजाती

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का अनुसार क्षेत्री, तामाङ, शेर्पा, याक्थुङ/लिम्बु, राई, नेवार, ब्राम्हण-पहाड, विश्वकर्मा, याख्खा, मगर, परियार आदि नगरपालिकाका मुख्य वासिन्दाहरु हुन । जातीगत हिसाबले हेर्दा सबैभन्दा बढी क्षेत्रीहरुको जनसंख्या २३.५% रहेको छ भने दोस्रो र तेस्रो स्थानमा क्रमश तामाङ (१६.७%) र शेर्पा (१२.२%) छन् । त्यसैगरी याक्थुङ/लिम्बु १०.२%, राई ८.७%, नेवार ५.८%, ब्राम्हण-पहाड ४.३%, विश्वकर्मा ४%, याख्खा ३.३%, मगर २.४% र मिजार २.१% छन् । जातीय विविधता भएको चैनपुर नगरपालिकाको जनसंख्याको जातीगत वनावटलाई तालिका १० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०: नगरपालिकाको जातिगत विवरण

क्र.स.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत	क्र.स.	जातजाती	जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	६३०५	२३.५	१२	परियार	४६७	१.७
२	तामाङ	४४८३	१६.७	१३	चाम्लिङ	२९९	१.१
३	शेर्पा	३२६८	१२.२	१४	गुरुङ	२०९	०.८
४	याक्थुङ/लिम्बु	२७३४	१०.२	१५	खालिङ	१८४	०.७
५	राई	२३३१	८.७	१६	कुलुङ	१७३	०.६
६	नेवार	१५६६	५.८	१७	थुलुङ	११८	०.४
७	ब्राम्हण-पहाड	११५१	४.३	१८	सन्यासी/दशनामी	९६	०.४
८	विश्वकर्मा	१०६२	४.०	१९	घर्ती/भुजेल	८०	०.३
९	याख्खा	८९७	३.३	२०	अन्य	१८२	०.७
१०	मगर	६३५	२.४	२१	जम्मा	२६७९९	१००.०
११	मिजार	५५९	२.१	*स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८*			

२.१.८ भाषा

नेपाली भाषा चैनपुरमा बोलिने मुख्य भाषा हो । नगरपालिकामा बसोबास गर्ने कुल जनसंख्याको सबैभन्दा बढी ५०.५% मानिसहरुले बोलिचालिको लागि नेपाली भाषा प्रयोग गर्दछन् । दोस्रो र तेस्रो स्थानमा तामाङ र शेर्पा भाषा बोल्ने मानिसहरुको संख्या क्रमश १४.९% र १०.७% छ । त्यसैगरी याकथुम्बा/लिम्बु भाषा बोल्ने मानिसहरु ८.५% र राई भाषा बोल्ने मानिसहरु ३.४% छन् । राईसंग मिल्ने चाम्लिङ, खालिङ, वान्तवा, कुलुङ, थुलुङ, याख्या, साम्पाङ आदि भाषा बोल्ने मानिसहरुको संख्या पनि नगरपालिकामा उल्लेख्य मात्रामा रहेको छ। चैनपुर बजारमा बसोबास गर्ने नेवारहरुले बोल्ने नेपाल भाषा प्रयोग गर्ने जनसंख्या २.५% रहेको छ । नगरपालिका बोल्ने मुख्य भाषाहरुको विस्तृत विवरण चित्र ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

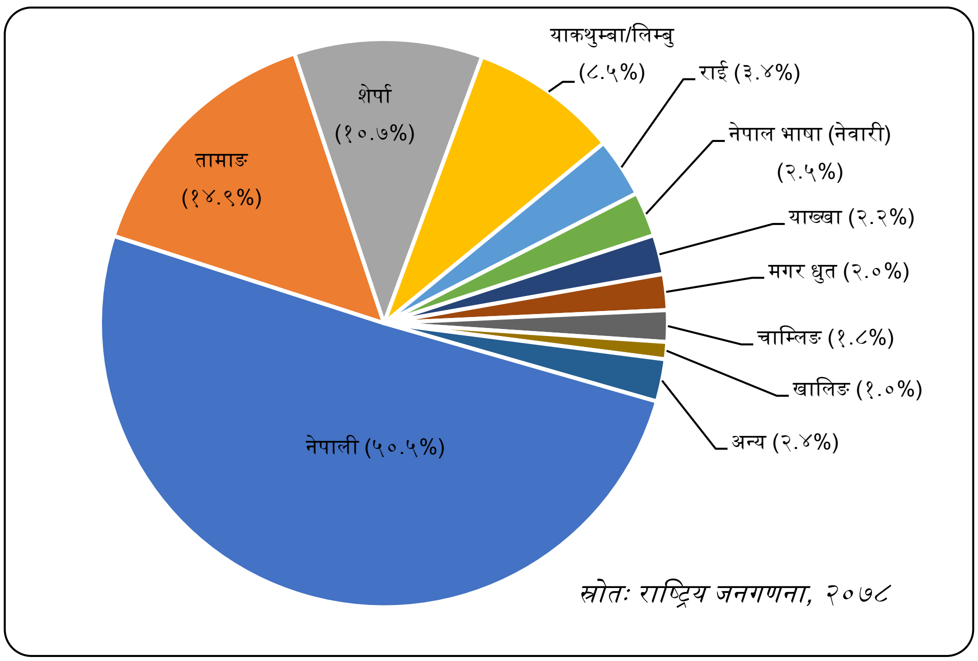

चित्र ३: भाषाको आधारमा जनसंख्याको वनावट

२.१.९ धर्म

चैनपुर नगरपालिकामा धार्मिक हिसाबले जनसंख्याको वनावटलाई हेर्दा हिन्दु, बौद्ध र किराँत मुख्य ३ धर्महरु छन् । नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी हिन्दु धर्म मान्ने जनसंख्या ४०.९%, बौद्ध धर्म मान्नेहरु २७.७% र किराँत धर्म मान्नेहरु १९.३% छन् । इसाई धर्म मान्ने मानिसहरुको संख्या २% रहेको छ भने अन्य धर्म मान्नेहरुको संख्या केवल ३ जना (इस्लाम २ र शिख १ जना) छन् ।

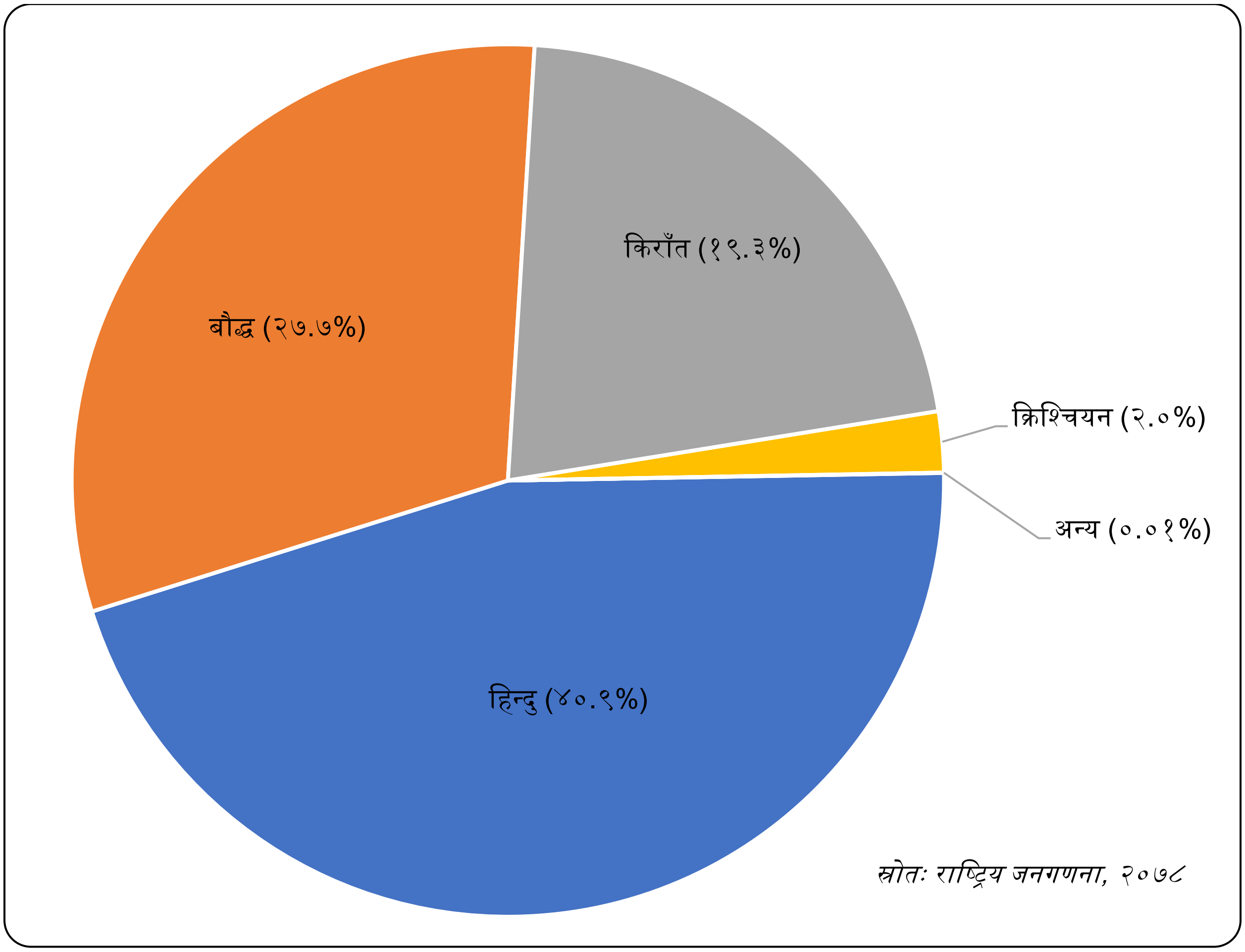

चित्र ४: धर्म अनुसार जनंख्याको वनावट

२.१.१० अपांगको अवस्था

चैनपुर नगरपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ९१.१७% प्रतिशत जनसंख्यामा कुनैपनि प्रकारको अपांगता छैन । लिंगको आधारमा कुनैपनि अपांगता नभएको संख्या पुरुषको भन्दा महिलाको २% जतिले बढी छ । विभिन्न प्रकारका अपांगता मध्ये सबैभन्दा बढी शारीरिक अपांगता हुने मानिसहरुको संख्या २५७ जना (०.९६%) छ । अपांगता सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ११: अपांगताको प्रकार अनुसार जनसंख्याको विवरण

अपांगताको अवस्था	जनसंख्या	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
शारीरिक अपांगता	२५७	०.९६	१६२	०.६०	९५	०.३५
न्यून दृष्टियुक्त	९३	०.३५	४७	०.१८	४६	०.१७
पूर्ण दृष्टियुक्त	३४	०.१३	२०	०.०७	१४	०.०५
बहिरोपन	६६	०.२५	४०	०.१५	२६	०.१०
सुस्तश्रवण	९३	०.३५	४८	०.१८	४५	०.१७
श्रवण दृष्टिविहिन	९	०.०३	६	०.०२	३	०.०१
स्वर र बोलाई	७५	०.२८	५०	०.१९	२५	०.०९
मानसिक वा मनोसामाजिक	२७	०.१०	१३	०.०५	१४	०.०५
बौद्धिक अपांगता	११	०.०४	४	०.०१	७	०.०३
अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया)	२	०.०१	०	०.००	२	०.०१
अटिजम्	६	०.०२	१	०.००	५	०.०२
बहुअपांगता	८५	०.३२	४७	०.१८	३८	०.१४
कुनैपनि अपांगता नभएको	२६०३८	९७.१६	१२६८५	४७.३३	१३३५३	४९.८३
उल्लेख नभएको	३	०.०१	२	०.०१	१	०.००
जम्मा	२६७९९	१००.००	१३१२५	४८.९८	१३६७४	५१.०२

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.११ व्यक्तिगत घटना दर्ताको अवस्था

व्यक्तिगत घटना दर्ताले नगरपालिकाको जनसंख्याको आकार र वनावटमा भैरहेको परिवर्तनलाई उद्यावधिक गर्न सहयोग पुग्दछ। चैनपुर नगरपालिकाको विगत ५ बर्षको व्यक्तिगत घटना दर्तालाई हेर्दा ४४४७ वटा जन्म घटना दर्ता भएको देखिन्छ। जसमा पुरुष घटना दर्ता २२५४ र महिला घटना दर्ता २१९३ छ। त्यसैगरी ११३८ वटा मृत्यु घटना दर्ता भएको छ भने ११३७ वटा विवाह घटना दर्ता भएका छन्। बसाईसराईको घटना भने आउने भन्दा जाने बढी रहेको छ। बिगत ५ बर्षको तथ्याङ्क हेर्दा ७८० जना व्यक्तिहरु अन्यत्रबाट बसाई सरी आएको देखिन्छ भने २१९१ व्यक्तिहरु चैनपुरबाट अन्यत्र बसाईसरी गएको देखिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८ को तथ्याङ्कलाई हेर्दा बिगत दश बर्षमा चैनपुर नगरपालिकाको जनसंख्या ७१० (-१.१२%) ले घटेको देखिन्छ जसलाई नगरपालिकाको बसाईसराईको घटना दर्ता संख्याले समेत थप पुष्टि गरेको छ।

तालिका १२: नगरपालिकाको व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण (२०७४/०१/०१ देखि २०७९/१२/२७ सम्म)

घटना दर्ता	पुरुष	महिला	जम्मा
जन्म	२२५४	२१९३	४४४७
मृत्यु	६४०	४९८	११३८
सम्बन्ध विच्छेद			७९
विवाह			११३७
बसाई सरी आएको सदस्य संख्या			७८०

बसाई सरी जाने सदस्य संख्या				२१९१

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०८०

२.२ आर्थिक विकासको अवस्था

कोशी राजमार्गको निर्माण पश्चात चैनपुर नगरपालिका राष्ट्रिय सडक संजालमा जोडिएको छ जसले गर्दा विगत ४-५ बर्षमा नगरपालिका भित्र आर्थिक गतिविधिहरु निक्कै बढेर गएको देखिन्छ । कृषि, पर्यटन, व्यापार, सेवा र घरेलु तथा साना उद्योगहरु, जलविद्युत, विप्रेषण यहाँका मुख्य आर्थिक स्रोतहरु हुन भने स्थानीय सहकारी संस्थाहरु, वित्तिय संस्थाहरु लगायत ठूला व्यवसायिक बैंकहरुले समेत यहाँको आर्थिक विकासमा उल्लेख्य योगदान पुर्‍याउदै आईरहेका छन । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्कलाई आधार मानेर हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा १० बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको जनसंख्या २२१०१ छ जसमा पुरुषको संख्या १०६६७ र महिलाको संख्या ११४३४ छ । उक्त जनसंख्यामा आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या १६३७४ (७४%) देखिन्छ जसमा पुरुषको संख्या ७४८२ (३३.८५%) र महिलाको संख्या ७०५२ (३१.९०%) रहेको छ । आर्थिक रुपले सक्रिय कुल जनसंख्या मध्ये केवल ३९० जना व्यक्तिहरु मात्र वरोजगार रहेको देखिन्छ । यसरी जनसांख्यिकिय वनावटको हिसाबले हेर्दा समेत यस नगरपालिकामा आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको अवस्था उच्च रहेको देखिन्छ । आर्थिक विकासको विद्यमान अवस्थालाई तलको उपखण्डहरुमा विस्तृत रुपमा व्याख्या गरिएको छ ।

२.२.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

कृषि यस नगरपालिकाको मुख्य अग्रिणी क्षेत्र हो र नगरपालिकाको कुल गाहर्थ उत्पादनको ५०% भन्दा बढी क्षेत्र पनि यसैले ओगटेको छ । चैनपुर नगरपालिकाको कृषि शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल (२२३.७१ वर्ग किमि) मध्ये १४५.३९ वर्ग किमि (६५%) जमीन खेतियोग्य रहेको छ । क्षेत्रफलको हिसाबले हेर्दा पहाडी भूभाग र प्रशस्त सामुदायिक वनहरु भएतापनि नगरपालिकामा प्रशस्त खेतियोग्य जमीन रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी कुल खेतियोग्य भूमिमध्ये ६५.४२ वर्ग किमि (४५%) भूभागमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ भने ७९.९७ वर्ग किमि (५५%) भूभागमा हालसम्म पनि सिंचाई सुविधा पुग्ने सकेको छैन । तर यस आवधिक योजनाको चरणमा भएको स्थलगत सर्भेक्षण र भू-उपयोग नक्शाङ्कनको विश्लषेण अनुसार नगरपालिकाको ४२.९२% भू-भाग (९६ वर्ग किमि) मात्र कृषि क्षेत्र रहेको छ । बढदो बजार र सार्वजनिक क्षेत्रले गर्दा केहि कृषि भूमि घटेको भएतापनि नगरपालिकाबाट प्राप्त कृषि क्षेत्रको तथ्याङलाई अद्यावधिक गर्नुपर्ने देखिन्छ । चैनपुर नगरपालिकामा नगदेवाली, अन्नवाली, दहलन, तरकारी र फलफुल गरी प्राय सवैजसो वालीहरु हुने गर्दछ जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका १३: कृषि वालीहरुको वर्गीकरण

क्र.स.	वालीको प्रकार	वालीहरु
१	नगदेवाली	अलैची, लसुन, प्याज, खुर्सानी, कफी, अदुवा, वेसार, उखु, चिया
२	अन्नवाली	धान, मकै, कोदो, गहुँ, जौ
३	दलहन	भटमास, मस्याम

४	तरकारी	आलु गोलभेडा, वन्दा, काउली, वोडी, घिरौला, मुला, काक्रो, लौका, फर्सी
५	फुलफुल	अम्वा, अमिलो, जातको फल (कागती, सुन्तला), आँप, लिचि

स्रोतः स्थलगत अध्ययन, २०७९ र नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

तालिका १४: अन्न वालीको जात, क्षेत्रफल र उत्पादन

क्र.स.	वालीको नाम	जात	क्षेत्रफल (हेक्टर)	बार्षिक उत्पादन (टन)
१	मकै	मनकामना ३, मनकामना २, देउती	५४७.९	१६.२२३९
२	धान	स्थानीय	३४७.९	१३.२३७
३	गहुँ	स्थानीय	१५	०.४६३३
४	कोदो	स्थानीय	२५	०.३०५६
५	आलु	स्थानीय	३५	५.८२७
६	उखु	स्थानीय	२५	१२.३९७

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, कृषि विकास शाखा, २०७९

तालिका १५: फलफुल वालीको जात, क्षेत्रफल र उत्पादन

क्र.स.	वालीको नाम	जात	क्षेत्रफल (हेक्टर)	बार्षिक उत्पादन (टन)
१	सुन्तला	स्थानीय धनकुटा	६०	१८००
२	कागती	स्थानीय	२०	१४०
३	आँप	स्थानीय	१	५
४	लिचि	स्थानीय	१.५	९

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, कृषि विकास शाखा, २०७९

कृषिको कार्यका लागि सिंचाईमा पहुँच भएका घरधुरीहरुको विवरण हेर्दा १३३१ घरधुरीहरुले कुनैपनि प्रकारको सिंचाई सुविधा प्राप्त गर्न सकेका छैनन् भने बर्षाको पानीमा खेती गर्ने घरधुरीहरुको संख्या २८२० रहेको छ । त्यसैगरी कुलो र नहरुबाट सिंचाई गर्ने घरधुरीहरु क्रमश ८९३ र ८ छन् भने धारा/पाईपबाट सिंचाई गर्ने घरधुरीहरु ५०९ छन् । सिंचाईमा पहुँच भएका घरधुरीहरुको विस्तृत विवरण तालिका १६ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका १६: कृषि कार्यका लागि सिंचाईमा पहुँच भएका घरधुरीहरुको विवरण

क्र.स.	सिंचाईको प्रकार	सिंचाईमा पहुँच भएका घरधुरी
१	कुलो	८९३
२	नहर	८
३	पोखरी	२
४	धारा/पाईप	५०९
५	बर्षाको पानी	२८२०
६	सिंचाई नभएको घरधुरीहरु	१३३१
७	अन्य	५९
कुल		५६२२

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

पशुपालन नगरपालिकाको अर्को महत्वपूर्ण आर्थिक क्षेत्र हो। नगरपालिकामा उचाईगत विविधता (समुद्र सतहबाट २६० मिटरको पिलुवा दोभान देखि ३५३५ मिटरको जडिबुटी देउराली) भएकोले यहाँ गर्मी मौसममा हुने गाई, भैसी, बाख्रा देखि चिसो स्थानमा हुने याक च्याङ्ग्रा र भेडाहरु समेत पालन गरिएको पाईन्छ।

चैनपुर नगरपालिका पक्की सडकसंग जोडिएको र नगरपालिकाका भित्रि सडकहरुमा समेत बाऱ्है महिना यातायात सुचारु हुन सक्ने भएकोले यहाँ उत्पादित दुध र मासुलाई कोशी प्रदेशका बिराटनगर, ईटहरी, धरान, दमक, बिर्तामोड जस्ता ठूला शहरहरुमा निर्यात गर्न सक्ने प्रशस्त संभावना रहेको छ। नगरपालिकामा रहेका पशुपंक्षीहरुको विवरण तालिका १७ मा प्रस्तुत गरिएको छ। उक्त तालिका अनुसार नगरपालिकामा गाई, भैसी र बाख्राहरुको संख्या ४२०० भन्दा बढी भएकोले दुध र मासुको प्रशस्त संभावना रहेको देखिन्छ।

तालिका १७: पशुपंक्षीको विवरण

क्र.स.	विवरण	सख्या
१	गाई	२३३८
२	भैसी	८१३
३	बाख्रा	१०५७
४	रांगा/पाँडा/पाँडी	३६
५	सुंगुर/बंगुर	२५६
६	भेडा	१
७	याक	३
८	अन्य	१
९	कुखुरा	२०९
९	कुल	४७१४

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

तालिका १८: माछा र मौरी पालनको विवरण

क्र.स.	माछा पोखरी र मौरी घार संख्या	सख्या
१	माछा पोखरी संख्या (१-३)	१०
२	मौरी घार संख्या (१-३)	३४८
३	मौरी घार संख्या (४-५)	६७

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

चैनपुरमा माछा र मौरी पालनको पनि संभावना रहेको छ। नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन २०७६ का अनुसार वडा नं ९ र १० वाहेक अन्य सबैजसो वडाहरुमा १-३ वटा सम्म माछा पोखरी भएका घरधुरीहरु छन्। मौरीपालन सबै वडाहरुमा भएको देखिन्छ। मौरी घार १-३ वटा सम्म भएका घरधुरीहरु ३४८ वटा र ४-५ वटा घारहरु भएका घरधुरीहरु ७ वटा छन। यो तथ्याङ्कले यहाँ माछा र महको उत्पादन र निर्यातको समेत संभावना रहेको देखाउछ।

पहाडी भूभाग र उचाईगत विविधता भएकोले चैनपुरमा नगदेवाली, अन्नवाली, दहलन, तरकारी र फलफुलहरु उत्पादन हुने गरेका छन्। सिंचाई सुविधा भएको स्थानमा हिउदे र बर्षेगरी २ वालिसम्म खेती हुने गरेको छ।

खाद्य सुरक्षाको सवालमा भने चैनपुरमा निक्कै कमजोर देखिन्छ । कृषि प्रधान नगरपालिका भएतापनि आफ्नो उत्पादनले ९ महिना भन्दा बढी समय खान पुग्ने घरपरिवारहरु २१.७% मात्र छन् भने २४.६% घरपरिवारलाई आफ्नो उत्पादनले केवल ३ महिनासम्म मात्र खान पुग्दछ । करिब १६% घरपरिवारहरु बर्षैभरी मजदुरी गरेर खानुपर्ने अवस्थामा छन । आफ्नो कृषि उत्पादनबाट परिवारलाई खान पुग्ने महिनाको आधारमा घरधुरीहरुको विस्तृत विवरण तालिका १९ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका १९: आफ्नो कृषि उत्पादनबाट परिवारलाई खान पुग्ने महिनाको आधारमा घरधुरीहरुको विवरण

परिवारलाई खान पुग्ने महिना	वडा नं											जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११		
३ महिना	१८	१८७	४१	१२५	७८	५३	१९०	१०१	१६३	२३५	१९३	१३८४	२४.६
४-६ महिना	७९	१४४	५९	१७२	७५	२४	१३३	८३	२८६	१८६	१९०	१४३१	२५.५
७-९ महिना	१६८	३५	९७	४२	३७	२०	५१	१९	४२	३६	४८	५९५	१०.६
९ महिना भन्दा बढी	२२५	१३३	१२९	११५	२४	१४६	७३	१४४	६८	६२	१०२	१२२१	२१.७
१२ महिना मजदुरी गरेर खाने	१	२८	२७२	३३	१४	३१३	१०९	४	१	८८	३१	८९४	१५.९
उल्लेख नभएको	६	४	०	३	४	३	७	०	८	६	५६	९७	१.७
जम्मा	४९८	५३३	६०१	४९४	२३७	५६५	५७०	३५९	५७७	६२३	६३१	५६२२	१००.०

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

चैनपुर नगरपालिकामा लगाउने गरिएका विभिन्न कृषि वालीको वालीपात्रोको विश्लेषण गर्दा जलवायु परिवर्तनले वाली लगाउने भित्र्याउने समयमा परिवर्तन देखिएको छ । यसरी हेर्दा ३० वर्ष पहिले र अहिले धानको विउ छर्ने र रोप्ने समयमा १० दिनको फरक देखिएको छ भने धान काट्ने समय १० दिन चाँडो भएको छ । मकै लगाउने समयमा खासै फरक नदेखिए पनि भित्र्याउने समय १० दिन चाँडो भएको छ । यस सम्वन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २०: चैनपुर नगरपालिकाको वाली पात्रो

वाली	समय	बैशाख	जेष्ठ	अषाढ	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मङ्सिर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत
धान	३० वर्ष पहिले		१-७ विउ	१-२० रोप्ने					१-१५ काट्ने				
	अहिले		१-१५ विउ	१५-३० रोप्ने				२०-७ काट्ने					
मकै	३० वर्ष पहिले				२५-१० सम्म भाँच्ने								१-७ छर्ने
	अहिले				१५-३० भाँच्ने								१-७ छर्ने
मकै लेक	३० वर्ष पहिले							१-१५ भाँच्ने				१५-३० छर्ने	

	अहिले						१-३० भाँच्ने					१-३० छर्ने	
गहुँ	३० वर्ष पहिले							१-३० छर्ने					
	अहिले								२०-६ छर्ने				
कोदो	३० वर्ष पहिले		१५-१५ छर्ने					१-३० भित्र्याउने					
	अहिले			१-३० छर्ने				१-३० भित्र्याउने					

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८

२.२.२ पर्यटन तथा संस्कृति

चैनपुर नगरपालिकामा पर्यटनको ठूलो संभावना रहेको छ र नगरपालिकाले समेत पर्यटनलाई विकासको अग्रिणि क्षेत्रको रुपमा पहिचान गरेर आफ्नो दिर्घकालिन सोंचमा समेत समेटेको छ । यस नगरपालिकामा पौराणिक मान्यता अनुसार सतीदेवीको दायाँ आखाँ पतन भएको पवित्र धार्मिक स्थलको रुपमा रहेको प्रसिद्ध सिद्धकाली मन्दिर, ऐतिहासिक वानेश्वर मन्दिर, विश्वकै ठूलो प्राकृतिक शिवलिंग रहेको वालेश्वर गुफा, प्राकृतिक तथा धार्मिक स्थलहरु, बानेश्वर डाँडा, प्राकृतिक सुन्दरताले भरिपूर्ण गुफापोखरी, भिरेश्वर गुफा, तातोपानी जस्ता धार्मिक र पर्यटकिय स्थलहरु छन् (धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विवरण तालिका २१ प्रस्तुत गरिएको छ) । त्यसैगरी चैनपुर परम्परागत नेवारी वास्तुकला, काठबाट बनेका ऐतिहासिक घरहरु, कला र संस्कृतिको समेत धनी रहेको छ । हिन्दु, बौद्ध, किराँत र इसाई धर्मावलम्वीहरुको बसोबास रहेको यस चैनपुरमा दशैं, तिहार, बुद्धजयन्ती, ल्होसार, उधौली, उभौली, तीज, बालाचतुर्दशी माघे तथा साउने सक्रान्ति, कृष्णजन्म अष्टमी, गाईजात्रा, हिलेजात्रा, रामनवमी, क्रिसमस आदि पर्वहरु विशेषरुपमा मनाइने गरिन्छ ।

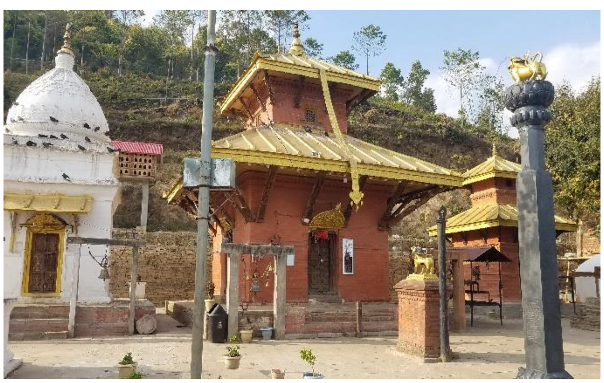

फोटो १: सिद्धकाली मन्दिर (बायाँ) र वानेश्वर मन्दिर (दायाँ)

कोशी राजमार्गको पहुँचसंगै चैनपुरमा पर्यटकिय गतिविधिहरु बढन थालेको भएतापनि यहाँको पर्यटकिय स्थलहरुको बारेमा पर्याप्त प्रचारप्रसार हुन सकेको छैन । घुमघामको लागि अनुकुल मौसम, चैनपुरबजारसम्मै पक्की सडकको पहुँच र करिब ३० मिनेटको दुरीमा तुम्लिङ्टार विमानस्थलत लगायत अन्य धेरैजसो धार्मिक र

पर्यटकीय स्थलहरुसम्म मोटर पुग्ने बाटो भएतापनि चैनपुरमा पर्यटकहरुको आगमन भने अपेक्षाकृत हुन सकेको छैन । कोशी प्रदेशका ३ ठूला शहरहरु विराटनगर, इटहरी र धरानबाट ४-५ घण्टाको दुरीमा पुग्ने सकिने चैनपुर ३-४ दिनको समय लिएर पारिवारीक विदा मनाउन सकिने उत्कृष्ठ पर्यटकीय गन्तव्य बनाउन सकेमा यसबाट स्थानीय स्तरमा रोजगार सृजना हुने, स्थानीय उत्पादनले बजार पाउनुका साथै समग्र चैनपुरको आर्थिक समृद्धि समेत हुने देखिन्छ भने अर्कोतर्फ नगरपालिकाले समेत आफ्नो आन्तरिक आय वृद्धि गर्न सक्ने देखिन्छ ।

तालिका २१: धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विवरण

क्र.स.	प्रमुख पर्यटकिय स्थल	वडा नं	ठेगाना	प्रकार	प्रमुख विशेषता
१	तातोपानी	१	नुनढाकी	प्राकृतिक	तातोपानी धार्मिक स्थलत
२	गुफापोखरी	१	गुफापोखरी	प्राकृतिक	प्राकृतिक दृश्यावलोकन
३	मेन्छेयाम	१	गुफापोखरी	प्राकृतिक	धार्मिक स्थल
४	जोरपोखरी	१	गुफापोखरी	प्राकृतिक	धार्मिक स्थल, दृश्यावलोकन
५	खोपिङ पोखरी	१	गुफापोखरी	प्राकृतिक	धार्मिक स्थल, दृश्यावलोकन
६	डिल पोखरी	१	गुफापोखरी	प्राकृतिक	धार्मिक स्थल, दृश्यावलोकन
७	पाथिभरा शाखा	१	गुफापोखरी	प्राकृतिक	धार्मिक स्थल, दृश्यावलोकन
८	महादेवस्थान धाम	१	गुफापोखरी	प्राकृतिक	धार्मिक स्थल, दृश्यावलोकन
९	ताङलेवा झरना	२	ताङलेवा	प्राकृतिक	चैनपुरको सबैभन्दा अग्लो झरना
१०	थामपोखरी	२	थामपोखरी	प्राकृतिक	गुराश पोखरी
११	जरिबुटे देउराली	२		प्राकृतिक	दृश्यवालोकन स्थल
१२	श्री सिद्धकाली मन्दिर	३	सिद्धकाली	मानव निर्मित	मनोकांक्षा पुरा गर्ने मन्दिर
१३	गडी डाँडा गुम्बा	३	पोखरी	मानव निर्मित	धर्म सम्बन्धि विश्वास रहेको
१४	कैलाश डाँडा शुक्रबारे	३	सिद्धकाली	प्राकृतिक	पितृ तर्पण गर्ने स्थान
१५	पोखरी बजारको पोखरी	३	पोखरी	प्राकृतिक	पानी सदाबहार रहने पोखरी
१६	मनोरम झरना	४	प्यांकोट	प्राकृतिक	बागा हेर्ने भ्रमण
१७	गुराशे	४	मैदाने	प्राकृतिक	गुराश
१८	फागुने देउराली	४	मैदाने	प्राकृतिक	खुल्ला चौर
१९	थाम पोखरी	४	मैदाने	प्राकृतिक	गुराश पोखरी
२०	थुम्केडाँडा	४	मैदाने	प्राकृतिक	गुराश पोखरी
२१	गरीडाँडा	४	प्यांकोट	प्राकृतिक	चौर
२२	कैलाश डाँडा	५	चैनपुर	प्राकृतिक	जंगल
२३	भिरेश्वर महादेव गुफा	५	चैनपुर	प्राकृतिक	गुफा
२४	शिवालय मन्दिर	५	चैनपुर	मानव निर्मित	

२५	रमाईलो डाँडा भ्यूटावर	६	रमाइलो	मानव निर्मित	चैनपुर वडा नं ६ र ७ लगायत र पारी जलजला वाना आदिको रमणिय दृश्य देखिने
२६	वालेश्वर डाँडा	७	वालेश्वर	प्राकृतिक	विश्वको सबैभन्दा ठूलो शिवलिंग भएको डाँडा, पिकनिक स्थल र एकादशी मेला लाग्ने स्थान
२७	भिरेश्वर गुफा	७	कालापानी	प्राकृतिक	धार्मिक विशेषता रहेको साथै भिर रहेको
२८	बानेश्वर सिद्धनागी डाँडा	८	बानेश्वर	प्राकृतिक	उच्च स्थानमा रहेको हरियाली चौर जहाबाट गुराशको फुल देखिनुका साथै चैनपुर, तुम्लिङटार, भोजपुर जस्ता स्थानहरु देखिने
२९	काफल डाँडा गुम्बा	१०	काफलडाँडा	मानव निर्मित	गुम्बा, काफल, गुराँश, मृग कालिज
३०	पिलुवा दोभान	१०	प्राकृतिक		असला माछा
३१	दुमकट्टा	११	अरुण बगर	प्राकृतिक	अरुणमा नुहाउदै बयरमा विभिन्न खेल खेल्दै रमाईलो गर्न सकिने रमणिय स्थल
३२	सभा त्रिवेणी	११	सभाखोला	प्राकृतिक	अरुण, बरुण र सभा खोलाको संगम साथै ठूला ठूला ढुंगाहरु पाईने
३३	सलेनीडाँडा	११	लोहाकोट	प्राकृतिक	सभा खोला साथै तुम्लिङटार विमानस्थलको दृश्य देखिने
३४	सातटारे	११	सातटारे	प्राकृतिक	पिकनिक स्थल

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

नगरपालिका भित्रका पर्यटकीय क्षेत्रहरुमा पर्यटकिय पूर्वाधारहरु लगायत स्तरिय होटल, रिसोर्ट र चैनपुरमा पर्यटन सूचना केन्द्रको निर्माण र पर्यटन प्रहरीको व्यवस्था हुन सकेको खण्डमा यहाँ प्राकृतिक र धार्मिक दुवै पर्यटनको प्रशस्त संभावना रहेको छ र यसको लागि चैनपुर नगरपालिका, स्थानीयवासी, नीजि क्षेत्र लगायत प्रदेश र केन्द्र सरकारले समेत चैनपुरको पर्यटन विकासमा समन्वय र सहकार्य गर्दै पर्यटन सम्बन्धी जनशक्ति र पूर्वाधार विकासमा लगानी गर्नुपर्ने देखिन्छ।

तालिका २२: चैनपुर बजारबाट प्रमुख पर्यटकिय स्थलहरुसम्मको दुरी

क्र.स.	पर्यटकिय स्थल	पर्यटकिय स्थलसम्मको दुरी (किमि)	
		ट्रेक	मोटर बाटो
१	जडिबुटे हिल	२५	
२	खोपिङ पोखरी	२३	
३	मिल्के डाँडा	४७	
४	गुफापोखरी	४३	

५	तातोपानी		१६
६	ताङलेवा झरना	१.५	११
७	पोखरी बजार		६
८	सिद्धकाली मन्दिर		४
९	थामपोखरी		२१
१०	मनोहर झरना	२	१८
११	चैनपुर बजार		
१२	भिरेश्वर गुफा	१.५	
१३	टच भ्यू पोइन्ट	१.५	
१४	वालेश्वर गुफा		६
१५	बानेश्वर डाँडा		५
१६	बानेश्वर मन्दिर		४.५
१७	खरांग बजार		१०
१८	तेर्सेटोपा चमेरे गुफा		२३
१९	सातटारे		३४
२०	डुमकट्टा		३७

स्रोतः स्थलगत सर्भेक्षण, २०७९

चैनपुर बजार र आसपासको क्षेत्रमा स्थानीय स्तरका होटल र लजहरुले पर्यटकहरुलाई आतिथ्य प्रदान गरिरहेका छन । हाल यस्ता होटल र लजहरुमा करिब २०० जति कोठाहरु रहेको छ (होटलहरुको विवरण तालिका २२ मा राखिएको छ) र करिब ५० जति स्थानीय युवाहरुले यस्ता होटलहरुमा रोजगार पाएको देखिन्छ । पर्यटक आगमन र यससंग सम्बन्धित रोजगारहरुको बारेमा नगरपालिकामा कुनै तथ्याङ्क छैन । नगरपालिकाले चैनपुरलाई पर्यटकिय नगरीको रुपमा विकास गर्न पर्यटन गुरुयोजना नै तर्जुमा गरी गुरुयोजनाले पहिचान गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई क्रमैसंग कार्यान्वियन गर्दै लैजानु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका २३: होटेल तथा रेष्टुरेन्टहरुको विवरण

क्र.स.	नाम	ठेगाना	प्रकार	क्षमता	उपलब्ध सुविधाहरु
१	जिवन होटेल	चैनपुर बजार	आवसीय	३०	खाना तथा आवास
२	होटेल सिटी प्लाजा	अफिस एरिया	आवसीय	१५	खाना तथा आवास
३	कंजनजंघा होटेल एण्ड लज	जिरोप्वोइन्ट	आवसीय	४०	खाना तथा आवास
४	शुभ होटेल	जिरोप्वोइन्ट	आवसीय	३०	खाना तथा आवास

५	रन्जन होटेल	चैनपुर बजार	आवसीय	३०	खाना तथा आवास
६	चैनपुर होटेल	मिलडाँडा	आवसीय	२०	खाना तथा आवास
७	मिलन होटेल	चैनपुर बजार	अन्य		खाना तथा मिटिङ/सेमिनार
८	चैनपुर फास्टफुड	चैनपुर बजार	रेष्टुरेन्ट		फास्टफुड
९	जडिबुटी होटेल एण्ड लज	पोखरी बजार	आवसीय	२०	खाना तथा आवास
१०	काजी होटेल	पोखरी बजार	अन्य		खाना तथा खाजा
११	हरि होटल एण्ड लज	चैनपुर बजार	आवासीय		खाना तथा आवास
१२	निसा होटल ऐण्ड लज	चैनपुर बजार	आवासीय		खाना तथा आवास
जम्मा				१८५	

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६ र स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९

२.२.३ उद्योग, व्यापार, व्यवसाय र आपूर्ति

विगतमा चैनपुर पूर्वी नेपालकै ऐतिहासिक महत्व बोकेको पुरानो पहाडी बजार केन्द्र थियो । राणा शासन र पंचायत व्यवस्थाको शुरुवाती समयमा यो बजार निक्कै फष्टाएको थियो । वरीपरीका जिल्ला, वजारकेन्द्र, वस्ती लगायत तराईका जिल्लाहरुबाट समेत व्यापारीहरु चैनपुरको धातुको करुवा, घरेलु हतियार लगायत डोको, नाम्लो, जडिबुटी, सख्खर, फलफुल आदि खरिद गर्न आउने गर्थे । चैनपुरमा व्यापारको संभावना देखेर काठमाडौं, भक्तपुर, ललितपुर, धुलिखेल, बनेपा, साँगा, नाला आदि स्थानबाट समेत व्यापारको सिलसिलामा नेवारहरु आई बसोवास गरेका थिए । वि.स. २०२४ सालमा तत्कालिन सरकारी निर्णयबाट चैनपुरबाट जिल्ला सदरमुकाम खाँदबारी सरेसंगै चैनपुरको व्यापारिक गतिविधि विस्तारै ओरालो लाग्यो । तर समयक्रमसंगै चैनपुरलाई कोशी राजमार्गले तराई ठूला शहरहरु, सदरमुकाम खाँदबारी र तुम्लिङटार विमानस्थलसंग जोडेसंगै यसले पुन आफ्नो व्यापारिक गतिविधि बढाउदै लगेको छ ।

चैनपुर नगरपालिकामा चैनपुर बजार, पोखरी बजार र खरांग गरी ३ वटा ठूला बजार केन्द्रहरु छन् । नगरपालिकाका यीनै मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा बढदै गएको शहरीकरण र सडक संजालको विस्तारसंगै चैनपुर नगरपालिकामा नयाँ नयाँ उद्योग र व्यवसायहरुको संख्या बढदै गएको देखिन्छ । स्थानीय स्तरका लघु तथा घरेलु उद्योग, कुटानी पिसानी मिलहरु लगायत केहि निर्यातजन्य उद्योगहरु नै यस नगरपालिकामा रहेका उद्योगहरु हुन । केन्द्रिय तथ्याङ्क विभागको आर्थिक सर्वेक्षण २०१८ को तथ्याङ्कलाई आधार मानेर हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा १०३५ वटा विभिन्न प्रकारका उद्योग तथा व्यवसायहरु संचालनमा रहेको देखिन्छ । जसमा कुल २४३४ मानिसहरुले रोजगारी प्राप्त गरेका छन (तालिका २४) । यस्ता व्यवसायहरुमा सबैभन्दा बढी थोक तथा खुद्रा व्यवसायको संख्या ५२४ रहेको छ भने ९४१ जना मानिसहरु यस्ता व्यवसायमा संलग्न छन् ।

तालिका २४: उद्योग तथा व्यवसायको संख्या र संलग्न जनशक्ति

क्र.स.	प्रकार	संख्या	संलग्न जनशक्ति
१	कृषि, वन तथा मत्स्य पालन	६९	१२७
२	निर्माण उद्योग	९९	१८७
३	खनिज, विद्युत, ग्यास, खानेपानी आपूर्ती र निर्माण	११	४९
४	थोक तथा खुद्रा व्यापार	५२४	९४१
५	यातायात तथा भण्डारण, सूचना तथा संचार	७	४३
६	बसोबास तथा खाना	९८	२२२
७	वित्तिय तथा विमा	२१	६२
८	शिक्षा	७०	५५०
९	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	३७	१०५
१०	घरजग्गा, व्यवसायिक तथा वैज्ञानिक क्रियाकलाप, प्रशासनिक सेवा, कला तथा मनोरन्जन र अन्य	९९	१४८
जम्मा		१०३५	२४३४

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण, २०१८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग, काठमाण्डौ

नगरपालिकाबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिका गठन पश्चात २०७९ साल चैत मसान्तसम्म दर्ता भै संचालनमा रहेका उद्योग तथा व्यवसायहरुको संख्या भने ६३९ वटा छन् । यस्ता उद्योगहरुमा पर्यटन तथा होटल सम्बन्धि उद्योगहरुको संख्या ३, उद्योग वाणिज्य २२, व्यापार तथा सेवा ३७७, बैंक तथा वित्तिय संस्था ८ र अन्य सेवा सेवा क्षेत्र २८८ छन (जसमा पशुसंग सम्बन्धित उद्योग व्यवसायहरु १४७ छन) ।

नगरपालिकामा हुने आयात निर्यातको यकिन तथ्याङ्कहरु उपलब्ध नभएपनि अधिकांश निर्माण सामाग्री, वाथरुम फिटिङ्स, औषधी, घरको पेन्टस, लत्ता कपडा, जुत्ता चप्पल, भाँडाकुडा, श्रृंगार सामाग्री, ईन्धन र खाना पकाउने ग्यास, विद्युतीय सामाग्री, कृषि मल र उपकरण/औजार, सवारी साधन, पार्टपुर्जा आदि जस्ता वस्तुहरु नगरपालिकामा आयात हुने गरेको पाइन्छ भने अलैची, रुद्राक्ष, कफी, सख्खर, करुवा, सुन्तला, अदुवा, अम्लिसो, खयर काठ, असला माछा, खसी, कुराउनी, गाईगोरु नगरपालिकाबाट निर्यात हुने गरेको देखिन्छ । खाँदबारी, काठमाण्डौ, धरान, धनकुटा, विराटनगर, ईटहरी, दमक आदि आयात र निर्यात हुने मुख्य शहरहरु हुन ।

फोटो २: चैनपुर बजार (बायाँ) र चैनपुरको शुक्रबारे हाटबजार (दायाँ)

क्र.स.	आयात हुने सामानहरु	निर्यात हुने सामानहरु
१	खाद्य सामाग्री र औषधी	अलैची, रुद्राक्ष, कफी, सख्खर, करुवा, सुन्तला, अदुवा, अम्लिसो, खयर काठ, असला माछा, खसी, गाईगोरु
२	लत्ताकपडा, जुत्ता चप्पल	
३	निर्माण सामाग्री, किचन र बाथरुप फिटिङ्स, रंग	
४	भाँडाकुडा	
५	शृंगार सामाग्री	
६	पेट्रोल, डिजेल, एलपिजी ग्यास	
७	विद्युतीय सामाग्री	
८	कृषि सामाग्री, मल/बिउ र औजार/उपकरण	
९	सवारी साधन र पार्टस् पुर्जा	

चैनपुर नगरपालिकामा ४ वटा हाटबजारहरु संचालनमा रहेका छन । तरकारी, कपडा, माछामासु, जुत्ता चप्पल, सख्खर, शृंगार सामाग्री, घरेलु हतियार, कृषि सामाग्री, मल बिउ, स्थानीय तरकारी, कुराउनी, फलफुल, दलहन, तेलहन, औषधी, जडिबुटी र अन्य घरयासी प्रयोजनका सरसामानहरु हाटबजारमा किनमेल र बिक्रीविरतण हुने मुख्य वस्तुहरु हुन । माछा र कुराउनी खरिद गर्न व्यापारीहरु खाँदबारीबाट आउने गरेका छन भने डोको र नाम्लो बिक्रि गर्न भोजपुरबाट समेत व्यापारीहरु आउने गरेका छन् । हाटबजारको विस्तृत विवरण तालिका २६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २५: स्थानीय हाटबजार, खपत हुने सामान र व्यापार क्षेत्र

क्र.स.	स्थान	खपत हुने सामान	व्यापार क्षेत्र	हाट लाग्ने दिन
१	चैनपुर हाट बजार	तरकारी, कपडा, माछामासु, जुत्ता चप्पल, सख्खर, शृंगार सामाग्री, घरेलु हतियार, भाँडाकुडा, कृषि सामाग्री, मल बिउ, स्थानीय तरकारी, फलफुल, दलहन, तेलहन, जडिबुटी, खसीबोका, कुखुरा र अन्य घरयासी प्रयोजनका सरसामानहरु	चैनपुर बजार र वरिपरीका वस्तीहरु	शुक्रबार
२	पोखरी बजार हाट	तरकारी, कपडा, माछामासु, जुत्ता चप्पल, सख्खर, शृंगार सामाग्री, घरेलु हतियार, भाँडाकुडा, कृषि सामाग्री, मल बिउ, स्थानीय तरकारी, फलफुल, दलहन, तेलहन, जडिबुटी, खसीबोका, कुखुरा र अन्य घरयासी प्रयोजनका सरसामानहरु	पोखरी बजार र वरिपरीका वस्तीहरु	मंगलबार
३	खराङ बजार हाट	तरकारी, कपडा, माछामासु, जुत्ता चप्पल, सख्खर, शृंगार सामाग्री, घरेलु हतियार, भाँडाकुडा, कृषि सामाग्री, मल बिउ, स्थानीय तरकारी, फलफुल, दलहन, तेलहन, जडिबुटी, खसीबोका, कुखुरा र अन्य घरयासी प्रयोजनका सरसामानहरु	खरांग बजार र वरीपरीका वस्तीहरु	मंगलबार
४	नुनढाकी	तरकारी, कपडा, माछामासु, जुत्ता चप्पल, सख्खर, शृंगार सामाग्री, घरेलु हतियार, भाँडाकुडा, कृषि सामाग्री, मल बिउ, स्थानीय तरकारी र फलफुल, दाल गेडागुडी, जडिबुटी, खसीबोका, कुखुरा र अन्य घरयासी प्रयोजनका सरसामानहरु	नुनढाकी बजार र वरीपरीका वस्तीहरु	बिहिबार

स्रोतः स्थलगत सर्वेक्षण, २०७९

पर्यटन उद्योगको रुपमा चैनपुरमा केहि स्थानीय स्तरका होटलहरु समेत संचालित छन् । त्यसबाहेक जलविद्युत आयोजना, मिनरल वाटर उद्योग, कुटानी पिसानी मिलहरु, हातेकागज, राडीपाखी, फर्निचर उद्योग, छापाखाना,

ग्रील उद्योग, कुरुवा र खुकुरी उद्योग, मोटरसाइकल र गाडीका वर्कसप आदि चैनपुरका लघु र साना उद्योगहरु हुन् । त्यसबाहेक चैनपुर नगरपालिकाको वडा नं १ मैदाने टोलमा रहेको तामा खानी, वडा नं ११ को फलाम खानी र धावा खानी, त्यसैगरी वडान नं ११ मा रहेको ढुंगा, गिटी र वालुवा खानी चैनपुरका प्राकृतिक स्रोतमा आधारित खानी र उद्योगहरु हुन्।

२.२.४ आम्दानी, रोजगारी र वित्तिय सेवा

पहाडी भू-भाग भएतापनि अनुकुल मौसम, उर्वर खेती योग्य जमीनको उपलब्धता र पक्की सडकको पहुँचले गर्दा चैनपुर नगरपालिकामा कृषिको प्रशस्त संभावना रहेको छ भने कृषि नै यहाँको प्रमुख आम्दानीको स्रोत हो । नगरपालिकाका अधिकांश घरधुरीहरु कृषि, पशुपालन, मत्यपालन, मौरीपलान लगायत स-साना लघु तथा घरेलु उद्योगहरुमा संलग्न रहेका छन भने रोजगारी अन्य स्रोतहरुमा स्थानीय सहकारी संस्था, बैंकहरु, शैक्षिक संस्थाहरु, निर्माण क्षेत्र, थोक तथा खुद्रा व्यापार आदि रहेका छन् । त्यसैगरी पेन्सन, घर तथा जग्गाको भाँडा, सवारी साधनको भाडा, वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त विप्रेषण, आन्तरिक विप्रेषण लगायत कृषि र निर्माण क्षेत्रमा हुने ज्याला मजदुरी आम्दानीको अर्को प्रमुख स्रोत हो । केन्द्रिय तथ्याङ्क विभागको आर्थिक सर्वेक्षण २०१८ को तथ्याङ्कलाई आधार मानेर हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा १०३५ वटा विभिन्न प्रकारका उद्योग तथा व्यवसायहरु संचालनमा रहेको देखिन्छ । जसमा कुल २४३४ मानिसहरुले रोजगारी प्राप्त गरेका छन । जलविद्युत आयोजनाहरु बाहेक अन्य ठूला उद्योगहरु नगण्य मात्रामा रहेको र पर्यटन क्षेत्रको खासै विकास नभएकोले यी दुवै क्षेत्रले खासै रोजगारी सृजना गर्न सकेको छैन । बजार विस्तार र सेवा क्षेत्रका कार्यालयहरु थपिएर नगरपालिका बाहिरबाट शिक्षा र रोजगारीको लागि अस्थाई बसोबास गर्न आउने परिवारहरुलाई घर भाडामा लगाएर आम्दानी गर्ने परिवारको संख्या नगन्य रहेको छ । स्थानीय युवाहरु ठूलो संख्यामा वैदेशिक रोजगारीमा गएकोले विप्रेषण यस नगरपालिकाका घरधुरीहरुको आम्दानीको अर्को प्रमुख स्रोत हो ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्लाई हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा १६५७ जना व्यक्तिहरु परिवारमा अनुपस्थित (विदेश गएका) देखिन्छ । जुन कुल जनसंख्याको ६.१८% हुन आउछ भने अनुपस्थित कुल जनसंख्यामा उमेरगत समुहमा हेर्दा सबैभन्दा बढी २०-२४ बर्ष उमेर समुहका ५६० जना व्यक्तिहरु विदेश गएको देखिन्छ । चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन २०७६ का अनुसार चैनपुर नगरपालिकाबाट १५३० जना युवायुवतीहरु वैदेशिक रोजगारीको लागि विभिन्न देशहरु गएको देखिन्छ । वेदैशिक रोजगारीको लागि विदेश जाने युवाहरुको संख्या ठूलो मात्रामा भएकोले नगरपालिकामा विप्रेषण प्रशस्त भित्रिने गर्दछ । स्थानीय बैंक, रेमिट सेवाहरु र जानकारहरुसंगको अनौपचारिक छलफलमा चैनपुर नगरपालिकामा भित्रिने विप्रेषणको रकम मासिक ५ करोड भन्दा बढी भएको अनुमान गर्न सकिन्छ । वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त विप्रेषणको ठूलो हिस्सा घर निर्माणमा खर्च हुने गरेको छ भने विगत ५-७ बर्षमा नयाँ पक्की घरहरु निर्माण हुने क्रम निक्कै बढेको छ जसले गर्दा हालैका बर्षहरुमा घर तथा भवन निर्माण क्षेत्रले समेत केहि रोजगारी सृजना गरेको देखिन्छ ।

चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन २०७६ का अनुसार नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी ३४.९% जनसंख्या कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा संलग्न छन् । त्यसैगरी २९.४% विद्यार्थी र ६.५% गृहणीहरु छन भने ५.९% व्यक्तिहरु वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् । नोकरी जागिर र ज्याला मजदुरीमा संलग्न मानिसहरुको

संख्या क्रमश ३% र २.४% रहेको छ भने नगरपालिकाका ४.७% मानिसहरु वेरोजगार छन् । चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन २०७६ अनुसार पेशाहरुको विस्तृत विवरण तालिका २७ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका २६: पेशागत विवरण

क्र.स.	पेशा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	कृषि तथा पशुपालन	९९३४	३४.९
२	नोकरी जागिर	८६४	३.०
३	उद्योग व्यापार	३१०	१.१
४	व्यवसायिक कर्म	४४३	१.६
५	ज्याला मजदुरी	६७३	२.४
६	विद्यार्थी (अध्ययनरत)	८३७३	२९.४
७	गृहणी	१८५१	६.५
८	वैदेशिक रोजगार	१६८१	५.९
९	बेरोजगार	१३४३	४.७
१०	अन्य	२९७०	१०.४
जम्मा जनसंख्या		२८४४२	१००.०

स्रोतः नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

चैनपुर कृषिमा आधारित नगरपालिका भएतापनि कृषि तथा पशुपालनमा संलग्न व्यक्तिहरुको संख्या न्यून रहेको देखिन्छ । अध्ययनरत विद्यार्थी र गृहणीहरुलाई समेत पेशाको रुपमा संलग्न गरिएकोले कृषि तथा पशुपालनमा संलग्न मानिसहरुको हिस्सा न्यून देखिन गएको हो । तर राष्ट्रिय जनगणणा २०७८ को तथ्याङ्कलाई आधार मानेर हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी मानिसहरु कृषि, वन र माछापालन कार्यमा (८०.९%) संलग्न छन । त्यसैगरी दोस्रो स्थानमा सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरु ७.६% र सेवा तथा वस्तु विक्री गर्ने कार्यमा ३% मानिसहरु संलग्न रहेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तालिका २८ र चित्र ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २७: आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण

क्र.स.	पेशागत क्षेत्र	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
१	सैनिक अधिकारीहरु	१३	०.१	२	०.०	१५	०.१
२	व्यवस्थापकहरु	३२१	१.७	२१२	१.१	५३३	२.८
३	पेशाविद्हरु	२१७	१.२	१७६	०.९	३९३	२.१
४	प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरु	८६	०.५	५७	०.३	१४३	०.८
५	कार्यालय सहायकहरु	५०	०.३	३२	०.२	८२	०.४
६	सेवा तथा वस्तु विक्री गर्ने कामदारहरु	२८०	१.५	२९३	१.६	५७३	३.०
७	कृषि, वन र माछापालन कार्यमा दक्ष कामदारहरु	७२६४	३८.७	७९३०	४२.२	१५१९४	८०.९

८	शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरु	२२८	१.२	५४	०.३	२८२	१.५
९	यन्त्र तथा मेशिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदाहरु	१३२	०.७	९	०.०	१४१	०.८
१०	सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरु	६५७	३.५	७७४	४.१	१४३१	७.६
जम्मा		९२४८	४९.२	९५३९	५०.८	१८७८७	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

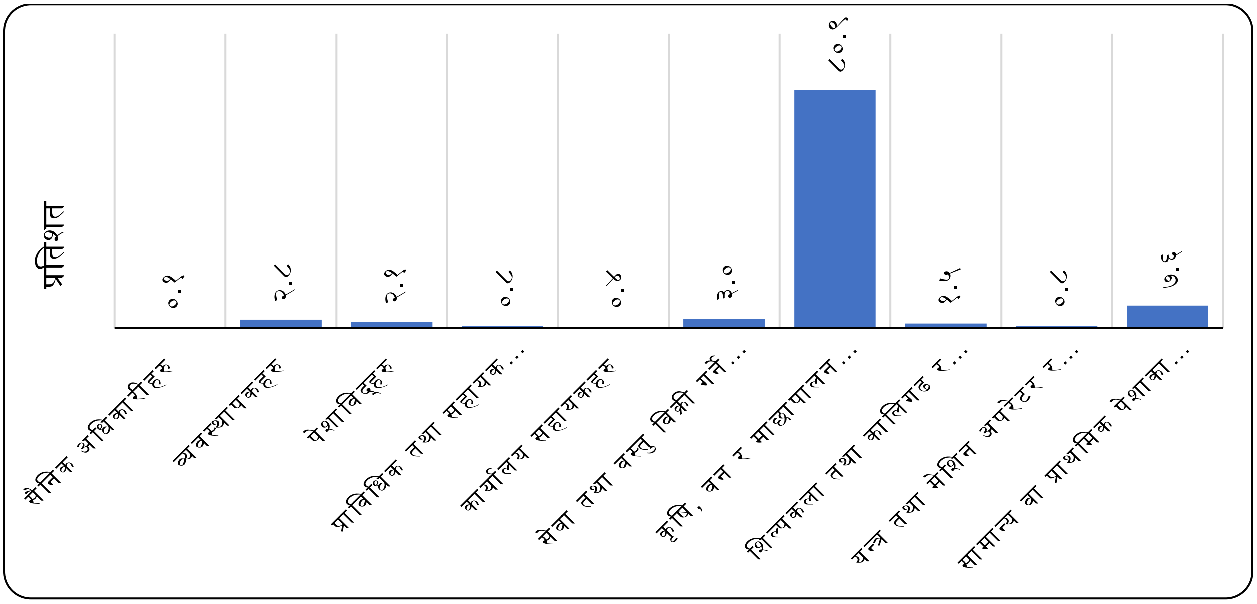

चित्र ५: पेशागत विवरण

कोशी राजमार्गले चैनपुर नगरपालिकालाई बिचबाट चिरेर गएकोले अधिकांश वडाहरुसम्म पक्की सडकको सहज पहुँच भएको र ग्रामीण क्षेत्रमा अवस्थित वडाहरुमा समेत ग्राभेल र कच्ची सडकको विस्तार भैसकेकोले चैनपुर बजार, पोखरी बजार र खरांग लगायत अन्य वडा केन्द्रहरुमा समेत व्यवसायिक गतिविधिहरु बढदै गएको छ । बढदो आर्थिक गतिविधिसंगै नगरपालिकामा ३ वटा "क" वर्गको वैंक र ८ वटा लघुवित्त वित्तिय संस्थाले नगरवासी, स्थानीय व्यापारी, कृषक र उद्यमीहरुलाई बैंकिङ सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । जसले गर्दा नगरपालिकामै सरल र सुलभ दरमा ऋण प्रवाहको वातावरण बनेको छ । नगरपालिकामा रहेका वित्तिय संस्थाहरुको विवरण तालिका २९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २८: बैंक तथा वित्तिय संस्थाको विवरण

क्र.स.	बैंक तथा वित्तिय संस्थाको नाम	प्रकार	स्थान
१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	वाणिज्य	चैनपुर-६
२	कृषि बिकास बैंक	वाणिज्य	चैनपुर-६
३	ग्लोबल आईएमई बैंक	वाणिज्य	चैनपुर-६
४	छिमेक लघुवित्त	लघुवित्त	चैनपुर-७
५	नेरुडे लघुवित्त	लघुवित्त	चैनपुर-७
६	निर्धन उत्थान लघुवित्त	लघुवित्त	चैनपुर-७

७	सल्भ नेपाल	लघुवित्त	चैनपुर-६
८	सामुदायिक लघुवित्त	लघुवित्त	चैनपुर-७
९	स्वदेशी लघुवित्त	लघुवित्त	चैनपुर-६
१०	लक्ष्मी लघुवित्त	लघुवित्त	चैनपुर-५
११	अभियान लघुवित्त	लघुवित्त	चैनपुर-५

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०७९

२.२.५ सहकारी

कृषक, साना तथा मझौला व्यवसायी लगायत आम सर्वसाधरणहरुको पहुँच हुने सहकारीको स्थानीय आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण भूमिका हुने गर्दछ । चैनपुर नगरपालिकामा ३० वटा सहकारी संस्थाहरु (बहुउद्धेश्यिय, कृषि उपभोक्ता, दुग्ध उत्पादक, लघु जलविद्युत, जडिबुटी, साना किसान, बचत तथा ऋण सहकारी) विधिवत रुपमा दर्ता भै संचालनमा रहेका छन् । यस्ता सहकारी संस्थाहरु नगरपालिकाभित्र रहेका विभिन्न उपभोक्ता समुह/समिति, कृषक समुह, महिला समुह आदिद्वारा संचालित भएकोले नगरपालिकाको वडा र टोलहरुसम्म सहकारी मार्फत वित्तिय पहुँच पुगेको छ ।

तालिका २९: सहकारी संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	कार्य प्रकृति	हालको ठेगाना
१	श्री नव जनकल्याण कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-६, संखुवासभा
२	श्री काली पोखरी बहुउदेश्य सहकारी संस्था लि.	बहुउदेश्य	चैनपुर-५, संखुवासभा
३	श्री खराङ कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-१०, संखुवासभा
४	गाउँ विकास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	चैनपुर-६, संखुवासभा
५	जनकल्याण कृषि तथा जडीबुटी सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-८, संखुवासभा
६	जालपादेवी कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-६, संखुवासभा
७	जोशी कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-६, संखुवासभा
८	तातोपानी बहुउदेश्य सहकारी संस्था लि.	बहुउदेश्य	चैनपुर-१, संखुवासभा
९	निदुवाखोला लघु जलविद्दुत सहकारी संस्था लि.	विद्युत	चैनपुर-१, संखुवासभा
१०	प्रकाशेश्वर कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-३, संखुवासभा
११	मकालु दुग्ध कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-३ संखुवासभा
१२	मनकामना साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-१०, संखुवासभा
१३	लालीगुराँस बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	चैनपुर-१, संखुवासभा
१४	लालुपाते दुग्द उत्पादक सहकारी संस्था लि.	दुग्द उत्पादक	चैनपुर-१०, संखुवासभा
१५	वानेश्वर कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-९, संखुवासभा
१६	वालेश्वर महादेव दुग्द उत्पादक सहकारी संस्था लि.	दुग्द	चैनपुर-७, संखुवासभा
१७	शिवालय महिला कृषि उपभोक्ता सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-६, संखुवासभा

१८	समाज स्पर्श बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	चैनपुर-६, संखुवासभा
१९	सिद्धकाली कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-३, संखुवासभा
२०	सिद्धपोखरी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	चैनपुर-५, संखुवासभा
२१	सिर्जनशिल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	चैनपुर-१०, संखुवासभा
२२	सूर्योदय कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-४, संखुवासभा
२३	माउण्ट मकालु कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि	चैनपुर-६, संखुवासभा
२४	मेन्छायाम कृषि, पशु तथा जडीबुटी सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि	चैनपुर-१, तुनढाकी
२५	मनोहर पशुपालन, कृषि तथा जडिबुटी सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर –४ संखुवासभा
२६	सिद्धकाली बहुउद्देश्य कृषि सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्य	चैनपुर–३, संखुवासभा
२७	सिद्धेश्वर बहुउद्देश्य सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्य	चैनपुर–११, संखुवासभा
२८	चैनपुर प्राङ्गारिक कृषि सहकारी संस्था लि.	कृषि	चैनपुर-६, संखुवासभा
२९	जनमुखी बहुउद्देश्य सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्य	चैनपुर-७, संखुवासभा
३०	अरुणथान कृषि तथा जडीबुटी सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि	चैनपुर-८, संखुवासभा

स्रोत : चैनपुर नगरपालिका सहकारी शाखा, २०८०

२.३ सामाजिक विकासको अवस्था

२.३.१ स्वास्थ्य तथा पोषण

चैनपुर नगरपालिकामा १५ शैयाको एक प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीसंगै ५ वटा स्वास्थ्य चौकी, ७ वटा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, ५ वटा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र र एक आँखा उपचार केन्द्र गरी १९ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु छन् । त्यसबाहेक १ आयुर्वेद औषधालय, नीजि स्तरमा संचालित २ वटा पोलिक्लिनिक, केहि औषधी पसल, मेडिकल आदि संचालनमा रहेको देखिन्छ जसले गर्दा नगरवासीहरुले प्राथमिक र आधारभूत तहको स्वास्थ्य सेवा नगरपालिकाका स्वास्थ्य चौकीहरुबाटै प्राप्त गर्ने गरेका छन् । चैनपुर नगरपालिका वडा नं ६ हस्पिटल चौक स्थित प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा चाहि प्रसुती सेवा, ल्याव सेवा, क्लिनिक सेवा, एक्सरे सेवा, परिवार नियोजन सेवा, परामर्श सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा, एम्बुलेन्स र इमेरजेन्सी सेवा समेत रहेको छ जसले गर्दा प्राथमिक तहको स्वास्थ्य सेवा चैनपुर बजारमा उपलब्ध रहेको छ । अन्य वडाहरुमा रहेका स्वास्थ्य एकाई, स्वास्थ्य चौकी र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा चाहि प्रसुती, ल्याव, एक्सरे, इमरजेन्सी जस्ता सेवाहरु उपलब्ध छैन् । जसले गर्दा वडावासीहरु प्राथमिक तहको स्वास्थ्य उपचारको लागि चैनपुर बजार नै पुग्नुपर्ने बाध्यता छ । दीर्घ र गम्भिर प्रकारका रोगको उपचारको लागी नगरवासीहरु कोशी प्रदेशका धरान र बिराटनगर जस्ता ठूला शहरहरु या राजधानी काठमाण्डौ जाने गरेका छन् । खाँदबारीमा जिल्ला अस्पताल भएतापनि कोशी राजमार्गको सहज पहुँच र यातयातको सुविधाले चैनपुरवासीहरु उपचारको लागि खाँदबारी भन्दा विपि कोईराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान धरान या विराटनगर नै जाने गरेका छन् । चैनपुर नगरपालिकामा रहेका सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण क्रमश तालिका ३१ मा प्रस्तुत गरिको छः

तालिका ३०: स्वास्थ्य संस्थाहरुको वडागत विवरण

क्र.स.	नाम	ठेगाना	वडा नं
१	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	गुफापोखरी	१
२	नुनढाकी स्वास्थ्य चौकी	नुनढाकी	१
३	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	चित्लाङ	२
४	सिद्धकाली स्वास्थ्य चौकी	सिद्धकाली	३
५	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	परेवाडाँडा	३
६	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	रातमाटे	३
७	सिद्धपोखरी स्वास्थ्य चौकी	सिद्धपोखरी	४
८	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्याङकोट	४
९	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	दुम्सीमारा	५
१०	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	हस्पिटल चौक	६
११	आँखा उपचार केद्र	चैनपुर	६
१२	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	फलाटे	७
१३	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	अरुणथान	८
१४	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	चपामै	८
१५	वानेश्वर स्वास्थ्य चौकी	वानेश्वर	९
१६	खराङ स्वास्थ्य चौकी	खराङ	१०
१७	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	सालडाडा	११
१८	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	लोहाकोट	१०
१९	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	सातटारे	११

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्य कर्मीहरुको अवस्थालाई हेर्दा विषेशज्ञ चिकित्सकको दरबन्दी प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा मात्र रहेको तर बिषेशज्ञ चिकित्सक उपलब्ध नरहेको देखिन्छ । त्यसैगरी गुफापोखरीको सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईमा ३ जना सामान्य चिकित्सक र अन्य स्वास्थ्य चौकीहरुमा ५ जना हेल्थ असिष्टेन्ट उपलब्ध रहेको छ । गुफापोखरी र नुनढाकीको स्वास्थ्य चौकी र हस्पिटल चौकमा अवस्थित प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा नर्सको दरबन्दी भएतापनि नर्सहरु उपलब्ध हुन सकेको छैन् । तर अहेब र अनमी चाहि प्राय सबैजसो स्वास्थ्य चौकीहरुमा उपलब्ध छन् । चैनपुर नगरपालिकामा ४५ जना ग्रामिण स्वास्थ्य स्वयमसेविका मार्फत समुदायसम्म स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भैरहेको छ ।

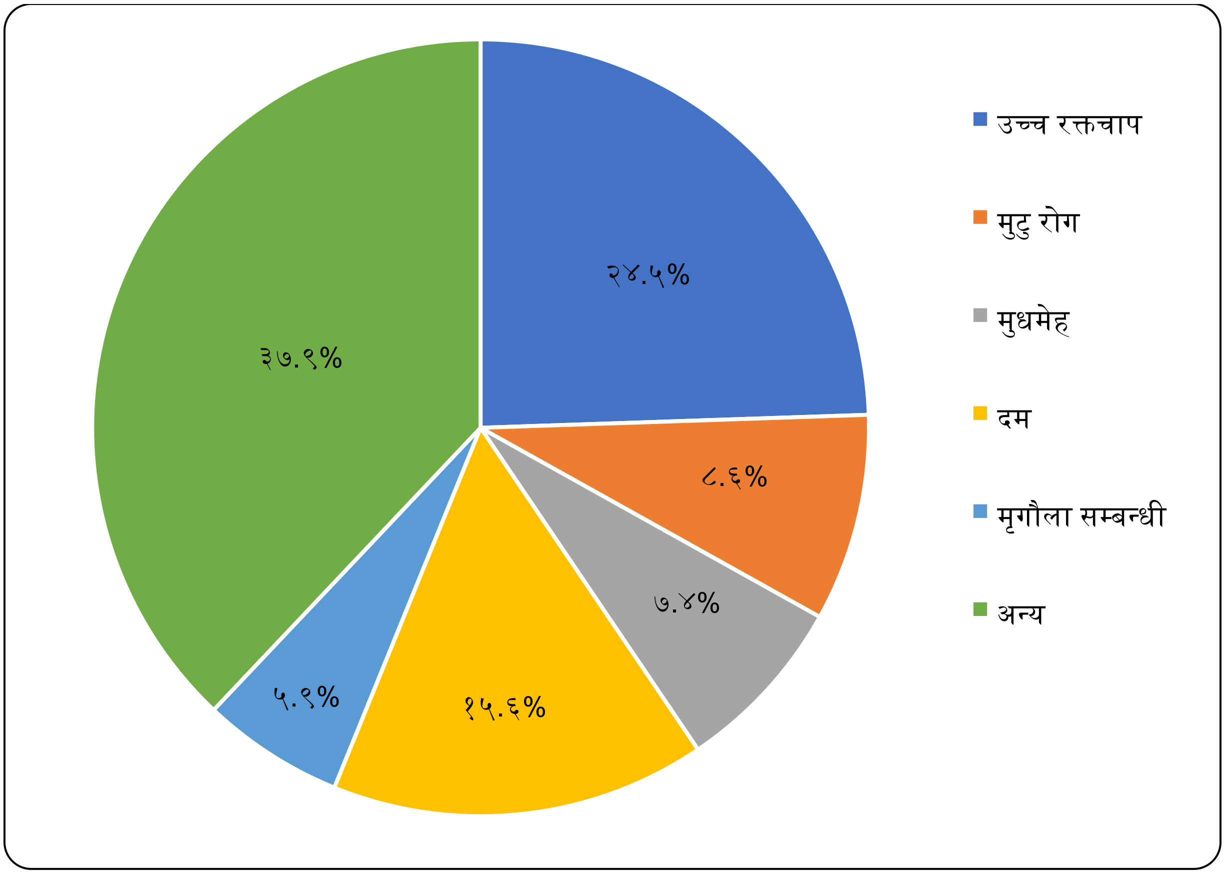

चित्र ६: दीर्घ रोगीहरुको संख्या

उच्च उक्तचाप, मुटुरोग, मधुमेह, दम, मृगौला खराबी चैनपुरका मुख्य दीर्घरोगहरु हुन । नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन २०७६ का अनुसार नगरपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ८७.८% मानिसहरु स्वास्थ्य छन् भने ३% मा कुनै न कुनै प्रकारको दीर्घ रोग रहेको छ। त्यसैगरी सामान्य रोगीहरुको संख्या ९.३% छ। दीर्घ रोगीहरुको मध्ये सबैभन्दा बढी उच्च उक्तचाप हुने बिरामीहरुको संख्या २४.५% र त्यसपछी दम रोगीहरु १५.६% छन्। नगरवासीहरुको पोषणको अवस्थालाई हेर्दा ०-२३ महिनाको पोषणयुक्त जनसंख्या ११८२, ६-२३ महिनाको पोषणयुक्त जनसंख्या ८८४ र १२-५९ महिनाको पोषणयुक्त जनसंख्या २२०० छ । चैनपुर नगरपालिकाको स्वास्थ्य सूचकहरुलाई तलको तालिकामा विस्तृत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ३१: नगरपालिकाको स्वास्थ्य सूचकहरु

क्र.स.	विवरण	सूचक
१	दर्ता भएका नयाँ क्षयरोगी संख्या	२
२	क्षयरोग उपचार सफल दर (%)	१००
३	नयाँ बहिरंग विरामी संख्या (पुरुष)	७१२८
४	नयाँ बहिरंग विरामी संख्या (महिला)	९२५४
५	बहिरंग सेवा प्रयोग गर्ने जनसंख्या (%)	६०.३

६	बहिरंग लैंगिक अनुपात	७७
७	कुल अनुमानित जिवित जन्म	६१५
८	१ बर्ष भन्दा कम उमेरका जनसंख्या	५९६
९	१२-२३ महिनाको जनसख्या	५८६
१०	पोषणयुक्त जनसंख्या (०-२३ महिना)	११८२
११	पोषणयुक्त जनसंख्या (६-२३ महिना)	८८४
१२	पोषणयुक्त जनसंख्या (१२-५९ महिना)	२२००
१३	वयस्क जनसंख्या (१०-१९ बर्ष)*	५२७६
१४	महिला जनसंख्या (१५-४९)*	७०३२
१५	विवाहि महिलाको संख्या (१५-५९)	६२४१
१६	कुल अनुमानित गर्भ	७२४

स्रोतः प्रदेश नं १ को स्वास्थ्य डाटावेश (HIMS), २०७४/७५

** राष्ट्रिय जनगणना, २०७८*

२.३.२ शैक्षिक विकास

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकाको साक्षरता दर ७९.५१% छ। कुल साक्षर जनसख्या मध्ये पुरुष साक्षरता दर ८६.१०% र महिला साक्षरता दर ७३.२७% छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा यस नगरपालिकाको कुल साक्षरता दर ७१.५६% थियो जसमा पुरुष साक्षरता ७९.९८% र महिला साक्षरता दर ६४.४१% थियो। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को राष्ट्रिय साक्षरता दरसंग (७६.३%) तुलना गरेर हेर्दा चैनपुर नगरपालिकाको साक्षरता दर करिब ३% बढी देखिन्छ। अघिल्लो जनणगनाको साक्षरता दरसंग तुलना गरेर हेर्दा बिगत १० बर्षमा चैनपुर नगरपालिकाको साक्षरता दर ८% ले बृद्धि भएको देखिन्छ भने महिला साक्षरता दर समेत झण्डै १०% ले बृद्धि भएको देखिन्छ। यस हिसाबले हेर्दा नगरवासीहरुको शैक्षिक स्तर र साक्षरता दर निक्कै राम्रो रहेको छ। नगरपालिकाको ५ बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका जनसंख्याको साक्षरताको अवस्थालाई तालिका ३३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३२: ५ बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका जनसंख्याको साक्षरताको अवस्था

साक्षरताको अवस्था	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
पढन र लेख्न सक्ने	१९६५९	७९.५१	१०३६०	८६.१०	९२९९	७३.२७
पढन मात्र सक्ने	६२	०.२५	२६	०.२२	३६	०.२८
पढन र लेख्न नसक्ने	५००३	२०.२३	१६४७	१३.६९	३३५६	२६.४४
उल्लेख नभएको	१	०.००	०	०.००	१	०.०१
जम्मा	२४७२५	१००.००	१२०३३	१००.००	१२६९२	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चैनपुर नगरपालिकामा ६४ वटा विद्याहरु संचालनमा रहेका छन् जसमा ५९ वटा सामुदायिक विद्यालय र ५ वटा नीजि विद्यालयहरु छन् (विद्यालयहरुको वडागत विवरण तालिका ३३ प्रस्तुत गरिएको छ) । तहगत हिसाबले हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा ९ वटा माध्यमिक र ५५ वटा आधारभूत विद्यालयहरु छन् । चैनपुरमा जिल्लाकै पुरानो संुखुवासभा बहुमुखी क्याम्पस समेत रहेको छ तर पनि उच्च शिक्षाको लागि चैनपुरबाट धरान, बिराटनगर र राजधानी काठमाण्डौ जाने क्रम निरन्तर चलिरहेको छ भने हालैका बर्षहरुमा उच्च अध्ययनको लागि युवाहरु भारत बाहेक तेस्रो मुलकहरु समेत जान थालेका छन् ।

फोटो ३: वडा नं ११ स्थित श्री वाणीविलास माध्यमिक विद्यालय

तालिका ३३: चैनपुर नगरपालिकामा अवस्थित विद्यालयहरुको वडागत विवरण

वडा नं	क्र.सं	विद्यालयको नाम	तह	कोठा संख्या	विद्यालयको क्षेत्रफल
१	१	श्री सिंहदेवी माध्यमिक विद्यालय	कक्षा १२	१७	५ रोपनी
	२	श्री गणेश आधारभूत विद्यालय	कक्षा ८	१२	३ रोपनी
	३	श्री ज्वालामुखी आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	८	७ रोपनी
	४	श्री पासाङ ल्हामु आधारभूत विद्यालय	कक्षा ३		२.५ रोपनी
	५	श्री मनशान्ति आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	८	१.५ रोपनी
	६	श्री गुफापोखरी आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५		१ रोपनी
	७	श्री महादेव आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५		५ रोपनी
२	८	श्री भगवती मा.वि. चित्लाङ	१–१०	१६	७ रोपनी
	९	श्री सिंहेश्वरी आ.वि. ताङ्लेवा	१–८	१०	१० रोपनी
	१०	श्री जलेश्वरी आ.वि. तिखिढुङ्गा	१–५	७	२.५ रोपनी

	११	श्री आ.वि. पिङ्डाँडा	१–५	९	४ रोपनी
	१२	श्री संखुवा आ.वि. तुपुवा	१–५	७	३ रोपनी
३	१३	श्री शारदा माध्यमिक विद्यालय	कक्षा १२	२०	८ रोपनी
	१४	श्री सर्वमंगला आधारभूत विद्यालय	कक्षा ८	१४	२ रोपनी
	१५	श्री त्रिदेवी आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	५	२ रोपनी
	१६	श्री प्रकाशेश्वर आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	८	५ रोपनी
	१७	श्री सिद्धकाली इङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	कक्षा ८	१६	२ रोपनी
	१८	श्री साङ्गा छ्योलिङ गुम्वा	कक्षा १	२	१ रोपनी
४	१९	श्री सरस्वती मा.वि. मैदाने	१–१०	१६	७ रोपनी
	२०	श्री पञ्चायत आ.वि. प्याङ्कोट	१–५	७	३ रोपनी
	२१	श्री गौमती आ.वि. मञ्छेबुङ	१–५	६	२ रोपनी
	२२	श्री सिंहेश्वरी आ.वि. बतासे	१–५	७	४ रोपनी
	२३	श्री सिंहेश्वरी आ.वि. कोक्सा	१–८	१२	७ रोपनी
	२४	श्री बालज्योती आ.वि. कोक्सा	१–३	४	२ रोपनी
५	२५	श्री जनकल्याण आ.वि. केरावारी	१–५	७	३ रोपनी
	२६	श्री सूर्योदय आ.वि. दुम्सीमारा	१–५	५	२.५ रोपनी
६	२७	श्री संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पस	मास्टर्स		
	२८	श्री सरस्वती मा.वि. चैनपुर	१–१२		
	२९	श्री सरस्वती मा.वि. हिटी	१–१०	२१	५ रोपनी
	३०	श्री शारदा आ.वि. ओखरबोटे	१–८		
	३१	श्री बालमन्दिर आ.वि. चैनपुर	१–५	१०	२ रोपनी
	३२	श्री ज्ञानोपार्जन आ.वि. सिम्ले	१–५		
	३३	श्री आ.वि. भङ्ग्याङखर्क	१–५	६	१ रोपनी
	३४	श्री चैनपुर अंग्रेजी बोर्डिङ्ग,	१–१०		
	३५	श्री मकालु अरुण बोर्डिङ्ग स्कूल	१–१०		
७	३६	श्री बालविकास आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	७	२ रोपनी
	३७	श्री शान्ति आधारभूत विद्यालय	कक्षा ३	६	१.५ रोपनी
	३८	श्री पुरानोचैनपुर आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	६	२ रोपनी
	३९	श्री सूर्योदय आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	८	३ रोपनी
	४०	श्री खुँडादेवी आधारभूत विद्यालय	कक्षा ३	६	३ रोपनी
	४१	श्री सिंहदेवी आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	६	२ रोपनी
८	४२	श्री गगनचुम्बी आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	११	२ रोपनी
	४३	श्री जनता आधारभूत विद्यालय	कक्षा ३	४	१ रोपनी
	४४	श्री हिमगंगा आधारभूत विद्यालय	कक्षा ८	१५	७ रोपनी
	४५	श्री वानेश्वर आधारभूत विद्यालय	कक्षा ३	४	१ रोपनी

	४६	श्री जलकन्या आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	६	२ रोपनी
	४७	श्री हिवाँगंगा आधारभूत विद्यालय	कक्षा ३	६	१ रोपनी
९	४८	शारदा माध्यमिक विद्यालय, ठाँटीगाउँ	१–१०	२४	१० रोपनी
	४९	श्री पञ्चकन्या आ.वि. खाम्लिङ्ग	१–८	१०	२ रोपनी
	५०	श्री भगवती आ.वि. घोर्ले	१–५	६	२.५ रोपनी
	५१	श्री सरस्वती आ.वि. भित्रे	१–५	६	१.५ रोपनी
१०	५२	श्री शारदा मा.वि. खराङ, र			
	५३	श्री सिंहेश्वरी आ.वि. ल्यावरिङ्ग,			
	५४	श्री धर्मदेवी आ.वि. कल्लेरी,			
	५५	श्री जलकन्या आ.वि. हात्तिसुँढे,			
	५६	श्री बालज्योती आ.वि. सल्लेरी			
	५७	श्री ब्राइट फ्युचर अंगेजी स्कुल खराङ्ग			
११	५८	श्री बाणीविलास माध्यमिक विद्यालय	कक्षा १२	१७	५ रोपनी
	५९	श्री अरुण आधारभूत विद्यालय	कक्षा ८	१२	१.५ रोपनी
	६०	श्री भिमसेन आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	८	२ रोपनी
	६१	श्री वानेश्वर आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५		
	६२	श्री कालिका आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५	८	१.५ रोपनी
	६३	श्री जनता आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५		
	६४	श्री बालकल्याण आधारभूत विद्यालय	कक्षा ५		

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, शिक्षा शाखा, २०७९

नगरपालिकामा कुल ४६३ जना शिक्षकहरु कार्यरत छन् । जसमध्ये पूर्व प्राथमिक तहमा ४३ जना, आधारभूत (१-५) तहमा १९०, आधारभूत (६-८) तहमा १७०, माध्यमिक (९-१०) तहमा ५२ जना र माध्यमिक (११-१२) तहमा ८ जना शिक्षकहरु कार्यरत छन् । नगरपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक तहलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी प्राथमिक तह (१-५) उत्तीर्ण गर्नेको संख्या ३४.४८% छ भने स्नातक वा सो भन्दा माथिको शैक्षिक तह उत्तीर्ण गर्नेको संख्या २.९७% मात्र छ जसमा स्नातक वा सो सरहको तह उत्तीर्ण गर्ने २.१५% र स्नातकोत्तर वा सो सरह वा सो भन्दा माथिको तहको उत्तीर्ण गर्ने संख्या १६१ (०.८२%) मात्र छ । त्यसैगरी निम्न माध्यमिक (६-८) र माध्यमिक तह (९-१०) उत्तीर्ण गर्नेको संख्या क्रमश २३.२१% र १५.८१% छ भने एसएलसी/एसइइ/ वा सो सरहको शैक्षित तह उत्तीर्ण गर्नेको संख्या ९.४% छ । समग्रमा हेर्दा नगरपालिकाका सवैजसो वडाहरुमा विद्यालयहरु रहेको, उच्च र प्राविधिक शिक्षा नगरपालिकामै उपलब्ध भएको र नगरवासीहरुको साक्षरता दर समेत उच्च रहेकोले चैनपुर नगरपालिकाको शैक्षिक अवस्था निक्कै सवल देखिन्छ।

तालिका ३४: उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक तह अनुसार ५ बर्ष माथिको जनसंख्याको विवरण

क्र.स.	शैक्षिक स्तर	जनसंख्या	प्रतिशत
१	पूर्व प्राथमिक तह (ईसिडी)	७७९	३.९७
२	प्राथमिक (१-५)	६७५९	३४.४८
३	निम्न माध्यमिक तह (६-८)	४५४९	२३.२१
४	माध्यमिक तह (९-१०)	३०९९	१५.८१
५	एसएलसी/एसईई/ वा सो सरह	१८४२	९.४
६	प्रमाणपत्र वा सो सरह	१६१६	८.२४
७	स्नातक वा सो सरह	४२१	२.१५
८	स्नातकोत्तर वा सो सरह वा सो भन्दा माथि	१६१	०.८२
९	तह नभएको/तह नखुलेको	३१२	१.५९
१०	तह उल्लेख नभएको	६३	०.३२
कुल		१९६०१	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.३.३ खानेपानी तथा सरसफाई

खानेपानी तथा सरसफाईको मानव स्वास्थ्यसंग प्रत्यक्ष सम्बन्ध हुने गर्दछ भने स्वस्थ्य खानेपानी नगरवासीको आधारभूत आवश्यक्ता समेत हो । स्थानीय खोलानाला र मूलहरु मार्फत धारा/पाइपबाट बितरण हुने पानी चैनपुरवासीको खानेपानीको मुख्य स्रोतहरु हुन् । तर जलवायु परिवर्तन र सुख्खा खडेरीको कारण नगरपालिकाका धेरै पानीका मुहान, कुवा, धाराहरु सुक्दै गैरहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्कलाई हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा बसोबास गर्ने कुल ६६४८ घरधुरी मध्ये करिब ८०% घरधुरीमा धारा/पाईपको पानी पुगेको देखिन्छ । जसमध्ये ४६.२% घरधुरीमा धार/पाइपबाट वितरण हुने पानीको पहुँच घर परिसर बाहिर छ भने ३३.६% घरधुरीमा भने धारा/पाईएबाट वितरण हुने पानी घर परिसर भित्रै छ । त्यसैगरी मूल धाराबाट पानी खाने घरधुरीहरुको संख्या १३.३% छ । ईनार/कुवाको प्रयोग गर्ने धरधुरीहरु ४% छनभने २.८% घरधुरीले अहिले पनि नदि/खोलाको पानी प्रयोग गर्ने गरेका छन् । समग्रमा हेर्दा ८०% भन्दा बढी घरधुरीले धारा/पाईपको पानी प्रयोग गर्ने गरेको देखिएतापनि सम्पूर्ण वडाका घरधुरीहरुमा स्वच्छ धाराको पानीको पहुँच भने पुग्न सकेको छैन ।

तालिका ३५: खानेपानीको मुख्य स्रोत

क्र.स.	खानेपानी स्रोत	घरधुरी	प्रतिशत
१	धारा/पाईपको पानी (घर परिसर भित्र)	२२३२	३३.६
२	धारा/पाईपको पानी (घर परिसर बाहिर)	३०७४	४६.२
४	ढाकिएको ईनार/कुवा	१२४	१.९
५	नढाकिएको इनार/कुवा	१४२	२.१
६	मूल धारा	८८३	१३.३
७	नदी/खोला	१८४	२.८
९	अन्य	९	०.१
जम्मा		६६४८	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चैनपुर नगरपालिकाको वडा नं ६, ७ र ९ मा केहि खानेपानी आयोजनाहरु समेत संचालनमा रहेका छन् । वडा नं ६ मा भुल्के, झुत्रे र चैनपुर बृहत गरी ३ वटा खानेपानी आयोजनाहरु संचालनमा रहेका छन । त्यसैगरी वडा नं ७ को फलाटे र आम्बोटेमा २ वटा चैनपुर बृहत खानेपानी आयोजनाहरु संचालनमा छन् भने वडा नं ९ मा त्रिशुले बृहत, घोर्ले भित्रे र खराङ्ग वानेश्वर बृहत गरी ३ वटा खानेपानी आयोजनाहरुले स्थानीयवासीलाई खानेपानी उपलब्ध गराउदै आईरहेका छन् ।

तालिका ३६ः घरधुरी अनुसार शौचालय प्रयोगको स्थिति

प्रयोगको अवस्था	घरधुरी	प्रतिशत
फ्लस भएको शौचालय (सार्वजनिक ढल)	३५	०.५
फ्लस भएको शौचालय (सेप्टिक ट्यांकी)	४४०५	६६.३
साधरण (खाल्टे) चर्पी	२१०८	३१.७
सार्वजनिक शौचालय	१८	०.३
चर्पी नभएको	८२	१.२
कुल घरधुरी	६६४८	१००.

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

शौचालय प्रयोगको अवस्थाले उक्त स्थानको सरसफाईको अवस्थालाई समेत जनाउने गर्दछ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकामा करिब ६७% घरधुरीले फ्लस भएको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ भने ३१.७% ले खाल्टे चर्पी प्रयोग गर्ने गर्दछन् । त्यसैगरी १८ घरधुरीले (०.३%) सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गर्ने गर्दछन् । समग्रमा हेर्दा ९८% भन्दा बढी घरधुरीले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । नगरपालिकामा रहेका कुल घरधुरी मध्ये केवल ८२ वटा घरधुरीमा (१.८%) मात्र शौचालय नभएको अवस्था छ । नगरपालिकाको चैनपुर बजार क्षेत्रमा त्रिमुर्ती चौक देखि त्रिचोक सम्म करिब ५०० मिटर मूल बजार क्षेत्रमा मात्र ढलको व्यवस्था भएतापनि चैनपुर बजारको अन्य वस्ती, ग्रामिण क्षेत्रका वडा र वस्तीहरुमा ढल र नालीहरुको व्यवस्था छैन ।

चैनपुर, पोखरी र खरांग बजार क्षेत्रका केहि स्थानमा डस्टबिनको व्यवस्था रहेको छ भने हाल नगरपालिकाले प्रत्येक मंगलबार आफै वडाका मुख्य चौक र वस्तीहरुबाट फोहोर संकलन गरी वडा नं ६ स्थित आईतबारे थानमा रहेको अस्थाई डम्पिङ साइटमा संकलित फोहोर विसर्जन गर्ने गरेको छ । नगरपालिकाबाट सबै वडा र वस्तीहरुका प्रत्येक घरधुरीहरुबाट फोहोर संकलन भैनसकेकोले ग्रामिण र दुरदराजका क्षेत्रहरुमा स्थानीय घरहरुबाट निस्कने फोहोरमैलाहरु गोबरको खाडीमा फाल्ने र जलाउने गरेका छन । चैनपुर नगरपालिकाका बिहिबारे, तातोपानी, शुक्रबारे हटिया, चैनपुर बसपार्क, पोखरी बसपार्क र खरांग मंगलबारे हटिया क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालयहरुको व्यवस्था रहेको छ । खुल्ला दिसामुक्त नगरपालिका घोषणा गरिएतापनि अव्यवस्थित रुपमा रहेका बंगुरपालन, फोहोर मैलाको दिर्घकालिन ब्यवस्थापन हुन नसक्नु र पानीको अभावका कारण नगरपालिकाको सरसफाईमा भने चुनौती देखिएको छ ।

२.३.४ खेकलुद तथा मनोरन्जन

चैनपुर नगरपालिकामा खेलकुद विकासको लागि आधुनिक रंगशाला र कभर्डहलहरु हालसम्म निर्माण हुन सकेको छैन । नगरपालिकाको वडा नं ६ स्थित संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पसको खेल मैदानमा एकातर्फ सामान्य

प्यारािफिट निर्माण गरी स्थानीय, जिल्ला र प्रदेश स्तरका खेलकुद प्रतियोगिताहरु संचालन गर्ने गरिएको छ । नगरपालिका भित्रका अन्य खेल गतिविधिहरु स्थानीय विद्यालय र कलेजका चौरहरुमा हुने गरेको छ। खेलकुदका अन्य गतिविधिहरुमा स्थानीय विद्यालहरुमा बार्षिक रुपमा हुने राष्ट्रपति रनिंग शिल्ड छनौट प्रतियोगिता हुने गरेको छ । भलिवल, फुटबल, टेबिल टेनिस, क्रिकेट जस्ता खेलहरु स्थानीय युवाहरुमाझ लोकप्रिय रहेको छ । नगरपालिका भित्र रहेका खेल मैदानहरुको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ३७: खेल मैदानहरुको विवरण

क्र.स.	खेल मैदानको नाम	स्थान
१	बिहिबारे खेल मैदान (अस्थाई)	चैनपुर-१, बिहिबारे
२	तातोपानी खेल मैदान	नाम्लिङ टोल
३	गुफापोखरी खेल मैदान	चैनपुर-१, गुफापोखरी
४	चित्लाङ खेल मैदान	चैनपुर-२
५	लामागाउँ खेल मैदान	चैनपुर-२
६	प्रकाशेश्वर खेल मैदान	सिद्धकाली
७	शिवालय केराबारी खेल मैदान	केराबारी
८	दुम्सिमारा खेल मैदान	दुम्सिमारा
९	क्याम्पस खेल मैदान	चैनपुर-६
१०	टुडिखेल	चैनपुर-६
११	देउराली खेल मैदान	चैनपुर-७
१२	मानेडाँडा खेल मैदान	चैनपुर-८
१३	अरुणथान खेल मैदान	चैनपुर-८
१४	त्रिशुले खेल मैदान	चैनपुर-६, त्रिशुले
१५	खाल्टे खेल मैदान	चैनपुर-१०
१६	शारदा माविको खेल मैदान	चैनपुर-१०
१७	दशरथ खेल मैदान	चैनपुर-१०
१८	लेवारिंग खेल मैदान	चैनपुर-१०

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन, २०७६

चैनपुर नगरपालिकामा विभिन्न सामाजिक, साँस्कृतिक, मनोरन्जन र विकास निर्माणमा हातेमालो गर्ने उदेश्य रहेका २९ वटा युवा र युथ क्लबहरु छन् । नगरपालिका लगायत अन्य सामाजिक संघसस्थाहरुको सहकार्यमा यस्ता क्लबहरुले आफ्नो गाउँ टोल सरसफाई गर्ने, सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु गर्ने, धार्मिक र साँस्कृतिक कार्यक्रमहरु (मेला, जात्रा आदी) आयोजना गर्ने, आफ्ना परम्परागत बाजागाजा, संस्कृति, चाडपर्वको सम्वर्धन र प्रवर्द्धन गर्ने, सांगितिक र साँस्कृतिक कार्यक्रमहरु गर्ने, नगर/वडा स्तरिय भलिबल/फुलबट जस्ता खेलकुद प्रतियोगिताहरु आयोजना गर्ने, देउसी भैला कार्यक्रम गर्ने, सडक तथा ढल मर्मत संभार गर्ने, नयाँ सडकको ट्याक खोल्ने आदि जस्ता कार्यक्रहरु नियमित रुपमा गर्ने गरेका छन् । नगरपालिका भित्र क्रियाशील युवा तथा युथ क्लबहरुको विवरण तलको तालिकामा राखिएको छः

तालिका ३८: युवा/युथ क्लबहरुको वडागत विवरण

क्र.स.	क्लबको नाम	वडा नं	स्थान
१	बालमन्दिर युवा क्लब	६	बालमन्दिर
२	समाजसेवा युवा क्लब	६	त्रिचोक
३	परिवर्तनका लागि युवा	६	चैनपुर
४	मिल्के जनउत्थान युवा क्लब	१	तातोपानी
५	देवीथान युवा क्लब	७	पुरानो चैनपुर
६	सूर्योदय समाज सेवा युवा क्लब	३	चैनपुर
७	सिद्धकाली समाज सेवा युवा क्लब	३	तिनखोप्रे
८	समाज सेवा युवा क्लब	९	चैनपुर
९	लालीगुराँश युवा क्लब	९	चैनपुर
१०	प्रगतीशील युवा क्लब	९	चैनपुर
११	अवतन युवा क्लब	९	चैनपुर
१२	संगित सर्गम	३	पोखरी
१३	प्रगती समाज सेवा	११	गैरीगाँउ
१४	प्रि म्युजिक युथ क्लब	१	पैरे
१५	देउराली नवयुग युवा क्लब	७	देउराली
१६	भिरेश्वर युवा क्लब	७	कालापानी
१७	चौतारी समाज सेवा युवा क्लब	६	डाँगीगाउँ
१८	नमस्ते युवा क्लब	८	अरुणथान
१९	सिर्जनशील युवा क्लब	८	मानेडाँडा
२०	टप मकालु युवा क्लब	१०	दशरथ
२१	किरण ज्योति युवा क्लब	१०	लेवारिंग
२२	लालीगुराँश युवा क्लब	१०	लेवारिंग
२३	समाज सुधार युवा क्लब	२	धन्सार
२४	भगवती युवा क्लब	२	चित्लाङ
२५	हिमज्योति युवा क्लब	२	मयम
२६	सयपत्री युवा क्लब	१	मैदाने
२७	पोक्लाबुङ जनउत्थान मंच युवा क्लब	१	पोक्लाजुंग
२८	श्री ज्वाला साँस्कृतिक युवा क्लब	१	याङसिजुङ
२९	हिमालयन शेर्पा साँस्कृतिक क्लब	१	भित्रे

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन २०७६ र स्थलगत सर्भेक्षण, २०७९

२.३.५ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

चैनपुर नगरपालिकाको कुल जनसंख्यामा २६७९९ छ जसमा पुरुषको संख्या १३१२५ (४८.९८%) र महिलाको संख्या १३६७४ (५१.०२%) रहेको छ भने समग्र लैंगिक अनुपान ८६.५६ रहेको छ। तर नगरपालिकामा ५ बर्ष

मुनिका बालवालिकाहरुको लैंगिक अनुपात भने १११.२० छ किनकी ०-४ बर्ष उमेर समुहमा बालकको संख्या १०९२ छ भने बालिकाको संख्या ९८२ छ। यसले अब आउने पुस्तामा महिला भन्दा पुरुषको संख्या बढने देखिन्छ। त्यसैगरी नगरपालिकामा १४-४५ बर्ष उमेर समुहका युवाहरुको संख्या कुल जनसंख्याको ५५.३८% छ। आर्थिक रुपले सक्रिय उमेर समुहका (१५-६४ बर्ष) मानिसहरुको संख्या कुल जनसंख्याको ७४.०८% छ। त्यसैगरी ६५-७५ बर्ष उमेर समुहका मानिसहरुको संख्या कुल जनसंख्याको ५.५% र ७५ बर्ष भन्दा माथिका मानिसहरुको संख्या २.८८% छ।

पहाडी ब्राम्हण, क्षेत्री, राई, लिम्बु, तामाङ, नेवार, शेर्पा, गुरुङ, मगर आदि नगरपालिकामा बसोबास गर्ने मुख्य जाताजीहरु हुन। जातीगत हिसाबले हेर्दा नगरपालिकामा आदिवासीहरुको जनसंख्या सबैभन्दा बढी ६२.३% छ। दलित जनजाती अन्तर्गत विश्वकर्माहरु ४.१%, सार्की १.९% र परियारको जनसंख्या १.५% छ। भुजेल, जिरेल लगायत अन्य जातजातीहरुको संख्या कुल जनसंख्यामा ०.५% रहेको छ। नगरपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ९१.१७% प्रतिशत जनसंख्यामा कुनैपनि प्रकारको अपांगता छैन। लिंगको आधारमा कुनैपनि अपांगता नभएको संख्या पुरुषको भन्दा महिलाको २% जतिले बढी छ। सम्पतिमा महिलाको स्वामित्तको अवस्थाले महिलाहरुको घरपरिवार भित्रको अवस्थालाई दर्शाउने गर्दछ। यस दृष्टिकोणले हेर्दा घरजग्गा दुवै महिलाको नाममा भएको घरपरिवार नगरपालिका भित्र केवल १२.२% छ भने घर मात्र महिलाको नाममा भएका घरपरिवार त झन २% मात्रै छ। नगरपालिकामा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था हेर्दा नगरपालिकामा ५७ जना जनप्रतिनिधिहरु रहेका छन् जसमा पुरुष जनप्रतिनिधिहरुको संख्या ३३ (५७.९%) र महिला जनप्रतिनिधिहरुको संख्या २४ (४२.१%) छ (नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण अनुसूची - ८ मा राखिएको छ)।

२.४ पूर्वाधार तथा शहरी विकासको अवस्था

२.४.१ वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण

नगरपालिकामा चैनपुर, पोखरी र खरांग गरी तीनवटा मुख्य वस्तीहरु छन्। यी बजार क्षेत्रमा भने वस्तीहरु साघुँरा र गजुगुज्ज परेका छन भने राजमार्ग र सडक छेउका वस्तीहरु भने सडक आसपास रेखाकार रुपमा विकास भएको पाईन्छ। नुनढाकी, गुफापोखरी, ताङलेवा, सिद्धकाली, प्याङकोट, मैदाने, बानेश्वर, पिलुवा, लोहाकोट, सातटारे, चित्लाङ, रातमाटे, कोक्सा, सिम्ले, फलाटे, आहालडाँडा, सालडाँडा आदि नगरपालिकाका अन्य वस्तीहरु हुन। यस्ता वस्तीहरु भू-वनावट र सडकको पहुँचका आधारमा छरिएका, रेखाकार, गुजुमुज्ज र बाक्लो स्वरुपमा पाउन सकिन्छ। चैनपुर बजार साघुँरो भैसकेको र विस्तार हुन सक्ने स्थानको कमी भएकोले भविश्यमा नगरपालिकाका पोखरी, खरांग, डाँगी गाउँ, मिलडाँडा, हटिया लाईन तर्फ वस्तीहरु विस्तार हुनसक्ने देखिन्छ। नगरपालिका भित्रका घरहरुको स्वामित्तको अवस्थालाई हेर्दा ९३.१% मानिसहरु आफ्नै घरमा बसोबास गर्ने गरेको देखिन्छ भने ५.८% मानिसहरु भाँडाको घरमा रहेको देखिन्छ। त्यसैगरी ०.४% मानिसहरु संस्थागत स्वामित्त भएको घरमा बसेको देखिन्छ। घरजग्गा दुवै महिलाको नाममा भएको घरपरिवार नगरपालिका भित्र केवल १२.२% छ भने घर मात्र महिलाको नाममा भएका घरपरिवार २% मात्रै छ।

फोटो ४: चैनपुर बजार क्षेत्रको भू-उपग्रह नक्शा

राष्ट्रिय राजमार्ग र सहायक सडकहरुको पहुँच, कम भिरालोयुक्त जमीन, हरियाली, स्वच्छ वातावरण र धेरै जाडो पनि नहुने र धेरै गर्मी पनि हुने जस्ता विशेषताहरुले गर्दा पहाडी भू-भाग भएतापनि बसोबासको हिसाबले चैनपुर निक्कै उपयुक्त देखिन्छ। नगरपालिकामा चैनपुर, पोखरी र खरांग लगायत अन्य मुख्य वस्तीहरुमा पुराना घरहरु ढुंगा, माटो, स्लेट र काठले बनेका छन भने ईटा, ढुंगा, छड र सिमेन्ट प्रयोग भएका आधुनिक पक्की घरहरु बन्ने क्रमपनि विस्तारै बढदै गैरहेको देखिन्छ।

तालिका ३९: घरको स्वामित्त अनुसार घरपरिवारको संख्या

स्वामित्तको अवस्था	परिवार संख्या	प्रतिशत
आफ्नै	६१८९	९३.१
भाँडामा	३८३	५.८
संस्थागत	२५	०.४
अन्य	५१	०.८
जम्मा	६६४८	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका ४०: परिवारमा महिलाको नाममा भएको घरजग्गा अनुसार परिवार संख्या

अचल सम्पतिमा स्वामित्तको अवस्था	परिवार संख्या	प्रतिशत
घर मात्र भएका	१३२	२.०
जग्गा मात्र भएका	७५३	११.३
घर जग्गा दुवै भएका	८०८	१२.२
घर जग्गा दुवै नभएका	४८६०	७३.१
उल्लेख नभएका	९५	१.४
जम्मा	६६४८	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

फोटो ५: स्थानीय वस्ती, घरहरुको प्रकार र बनावट

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार नगरपालिकामा अवस्थित घरहरुको जगको वनावटलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी माटो जडित इँटा/ढुंगाको जग भएको घरहरु ८४.२% छ । दोस्रोमा काठ/बाँसको खम्बा गाडेको जग भएको घरहरु ९.३% छ । त्यसैगरी सिमेन्ट जडित इँटा/ढुंगाको जग भएको घरहरु ३.१% र ढलान पिल्लर सहितको जग भएको घरहरु ३% छ । स्थानीय वासिन्दा र जानकारहरुका अनुसार नगरपालिकामा हालैमा बर्षहरुमा ढलान पिल्लर सहितको जग भएको घरहरु निर्माण हुने क्रम विस्तारै बढदै गएको छ । यस्ता घरहरु बिशेष गरेर चैनपुर बजार र आसपासको क्षेत्र, कोशी राजमार्ग कोरिडोर, खरांग र पोखरी बजार क्षेत्रहरुमा छन् । घरको बाहिरी गाऱ्होको बनावटलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी माटो जडित इँटा/ढुंगाको गाऱ्हो भएको घरहरु ८०% र गाऱ्होमा बासजन्य सामाग्रीको प्रयोग भएका घरहरुको संख्या दोस्रो स्थानमा (१०.२४%) रहेको छ ।

छानामा सबैभन्दा बढी जस्ता/टिन/च्यादर प्रयोग गरी निर्माण भएका घरहरु ७२.८३% र दोस्रोमा खर/पराल/छवाली प्रयोग गरी निर्माण भएका घरहरु २२.३८% छ । त्यसैगरी सिमेन्ट/ढलानको छानो भएका घरहरु ३.५% छ । संस्थागत र अन्य व्यवसायिक प्रयोजनको लागि निर्माण हुने अधिकांश सरकारी र नीजि घरहरु समेत ढुंगा, ईटा, सिमेन्ट र छड प्रयोग गरी निर्माण हुन थालेको छ । नगरपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाहरुको संख्या निक्कै धेरै भएको र वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त हुने विप्रेषणको ठूलो हिस्सा घर निर्माणमा प्रयोग हुने भएकोले हालैका बर्षहरुमा ढलान पिल्लर सहितका सिमेन्ट जडित इँटा र ढुंगाबाट बनेका आधुनिक नीजि आवासीय घरहरु बन्ने क्रममा तिब्रता आएको छ । नगरपालिका रहेका घरहरुको जग, बाहिरी गाऱ्हो र छानाको वनावटको विस्तृत तथ्याङ्क तलका तालिकाहरुमा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ४१: घरको जगको बनावट

घरको जगको प्रकार	परिवार संख्या	प्रतिशत
माटो जडित इँटा/ढुंगा	५५९८	८४.२
सिमेन्ट जडित इँटा/ढुंगा	२०९	३.१
ढलान पिल्लर सहित	१९९	३.०
काठ/बाँसको खम्बा गाडेको	६१७	९.३
अन्य	२५	०.४
जम्मा	६६४८	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका ४२: घरको बाहिरी गाऱ्होको बनावट

घरको गाऱ्हो प्रकार	परिवार संख्या	प्रतिशत
माटो जडित इँटा/ढुंगा	५३३२	८०.२०
सिमेन्ट जडित इँटा/ढुंगा	४१२	६.२०
काठ/फल्याक	१०२	१.५३
बाँसजन्य सामाग्री	६८१	१०.२४
काँचो इँटा	९	०.१४
जस्ता/टिन	१०९	१.६४
अन्य	३	०.०५
जम्मा	६६४८	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका ४३: घरको छानाको बनावट

छानाको प्रकार	परिवार संख्या	प्रतिशत
जस्ता/टिन/च्यादर	४८४२	७२.८३
सिमेन्ट/ढलान	२३३	३.५०
खर/पराल/छवाली	१४८८	२२.३८
टायल/खपडा/झिंगटी	५५	०.८३
ढुंगा/स्लेट	१०	०.१५
काठ/फल्याक	११	०.१७
अन्य	९	०.१४
जम्मा	६६४८	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

चैनपुर संखुवासभा जिल्लाको पुराको जिल्ला सदरमुकाम र पूर्वी पहाडकै प्रमुख व्यापारिक केन्द्र भएकोले जिल्लाका प्रमुख सरकारी कार्यालयहरुका भवन लगायत सामुदायिक भवनहरु चैनपुर नगरपालिकामा निर्माण भएका छन् । नगरपालिका भित्र सार्वजनिक निर्माण अन्तरगत कार्यालय भवन निर्माण, स्वास्थ्य भवन निर्माण, सामुदायिक भवन/मठमन्दिर निर्माण, बजारको सटर/टहरा निर्माण, सडक बत्ती जडान, सामुदायिक शौचालय

आदि जस्ता कार्यहरु हुँदै आईरहेको छ। नगरपालिकामा भएका सरकारी, सार्वजनिक र सामुदायिक भवनहरुको विवरण तालिका ४५ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ४४: सरकारी र सार्वजनिक भवनहरुको विवरण

सरकारी भवनहरु	ठेगाना
संखुवासभा जिल्ला अदालत	चैनपुर-६
जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय	चैनपुर-६
चैनपुर नगरपालिकाको कार्यालय	चैनपुर-६
मालपोत कार्यालय	चैनपुर-७
नापी कार्यालय	चैनपुर-७
इलाका प्रशासन कार्यालय	चैनपुर-७
डिभिजन वन कार्यालय	चैनपुर-६
प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	चैनपुर-६
सार्वजनिक शौचालय (बिहिबारे, तातोपानी, शुक्रबारे हटिया, चैनपुर बसपार्क, पोखरी बसपार्क, खरांग मंगलबारे हटिया)	

स्रोतः स्थलगत सर्भेक्षण, २०७९

२.४.२ सडक, पुल तथा यातायात

उत्तर दक्षिण कोशी राजमार्गको मुढे शनिश्चरे-चैनपुर-बोहराटार सडक अन्तर्गतको ३२ किमि खण्ड चैनपुर नगरपालिकामा पर्दछ। यो राजमार्गले नगरपालिकाका ५ वटा वडाहरुलाई (वडा नं ७, ८, ९, १०, ११) राजमार्गको पहुँच दिएको छ। त्यसैगरी चैनपुर-गुफापोखरी सडक खण्डले नगरपालिकाको १, २, ३, ४, ५ र ६ नं वडाहरुलाई समेटने भएकोले चैनपुर नगरपालिकाका सबैजसो वडाहरु सडक संजालसंग जोडिएको छ। चैनपुरबाट गुफापोखरी जाने सडकको ११ किमि खण्ड कालोपत्रे भैसकेको र यो सडक निर्माणधिन रहेकोले अबको केहि बर्षमा नगरपालिकाका सबै वडा केन्द्रहरु पक्की सडकले जोडिने छन्। धनकुटा जिल्लाको लेगुवाबाट तुम्लिङटारहुँदै संखुवासभा जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारी जोडने सडक समेत कोशी राजमार्गसंग सभाखोला पुलमा जोडिएकोले चैनपुर नगरपालिका उत्तर दक्षिण २ वटा राजमार्गहरुले जोडिएको छ। यस दृष्टिकोणले हेर्दा चैनपुर पहाडी भू-भाग भएता पनि सुगम छ। बिगतमा धनकुट्टाको हिलेबाट लामो समय लगाएर पैदल हिडेर पुगिने चैनपुर अब हिले-लेगुवा-सभाखोला हुँदै केहि घण्टाको यात्राबाट पुग्न सकिन्छ भने कोशी राजमार्गको बसन्तपुर-मुढे शनिश्चरे हुँदै पनि सहजै पुग्न सकिन्छ। निर्माणधिन खराङ-हात्तिसुडे-पिलुवा दोभान सडक सम्पन्न भएसंगै चैनपुरबाट तराई झर्ने दुरी अझ कम हुने देखिन्छ। कोशी राजमार्ग हुँदै चैनपुरबाट तुम्लिङटार विमानस्थल आधा घण्टाको यात्रामा पुगिने भएकोले चैनपुर हवाई यातायातसंग समेत जोडिएको छ। जसले गर्दा तुम्लिङटार विमानस्थलल मार्फत चैनपुरवासीको राजधानी काठमाण्डौसंग समेत सहज पहुँच स्थापित भएको छ।

चैनपुर नगरपालिकाको भौतिक पूर्वाधार शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकामा पक्की, ग्राभेल, ढलान, सोलिङ र कच्ची गरी कुल ५३६.३५ किमि सडक रहेको छ (नगरपालिकामा अवस्थित सडकहरुको वडागत विवरण अनुसूची ७ मा राखिएको छ)। जसमा कोशी राजमार्गको खण्ड (३२ किमि) सहित गरेर कुल

५३ किमि सडक कालोपत्रे छ भने लगभग ५ किमि सडक सोलिङ/ढलान गरिएको छ। बाँकी सडकहरु भने ग्राभेल र धुले स्तरका छन्। कोशी राजमार्ग खण्डमा भने केहि स्थानमा साइड ड्रेन, लेन मार्किङ र ट्राफिक चिन्हहरु छन् तर नगरपालिका भित्र रहेका अधिकांश सडकहरुमा सडक लाइट, ट्राफिक चिन्ह, लेन मार्किङ, रेलिङ, जेब्रा क्रसिङ, साइड ड्रेन, ट्राफिक लाईट जस्ता आधारभूत सडक पूर्वाधारहरुको कमी रहेको देखिन्छ।

फोटो ६: गढी नजिकै रहेको नवनिर्मित बसपार्क

तालिका ४५: चैनपुर नगरपालिकाका नगर स्तरिय पक्की सडकहरु

क्र.स.	सडकको नाम	लम्वाई (किमि)
१	कोशी राजमार्ग खण्ड	३२
२	खराङ हात्तिसुडे पिलुवा दोभान सडक	४.२
३	रातमाटे वरे मावादीन सडक	२.२
४	चैनपुर दलापे देखि सिद्धकाली जाने सडक	१.३
५	भण्डारी मोड चापाभाई देखि किङरिङ सडक	१.८
६	चैनपुर सिरान देखि सिद्धाकाली जाने सडक	०.९६
७	चैनपुर जिरो पोइन्टदेखि पोखरी सडक	७.५
८	चैनपुर बजार पक्की सडक	३
कुल लम्वाई		५३

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०८०

नगरपालिकाको जिरो प्याईन्ट नजिकै गढी छेउमा एक सामान्य पक्की बसपार्क रहेको छ । उक्त बसपार्कबाट धरान, ईटहरी र बिराटनगरसम्म नियमित बस सेवा संचालनमा रहेको छ भने दमक, खाँदबारी, तुम्लिङटार, बान्हबिसे, सभापोखरी, पाँचखपनसम्म भाँडाका साना जिपहरु संचालनमा रहेका छन् । नगरपालिका भित्र तिनपांग्रे टेम्पुहरुले समेत चैनपुर र लगायत वरिपरिका स्थानीय तहका मुख्य बजारसंगै तुम्लिङटार र खाँदबारीसम्म मानिसहरुलाई आवतजावतको लागि सेवा प्रदान गरिरहेका छन् । बस, ट्रक, ट्रयाक्टर, जिप, भ्यान, अटो, मोटरसाईकल आदि यहाँका नियमित सवारी साधनहरु हुन । नगरपालिकाको पोखरी बजार र वडा नं १ स्थित डाँडागाउँमा गरी अन्य २ वटा स्थानीय स्तरका बसपार्कहरु छन् । तर यातायातको सहि व्यवस्थापन हुने सकेको छैन भने राष्ट्रिय राजमार्गको पहुँच र नगरपालिकाका वडा र मुख्य वस्तीहरुसम्म कालोपत्रे सडकहरुको बृद्धिसंगै दिर्घकालमा (६/७ बर्ष पछी) नगरपालिकामा आधुनिक बसपार्क र बस स्टेण्डहरुको समेत आवश्यक्ता देखिन्छ । चैनपुरमा पिलुवाखोला, यावरा खोला, वेतनी खोला र सिङाजोङमा खोला गरी ५ वटा पुलहरु छन भने तपुवा खोलामा २ वटा झोलुङ्गे पुलहरु छन् ।

तालिका ४६: नगरपालिकामा अवस्थित पुलहरुको विवरण

क्र.स.	पुलको नाम	लम्वाई (मिटर)	प्रकार
१	पिलुवाखोला पुल	४५	पक्की
२	पिलुवाखोला पुल	५०	पक्की
३	यावरा खोला पुल	५५	पक्की
४	वेतेनी खोला पुल	५०	पक्की
५	वेतेनी खोला पुल	५०	पक्की
६	सिडाजोङमा खोला पुल	७५	पक्की
७	तुपुवा खोला झोलुंगे पुल	७०	झोलुंगे
८	तुपुवा खोला झोलुंगे पुल	७०	झोलुंगे

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०८०

२.४.३ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

अरुण, सभा, हेवा, पिलुवा जस्ता नदि खोलानालाहरु भएको चैनपुर नगरपालिका प्राकृतिक स्रोतमा निक्कै धनी रहेको छ भने लघु तथा ठूला जलविद्युतको समेत प्रशस्त संभावना रहेको छ । नगरपालिकाको सम्पूर्ण वडाहरुमा विद्युत सेवा पुगेको छ । तर गुणस्तरिय ट्रान्सफरमर र प्रसारण लाईनको अभावमा ग्रामीण क्षेत्रमा भोल्टेज कम हुने र विद्युत अवरुद्ध भैरहने समस्या विद्यमान छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकामा वत्ती बाल्नको लागि बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार संख्या ९७.७१% छ । विगतमा वत्तीको लागि मट्टितेल प्रयोग हुने गरेको थियो तर नगरपालिकाका वडा र ग्रामिण वस्तीहरुमा विद्युत सेवा पुगेसगै व्यापक रुपमा बिजुली वत्तीको प्रयोग हुँदै आईरहेको छ । सोलार उर्जा/सौर्य उर्जा, मट्टीतेल र बायोग्यासको प्रयोग गर्ने धरधुरीहरु न्यून रहेको छ । विस्तृत विवरण तालिका ४८ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ४७: वत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

क्र.स.	इन्धनको स्रोत	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	बिजुली	६४९६	९७.७१
२	सोलार/सौर्य उर्जा	६५	०.९८
३	मट्टीतेल	६५	०.९८

४	बायोग्याँस	३	०.०५
५	अन्य	१९	०.२९
जम्मा		६६४८	१००.

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

काठ/दाउरा र एलपी ग्यास खाना पकाउन प्रयोग गरिने प्रमुख इन्धनहरु हुन । एलपी ग्यासको प्रयोग क्रमश बढदै गएको भएतापनि अहिले पनि लगभग ८७% घरपरिवारले खाना पकाउनको लागि काठ/दाउरा नै प्रयोग गर्ने गरेका छन् । बाँयोग्यास प्रयोग गर्ने घरपरिवार ४३ वटा र खाना पकाउन बिजुली प्रयोग गर्ने घरधुरी ११ वटा छ । त्यसैगरी खाना पकाउन मट्टीतेलको प्रयोग गर्ने घरधुरीहरु ५ वटा मात्र छ । परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ४८: परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवार संख्या

क्र. स.	इन्धनको प्रकार	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	काठ/दाउरा	५७७९	८६.९३
२	एल. पी. ग्यास	८०९	१२.१७
३	बिजुली	११	०.१७
४	बायोग्यास	४३	०.६५
५	मट्टीतेल	५	०.०८
६	अन्य	१	०.०२
जम्मा		६६४८	१००.००

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.४.४ सूचना, संचार तथा प्रविधि

चैनपुर नगरपालिकामा सूचना, संचार र प्रविधिको प्रयोग व्यापक रुपमा बढदै गैरहेको छ । विगतमा पत्रपत्रिका, रेडियो र बजार क्षेत्रका केहि घरधुरीमा रहेका टेलिभिजन नै सूचना र संचारका प्रमुख साधन थिए । पत्रपत्रिकामा पनि सबै घरधुरीको पहुँच थिएन । तर सडक यातायातको सहज पहुँचसंगै आजकल राजधानी काठमाण्डौ र बिराटनगरबाट प्रकाशित हुने पत्रपत्रिकाहरु प्रकाशन भएकै दिन या भोलिपल्ट सम्ममा चैनपुर बजारमा उपलब्ध हुन थालेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकामा साधरण मोवाईल फोन संचारको सबैभन्दा बढी प्रयोग हुने साधन रहेको छ । नगरपालिकाको ८०.९% घरधुरीमा साधरण मोवाईल फोनको पहुँच रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी स्मार्ट मोवाईल प्रयोग गर्ने घरधुरीहरु ६६.९% छ । घरका प्रत्येक जसो वयस्क सदस्यहरुसंग मोवाईल फोन रहेको छ भने स्मार्ट फोन प्रयोगकर्ताहरुको ईन्टरनेट पहुँच समेत उल्लेख्य मात्रामा बढेको छ । नगरपालिकामा रेडियो प्रयोग गर्ने घरधुरीहरु ६१.१% र इन्टरनेट भएका घरधुरीहरु ४०.४% छ ।

स्थलगत सर्वेक्षणको क्रममा नगरपालिकाका वडा र वस्तीहरुमा नीजि कम्पनीहरुको इन्टरनेट नेटवर्क नगरवासीहरुको घरघरमा विस्तार भएको देखिएको थियो । यसबाट के देखिन्छ भने हाल नगरपालिकाका मुख्य

बजार र वस्तीहरुका घरधुरीहरुले इन्टरनेट सेवा समेत नियमित प्रयोग गर्दै आईरहेका छन् । इन्टनरनेटको बढदो प्रयोग र सहज पहुँचसंगै देश विदेशका समाचार र सूचनाहरुसंग नगरवासीहरु नियमित अद्यावधिक हुने गरेका छन् । नगरपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारीको लागि ठूलो संख्यामा युवाहरु विदेश गएको र देश तथा विदेशमा भएका आफन्तहरुसंग कुरा गर्न समेत इन्टरनेटको प्रयोगमा व्यापक वृद्धि हुँदै गैरहेको छ । हाल नगरपालिकामा नेपाल टेलिकमको एडि.एस.एल. र नीजि क्षेत्रबाट संचालित केवल नेटवर्कहरुले इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्दै आईरहेका छन् । नेपाल टेलिकम र एनसेलका मोवाईल टावर मार्फत नगरपालिकामा मोवाईल फोन संचालन हुँदै आईरहेको छ । नेपाल टेलिकमको पोखरी दलपे, चैनपुर बजार र बानेश्वर डाँडामा मोवाईल टावर छ भने एनसेलका मोवाईल टावरहरु गुफापोखरी, पोखरी कार्तिके, कैलाश डाँडा, अरुणथान र काफल डाँडामा रहेको छ । चैनपुर नगरपालिकामा इलाका हुलाक कार्यालय समेत रहेको छ । राजधानी काठमाण्डौ लगायत पूर्वी तराईका ठूला शहरहरुबाट प्रकाशित हुने प्राय सवैजसो पत्रपत्रिकाहरु चैनपुर लगायत नगरपालिकाका अन्य मुख्य बजारहरुमा उपलब्ध हुने गरेको छ । चैनपुर नगरपालिकामा रहेको रेडियो अरुण समेत नगरवासीहरु नियमित सुन्ने गरेका छन् ।

तालिका ४९: सूचना तथा संचारका साधनको प्रयोग गर्ने घरपरिवार

क्र.स.	सूचना तथा संचारका साधनहरु	घरधुरी	प्रतिशत
१	रेडियो	४०६२	६१.१
२	टेलिभिजन	३०१६	४५.४
३	ल्याण्डलाईन फोन	२०४	३.१
४	मोबाइल फोन (साधरण)	५३७७	८०.९
५	स्मार्ट मोबाईल फोन	४४५०	६६.९
६	कम्प्युटर/ल्यापटप	४१०	६.२
७	इन्टरनेट सुविधा	२६८७	४०.४
८	कुल घरधुरी	६६४८	१००.०

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.४.५ घरयासी साधन/सुविधाहरु

चैनपुर नगरपालिकामा ८.४% घरपरिवारमा मोटरसाइकल/स्कुटर रहेको छ । विद्युतीय पंखा र रेफ्रिजेरेटर जस्ता घरयासी सुविधाका सामानहरु भएका घरधुरीहरु क्रमश ३.६% र ५.३% छ र यस्ता सामानहरुको प्रयोग नगरपालिकामा क्रमश बढदै गैरहेको छ । कार/जीप/भ्यान जस्ता सवारी साधन हुने घरधुरीहरु ५४ वटा मात्र छन् । नगरपालिकामा वासिङ मेसिन र एयर कन्डिसनर हुने घरधुरीहरुको संख्या भने निक्कै न्यून रहेको छ । घरयासी साधन/सुविधाहरुको विस्तृत विवरण तालिका ५१ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ५०: घरयासी साधन/सुविधा प्रयोग गर्ने घरपरिवार

क्र.स.	घरयासी साधन/सुविधाहरुको प्रकार	घरधुरी	प्रतिशत
१	कार/जीप/भ्यान	५४	०.८
२	मोटरसाईकल/स्कुटर	५६१	८.४

३	साइकल	७०	१.१
४	बिद्युती पंखा	२४२	३.६
५	रेफ्रिजेरेटर	३५३	५.३
६	वासिङ मेसिन	५	०.१
७	एयर कन्डिसनर	६	०.१
८	कुल घरधुरी	६६४८	१००.

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.५ वन, वातावरण तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनको अवस्था

२.५.१ वन तथा जैविक विविधता

चैनपुर नगरपालिका ६१ वटा सामुदायिक वनहरु र केहि नीजि वनहरु समेत छन् । नगरपालिकाको भू-उपयोगको अवस्थालाई हेर्दा चैनपुरमा करिब ५३% भूभाग वन, झाँडी र घाँसे मैदान क्षेत्रले ढाकेको छ । चैनपुर नगरपालिका समुन्द्र सतहबाट २६० मिटर (पिलुवा दोभान) देखि ३५३५ मिटर (जडिबुटे देउराली) सम्म फैलिएकोले उचाईगत विविधतासंगै नगरपालिकाको जलवायुमा विविधता भएकोले जिवजन्तु तथा वनस्पतिहरुमा समेत विविधता पाईन्छ । भौगोलिक विविधतताले गर्दा चैनपुरमा उष्ण (Tropical), उपोष्ण (Sub-tropical), तल्लो समशीतोष्ण (Lower temperate), माथिल्लो समशीतोष्ण (Upper tropical) र लेकाली (Sub-alpine) प्रकारका वनहरु छन जहाँ साल, कटुस चिलाउने, सल्ला र पतझड प्रकारका वनस्पतीहरु पाइन्छ । डाले घाँसको रुपमा स्थानीयवासीहरुले टाँकी, खन्यू, कुटमेरो, कोईरालो, काब्रो, पिपल, नेमारो, दुधिलो जस्ता वनस्पतीहरु लगाउने गरेका छन् । नगरपालिका भित्र पाईने गैरकाष्ठ वन पैदावरको विस्तृत विवरण तालिका ५२ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ५१: गैरकाष्ठ वन पैदावरको र तिनको क्षेत्र

क्र.स.	गैर काष्ठ वन पैदावरको नाम	पाईने मुख्य क्षेत्र
१	हर्रो, बर्रो, अमला, रिठ्ठ, पानी अमला, रुद्राक्ष, वन घिरौला, बोझो, नागवेली, बेल, कुरिलो, घ्यूकुमारी, घोडताप्रे, निम, भ्याकुर, सतुवा, सिकाकाई, जामुन, तेजपात, मजिठो, पिप्ला, सुनभागा आदि	समुन्द्र सतहबाट १५०० मिटरसम्म
२	चिराइतो, लोक्ता, अर्गेली, पाषणवेद, हडचुर, खोकिम, चिम्फिङ, लौठसल्ला, सुनभागा, भ्याउ, टिमुर, सुगन्धवाल, मह, चावो, भुतकेस, बोझो, अल्लो, खानक्पा, सिस्ने, गुजरगाना, ओखर, नागवेली, चुत्रो, काफल, चिउरी, ऐसेलु, लप्सी, पाग्रा, निगालो, वन लसुन, भोजपत्र, सिलटीमुर, तितेपाती आदि	समुन्द्र सतहबाट १५०० देखि ३००० मिटरसम्म
३	यार्सागुम्बा, विषराज, सुनपाती, भैरुङपाती, बुकी, चिराइतो, लोक्ता, पाँचऔले, जटामसी, पदमचाल, पाषणवेद, हडचुर, खोकिम, चिम्फिङ, लौठसल्ला, सुनगाभा, भ्याउ, टिमुर, सुगन्धवाल, मह, चावो, धुपी, निरमसी, कुठउरा आदि	समुन्द्र सतहबाट ३००० मिटर माथि

स्रोतः संखुवासभा जिल्लाको वस्तुगत विवरण, २०७२, जिविस कार्यालय संखुवासभा र तथ्याङ कार्यालय, भोजपुर

संखुवासभा, तेह्रथुम र ताप्लेजुंग जिल्लाको सिमावर्ती क्षेत्रमा पर्ने तिनजुरे मिल्के जलजले क्षेत्रमा रहेको वानस्पतिक विविधतामा गुराँशको महत्वपूर्ण स्थान रहेको छ। गुराँशको राजधानीको रुपमा रहेको तिनजुरे मिल्के जलजले क्षेत्रको केहि भू-भागमा चैनपुर नगरपालिकामा समेत पर्दछ । यस क्षेत्रमा २८ प्रकारका गुँरासका प्रजातीहरु पाईन्छ। विभिन्न आकार प्रकारका लालीगुँराशहरु, सुनपाते, दामपाते, भैरुङ्पाते, नीलो फुल्ने विशेष प्रकारको गुँराश आदि यस क्षेत्रका प्रमुख गुँराशहरु हुन । नगरपालिकाका लेकाली क्षेत्रहरुमा चौरी र भेडाहरु पाईन्छन भने तल्लो भागमा गाई, भैसी, भेडा, बाख्रा, वंगुर, कुखुरा, हास, परेवा आदि घरपालुवा जनावरहरु पाईन्छन । स्थानीय वनहरुमा विभिन्न प्रजातीका चराचुरुंगी र जंगली जनावरहरु पाईन्छन् । नगरपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरुको वडागत विवरण तालिका ५३ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ५२: सामुदायिक वनहरुको विवरण

वडा नं	क्र.सं.	सामुदायिक वनको नाम	टोलको नाम
१	१	पारुहाङ सामुदायिक वन	पोक्लाबुङ
	२	मेन्छेयाम सामुदायिक वन	सुके
	३	गिद्रे रातमाटे सामदायिक वन	याङ्सिजुङ
२	४	सल्लेरी सामुदायिक वन	पिङडाँडा
	५	ताक्पा तुपुवा सामुदायिक वन	चित्लाङ
	६	छाँगेपाखा धोद्लेघारी सामुदायिक वन	झाँक्री चोक
	७	भूतारा सामुदायिक वन	ताङ्लेवा
३	८	पाले सालघारी सामुदायिक वन	तीनखोप्रे
	९	चन्दने सामुदायिक वन	दाहालगाउँ खत्रीगाउँ पात्ले
	१०	च्यानडाँडा सामुदायिक वन	काफलनागी भाङटार
४	११	जरिबुटे सामुदायिक वन	प्याङ्कोट
	१२	देवीटार सामुदायिक वन	ओरिङ्गा
	१३	फागुने देउराली सामुदायिक वन	फागुने
	१४	रातमाटे कटुसेनी सामुदायिक वन	बतासे
	१५	आईतबारे–आम्बुङ–निगाले सा.व.	मैदाने
	१६	थामपोखरी सामुदायिक वन	कोक्सा सिरान
५	१७	किरुवानी सामुदायिक वन	डाँगीगाउँ
	१८	महादेवथान सामुदायिक वन	कटहरे
	१९	शुक्रवारे सामुदायिक वन	केरावारी
	२०	केरावारी सामुदायिक वन	केरावारी
	२१	कटुन्जे सामुदायिक वन	दुम्सिमारा
६	२२	आहाले सिस्ने सालघारी सा.व.	भन्ज्याङखर्क
	२३	सेरा जंघारे सा.व.	डाँगीगाउँ
	२४	खलंगा रानीवन	चैनपुर
	२५	आईतवारे	डिटीटोल
	२६	जोरधारा सा.व.	ओखरबोटे
	२७	जोरधारा सा.वन	ओखरबोटे
	२८	सल्लेरी वन क्षेत्र	रमाईलोडाँडा

७	२९	खलङ्गा रानीवन सामुदायिक वन	जिरो प्वाइण्ट
	३०	भिरेश्वर हाङलुङ्ग सामुदायिक वन	हाङलुङ्ग
	३१	सिंहदेवी सामुदायिक वन	फलाँटे
	३२	आम्बोटे सालघारी सामुदायिक वन	आम्बोटे
	३३	वाला सल्लेरी सामुदायिक वन	पुरानो चैनपुर
८	३४	पाले सामुदायिक वन	अरुणथान
	३५	भोगटेनी सामुदायिक वन	मानेडाँडा
	३६	चापाभैं सामुदायिक वन	चापाभैं
	३७	सिद्धनागी सामुदायिक वन	दंगालीगाउँ
	३८	लेखधारा सामुदायिक वन	दंगालीगाउँ
९	३९	भोगटेनी सामुदायिक वन	लामपाते
	४०	घोर्ले भित्रे सामुदायिक वन	घोर्ले भित्रे
	४१	जुर्दे सामुदायिक वन	भण्डारी गाउँ
	४२	रमिते सामुदायिक वन	ठाँटीगाउँ
	४३	जलेश्वर सामुदायिक वन	त्रिशुले
१०	४४	छोटी सालघारी सामुदायिक वन	
	४५	कुवापानी, आईतबारे सामुदायिक वन	कुवापानी
	४६	लेवारिङ, ठूलापाखा सामुदायिक वन	लेवारिङ
	४७	मझुवा, कल्लेरी सामुदायिक वन	कल्लेरी इखुम्वा
	४८	हात्तीसुँढे सल्लेरी सामुदायिक वन	हात्तिसुँढे भोगटेनी
	४९	हात्तीसार सामुदायिक वन	सल्लेरी, इखुम्वा, दुमकट्टा, साल बिसौना
	५०	केचुम सामुदायिक वन	
	५१	प्रतिक्षा सामुदायिक वन	
११	५२	रमाइलो सामुदायिक वन	रातमाटे, किडरिङ्ग, जक्ते, सुन्तलावारी, रातमाटे, ओढारे
	५३	लोहाकोट सामुदायिक वन	लोहाकोट, डाँडागाउँ, खर्कबारी, बरालडाँडा, केरावारी, श्रीमाने
	५४	घोरेटार सामुदायिक वन	घोरेटार
	५५	जालपादेवी सामुदायिक वन	विजुवापानी, ककुवा
	५६	मलाँटे सामुदायिक वन	कुइभिर, मलाँटे
	५७	फलाँटे सामुदायिक वन	आम्बोटे
	५८	खहरे सामुदायिक वन	सातटारे
	५९	सिम्पानी सामुदायिक वन	लोहाकोट, तिल्केचौर, सिम्ले
	६०	कालिका सामुदायिक वन	गैरीगाउँ, गहते, बरालडाँडा
	६१	छापगाउँ सामुदायिक वन	पिप्ले, डाँडागाउँ, पालुङ

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०७९

२.५.२ भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन

चैनपुर नगरपालिकामा प्रशस्त सामुदायिक वनहरु छन् र यस्ता सामुदायिक वनहरु नगरपालिकाको प्रत्येक वडाहरुमा छरिएर रहेका छन् । त्यसैगरी नगरपालिकामा अरुण, सभा, हेवा, पिलुवा जस्ता बाऱ्हैमास पानी बग्ने नदि प्रणालीहरु छन । यस हिसाबले हेर्दा नगरपालिका वन र जल सम्पदामा निक्कै धनी रहेको र वातावरणिय अवस्था निक्कै सवल देखिन्छ । तर चैनपुर पहाडी भू-भागमा अवस्थित नगरपालिका भएको, भिरालो प्रकारको भू-स्वरुप, कमजोर र कमेरे माटोले गर्दा पहिरो र भूस्खलनको चुनौती सधै रहने गर्दछ । साथै चैनपुर भूकम्पको उच्च जोखिम क्षेत्रमा पर्ने भएकोले भूकम्पबाट हुने पहिरो र भूस्खलन भूसंरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनको सबैभन्दा ठूलो चुनौती हो । बर्षातको समयमा ठूला नदि प्रणाली र ती नदिहरुमा मिसिएर आउने अन्य स-साना खोलानालाहरुमा हुने कटान, पहिरो र भू-क्षयले गर्दा चैनपुर नगरपालिकामा भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थानमा अझ ठूलो चुनौती थपिएको छ । संगसंगै जथाभावी रुपमा खुलेका नयाँ सडकहरु, बिकास निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने ठूला यन्त्र उपकरण, वन फडानी लगायत ठूला जलविद्युत आयोजनाहरुको भौतिक संरचना निर्माणले गर्दा भू-संरक्षण र जलाधारण व्यवस्थापन अझ चुनौतीपूर्ण र जटिल बन्दै गैरहेको छ ।

स्थानीय समुदाय, जानकार व्यक्तिहरु र नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुसंगको कुराकानी लगायत स्थलगत सर्भेक्षणबाट प्राप्त सूचनाका आधारमा वडा नं १ मा पहिरोको उच्च जोखिम रहेको छ भने वडा नं ३ र ९ मा भने पहिरोको न्यून जोखिम रहेको देखिन्छ । नगरपालिकाको जलाधर मुख्यतया नगरपालिकाको उत्तर दिशामा रहेको सभा खोला र हेवा खोला, दक्षिणमा रहेको पिलुवा खोला र पश्चिममा रहेको अरुण दिन नदि प्रणालीमा आधारित छन् । पहिरोको जोखिमलाई अति उच्च, उच्च र मध्यम गरी ३ भागमा विभाजन गरी तालिका ५४ प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ५३: जोखिम अनुसार पहिरोको वडागत वर्गीकरण

वडा नं	अति उच्च जोखिम क्षेत्र	उच्च जोखिम क्षेत्र	मध्यम जोखिम क्षेत्र	कैफियत
१	डाँडाखर्क पहिरो र भित्रे पहिरो	ओखरे पहिरो विहिवारे देखि तातोपानी मावि सम्म याँङसीजुङको तल्लो क्षेत्र		
२	ताङ्लेवा पहिरो	तिखिढुङ्गा माथिको भुत्याहा भिर सल्लेरी पहिरो देवीथान खोल्सा सम्म	खोलाखर्क पहिरो अम्बोटे बेंसी	
३				न्यून जोखिम
४		खरबारी दोभाने	राईगाउँ झुत्रेखोला तर्फ	
५		खरबारी दोभाने	चालिसे खेत र आसपास पाडारे	
६		डाँगीगाउँ बजार माथि १० घर	दारेगौंडा पश्चिम ३ घर	
७		कालापानी भन्दा तलको भाग	हाङ्लुङ भन्दा तलको खेत	

८		फुकुवा खोला पहिरो	खहरे खोला आसपासमा बाढी आउँदा पहिरो	
९				न्यून जोखिम
१०		चाँदेलुङ्गबाट हिटी धारा जाने तेर्सो बाटो, मझुवा गाउँ पहिरो		
११			किङरिङ्ग सिस्नेमा बगुवा पहिरो	

स्रोतः स्थलगत सर्भेक्षण, २०७९ र स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८

पहिरोको सबैभन्दा बढी प्रभावित रहेको वडा नं १ स्थित डाँडाखर्क, भित्रे, ओखरे जस्ता टोलहरुमा करिब ४५ घरहरुमा बसोबास गर्ने १९३ जना मानिसहरु पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका कुरा स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजनामा २०७८ मा उल्लेख भएको छ । उक्त योजना अनुसार वस्तीका सबै जग्गा र ३०६ चौपायाहरु समेत जोखिममा छन् । नगरपालिका भित्र रहेका खोला र नदिहरु बर्षातको समयमा पहिरो जाने, कटान हुने, जमीन बग्ने, जमीन भासिने, बाढी आउने, डुबान हुने जस्ता समस्याहरुले भूसंरक्षणमा ठूलो चुनौती थपिएको छ । त्यसैगरी सडकको दाँया बायाँ आवश्यक ढल र नाला नभएको, जथाभावी माटो र खनिज उत्खनन र बिकास निर्माण कार्यमा ठूला यन्त्र उपकरणको प्रयोगले समेत भूसंरक्षणमा चुनौतीहरु थपिएको छ । यस्ता प्राकृतिक र मानवजन्य प्रकोपबाट नगरपालिकाको मानव वस्ती र कृषियोग्य जमीनको संरक्षणमा समेत ठूलो चुनौती र जतिलता भएतापनि स्थानीय सरकारबाट भूसंरक्षणको लागि पर्याप्त कामहरु हुन सकेको छैन । नगरपालिकाको पहिरो प्रभावित क्षेत्रहरु र कारणहरुको विस्तृत विवरण तालिका ५५ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ५४: पहिरो प्रभावित क्षेत्रहरुको विस्तृत विवरण

खोला नदी वा पहिरो	प्रभावित हुने टोल र जमिन	प्रभावित हुने कारणहरु
वडा नं १		
पिलुवा खोला	विहिवारे र सो माथि १ किमी सम्म कटान	कटानका कारण विस्तारै जमिन बग्दै गएको ।
याँवरा र भित्रे खोला	डाँडाखर्क र भित्रे वस्ती	गुफापोखरी भन्दा तल ठूला नागीहरु छन् । वर्षादको ठूलोक्षेत्रको पानी बगेर खोलामा विशाल बाढी आउँछ र यसले पहिरो चलाएको छ।पिलुवा दोभानसम्म नै पहिरो
सापमारे	भित्रे गाउँ लगायत तल्लो तटीय क्षेत्रका वस्ती	वर्षादको ठूलोक्षेत्रको पानी बगेर खोलामा विशाल बाढी आउने
बेतिनी र निदुवाखोला	याँङसीजुङको तल्लो क्षेत्र	गुफापोखरी भन्दा तल ठूला नागीहरु छन् । वर्षादको ठूलोक्षेत्रको पानी बगेर खोलामा विशाल बाढी आउँछ
पिलुवा खोला	विहिवारे र सो माथि १ किमी सम्म कटान	कटानका कारण विस्तारै जमिन बग्दै गएको छ।

याँवरा र भित्रे खोला	डाँडाखर्क र भित्रे वस्ती	गुफापोखरी भन्दा तल ठूला नागीहरु छन्।वर्षादको ठूलोक्षेत्रको पानी बगेर खोलामा विशाल बाढी आउँछ र यसले पिलुवा दोभानसम्म पहिरो चलाएको छ।
सापमारे	भित्रे गाउँ लगायत तल्लो तटीय क्षेत्रका वस्ती	वर्षादको ठूलो क्षेत्रको पानी बगेर खोलामा विशाल बाढी आउने
वडा नं २		
ताङ्लेवा पहिरो	ताङ्लेवा र चिल्लाङ	बगुवा माटो, चिस्यान क्षेत्र, पुरानो पहिरो ,
भुत्याहा भीर, सल्लेरी पहिरो	तिखिढुङ्गा र सल्लेरी	अति नै भिरालो भिर । माथीबाट भल नकाटिएकोले मयम देखिको पानी बगेर आउने ।
देवीथानखोल्सा	चाम्चा बेंसी	विगतमा पनि ठूलो पहिरो गएको
खोलाखर्कको पहिरो	अम्बोटे बेंसी	पिलुवा खोलाले तलबाट हान्दा बीच गाउँको मोटरबाटो सम्म लच्किएको ।
वडा नं ३		
पिलुवा खोला	डुम्रे र ओसाक	वर्षादको समयमा खेतीयोग्य जमिन कटान हुनसक्ने
अम्रिनी खोला	तीनखोप्रे	वर्षादको समयमा बाढी आउने
चाम्चा खोला	बर्रे टोल	बर्षाद पछिको बाढीले कटान गर्ने
पाडारे खोला	खत्रीगाउँ	वर्षादको समयमा बाढी आउने
रक्ते खोला	गुठी टोल	वर्षादको समयमा बाढी आउने
छिरे खोला	कटुवा टोल	वर्षादको समयमा बाढी आउने
धानसिङ्गेखोला	काफलबोटे फुँयलगाउँ	वर्षादको समयमा बाढी आउने
वडा नं ४		
खेकुवा, झुत्रे, हेवाँ खोला	बतासे	खेकुवा, झुत्रे, हेवाँ खोलामा बउने बाढीका कारण पहिरो जाने
खरवारी पहिरो	खरवारी दोभाने	पोखरी बजारदेखिको भलको पानी बग्ने खोला
हेवाँखोला	दोभाने	खोलाको बाढी बस्तीमा पसेर
खेकुवाखोला	भुसुने	बाढीले बगाउने
सकसकेखोला	भुल्के	बाढीले बगाउने
अम्बोटे खोला	सेर्पाटोल	
वडा नं ६		
डाँगीगाउँ पहिरो	बीच डाँगीगाउँ	३ वटा ढुङ्गाखानीहरु छन् । डाँगीगाउँको बजार माथि र तल ढुङ्गा निकालेको कारण पहिरोको जोखिम
वडा नं ७		
कालापानी पहिरो	हाङलुङ्ग कालापानी	भिरालो जमिन र बगुवा माटोको कारण पहिरोको जोखिम
मार्से खोला	मार्सेगाउँ	भलबाढीको समयमा खेतीयोग्य जमिन कटान हुनसक्ने
फुकुवाखोला	वनमा पहिरो	कमजोर माटोको धरातल भएको र पहिले पनि पहिरो बग्ने
पिलुवा खोला	घट्टे आसपास र राम्वेनी पुल भन्दा माथी	बर्षाद पछिको बाढीले कटान गर्ने

वडा नं ८		
हेवाँखोला	राउतगाउँ पुछारमा खेत र चापभैंको खेत	हेवाँखोला ठाडो खोला भएकोले बर्षादको समयमा कटान हुने
साँजखोला	दंगालीगाउँ सडकमा	कच्ची सडक भएको र नालीको व्यवस्था नभएकोले बाढी र कटान हुने
भुल्के खोला	भण्डारीमोड देखि किङरिङ्ग	सडकमा नालीको व्यवस्था नभएको र खोल्सीमा ह्युमपाइपको व्यवस्था नभएकोले डुबान र कटान हुने
फियोखोला	कटहरे र राउतगाउँ	वर्षादमा बाढी आउँने
कोकलेखोला	दंगालीगाउँ	वर्षादमा बाढी आउँने
वडा नं ९		
बाटोमा पहिरो	चाँदेलुङ्गबाट हिटी धारा जाने तेर्सो बाटो	फुटबल ग्राउन्ड डोजरले खन्दा हलचल भई ठूलो पानी पर्दा वृहत पहिरो गएको
मझुवा गाउँ पहिरो	मझुवा र केप्छेक पाखाको बीचमा, गौडे खेत र उत्तिसे खेत	बाटो खन्दा र पुरानो बगुवा ठाउँ
वडा नं ११		
हेवाँखोला	बाह्रमुरे खेत	कुलो पहिरोमा परी सिंचाइ हुन नसक्ने
अरुण नदी	रानागाउँ	जग्गा कटान

स्रोतः स्थलगत सर्भेक्षण २०७९ र स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८

२.५.३ वातावरण व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनूकुलन

नगरपालिकाको अधिकांश वस्तीहरु ग्रामीण प्रकृतिका भएको, प्रदुषणजन्य ठूला उद्योगहरु नभएको, प्रशस्त खुल्ला क्षेत्र र हरियाली समेत भएकोले समग्रमा नगरपालिकाको वातावरण स्वच्छ र सफा रहेको छ । तर चैनपुर बजारमा रहेको घना वस्ती र आसपासको क्षेत्रमा बढदो शहरीकरणका साथै जथाभावी रुपमा भैरहेको वस्ती विकासले नगरपालिकाको वातावरणमा चुनौती समेत सृजना हुँदै गैरहेको छ । वातावरण व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन एक अर्कासंग सम्बन्धित भएकोले वातावरण व्यवस्थापनमा चुनौतीसंगै जलवायु परिवर्तनका असरहरु समेत क्रमश देखिदै जाने गर्दछ । चैनपुर नगरपालिकामा आजसम्म एकिकृत फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणालीको विकास भएको छैन । नगरपालिकाका अधिकांश घरहरुमा फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि सेफ्टी टैंक तथा खाल्टे चर्पी छन् भने घरको भान्साघर, सिन्क, बेसिन लगायत लुगा धोएको र भाँडाकुँडा माँझेको पानी सडक छेउको नाली, गोबरको खाडी, धारा नजिकैको पानी जम्ने खाल्डोमा जाने गरेको छ । ग्रामीण भगेमा भने यस्ता फोहोर पानीहरु घर नजिकै खेतबारीमा जाने गरेको देखिन्छ । नगरपालिकामा हालसम्म फोहोर पानी प्रशोधन गर्ने प्रणाली र पूर्वाधारको विकास भएको छैन ।

चैनपुर बजार लगायत पोखरी र खरांग बजार क्षेत्रमा शहरीकरणसंगै फोहोरमैला व्यवस्थापन विस्तारै चुनौती बन्दै गैरहेको छ । चैनपुर, पोखरी र खरांग बजार क्षेत्रका केहि स्थानमा डस्टबिनको व्यवस्था रहेको छ तर जनचेतनाको अभावमा डस्टविनहरु प्रभावकारी बन्न सकिरहेका छैनन । हाल नगरपालिकाले प्रत्येक मंगलबार वडाका मुख्य चौक र वस्तीहरुबाट फोहोर संकलन गरी वडा नं ६ स्थित आईतबारे थानमा रहेको अस्थाई डम्पिङ

साइटमा संकलित फोहोर विसर्जन गर्ने गरेको छ तर यसले नगरपालिकाका सम्पूर्ण क्षेत्र र घरपरिवारलाई समेटन सकेको छैन । ग्रामिण भेगमा रहेका घरहरुले भने फोहोरमैला आफ्नै हिसाबले व्यवस्थापन गर्दै आईरहेका छन् । भान्सा घरबाट निस्कने बढी भएको र खेरजाने तरकारी/खानेकुरा आदि गाईवस्तुलाई दिने गर्दछन भने सडने तथा कुहिने फोहोरहरु खेतबारीमा खाल्डो खनी पुर्ने गर्दछन् । प्लाष्टिक तथा कागजजन्य फोहोरहरु जलाउने गर्दछन् । नकुहिने सिसा र अन्य धातुजन्य फोहोरोहरु समेत आफ्नै खेतबारीमा गाडने गर्दछन् । नगरपालिकामा फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने गरेर छुट्याउने चलन हालसम्म पनि बिकास हुने सकेको छैन् । नगरपालिकाले केहि क्षेत्रमा डस्टबिन र फोहोर फाल्ने ड्रमहरु राखेको भएतापनि कुहिने र नकुहिने फोहोर नछुटिने र यसरी डष्टविनमा थुप्रिएका फोहोरोहरु नियमित रुपमा व्यवस्थापन नहुँदा बजार आसपास कागज, प्लाष्टिक र फोहोरका झोलाहरुले बजार क्षेत्र प्रदुषित हुने थालेको छ । नगरपालिकाले समयमै फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई गम्भिर ढंगले व्यवस्थापन नगर्ने हो भने बढदो बजारीकरण र शहरीकरणसंगै फोहोरमैला व्यवस्थापनले स्थानीय वातावरणलाई समेत प्रतिकुल असर पर्ने देखिन्छ । नगरपालिकामा हालसम्म ढल र फोहोरमैला व्यवस्थापनको दिर्घकालिन योजना तर्जुमा भएको छैन भने फोहोमैला व्यवस्थापनको लागि स्थाई ल्याण्डफिल साइटको व्यवस्था समेत छैन ।

लामो समयको अन्तरालमा जलवायुका विभिन्न तत्वहरुमा आएको औसत परिवर्तनलाई जलवायु परिवर्तन भनिन्छ र यो परिवर्तन प्राकृतिक प्रकृया हो । पृथ्वीको वायुमण्डलमा तापक्रम घटने वा बढने प्रक्रियाका कारणले गर्दा नै जलवायु परिवर्तन हुन्छ । हरित गृह ग्यासको बढदो उत्सर्गन जलवायु परिवर्तनको मुख्य कारण हो । यस बाहेक वन विनाश र क्षयीकरण, औधोगिकरण, वन डढेलो, भू-उपयोग परिवर्तन, जिवाश्मा इन्धनको बढदो प्रयोग तथा शहरीकरण जलवायु परिवर्तनका कारणहरु हुन् । चैनपुर नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनका ठूला कारक तत्वहरु नभएको भएतापनि विश्वव्यापी कारणहरुले गर्दा अनियमित बर्षा, कृषि बालिमा विभिन्न प्रकारका नयाँ नयाँ रोगहरु आउने, लामो समय सुख्खा खडेरी हुने, बाढी, पहिरो, कटान/भूक्षय, पोखरीहरु सुक्ने जस्ता घटनाहरु देखा पर्न थालिसकेका छन् । जलवायु परिवर्तनका यस्ता प्रभावहरु कम गर्नेको लागी नगरपालिकाले वन तथा वातावरण मन्त्रालय द्वारा तर्जुमा गरिएको स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना खाका २०७६ लाई समेत आत्मसाथ गरी नगरपालिकाको “विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८ लाई क्रमश कार्यान्वयनमा लैजानु पर्ने देखिन्छ । नगरपालिका भित्र जलवायु परिवर्तनले निम्त्याएका समस्याहरु, त्यसको कारण र समुदायमा परेको प्रभावहरुलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ५५: जलवायु परिवर्तनले निम्त्याएका समस्या, कारण र समुदायमा पारेको प्रभाव

क्र सं	समस्या	समस्याको कारण	समुदायमा परेको प्रभाव
१	गर्मी धेरै बढ्दै गएको	विश्व उष्णीकरणको प्रभाव	▪ गर्मीका कारण काम गर्न नसक्नु । ▪ उत्पादनमा कमी । ▪ जीवन जीउन कठीन हुनु ।
४	हिउदमा पानी कम पर्नु	विश्व उष्णीकरणको प्रभावले जलवायु परिवर्तन	खेतवारीको उर्वराशक्ति ह्रास भएका कारण अन्न उत्पादनमा ह्रास हुनुका साथै अनिकाल र भोकमरी हुनु

५	पशु तथा बालीमा रोग किरा	तापक्रममा बृद्धि हुँदै गएपछि बालीनाली तथा पशुमा लाग्ने रोगमा बृद्धि भएको	पशु तथा बाली रोग लागेर उत्पादनमा ह्रास आएको ।
६	हिउँदे बाली उत्पादनमा कमी	हिउँदमा वर्षा कम भएको र सिंचाइको भरपर्दो सुविधा नभएको	हिउँदे बाली लगाउन नपाउँदा खाद्य संकट बढेको छ ।
७	चट्याङबाट मानवीय आर्थिक र भौतिक क्षति बढेको	जलवायुमा अएको परिवर्तनका कारण चट्याङ पर्ने दर बढेको	▪ मानवीय क्षति, घाइते, विद्युतीय उपकरणमा क्षति । ▪ पशु चौपायामा क्षति हुने गरेको ।

नगरवासीहरुलाई जलवायु परिर्वन सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रमहरु नियमति रुपमा संचालन गरी जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकुलनका निम्न उपायहरु अवलम्वन गर्नुपर्ने छ ।

- वृक्षारोपन तथा वन संरक्षण गर्ने ।
- पहिरो, बाढी, डुबान, कटान, भूस्खलन आदिका क्षेत्रहरु पहिचान गरी रोकथाको लागि पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
- नगरपालिका भित्र जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका क्षेत्र र समुदायको पहिचान र प्राथमिकिकरण गरी अनुकुलुन योजना तयार गर्ने र सोको क्रमश कार्यान्वियन गर्दै लैजाने ।
- वैकल्पिक जिविकोपार्जनको उपायहरुको खोजी गर्ने ।
- जनचेतना अभिवृद्धि र प्रकोप जन्य स्थानहरुको पहिचान गरी सो स्थानमा प्रकोप पूर्व तयारी जस्ता पूर्व सूचना प्रणाली जडान गर्ने ।
- बाली लगाउने ढाँचामा परिवर्तन गर्ने तथा परिवर्तित जलवायुसंग प्रतिरोध गर्न सक्ने प्रजाती जस्ता सुख्खा सहने प्रजातिका वालीहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- बिमा, आकस्मिक तथा अनुकुलन कोषको व्यवस्था गर्ने ।
- परिवर्तित जलवायुमा अनुकुलनपूर्वक वाच्नका लागि स्थानीय व्यक्तिहरुले गरेका कार्यहरुको पहिचान गरी त्यसको विकास र आदान प्रदान गर्ने ।
- विभिन्न प्रविधि विस्तार गर्ने जस्तै आकाशे पानी संकलन, सिंचाई पोखरीको निर्माण, बायो ईन्जिनियरिंग, सुधारिएको चुलो प्रयोग गर्ने, वायु उर्जाको प्रयोग गर्ने, सौर्य उर्जाको प्रयोग गर्ने, प्लाष्टिक घरको प्रयोग गर्ने, वैकल्पिक विद्युतिय साधनको प्रयोग गर्ने, गोबर ग्यासको प्रयोग गर्ने, ईनार आदिको प्रयोग गर्ने ।

२.५.४ महामारी तथा विपद व्यवस्थापन

चैनपुर नगरपालिकामा गर्मी र बर्षातको समयमा झाडा पखाला र हैजा जस्ता प्रकोपहरु बेला बेला हुने गरेको छ भने जाडोको समयमा चिसोले समेत सताउने गरेको छ । तर यस्ता प्रकोपहरुबाट मानविय क्षति भने न्यून हुने गरेको छ । नगरपालिकाका स्वास्थ्य केन्द्रहरुबाट झाडापखाला र हैजाहरु सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम र स्वास्थ्य शिविरहर संचालन हुने गरेको देखिन्छ तर प्रदेश र केन्द्र सरकारबाट भने यसको रोगथाम र उपचारको लागि

खासै कार्यक्रमहरु हुन सकेको छैन । कोडिभ-१९ को महामारीबाट भने यस नगरपालिका समेत नराम्रोसंग प्रभावित भएको थियो । कोभिड-१९ को रोकथाम तथा व्यवस्थापनको लागि नगरपालिकाले एक “कोभिड-१९ संकट रोकथाम तथा प्रतिकार्यात्मक व्यवस्थापन समितिको” गठन गरेको थियो । उक्त समिति मार्फत नगरपालिकाभित्र संक्रमित र उनीहरुको परिवारलाई मास्क, स्यानिटाईजर वितरण गरिएको थियो । कोभिड महामारीको समयमा नगरपालिका लगायत मुख्य बजार केन्द्रहरुमा सचेतना कार्यक्रमहरु गरिएको थियो ।

विपद्का दृष्टिले चैनपुर नगरपालिका निक्कै सम्वेदनशिल रहेको छ । यस नगरपालिकामा भूकम्प, सुख्खा, खडेरी, जङ्गली जनावरको आतङ्क, स्थानीय कृषि बालीमा रोगकिरा, पशुरोग, आगलागी, पहिरो, कटान, बाढी, डुबान, भूस्खलन, हावाहुरी, असिना, चट्याङ, महामारी जस्ता प्रकोपहरु रहेका छन् । वि. सं. १९९० सालको भूकम्पको ईपिसेण्टर चैनपुर रहेको, पटक पटकका भूकम्पका धक्काहरुले यो क्षेत्रलाई सताइरहेको र नगरपालिकाका अधिकांस घरहरु भूकम्पबाट आँशिक क्षति भएकाले चैनपुरमा भूकम्पीय जोखिम उच्च रहेको देखिन्छ । विगतमा गएका भुकम्पका कारण धेरै घर तथा भवनहरु क्षतिग्रस्त भएकाले नगरवासीमा यस्को त्रास अझै रहेको देखिन्छ । जलवायु परिवर्तन र सुख्खा खडेरीको कारण नगरपालिकाका धेरै पानीका मुहान, कुवा, धाराहरु सुक्दै गएकोले खानेपानीको र मुख्य गरी अलैंची बगान लगायत खेतीपातीमा सिंचाईको समस्या दिनानुदिन बढ्दै गईरहको छ । सामुदायिक वन र नीजि वनको संरक्षण गरिएपनि जङ्गल गोडमेल र जिविकोपार्जनका लागि मानिसको जङ्गलमा गमनशिलता बढेपछि जङ्गलमा खानेकुराको अभाव र मांसाहारी जनावर लोप हुनुका कारण बाँदर, दुम्सी, मृग, खरायो आदिको संख्यामा निरन्तर बृद्धि हुनु र जनावरको स्वाभावमा भएका परिवर्तनका कारण वन्यजन्तुको आतङ्क बढ्दै गएको देखिन्छ । विगत लामो समय देखि प्रमुख उत्पादनको रुपमा रहेको जिविकोपार्जनको मुख्य आधार अलैंची बालीमा विभिन्न प्रकारका रोगहरुको प्रकोप देखा परिरहेकोले पुरै बगानहरु उजाड हुने देखिन्छ । हावाहुरीका कारण बालीनाली र घरमा क्षति गरिरहने गरेको र अक्सर हरेक वर्ष जसो असिनाका कारण फलफूल तथा बालीनाली र घरहरुमा क्षति गरिरहेको छ । खुल्ला दिसामुक्त नगरपालिका घोषणा गरिएतापनि अव्यवस्थित रुपमा बंगुर पालनमा बृद्धि, फोहोरमैलाको दिर्घकालिन ब्यवस्थापन हुन नसक्नु र पानीको अभावका कारण महामारी हुनसक्ने सम्भावनामा बृद्धि हुँदै गएको छ । कतिपय भाग कमजोर र बढी भिरालो परेकोले बर्षाको समयमा पहिरो र कटानको प्रकोपले पनि धेरै ठूलो क्षति गरेको अवस्था देखिन्छ । यी माथि उल्लेखित प्रकोपका अतिरिक्त बाढी, चट्याङ, असिना आदिका कारणले पनि नगरवासीहरु लाई आक्रान्त पारेको अवस्था छ ।

स्थानीयस्तरको पहलले दीर्घकालीन रुपमा यो ठाउँको समस्या समाधान गर्न कठीन भएकाले प्रदेश र केन्द्रीय तहबाटै समस्याको सम्बोधन पुग्नुपर्ने देखिन्छ । यसका साथै सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक क्षेत्रमा धनी र गरिव बीचको खाडल पनि यहाँ रहेको पाइन्छ । यी सबै सुचकहरुले विपद्संग जुध्न सक्ने क्षमतालाई निर्धारण गर्दछन् । कृषि उत्पादन तथा खाद्य सुरक्षाको अवस्था पनि सन्तोषजनक रहेको देखिदैन । पानीजन्य प्रकोप र सुख्खा खडेरीका कारण कृषि उत्पादन न्यून रहेको छ । विपद्को सामना गर्न समुदायको कमजोर आर्थिक अवस्था, युवाहरुको विदेश पलायन, समुदायमा आधारभूत सामाजिक र भौतिक सुविधाहरुको कमी, विपद् जोखिम न्यूनिकरणमा स्थानीय साधन स्रोतहरुको न्यून प्रयोग, स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सम्बन्धी सचेतनाको कमी,

समुदायमा सचेतनामूलक गतिविधिहरुको अभाव महामारी र विपद व्यवस्थापनका मुख्य चुनौतीको रुपमा रहेका छन् ।

नगरपालिकाको विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०७८ अनुसार नगरपालिका भित्रका विपद र महामारीलाई वडागत रुपमा तपसिल बमोजिम स्तरीकरण गरिएको छः

१) भूकम्प
२) वन्यजन्तु आतङ्क
३) सुख्खा खडेरी
४) पशु तथा बालीमा रोग
५) आगलागी
६) बाढी
७) चट्याङ
८) हावाहुरी
९) पहिरो
१०) सडक दुर्घटना
११) विद्युत दुर्घटना
१२) असिना

तालिका ५६: विपद तथा प्रकोपको वडागत स्तरीकरण

वडा नं	स्तरीकरण									
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	भूकम्प	पहिरो	बाढी	आगलागी	चट्याङ	हावाहुरी	वन्यजन्तु आतङ्क	सुख्खा खडेरी	असिना	हिमपात
२	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	पहिरो	पशु तथा बालीरोग	भलबाढी	हावाहुरी	सुख्खा खडेरी	असिना	आगलागी	चट्याङ
३	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	पशु तथा बालीरोग	हावाहुरी	भलबाढी	सुख्खा खडेरी	चट्याङ	असिना	मौसमी रोग	पहिरो
४	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	पशु तथा बालीरोग	पहिरो	हावाहुरी	असिना	भलबाढी	सुख्खा खडेरी	चट्याङ	विद्युत दुर्घटना
५	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	पशु तथा बालीरोग	सुख्खा खडेरी	हावाहुरी	भलबाढी	पहिरो	असिना	आगलागी	चट्याङ
६	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	आगलागी	सुख्खा खडेरी	पशु तथा बालीरोग	हावाहुरी	विद्युत दुर्घटना	महामारी	पहिरो	चट्याङ
७	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	सुख्खा खडेरी	पशु तथा बाली रोग	असिना	हावाहुरी	सडक दुर्घटना	मौसमी रोग	पहिरो	चट्याङ
८	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	सुख्खा खडेरी	भलबाढी	हावाहुरी	पहिरो	आगलागी	सडक दुर्घटना	पशु तथा बालीरोग	चट्याङ
९	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	सुख्खा खडेरी	आगलागी	हावाहुरी	विद्युत दुर्घटना	बाढी	पहिरो	चट्याङ	महामारी
१०	भूकम्प	वन्यजन्तु आतङ्क	सुख्खा खडेरी	बालीमा रोगकिरा	चट्याङ्ग	आगलागी	सडक दुर्घटना	भलबाढी	हावाहुरी	विद्युत दुर्घटना

११	भूकम्प	बन्यजन्तु आतङ्क	सुख्खा खडेरी	पशु तथा बालीरोग	आगलागी	बाढी	चट्याङ	हावाहुरी	पहिरो	सडक दुर्घटना

स्रोतः स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८

विपद् जोखिम व्यवस्थापनको सवाललाई विकासका योजनासँग मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् उत्थानशील समुदाय निर्माण गर्ने क्रममा केन्द्र देखि प्रदेश हुदै स्थानीय सरकारहरुले पहलकदमी लिन आरम्भ भैसकेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नुपर्ने यथार्थतालाई आत्मसात् गर्दै दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न, प्रभावित सबै वर्ग, समुदाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापित हुनेगरी स्थानीय स्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम परिचालन गर्दै विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सहभागितामूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन नेपाल सरकारले “विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४” (पहिलो संसोधन २०७५), “स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४”, “विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनैतिक कार्ययोजना २०७५” र “स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४” समेत पारित गरी काम अगाडि बढाएको छ । यसैगरी प्रदेश सरकारले “विपद् व्यवस्थापन ऐन २०७५” जारी गरिसकेको छ भने चैनपुर नगरपालिकाले पनि विपद् व्यवस्थापन ऐन जारी गरेको छ । “स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६८” “स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०७८” को आधारमा स्थानीय प्राथमिकताको योजना बनाइ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई नगरपालिकाको योजनामा संलग्न गराउने, स्थानीय तहमा प्रकोप तथा जोखिमको पहिचान, सोको विश्लेषण साथै मूल्याङ्कन र पूर्वसूचना प्रणालीको विकास गर्ने, समुदाय स्तरमा भएको ज्ञान, नवीनतम सोच तथा शिक्षाको प्रयोगबाट समुदाय तहमा सुरक्षा र पूर्वतयारी भएको उत्थानशील संस्कारको विकास गर्ने, समुदाय स्तरमा अन्तरनिहित जोखिमका कारणहरू पत्ता लगाई न्यूनीकरणका लागि पहल गर्ने, प्रभावकारी योजना निर्माणका लागि विषयविज्ञ एवम् अन्य सहयोगी सरोकारवालाहरूको सहयोग लिई सम्भावित विपद्को पूर्वतयारीलाई सशक्त बनाउँदै विपद् उत्थानशील समाजको निर्माण गर्न तर्जुमा गरिएको नगरपालिकाको “स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०७८” लाई क्रमश कार्यान्यवन गर्दै लैजानु पर्ने देखिन्छ ।

२.६ भू-उपयोग

चैनपुर नगरपालिकामा बाह्य बसाईसराई, अव्यवस्थित वस्ती विकास, सार्वजनिक र सरकारी भवनहरुको निर्माण र जथाभावी खुलेका नयाँ सडकहरुको कारणले कृषियोग्य जमीन, स्थानीय वनजंगल र हरियाली क्षेत्र, सरकारी र सार्वजनिक जग्गा तथा विभिन्न प्राकृतिक श्रोतहरुमा अतिक्रमण हुन गै खाद्य सुरक्षा, वातावरणीय सन्तुलन र नगरपालिकाको दिगो विकासमा चुनौती देखा पर्न थालेको छ । नगरपालिकाका यस्ता समसामयिक विषयहरुलाई दिगो र योजनावद्ध रुपमा व्यवस्थापन गर्नको लागि नगरपालिकाको भू-उपयोग योजना र नीति तर्जुमा हुन निक्कै आवश्यक छ । नगरपालिकाको विद्यमान भू-उपयोगलाई हेर्दा कुल क्षेत्रफलको सबैभन्दा बढी ४५.७०% (१०२.२२ वर्ग किमि) भूभाग वन क्षेत्रले ढाकेको छ भने दोस्रोमा कृषि क्षेत्रले ४२.९२% (९६ वर्ग किमि) भू-भाग ओगटेको छ । संघन बजार/शहरी क्षेत्रले १.२५% भूभाग ओगटेको छ । त्यसैगरी घाँसे मैदान क्षेत्रले

५.७८%, सार्वजनिक क्षेत्रले १.०९% र नदि, पोखरी र वालुवा क्षत्रेले१.७८% भू-भाग ओगटेको छ । नगरपालिकाको विद्यमान भू-उपयोगको विस्तृत विवरण तालिका ५८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५७: भू-उपयोग

क्र.स.	भू-उपयोग क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	प्रतिशत
१	संघन बजार/शहरी क्षेत्र	२.७९	१.२५
२	झाँडी क्षेत्र	३.३३	१.४९
३	कृषि क्षेत्र	९६.००	४२.९२
४	वन क्षेत्र	१०२.२२	४५.७०
५	घाँसे मैदान	१२.९३	५.७८
६	सार्वजनिक क्षेत्र	२.४४	१.०९
७	नदि, पोखरी र वालुवा क्षेत्र	३.९९	१.७८
जम्मा		२२३.६९	१००.००

स्रोतः स्थलगत सर्भेक्षण २०७९, गुगल फोटो र जीआईएस नक्शाङ्कन २०८०

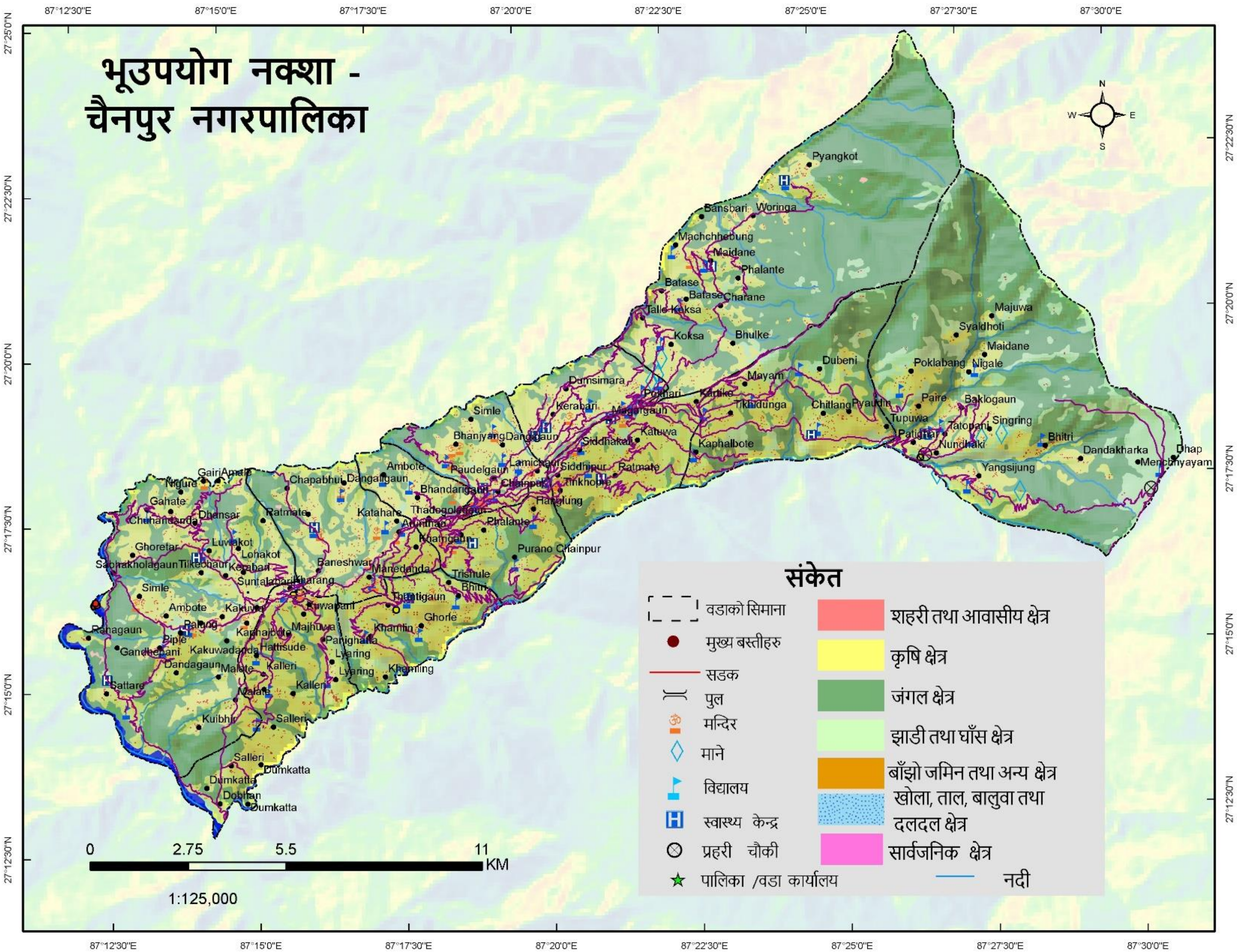

नक्शा ३: नगरपालिकाको विद्यमान भू-उपयोग

२.७ सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्था

२.७.१ स्थानीय नीति ऐन तथा सुशासन

चैनपुर नगरपालिकाले आफ्नो दैनिक कार्यसम्पादन, सेवा प्रवाह, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, कर्मचारी भर्ना तथा नियुक्ती, संघसस्था दर्ता तथा संचालन, गुनासो सुनवाई तथा सम्बोधन, आन्तरिक र अन्तिम लेखापरिक्षण, कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै स्थानीय सरकारमा सुशासन कायम गर्न र नागरिक वडापत्रको पूर्ण कार्यान्वयनको लागि विभिन्न नीति, ऐन, नियमावली, मापदण्ड, निर्देशिका, आचार संहिता र कार्यविधि आदि तर्जुमा गरेको छ । नगरपालिकाको न्यायिक समितिलाई विभिन्न किसिमको विवाद निरुपण गर्ने अधिकार प्रदान गरेको भएतापनि विशेष गरी स्थानीय स्रोतको बाडफाड, बाली नोक्सानी, ज्याला मजदुरी नदिएको, जेष्ठ नागरिकको पालन पोषण नगरेको, नाबालक छोराछोरी वा पति पत्नीलाई इज्जत आमद अनुसार खान लगाउन नदिएको वा शिक्षा दिक्षा नदिएको, घरेलु हिंसा, घर बहाल नदिएको, सार्वजनिक बाटो धाराको प्रयोग, पति पत्नीको सम्बन्ध बिच्छेद, गाली बेईज्जती, जग्गा भोगचलन आदि जस्ता विवाद र मुद्धाहरु नगरपालिकाको न्यायिक समितिमा दर्ता भै निरुपण हुँदै आईरहेको छ। तर यो संख्या अत्यन्त न्यून रहेको छ । नगरपालिकाले आर्थिक बर्ष २०७९/८० को चैत मसान्तसम्म तर्जुमा गरेका नीति तथा कानुनहरु निम्न वमोजिम रहेका छनः

तालिका ५८: चैनपुर नगरपालिकाले बनाएका ऐन कानूनहरु

क्र.स.	कानूनको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने
१	चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७४	२०७४/१०/०३	प्रथम नगर सभा
२	चैनपुर नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७४	२०७४/१०/०३	प्रथम नगर सभा
३	चैनपुर नगर कार्यपालिकाको कार्य सम्पादन नियमावली, २०७४	२०७४/१२/०२	नगर कार्यपालिका
४	स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४	२०७४/१२/०२	नगर कार्यपालिका
५	चैनपुर नगर सभा संचालन तथा व्यवस्थापन (कार्यविधि) नियमावली, २०७५	२०७५	दोस्रो नगर सभा
६	चैनपुर नगर कार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकार पत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधि) नियम, २०७५	२०७५/०३/३२	दोस्रो नगर सभा
७	चैनपुर नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचार संहिता, २०७५	२०७५/०३/३२	दोस्रो नगर सभा
८	नगर कार्यपालिका (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७५	२०७५/०३/३२	दोस्रो नगरसभा
९	चैनपुर नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७५	२०७५/०३/३२	दोस्रो नगर सभा
१०	चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७५	२०७५/०३/३२	दोस्रो नगर सभा
११	चैनपुर नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५	२०७५/०३/३२	दोस्रो नगर सभा
१२	चैनपुर नगरपालिका न्यायिक समिति (कार्यविधि सम्बन्धी) ऐन, २०७५	२०७५/०३/३२	दोस्रो नगर सभा
१३	चैनपुर नगरपालिकामा करारमा प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	२०७५/०५/०२	नगर कार्यपालिका
१४	"घ" वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	२०७५/०५/०८	नगर कार्यपालिका
१५	चैनपुर नगरपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५	२०७५/०५/०८	नगर कार्यपालिका
१६	चैनपुर नगरपालिका नक्सा पास कार्यविधि, २०७५	२०७५/०६/१४	नगर कार्यपालिका

१७	चैनपुर नगरपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड, २०७५	२०७५/०६/१४	नगर कार्यपालिका
१८	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय वितरण कार्यविधि, २०७५	२०७५/०८/०९	नगर कार्यपालिका
१९	आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५	२०७५/०८/१४	नगर कार्यपालिका
२०	चैनपुर नगरपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५	२०७५/११/२५	तेस्रो नगर सभा
२१	चैनपुर नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५	२०७५/११/२५	तेस्रो नगर सभा
२२	ज्येष्ठ नागरिक परिचय–पत्र वितरण निर्देशिका, २०७६	२०७६/०२/१५	नगर कार्यपालिका
२३	चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७६	२०७६/०३/२४	चौथो नगर सभा
२४	चैनपुर नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७६	२०७६/०३/२४	चौथो नगर सभा
२५	मेलमिलाप कार्य संचालन कार्यविधि, २०७६	२०७६/०९/२७	नगर कार्यपालिका
२६	चैनपुर नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७७	२०७७/०३/२९	छैठौ नगर सभा
२७	चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७७	२०७७/०३/२९	छैठौ नगर सभा
२८	समुदायमा आधारित पुर्नस्थापना सहजकर्ता छनौट सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	२०७७/०५/०९	नगर कार्यपालिका
२९	व्यवसाय कर संचालन कार्यविधि, २०७७	२०७७/०६/०६	नगर कार्यपालिका
३०	घर बहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७	२०७७/०६/०६	नगर कार्यपालिका
३१	बोयर बाख्रा स्रोत केन्द्र संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	२०७७/०६/२७	नगर कार्यपालिका
३२	जल उपभोक्ता संस्था दर्ता सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	२०७७/०९/२१	नगर कार्यपालिका
३३	लैंगिक हिंम्सा निवारण कोष संचालन मापदण्ड, २०७७	२०७७/०९/२१	नगर कार्यपालिका
३४	आयोजना व्यवस्थापन (कन्टेन्जेन्सी) रकम खर्च सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	२०७७/११/११	नगर कार्यपालिका
३५	बजार अनुगमन कार्यविधि, २०७७	२०७७/११/१३	नगर कार्यपालिका
३६	बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्धन कार्यविधि, २०७७	२०७७/११/१३	नगर कार्यपालिका
३७	चैनपुर नगरपालिकाको वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७	२०७७/११/१४	सातौ नगर सभा
३८	एक स्थानीय तह एक वडा एक युवा क्लव एक उद्यम कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७८	२०७८/०१/०८	नगर कार्यपालिका
३९	चैनपुर नगरपालिका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४०	कर्मचारीको तह तथा स्तरवृद्धि सम्बन्धी ऐन, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४१	चैनपुर नगरपालिका न्यायिक समिति (कार्यविधि सम्बन्धी) ऐन, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४२	चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४३	चैनपुर नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४४	चैनपुर नगरपालिकाको कार्य संचालन निर्देशिका, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४५	चैनपुर नगरपालिकाको अस्थायी सेवाका कर्मचारी कल्याणकरी कोष नियमावली, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४६	चैनपुर नगरपालिकाको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिको कार्य संचालन कार्यविधि, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४७	चैनपुर नगरपालिकाको स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको कार्य संचालन कार्यविधि, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४८	चैनपुर नगरपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यविधि, २०७८	आठौ नगर सभा	आठौ नगर सभा
४९	चैनपुर नगरपालिकाको नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८	नवौ नगर सभा	नवौ नगर सभा

५०	चैनपुर नगरपालिकाको संचित कोषको आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८	नवौ नगर सभा	नवौ नगर सभा
५१	चैनपुर नगरपालिकाको उर्जा नीति, २०७८	२०७८/१२/१०	दशौ नगर सभा
५२	चैनपुर नगरपालिकाको सहकारी संस्था अनुगमन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८	२०७८/१२/१०	दशौ नगर सभा
५३	चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७९	२०७९/०३/१३	एघारौ नगर सभा
५४	चैनपुर नगरपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७९	२०७९/०३/१३	एघारौ नगर सभा
५५	चैनपुर नगरपालिकाको स्थानीय संघ संस्था दर्ता ऐन, २०७९	२०७९/०३/१३	एघारौ नगर सभा
५६	चैनपुर नगरपालिका स्वास्थ्य संस्था संचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९	२०७९/०९/२७	नगर कार्यपालिका
५७	चैनपुर नगरपालिकाको भूउपयोग कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७९	२०७९/०९/२७	नगर कार्यपालिका
५८	चैनपुर नगरपालिकाको भू-उपयोग क्षेत्र वर्गीकरण सम्बन्धी मापदण्ड तथा आधारहरु, २०७९	२०७९/०९/२७	नगर कार्यपालिका
५९	चैनपुर नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७८	२०७९/०९/२७	नगर कार्यपालिका

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०८०

समग्रमा चैनपुर नगरपालिकामा ५९ वटा ऐन कानुन, कार्यविधि र निर्देशिकाहरु निर्माण भएका छन् जसमा सबैभन्दा बढी २४ वटा कार्यविधिहरु, त्यसपछी २१ वटा ऐनहरु, ५ वटा नियमावली, ४ वटा मापदण्ड, २ वटा निर्देशिका र बाँकी एक/एक वटा आचार संहिता र नीति र कार्ययोजनाहरु तर्जुमा भएका छन् ।

तालिका ५९: ऐन कानुनहरुको समग्र अवस्था

क्र.स.	ऐन कानुन/दस्तावेजहरुको नाम	संख्या
१	ऐन	२१
२	नियमावली	५
३	कार्यविधि	२४
४	निर्देशिका	२
५	मापदण्ड	४
६	आचारसंहिता	१
७	नीति	१
८	कार्य योजना	१
जम्मा		५९

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०७९

२.७.२ संगठानात्मक विकास

नेपालको संविधान वमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहहरु निर्माण भएपछि उक्त निकायहरुवाट सेवा प्रवाह जनस्तरसम्म चुस्त, सहज र प्रभावकारी रुपमा पुऱ्याउन जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि कर्मचारी समायोजन ऐन २०७४ वमोजिम राज्यवाट जारी विभिन्न ऐन कानुनको परिधि भित्र रही स्थायी रुपमा सेवा प्रवेश गरेका निजामती सेवा र स्थानीय सेवाका कर्मचारीहरुलाई समायोजन गर्ने प्रयोजनार्थ संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयवाट प्राप्त संगठन संरचनाका आधारमा समायोजन भएका कर्मचारीहरु र विभिन्न

सेवाहरु संचालनार्थ नगरपालिका आफैले करार सेवामा व्यवस्थापन गरेका कर्मचारीहरु यस नगरपालिकाको जनशक्तिको रुपमा रहेका छन् । स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ११ को दफा ८३ मा कर्मचारीहरु समायोजन पश्चात स्थानीय तहहरुले आफ्नो कार्यवोझ, राजश्व क्षमता, खर्चको आकार, स्थानीय आवश्यकता र विशिष्टता समेतलाई ध्यानमा राखी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा विषयगत शाखा वा महाशाखा रहेको संगठन संरचना कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । स्थानीय तहको प्रशासकीय प्रमुखको रुपमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रहने, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको नियुक्ति कानूनले तोके वमोजिम हुने र कानुनले नियुक्ति नभएसम्मका लागि नेपाल सरकारले निजामती सेवाको कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको रुपमा काम गर्न खटाउने व्यवस्था स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ८४ मा व्यवस्था गरिएको छ । यसको अतिरिक्त अन्य कर्मचारीहरु तहगत प्रणालीमा रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

नगरपालिकाको शासन संचालन, निर्देशन र नियन्त्रण नगर कार्यपालिकाबाट हुँदै आईरहेको छ । नगरपालिकाको कार्यविभाजन नियमावली र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्रस्तावित नमुना संगठन संरचना तथा कर्मचारी दरबन्दीलाई अनुशरण गर्ने प्रयास गरिएको छ । यसका साथै बार्षिक रुपमा आवश्यक्ता अनुसार नगर सभाबाट निर्णय गरेर कर्मचारीहरु थप गर्ने अभ्यास समेत देखिन्छ । हाल नगरपालिकामा ६४ वटा स्वीकृत दरवन्दी रहेको छ भने १) प्रशासन, योजना तथा अनुगमन शाखा; २) पूर्वाधार विकास तथा वातावरण व्यवस्थापन शाखा; ३) स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा; ४) कानून शाखा; ५) शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा; ६) आर्थिक प्रशासन शाखा; ७) आर्थिक विकास शाखा; ८) जिन्सी शाखा; ९) विपद व्यवस्थापन शाखा, १०) कृषि विकास शाखा र ११) पशु सेवा शाखा गरी ११ वटा शाखाहरु लगायत ११ वटा वडा कार्यालयहरु मार्फत कार्य संचालन र सेवा प्रवाह भैरहेको देखिन्छ । यसैगरी नगरपालिकामा रहेका एक प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी, ६ वटा स्वास्थ्य चौकी, १ स्वास्थ्य एकाई, १ शहरी स्वास्थ्य चौकी र एक आँखा उपचार केन्द्र समेत संचालनमा रहेको देखिन्छ । उपरोक्त संरचना बमोजिम प्रस्तावित दरबन्दी अनुसार केहि शाखा, इकाई र केन्द्रमा कर्मचारीको पदपूर्ति भएको छ भने कतिपय हुन बाँकी रहेको छ । नगरपालिकाबाट २०७९ चैत्रमा उपलब्ध विवरण अनुसार नगर कार्यपालिकामा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत समेत गरी ३२ जना स्थायी कर्मचारी र ४८ जना अस्थाई तथा करार कर्मचारीहरु कार्यरत छन् भने स्वास्थ्य संस्था अन्तर्गत २१ जना स्थाई कर्मचारीहरु र ३९ जना अस्थाई/करारमा कार्यरत कर्मचारीहरु छन् (नगरपालिकाको कर्मचारीहरुको विवरण अनुसूची ९ मा राखिएको छ) । नगरपालिकाका प्रत्येक वडामा विभिन्न सरकारी र गैरसरकारी संस्थाहरु कार्यरत छन । (नगरपालिकामा अवस्थित सरकारी र गैरसरकारी संस्थाहरुको विवरण अनुसूची १० मा राखिएको छ) । चैनपुर नगरपालिकाको संगठानात्मक संरचना चित्र ७ मा राखिएको छः

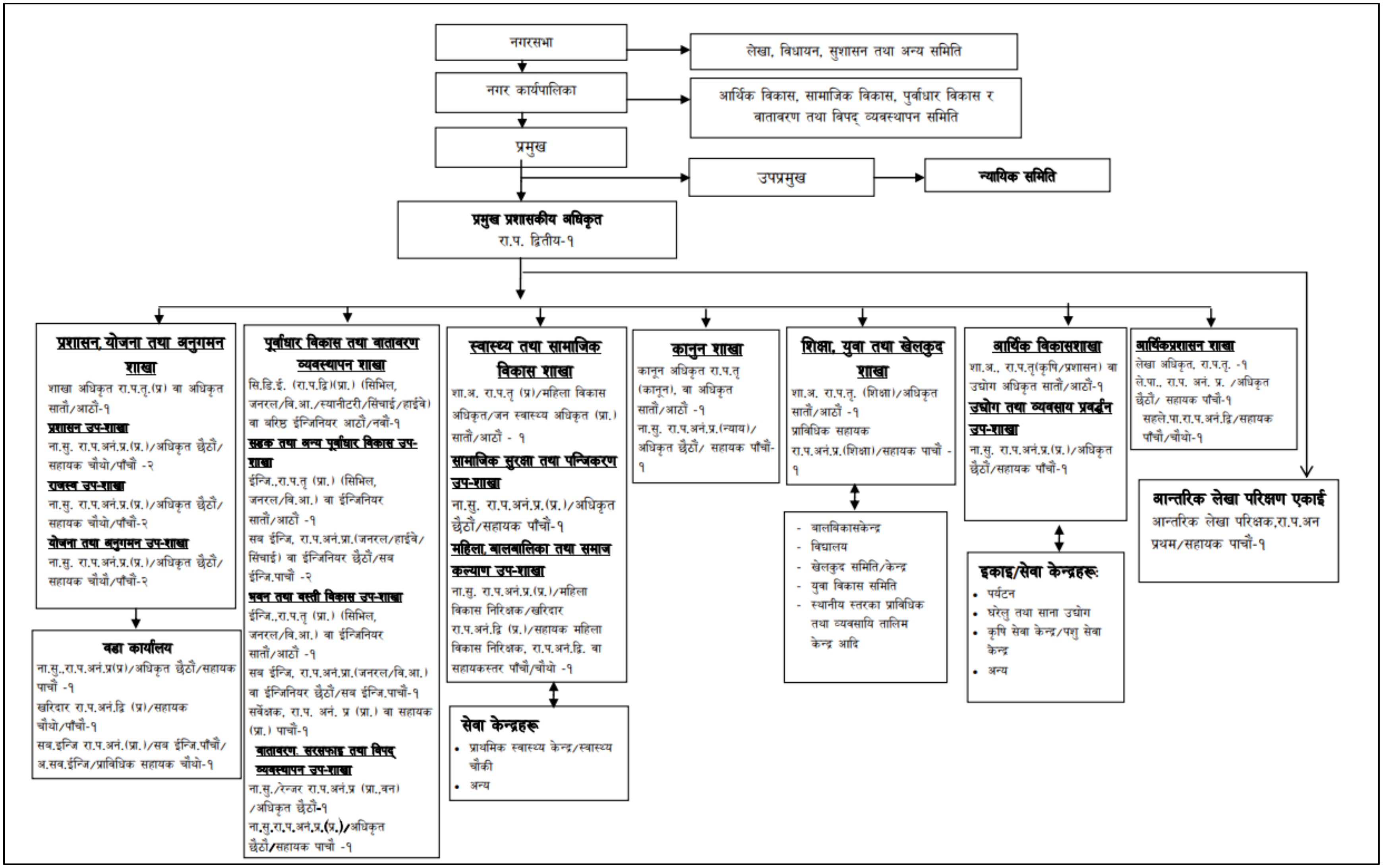

चित्र ७: चैनपुर नगरपालिकाको संगठानात्मक संरचना

२.७.३ श्रोत परिचालन

चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजनाका लागि वहुपक्षीय स्रोतहरू परिचालन गरिने छ । यसका लागि विद्यमान स्रोतहरूको आंकलन र सम्भाव्य नयाँ स्रोतहरूको समेत पहिचान तथा उपयोग गरिनेछ । आवधिक योजनामा यस नगरपालिकाद्वारा निम्न वमोजिम विभिन्न वित्तीय स्रोतहरू परिचालन गरिनेछ ।

(क) वित्तीय हस्तान्तरण

१. प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि यस नगरपालिकाले नेपाल सरकारबाट समानीकरण अनुदान, सर्शत अनुदान, राजस्व वाँडफाँटको रकम प्राप्त गर्ने छ । संघबाट प्राप्त हुने अनुदानको रकम औषतमा बार्षिक १०% को दरले वृद्धि हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।
२. नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने विशेष अनुदान र समपूरक अनुदान आर्थिक वर्ष शुरु भएपछि परियोजना प्रस्तावको आधारमा संघीय अर्थ मन्त्रालयद्वारा निर्णय गरिने हुँदा प्रारम्भिक अनुमान सम्म मात्र गरिएको छ । साथै समपूरक अनुदान परियोजना लागतको अधिकतम ४०% सम्म प्राप्त गर्न सक्ने हुँदा नगरपालिकाले परियोजना लागतको ६०% रकम स्व-लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ ।
३. प्रदेश सरकारबाट समेत नगरपालिकाले समानीकरण अनुदान, सर्शत अनुदान, विशेष अनुदान र समपूरक अनुदान, राजस्व वाँडफाँटको रकम प्राप्त गर्दछ । प्रदेश सरकारको आ.व. २०७९/०८० का लागि उपलब्ध सीमालाई आधार मानी समानीकरण अनुदान तर्फ औषतमा १०% वार्षिक वृद्धि प्रक्षेपण गरिएको छ ।
४. वैदेशिक अनुदान तर्फ नेपाल सरकारले सम्झौता गरेर मात्र नगरपालिकाले वैदेशिक सहायता प्राप्त गर्न सक्ने हुँदा वैदेशिक ऋण नगरपालिकाको आवधिक योजनामा प्राप्त गर्ने अनुमान गरिएको छैन ।

(ख) नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा हुने अन्य रकमहरू

१. आन्तरिक राजस्व तर्फ हालको अवस्थालाई क्रमिक रुपमा वृद्धि गर्ने प्रक्षेपण गरिएको छ । यसका लागि सम्भाव्यताको आधारमा नयाँ स्रोत तथा दायरामा विस्तार गरिने छ । नगरपालिकाको आन्तरिक राजस्व अन्तर्गत औषतमा १०% को वार्षिक वृद्धि हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।
२. आवधिक योजना अवधिमा स्थानीय संचित कोष अन्तर्गत विशेष आयोजना संचालनका लागि प्राप्त हुन सक्ने अन्य रकमहरू अनुमानित रुपमा प्रक्षेपण गरिएको छ ।
३. आर्थिक वर्षको अन्त्यमा उपलब्ध रकम खर्च हुन नसकी बाँकी रही नयाँ आर्थिक वर्षमा जिम्मेवारी सर्ने नगद मौज्दात रकम पनि उपयोग गर्न सकिने हुँदा नगद मौज्दात वार्षिक वजेटमा हुने वृद्धिको आधारमा प्रक्षेपण गरिएको छ ।

(ग) नगरपालिकाको संचित कोष वाहिर संघ र प्रदेशबाट प्रत्यायोजन हुने रकमहरू

१. संघको वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेटबाट नगरपालिकालाई प्रत्यायोजित गरिने कार्यक्रमहरू अन्तर्गत सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागि प्राप्त हुने रकम, संघीय निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गतका क्षेत्रगत कार्यक्रमहरूलाई आवधिक योजनाको परिधिभित्र समावेश गरिएको छ ।

२. यसैगरी प्रदेशको वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेटबाट नगरपालिकालाई प्रत्यायोजित गरिने कार्यक्रमहरू अन्तर्गत प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम लगायत प्रदेश निकायहरूबाट प्रत्यायोजन भई आउने क्षेत्रगत कार्यक्रमहरूलाई पनि आवधिक योजनाको परिधि भित्र समावेश गरिएको छ ।

२.७.३.१ आन्तरिक स्रोत परिचालन

चैनपुर नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत परिचालन गर्न टोल सुधार समिति गठन गरी त्यस्ता संस्थाहरुको क्षमता विकास र तिनिहरुलाई विकासका कार्यक्रमहरुमा परिचालन गर्ने नीति अवलम्वन गर्नुपर्ने छ । सामाजिक परिचालनका लागि काम गर्ने सम्पूर्ण निकायहरुको सामाजिक परिचालनको बजेट एकै बास्केटमा राखी एकरुपता कायम गर्न पहल गर्नुपर्ने छ । नगरपालिका क्षेत्रमा भएका सार्वजनिक सम्पत्ति र स्रोत पहिचान गरी उपयुक्त तवरले परिचालन र सदुपयोग गर्ने नीति लिनुपर्ने छ । गैरसरकारी संस्थाहरुसंग समन्वय र सहकार्यलाई अघि बढाउन सामाजिक विकास शाखालाई प्रभावकारी एवम् व्यवस्थित बनाउनु पर्नेछ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत प्राप्त हुने कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वियनको वातावरण बनाई स्थानीय बेरोजगार युवाहरुलाई लाभान्वित हुने वातावरण निर्माण गर्ने लक्ष्य लिनुपर्ने छ ।

२.७.३.२ अन्तर सरकारी स्रोत परिचालन

संविधान र कानून बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरुले कार्य जिम्मेवारी पूरा गर्न आवश्यक स्रोत परिचालन सहितको अधिकारको प्रयोगका लागि वित्तीय संघीयता आवश्यक हुन्छ । नेपालको संविधानको धारा ५७ बमोजिम राज्यशक्तिको प्रयोग र अनुसूची ५, ६, ७, ८ र ९ बमोजिमका एकल र साझा अधिकार प्रदान गरी तीन तहलाई कार्य जिम्मेवारी तोकेको छ । घाटा बजेट प्रस्तुत गर्न पाउने भएकोले वित्त व्यवस्थापनका लागि आन्तरिक ऋण समेत उठाउन पाउने व्यवस्था रहेको छ । पारदर्शी र न्यायपूर्ण वित्तीय हस्तान्तरण गर्दै वित्तीय संघीयतालाई संस्थागत गर्ने, सन्तुलित र समन्यायिक ढङ्गमा प्रादेशिक र स्थानीय अर्थतन्त्रको विकास गर्दै विकास र समृद्धिको आधार सिर्जना गर्नेगरी अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन गर्नमा योजना केन्द्रित हुनुपर्ने छ ।

२.७.३.३ जनहसभागिता परिचालन

बजेट तर्जुमा गर्दा योजना तथा कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार एकल रुपमा नगरपालिकाको तर्फबाट हुने आयोजनाहरुमा न्यूनतम २०% देखि अधिकतम ४०% सम्म रकम जनसहभागिताबाट उठने र बाँकी नगरपालिकाले व्यहोर्नु पर्ने गरी तर्जुमा गरिएको छ । विकास कार्यलाई समानुपातिक रुपमा वितरण गरी आम मानिसमा विकास प्रति अपनत्व प्रदान गर्न समेत हरेक विकास निर्माण कार्यहरुमा जनताको लागत सहभागिता अपरिहार्य र अनिवार्य विषय भएको छ । विकास कार्यमा जनसहभागिताले विकासको प्रतिफलमा जनताहरुलाई उत्तरदायी वहन गर्न सिकाउँछ । यसले गर्दा जनताहरुलाई विकास योजनाहरु हाम्रो हो भन्ने भावनाको विकास भइ विकास आयोजनाहरु दिगो र टिकाउ हुन सक्दछ । विशेषगरी सडक निर्माण तथा सुधार, ढल प्रणालीको निर्माण तथा मर्मत सुधार, खानेपानी प्रणालीको निर्माण र सुधार, कुलो र नहरहरु निर्माण र सुधार जस्ता विषयहरुमा जनताको तर्फबाट उपभोक्ता समिति गठन गरी लागत सहभागितालाई आत्मसाथ गर्ने वर्तमान

पद्वतिलाई समेत दृष्टिगत गरी भविश्यमा निर्माण/संचालन गर्न यी आयोजनाहरुमा जतनाको आर्थिक स्थिति र आय आर्यन क्षमतालाई विचार गरी लागत सहभागितालाई कार्यान्वयन गर्न सकिने देखिन्छ ।

यसका साथै आर्थिक विकासमा स्थानीय जनसमुदायको लागत सहभागितालाई बढावा दिने, स्वरोजगारका कार्यक्रमहरुलाई विस्तार र विकास गरी रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने, पर्यटकिय क्षेत्रहरुलाई समुदायमा हस्तान्तरण गरी व्यवस्थापन समिति मार्फत संचालन गर्ने, लघु उद्योग तथा बचत कार्यक्रमहरुमा जनताको रुचीलाई ध्यान दिई कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने, तरकारी तथा फलफुल खेती, पुशपालन, दुग्ध उत्पादन, मौरी पालान, मत्स्यपालन तथा नगद्बेवालीको लागि कृषकहरुलाई प्रोत्साहित गर्दै उनिहरुको आम्दानीको अवसर वृद्धि गर्ने जस्ता सहभागितामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरी स्थानीयवासीहरुको सहभागितालाई बढाउन सकिने देखिन्छ । यस्तो किसिमको लागत सहभागिता कार्यक्रमहरुमा निजी क्षेत्र तथा अन्य संस्थाहरुलाई समेत सहभागि गराउदै जानु पर्ने देखिन्छ ।

२.७.३.४ नीजि क्षेत्रको स्रोत परिचालन

नेपालको संविधानद्वारा निर्दिष्ट गरिएको अर्थ, उद्योग र वाणिज्य सम्बन्धी नीति अन्तर्गत अर्थतन्त्रमा नीजि क्षेत्रको भूमिकालाई महत्व दिदै उपलब्ध साधन र स्रोतको अधिकतम परिचालन गरी आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने उल्लेख गरिएको छ । चैनपुर नगपालिकाको सन्दर्भमा माथी उल्लेख भए अनुसार नगरपालिकाको सडक निर्माण, नगरपालिकामा पाइने कृषि, फलफुल तथा पशुजन्य उत्पादन, दुग्ध उत्पादन, पर्यटन व्यवसायका अवसरहरूलाई उपयोग गर्दै सम्भाव्य उद्योग व्यवसायको विकास तथा विस्तार गरिनु पर्ने छ । यस नगरपालिकामा रहेका लघु तथा घरेलु उद्योगहरूको स्थितिमा सुधार गरी निजी क्षेत्रबाट नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा सघाउन स्थानीय कच्चा पदार्थहरूमा आधारित बढी मूल्य अभिवृद्धि हुने उत्पादनशील उद्योगहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी विस्तार गरिनु पर्दछ । औद्योगिक प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक सीप, पूँजी तथा उद्यमशीलताको विकास गर्नुपर्ने छ । स्थानीय कृषि उत्पादनहरुको संरक्षण गर्न शीत गृहको निर्माण गर्नु पर्ने छ । यसैगरी नगरपालिकाद्वारा निजी क्षेत्र मैत्री कर नीति अनुशरण गरी विभिन्न सुविधाहरू प्रदान गर्नुपर्ने छ । पर्यटनलाई उद्योग व्यवसायको रुपमा निजी क्षेत्रको लगानी तथा अगुवाईमा विस्तार तथा विकास गर्नु पर्नेछ । नगरपालिकामा उपभोग्य वस्तुहरूको आपूर्तिलाई सहज तुल्याउन एवं स्थानीय उत्पादनको बजारीकरणमा सघाउन निजी क्षेत्रको लगानीमा वृद्धि गर्नमा सघाउ पुऱ्याइने । स्थानीय उद्योग व्यवसायमा निजी क्षेत्रबाट आवधिक योजनाको अवधिमा करिव रु. ५ करोडको लगानी योगदान हुने अनुमान गरिएको छ।

२.७.३.५ सहकारी क्षेत्रको स्रोत परिचालन

नेपालको संविधानद्वारा निर्दिष्ट गरिएको अर्थ, उद्योग र वाणिज्य सम्बन्धी नीति अन्तर्गत सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय विकासमा अत्यधिक परिचालन गर्ने भन्ने स्पष्ट उल्लेख गरिएको छ । चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक र सामाजिक विकासमाा सहकारी क्षेत्रबाट उल्लेख्य योगदान पुग्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ । यस नगरपालिकामा दर्ता भै संचालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरूबाट नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा उल्लेख्य योगदान रहेको छ । नगरपालिकामा तत्कालिन जिल्ला कृषि बिकास कार्यालयमा दर्ता भै संचालनमा रहेका कृषक

सहकारी संस्थाहरुबाट समेत नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा राम्रो योगदान पुगेको छ भने स्थानीय सहकारी संस्थाहरुको मदतबाट स्थानीय कृषकहरुमा उद्यमशीलताको विकास भई नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा उल्लेख्य योगदान पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । आवधिक योजनामा सहकारी क्षेत्रको विस्तारबाट आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रहरूमा गरी करिव रु.३ करोडको लगानी हुने अनुमान गरिएको छ ।

२.७.३.६ संघ संस्थाको स्रोत परिचालन

चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा हाल विभिन्न गैर सरकारी र अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू क्रियाशील छन । स्थानीय तहमा कार्य गर्ने स्थानीय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरुको कार्यक्रम नगरपालिकाको वार्षिक कार्यक्रममा उल्लेख हुनुपर्ने हुन्छ । यस अनुसार आर्थिक बर्ष २०८०/८१ मा यस नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासका लागि विभिन्न गैर सरकारी तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूबाट रु. १ करोड भन्दा बढी खर्च हुने अनुमान सहित कार्यक्रमहरू समाविष्ट गरिएको छ । आवधिक योजनाको अवधिमा विभिन्न गैरसरकारी तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूबाट करिव रु.५ करोडको लगानी हुने अनुमान गरिएको छ ।

२.७.३.७ सार्वजनिक क्षेत्रबाट स्रोत परिचालन

चैनपुर नगरपलिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासका लागि नगरपालिकाले प्राप्त गर्ने सार्वजनिक स्रोतहरूलाई वढी भन्दा वढी परिचालन गर्दै नगरपालिकाको अगुवाईमा निजी र सहकारी क्षेत्रसँगको प्रवर्द्धनात्मक सहकार्यलाई प्रोत्साहित गरिनु पर्ने छ । नगरपालिकाको सार्वजनिक स्रोतहरू अन्तर्गतका सबै प्रकारका आन्तरिक स्रोतहरू अत्यन्त न्यून (करिब २% मात्र) रहेकोले संघ र प्रदेशबाट हुने वित्तीय हस्तान्तरण माथि वढी निर्भर रहनु पर्ने अवश्यकता छ । तथापि आगामी दिनहरूमा अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण माथीको बढी निर्भरतालाई कम गर्न आन्तरिक राजश्वको अनुपातलाई क्रमिक रुपमा विस्तार गर्दै लानेतर्फ विशेष रुपमा पहल गरिनु पर्नेछ । सार्वजनिक स्रोत अन्तर्गत नगरपालिकाको वजेट संरचना बाहिर संघ र प्रदेश तहबाट प्रत्यायोजित क्षेत्रगत कार्यक्रमको आधारमा उपलब्ध गराइने रकमहरूलाई पनि आवधिक योजनामा समेटिएको छ । तर, यस प्रकार संघ र प्रदेशद्वारा प्रत्यायोजित कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण र वजेट विनियोजनमा नगरपालिकाको कुनै भूमिका नरहने हुँदा नगरपालिकाको कार्यक्रमहरूसँग दोहोरोपन हुने र नगरपालिकाको प्राथमिकीकरणमा नपरेका कार्यक्रमहरू प्रत्यायोजित हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ ।

२.७.३.८ स्रोत साधनको बाँडफाँड तथा परिचालनका आधारहरु

नगरपालिकाको समग्र स्रोत परिचालन, व्यवस्थापन एवं काम कारवाहीमा कार्यकुशलता र प्रभावकारिता अभिबृद्धि गर्नको लागि संघीय तथा प्रादेशिक सरकार एवं विकास साझेदारहरुबाट यस नगरपालिकालाई प्राप्त हुने सबै प्रकारका अनुदान, आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम लगायत नगरपालिकाको संचित कोषमा प्राप्त हुने सबै प्रकारका स्रोत तथा स्थानीय स्रोत साधनलाई एकीकृत र समन्वित गरी स्थानीय स्तरबाट नै गरिबी न्यूनीकरण र दिगो विकासको अवधारणालाई संस्थागत गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन नेपालको

संविधान २०७२ को भाग १७ को धारा २१८ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नगरपालिकाले "स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि" तर्जुमा गरी आवधिक योजनाको लागि परिचालन हुने स्रोतहरुको बाँडफाँड र व्यवस्थापन गर्नुपर्ने प्रस्ताव गरिएको छ ।

नगरपालिकामा समृद्धि र सुखको आधार निर्माण गर्न सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रबीचको सहकार्य तथा परिपूरक भूमिका एवम् संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सहकार्यबाट अर्थतन्त्रमा उल्लेखनीय परिपूरकता (Synergy) ल्याउने गरी स्रोत अनुमान गरिएको छ । आवधिक योजनाले निर्धारण गरेका रुपान्तरणका संम्वाहकका क्षेत्रमा आवश्यक स्रोत-साधनको बाँडफाँट गरिएको छ । राष्ट्रिय रणनीति बमोजिम पहिचान गरिएका विषय क्षेत्रमा रणनैतिक हस्तक्षेप गरी लगानीको उच्चतम प्रतिफल हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ । राष्ट्रिय स्तरका कार्यक्रम/आयोजना संघबाट, प्रदेश र स्थानीय स्तरका कार्यक्रम/आयोजना क्रमश: प्रदेश र स्थानीय तहबाट नै सम्पन्न गर्ने गरी स्रोत आँकलन तथा बाँडफाँड गरिएको छ । साथै, आधारभूत पूर्वाधार निर्माण तथा प्रवर्द्धन हुने र अभियानका रुपमा सञ्चालन हुने कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न सघाउ पुग्नेगरी स्रोत बाँडफाँट गरिएको छ ।

आवधिक योजनाले लिएको आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य हासिल गर्न सार्वजनिक लगानीलाई कृषि तथा वन, औद्योगिक पूर्वाधार निर्माण, प्रोत्साहन र सहजीकरण सहित औद्योगिक उत्पादन, कृषि उत्पादन तथा प्रवर्द्धन, पूर्वाधार निर्माण जस्ता लगानीमा केन्द्रित गरिएको छ । निजी क्षेत्रको लगानी, रोजगारी सिर्जना, अर्थतन्त्रको औद्योगीकीकरण र आधुनिकीकरण, पर्यटन, व्यापार, यातायात र सञ्चार क्षेत्रमा लक्षित हुने अनुमान गरिएको छ । कृषि, उत्पादनमूलक क्षेत्र, घरेलु, लघु तथा सान उद्योग र ग्रामीण तथा सामाजिक विकासमा निजी, सहकारी तथा सामुदायिक क्षेत्र परिचालित हुने विश्वास लिईएको छ । मानवपूँजी निर्माण र सोको उच्चतम उपयोगले उत्पादकत्व अभिवृद्धि, उच्च आयको आधार निर्माण र सुखको अनुभूति हुने अपेक्षा गरिएको छ । साथै, पर्यावरण संरक्षण, सभ्य र न्यायपूर्ण समाज निर्माण तथा सुशासन, लोकतन्त्र र राष्ट्रिय एकतालाई थप सुदृढ बनाउने गरी सार्वजनिक, निजी तथा सहकारी र सामुदायिक क्षेत्रको स्रोत परिचालनको अनुमान र सोको बाँडफाँट गरिएको छ ।

२.७.४ योजना व्यवस्थापन

चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना तर्जुमाका क्रममा पहिचान भएका समस्या तथा सम्भावना र उपलब्ध अवसरहरुका आधारमा सहभागितामूलक छलफलबाट तल उल्लेख गरिए अनुसारका योजनाको व्यवस्थापन र बिषय क्षेत्रहरुको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरिएको छ । यी प्राथमिकताका आधारमा नगरपालिकाले आयोजना छनौट, लगानी बृद्धि तथा उचित कार्यान्वयन गर्दा सन्तुलित, समावेशी तथा दिगो विकास हुने देखिन्छ ।

१. सडक तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार ।
२. कृषि तथा पशुपंक्षी विकास ।
३. पर्यटनको सम्बर्द्धन, प्रवर्द्धन र पूर्वाधार विकास

४. उद्योग तथा व्यापार व्यवसाय र आर्थिक पूर्वाधारको विकास ।
५. शिक्षा तथा स्वास्थ्यको पूर्वाधार विकास ।
६. खानेपानी तथा सरसफाई ।
७. खेलकुदको पूर्वाधार विकास ।
८. धार्मिक तथा सांस्कृतिक विकास ।
९. व्यवस्थित वस्ती विकास ।

तालिका ६०: स्थानीय तहको योजना प्राथमिकीकरणका आधार र अंकभार

क्र.स.	प्राथमिकताका आधारहरु	अधिकतम प्राप्ताङ्क	न्यूनतम प्राप्ताङ्क
१	राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्त गर्न प्रत्यक्ष योगदान गर्ने भए १ अङ्क र प्रत्यक्ष योगदान नगर्ने भए ० अङ्क	१	०
२	प्रदेश विकासको प्रमुख चालकसँग सम्बन्धित भए १ अङ्क र नभए १ अङ्क	१	०
३	दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त गर्न योगदान गर्ने भए १ अङ्क र प्रत्यक्ष योगदान नगर्ने भए ० अङ्क	१	०
४	स्थानीय तहको दीर्घकालीन सोंच प्राप्त गर्न योगदान गर्ने भए ३ अङ्क र प्रत्यक्ष योगदान नगर्ने भए १ अङ्क	३	१
५	स्थानीय तहको क्षेत्रगत उद्देश्य प्राप्त गर्न प्रत्यक्ष योगदान गर्ने भए ३ अङ्क र प्रत्यक्ष नगर्ने भए १ अङ्क	३	१
६	रोजगार, आय वा उत्पादन बृद्धिमा प्रत्यक्ष योगदान गर्ने भए ३ अङ्क र प्रत्यक्ष नगर्ने भए १ अङ्क	३	१
७	५० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी लाभग्राही समूदाय अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, महिला र सिमान्तकृत समुदाय भए ३ अङ्क र अन्य भए १ अङ्क	३	१
८	कार्यपालिकाको बैठकले वडाहरूको समग्र विकासको दृष्टिले पदानुक्रम गरे अनुसार सबभन्दा कम विकसित वडा भए ३ अङ्क र त्यसपछि क्रमशः ०.१ अङ्कले कम हुँदै जाने क्रम अनुसार प्राप्त हुने अङ्क	३	०.१
९	वडा समितिले निर्धारत गरेको योजनाहरूको प्राथमिकता अनुसार वडाको लागि अति आवश्यक योजना भए ३ अङ्क र त्यसपछि क्रमशः ०.१ अङ्कले कम हुँदै जाने क्रम अनुसार प्राप्त हुने अङ्क	३	०.१
	वा		
१०	निर्देशक समितिले निर्धारत गरेको पालिका स्तरीय योजनाहरूको पदानुक्रम अनुसार अति आवश्यक योजना भए ३ अङ्क र त्यसपछि क्रमशः ०.१ अङ्कले कम हुँदै जाने क्रम अनुसार प्राप्त हुने अङ्क	३	०.१
	जम्मा	२१	४.२

नोटः यो मापदण्डलाई नगर कार्यपालिकाको वैठकले वा कार्यपालिकाको वैठक तत्काल वस्न नसक्ने भएमा पछि अनुमोदन हुनेगरी नगर प्रमुखबाट स्वीकृत गरेर लागू गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद ३: सोंच तथा विकासको अवधारणा

३.१ पृष्ठभूमि

यस आवधिक योजनाले संघीय योजनाको दीर्घकालीन सोंच "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" र "समृद्ध अर्थतन्त्र, सामाजिक न्याय तथा परिष्कृत जिवन सहितको समाजवाद उन्मुख राज्यको रुपमा रुपान्तरण गर्दै उच्च आय स्तर भएको मुलुकमा स्तरोउन्नती हुने आधार निर्माण गर्ने" भन्ने लक्ष्य एवं निर्धारित उद्देश्य एवं प्राथमिकताहरू र आ.व. २०७७/७८ को तत्कालिन प्रदेश नं १ को वार्षिक नीति र कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरेका उद्देश्यहरू तथा प्रदेश नं १ (कोशी) प्रदेशको प्रथम आवधिक योजना (आ.व. २०७६/७७-२०८०/८१) ले निर्धारण गरेको दिर्घकालिन सोंचः "स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश", को लक्ष्य र उदेश्यहरुसँग तादम्यता हुनेगरी यस नगरपालिकाको आवश्यक्ता र प्राथमिकता अनुसार यो आवधिक योजना तर्जुमा गरिएको छ।

३.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौती

नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार पश्चात सोही विवरणहरुको आधारमा योजना तर्जुमा टोलीले विकासका चुनौती तथा अवसरहरुको पहिचान गरेको छ। जिल्लाको पुरानो व्यापारिक केन्द्र र सदरमुकाम भएकोले जिल्ला अदालत, जिल्ला न्यायधिवक्ता, शसस्त्र प्रहरी गुल्म, मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय जस्ता जिल्लाका महत्वपूर्ण सरकारी कार्यालयहरु भएको, उर्वर कृषि भूमि, खाद्यन्नवाली, फलफुल, पशुपालन र नगद्बेवालीको (अलैची, रुद्राक्ष, उखु, कफी) प्रचुर संभावना, जलविद्युतको हब, कोशी राजमार्गको पहुँच, तुम्लिङटार विमानस्थलसम्म पक्की सडकको पहुँच, धार्मिक, पुरातात्विक, प्राकृतिक र साहसिक पर्यटनको प्रशस्त संभावना, नगरपालिका भित्र वडा तथा टोलहरुसम्म सडक संजाल विकास भएको, शिक्षा र स्वास्थ्यका पूर्वाधारहरुको विकास भैसकेको, कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरुसंग आर्थिक तथा व्यापारिक अन्तरसम्बन्ध स्थापित हुँदै गरेको, नगरपालिका स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित हुँदै गरेको, शहरीकरण र बजारीकरणले क्रमश गति लिएको जस्ता सवल पक्षहरु भएको चैनपुर नगरपालिकामा पहिरो, भू-क्षय, भूस्खलन, नदि कटा, डुबान, खानेपानी व्यवस्थापन, फोहोरमैला व्यवस्थापन, गरिबी, बरोजगारी, बसाईसराई जस्ता केहि जटिल समस्या र चुनौतीहरु समेत छन्। नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने विभिन्न चरणहरुमा नगरपालिकाको यिनै विकासका प्रमुख संभावना, अवसर, समस्या तथा चुनौतिहरुको घनिभुत रुपमा छलफल तथा विश्लेषण गरी आवधिक योजनालाई मूर्त रुप दिईएको छ। यस प्रकार नगरपालिका क्षेत्रको समष्टिगत विकासमा देखिएका सम्भावना, चुनौति, अवसर र समस्याहरुको छलफल गरी आएका निचोडहरु देहाय वमोजिम छोटकरीमा प्रस्तुत गरिएको छ।

नगर विकासका सवाल र मुद्धाहरु

- स्थानीय कृषिजन्य उत्पादनको भण्डार र बजारीकरण।
- कृषि मल र बिउ समयमै उपलब्धता।

- व्यवसायिक कृषि, मत्य तथा पशुपालन ।
- वालीनालीमा जंगली जनावरहरुको अतिक्रमण र आक्रमण ।
- स्थानीय नदि र खोलानालाबाट हुने पहिरो, नदि कटान, भू-क्षय, बाढी नियन्त्रण ।
- वडासम्म पुग्ने ग्राभेल र धुले सडकहरुको स्तरोउन्नती ।
- कृषि विद्युतीकरण तथा सिंचाई ।
- नगर भित्रका सबै वस्ती र टोलहरुसम्म सडक संजालको विस्तार ।
- नगरभित्रका सबै घरधुरीमा खानेपानी धारा जडान ।
- बाह्य बसाईसराईले घटदै गएको जनसंख्या, वैदेशिक रोजगार र युवाहरुको विदेश पलायन ।
- पर्यटन पूर्वाधारको विकास, सम्मवर्द्धन र प्रवर्द्धन ।
- स्थानीय वास्तुकला र धातुकलाको सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन ।
- चैनपुर, पोखरी र खरांग बजारको फोहोमैलाको उचित व्यवस्थापन (स्यानिटरी ल्याण्ड फिल साइट) ।
- नगरपालिकाका मुख्य बजारहरुमा ढल तथा सहतढल व्यवस्थापन ।
- प्रभावकारी, चुस्त र सक्षम कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाह ।
- नगरपालिकाको आन्तरिक आयको अभिवृद्धि ।
- नगर यातायता गुरु योजना तर्जुमा तथा यातायात व्यवस्थापन ।
- भू-उपयोग योजना कार्यान्वियन ।
- योजनावद्ध र व्यवस्थित वस्ती विकास ।
- निर्माण तथा योजना मापदण्ड र भवन संहिताको पूर्ण कार्यान्वियन ।
- E-Building Permit System (EBPS) को पूर्वाधार व्यवस्थापन र कार्यान्वियन ।
- नगरपालिकाको घर नम्बरिङ (Metric Addressing System) प्रणाली र पूर्वाधारको विकास ।
- संस्थागत सुदृढीकरण, सुशासन र सूचना प्रविधीको प्रयोग (नगरपालिका र वडा कार्यालय) ।
- सामाजिक र सामुदायिक पूर्वाधारको स्तरोन्नती तथा वाल, अपाङ्ग र महिला मैत्री पूर्वाधार ।
- सार्वजनिक जग्गा पहिचान र अभिलेखीकरण ।
- औधोगिक विकास, रोजगारी तथा आर्थिक गतिशिलता ।
- जलवायु परिवर्तनको बढदो प्रभावको न्यूनिकरण ।

नगर विकासका समस्या र चुनौतीहरु

चैनपुर नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणको अध्ययन तथा योजना टोलीको स्थलगत अध्ययन, निर्देशक र विषयगत समितिहरुसंगको अन्तरक्रिया र छलफल पश्चात योजना तर्जुमा टोलीले नगर विकासका निम्न समस्या र चुनौतीहरु पहिचान गरेको छ ।

सामाजिक विकास सम्बन्धी समस्याहरु

नगरपालिकाका विद्यमान सामाजिक विकास सम्बन्धी समस्याहरु निम्न बमोजिम रहेका छन्:

क) स्थानीय वास्तुकला र धातुकला लोप हुन लागेको ।

ख) विद्यालयहरुमा शैक्षिक तथा भौतिक पूर्वाधारको अभाव ।

ग) प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, चैनपुरको पूर्वाधार समयमै सम्पन्न हुन नसकेको ।

घ) ग्रामीण क्षेत्रमा रहेका प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी र स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा दक्ष जनशक्ति र भौतिक पूर्वाधारको अभाव ।

ङ) खेल मैदान र पूर्वधारको अभाव ।

च) स्थानीय धार्मिक तथा पुरातात्विक महत्वका क्षेत्रहरुको संरक्षण र सम्वर्द्धन नभएको ।

छ) मठ मन्दिर, गुम्वा, चर्च, पाटी पौवा आदिको विस्तृत अभिलेख नभएको ।

ज) पर्याप्त दाह संस्कार स्थलको अभाव र भएकामा पनि पूर्वाधारको कमी ।

झ) आदिवासी, दलित, जनजाती, लोपोउन्मुख, लगायत पिछडिएको वर्गहरुको उत्थानको लागि कुनै ठोस कार्यक्रमहरु नभएको ।

ञ) स्थानीय कला, संस्कृति र जात्रा/पर्वहरुको संरक्षणको लागि संग्राहलयको अभाव ।

ट) वृद्धवृद्धा, अपांग, टुहुरा, अशक्तहरुको लागि आश्रम स्थल तथा धर्मशालाको अभाव ।

ठ) वैदेशिक रोजगारी र बसाई सरी अन्यन्त्र जाने प्रवृतिले जनसंख्या घटदै गैरहेको ।

आर्थिक विकास सम्बन्धी समस्याहरु

नगरपालिकाको आर्थिक स्रोतको पहिचान गरी व्यवस्थित रुपमा आर्थिक विकासको योजना कार्यान्वयन गरिएको देखिदैन । नगरपालिकाका विद्यमान आर्थिक विकास सम्बन्धी समस्याहरु निम्न बमोजिम रहेका छन्:

क) स्थानीय स्रोत र साधनको उच्चतम प्रयोग गरी आर्थिक पूर्वाधार विकासको कार्यक्रमहरु खासै प्रभावकारी रुपमा परिचालन हुन सकेको पाइदैन । रोजगारी सृजना गर्ने उद्योग, कलकारखाना लगायत अन्य अवसरको लागि योजनाबद्ध प्रयास रहेको देखिन्न ।

ख) बैंक, वित्तीय संस्था र सहकारीहरुको ब्याजको दर चर्को भएकोले स्थानीय ब्यापारी, उद्यमी, सर्वसाधरण र कृषकहरु ऋणको दुष्चक्रमा फस्ने जोखिम रहेको ।

ग) वित्तिय संस्था र सहकारीहरुमा वित्तिय सुशासनको कमी भएकोले खराब कर्जा बढदै गै स्थानीयहरुको बचतमा जोखिममा रहेको ।

घ) स्थानीय कृषिजन्य उत्पादनहरुको ब्यवसायीकरण र बजारीकरण हुन नसकेको । कृषि पकेट क्षेत्रको पर्याप्त विकास नभएको ।

ङ) नगरपालिकाले आर्थिक पूर्वाधार विकासका केही क्रियाकलापहरु अघि सारेतापनि आर्थिक पूर्वाधार विकास योजनाबद्व रुपमा संचालन हुन सकेको पाईदैन । आर्थिक विकासको लागि स्थानीय स्रोत साधनको समुचित प्रयोग गर्दै स्थानीय वातावरण सुहाउँदो कार्यक्रमहरुको विकास र परिचालन गरिएको देखिदैन।

च) चैनपुरमा धार्मिक र प्राकृतिक दुवै पर्यटनको प्रचुर संभावना रहेको भएतापनि पर्यटन पूर्वाधार निर्माण, जनशक्ति विकास, पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धवन र सम्वर्द्धन गर्न नगरपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी पर्यटन सम्बन्धि कार्यक्रम र प्याकेजहरु निर्माण हुन सकेको छैन ।

छ) चैनपुर जलविद्युत आयोजनाहरुको हबको रुपमा विकास हुँदै गरेको भएतापनि प्राकृतिक स्रोतको बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने आर्थिक लाभ अपेक्षाकृत हुन नसकेको ।

ज) चैनपुर नगरपालिकाको प्रमुख आय स्रोत मध्ये विप्रेषण रहेको देखिन्छ तर यसलाई स्थानीयवासीहरुको आर्थिक अवस्था सुधार्ने कार्यमा लगानी भएको देखिन्न ।

झ) नगरपालिकामा भित्र रहेका उद्योग, कलकारखाना, होटल, रेष्टुरेन्टहरु लगायत अन्य लघु तथा घरेलु उद्योग र व्यापार व्यवसायहरुलाई पूर्ण रुपमा करको दायरामा ल्याउन नसक्नु ।

ञ) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु बिक्री गर्न सक्ने व्यवस्था भएको भएतापनि यसबाट नगरपालिकाले पर्याप्त आर्थिक लाभ लिन नसकेको ।

ट) नगरपालिका भित्र प्रशस्त सामुदायिक वनहरु भएतापनि जडिबुटि, काठ र गैरकाष्ठ उत्पादनबाट आर्थिक लाभ नभएको ।

ठ) सिंचाई सुविधा, कृषि उपज प्रसोधन केन्द्र, चिस्यान केन्द्र र संकलन केन्द्रको अभाव ।

ड) उद्यमशीलता र गरिवी निवारणमा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु नभएको ।

ढ) स्थानीय युवाको बढ्दो पलायनको कारण दक्ष जनशक्तिको अभाव हुँदै जानु ।

ण) कृषकहरुलाई सहज र सुलभ रुपमा मल, बिउ र ऋण उपलब्ध हुन नसक्नु ।

त) गरिबि, बरोजगारी र असमानता ।

थ) उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत र साधनको न्यून उपयोग ।

द) नयाँ पिढीको कृषि पेशाप्रति उदासिनता ।

ध) घर टहरा, जग्गा वहालमा लगाए वापतको वहाल करको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु/गराउन नसक्नु र यकिन तथ्याङ्क नहुनु ।

न) स्थानीय तह भित्र लाभ लिईरहेका विभिन्न बैंक, वित्तिय संस्थ तथा सहकारीहरुलाई लागत साझेदारी कार्यक्रममा समावेश नगरिनु ।

ऩ) उद्यम, उद्यमी र उद्यमशिलताको विकास र त्यसबाट आउनुपर्ने प्रतिफलको खोजी नगरिनु ।

भौतिक पूर्वाधार विकास योजना सम्बन्धी समस्याहरु

नगरपालिकामा विद्यमान भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी विभिन्न समस्याहरु रहेको पाईन्छ । यस अन्तरगत रहेका प्रमुख समस्याहरुलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ:

क) नगरपालिकामा दीर्घकालीन सोंच, सम्भाव्यता र प्राथमिकताको आधारमा योजनाहरु छनौट र संचालन नहुनु र भौतिक विकास योजनालाई दिशानिर्देशन गर्ने योजना दस्तावेजहरुको अभाव ।

ख) शहरीकरणसंगै अव्यवस्थित वस्ती विकास बढदै गैरहेकोले त्यसलाई नियमन र व्यवस्थित गर्न योजनाबद्ध वस्ती विकास तथा जग्गा विकास कार्यक्रम नभएको ।

ग) नगरपालिकामा निर्माणधीण स्थानीय सडकहरु लामो समयसम्म पनि सम्पन्न हुन नसक्नु ।

घ) यातायात गुरु योजना हालसम्म बन्न नसक्नु । नगरका कतिपय वडाहरु जोडने सडक कच्ची र ग्रेड नमिलेका अवस्थाका छन् ।

ङ) पर्यटकिय स्थलहरुमा पर्यटन पूर्वाधारको अभाव र कतिपय पर्यटकिय स्थलहरुसम्म पुग्न सडकको अभाव भएको ।

च) खानेपानीको आपूर्ती पर्याप्त हुन नसकेको र नगरपालिकाका प्रत्येक घरधुरीमा खानेपानीको धारा नपुगेको ।

छ) चैनपुर नगरपालिकाको मुख्य बजार केहि क्षेत्रमा मात्र सतह ढल रहेको छ । ढल संजाल प्रभावकारी बनाउन ढल संजाल गुरु योजना तयार गरी प्राथमिकताका आधारमा विकास र सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

ज) विद्युत सेवा विस्तार प्राय: सबै वडाहरुमा पुगेको भएतापनि गुणस्तरिय प्रसारण लाईन नभएको र कृषि विद्युतीकरण हुन नसकेको।

झ) ठूला र स्थाई सिंचाई आयोजनाहरु निर्माण हुन नसकेको ।

ञ) स्थानीय खोलाहरुबाट हुने पहिरो, बाढी, डुबान र कटान रोक्न पूर्वाधारहरुको अभाव ।

ट) भू-उपयोगको योजनाको पूर्ण कार्यान्वयन ।

ठ) भवन निर्माण मापदण्ड र भवन संहिता पूर्ण रुपमा लागू हुन नसक्नु ।

ड) पूर्वाधार विकासका प्रमुख सरोकारवाला निकाहरुबीच समन्वयको अभाव ।

ढ) मठ, मन्दिर, गुम्वा, चर्च, पाटी पौवा आदिको विस्तृत अभिलेख तयार गरी मर्मत तथा संभार नभएको ।

वातावरणीय विकास सम्बन्धी समस्याहरु

चैनपुर नगरपालिकाको वातावरणीय समस्याहरु निम्न प्रकार छन्:

क) सामुदायिक र नीजि वनमा मानिसको गमनशिलता बढेपछि जङ्गलमा खानेकुराको अभाव र माँसाहारी जनावर लोप हुनुका कारण बाँदर, दुम्सी, मृग, खरायो आदिको संख्यामा निरन्तर बृद्धि भै वन्यजन्तुको आतङ्क बढ्दै गएको ।

ख) चैनपुर बजारको त्रिमुर्ती चौकदेखी त्रिचोकसम्म मात्र करिब ५०० मिटर ढल भएको र बजारको अन्य क्षेत्रमा ढल संजालको उचित व्यवस्थापन नहुँदा त्यसले वातावरणीय प्रतिकुलता निम्त्याएको छ । बजार क्षेत्रमा व्यवस्थित सतहढल तथा ढल संजालको विकास गर्न नसकिएको कारणले बर्षातमा सतहबाटै पानी बग्ने हुनाले शहर बजारको वातावरणमा प्रतिकुल असर परेको देखिन्छ ।

ग) नगरपालिकामा फोहोरमैला (Solid Waste) संकलन र व्यवस्थापनको शुरुवात भएतापनि नगरका सबै क्षेत्र, टोल र घरधुरीसम्म पुग्न सकेको छैन । स्थाई स्यानिटरी ल्याण्ड फिल साइटको पूर्वाधार नभएकोले नगरवासीको घरबाट निस्कने फोहोरले भविश्यमा वातावरणिय प्रतिकुलता हुन सक्ने देखिन्छ ।

घ) बिकास निर्माणमा ठूला यन्त्र उपकरणको प्रयोग र जलविद्युत आयोजनाहरुले गर्दा स्थानीय वातावरणमा प्रतिकुल असर पर्दै गएको छ ।

ङ) नगरपालिका भित्र रहेका पार्क, खोला, पोखरी क्षेत्रहरुको संरक्षण हुन नसकेको ।

च) जलवायु परिवर्तन र सुख्खा खडेरीको कारण नगरपालिकाका धेरै पानीका मुहान, कुवा, धाराहरु सुक्दै गएको ।

छ) ढुंगा, गिट्टी, वालुवाको जथाभावी उत्खननले वातावरणीय जोखिम निम्तन सक्ने ।

ज) अलैंची बालीमा विभिन्न प्रकारका रोगहरुको प्रकोप देखा परिरहेकोले पुरै बगानहरु उजाड हुँदै गैरहेको।

झ) कृषि वालीमा विषादीको बढ्दो प्रयोग ।

ञ) अव्यवस्थित रुपमा बंगुरपालनमा भैरहेको बृद्धिले स्थानीय वातावरणमा प्रतिकुलता बढदै गएको ।

ट) नगरपालिकाको निर्माण तथा योजना मापदण्ड पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन नहुँदा सुरक्षित एवं व्यवस्थित वस्ती विकासमा समस्या हुनु ।

ठ) सार्वजनिक जग्गाहरुको उचित संरक्षण हुन नसक्नु ।

ड) व्यवस्थित वधशाला र पर्याप्त सार्वजनिक शौचालयको अभाव ।

ढ) लक्षित वर्ग (दलित, जनजाति, आदिवासी) मा वातावरणीय जनचेतनाको कमी ।

जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन सम्बन्धी समस्याहरु

जलवायु परिवर्तनका समस्याहरुलाई निम्न बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छः

क) गर्मी धेरै बढदै गैरहेको र हिउँदमा पानी कम पर्न थालेको ।

ख) कृषि वाली र पशुमा नयाँ रोगहरु देखा पर्न थालेको ।

ग) उर्वरा शक्तिमा ह्रास भैरहेको र हिउदे वाली उत्पादनमा कमी हुन थालेको ।

घ) चट्याङबाट मानवीय साथै आर्थिक र भौतिक क्षति बढन थालेको ।

ङ) पहिरो, बाढी, डुबान, नदि कटान, खडेरी, सुख्खा जस्ता समस्याहरु बढदै गैरहेको ।

च) भूमिगत पानीको स्रोत सुक्दै जानु ।

वित्तीय स्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धी समस्याहरु

नगरपालिकाको वित्तीय स्रोतको व्यवस्थापन हुनु अत्यन्त आवश्यक हुन्छ । चैनपुर नगरपालिकाको वित्तीय स्रोत व्यवस्थापनका समस्याहरु निम्न प्रकार छन्:

क) राजश्वका स्रोतहरुको दायरा संकुचित हुनु र नयाँ श्रोतहरुको पहिचान हुन नसक्नु ।

ख) पहिचान भएका स्रोतहरुलाई समेत करको दायरामा ल्याउन नसक्नु ।

ग) नगरपालिकाको विकासको लागि आवश्यक पर्ने स्रोत जुटाउन निक्कै समस्या परेको देखिन्छ । एकातिर नगरपालिकाको धेरै जसो भू-भाग ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको छ भने अर्कोतिर बजारमा बसोबास गर्ने मानिसले पनि नगरपालिकालाई नियमित कर नबुझाउने तथा नगरपालिकाले समेत कडाइका साथ कर संकलन गर्न सकिरहेको छैन ।

घ) नगरपालिकाले गर्ने ठूला विकास निर्माणमा अनुदान तथा वाह्य ऋणमा भर पर्नु परेको र नगरवासीहरुमा नगर विकासको लागि सहभागितात्मक भावना जागृत हुन सकेको देखिन्न । नगरवासीहरुमा अपनत्वको भावना विकास गर्न सके मात्र दिगो विकास गर्न सकिने हुँदा जनसहभागिता पनि जरुरी हुन आउछ ।

संस्थागत क्षमताको विकास सम्बन्धी समस्याहरु

नगरपालिकाको सेवा प्रभावलाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउन विद्यमान संगठन संरचनालाई समयअनुकुल परिमार्जित र व्यवस्थित गर्दै लैजानु पर्ने अवस्था छ । नगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरुको पहिलो कार्यकाल समाप्त भएर दोस्रो कार्यकालको लागि पदाधिकारीहरु निर्वाचित भएको १ बर्ष भएतापनि नगरपालिकाको विद्यमान संरचना अनुसार प्रस्तावित जनशक्तिको पदपुर्ति हुन सकेको छैन । नगरपालिकाको कामलाई चुस्त बनाउन र नगरवासीहरुलाई स-साना कामको लागि समेत नगरपालिका नै धाउनु पर्ने बाध्यताको अन्त्य गर्न नगरपालिकाको कार्यवोझलाई वडा कार्यालयहरुमा क्रमश: हस्तान्तरण गर्दै लगेको देखिन्छ । तर सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरुको लागि पर्याप्त स्थानको अभावका साथै वडा कार्यालयहरुमा समेत जनशक्ति तथा पूर्वाधारको अभाव भएकोले सेवा प्रवाह चुस्त र प्रभावकारी हुन सकेको छैन । नगरपालिकाको लागि प्राविधिक कर्मचारी, शहरी योजनाकार, भूगोलविद्व, तथ्याङ्कविद, स्थानीय सुशासन विज्ञ, GIS विज्ञ, समाजशास्त्री, वातावरणविद्व लगायतका जनशक्ति हुनु आवश्यक भएतापनि यी जनशक्तिहरु हालसम्म नगरपालिकामा नियुक्त हुन सकेका छैनन् । यसले गर्दा प्राविधिक र विषयगत काम समयमा सहज रुपले सम्पन्न गर्न कठिनाई भएको देखिन्छ ।

चैनपुर नगरपालिकाको संस्थागत समस्याहरु निम्म बमोजिम छन् ।

क) नगरपालिकाको क्षेत्र विस्तार र राज्य पुनरसंरचनामा गाभिएका साविकका गाविसहरुलाई समेटी समग्र नगरपालिकाको योजना कार्यान्वियन नभएको ।

ख) वडा कार्यालयहरुका आफ्नै भवन नभएकोले साघुँरो भवनबाट सेवा प्रवाह गर्नु परेको र कार्यालय सामाग्री, फर्निचर, मेसिन, उपकरण आदिको समेत अभाव रहेको ।

ग) नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा आवश्यक प्राविधिक, जनशक्ति र बजेटको अभाव रहेको ।

घ) सरोकारवाला निकायहरुबीचको समन्वयमा कमी ।

ङ) बर्षेनि हुने पहिरो, बाढी, नदि कटान र डुबानको समस्यालाई दीर्घकालीन रुपमा सम्बोधन गर्न जनशक्ति, बजेटको र योजनाको अभाव ।

च) निर्माणाधीन आयोजनाहरुको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन नहुनु ।

छ) आयोजनाहरु निर्माणमा निजी साझेदारी अवधारणा प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन नहुनु ।

ज) कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाई सुशासन कायम गर्नेको लागि सूचना प्रविधिको उचित प्रयोग नभएको ।

झ) आन्तरिक र अन्तिम लेखा परिक्षणको प्रतिवेदन उपर सार्वजनिक र सामाजिक सुनवाई नभएको ।

ञ) बेरुजु फछर्यौट नभएको ।

ट) सेवा सुविधामा नगरवासीको न्यून पहुँच ।

माथि उल्लेखित समस्याहरुको अलावा यस आवधिक योजनालाई पूर्ण र सफल रुपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि नगरपालिकाले निम्न कुराहरुमा विशेष ध्यान पुऱ्याउन जरुरी देखिन्छ :

क) सुशासन मार्फत स्थानीय जनताको माग र चासोहरुलाई सम्वोधन गर्दै भौतिक, सामाजिक र आर्थिक विकास गर्ने ।

ख) संस्थागत संरचनामामा सुधार गरी स्थानीय सरोकारवाला निकायहरुबीच प्रभावकारी समन्वय स्थापना गर्ने ।

ग) योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि दक्ष जनशक्तिको विकास गर्ने।

घ) संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

ङ) स्रोतहरुको सही उपयोग र परिचालन गर्ने ।

च) योजनामा जनसहभागिता गराई कार्यान्वयन रणनीति तर्जुमा गर्ने ।

३.३ प्रमुख संभावना तथा अवसर

प्रमुख संभावनाहरु

जिल्लाको पुरानो व्यापारिक केन्द्र र सदरमुकाम भएकोले जिल्ला अदालत, जिल्ला न्यायधिवक्ता, शसस्त्र प्रहरी गुल्म, मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय जस्ता जिल्लाका महत्वपूर्ण सरकारी कार्यालयहरु भएको, उर्वर कृषि भूमि, खाद्यन्नवाली, फलफुल, पशुपालन र नगद्बेवालीको (अलैची, रुद्राक्ष, उखु, कफी) प्रचुर संभावना, जलविद्युतको हब, कोशी राजमार्गको पहुँच, आधा घण्टाको पक्की सडकको दुरीमा तुम्लिङटार विमानस्थल रहेको, धार्मिक, पुरातात्विक, प्राकृतिक र साहसिक पर्यटनको प्रशस्त संभावना, नगरपालिका भित्र वडा तथा टोलहरुसम्म सडक संजाल विकास भएको, शिक्षा र स्वास्थ्यका पूर्वाधारहरुको विकास भैसकेको, कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरुसंग आर्थिक तथा व्यापारिक अन्तरसम्बन्ध स्थापित हुँदै गरेको, जलविद्युत आयोजनाहरु केहि सम्पन्न भएको र केहि निर्माणधिन रहेको, नगरपालिका स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित हुँदै गरेको, शहरीकरण र बजारीकरणले क्रमश गति लिएकोले चैनपुरमा विकासको प्रचुर संभावना रहेको छ । यस नगरपालिकाको विकासको संम्भावनालाई देहाय वमोजिम विशिष्टिकरण गर्न सकिन्छ ।

क) कृषि तथा पशुपालन

चैनपुर नगरपालिका पहाडी भू-भाग भएतापनि प्रशस्त कृषि योग्य भूमि भएकोले यहाँ खाद्यन्य वाली लगायत तरकारी, फुलफुल र नगदेवालीको ठूलो संभावना रहेको छ । त्यसैगरी गाई, भैसी, बाख्रा, हास कुखुरा, बंगुर, माछा र मौरी पालनको लागि उपयुक्त हावापानी भएकोले यहाँ विविध पशुपालन, दुग्ध तथा माछा मासु उत्पादनको पनि त्यतिकै सम्भावना रहेको देखिन्छ । नगरपालिका बाऱ्है महिना संचालन हुने उत्तर दक्षिण कोशी राजमार्गसंग जोडिएको र नगरपालिका भित्रका वस्ती र टोलहरुसम्म सडक संजालको विकास भैसकेकोले यहाँका कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनहरुलाई कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरु विराटनगर, ईटहरी, धरान, दमक लगायत देशका अन्य ठूला शहरहरुसम्म निर्यात गरी आर्थिक विकासका साथै नयाँ रोजगारी समेत सृजना गर्न सकिने संभावना रहेको छ । यसको लागि नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र कृषि तथा पशुपालनको लागि उपयुक्त स्थानहरु छनौट गरी कृषिको विशिष्ट पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्नुपर्ने देखिन्छ भने स्थानीय कृषकहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक तालिम, उन्नत मल विउ, आधुनिक कृषि औजार र स्थानीय वित्तिय संस्थाहरुबाट सहज र सुलभ दरमा कृषि ऋणको व्यवस्था गर्नु पर्दछ । साथै सिंचाईका पूर्वाधारमा स्थानीय कृषकहरुको पहुँच वृद्धि र सिंचाई/नहरहरुको पूर्वाधार निर्माणका योजनाहरु तर्जुमा गरी क्रमश कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा विद्युत सेवा पुगिसकेकोले कृषि विद्युतीकरण र कृषि सडकको विस्तारमा गरी स्थानीय उत्पादनलाई बजारसम्म लैजान सके स्थानीय कृषकको आर्थिक उन्नती समेत हुने देखिन्छ ।

ख) उद्योग तथा व्यापार व्यवसायको विस्तार

चैनपुर नगरपालिकामा चैनपुर बजार, पोखरी बजार र खरांग गरी ३ वटा ठूला बजारहरु छन् । नगरपालिकाका यीनै मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा बढदै गएको शहरीकरण र सडक संजालको विस्तारसंगै चैनपुर नगरपालिकामा नयाँ नयाँ उद्योग र व्यवसायहरुको संख्या बढदै गएको देखिन्छ । चैनपुरमा अलैची र कफी जस्ता नगद्बेवालीहरुसंगै धान, मकै, कोदो, गौ/जौ, भटमास, मस्याम, आलु, गोलभेडा, बन्दा, काउली, बोडी, घिरौला, मुला, काक्रा, लौका, फर्सी, कागती र सुन्तला उत्पादनको प्रशस्त संभावना रहेको छ । यस्ता खाद्यन्न तथा कृषि उत्पादनमा आधारित उद्योगहरुको विकास गर्न सकेमा स्थानीय उत्पादनले राम्रो मूल्य पाउने थिए भने यस्ता उद्योगहरुबाट सृजना हुने रोजगारले स्थानीय युवाहरु समेत लाभान्वित हुने देखिन्छ । चैनपुर नगरपालिका कोशी राजमार्गले जोडिएको, सदरमुकाम खाँदबारी र तुम्लिङटार विमानस्थलबाट नजिकै रहेकोले नगरपालिकाका उत्पादनहरु कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरु लगायत राजधानी काठमाण्डौसम्म समेत निर्यात गर्नसक्ने संभावाना रहेको छ । त्यसैले नगरपालिका स्थानीय लघु तथा घरेलु उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने खालको उद्योग मैत्री लगानी नीति अख्तियार गर्न सकेको खण्डमा नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा अझ योगदान पुग्नेछ । बढदो बजारीकरण र वित्तिय संस्थाहरुको विस्तारसंगै नगरपालिकाका मुख्य बजार केन्द्रहरुमा व्यापार व्यवसायको पनि त्यतिकै संभावना रहेको छ । चैनपुर बजार, खरांग, पोखरी जस्ता बजार केन्द्रहरुमा व्यवस्थित बजारको लागि पूर्वाधार विकास तथा विस्तार गर्न सकेको खण्डमा यहाँ थोक तथा खुद्रा व्यापारको राम्रो संभावना रहेको छ । चैनपुर स्थानीय कृषकहरुले उत्पादन गर्ने सख्खर र परम्परागत करुवाको लागि समेत प्रख्यात रहेको छ । यस्ता उत्पादनहरुलाई प्रोत्साहन गर्न सकेको खण्डमा रोजगारको नयाँ अवसरहरु सृजना हुने देखिन्छ भने लोप हुँदै गैरहेको कुरुवा बनाउने

धातुकलाको समेत जगेर्ना हुने देखिन्छ । त्यसबाहेक चैनपुरबाट अम्लिसो, खयर काठ, असला माछा, खसी, कुराउनी प्रशस्त उत्पादन हुने भएकोले यस्ता पदार्थहरुमा आधारित लघु उद्योगहरुलाई चैनपुर नगरपालिका भित्रै प्रोत्साहन गर्ने सके रोजगारीका नयाँ अवसर प्राप्त हुने देखिन्छ भने नगरपालिकालाई पनि थप आम्दानीको स्रोत हुने देखिन्छ ।

ग) पर्यटन बिकास

चैनपुर नगरपालिकामा पर्यटनको ठूलो संभावना रहेको छ । यस नगरपालिकामा प्रसिद्ध सिद्धकाली मन्दिर, ऐतिहासिक वानेश्वर मन्दिर, विश्वकै ठूलो प्राकृतिक शिवलिंग रहेको वालेश्वर गुफा, प्राकृतिक तथा धार्मिक स्थलहरु, बानेश्वर डाँडा, प्राकृतिक सुन्दरताले भरिपूर्ण गुफापोखरी, भिरेश्वर गुफा, तातोपानी जस्ता धार्मिक र पर्यटकिय स्थलहरु छन् । त्यसैगरी चैनपुर परम्परागत नेवारी वास्तुकला, काठबाट बनेका ऐतिहासिक घरहरु, कला र संस्कृतिको समेत धनी रहेको छ । कोशी राजमार्गको पहुँचसंगै चैनपुरमा पर्यटकिय गतिविधिहरु बढन थालेको भएतापनि यहाँको पर्यटकिय स्थलहरुको बारेमा पर्याप्त प्रचारप्रसार हुन सकेको छैन । घुमघामको लागि अनुकुल मौसम, चैनपुरबजारसम्मै पक्की सडकको पहुँच र करिब ३० मिनेटको दुरीमा तुम्लिङटार विमानस्थल लगायत अन्य धेरैजसो धार्मिक र पर्यटकीय स्थलहरुसम्म मोटर पुग्ने बाटो भएकोले कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरु लगायत राजधानी काठमाण्डौबाट समेत ३-४ दिनको समय लिएर चैनपुरलाई पारिवारीक विदा मनाउन सकिने उत्कृष्ठ पर्यटकीय गन्तव्य बनाउन सकिने देखिन्छ । यसबाट स्थानीय स्तरमा रोजगार सृजना हुने, स्थानीय उत्पादनले बजार पाउनुका साथै समग्र चैनपुरको आर्थिक समृद्धि समेत हुने देखिन्छ भने अर्कोतर्फ नगरपालिकाले समेत आफ्नो आन्तरिक आय वृद्धि गर्न सक्ने देखिन्छ ।

नगरपालिका भित्रका पर्यटकीय क्षेत्रहरुमा पर्यटकिय पूर्वाधारहरु लगायत स्तरिय होटल, रिसोर्ट, चैनपुरमा पर्यटन सूचना केन्द्रको निर्माण र पर्यटन प्रहरीको व्यवस्था हुन सकेको खण्डमा यहाँ प्राकृतिक र धार्मिक दुवै पर्यटनको प्रशस्त संभावना रहेको छ र यसको लागि चैनपुर नगरपालिका, स्थानीयवासी, नीजि क्षेत्र लगायत प्रदेश र केन्द्र सरकारले समेत चैनपुरको पर्यटन विकासमा समन्वय र सहकार्य गर्दै पर्यटन सम्बन्धी जनशक्ति र पूर्वाधार विकासमा लगानी गर्नुपर्ने देखिन्छ।

घ) जलस्रोतको बिकास

चैनपुर नगरपालिका जलसम्पदामा निक्कै धनि रहेको छ । नगरपालिकामा अरुण नदि, सभा खोला, पिलुवा खोला, हेवा खोला लगायत अन्य स-साना थुप्रै खोलानाला र पानीका मुहानहरु छन् जहाँ लघु, मझौला र ठूला जलविद्युतहरुको प्रशस्त संभावना छ । सभा खोला, हेवा खोला र पिलुवाखोलामा केहि जलविद्युत आयोजनाहरु निर्माणधिन छन् भने केहि निर्माण सम्पन्न भएर उत्पादन समेत भैरहेको अवस्था छ । प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टिको बाँडफाँड राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको सिफारिसमा प्राकृतिक श्रोतको उपयोगबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई २५% राजश्व बाँडफाँड गर्नुपर्ने व्यवस्था “अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४” मा भएकोले चैनपुर नगरपालिकाले स्थानीय नदि र खोलानालाबाट निर्माण भएका जलविद्युत आयोजनाहरुबाट मनग्यै राजश्व पाउन सक्ने अवस्था रहेको छ । संगसंगै जलविद्युत आयोजनाहरुको बिकासले

आयोजना स्थलसम्म पुग्ने सडक र पुलहरु बन्ने, स्थानीय स्रोत साधनहरुको प्रयोग हुने र स्थानीय युवाहरुले समेत रोजागारीको अवसर प्राप्त गर्न सक्ने देखिन्छ ।

ङ) परम्परागत शिप र प्रविधिको विकास तथा विस्तार

चैनपुर धातुको करुवा र सख्खर जस्ता स्थानीय उत्पादनहरुको लागि प्रसिद्ध छ । तर समयक्रमसंगै स्थानीय धातुको करुवा बनाउने सिल्पकारहरुको अभाव र यो परम्परागत शिपको पुस्तान्तरण हुन नसकेकोले चैनपुरको कुरुवा बनाउने शिप लोप हुने हो कि चिन्ता बढन थालेको छ । परम्परागत नेवारी घरहरुको वास्तुकला र काष्ठकला समेत नयाँ पक्की घरहरुको निर्माणले विस्तारै हराउदै गएको अवस्था छ । त्यसैगरी नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने विभिन्न जातजाती, भाषा, धर्म, सँस्कृति र क्षेत्र अनुसार स्थानीयबासीहरुमा धातुका घरेलु हतियार, कृषि औजार लगायत दैनिक घरयासी काममा प्रयोग हुने डोको, नाम्लो, ढाकी बनाउने जस्ता स्थानीय तथा परम्परागत ज्ञान, सीप र प्रविधिहरु प्रचलनमा रहेको पाइन्छ । तर उक्त ज्ञान, सीप र प्रविधिहरु समेत समयानुसार नयाँ पुस्ता हस्तान्तरण हुन सकिरहेको छैन । त्यसैले नगरपालिका लगायत अन्य सरकारी निकाय र नीजि क्षेत्रहरुले समेत यसमा सहकार्य गर्दै स्थानीय शिप र प्रविधिहरुलाई अझ विस्तार गरी स्वरोजगार बढाउन सकिने देखिन्छ भने यसबाट नगरपालिकाको आफ्नो पहिचान बढन गै स्थानीय उत्पादनहरुले समेत बजार पाउने देखिन्छ ।

च) बैंक तथा सहकारी विकास

विद्यमान आर्थिक मन्दी, ऋणको बढको ब्याजदर र वित्तिय संस्थाहरुमा वित्तिय सुशासनको कमी र बढदो आर्थिक अनियमिताले गर्दा बैंक तथा सहकारीहरु धरासायी हुने अवस्था आईरहेको भएतापनि नगरपालिकाको व्यापार व्यवसाय र नगरवासीहरुको आर्थिक उन्नयनमा बैंक तथा सहकारीहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । त्यसैले बढदो शहरीकरण, वस्ती तथा बजारको विकास र विस्तारसंगै नगरपालिकामा बैंक तथा सहकारीहरुको विकास पनि क्रमश बढदै गएको छ भने स्थानीयवासी र साना उद्यमीहरुको बैंक तथा सहकारीमा पहुँच पनि क्रमश बढदै गैरहेको छ । यस्ता बैंक तथा सहकारी क्षेत्रको विस्तार र विकाससंगै वित्तिय सेवा नगरपालिका वस्ती, टोल र घरधुरीसम्म पुगेको अवस्था छ जसले गर्दा छरिएर रहेको पूँजिलाई सहकारी र वैकिङ्को माध्यमबाट एकीकृत गरी लघु तथा घरेलु उद्योगहरुमा परिचालन गर्न सकिने प्रशस्त संभावना छ । विभिन्न किसिमका आर्थिक तथा सामाजिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्यहरुको बृद्धि र विकासले वैकिङ्ग तथा सहकारी विकासको संभावनामा बृद्धि गरेको छ । नगरपालिकामा बढदै गएको यस्ता विकासको गतिविधिले वैकिङ तथा सहकारी विकासमा अभिबृद्धि हुने आशा लिन सकिन्छ ।

छ) प्राविधिक जनशक्तिको विकास तथा परिचालन

अल्पकालिन तथा मध्यकालिन तालिमका माध्यमबाट नगरपालिका भित्रका ग्रामिण भेगका युवा जनशक्तिलाई थप ज्ञान र सिप दिलाउन सकिएमा यस नगरपालिकामा आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्तिको परिपूर्ति भई नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा थप योगदान पुग्ने देखिन्छ । यसबाट नगरपालिकामा हुने आर्थिक कारोवारमा बृद्धि भई विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बन्धित आर्थिक गतिविधिहरु समेत बढने सम्भावना देखिन्छ ।

प्रमुख अवसरहरु

क) कृषि तथा पशुपालनमा उन्नत प्रविधिको प्रयोग

चैनपुर नगरपालिकामा कृषि उत्पादनको व्यवसायीकरण तथा बजारीकरणबाट नगरपालिकाको विकासमा फड्को मार्न संभव छ । सूचना तथा संचार प्रविधिमा आएको आमूल परिवर्तनसँगै कृषिमा प्रविधिको उच्चतम उपयोग गरी नगरपालिकाको आर्थिक विकासको गतिलाई तिब्रता दिन सकिन्छ । खास गरी नगरपालिकामा बढी सम्भावनाको रुपमा देखिएको नगद्वेवाली (अलैची, कफी), जडिबुटी, खाद्यन्न, तरकारी, पशुपालन, दुध, मत्यपालन, नमुना कृषि कार्यक्रम, कृषि पर्यटन, माछामासु लगायतको उत्पादनलाई यससँग जोडन सकिन्छ। कृषि उत्पादनको बृद्धिसंगै बाहिर आयात हुने कृषि उपजहरुलाई न्यूनिकरण गर्न सकिने र बढी भएको खाद्यन्न, फलफुल र तरकारीहरु निर्यात समेत गर्न सकिने हुनाले यसले स्थानीय कृषक लगायत समग्र नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा समेत ठूलो योगदान गर्न सक्ने संभावना रहेको छ ।

ख) दक्ष जनशक्ति उत्पादन र परिचालन

यस नगरपालिकामा प्राविधिक र व्यवहारिक शिक्षा, परामर्श र अवसरको अभावका कारण स्थानीय उत्पादनशिल जनशक्ती विशेष गरी ठूलो संख्यामा युवाहरु विदेश तथा ठूला शहरहरु तर्फ पलायन हुने गरेका छन् । यसका साथै देश तथा वाह्य बजारमा प्राविधिक सीपयुक्त मानव संसाधनको अत्यधिक माग रहेको छ । फलस्वरुव यस नगरपालिकामा कार्यरत सरकारी, गैर सरकारी र नीजि क्षेत्रको लगानी तथा साझेदारीमा नगरपालिकाका मानविय शक्तिलाई दक्ष र शिपयुक्त बनाउन सकिने अवसर नगरपालिकाको लागि रहेको छ ।

ङ) संस्थागत क्षमता तथा सुशासन अभिवृद्धि

प्रभावकारी विकास प्रक्रियामा संस्थागत विकास, श्रोत परिचालन तथा सुशासन प्रमुख माध्यमको रुपमा रहेको हुन्छ । नेपालको समग्र विकास प्रक्रियामा जस्तै चैनपुर नगरपालिकाको विकास प्रक्रियामा संस्थागत विकास, श्रोत परिचालन र सुशासन सम्बन्धि समस्याहरु विद्यमान रहेका छन् । फलस्वरुप विकास कार्यहरु परिमाणमुखी र प्रभावकारी हुन सकेका छैनन् । यस सम्बन्धी उपलब्ध संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था, औजार तथा रणनीतिहरुको राजनीतिक, प्रशासनिक र नागरिक स्तरबाट समेत परिपालना गर्न सके नगर विकासको अवधारणा अनुसार विकास कार्यलाई दिशानिर्देश गरी अपेक्षित परिणाम तथा प्रभावकारीता हासिल गर्न संभव हुनेछ । नगरपालिकामा अन्य अवसरहरु निम्न वमोजिम छनः

- उत्तर दक्षिण कोशी राजमार्गको पहुँच ।
- खाँदबारी पछी जिल्लाको प्रमुख बजार र व्यापारिक केन्द्र ।
- जिल्ला अदालत, जिल्ला न्यायधिवक्ता, शसस्त्र प्रहरी गुल्म, मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय जस्ता जिल्लाका महत्वपूर्ण सरकारी कार्यालयहरु भएको ।
- तुम्लिङटार विमानस्थलबाट नजिक रहेको र पक्की सडकले जोडिएको ।
- नगरपालिका भित्र सबै वडाहरुमा सडक संजालको विकास भैरहेको ।

- उर्वर कृषि भूमि, खाद्यन्न वाली, फलफुल, पशुपालन र नगद्वेवालीको (अलैची, रुद्राक्ष, उखु, कफी) प्रचुर संभावना भएको ।
- धार्मिक, पुरातात्विक, प्राकृतिक र साहसिक पर्यटनको प्रशस्त संभावना ।
- कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरुसंग आर्थिक तथा व्यापारिक अन्तरसम्बन्ध स्थापित हुँदै गरेको ।
- विद्युत र संचार पूर्वाधारको विकास भैसकेको ।
- साँस्कृतिक तथा जातिय विविधता ।
- व्यवस्थित वस्ती विकासको लागि उपयुक्त स्थानहरु ।
- स्थिर र निर्वाचित स्थानीय सरकार ।
- शिक्षा र स्वास्थ्यका पूर्वाधारहरुको विकास भैसकेको ।
- प्रशस्त नदिनाला र वनजंगल भएको ।
- जलविद्युतको हबको रुपमा विकास हुँदै गरेको ।
- चैनपुर लगायत खराङ र पोखरी बजारमा आर्थिक गतिविधिहरु क्रमश वृद्धि भैरहेको ।
- प्रदेश र संघीय सरकारबाट विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरु संचालन भैरहेको ।

३.४ निर्देशक सिद्धान्त

नगरपालिकाको समग्र विकास गर्न र यस आवधिक योजनाले राखेको दीर्घकालीन सोंच तर्फ उन्मुख हुँदै लक्ष्यमा पुग्न विभिन्न कार्यक्रमहरुको संचालनका साथै योजनावद्ध प्रयासहरु तर्फ अघि बढ्न केही निर्देशक सिद्धान्तहरु अपनाइनु पर्ने हुन्छ जुन, यसप्रकार छः

क) व्यवसायिक कृषि, वाली विविधिकरण, पशुपालन तथा खाद्य सुरक्षा

- नगरपालिकामा कृषि विकासको संभाव्य क्षेत्रहरु पहिचान गरी संभाव्य पकेट क्षेत्र अनुसार कृषि विकास योजना कार्यान्वयन गरिदै लगिनेछ ।
- स्थानीय कृषि उपजहरुको सहज भण्डारण र बजारीकरणको लागि आवश्यक नीति र पूर्वाधारहरु तयार गरिने छ ।
- स्थानिय कृषकहरुलाई समयमै कृषि मल, बिउ, औषधी र उपकरणहरु सहज र सरल रुपमा उपलब्ध गराउन आवश्यक कार्ययोजना तर्जुमा गरि लागू गरिने छ ।
- कृषकहरुलाई व्यवसायिक कृषि तर्फ आकर्षित गराइने छ र नयाँ कृषिका संभावनाहरुलाई खोजी गरी 'कृषि पकेट क्षेत्र'को कार्ययोजना बनाई अघि बढाइने छ ।
- खाद्य सुरक्षाका लागि कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन वृद्धिका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ तथा आवश्यका अनुसार वैकिल्पक व्यवस्था समेत गरिनेछ ।
- फलफूल तथा नगदेवालीलाई प्राथमिकता दिइ नगरपालिकालाई अत्मनिर्भर बनाइनेछ ।
- कृषिवाली विविधिकरण र यान्त्रिकीकरणद्वारा कृषि विकासका कार्यक्रम संचालन गर्दै लगिने छ साथै कृषि पेशामा लाग्नका लागि अभिमुखीकरण तालिम संचालन गर्दै लगिने छ ।

- विराटनगर, इटहरी, धरान र दमक जस्ता कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरुसंग सहज सडक पहुँच भएकोले स्थानीय फलफुल र तरकारीलाई निर्यात गर्नको लागि विशेष योजना अगाडि ल्याइने छ ।
- कृषि सडक र सामुदायिक भकारी भण्डार गृहको व्यवस्था गरिने छ ।
- अलैची, कफि, मौरी, मत्यपालन, नमुना कृषि कार्यक्रम र कृषि पर्यटन विकासको लागि पूर्वाधार निर्माण र नीति ल्याईने छ ।
- विद्यमान कुलो र नहरहरुको मर्मत संभार गरिने छ साथै प्रदेश र संघीय सरकारसंग समन्वय र सहकार्य गरी संभाव्यता अध्ययनको आधारमा नयाँ सिंचाई आयोजनाहरुको निर्माण गरिने छ ।
- स्थानीय कृषकहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि नगरपालिकामै आवश्यक कृषि तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- वन्य जन्तुको अतिक्रमण हुने स्थानहरुमा अन्नवालीको सट्टामा वन्यजन्तुले असर नगर्ने वा कम असर गर्ने वैकल्पिक वाली प्रणाली विकास गरिने छ (जडिबुटी खेती, कागती, निवुवा, ज्यामिर, भक्किमिलो, आँप, लिचि, कटहर, कफीङ भुईकटहर, उखु, अदुवा, बेसार, अकवरे, आलु खेतीलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- स्थानीय रैथाने वालीहरुको संरक्षण गर्दै स्थानीय माटो सुहाउदै उन्नत वालीहरुलाई प्रोत्साहन गरिने छ।
- स्थानीय दुध, मासु र माछाको व्यवसायीकरण र बजारीकरण गर्न निर्यातमूखी नीति र कार्यक्रमहरु ल्याईने छ ।

ख) पर्यटन विकासद्वारा आर्थिक गतिविधिमा योगदान

- नगरपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी गुरुयोजनालाई प्राथमिकताको आधारमा क्रमश कार्यान्वयन गरिने छ ।
- नगरपालिकाको प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्य स्थलहरुसम्म पुग्नको लागि सर्वयाम सडकको विस्तार गरिने छ र पर्यटकिय स्थलहरुको संरक्षण, सम्वर्द्धन र प्रचारप्रसार गर्दै आवश्यक पर्यटन पूर्वाधारहरुको विकास गरिने छ ।
- नगरपालिकामा पर्यटन विकास र प्रवर्द्धनको लागि पर्यटन मैत्री वातावरणको सृजना गर्दै नयाँ पर्यटन पूर्वाधारहरुको विकास गरिने छ र पर्यटकहरु भित्र्याउने नीति तथा कार्यक्रमहरु अवलम्बन गरिनेछ ।
- आगन्तुक पर्यटकहरुलाई नगरपालिकाका पर्यटकिय स्थलहरुसम्म पुग्नको लागि यातायातको व्यवस्था गरिने छ ।
- चैनपुर पर्यटन सूचना केन्द्र र पर्यटक प्रहरीको व्यवस्था गरिने छ ।
- प्राकृतिक, धार्मिक तथा साँस्कृतिक पर्यटन, ग्रामीण पर्यटन, पर्या-पर्यटन जस्ता पर्यटकीय कार्यक्रमहरुद्वारा नगरपालिकामा निजी क्षेत्रलाई पर्यटनमा लाग्न प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारीको नीतिअनुसार पर्यटन व्यवसायको विकास तथा बिस्तार गरिनेछ ।
- गुणस्तरिय पर्यटकिय होटलहरु निर्माणको लागि नीजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरु ल्याईने छ ।

- स्थानीय पर्यटकिय क्षेत्रहरुको प्रचारप्रसारको लागि कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरु लगायत तुम्लिङटार विमानस्थल, बिराटनगर विमानस्थल, खाँदबारी र कोशी राजमार्गका विभिन्न स्थानहरुमा होर्डिङ बोर्डहरुको व्यवस्था गरिने छ ।
- पर्यटनसंग सम्बन्धित मानव संसाधन विकासको लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- नगरपालिका, प्रदेश सरकार र नीजि क्षेत्रसंगको सहकार्यमा नयाँ पर्यटकिय भ्रमण प्याकेज र पर्यटकिय गतिविधिहरुको बिकास र प्रचार प्रसार गरिने छ ।
- नगरपालिकाबाट पर्यटन विकासलाई उच्च प्राथमिकता दिई प्रत्येक बर्ष पर्यटन विकासको लागि आवश्यक योजना तर्जुमा गरी बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।

ग) उद्योग, व्यापार र व्यवसायको विकासद्वारा आर्थिक गतिविधिमा योगदान

- स्थानीय उत्पादनमा आधारित लघु, घरेलु र साना उद्योगहरुको विकासको लागि लगानी मैत्री वातावरणको सृजना गर्दै स्थानीय उद्यमी र लगानी कर्ताहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन र विकासमा टेवा पुऱ्याई आधारभूत उद्योग प्रवर्द्धन गर्ने तथा सुशासनको प्रत्याभूति गराईनेछ ।
- चैनपुर, पोखरी र खराङ बजारलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक पूर्वाधारहरुको विकास गरिने छ ।
- स्थानीय हाटबजारहरुलाई व्यवस्थित गर्न भण्डारण सहितको आवश्यक पूर्वाधारहरुको विकास गरिने छ।
- स्थानीय नगदेवाली, अन्नवाली र फलफुलको विकासको लागि विशेष योजनाहरु तर्जुमा गरी स्थानीय कृषि उत्पादनमा आधारित उद्योगहरुको विकास गरिने छ ।
- कृषिजन्य उत्पादनमा आधारित उद्योगहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिदै निर्यात वृद्धिमा उच्च टेवा पुऱ्याइने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।
- कृषि उपजमा आधारित उद्योगहरु स्थापनाको लागि पूर्वाधार निर्माण गर्ने कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता र सहुलियत प्रदान गरिने छ ।
- नगरपालिकाका ग्रामीण भेगमा बैंकिङ तथा सहकारी सेवाको पहुँचमा बृद्धि गरिने छ ।

घ) पूर्वाधार विकास मार्फत समृद्धि हासिल गर्ने

- प्रदेश र केन्द्र तहबाट स्थानीय स्तरमा संचालन हुने पूर्वाधार सम्वन्धी कार्यक्रमहरुमा नगरपालिकाबाट आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको पूर्वाधारहरुको मर्मतसंभार गर्नको लागि नगरपालिका मातहत रहेनगरी कार्य टोली (Work Team) गठन गरी परिचालन गरिने छ ।
- नगरपालिका भित्र शहरी पूर्वाधारहरुको विकास र स्तरोन्नती गरी नगरवासीलाई स्तरीय शहरी सेवा र सुविधाहरु प्रदान गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको परिचय र पहिचान झल्कने नगर द्वार, अन्य पूर्वाधार तथा धरोहरको विकास गरिनेछ ।

- जनसहभागिताको माध्यमबाट स्थानीय पूर्वाधार विकासमा स्थानीय स्रोत, साधन र सीप परिचालन गर्ने अवधारणा तथा कार्यशैली अवलम्वन गरिनेछ ।
- स्थानीय पूर्वाधार विकासमा संलग्न दातृ निकायबीच सामजस्यता कायम गर्दै उपलब्ध स्रोतको प्रभावकारी उपयोग गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको रणनैतिक पूर्वाधार तथा बढी भन्दा बढी जनताहरु लाभान्वित हुने योजना निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- पूर्वाधार विकास गर्दा वातावरण मैत्री, मितव्ययी तथा आवश्यकतामूखी नीति अनुशरण गरिनेछ ।

ङ) लक्षित क्षेत्र र समुदायको विकास तथा सामुदायिक सहभागिता

- सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट महिला, वालवालिका र पिछडिएको तथा सीमान्तकृत वर्ग आदिवासी, जनजाति, दलित समुदायको सशक्तिकरण गरिनेछ ।
- जनसवलीकरणको माध्यमबाट लोकतान्त्रिक अवधारण पछ्याउँदै लक्षित वर्गको संलग्नतामा विकास कार्यहरु संचालन गरिनेछ ।
- लक्षित समूहलाई मध्यनजर गर्दै कृषि, व्यापार व्यवसाय र पर्यटनको विकास गरी गरिवी न्यूनीकरणमा जोड दिइनेछ ।

च) वातावरण सन्तुलन तथा दिगो विकास

- नगरपालिकाको फोहोर व्यवस्थापनको लागि कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्याई व्यवस्थापन गर्ने नीति अनुसरण गरिनेछ र संभाव्यता अध्ययनको आधारमा दीर्घकालीन स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको निर्माण र संचालन गरिनेछ ।
- हाल नगरपालिकाबाट भैरहेको फोहोरमैला संकलन कार्यलाई नियमित गर्दै अझ व्यवस्थित र क्षेत्र विस्तार गरिने छ ।
- स्थानीय श्रोत र सम्पदाको अध्ययन, संरक्षण र व्यवस्थापन गरी दिगो विकास हासिल गरिनेछ ।
- प्राङ्गारिक खेती र पर्यावरणीय (अनुकुल) कृषिमा जोड दिइनेछ ।
- भौतिक पूर्वाधार विकास तथा संरचना निर्माण सम्बन्धी कार्यलाई वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
- जलवायु परिवर्तनबाट उत्पन्न समस्या निराकरणको लागि न्यूनीकरण तथा अनुकुलनको उपायहरु अवलम्बन गरी समग्र नगरपालिकाको विकास गरिनेछ ।
- प्राकृतिक श्रोतको दीगो विकासका साथै वातावरणमैत्री विकास अवधारणा अनुसार विकासका कार्यहरु संचालन गरिनेछ ।
- पहिरो, नदि कटान, भू-क्षय, बाढी र डुबानको समस्यालाई न्यूनीकरण गर्नेको लागि नदी र खोला तटीय क्षेत्र र स्थानीय सिंचाई नहर/कुलोहरुमा वृक्षारोपण, तटबन्ध र ग्याविन वालको निर्माण गरिनेछ ।
- जलाधार र मुहान क्षेत्रहरुको संरक्षण र संवर्द्धनका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय उपभोक्ता समूहहरुलाई प्रभावकारी र उत्तरदायी बनाईनेछ ।

छ) संस्थागत क्षमता विकास

- नगरपालिकाको काम कारवाहीलाई सूचना प्रविधि मार्फत चुस्त, सहज र पारदर्शी बनाई सुशासन कायम गरिने छ ।
- वडा कार्यालयहरुको भवन निर्माण गरी वडा कार्यालयको संस्थागत विकासलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा सहायता कक्षको निर्माण गरी जनतालाई सहज र छिटो सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको कायम दरबन्दीमा पदपुर्ती गरी आवश्यक विज्ञ, प्राविधिक र अन्य कर्मचारीको पदपुर्ती गरिने छ ।
- नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई आवश्यक तालिम, शैक्षिक भ्रमण र अभिमुखीकरण गरी आधुनिक सूचना प्रविधी/प्रणाली मैत्री बनाईनेछ ।
- नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा क्षतिपूर्ति सहितको डिजिटल नागरिक वडापत्र राखी पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- जथाभावी वस्ती विकास तथा घरहरु निर्माणलाई नियमन र नियन्त्रण गर्नको लागी नगरपालिकाको निर्माण मापदण्ड (विल्डिङ वाईलज) र भवन संहिता (विल्डिङ कोड) लाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
- नगरपालिका भित्र हुने घर निर्माणको नक्शापासलाई व्यवस्थित र सर्वसुलभ गर्न सूचना प्रविधिमा आधारित (EBPS) प्रणाली जडान गरी क्रमश लागू गरिने छ ।
- नगरपालिकामा हुने मानव जन्य र प्राकृतिक प्रकोप तथा विपदलाई न्यूनिकरण र व्यवस्थापन गर्न "स्थानीय विपत तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८" लाई प्राथमिकताको आधारमा क्रमश कार्यान्वयन गरिने छ ।
- विकास आयोजना छनौट प्रकृयामा लक्षित वर्ग, दलित, जनजाति, आदिवासी समुदायको सहभागिता सुनिश्चित, अर्थपूर्ण र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- उपभोक्ता समितिलाई आयोजना निर्माण तथा संचालन सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्नुका साथै आयोजना संचालनलाई प्रभावकारी तथा पारदर्शी बनाइनेछ ।
- महिला, बालबालिका लगायत लक्षित वर्गको संस्थागत र क्षमता विकास गरी विकास व्यवस्थापन तथा निर्णय प्रक्रियामा लक्षित वर्गको संलग्नता सुनिश्चित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट हुने कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई अझ प्रभावकारी बनाउन नागरिकको गुनासो सुनवाई तथा तत्काल सम्वोधन गर्नको लागि सूचना प्रविधि प्रणालीको विकास गरिने छ भने "गुनासो सुनवाई तथा सम्बोधन कार्यविधि" तर्जुमा गरिने छ ।
- स्थानीय सरकारको दैनिक कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई अझ सशक्त र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक ऐन, कानुन, निर्देशिका र कार्यविधिहरुको क्रमश तर्जुमा गर्दै लगिने छ।

ज) सामाजिक समावेशीकरण तथा अवसरमा समानता

- योजना तर्जुमा तथा संचालन प्रक्रियालाई अझ बढी समावेशी र सहभागितामूलक बनाई उपलब्ध श्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गरी सन्तुलित विकासमा जोड दिइनेछ ।
- स्थानीय श्रममूलक प्रविधिमा जोड दिई विकास निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ तथा स्थानीय उत्पादन वृद्धिमा विशेष ध्यान केन्द्रित गरिनेछ ।
- आमा समूह, महिला समूह तथा संजाल, कृषक समूह, उपभोक्ता समूहहरुलाई सशक्त बनाई समावेशी समानताको नीति अपनाइनेछ ।
- महिला, बालबालिका लगायत लक्षित वर्ग, दलित, जनजाति, आदिवासीको कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा तर्जुमा तथा प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरी मूलप्रवाहीकरण गरिनेछ ।

झ) स्थानीय सुशासन तथा जनउत्तरदायित्व

- नगरपालिका र स्थानीय सरोकारवालाहरुबीच समन्वयमा योजना कार्यान्वयन गरिने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।
- संस्थागत सुद्दृढीकरण, गुणस्तरियता, पारदर्शिता तथा दीगोपनालाई विकास कार्य संचालनको प्रमुख रणनीतिको रुपमा अपनाइनेछ ।
- स्थानीय सुशासन तथा जनउत्तरदायित्व अभिवृद्धिका लागि साझेदारहरु बीच नियमित अन्तरक्रिया, छलफल र वहसका माध्यमबाट विकास निर्माण कार्यलाई अझ बढी समन्वयात्मक र सहभागितामूलक बनाउदै नागरिक समाजलाई सक्रिय रुपमा परिचालन गरिनेछ ।
- संस्थागत सुशासन कायम गर्दै भ्रष्टचारमुक्त कार्यविधि अपनाईनेछ ।
- सूचनाको हक सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको लागि आवश्यक संयन्त्रको विकास गरी सूचना उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- योजना कार्यान्वयनको लागी नगरपालिकाको अनुगमन संयन्त्र शसक्त रुपमा परिचालन गरिने छ साथै प्रगती समीक्षा नियमित रुपमा गरिनेछ ।
- आन्तरिक र अन्तिम लेखा प्रतिवेदनहरु समयमै सम्पन्न गरी यस्ता प्रतिवेदनहरु उपर सार्वजनिक सुनवाई र सामाजिक लेखा परिक्षण सम्पन्न गरिने छ ।
- नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, प्राविधिक र शाखा प्रमुखहरुसंग कार्यसम्पादन करार गरिने छ ।
- नगरपालिकाको वेभसाइट नियमित अद्यावधिक गरी नगरपालिकाबाट प्रसारित हुने सूचना, तथ्याङ्क, प्रतिवेदन, ऐन कानुन, करका दरहरु र सेवा प्रवाह आदिमा नगरवासीको सहज पहुँच सुनिश्चित गरिने छ ।
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र कार्यसम्पादनलाई ई-गभर्नेन्सको अवधारणामा लगि नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र कार्यसम्पादनलाई अझ चुस्त, सशक्त र सर्वसुलभ बनाइने छ ।

ञ) सामाजिक न्याय तथा मानव अधिकार

- सरकारी, गैर सरकारी तथा निजी क्षेत्रको संस्थागत संरचनामा विपन्न एवं सीमान्तकृत वर्गको अर्थपूर्ण सहभागितालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- सामाजिक परिचालनलाई स्थानीय समुदायको सशक्तिकरणको प्रमुख रणनीतिको रुपमा संचालन गरिनेछ र यस कार्यमा स्थानीय सहजकर्तालाई परिचालन गरिनेछ ।
- समाजमा पिछडिएको वर्ग, आदिवासी, दलित, जनजाति, महिलाहरुको विकास र सहभागिताका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक वृत्ति लगायत अन्य सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्ने वातावरण बनाई यसको प्रभावकारिताको अध्ययन र मूल्याङ्कन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका उद्योगहरुमा कार्यरत मजदुरहरुको भविश्यको लागि नगरपालिका, उद्योग र मजदुरहरुको सहकार्यमा मजदुर कल्याण कोष खडा गरिनेछ ।
- लक्षित वर्ग, महिला, वालवालिका, अपांग आदिलाई विकासको मूल प्रवाहमा समाहित गर्न र नगरपालिकाबाट हुने सेवाहरुमा पहुँच वृद्धि गर्न विभिन्न सचेतनाका कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा गरिने छ ।
- वालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतीलाई पूर्ण रुपमा लागू गरिने ।

ट) समुदाय, निजी क्षेत्र एवं गैरसरकारी संस्थाको परिचालन

- सेवा प्रवाह तथा पूर्वाधार विकास कार्यमा सार्वजनिक, निजी, सामुदायिक तथा सार्वजनिक-निजी साझेदारी अवधारणा अवलम्वन गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्रलाई विकास निर्माणमा परिचालन गर्नका लागि स्थानीय स्तरमा लगानीमैत्री वातावरण निर्माणका साथै वाह्य श्रोत तथा साधनको अधिकतम परिचालन गरिनेछ ।
- समुदाय, निजी क्षेत्र तथा गैर सरकारी संस्थाहरु जस्ता साझेदारहरु बीच अन्तरक्रिया छलफल र वहसका माध्यमबाट विकास निर्माण कार्यलाई अझ बढी समन्वयात्मक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाइनेछ।
- सरकारी, गैर सरकारी तथा सामुदायिक संस्थाको संरचनामा विपन्न एवं सीमान्तकृत वर्गको अर्थपूर्ण सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सार्वजनिक सेवा तथा कार्यक्रमको पारदर्शिता, प्रभावकारिता र उत्तरदायित्वको अभिवृद्धिका लागि उपलब्ध कानूनी व्यवस्था अनुसार सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, नागरिक अनुगमन तथा निगरानीको औजारहरु प्रयोग गरी सुधारका प्रतिबद्धताको पालना गरिनेछ ।

ठ) नतिजामूलक अनुगमन प्रणाली

- योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा स्थानीय तह पुनर्संरचना अनुसार नगरपालिका मातहत रहने विषयगत कार्यालयहरुको समन्वय र समझदारीमा अगाडि बढाइने छ ।

- योजना कार्यान्वयनको लागी नगरपालिकाको अनुगमन संयन्त्रलाई सशक्त रुपमा परिचालन गरिनुका साथै प्रगती समीक्षा नियमित रुपमा गरिनेछ ।
- योजनाहरुको अनुगमन गर्दा नतिजामुखी खाका अनुसार गरिनेछ ।
- आयोजना तथा कार्यक्रमको तेश्रो पक्षद्वारा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट हुने विकास निर्माण र अन्य कार्यहरुको बारेमा नियमित रुपमा सार्वजनिक सुनवाई र सामाजिक लेखा परिक्षण गरिने छ ।
- कार्य सम्पादनको आधारमा राम्रो काम गर्ने कर्मचारी, संघ, संस्था तथा निकायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

३.५ सोंच, लक्ष्य तथा उदेश्य

३.५.१ दिर्घकालिन सोंच

दीर्घकालीन सोचलाई नगरपालिकाको दीर्घकालको आदर्शको रुपमा लिन सकिन्छ । दीर्घकालिन सोंच भन्नाले वर्तमानको अवस्थाबाट निश्चित भविश्यमा पुग्न सकिने एक इच्छित अवस्था हो । यसको लागि नगरपालिकामा उपलब्ध स्रोत, साधन, सम्भाव्यतालाई सदुपयोग गर्दै नगरपालिकाको मुख्य समस्या र चुनौतीहरुलाई सामना गर्न तयार बनाउन सक्नु पर्दछ । दीर्घकालीन सोंच एक आवधिक योजनामा मात्र प्राप्त गर्न सकिने सोंच नभएतापनि आवधिक योजनाले यसलाई अगाडी बढाउन मद्दत गर्दछ ।

समग्र राष्ट्र र सम्बन्धित प्रदेशको दीर्घकालीन सोंच तब मात्र पूरा हुन सक्दछ जब स्थानीय तहले त्यसका योजनाका उद्देश्य र लक्ष्यमा सहयोग पुर्‍याउँदछ । त्यसैले यस चैनपुर नगरपालिकाको योजना तर्जुमा गर्दा केन्द्रीय सरकारले तर्जुमा गरेको राष्ट्रिय दीर्घकालीन सोंच (समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली), त्यसमा अन्तर्निहित लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति आदिलाई पनि ध्यान दिईएको थियो भने कोशी प्रदेशको दीर्घकालीन सोंच (स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश), अन्तर्निहित लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिलाई समेत आधार मानि नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु, निर्देशक समिति र बिषयगत समितिहरु, स्थानीयवासी, बुद्धिजीवि र समाजसेवी, राजनीतिकर्मी आदिहरुसंग व्यापक छलफल र परामर्श समेत गरिएको थियो । यसका साथै नगरपालिकाको सम्भावना तथा अग्रणी क्षेत्रहरुको समेत विश्लेषण गरिएको थियो । यसरी केन्द्रिय र प्रदेश सरकारको लिएको दिर्घकालिन सोंच, त्यसमा भएका लक्ष्य, उदेश्य र रणनीतिहरुका साथै नगरपालिकाको संभावना तथा विकासका अग्रणी क्षेत्रहरुलाई समग्र विश्लेषण गर्दा चैनपुर नगरपालिकाको विद्यमान दिर्घकालिन सोंच "कृषि, पर्यटन र व्यापार, सुरक्षित समृद्ध नगरको आधार" ले निर्दिष्ट गरेको दिर्घकालिन सोंच नै आगामी १०-१५ बर्षको लागि उपयुक्त दिर्घकालिन सोंच हुने देखिएकोले चैनपुर नगरपालिकाको मिति २०८०/२/४ को कार्यपालिकाको वैठकले (वैठकको माईन्यूट अनुसूची ३ मा राखिएको छ) यस आवधिक योजनाको लागि समेत सोही दिर्घकालिन सोंचलाई निरन्तरता दिएको छ, जुस यस प्रकार छः

"कृषि, पर्यटन र व्यापार
सुरक्षित समृद्ध नगरको आधार"

चैनपुर नगरपालिकाको अधिकांश लगानी भौतिक र सामाजिक पूर्वाधार विकासका साथै कृषि, व्यापार र पर्यटनको बिकास र रोजगार प्रवर्द्धनमा नै केन्द्रित भैइरहेको छ। सडक तथा पुल निर्माण, विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक संरचना निर्माण र मर्मत संभार, गुणस्तरिय शिक्षा र प्राविधिक शिक्षामा जोड दिइ स्थानीयवासीको रोजगारी बढाउने लक्ष्य नगरपालिकाले लिएको छ। त्यस्तै यो नगरपालिकामा कृषि उत्पादनमा खास गरी अलैची र कफी जस्ता नगद्बेवाली, धान, मकै कोदो, गौ/जौ जस्ता अन्नवालीहरु, दलहन (दाल गेडागुडी), तरकारी (आलु, गोलभेडा, वन्दा/काउली, बोडी, घिरौला, मुला, काक्रो, लौका, फर्सी, लुसन, प्याज, खुर्सानी, अदुवा, वेसार), लगायत फुलफुल (अम्बा, कागती, सुन्तला) र पशुपालनको अत्यन्तै सम्भावना रहेको छ। यहाँको कृषि उत्पादनलाई कोशी प्रदेशको राजधानी विराटनगर लगायत प्रदेशका ठूला शहरहरु इटहरी, धरान, दमक र अन्य मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरुमा निकासी गरी ठूलो आर्थिक लाभ लिन सकिन्छ । यहाँको हावापानी र जमीन कृषिको लागि उपयुक्त रहेको, सडकको पूर्वाधार राम्रो रहेकोले कृषिमा आधारित उद्योगहरु लगायत अन्य उत्पादनमूलक र निकासीजन्य उद्योगहरुको समेत सम्भावना रहेको छ।

चैनपुर नगरपालिकामा पर्यटनको ठूलो संभावना रहेको छ । यस नगरपालिकामा प्रसिद्ध सिद्धकाली मन्दिर, ऐतिहासिक वानेश्वर मन्दिर, विश्वकै ठूलो प्राकृतिक शिवलिंग रहेको वालेश्वर गुफा, प्राकृतिक तथा धार्मिक स्थलहरु, बानेश्वर डाँडा, प्राकृतिक सुन्दरताले भरिपूर्ण गुफापोखरी, पदमार्ग, भिरेश्वर गुफा, तातोपानी जस्ता धार्मिक र पर्यटकिय स्थलहरु छन्। त्यसैगरी चैनपुर परम्परागत नेवारी वास्तुकला, काठबाट बनेका ऐतिहासिक घरहरु, कला र संस्कृतिको समेत धनी रहेको छ । घुमघामको लागि अनुकुल मौसम, चैनपुरबजारसम्मै पक्की सडकको पहुँच र करिब ३० मिनेटको दुरीमा तुम्लिङ्टार विमानस्थल लगायत अन्य धेरैजसो धार्मिक र पर्यटकीय स्थलहरुसम्म सडक पुगिसकेको छ । कोशी प्रदेशका ३ ठूला शहरहरु विराटनगर, ईटहरी र धरानबाट ४-५ घण्टाको दुरीमा पुग्ने सकिने चैनपुर ३-४ दिनको समय लिएर पारिवारीक विदा मनाउन सकिने उत्कृष्ठ पर्यटकीय गन्तव्य बन्न सक्ने देखिन्छ।

चैनपुर पूर्वी नेपालकै ऐतिहासिक महत्व बोकेको पुरानो पहाडी बजार केन्द्र हो भने संखुवासभा जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारी पछीको दोस्रो ठूलो व्यापारिक केन्द्र पनि हो । जिल्लाको पुरानो व्यापारिक केन्द्र र सदरमुकाम भएकोले अहिले पनि चैनपुरमा जिल्ला अदालत, जिल्ला न्यायधिवक्ता, शसस्त्र प्रहरी गुल्म, मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय जस्ता जिल्लाका महत्वपूर्ण सरकारी कार्यालयहरु छन् । राणा शासन र पंचायत व्यवस्थाको शुरुवाती समयमा निक्कै फष्टाएको यो बजारमा वरीपरीका जिल्ला, वजारकेन्द्र, वस्ती लगायत तराईका जिल्लाहरुबाट समेत व्यापारीहरु चैनपुरको धातुको करुवा, घरेलु हतियार लगायत डोको, नाम्लो, जडिबुटी, सख्खर, फलफुल आदि खरिद गर्न आउने गर्थे । चैनपुरबाट जिल्ला सदरमुकाम खाँदबारी सरेसंगै चैनपुरको व्यापारिक गतिविधि विस्तारै ओरालो लाग्यो । तर समयक्रमसंगै चैनपुरलाई कोशी राजमार्गले पूर्वी तराईका ठूला शहरहरु, सदरमुकाम खाँदबारी र तुम्लिङटार विमानस्थलसंग जोडेसंगै यसले पुन आफ्नो व्यापारिक गतिविधि बढाउदै लगेको छ। चैनपुर नगरपालिकामा चैनपुर बजार, पोखरी बजार र खराङ गरी ३ वटा बजार केन्द्रहरु छन्। नगरपालिकाका यीनै मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा बढदै गएको शहरीकरण र सडक संजालको विस्तारसंगै चैनपुर नगरपालिकामा नयाँ नयाँ उद्योग र व्यवसायहरुको संख्या क्रमश बढदै गएको देखिन्छ।

त्यसैले कृषि, पर्यटन र व्यापार नै नगरपालिकाको विकासका मुख्य तीनवटा अग्रणी क्षेत्रहरु हुन् । नगरपालिकाको समग्र विकास यीनै तीन क्षेत्रहरुबाट सम्भव हुने देखिएको र नगरपालिकाको पहिचान र समृद्धिको आधारहरु समेत भएकोले नगरपालिकाको दिर्घकालिन सोंचमा कृषि, पर्यटन र व्यापारलाई विशेष जोड दिईएको छ ।

दीर्घकालीन सोंचले समेटेको विषय तथा शव्दावलीहरुको अर्थ

कृषि

दिर्घकालिन सोंचको कृषि शब्दले निम्न क्षेत्रहरु समेटेको छः

- नगद्बेवाली, व्यवसायिक कृषि (तरकारी र फलफुल समेत) तथा पशुपालन, मत्स्यपालन, मौरी पालन र दुग्ध विकास ।
- कृषि उत्पादनको भण्डार र बजारीकरण ।
- सहज बजार पहुँच र उचित मूल्य ।
- स्थानीय रैथाने वालीहरुको संरक्षण र सम्वर्द्धन ।
- उन्नत वाली र पशुपंक्षीहरुको प्रवर्द्धन ।
- सिंचाई पूर्वाधारको विकास ।
- कृषि पकेट क्षेत्र विकास ।
- उच्च उत्पादकत्व ।
- कृषि सामाग्री, मल, बिज, प्रविधि, तालिम र सहज ऋणको व्यवस्थापन ।
- कृषि सडकको निर्माण र कृषि विद्युतीकरण ।

व्यापार

दिर्घकालिन सोंचको "व्यापार" शब्दले निम्न क्षेत्रहरु समेटेको छः

- साना तथा घरेलु उद्योगहरुको प्रवर्द्धन र विकास ।
- चैनपुर, खराङ र पोखरी बजारको व्यवस्थापन ।
- स्थानीय उद्यमी तथा व्यापारीहरुलाई सहज ऋणको व्यवस्था ।
- स्थानीय हाटबजारहरुको पूर्वाधार विकास ।
- मजदुरको उपलब्धता र दक्ष जनशक्तिको विकास ।
- कृषि तथा फलफुलमा आधारित निकासीजन्य उद्योगहरुको विकास ।
- दुध, अण्डा, माछा र मासुमा आधारित उद्योगहरु ।
- स्थानीय उद्योगहरुमा रोजगार सृजना र आर्थिक उन्नती ।
- उद्योगहरुको विकास मार्फत नगरपालिकाको राजश्व र आन्तरिक आयमा वृद्धि ।
- नगरपालिकाका वडा र ग्रामिण वस्ती/टोलहरुसम्म बैंकिङ र सहकारी सेवाको विस्तार ।

पर्यटन

दिर्घकालिन सोंचको "पर्यटन" शब्दले निम्न क्षेत्रहरु समेटेको छः

- नगरपालिका भित्रका प्राकृतिक, साँस्कृतिक तथा धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रहरुको पहिचान, सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन, प्रचारप्रसार गर्ने ।
- पर्यटकिय पूर्वाधारहरुको (धार्मिक तथा साँस्कृति क्षेत्रहरुको जिर्णोद्धार, मर्मत संभार, घेराबार, पदमार्गको पूर्वाधार विकास, पर्यटकिय क्षेत्रहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास, स्तरीय होटल, रिसोर्ट, पर्यटन सूचना केन्द्र, ट्राभल्स एजेन्सी आदि) निर्माण ।
- पर्यटकिय क्षेत्रसम्म पुग्नको लागि सर्वयाम सडकको निर्माण ।
- पर्यटकिय क्षेत्र, स्थानीय जात्रा र पर्वहरुलाई समेटन गरी पर्यटनसंग सम्बन्धित कार्यक्रम र भ्रमण प्याकेजहरु निर्माण गर्ने ।
- चैनपुरको पर्यटनको विकासको लागि नगरपालिकाले स्थानीयवासी, नीजि क्षेत्र लगायत प्रदेश र केन्द्र सरकारसंग समन्वय र सहकार्य गर्दै ।

सुरक्षित

सुरक्षित शब्दको अर्थ वृहत नेपाली शब्दकोषमा निरापद, निर्भय, परिरक्षित, संरक्षित, संवृत, सुद्धढ भन्ने बुझाउछ । नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमाको दीर्घकालीन सोंचमा समाविष्ट "सुरक्षित" शव्दले तल उल्लेख गरिएको विषयलाई समेट्न खोजिएको छ;

- नगरपालिकामा बसोबास गर्ने सबै वर्ग, क्षेत्र, लिंग, जातिका मानिसहरुले नगरपालिकाबाट सम्पादन हुने सेवा प्रवाह र सुविधाहरुमा समान र समावेशी सहभागिता र पहुँच स्थापित भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाका हुने विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक र मानव सिर्जित विपत र जोखिमहरुको न्यूनिकरण र व्यवस्थापन भै नगरवासीहरुको बसोबास सुरिक्षत र संरक्षित भएको हुनेछ ।
- प्राकृतिक विपद र जोखिमबाट स्थानीय वातावरण र सम्पदाहरुको संरक्षण भै क्षति न्यूनिकरण भएको हुनेछ ।
- बाँदर, दुम्सी, खरायो र मृजजस्ता जंगली जनावारहरुको उचित व्यवस्थापन भै स्थानीय जनसमुदाय र वालीनालीको संरक्षण भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सामाजिक अपराधहरुको न्यूनिकरण र नियमन भै नगरवासीहरुको दैनिक जिवनयापन सुरक्षित, भयमुक्त र मर्यादित भएको हुनेछ ।

समृद्ध

समृद्ध शब्दको अर्थ वृहत नेपाली शब्दकोषमा धनधान्य आदिले सम्पन्न, पुगीसरी आएको, उन्नतशील, उन्नत भन्ने बुझाउछ । यसले चैनपुर नगरपालिका भविश्यमा सम्पन्न, उन्नतशील, उन्नत तथा सामाजिक, आर्थिक, पूर्वाधार लगायत व्यापारिक र पर्यटकिय गतिविधिले पूर्ण नगरको रुपमा विकास गर्नुपर्ने विषयलाई समेटेको छ । नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमाको दीर्घकालीन सोंचमा समाविष्ट संमृद्ध शव्दले तल उल्लेख गरिएको विषयलाई समेट्न खोजिएको छ;

- शिक्षा र स्वास्थ्य सेवामा समृद्ध ।
- पूर्वाधार विकासमा समृद्ध ।

- अन्नवाली, तरकारी र फुलफुलमा आत्मनिर्भर हुँदै उन्नत र व्यवसायीक कृषिको बिकास मार्फत स्थानीय कृषकको आर्थिक सम्पन्नता ।
- आर्थिक (उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय,पर्यटन, रोजगार) विकासमा समृद्ध ।
- नगरपालिकाको सेवा सुविधा प्रवाहीकरणमा सफल र समृद्ध ।

३.५.२ लक्ष्य

चैनपुर नगरपालिकाको समग्र विकासका लागि कृषिको आधुनिकीकरण र बजारीकरण, पर्यटन, व्यापार व्यवसाय र उद्योगहरुको विकास गर्दै स्थानीयवासीको आर्थिक एवं सामाजिक स्तरमा बृद्धि, वातावरण एवं दिगो पूर्वाधारहरुको विकास, स्वावलम्वी एवं आत्मनिर्भर नागरिक तयार गरी सभ्य, सुसंस्कृत, सुशासनयुक्त समाजको निर्माण गर्ने मुख्य लक्ष्य निर्धारण गरिएको छ । साथै यस योजनाका निम्न लक्ष्यहरु रहेका छन् :

१) नगरपालिकालाई कृषि, पर्यटन र व्यापारको लागि उपयुक्त क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने ।
२) नगरपालिकामा सामाजिक, आर्थिक र भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।
३) नगरपालिकाको विद्यमान स्रोत, साधन र सम्पदाको समुचित प्रयोग गरी आर्थिक वृद्धि गर्ने ।

३.५.२ उदेश्य

नगरपालिकाको समष्टिगत उद्देश्यहरु यसप्रकार छन्:

१. नगरपालिकालाई तरकारी, खाद्य उत्पादन, माछा, मासु, दूधमा आत्मनिर्भर बनाउने ।
२. अलैची र कफि जस्ता नगद्वेवालीको व्यवसायीकरण गर्ने ।
३. नगरपालिकालाई आधारभूत पूर्वाधारले सम्पन्न बनाउने ।
४. नगरपालिकामा लगानी मैत्री वातावरणको सृजनाद्धारा कृषि, पर्यटन, उद्योग तथा व्यापार/व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्ने ।
५. नगरपालिकामा शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, शान्ति–सुरक्षा जस्ता आधारभूत अधिकारको विकासको लागि उपयुक्त वातावरण निर्माण गर्दै उत्पीडित, असहाय, गरीब, दलित, पिछडिएका वर्ग, बालबालिका, अशक्त, वृद्धवृद्धाहरुको हक अधिकार र सहभागिता सुनिश्चित गरी सामाजिक सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने ।
६. वातावरण संरक्षण र सम्वर्धन गर्दै स्वच्छ, सफा, हराभरा र सुरक्षित नगर निर्माण गर्न पूर्वाधार तथा भवनहरुको निर्माण कार्य प्रचलित मापदण्ड र निर्माण संहिता अनुसार गर्ने/गराउने ।
७. स्थानीय नदि र खोलानालाको कटान, डुबान, पहिरो र भूक्षयलाई व्यवस्थित गरी नगरवासीलाई पहिरो, बाढी, डुबान, भू-क्षय र कटानको समस्याबाट मुक्त गर्ने ।
८. बाँदर, दुम्सी, खरायो र मृजजस्ता जंगली जनावारहरुको उचित व्यवस्थापन गरी स्थानीय जनसमुदाय र वालीनालीको संरक्षण गर्ने ।
९. वडा कार्यालयहरुक भवन निर्माण गर्ने ।

१०. नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुको आन्तरिक क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सेवा सुविधालाई प्रभावकारी एवं सर्वसुलभ बनाई जनउत्तरदायी स्थानीय सरकारको विकास गर्ने ।

११. नगरपालिकाबाट सम्पादन र प्रवाह हुने सेवा सुविधाहरुलाई प्रविधियुक्त बनाई सुशासनलाई अझ शसक्त र प्रभावकारी बनाउने ।

३.६ रणनीति तथा प्राथमिकता

यस आवधिक योजनाले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य र उदेश्यहरु प्राप्त गर्नेको लागि निम्न वमोजिमका रणनीति र कार्यनीतिहरु प्रस्ताव गरिएको छः

१. नगरपालिकामा कृषि, पर्यटन र व्यापार व्यवसाय विकासको लागि पूर्वाधार विकास कार्यलाई तिव्रता दिने ।
२. नगरपालिकाका सम्पूर्ण जनसंख्यालाई खानेपानी, ढल, विद्युत र टेलिफोन सेवाको सुनिश्चितता गर्ने ।
३. भू-उपयोग योजना क्रमश कार्यान्वयन गर्दै जाने ।
४. कृषि, पर्यटन तथा व्यापार व्यवसायी मैत्री कार्यनीति अबलम्बन गर्ने ।
५. नगरवासीको लागि आवश्यक शिक्षा र स्वास्थ्यका पूर्वाधारहरुको विकास र विस्तार गर्दै जाने ।
६. नगरपालिकाको लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति पहिचान गरी सो मुताविक कार्ययोजना बनाउने ।
७. उत्पीडित, सीमान्तकृत, अल्पसंख्यक तथा अति विपन्न, दलित, जनजाति, पिछडिएका वर्ग, आदिवासी समुदायलाई लक्षित हुनेगरी रोजगारीमूलक तथा क्षमता विकासका कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
८. भवन र अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा भवन निर्माण मापदण्ड र भवन संहिता कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने ।
९. विपद व्यवस्थापन तथा नागरिक सुरक्षा व्यवस्थापनको लागि "स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०७८" कार्यान्यिवन गर्दै पूर्व जानकारी, पूर्व तयारी, न्यूनीकरण, व्यवस्थापन र पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै जाने ।
१०. वातावरण संरक्षण र प्राकृतिक प्रकोपको न्यूनीकरण सम्बन्धी प्रष्ट नीति ल्याउने ।
११. वातावरण सुधार र फोहोर व्यवस्थापनको लागि फोहोरको बहु-उपयोगको व्यवस्था शुरुदेखिनै अवलम्बन गर्ने ।
१२. भौतिक संरचनालाई अपांग मैत्री र वातावरण मैत्री बनाउने ।
१३. रोजगारीमूलक व्यवसायको विकास र प्रवर्द्धनको लागि पहल गर्ने ।
१४. विकास आयोजना तय गर्ने र बजेट विनियोजन गर्ने कार्यलाई पहुँचमा आधारित प्रणालीलाई निरुत्साहित गर्दै वास्तविक आवश्यकताको सिद्धान्तलाई अनुशरण गरी योजना तथा कार्यक्रम तय गर्ने।
१५. स्थानीय तहको सेवा, सुविधालाई सरल तथा गुणस्तरीय बनाउने र सेवाग्राही-मैत्री एवं विद्युतीय सुशासनद्वारा सेवा प्रदान गर्ने पद्दतिको शुरुवात गर्ने ।
१६. मानवपूँजी निर्माण र सशक्तिकरण गर्न नगरपालिकाका शिक्षित युवाहरुलाई सामाजिक परिचालनमा संलग्न गराउने ।

१७. गरिबी न्यूनीकरण कार्यक्रममा लगानी वृद्धि गरी नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
१८. लक्षित समूहलाई लक्षित गरेका कार्यक्रमहरुमा नगरपालिकाको अनुदान बढाउदै जाने ।
१९. नगरपालिकाको भौतिक विकासमा उपभोक्ता समितिको लागत, सहभागिता र संलग्नता बढाउँदै जाने।
२०. विशेष लगानीका क्षेत्रहरुको पहिचान गर्दै नगरको दीर्घकालीन योजनामा समावेश गर्ने ।
२१. निजी क्षेत्रको लगानीलाई आकर्षित गरी सार्वजनिक निजी साझेदारी (PPP: Public Private Partnership) को सिद्धान्त अनुरुप विकास कार्यहरु संचालन गर्ने ।
२२. सामाजिक विकासका सूचकहरुमा सुधार गर्ने ।
२३. नगरपालिकाको कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई अझ सशक्त र प्रभावकारी बनाई सुशासन कायम गर्न आवश्यक पर्ने नीति, ऐन, निर्देशिका र कार्यविधिहरु क्रमश तर्जुमा गर्दै जाने ।

३.७ लगानी, स्रोत अनुमान र बाँडफाट

स्थानीय तहको पुनर्संरचना पश्चात २०७३ सालमा गठन भएको चैनपुर नगरपालिकामा पहिलो जननिर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको ५ बर्षे कार्यकाल समाप्त भै दोस्रो कार्यकालको लागि जनप्रतिनिधिहरु निर्वाचित भएको पनि लगाभग १ बर्ष भैसकेकको छ। निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको दोस्रो कार्यकालसम्म आईपुग्दा चैनपुर नगरपालिका लगभग संस्थागत भैसकेको देखिन्छ । यसैबिच नगरपालिकाले आफ्नो दैनिक कार्यसम्पादन, सेवा प्रवाह, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, कर्मचारी भर्ना तथा नियुक्ती, संघसस्था दर्ता तथा संचालन, गुनासो सुनवाई तथा सम्बोधन, आन्तरिक र अन्तिम लेखापरिक्षण, कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै स्थानीय सरकारमा सुशासन कायम गर्न र नागरिक वडापत्रको पूर्ण कार्यान्वयनको लागि ५९ वटा विभिन्न ऐनकानून, नियमालवी, कार्यविधि, निर्देशिका, नीति, मापदण्ड, आचार संहिता आदि निर्माण समेत गरिसकेको छ । उत्तर दक्षिण कोशी राजमार्ग र तुम्लिङटार विमानस्थलसम्म पक्की सडकले जोडिएको यो नगरपालिकामा पक्की, ग्राभेल र धुले सडकहरु वडा र भित्री वस्तीहरुसम्म पुगेको छ । शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत अन्य सामाजिक पूर्वाधारहरुको एक तहसम्म विकास भैसकेको यस नगरपालिकामा कृषि, पर्यटन र व्यापारको भने प्रशस्त संभावना रहेको छ । हालैका वर्षहरुमा नगरपालिकाका मुख्य वस्ती र बजार केन्द्रहरुमा शहरीकरणले गति लिन थालेको छ ।

नगरपालिकाको विगत ३ आर्थिक बर्षको (२०७६/७७-२०७८/७९) आन्तरिक आयको हिस्सा कुल आयको लगभग २% मात्र देखिन्छ जसले नगरपालिका अहिले पनि आर्थिक रुपमा प्रदेश र संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण, शसर्त र निशर्त अनुदानमा निर्भर रहेको देखिन्छ । नगरपालिकाको आन्तरिक आयको स्रोतहरुमा सम्पति कर, भूमि कर/मालपोत, घरवहाल कर, वहाल विटौरी कर, विभिन्न दस्तुरहरु (नक्शापास, सिफारिस, नाता प्रमाणित, व्यवसाय रजिष्ट्रेशन/नविकरण), व्यक्तिगत घटना शुल्क, सरकारी सम्पतिको बहालबाट प्राप्त आय आदि छन् । आम्दानीको मुख्य स्रोत मालपोत र सम्पत्ति कर दुबै संकलन भएको देखिन्छ तर संकलित रकम न्यून रहेको छ । घरजग्गा वहाल कर तर्फ न्यून असुली देखिएको छ ।

चैनपुर नगरपालिका जिल्लाकै दोस्रो ठूलो व्यापारिक केन्द्र भएतापनि व्यवसाय कर निक्कै न्यून देखिन्छ । बहाल बिटौरीको शुल्कको संभावना भएतापनि यसबाट अत्यन्त न्यून रकम मात्र संकलन भएको देखिन्छ । सरकारी

सम्पत्ति (जेसीबी, प्रोजेक्टर) को बहाल लगाउन सकिने भएपनि सो शिर्षकबाट ५० हजारको हाराहारीमा आय संकलन हुने गरेको छ । नगरपालिकाबाट अलैची, कफि, रुद्राक्ष, खयर काठ, खसी बोका, गाईगोरु, ढुंगा गिट्टी, स्लेट, खानीजन्य वस्तु, जटिबुटी आदि निर्यात हुने भएतापनि यसबाट कुनै आय भएको देखिदैन । त्यसैगरी नगरपालिका भित्र संचालनमा रहेका जलविद्युत आयोजनाहरुबाट समेत रोयल्टी वापत अपेक्षाकृत रकम प्राप्त भएको देखिदैन । नगरपालिकाले २०७८ मा राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरिसकेको भएतापनि यसको पूर्ण कार्यान्वयन भएको देखिदैन । तर्जुमा भैरहेको चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक खर्च जुटाउन संघ र प्रदेशको अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणका साथै आन्तरिक राजस्वका स्रोतहरू पनि परिचालन गर्नुपर्नेछ । यस नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतका दायराहरु अझ फराकिलो गरी संघ र प्रदेशको वित्तिय हस्तान्तरण माथिको निर्भरता अझ कम गराउन सकेमा आवधिक योजनाले पहिचान गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा सजिलोसंग स्रोत जुटि कायान्वयन पक्ष निक्कै सवल हुनेछ ।

यसै परिप्रेक्ष्यमा आर्थक बर्ष २०७७/०७८ को तुलनामा आ.व २०७८/०७९ मा संघबाट हस्तान्तरण हुने रकमहरूमा भएको वृद्धिलाई उत्साहवर्द्धक मान्न सकिन्छ । यसैगरी आवधिक योजनाको आगामी वर्षहरूमा पनि संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरणमा क्रमिक वृद्धि हुदै जाने अनुमान गएिको छ । नगरपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७९/८० को अनुमानित आयको अवस्थालाई हेर्दा संघीय सरकारबाट लगभग ५० करोड, प्रदेश सरकारबाट करिब ३ करोड, राजश्व बाँडफाँडबाट १७ करोड र नगरपालिकाको आन्तरिक आयबाट २ करोड गरी कुल ७२ करोड रुपैया जति आम्दानी हुने प्रक्षेपण गरेको देखिन्छ । यसै आम्दानीलाई आधार मानेर प्रक्षेपण गर्दा आगामी ५ बर्षहरुमा संघबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, राजस्व वाँडफाँड, विशेष अनुदान र समपूरक अनुदानबाट करिव रु. ३५० करोड जति वित्तीय हस्तान्तरण हुने अनुमान गरिएको छ ।

तालिका ६१: सार्वजनिक स्रोतहरुको प्रक्षेपण

स्रोत	रकम (रु करोडमा)	प्रतिशत
संघीय सरकार	३५०	८६.८
प्रदेश सरकार	१५	३.७
संघ र प्रदेशको प्रत्यायोजित कार्यक्रम	१०	२.५
आन्तरिक राजश्व तथा प्राप्ति	१५	३.७
नीजि क्षेत्र	५	१.२
सहकारी क्षेत्र	३	०.७
विभिन्न संघ संस्था	५	१.२
कुल	४०३	१००.०

यसै गरी प्रदेशबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, विशेष अनुदान र समपूरक अनुदानबाट करिव रु. १५ करोड प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ भने नगरपालिकाको आन्तरिक राजश्वबाट रु. १५ करोड प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । यस प्रकार संघ, प्रदेश र नगरपालिकाको आन्तरिक राजश्वबाट समष्टिगत रुपमा नगरपालिकाको आवधिक योजना अवधी भरमा कूल रु. ३८० करोड रकम चैनपुर नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा हुने अनुमान छ । यसैगरी नगरपालिकाको संचित कोषमा प्राप्त हुने वाहेक संघ र प्रदेश दुवै तहबाट नगरपालिकाको संघ र प्रदेशको प्रत्यायोजित कार्यक्रम अन्तर्गत क्षेत्रगत आधारमा आवधिक योजना अवधिमा करिब रु. १० करोड प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । साथै आवधिक योजना कार्यान्वयनको लागि योजना अवधिमा नीजि क्षेत्रबाट ५ करोड, सहकारी क्षेत्रबाट ३ करोड र विभिन्न संघ संस्थाहरुबाट ५ करोड योगदान

हुने अपेक्षा गरिएको छ । सार्वजनिक स्रोतहरुको प्रक्षेपण र खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरुलाई क्रमश तालिका ६२ र चित्र ८ मा प्रस्तुत गरिएको छः

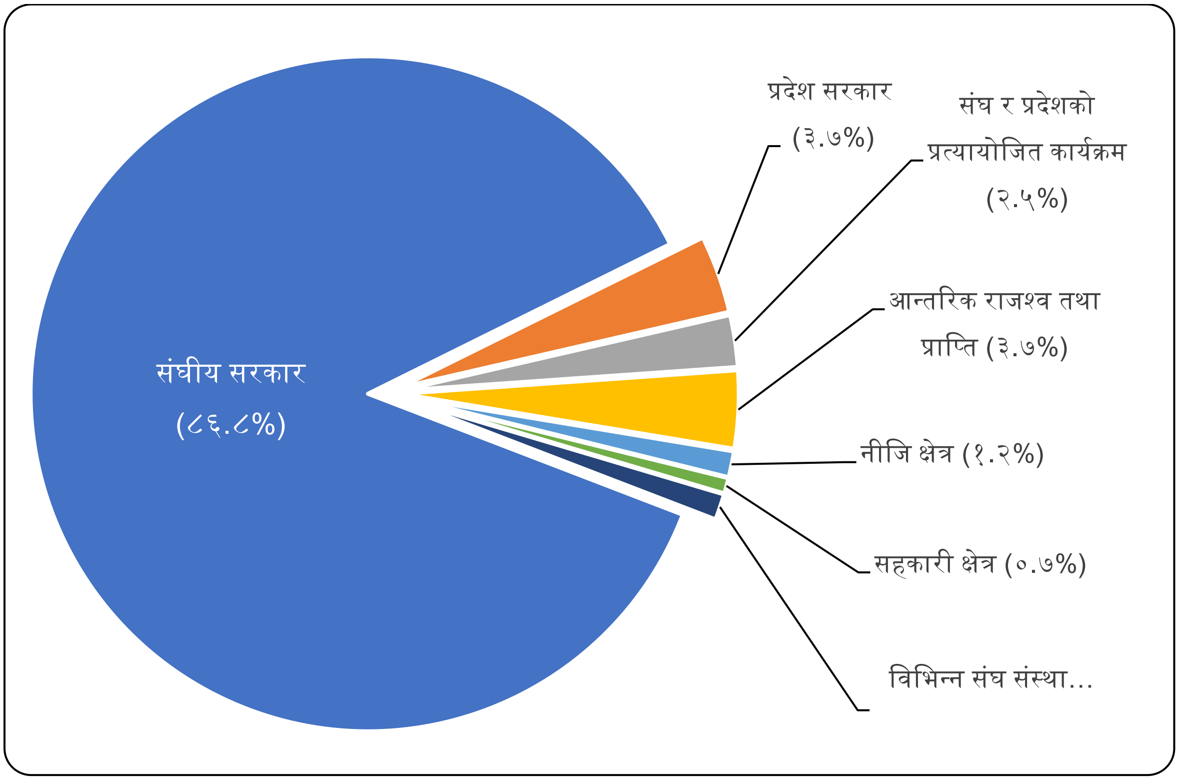

चित्र ८: सार्वजनिक खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरु

परिच्छेद ४: आर्थिक श्रेत्र

४.१ कृषि तथा पशुपन्छी

४.१.१ पृष्ठभूमि

कृषि र पशुपालन चैनपुर नगरपालिकाका नागरिकको जीवन यापनको प्रमुख आधार हो । नगरपालिकाको कुल गाहर्थ उत्पादनको ५०% भन्दा बढी क्षेत्र पनि यसैले ओगटेको छ । नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल (२२३.७१ वर्ग किमि) मध्ये १४५.३९ वर्ग किमि (६५%) जमीन खेतियोग्य रहेको छ । क्षेत्रफलको हिसाबले हेर्दा पहाडी भूभाग र प्रशस्त सामुदायिक वनहरु भएतापनि नगरपालिकामा प्रशस्त खेतियोग्य जमीन रहेको देखिन्छ । चैनपुरमा नगदेवाली, अन्नवाली, दहलन, तरकारी र फलफुलहरु (बिषेश गरी सुन्तला जात) उत्पादन हुने गरेका छन् । सिंचाई सुविधा भएको स्थानमा हिउदे र बर्षेगरी २ वालिसम्म खेती हुने गरेको छ । पशुपालन नगरपालिकाको अर्को महत्वपूर्ण आर्थिक क्षेत्र हो । यहाँ गर्मी मौसममा हुने गाई, भैसी, बाख्रा देखि चिसो स्थानमा हुने याक च्याङ्ग्रा र भेडाहरु समेत पालन गरिएको पाईन्छ । चैनपुरमा माछा र मौरी पालनको पनि संभावना रहेको छ । नगरपालिकाका वडा नं ९ र १० वाहेक अन्य सबैजसो वडाहरुमा १-३ वटा सम्म माछा पोखरी भएका घरधुरीहरु छन । मौरीपालन सबै वडाहरुमा भएको देखिन्छ । नगरपालिकाका सबै वडाहरुसम्म सडक पुगेकोले यहाँ कृषि, मत्स्यपालन तथा पशुपालन र यससंग सम्बन्धित उद्योगहरुको ठूलो संभावना रहेको छ ।

४.१.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- भण्डारण सुविधा नभएको र बजारीकरण नभएको ।
- पर्याप्त सिंचाई सुविधा नभएको ।
- परामपरागत, निर्वाहमुखी कृषि र न्यून उत्पादकत्व ।
- अधिकांश कृषकहरुको कम कृषि भूमि र स्वामित्त ।
- खाद्य सुरक्षाको कमी ।
- उच्च उत्पादकत्व भएका पशुपालन नहुनु ।
- उन्नत वीउ, मल र आधुनिक प्रविधिको अभाव ।
- कृषि बजार र सूचनाको अभाव ।
- परामपरागत पशुपालन ।
- स्थानीय स्तरमा पुश पालनको लागि सामाग्रीहरु उपलब्ध नहुनु ।
- बजार र सूचनाको अभाव ।

चुनौतीहरु

- व्यावसायिक तथा जैविक कृषि विकास गर्नु ।
- कृषि क्षेत्रहरुमा सडक तथा यातायातको पूर्वाधार विकास गर्नु ।

- उन्नत पशु, मल, वीउ र प्रविधि ल्याउनु ।
- कृषि र पशुपालनलाई आकर्षक र सम्मानित पेशाको रुपमा विकास गर्नु ।
- वाली विविधिकरण र संघनीकरण गर्नु ।
- वालीनालीमा जंगली जनावरहरुको अतिक्रमण ।
- सम्पूर्ण कृषि योग्य जमिनमा सिंचाइको व्यवस्था गर्नु ।
- खाद्य व्यवहारमा सुधार गरी स्थानीय उत्पादनको उपभोग प्रवृत्ति वढाउनु ।
- कृषि र पशु पकेट क्षेत्रमा यातायात पहुँच पुऱ्याउनु ।
- पशु खाद्य व्यवहारमा सुधार गरी स्थानीय उत्पादनको उपभोग प्रवृत्ति वढाउनु

४.१.३ संभावना तथा अवसर

- धान, मकै, कोदो लगायतका स्थानीय उत्पादनको विस्तार गरि मूल्य श्रृङ्खालामा आवद्ध गर्न सकिने।
- अलैची र कफी जस्ता नगद्धेवालीको व्यवसायिक खेति गर्न सकिने ।
- वैकल्पिक वाली प्रणालीको विकास गरी जंगली जनावरहरुको अतिक्रमण न्यूनिकरण र नियन्त्रण गर्ने सकिने ।
- सुन्तला जातको फलफुल र तरकारीको व्यवसायिक खेतिको सम्भावना ।
- कृषि अधिकांश नागरिक र जनप्रतिनिधिहरूको चासोको विषय रहनु ।
- पशुपालनको विस्तार गरि मूल्य श्रृङ्खालामा आवद्ध गर्न सकिने ।
- दुध र मासु उत्पादनको प्रशस्त संभावना ।
- पशुपालनको लागि उपयुक्त हावापानी ।
- कृषि तथा पशुपालनबाट स्थानीय स्तरमा रोजगारी सृजना र आर्थिक उन्नती गर्ने सकिने ।
- नगरपालिकाको लागि राजश्वको स्रोत बढाउन सकिने ।

४.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- व्यवसायिक कृषि र पशुपालनद्धारा स्थानीय किसानको आयस्तर बृद्धि भै समृद्ध नगरपालिका निर्माणमा योगदान पुऱ्याउने ।

उदेश्य

- कृषि र पशुपालनको आधुनिकीकरण गरी स्थानीय कृषकको जीवन स्तरमा सुधार गर्नु ।

रणनीतिहरु

- व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालनको प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- नगद्धेवालीको प्रर्वद्धन गरिने छ ।
- कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनलाई मूल्य श्रृंखलामा आवद्व गरिने छ ।

- वैकल्पिक वाली प्रणालीको विकास गरी वालीनालीमा जंगली जनावरहरुको अतिक्रमण न्यूनिकरण र नियन्त्रण गरिने छ ।
- स्थानीय विशिष्टिकृत उत्पादनको ब्राण्डिङ र बजारीकरण गरिने छ ।
- कृषि भूमिको संरक्षण गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- कृषि बजारको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
- हिउदे तरकारीको उन्नत विउमा शतप्रतिशत अनुदान दिने ।
- व्यवसायिक चिया तथा कफि खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम गर्ने ।
- प्लाष्टिक टनेल र ग्रिन नेट वितरणमा ५०% अनुदान दिने ।
- जैविक खेती र जैविक मल उत्पादन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- कृषि प्रसार सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- कृषि उपज संकलन केन्द्रहरु निर्माण गर्ने ।
- कृषि प्राविधिक तथा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने ।
- वैकल्पिक वाली प्रणालीको विकास गरी जंगली जनावरको आतंक नियन्त्रण गर्ने ।
- कृषि यन्त्र (मिनिटेलर, थ्रेसर, बस कटर, स्प्रेयर) वितरणमा ५०% अनुदान प्रदान गर्ने ।
- मिनिटेलर मर्मत सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।
- कृषकहरुलाई वेमौसमी खेति गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।
- कृषक तालिम र भ्रमण कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- उच्च मूल्य श्रृङ्खला अभिमुखीकरण कार्यक्रम गर्ने ।
- व्यावसायिक खेतीको लागि पूर्वाधार तयार गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- प्रविधि हस्तान्तरण सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने ।
- कृषि वीमा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- मिनि कृषि ल्याब स्थापना गर्ने ।
- ड्रागन फ्रुट प्रवर्द्धन तथा विस्तार गर्ने ।
- कोल्ड स्टोर निर्माण गर्ने ।
- कृषि पकेट क्षेत्रको विकास गर्ने (वडा नं १, २ र ४ को माथिल्लो क्षेत्रमा जडिबुटि खेती), (वडा नं १, २ ४ र ५ मा अलैची जोन), (वडा नं ५ र ६ मा सुन्तला जोन), (वडा नं ७ ८ र ९ मा उखु, सुन्तला र वदाम क्षेत्र), (वडा नं १० र ११ मा उखु, आप, लिचि, अनार, ड्रागन फ्रुट पकेट क्षेत्र), (वडा नं ३ ४, ५ ६ र ७ मा तरकारी पकेट क्षेत्र), (वडा नं ३ मा कफि पकेट क्षेत्र)
- विशेषज्ञ सहितको घुम्ति सेवा शिविर संचालन गर्ने ।
- कृषि मेला प्रदर्शनी आयोना गर्ने ।
- नमूनाका लागि जैविक कृषि पकेट क्षेत्र विकास गर्न ।
- अनुसन्धान केन्द्र तथा शैक्षिक संस्थाहरुसंगको आवद्धता विकास गर्ने ।

- भू-उपयोग नीति कार्यान्वयन गरी कृषि भूमिको संरक्षण गर्ने ।

४.१.५ अपेक्षित उपलब्धि

- कृषि तथा पशुपंक्षी पकेट क्षेत्रको बिकास भएको हुनेछ ।
- स्थानीय कृषि र पशुजन्य उत्पादन र उत्पादकत्वमा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- स्थानीय कृषि उत्पादनहरुले सहज रुपमा बजार प्राप्त गरेको हुनेछ ।
- चिया, कफि र अलैची जस्ता नगद्धेवालीहरुको प्रवर्द्धन र व्यवसायीकरण भएको हुनेछ ।
- सुन्तला खेतिको विस्तार भै थप कृषकहरु लाभान्वित भएको हुनेछ ।
- कृषकहरुले कृषि यन्त्र, उपकरण, मल, उन्नत जातको बिउ सुलभ रुपमा प्राप्त गरेको हुनेछन ।
- स्थानीय उत्पादनहरुको ब्राण्डिङ भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकामा कृषि प्राविधिक र विज्ञहरुको आवधिक उपलब्ध भएको हुनेछ ।
- कृषि उपकरण र यन्त्रहरुको मर्मत संभार सुविधा स्थानीय स्तरमा उपलब्ध भएको हुनेछ ।
- कृषि उत्पादन संकलन केन्द्र र भण्डारण गृहहरुको निर्माण भएको हुनेछ ।
- कृषि क्षेत्रको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- कृषकहरुको बित्तिय र कृषि सामाग्रीमा सहज पहुँच स्थापित भएको हुनेछ ।
- कृषि भूमिको संरक्षण भएको हुनेछ ।
- स्थानीय दुग्ध उत्पादन र उत्पादकत्वमा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- दुग्ध संकलन केन्द्रहरुको निर्माण भएको हुनेछ ।
- जंगली जनावरहरुबाट वालीनालीको संरक्षण भएको हुनेछ ।
- पशु क्षेत्रको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- दुग्ध चिस्यान केन्द्रको निर्माण भएको हुनेछ ।

४.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- नगरपालिकाको कृषि बिकास रणनीति कार्यान्वयन हुनुपर्ने ।
- कृषि तथा पशुंपन्छी क्षेत्रको विकासको लागि नगरपालिकाको बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा नियमित योजना र कार्यक्रमहरु समावेश गर्नुपर्ने ।
- कृषि बजार र पूर्वाधारहरुको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने ।
- सरकारी, गैरसरकारी र नीजि क्षेत्रको कार्यक्रम र लगानीमा बृद्धि हुनुपर्ने ।
- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान र अन्य रकममा बृद्धि हुनुपर्ने ।
- कृषि सेवा तथा प्रविधि प्रवाहमा वैकल्पिक प्रणालीको प्रयोग भएको हुनुपर्ने ।
- आवश्यक जनशक्ति र कृषि प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघ संस्था र दातृ निकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच कृषि तथा पशुपंक्षी विकासमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।

४.२ सिंचाई

४.२.१ पृष्ठभूमि

कृषि नगरपालिकाको मुख्य आर्थिक र अग्रिणी क्षेत्र भएतापनि नगरपालिका भित्रका सबै कृषि योग्य भूमिहरुमा सिंचाईको व्यवस्था हुन सकेको छैन। कुल खेतियोग्य भूमिमध्ये ६५.४२ वर्ग किमि (४५%) भूभागमा मात्र सिंचाई सुविधा पुगेको छ भने ७९.९७ वर्ग किमि (५५%) भूभागमा हालसम्म पनि सिंचाई सुविधा पुग्ने सकेको छैन। स्थानीय खोलानाला र मुहानहरुबाट स-साना सिंचाई आयोजनाहरु संचालनमा रहेको भएतापनी यी आयोजनाको क्षमताले नगरपालिकाका सम्पूर्ण कृषि भूमिलाई सिंचित गर्न सक्दैन। स्थानीय नदि र खोलानालाहरुबाट सिंचाई आयोजनाहरुको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन गरी सिंचाईको स्थायी पूर्वाधार निर्माण गर्न सकेको खण्डमा नगरपालिकाका कृषकहरुले कृषि उत्पादनबाट ठूलो आर्थिक लाभ लिनुका साथै रोजगारीका अवसरहरु समेत सृजना हुन सक्ने देखिन्छ।

४.२.२ समस्या तथा चुनौती

- नगरपालिकासंग सिंचाईको लागि न्यून बजेट हुनु।
- सिंचाईको लागि भौगोलिक जटिलता।
- स्थानीय नदिर र खोलानालाहरुबाट हुने सिंचाईको संभाव्यता अध्ययन नहुनु।
- ठूला सिंचाई आयोजनाहरु नहुनु।
- स्थानीय कुलो र नहरहरुको आवश्यक मर्मत संभार हुन नसक्नु।
- नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाई आयोजनाको विस्तार हुन नसक्नु।
- पानीजन्य प्रकोप नियन्त्रण गर्नु।

४.२.३ संभावना तथा अवसर

- स्थानीय कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन सकिने।
- परम्परागत रुपमा रहेका स्थानीय नहर र कुलोहरुको आवश्यक मर्मतसंभार गरी सिंचाई सुविधा बढाउन सकिने।
- थोपा सिंचाई गर्न सकिने।
- स्थानीय खोलानालाबाट मध्यम स्तरको सिंचाई आयोजनाहरु संचालन गर्न सकिने।

४.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उप-क्षेत्रगत लक्ष्य

- सम्पूर्ण कृषि योग्य जमीनमा सिंचाई सुविधाको व्यवस्था गरी कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउनु।

उदेश्य

- कृषि योग्य जमीनमा सिंचाई सुविधा पुऱ्याउनु ।

रणनीतिहरु

- सिंचाईको संभाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
- थोपा सिंचाइ प्रणालीको विकास गरी कृषि योग्य भूमिमा सिंचाइ सुविधा विस्तार गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- हिलट्यांक वितरण र थोपा सिंचाई कार्यक्रममा ८५% अनुदान दिने ।
- झुत्रे तुपुवा सिंचाई आयोजना सम्पन्न गर्ने ।
- खहरे ककुवा सिंचाई आयोजना सम्पन्न गर्ने ।
- लिफ्ट सिंचाईको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।
- स्थानीय कृषकहरुको क्षमता विकास गर्ने ।
- नदी तथा खोलानाला नियन्त्रण गर्ने ।
- वायो इन्जिनियरिङ तथा नदी किनारमा वृक्षरोपण गर्ने ।
- सिंचाई सम्बन्धी नीति र ऐनहरु तर्जुमा गर्ने ।
- पहिरो, डुबान, बाढी र नदि कटान नियन्त्रणका लागि गुरुयोजना तर्जुमा गर्ने ।
- स्थानीय पोखरीहरुको संरक्षण गर्ने ।
- संभाव्यता अध्ययनको आधारमा नयाँ सिंचाई आयोजना निर्माण गर्ने ।

४.२.५ अपेक्षित उपलब्धि

- थप २०% कृषि योग्य भूमिमा सिंचाइ सुविधा पुगेको हुनेछ ।
- निर्माणधिन सिंचाई आयोजनाहरु सम्पन्न भएका हुनेछन ।
- थोपा सिंचाईको पूर्वाधारका लागि नगरपालिकाबाट स्थानीय कृषकहरुलाई ८५% अनुदान प्राप्त भएको हुनेछ ।
- नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ अयोजना निर्माण भएको हुनेछ ।
- परम्परागत र पुराना सिंचाई आयोजनाहरुको मर्मत संभार भएको हुनेछ ।
- सिंचाई संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न भै सिंचाई गुरुयोजना कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।
- नदी जन्य प्रकोप नक्साङ्कन र नियन्त्रण भएको हुनेछ ।

४.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।

- नगरपालिकामा आवश्यक जनशक्ति र कृषि प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- सिंचाई आयोजनाको संभाव्यता अध्ययन हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृ निकायहरुको कृषि र सिंचाई पूर्वाधारमा नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- कृषि र सिंचाई आयोजना संचालन सम्बन्धी आवश्यक ऐन र कार्यविधिहरु तर्जुमा हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच कृषि विकास र सिंचाई पूर्वाधार निर्माणमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।

४.३ उद्योग, व्यापार, व्यवसाय तथा आपूर्ति

४.३.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर संखुवासभा जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारी पछी दोस्रो ठूलो बजार हो । नगरपालिकामा चैनपुर बजार, पोखरी बजार र खराङ गरी ३ वटा ठूला बजार केन्द्रहरु छन् । नगरपालिकाका यिनै मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा बढदै गएको शहरीकरण र सडक संजालको विस्तारसंगै चैनपुर नगरपालिकामा नयाँ उद्योग र व्यवसायहरुको संख्या क्रमश बढदै गएको देखिन्छ । स्थानीय स्तरका लघु तथा घरेलु उद्योग, कुटानी पिसानी मिलहरु लगायत केहि निर्यातजन्य उद्योगहरु नै यस नगरपालिकामा रहेका उद्योगहरु हुन । केन्द्रिय तथ्याङ्क विभागको आर्थिक सर्वेक्षण २०१८ को तथ्याङ्कलाई आधार मानेर हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा १०३५ वटा विभिन्न प्रकारका उद्योग तथा व्यवसायहरु संचालनमा रहेको देखिन्छ । चैनपुर नगरपालिका गठन पश्चात २०७९ साल चैत मसान्तसम्म दर्ता भै संचालनमा रहेका उद्योग तथा व्यवसायहरुको संख्या भने ६३९ वटा छन् । यस्ता उद्योगहरुमा पर्यटन तथा होटल सम्बन्धि उद्योगहरुको संख्या ३, उद्योग वाणिज्य २२, व्यापार तथा सेवा ३७७, बैंक तथा वित्तिय संस्था ८ र अन्य सेवा सेवा क्षेत्र २८८ छन् ।

नगरपालिकामा हुने आयात निर्यातको यकिन तथ्याङ्कहरु उपलब्ध नभएपनि अधिकांश निर्माण सामाग्री, वाथरुम फिटिङस, घरको पेन्टस, औषधी, लत्ता कपडा, जुत्ता चप्पल, भाँडाकुडा, श्रृंगार सामाग्री, ईन्धन र खाना पकाउने ग्यास, विद्युतीय सामाग्री, कृषि मल र उपकरण/औजार, सवारी साधन, पार्टपुर्जा आदि जस्ता वस्तुहरु नगरपालिकामा आयात हुने गरेको पाइन्छ भने अलैची, रुद्राक्ष, कफी, सख्खर, करुवा, सुन्तला, अदुवा, अम्लिसो, खयर काठ, असला माछा, खसी, कुराउनी, गाईगोरु नगरपालिकाबाट निर्यात हुने गरेको देखिन्छ । खाँदबारी, काठमाण्डौ, धरान, धनकुटा, विराटनगर, ईटहरी, दमक आदि आयात र निर्यात हुने मुख्य शहरहरु हुन ।

४.३.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- स्थानीय कृषि उत्पादनले बजार र उचित मूल्य नपाउनु ।
- स्थानीय बजारको व्यवस्थापन नहुनु र कमजोर बजार पूर्वाधार ।
- ठूला उद्योगहरु नहुनु ।

- बाहिरी लगानी आउन नसक्नु ।
- अधिकांश घरयासी र खाद्य सामाग्रीहरु बाहिरबाट आपूर्ती हुनु ।
- आयात निर्यात सम्बन्धि तथ्याङ्कको अभाव ।
- नगरपालिकामा उद्योग र उद्यमशिलताको कमी ।
- औद्योगिक पूर्वाधारको कमी ।
- जनशक्तिको अभाव ।
- व्यावसायिक दक्षताको अभाव ।
- स्थानीय व्यापारीहरुको वित्तीय पहुँचको कमी ।

चुनौतीहरु

- उद्यमशिलता विकास गर्नु ।
- कृषि तथा पशुपालनलाई व्यावसायिकता प्रदान गर्नु ।
- बाह्य लगानी भित्र्याउने वातावरणको निर्माण गर्नु ।
- प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताको पहिचान र विकास गर्नु ।
- युवा जनशक्तिलाई उद्यमशिलता तर्फ आकर्षित गराउनु ।
- व्यापार व्यवसायको आकार सानो हुनु ।

४.३.३ संभावना तथा अवसर

- कोशी राजमार्ग र तुम्लिङटार विमानस्थलको सहज पहुँच हुनु ।
- औद्योगिक नीति तर्जुमा गरी नगरपालिका भित्र लघु उद्यम क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माण गरी नगरपालिकामा बाह्य लगानी र कृषिमा तथा पशुपंक्षीमा आधारित नयाँ उद्योगहरु आकर्षित गर्न सकिने ।
- जलविद्युतको हबको रुपमा विकास गर्न सकिने ।
- कृषि, मत्यपालन तथा पशुपंक्षीमा आधारित लघु तथा घरेलु उद्योगहरु स्थापना गर्ने सकिने ।
- स्थानीय कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनहरु कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरुमा निर्यात गर्न सकिने ।
- स्थानीय युवाहरुलाई रोजगारी प्रदान गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्न सकिने ।
- स्थानीय स्तरमा रोजगारी सृजना गरी वैदेशिक रोजगारीको बढदो प्रवृतिलाई कम गर्न सकिने ।
- व्यवसाय कर मार्फत नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्न सकिने ।
- नगरपालिका भित्र हुने बाह्य आपूर्तीलाई न्यूनिकरण गर्न सकिने ।
- स्थानीय हाटबजारहरुमा व्यवस्थित पूर्वाधार निर्माण गरी स्थानीय कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनहरुको बजारीकरण गर्न सकिने ।

४.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- व्यापार व्यवसायको विकास र विस्तार द्वारा कृषिको औधिगिकीकरण, रोजगारी सृजना र आयात प्रतिस्थापना गर्ने ।

उदेश्य

- व्यापार व्यवसाय र उद्योगको विकास गरी रोजगारी र आय वृद्धि गर्नु ।

रणनीतिहरु

- उद्यमशीलताको प्रवर्द्धन गरी स्थानीय उत्पादनमा आधारित लघु तथा घरेलु उद्योगको विकास तथा विस्तार गरिने छ ।
- व्यापार व्यवसायको विकास र विस्तार गरिने छ ।
- काठजन्य उद्योगहरु संचालन गरिने छ ।
- आपूर्ति प्रतिस्थापन गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- चैनपुरे करुवा संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा उत्पादनलाई जोड दिने ।
- औधोगिक एवं व्यापार नीति र कानूनहरु तर्जुमा गर्ने ।
- परम्परागत उद्योगको आधुनिकीकरण र प्रवर्द्धन गर्ने ।
- नेपाली काजग, अल्लो, खाँडी, चुन, फलाम खानी जस्ता स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन र प्रवर्द्धन गर्ने ।
- स्थानीय युवाहरुलाई मोटरसाईकल, मिनि ट्रेलर, ट्याक्टर, जिप, प्लम्विङ, इलेक्ट्रीसियन, कुक, वेटर, चारपांग्रे सवारी, मोवाईल, रेडियो, टिभि, एलसीडी, कम्प्युटर मर्मत सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- चोयाको डोको, डालो, थुन्से, मान्द्रो, नाम्लो, नाङ्लो आदि उत्पादन तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।
- स्थानीय उत्पादनहरूको प्रशोधन, लेवलिङ, ब्राण्डिङ तथा प्याकेजिङ गर्ने ।
- उद्यमशीलता र सीप तथा क्षमता विकास गर्ने ।
- हाट बजारहरुको आधुनिक पूर्वाधार विकास गर्ने ।
- महिलाहरुलाई सिपमुलक तालिम प्रदान गर्ने ।
- औद्योगिक क्षेत्र निर्धारण गरी पूर्वाधारको विकास गर्ने ।
- बजारको नियमित अनुगमन गर्ने ।
- बाह्य लगानी आकर्षण गर्ने ।
- आपूर्ति न्यूनिकरण गर्ने ।

४.३.५ अपेक्षित उपलब्धि

- थप ३५० लघु तथा घरेलु उद्योग स्थापना भएको हुनेछ ।
- थप १५०० जनाले रोजगारी प्राप्त गरेका हुनेछन ।

- लघु तथा घरेलु उद्योगहरुको लागि पूर्वाधार सहितको विशेष क्षेत्रको विकास भएको हुनेछ ।
- स्थानीय युवा र उद्यमीहरुले उद्यम विकास तालिम लिएको हुनेछन ।
- करिब ५०० महिलाहरुले सीपमूलक तालिम लिएका हुनेछन ।
- बाह्य तथा आन्तरिक लगानीको वातावरण सृजना भएको हुनेछ ।
- स्थानीय कृषक र उद्यमीहरुको बजारसम्मको सहज पहुँच स्थापित भएको हुनेछ ।
- हाटबजारहरुको व्यवस्थित पूर्वाधार विकास भएको हुनेछ ।

४.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- औधोगिक क्षेत्रको व्यवस्था भै पूर्वाधार विकास हुनुपर्ने ।
- औधोगिक एवं व्यापार नीति र कानूनहरु तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।
- आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको स्थानीय स्तरमा नै व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- औधोगिक र व्यापार मैत्री कर प्रणाली हुनुपर्ने ।
- उद्योगहरुको लागि कच्चा पदार्थ स्थानीय स्तरमा नै उपलब्ध हुनुपर्ने ।
- स्थानीय उद्यमी व्यवसायीहरुलाई लगानीको लागी सुलभ दरमा ऋण उपलब्ध हुनुपर्ने ।

४.४ श्रम, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षा

४.४.१ पृष्ठभूमि

कृषि र पशुपालन नगरपालिकाको मुख्य श्रम तथा रोजगारीको क्षेत्र हो । यहाँका अधिकांश घरधुरीहरु कृषि, पशुपालन, मत्यपालन, मौरीपालन, स-साना घरेलु उद्योगहरुमा संलग्न रहेका छन भने रोजगारी अन्य स्रोतहरुमा स्थानीय सहकारी संस्था, बैंकहरु, शैक्षिक संस्थाहरु, निर्माण क्षेत्र, होटेल, रेष्टुरेन्ट, थोक तथा खुद्रा व्यापार आदि रहेका छन् । कृषि र निर्माण क्षेत्रमा हुने ज्याला मजदुरी रोजगारी र आम्दानीको अर्को प्रमुख स्रोत हो । ठूला उद्योगहरु नगण्य मात्रामा रहेको र पर्यटन क्षेत्रको खासै विकास नभएकोले यी दुवै क्षेत्रले खासै रोजगारी सृजना गर्न सकेको छैन । स्थानीय युवाहरु ठूलो संख्यामा वैदेशिक रोजगारीमा गएकोले विप्रेषण यस नगरपालिकाका घरधुरीहरुको आम्दानीको अर्को प्रमुख स्रोत हो । नगरपालिकाबाट जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपांग र लोपोउन्मुख जातिहरुको लागि नियमित रुपमा मासिक भत्ता वितरण हुने गरेको छ । शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत अन्य सामाजिक सेवाहरुमा नगरवासीको पहुँच क्रमश बढदै गैरहेको छ ।

४.४.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- ठूला उद्योगहरु नहुनु ।
- पर्यटन क्षेत्रको खासै बिकास हुन नसक्नु ।
- परम्परागत र जिवन निर्वाह खेती र पशुपालन ।
- युवाहरुको विदेश पलायन ।

- रोजगारीको अभाव ।
- बाहिरी लगानी आउन नसक्नु ।

चुनौतीहरु

- आर्थिक रुपमा सक्रिय जनसंख्यालाई स्थानिय स्तरमा नै रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना गर्नु ।
- स्थानीय कृषि उत्पादनलाई बजारको सुनिश्चतता गरी उत्पादनको सहि मूल्यको सुनिश्चितता गरी कृषिमा रोजगारीको अवसर बढाउनु ।
- स्थानीय पर्यटकिय क्षेत्रहरुमा पूर्वाधार निर्माण गरी पर्यटक भित्र्याउनु ।
- श्रम शक्तिको माग र आपूर्ति बीचको सन्तुलन मिलाउनु ।
- श्रम बजारको पहिचान गर्नु ।
- युवाहरुको बढदो विदेश पलायन ।
- विप्रेषणको उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी बढाउनु ।
- तालिम प्राप्त जनशक्तिको निम्ति सहि कामको उपलब्धता गराउनु ।
- रोजगारीको अवसर सम्बन्धि सूचनामा रोजगारी चाहने मानिसको पहुँच स्थापित गर्नु ।
- योगदानमा आधारित सामजिक सुरक्षा प्रणालीमा स्थानीयको पहुँच स्थापित गराउनु ।
- नगरवासीहरुलाई सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्नु ।
- रोजगार उन्मुख शिपहरु पहिचान गरी बेरोजगार युवा युवतीहरुलाई तालिमको अवसर प्रदान गर्नु ।

४.४.३ संभावना तथा अवसर

- स्थानीय उत्पादनमा आधारित उद्योगहरुको स्थापना गरी रोजगारी सृजना गर्न सकिने ।
- पर्यटनको विकास गरी रोजगारीका नयाँ अवसर सृजना गर्न सकिने ।
- आर्थिक गतिविधि बढाउन सकिने ।
- वैदेशिक रोजगारीलाई कम गर्न सकिने ।
- दक्ष जनशक्तिको पलायन रोक्न सकिने ।
- दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न सकिने ।
- स्थानीय उत्पादनले बजार प्राप्त गरी कृषकहरुले उत्पादनको उचित मूल्य पाउन सक्ने ।
- स्थानीय सरकारको राजश्व अभिवृद्धि हुने ।
- स्थानीय उत्पादनलाई ब्राण्डिङ गरी बढी मूल्य प्राप्त गर्न सकिने ।
- नगरवासीहरुलाई सामाजिक सुरक्षा उपलब्ध गराउन सकिने ।

४.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- दक्ष तथा शिपयुक्त मानव संसाधनको विकास गरी रोजगारी बढाउनु ।

उदेश्य

- बेरोजगारी न्यूनिकरण गर्न स्थानीय स्तरमा नै रोजगारीका अवसरहरु सृजना गर्नु ।
- व्यवसायिक शिपमूलक तालिमका अवसरहरु बृद्धि गरी प्रतिस्पर्धी जनशक्तिको विकास गर्नु ।
- पर्यटन क्षेत्रको सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धनबाट आर्थिक लाभ लिनु ।

रणणीतिहरु

- श्रमिकको हक र अधिकारको कानूनी तथा आर्थिक आधार तयार गरिने छ ।
- लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गरी निजी तथा सामुदायिक/सहकारीको माध्यमद्वारा रोजगारीका अवसर निर्माण गरिने छ ।
- पर्यटनलाई आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण रणनीतिको रुपमा लिदै पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी नयाँ रोजगारीको लागि पर्यटकिय गतिविधिहरु बढाइने छ ।
- प्राविधिक शिक्षा, व्यवसायिक तालिम तथा शिपको माध्यमबाट दक्ष जनशक्तिको उत्पादन गरिने छ ।
- वैदेशिक रोजगारीलाई कम खर्चिलो, सुरक्षित र मर्यादित बनाउने र विप्रेषणलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा परिचालन गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- रोजगारीका अवसर बृद्धि गर्ने खालका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- नगरपालिकाको पर्यटन नीति र कार्यविधिहरु निर्माण गर्ने ।
- चैनपुर नगरपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गर्ने ।
- चैनपुरमा पर्यटन सूचनका केन्द्रको स्थापना गर्ने ।
- ट्राभल एजेन्सी र पर्यटक प्रहरीको व्यवस्था गर्ने ।
- चैनपुरमा नगरपालिकाको पहिचान झल्कने खालको पर्यटन द्वार निर्माण गर्ने ।
- स्थानीय युवाहरुलाई मोटरसाईकल, प्लम्विङ, इलेक्ट्रीसियन, कुक, वेटर, पर्यटक गाइड, चारपांग्रे सवारी, मोवाईल, रेडियो, टिभि, एलसीडी, कम्प्युटर मर्मत सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- चैनपुरको पर्यटन विकासको लागि पर्यटन क्षेत्र विकास समितिहरु गठन गर्ने ।
- तुनढाकी, महिम, मैदान र फागुनेमा होम स्टेको पूर्वाधार निर्माण गरी संचालन गर्ने ।
- कृषि पर्यटनलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- ट्रेकिङ रुटहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्न पूर्वाधार तयार गर्ने
- स्थानिय पर्यटकिय क्षेत्रहरुमा पर्यटन पूर्वाधार तयार गर्ने ।
- धार्मिक क्षेत्रहरुमा कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्ने ।
- पर्यटकलाई आकर्षित गर्न प्याकेज कार्यक्रमहरु तयार गर्ने ।
- चैनपुरका पर्यटकिय स्थलहरुबारे जानकारीमुलक होर्डिङ बोर्डहरु खाँदबारी, तुम्लिङटार विमानस्थल, विराटनगर विमानस्थल र कोशी राजमार्गका विभिन्न स्थलहरुमा राख्ने ।

- नगरपालिका भित्रका धार्मिक र पर्यटकिय स्थलहरुको अनलाईन ट्रेसरुट तयार गर्ने ।
- धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलमा फ्री-वाईफाईको पूर्वाधार जडान गर्ने ।
- पर्यटकको आगमनलाई सहज र व्यवस्थित गर्न पर्यटकिय बस र यातायातको व्यवस्था गर्ने ।
- राष्ट्रिय रोजगार नीति तथा श्रमिको हक हित सम्वन्धि कानुन प्रभावकारी रुपमा कार्यन्वयन गर्ने ।
- श्रमिकको कार्य क्षेत्रमा सुरक्षाको मापदण्ड लागू गर्न सहयोग गर्ने ।
- पर्यटकिय पूर्वाधार निर्माण, स्थानीय पर्यटकिय क्षेत्रहरुको सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गरी पर्यटकिय प्याकेज कार्यक्रमहरु बनाई पर्यटनमा रोजगारीको सृजना गर्ने ।
- कम्तिमा एउटा बहु-विषयगत शिप विकास तालिम केन्द्र स्थापना गर्ने ।
- रोजगार केन्द्रलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- सामाजिक सुरक्षा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई सफल बनाउन समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- विप्रेषणलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी गर्न आवश्यक नीति र विश्वासिलो संयन्त्र निर्माण गर्ने ।
- नगरपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारमा जानेका निम्ति श्रम क्षेत्र निर्धारण गरी उपयुक्त पूर्व तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, लाभप्रद र मर्यादित बनाउन नगरपालिकाबाट नियमित अनुगमनको व्यवस्था गर्ने ।
- कृषि, पशुपालन लगायत अन्य स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरु स्थापना गरी नगरपालिका भित्रै रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने ।

४.४.५ अपेक्षित उपलब्धि

- ५०% आर्थिक रुपमा सकृय जनसंख्यालाइ नगरपालिका भित्रै कृषि, पर्यटन र व्यापार व्यवसाय क्षेत्रमा रोजगारीको अवसर सिर्जना हुनेछ ।
- श्रमिकहरुको श्रम, मर्यादा, सम्मान र जिवनस्तर बढेको हुनेछ ।
- नगरपालिकाका पर्यटकिय स्थलहरुको प्रचारप्रसार भै पर्यटकको आगमनमा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- नगरपालिका भित्र पर्यटनको विकास भै पर्यटन क्षेत्रमा नयाँ रोजगारीको अवसर सृजना भएको हुनेछ ।
- श्रम र कामदार प्रति असल सम्बन्ध स्थापना हुनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारी व्यवस्थित, मर्यादित र सुक्षित भएको हुनेछ ।
- विप्रेषण उत्पादन क्षेत्रमा लगानी भै श्रमिकको जिवनस्तरमा स्तरोउन्नती भएको हुनेछ ।

४.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- आवश्यक दक्ष जनशक्ति र प्राविधिकहरुको सहज आपूर्ती हुनुपर्ने ।
- स्थानीय कृषि उत्पादनले सहज बजार प्राप्त गरी किसानहरुले उत्पादनको सहि मूल्य प्राप्त गरेको हुनुपर्ने।
- नगरपालिका भित्रै रोजगारीको अवसरहरु सृजना हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाका पर्यटनसंग सम्बन्धित पूर्वाधारहरुको विकास भएको हुनुपर्ने ।

- पर्यटन विकासको लागि नीजि क्षेत्रको प्रशस्त लगानी भएको हुनेपर्ने ।
- नगरपालिकामा सुरक्षित र सहज लगानीको वातावरण हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच श्रम, रोजगारी सृजना र नागरिकको सामाजिक सुरक्षामा आवश्य समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।

परिच्छेद ५: सामाजिक क्षेत्र

५.१ स्वास्थ्य तथा पोषण

५.१.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर नगरपालिकामा नगरवासीहरुले प्राथमिक र आधारभूत तहको स्वास्थ्य सेवा नगरपालिकाका स्वास्थ्य चौकीहरुबाटै प्राप्त गर्ने गरेका छन् । चैनपुर नगरपालिका वडा नं ६ हस्पिटल चौक स्थित प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा चाहि प्रसुती सेवा, ल्याव सेवा, क्लिनिक सेवा, एक्सरे सेवा, परिवार नियोजन सेवा, परामर्श सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा, एम्बुलेन्स र इमेरजेन्सी सेवा समेत रहेको छ जसले गर्दा प्राथमिक तहको स्वास्थ्य सेवा चैनपुर बजारमा उपलब्ध रहेको छ । अन्य वडाहरुमा रहेका स्वास्थ्य एकाई, स्वास्थ्य चौकी र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा चाहि प्रसुती, ल्याव, एक्सरे, इमरजेन्सी जस्ता सेवाहरु उपलब्ध छैन् । जसले गर्दा वडावासीहरु प्राथमिक तहको स्वास्थ्य उपचारको लागि चैनपुर बजार नै पुग्नुपर्ने बाध्यता छ । दीर्घ र गम्भिर प्रकारका रोगको उपचारको लागी नगरवासीहरु कोशी प्रदेशका धरान र बिराटनगर जस्ता ठूला शहरहरु या राजधानी काठमाण्डौ जाने गरेका छन् । खाँदबारीमा जिल्ला अस्पताल भएतापनि कोशी राजमार्गको सहज पहुँच र यातयातको सुविधाले चैनपुरवासीहरु उपचारको लागि खाँदबारी भन्दा विपि कोईराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान धरान या विराटनगर नै जाने गरेका छन् । कृषिको लागि उपयुक्त मौसम र अधिकांश नगरवासीहरुको आफ्नै केहि खेतियोग्य जमीन भएतापनि नगरपालिकामा बर्षैभरी खानपुग्ने घरधुरीको संख्या भने न्यून रहेको छ ।

५.१.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- सरकारी स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसारको उपकरण, भौतिक पूर्वाधआर र विशेषज्ञ चिकित्सकको अभाव ।
- वडा र ग्रामिण क्षेत्रमा रहेका सरकारी स्वास्थ्य चौकीहरुको अवस्था नाजुक रहनु ।
- गम्भिर प्रकारको रोगको उपचार हुन नसक्नु ।
- निशुल्क तथा अत्यावश्यक औषधीको पर्याप्त मात्रामा सर्वयाम उपलब्ध नहुनु ।
- Cold chain maintain गर्ने सुविधा नहुनु ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा महिलाहरूको स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा कमजोर पहुँच ।
- कुपोषण, उच्च उक्तचाप, मुटुरोग, मधुमेह, दम, मृगौला खराबी जस्ता स्वास्थ्य समस्या रहनु ।
- स्वास्थ्य र पोषण सम्बन्धी चेतनाको कमी ।
- गरिबी ।
- बर्षैभरी खान पुग्ने घरिपरिवारको संख्या न्यून हुनु ।

चुनौतीहरु

- पूर्ण खोपको कार्यान्वयन गर्नु ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई सबैको पहुँच भित्र ल्याउनु ।
- सबै सुत्केरी सेवालाई संस्थागत दायरामा ल्याउनु ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत तथा अत्यावश्यक औषधि निशुल्क रुपमा सर्वयाम उपलब्ध गराउनु ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आधारभूत सुविधा युक्त औजार/उपकरण, दक्ष जनशक्ति र पूर्वाधार पुऱ्याउनु ।
- स्वास्थ्य वीमालाई सबै नागरिकको दायरामा पुऱ्याउनु ।
- जडिवुट्टीमा आधारित तथा स्थानीय उपचार प्रणालीलाई स्वास्थ्य संस्थाको दायरामा ल्याई व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउनु ।
- खाद्य सेचतना तथा खाद्य व्यवहार सुधारलाई स्वास्थ्य प्रणालीको अङ्गको रुपमा विकास गर्नु ।
- स्वास्थ्य सेवा बारे जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु ।
- महिलाहरुमा पाठेघरजन्य समस्या बढनु ।
- भएका स्वास्थ्य केन्द्रलाई स्तरोउन्नती गरी स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि मापदण्ड पुरा गर्नु ।

५.१.३ संभावना तथा अवसर

- पूर्वाधारहरुको विकास गरी स्वास्थ्य सेवामा स्थानीय नागरिकहरुको सहज पहुँच स्थापन गर्न सकिने ।
- स्थानीय स्वास्थ्य चौकीहरुको स्तरोउन्नती हुँदै गरेको ।
- स्वास्थ्य सचेतनामा बृद्धि गर्न सकिने ।
- स्थानीय उत्पादनमा बृद्धि गरी खाद्य सुरक्षाको स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने ।

५.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- स्वास्थ्य सेवामा सम्पूर्ण नगरवासीको पहुँच स्थापित गरी गुणस्तरिय र सुलभ स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने ।

उदेश्य

- गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा तथा पोषणलाई सबैको पहुँचमा पुऱ्याउनु ।

रणणीतिहरु

- आधारभूत स्वास्थ्यमा समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गरिने छ ।
- स्थानीय स्वास्थ्य चौकीहरुको स्तरोउन्नती गरिने छ ।

- नगरपालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट वितरण हुने निशुल्क औषधीमा सम्पूर्ण नगरवासीहरुको सहज पहुँच स्थापित गरिने छ ।
- स्वास्थ्य बिमा सेवा सबै नगरवासीको पहुँचमा पुऱ्याइने छ ।
- रिफरल स्वास्थ्य सेवाको पहुँचलाई सहज बनाइने छ ।
- वैकल्पिक स्वास्थ्य सेवाको प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- स्थानीय विद्यालहरुमा वितरण हुने दिवा खाजामा पोषणको मात्रा सुनिश्चित गरिने छ ।
- स्वास्थ्य तथा पोषण चेतना अभिवृद्धि गरिने छ ।
- एम्बुलेन्स सेवालाई प्रभावकारी, निशुल्क र सर्वसुलभ बनाइने छ ।
- खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- नगरपालिकाको स्वास्थ्य नीति तर्जुमा गर्ने ।
- नगरपालिकामा भएको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई स्तरोउन्नती गरी २५ शैयाको अस्पताल निर्माण गर्ने ।
- स्वास्थ्य र पोषण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।
- आधारभूत औषधीहरु सर्वसुलभ रुपमा नगरपालिकामा नै उपलब्ध हुने व्यवस्था गर्ने ।
- नगरपालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा दरबन्दी अनुसारको कर्मचारी, औजार, उपकरण र प्राविधिकहरुको व्यवस्था गर्ने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य केद्रहरुमा आवश्यक्ताको आधारमा बर्थिङ सेन्टर र कर्मचारी आवास निर्माण गरी २४ घण्टा सेवा प्रदान गर्ने ।
- नगरपालिकाको स्वास्थ्य प्रोफाईल तयार गर्ने ।
- खोप कार्यक्रम र स्वास्थ्य घुम्ति सेवा नियमित रुपमा संचालन गर्ने ।
- विद्यमान स्वास्थ्य चौकीहरुमा चिस्यान भण्डारको व्यवस्था गर्ने ।
- रेफरल अस्पतालको लागि विशेषज्ञ अस्पतालसंग समन्वय गर्ने ।
- खरांग स्वास्थ्य चौकी र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको भवन निर्माण गर्ने ।
- शहरी स्वास्थ्य केन्द्र सातटारेलाई प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा स्तरोउन्नती गर्ने ।
- चैनपुरमा मुख्य बजार क्षेत्रहरु पोखरी, खराङ र चैनपुरमा योगा हल निर्माण गर्ने ।
- सबै नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य बिमा सेवामा आबद्ध गर्ने ।
- सबै स्वास्थ्य चौकीहरुमा ल्याब सेवा संचालन गर्ने ।
- स्वास्थ्य चौकीहरु अन्तरगत खोप केन्द्र भवन नभएको ठाउँमा खोप केन्द्र निर्माण गर्ने ।
- चैनपुर अस्पतालमा डिजिटल भिडियो एक्सरे मेसिन तथा ल्याबको लागि बायोकिमिस्ट्री एनालाईजर तथा अन्य उपकरण खरिद गर्ने ।
- विद्यालयमा संचालन भएको दिवा खाजाको पोषणको अवस्था अनुगमन गरी सुदृढ गर्ने ।
- स्वास्थ्य चौकी र अस्पतालहरुबाट निस्कने फोहोरको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।

- आयुर्वेद औषधालयको भवन निर्माण गरी आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।
- नगरपालिकाका वडाहरुमा प्रत्येक बर्ष बिशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य सिविर संचालन गर्ने ।
- प्रत्येक वडामा व्यायामशाला निर्माण गर्ने ।
- पोष्टमार्टमको भवन निर्माण गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुत्केरी हुन निशुल्क एम्बुलेन्सको सेवा प्रदान गर्ने ।
- नगरपालिकामा भएको पुरानो एम्बुलेन्सलाई विस्थापित गर्दै नयाँ एम्बुलेन्स खरिद गर्ने ।
- भूमिको संरक्षण र प्रवर्द्वन गर्ने ।
- प्राकृतिक स्रोतहरुको दोहन कम गर्ने ।
- माटोको उर्वरा शक्ति बढाउने ।
- उन्नत वालीको प्रयोग गर्ने र बाली बिमा गर्ने ।
- शिक्षित युवा किसानहरूलाई कृषि व्यवसायमा आकर्षित गर्ने ।
- खाद्यन्न वैंकहरुबाट सुफत मूल्यमा स्थानीय जनतालाई खाद्यान्न उपलब्ध गराउने ।
- खाद्यान्न संकटबाट मुक्ति पाउनका लागि किसानदेखि उपभोक्तासम्मको आपूर्ती शृंखलामा कार्य गर्न सबैले विशेष भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- खाद्यान्न, दूध, मासु, माछा, फलफूल, तरकारी तथा खाद्य तेलको गुणस्तर कायम गर्न खाद्यान्न गुणस्तर कानुन बनाएर कडाइसाथ लागु गर्ने ।
- लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणाली अन्तर्गत गरिब तथा अति गरिब परिवारहरूलाई सुफत मूल्यमा खाद्यान्न उपलब्ध गराउने ।

५.१.५ अपेक्षित उपलब्धि

- पूर्ण खोपयुक्त नगरपालिका घोषित भएको हुनेछ ।
- २५ शैयाको सरकारी अस्पताल निर्माण भएको हुनेछ ।
- निशुल्क एम्बुलेन्स सेवामा सबै वडावासीहरुको पहुँच स्थापित भएको हुनेछ ।
- विद्यमान स्वास्थ्य चौकीहरुको स्तरोउन्नती भएको हुनेछ ।
- आयुर्वेदिक औषधालयको भवन निर्माण भएको हुनेछ ।
- विद्यमान स्वास्थ्य चौकीहरुमा चिकित्सक र स्वास्थ्य उपकरणको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- सबै स्वास्थ्य सेवामा आधारभूत सुविधा तथा प्रसूति सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ ।
- १ घण्टाको दुरी भित्र ९०% नागरिकको स्वास्थ्य संस्थामा पहुँच भएको हुनेछ ।
- रिफरल अस्पतालसँग सहकार्य सम्झौता भएको हुनेछ ।
- स्वास्थ्य बीमाको पहुँच ७५% जनसंख्यामा स्थापित भएको हुनेछ ।
- ९०% भन्दा बढी महिलाले संस्थागत सुत्केरी सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन ।
- बाल कुपोषण दर १०% मा झरेको हुनेछ ।
- झाडा पखालाको संक्रमण दर प्रतिहजार १५ जनामा झरेको हुनेछ ।
- भिटामिन ए प्राप्त गर्ने बालबालिका ९८% प्रतिशत पुगेको हुनेछ ।

- सरुवा रोग उल्लेख्य रुपमा घटेको हुनेछ ।
- सबै विद्यालयमा पोषण स्वास्थ्य कार्यक्रम पुगेको हुनेछ ।
- स्थानीय नागरिकहरुको खाद्य सुरक्षाको स्थितिमा सुधार आएको हुनेछ ।

५.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- नगरपालिकामा स्वास्थ्य विमाको कार्यक्रम पूर्ण रुपमा लागू भएको हुनेछ ।
- स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नगरवासीको सहज पहुँच स्थापित भएको हुनेछ ।
- स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्तरोउन्नती भै स्वास्थ्य उपकरण र आवश्यक चिकित्सकको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तर्जुमा भएको हुनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका गरिब, अति गरिब घरधुरी र समुदायहरुको स्थानीय सरकारबाट खाद्य सुरक्षाको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनेछ ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच नगरवासीको स्वास्थ्य सेवा र पोषणमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ।

५.२ शिक्षा, विज्ञान तथा नवप्रवर्तन

५.२.१ पृष्ठभूमि

जिल्ला सदरमुकाम पछीको दोस्रो ठूलो बजार, वडा र स-साना वस्तीहरुसम्म सडकको पहुचका साथै सवै वडा र प्रमुख वस्तीहरुसम्म विद्यालयको वितरण भएकोले नगरवासीहरुको विद्यालय शिक्षामा राम्रो पहुच रहेको देखिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकाको साक्षरता दर ७९.५१% छ । कुल साक्षर जनसख्या मध्ये पुरुष साक्षरता दर ८६.१०% र महिला साक्षरता दर ७३.२७% छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को राष्ट्रिय साक्षरता दरसंग (७६.३%) तुलना गरेर हेर्दा चैनपुर नगरपालिकाको साक्षरता दर करिब ३% बढी देखिन्छ । अघिल्लो जनणगनाको साक्षरता दरसंग तुलना गरेर हेर्दा बिगत १० बर्षमा चैनपुर नगरपालिकाको साक्षरता दर ८% ले बृद्धि भएको देखिन्छ । चैनपुर नगरपालिकामा ६४ विद्याहरु संचालनमा रहेका छन् जसमा ५९ वटा सामुदायिक विद्यालय र ५ वटा नीजि विद्यालयहरु छन् । तहगत हिसाबले हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा ९ वटा माध्यमिक र ५५ वटा आधारभूत विद्यालयहरु छन् । चैनपुरमा जिल्लाकै पुरानो संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पस समेत रहेको छ ।

५.२.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- स्थानीय दलित, आदिवासी र पिछडिएको वर्गमा न्यून साक्षरता ।

- कमजोर शैक्षिक पूर्वाधार ।
- दक्ष शैक्षिक जनशक्तिको अभाव ।
- विद्यालयका भौतिक पूर्वाधार अपाङ्ग मैत्री नहुनु ।
- प्राविधिक विद्यालय नहुनु ।
- वाल विकास केन्द्र व्यवस्थित नहुनु ।
- गणित, विज्ञान तथा अंग्रेजी शिक्षकको कमी ।
- लक्षित समुहका वालवालिकाको विशेष शिक्षामा पहुँचको कमी ।
- गुणस्तरीय शिक्षामा कमजोर पहुँच ।
- शिक्षकहरूमा पेशागत दक्षतामा कमी हुनु ।
- मातृ भाषामा शिक्षा नहुनु ।
- छात्रा एवं अपाङ्गता मैत्री शौचालय न्यून रहेको ।
- स्पोर्ट विधामा आधारित क्रियाकलापहरुमा आधारित पढाई सिकाई नहुनु ।

चुनौतीहरु

- समावेशी र गुणस्तरिय शिक्षाको पहुँचको सुनिश्चितता ।
- कक्षा छाड्ने र दोहोऱ्याउने दर घटाउनु ।
- प्राविधिक शिक्षा र विशेष शिक्षाको पहुँच बढाउनु ।
- शैक्षिक पूर्वाधारको विकास गर्नु ।
- शिक्षण र सिकाई दरमा सुधार गर्नु ।
- विषयगत शिक्षकलाई पुर्नताजगी तालिम प्रदान गर्नु ।
- गुणस्तरीय र प्रतिस्पर्धात्मक शिक्षाको उपलब्धता बढाउनु ।
- दरबन्दी अनुसार शिक्षक पदपूर्ति गर्नु ।
- स्थानीय स्तरमा नै गुणस्तरीय शिक्षाको अवसर बढाउनु ।

५.२.३ संभावना तथा अवसर

- शैक्षिक वातावरण, पूर्वाधार र सामाग्रीहरुको व्यवस्था गरी साक्षरता बृद्धि गर्न सकिने ।
- शैक्षिक जनशक्ति उत्पादन गरी स्थानीय जनशक्तिको मागलाई पूर्ति गर्न सकिने ।
- खेलकुद र अतिरिक्त क्रियाकलापको पढाई सिकाईले व्यक्तिको शारीरिक सवलता ल्याउने ।
- खेल र खेलाडीको क्षमता बृद्धि अनुसार सवल जनशक्ति बृद्धिमा सघाउने ।
- चैनपुरलाई जिल्लाकै शैक्षिक केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने सकिने ।

५.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- प्रतिस्पर्धी र उद्यमशील जनशक्ति उत्पादन गरी समृद्धि हासिल गर्ने ।

उदेश्य

- गुणस्तरिय शिक्षामा समतामूलक पहुँच स्थापित गर्नु ।
- प्राविधिक, व्यवसायिक, शिपयुक्त एवं व्यवहारिक शिक्षाको विकास एवं विस्तार गर्नु ।

रणनीतिहरु

- आधारभूत सुविधा सहितको शैक्षिक पूर्वाधारको विकास गरिने छ ।
- शिक्षामा समतामूलक पहुँच स्थापित गरिने छ ।
- शिक्षण सिकाई दर बढाइने छ ।
- प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको विकास र विस्तार गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- शिक्षा उपसमिति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- विद्यालयका भौतिक पूर्वाधारको मर्मत र स्तरोउन्नती गर्ने ।
- विद्यालयमा वालमैत्री, अपाङ्गता मैत्री र महिला मैत्री संरचना विकास गर्ने ।
- प्रत्येक विद्यालयमा फिल्टर सहितको खानेपानीको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
- हरेक विद्यालयमा धारा सहितको ट्यांकी राखी नियमित हात धुने व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालय कलर कोड अनुसार विद्यालयहरुको रंगरोगन गरी विद्यालयलाई पहिचान योग्य बनाउने ।
- सबै विद्यालयहरुमा उच्च गतिको इन्टरनेट जडान गर्ने ।
- अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गरी विद्यालय उमेर समुहका शतप्रतिशत बालबालिका विद्यालयको पहुँचमा ल्याउने ।
- सामाजिक शिक्षा बिषयमा प्रयोगात्मक ज्ञानका निमित्त शैक्षिक भ्रमणको व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालयहरुमा हुने खर्च र सामाग्री व्यवस्थापनका निमित्त लेखा व्यवस्थापन, जिन्सी व्यवस्थापन र पुस्तकालय व्यवस्थापनलाई डिजिटल व्यवस्थापन गर्न सफ्टवेयर खरिद गरी वितरण गर्ने ।
- विद्यालयमा बालबालिकाको स्वास्थ्य अवस्थाको नियमित चेकजाँच गर्न विद्यालय नर्सको व्यवस्था गरी प्राथमिक स्वास्थ्य सामग्री उपलब्ध गराउने ।
- विद्यालयहरुमा डिजिटल शैक्षिक सामाग्री उपलब्ध गराउने ।
- विद्यालयहरुमा सिसि टिभि क्यामरा जडान गर्ने ।
- वहुप्राविधिक शिक्षालयको स्थापना गर्ने ।
- विद्यालयहरुमा शैक्षिक दरबन्दी अभाव न्यून गर्न नगरपालिकाबाट विद्यालयहरुलाई दिदै आएको SRT का आधारमा दरबन्दी एवं अनुदानलाई निरन्ततरता दिने ।
- सूचना प्रविधि तथा कम्प्युटर ल्याव स्थापना गर्ने ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागू गर्ने ।
- सामाजिक लेखापरीक्षण गर्ने ।
- शिक्षक तालिम संचालन गर्ने ।

- छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने ।
- लक्षित वर्गहरुलाई अनौपचारिक कक्षाहरु संचालन गर्ने ।
- नगरस्तरिय भलिबल र फुटबल प्रतियोगिताहरु नियमित संचालन गर्ने ।
- आधारभूत तह स्तरिय रनिंग शिल्ड प्रतियोगिता संचालन गर्ने ।
- खेलकुद बिकासको लागि स्थानीय विद्यालयका खेल मैदानहरुको स्तरोउन्नती गर्ने ।
- सार्वजनिक पुस्तकालय स्थापना गर्ने ।
- स्थानीय युवाल क्लबहरुलाई आवश्यक आर्थिक र भौतिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।

५.२.५ अपेक्षित उपलब्धि

- वहु प्राविधिक शिक्षालय स्थापना भएको हुनेछ ।
- साक्षरता दर ९०% प्रतिशत पुगेको हुने ।
- आधारभूत तहको खुद भर्ना दर ९८% प्रतिशत पुगेको हुनेछ ।
- माध्यमिक तहको खुद भर्ना दर ७५% पुगेको हुनेछ ।
- विद्यालयमा रहने औसत अवधि ८ बर्ष पुगेको हुनेछ ।
- १०+२ सम्मको औसत शैक्षिक उपलब्धि ५% बर्षको हुनेछ ।
- विद्यालय छाडने दरमा उल्लेख्य कमी आएको हुनेछ ।
- हरेक माध्यामिक तहको विद्यालयमा स्मार्ट शैक्षिक सामाग्री, कम्प्यूटर ल्याव, विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना भएको हुनेछ ।
- एस.ई.ई परीक्षामा सबै विद्यार्थी “वी” भन्दा माथिको श्रेणीमा उतीर्ण भएको हुनेछ ।
- सबै शिक्षकहरुले तालिम प्राप्त गरेका हुनेछ ।
- दरबन्दी अनुसार शिक्षकहरुको पदपूर्ती भएको हुनेछ ।
- अनौपचारिक शिक्षा मार्तफ प्रौढहरुको साक्षरता दर बढेको हुनेछ ।
- सार्वजनिक पुस्तकालय स्थापन भएको हुनेछ ।
- भलिबल र फुटबल जस्ता खेल प्रतियोगिताहरु निममित रुपमा संचालन भएको हुनेछ ।
- विद्यालयमा बालबालिकाको स्वास्थ्य अवस्थाको नियमित चेकजाँच गर्न विद्यालय नर्सको व्यवस्था भै प्राथमिक स्वास्थ्य सामग्री उपलब्ध भएको हुनेछ ।
- विद्यालयहरुमा हुने खर्च र सामाग्री व्यवस्थापनका निमित्त लेखा व्यवस्थापन, जिन्सी व्यवस्थापन र पुस्तकालय व्यवस्थापनको सफ्टवेयर जडान भएको हुनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयमा फिल्टर सहितको खानेपानीको पूर्वाधार निर्माण भएको हुनेछ ।
- हरेक विद्यालयमा धारा सहितको ट्यांकी राखी नियमित हात धुने व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- सबै विद्यालयहरुमा उच्च गतिको इन्टरनेट जडान भएको हुनेछ ।
- सबै विद्यालयहरुमा छात्रा मैत्री शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- जिर्ण विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधारको मर्मत र स्तरोउन्नती भएको हुनेछ ।
- विद्यालयहरुमा सिसिटीभी जडान भएको हुनेछ ।

- स्थानीय युवा क्लबहरु सवल र सक्षम भएको हुनेछ ।

५.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- स्थानीय शैक्षिक संस्थाहरुमा आवश्यक जनशक्तिहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- बहुप्राविधिक शिक्षालयको स्थापना हुनुपर्ने ।
- स्थानीय शैक्षिक संस्थाहरुको भौतिक पूर्वाधारको स्तरोउन्नती हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच नगरपालिकाको शैक्षिक विकासमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको शिक्षामा लगानी वृद्धि गर्नुपर्ने ।
- हरेक माध्यामिक तहको विद्यालयमा, स्मार्ट शैक्षिक समाग्री, कम्प्यूटर ल्याव र विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गर्नुपर्ने ।

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

५.३.१ पृष्ठभूमि

खानेपानी नगरवासीको आधारभूत आवश्यक्ता हो । स्थानीय खोलानाला र मूलहरु मार्फत धारा/पाइपबाट बितरण हुने पानी चैनपुरवासीको खानेपानीको मुख्य स्रोतहरु हुन् । तर जलवायु परिवर्तन र सुख्खा खडेरीको कारण नगरपालिकाका धेरै पानीका मुहान र धाराहरु सुक्दै गैरहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्कलाई हेर्दा चैनपुर नगरपालिकामा बसोबास गर्ने कुल ६६४८ घरधुरी मध्ये करिब ८०% घरधुरीमा धारा/पाईपको पानी पुगेको देखिन्छ जसले नगरवासीको खानेपानीमा राम्रो पहुँच रहेको दखिन्छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार नगरपालिकामा ९८% भन्दा बढी घरधुरीले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । नगरपालिकामा रहेका कुल घरधुरी मध्ये केवल ८२ वटा घरधुरीमा (१.८%) मात्र शौचालय नभएको अवस्था छ । नगरपालिकाको चैनपुर बजार क्षेत्रमा त्रिमुर्ती चौक देखि त्रिचोक सम्म करिब ५०० मिटर मूल बजार क्षेत्रमा मात्र ढलको व्यवस्था भएतापनि बजारको अन्य वस्तीहरुमा ढल र नालीहरुको व्यवस्था छैन । चैनपुर, पोखरी र खराङ बजार क्षेत्रका केहि स्थानमा डस्टबिनको व्यवस्था रहेको छ भने हाल नगरपालिकाले प्रत्येक मंगलबार आफै वडाका मुख्य चौक र वस्तीहरुबाट फोहोर संकलन गरी वडा नं ६ स्थित आईतबारे थानमा रहेको अस्थाई डम्पिङ साइटमा संकलित फोहोर विसर्जन गर्ने गरेको छ । नगरपालिकाबाट सबै वडा र वस्तीहरुका प्रत्येक घरधुरीहरुबाट फोहोर संकलन भैनसकेकोले ग्रामिण र दुरदराजका क्षेत्रहरुमा स्थानीय घरहरुबाट निस्कने फोहोरमैलाहरु गोबरको खाडीमा फाल्ने र जलाउने गरेका छन् । चैनपुर नगरपालिकाका बिहिबारे, तातोपानीन, शुक्रबारे हटिया, चैनपुर बसपार्क, पोखरी बसपार्क र खरांग मंगलबारे हटिया क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालयहरुको व्यवस्था रहेको छ । चैनपुर खुल्ला दिशा मुक्त नगरपालिका घोषणा भैसकेको छ ।

५.३.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- प्राकृतिक एवं मानवजन्य कारणले पानीका श्रोत तथा मुहानहरूमा ह्रास आएको ।
- जनचेतनाको कमि हुनु ।
- सम्पूर्ण घरधुरीमा धाराको पानी वितरण नहुनु ।
- खानेपानी वितरण मापदण्ड अनुसार नहुनु ।
- स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था नहुँदा पानीजन्य रोगहरू वढ्नु ।
- व्यक्तिगत तथा सामुदायिक सरसफाइको अभ्यास कमजोर हुनु ।
- फोहोरमैलाको दिर्घकालिन व्यवस्था नभएको ।

चुनौतीहरु

- "एक घर एक धारा" नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु ।
- स्वच्छ पानीको वितरण गर्नु ।
- स्थानीय खानेपानीका मुहान र स्रोतहरुको संरक्षण गर्नु ।
- खानेपानी प्रणालीको दीगो व्यवस्थापन गर्नु ।
- सरसफाइको अभ्यास वढाउनु ।
- फोहोरमैला संकलनको व्यवस्था सबै वडा र घरधुरीमा पुऱ्याउनु ।

५.३.३ संभावना तथा अवसर

- "एक घर एक धारा" नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन भै सबै घरधुरीमा खानेपानीको पहुँच स्थापित हुनु ।
- स्वच्छ पानीको वितरण हुने ।
- खानेपानी प्रणालीको दीगो व्यवस्थापन हुने ।
- फोहोरमैलाको दिर्घकालिन व्यवस्थापन हुने ।
- सरसफाइको अभ्यास वढने ।

५.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईको व्यवस्था गर्नु ।

उदेश्य

- सम्पूर्ण घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी पहुँच स्थापित गरी नियमित सरसफाईको व्यवस्था गर्नु ।

रणनीतिहरु

- एक घर एक धाराको अवधारणा अनुसार स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराइने छ ।
- फोहोरमैलाको दिर्घकालिन व्यवस्थापनका साथै सरसफाइको अभ्यास वढाइने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- पोखरी र चैनपुरमा रहेका फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्रलाई व्यवस्थापन गर्ने ।
- खानेपानी तथा सरसफाई गुरुयोजना तर्जुमा गर्ने ।
- स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।
- हाल बजार क्षेत्रबाट शुरुभएको फोहोरमैला संकलन कार्यलाई अन्य वडा र वस्तीहरुमा विस्तार गर्ने ।
- खानेपानीका श्रोतहरुको संरक्षण गर्ने ।
- एक घर एक धाराको लागि पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
- खानेपानीका विद्यमान संरचनाहरु मर्मत गर्ने ।
- दक्ष जनशक्ति उत्पादन तथा सचेतना तालिम संचालन गर्ने ।
- आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन र नीति निर्माणको लागि अन्तर सरकार समन्वय गर्ने ।
- खानेपानी अपुग भएका वडा र वस्तीहरुको लागि नयाँ खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने ।
- खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुलाई प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- फोहोरमैलालाई स्रोतमै व्यवस्थापनको लागि सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- फोहर पानीको उचित व्यवस्थापन गरी वातावरण स्वच्छ राख्ने ।
- मुख्य बजार केन्द्रहरुमा सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण गर्ने ।
- सरसफाई सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

५.३.५ अपेक्षित उपलब्धि

- खानेपानी तथा सरसफाइ गुरुयोजना तर्जुमा भै कार्यान्वियन भएको हुनेछ ।
- पोखरी र चैनपुरमा भएको फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्रको व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।
- आधुनिक स्यानिटरी ल्याण्ड फिल साइटको लागि संभाव्यता अध्ययन भै पूर्वाधार निर्माणको कार्य अगाडी बढेको हुनेछ ।
- खानेपानीको श्रोतहरुको संरक्षण भएको हुनेछ ।
- सबै घर परिवारमा पाइपद्वारा खानेपानी वितरण भै एक घर एक धारा भएको हुनेछ ।
- खानेपानी नपुगेका वडा र वस्तीहरुमा नयाँ खानेपानी आयोजना निर्माण भएको हुनेछ ।
- सबै घरमा व्यवस्थित चर्पी हुनेछ ।
- सरसफाइको अवस्थामा उल्लेख्य सुधार भएको हुनेछ ।
- मुख्य बजार केन्द्रहरुमा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण भएको हुनेछ ।

- खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धि जनचेतनाको विकास भएको हुनेछ ।
- स्थानीय घरधुरीबाट निस्कने फोहोरहरु स्रोतमै व्यवस्थापन हुने प्रकयाको थालनी भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाका मुख्य वस्ती र बजारहरुमा सम्पूर्ण घरधुरीबाट नियमित रुपमा फोहोरमैला संकलन भएको हुनेछ ।

५.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संभाव्यता अध्ययनको आधारमा नयाँ खानेपानी आयोजना र स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको निर्माणको थालनी भएको हुनेछ ।
- प्रत्येक घरधुरीमा धाराको पानी वितरण भएको हुनेछ ।
- आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच नगरपालिकामा खानेपानी वितरण र सरसफाईमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाले खानेपानी वितरण र फोहोरमैला व्यवस्थापनमा आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको हुनेछ।

५.४ महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग

५.४.१ पृष्ठभूमि

नेपालको सन्दर्भमा सामाजिक वन्चितिकरणले सामाजिक विकास क्रमसंगै बर्षौदेखि जातजाति, लिंग, उमेर तथा धर्मका आधारमा विभेद गरिएका कारण पछाडी परेका वा पारिएका समुहहरुको अवस्थालाई चित्रण गर्दछ । यस्ता लक्षित वर्गहरुमा महिला, दलित, आदिवासी, जनजाती, मधेशी, मुस्लिम, १६ बर्ष सम्मका उमेर समुहका वालिवालिकाहरु र ६० बर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकहरु, अपांगता भएका व्यक्तिहरु तथा भौगोलिक रुपले दुर्गम क्षेत्रमा वसोबास गर्ने जनतालाई लिईएको छ । चैनपुर नगरपालिकाको कुल जनसंख्यामा पुरुषको संख्या १३१२५ (४८.९८%) र महिलाको संख्या १३६७४ (५१.०२%) रहेको छ भने समग्र लैंगिक अनुपान ८६.५६ रहेको छ । तर नगरपालिकामा ५ बर्ष मुनिका बालवालिकाहरुको लैंगिक अनुपात भने १११.२० छ किनकी ०-४ बर्ष उमेर समुहमा बालकको संख्या १०९२ छ भने बालिकाको संख्या ९८२ छ । त्यसैगरी नगरपालिकामा १४-४५ बर्ष उमेर समुहका युवाहरुको संख्या कुल जनसंख्याको ५५.३८% छ । त्यसैगरी ६५-७५ बर्ष उमेर समुहका मानिसहरुको संख्या कुल जनसंख्याको ५.५% र ७५ बर्ष भन्दा माथिका मानिसहरुको संख्या २.८८% छ ।

जातीगत हिसाबले हेर्दा नगरपालिकामा आदिवासी, दलित र जनजातीहरुको जनसंख्या ७०% भन्दा बढी छ । त्यसैगरी दलित जातिमा विश्वकर्मा ४%, मिजार २.१%, परियार १.७% भने घर्ती/भुजेल ०.३% छन् । नगरपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ९१.१७% जनसंख्यामा कुनैपनि प्रकारको अपांगता छैन । लिंगको आधारमा कुनैपनि अपांगता नभएको संख्या पुरुषको भन्दा महिलाको २% जतिले बढी छ । सम्पतिमा महिलाको स्वामित्तको

अवस्थालाई हेर्दा घरजग्गा दुवै महिलाको नाममा भएको घरपरिवार नगरपालिका भित्र केवल १२.२% छ भने घर मात्र महिलाको नाममा भएका घरपरिवार त झन २% मात्रै छ। नगरपालिकाका ५७ जना जनप्रतिनिधिहरु मध्ये पुरुष जनप्रतिनिधिहरुको संख्या ३३ (५७.९%) र महिला जनप्रतिनिधिहरुको संख्या २४ (४२.१%) छ।

५.४.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत सेवामा महिलाको कमजोर पहुँच।
- महिला नेतृत्व विकासको कमी।
- महिलाको भूमिका औपचारिक आर्थिक कृयाकलापमा भन्दा घरायसी काममा बढी केन्द्रित हुनु।
- महिला लक्षित कार्यक्रमको कमी।
- महिला, अपाङ्गता तथा वाल मैत्री पूर्वाधारको कमी।
- अशक्त तथा जेष्ठ नागरिकलाई असमान व्यवहार गर्ने प्रवृत्ति बढ्दो।

चुनौतीहरु

- महिला, बालबालिका तथा वंचितिमा परेका वर्ग समुदायको क्षमता विकास गरी उत्पादनशील क्षेत्रमा परिचालन गर्नु।
- नगरपालिका भित्रका समिति, उपसमिति, उपभोक्ता समितिहरू, सामुदायिक संस्था तथा लाभग्राही संस्थाहरूमा यस वर्ग र समुदायको प्रतिनिधित्व कायम राख्नु।
- अर्थपूर्ण सहभागिता र निर्णयमा पहुँच स्थापित गर्नु।
- वाल मैत्री स्थानीय शासन पूर्ण रुपमा लागू गर्नु।
- अपाङ्ग र जेष्ठ नागरिक मैत्री पूर्वाधारको विकास गर्नु।
- आर्थिक तथा सामाजिक जिवनमा लैङ्गिक समानता कायम गर्नु।
- पारिवारिक र सामाजिक मूल्य मान्यता तथा लैङ्गिक भूमिकामा परिवर्तन ल्याउनु।
- स्थानीय पिछडिएका र ग्रामिण वस्तीहरुका महिलाको जीवन स्तरमा सुधार ल्याउनु।
- महिला माथि हुने सबै किसिमका हिंसा, विभेद र शोषणको अन्त्य गर्नु।

५.४.३ संभावना तथा अवसर

- शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत सेवामा महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्गको पहुँच स्थापित हुने।
- महिला तथा पिछडिएका वर्गहरुको नेतृत्व विकास हुने।
- महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्गहरुलाई समेटिएका कार्यक्रमहरु संचालन हुने।
- महिला, अपाङ्गता तथा वाल मैत्री पूर्वाधारको निर्माण हुने।
- अशक्त तथा जेष्ठ नागरिकहरुको सम्मान हुने।

५.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- नगरपालिकामा विद्यमान सबै प्रकारका हिंसा, शोषण तथा दुर्व्यवहार र लैंगिक एवं सामाजिक विभेदको अन्त्य गर्ने ।

उदेश्य

- समावेशि र समतामूलक समाजको निर्माण ।

रणनीतिहरु

- महिला, वालवालिका तथा लक्षित वर्गलाई सामाजिक आर्थिक विकासको मूल प्रवाहमा समाहित गरिने छ ।
- वंचितिकरण र भेदभावमा परेका वर्ग र समुदायको सशक्तीकरण गरी विकास प्रक्रियामा सहभागिता वढाइने छ ।
- बालबालिका र किशोर किशोरीको श्रृजनशीलताको विकास गरिने छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिको संरक्षण र क्षमता विकास गरी अवसरमा पहुँच वढाइने छ ।
- जेष्ठ नागरिकको संरक्षण गर्दै सम्मानपूर्ण जीवनको अनुभूति दिलाइने छ ।
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको अवलम्वन गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- नीति निर्माण तहमा महिलाहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
- महिलाहरुको स्वास्थ्य परिक्षण गर्न स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने
- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको तर्जुमा गर्ने ।
- सामाजिक विभेदको न्यूनीकरण गर्न जनचेतन सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- महिला उद्यमीहरुद्वारा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनहरु तथा हस्तकलाका सामाग्रीहरुको दिगो व्यवस्थापन गर्ने ।
- स्तनपान कक्षलाई सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउने ।
- लैंगिक समानता तथा सामजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कानुन र नीतिहरु तर्जुमा गर्ने ।
- लैंगिक हिंसा निवारण कोष र बाल संरक्षण सम्बन्धी कार्यविधिको कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने ।
- महिला तथा लक्षित वर्गको लागि आय आर्जन तथा रोजगारीमूलक तालिमहरु संचालन गर्ने ।
- अपांगता रोकथामका लागि प्रेषण सेवा संचालन गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवती महिलाहरुको दर्ता र अद्यावधिक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- पुनर्स्थापना योजना तथा पार्श्वचित्र तयार गर्ने ।

- अपांगता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्रमा पहुँच कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- आर्थिक रुपले विपन्न, असहाय र अपांगता भएका व्यक्ति तथा परिवारलाई आवश्यक राहतका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- लक्षित वर्गको बिकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु गर्ने ।
- नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- महिला शसक्तिकरण सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- विशेष शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- न्यायिक समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि कार्यक्रमहरु गर्ने ।
- नगरपालिका भित्रका सार्वजनिक स्थानहरुमा अपांग मैत्री पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
- अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई कृतिम अंग र ह्विल चयेर प्रदान गर्ने ।

५.४.५ अपेक्षित उपलब्धि

- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति तर्जुमा भएको हुनेछ ।
- लैङ्गिक बजेट प्रणाली अवलम्बन भएको हुनेछ ।
- महिला साक्षरता ८०% पुगेको हुनेछ ।
- महिलाको नाममा जग्गाको स्वामित्त २०% भएको हुनेछ ।
- नेतृत्व तहमा महिला तथा लक्षित बर्गको प्रतिनिधित्व ५०% पुगेको हुनेछ ।
- ६०% महिलाको बैङ्क खाता भएको हुनेछ ।
- ५०० जनालाई क्षमता विकास सम्बन्धि तालिम संचालन भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाबाट गठन हुने समितिहरूमा ५०% समावेशीता भएको हुनेछ ।
- वार्षिक ३ वटा महिला तथा जेष्ठ नागरिक लक्षित घुम्ती स्वास्थ्य सेवा संचालन भएको हुनेछ ।
- प्रत्येक वडामा वाल क्लव स्थापना भएको हुनेछ ।
- अपाङ्गता भएका ९०% बालबालिकाहरुले विशेष शिक्षामा पहुँच प्राप्त गरेका हुनेछन ।
- अपांगता भएका ७०% व्यक्तिहरुले कृतिम अंग र ह्विल चयेर प्राप्त गरेका हुनेछन ।
- महिला कार्यरत स्थानहरुमा सुरक्षित स्तनपान कक्षको व्यवस्था भएको हुनेछ ।

५.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक सवावेशीकरण नीति तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृ निकायहरुको महिला, बालाबलिका तथा लक्षित वर्गलाई नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाह समावेशी र लक्षित वर्ग मैत्री हुनुपर्ने ।

- नगरपालिकाका सार्वजनिक स्थानहरुमा अपांगमैत्री पूर्वाधार विकास भएको हुनुपर्ने ।
- सुशासन, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनसंग सम्बन्धित आवश्यक ऐन कानुन र कार्यविधिहरु तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाले महिला, वालवालिका तथा लक्षित वर्गको लागि पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरेको हुनुपर्ने।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच महिला, वालवालिका तथा लक्षित वर्गको लागी आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।

५.५ युवा तथा खेलकुद

५.५.१ पृष्ठभूमि

नगरपालिकाको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रूपान्तरणमा युवा वर्गको भूमिका महत्वपूर्ण हुने गर्दछ । साहस, सिर्जनशीलता, सिक्ने क्षमता एवम् उच्च आत्मविश्वासका कारण यो वर्गलाई राष्ट्र निर्माणको प्रमुख स्रोत समेत मानिएको छ । शिक्षित, सीपयुक्त, अनुशासित र उद्यमशील युवाशक्ति विकास गरी यो जनसाङ्ख्यिक प्रवृत्तिलाई पुँजीकृत गर्दै नगरपालिकाको समग्र विकास निर्माणमा लगाउन सकिएमा युवाहरूले नगरपालिकाको मात्र नभएर समग्र देशकै सामाजिक एवम् आर्थिक विकासमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न सक्दछन् । स्वस्थ तथा अनुशासित नागरिक र समाजको सृजना गर्न खेलकुदलाई प्रमुख आधारको रूपमा लिइन्छ । नगरपालिकाको प्रतिष्ठा वृद्धि गर्ने र विभिन्न सम्प्रदाय, भाषा तथा संस्कृति एवम् समुदायबीच एकता कायम गरी राष्ट्रिय विकासको अभियानमा एकजुट बनाउन खेलकुदको योगदान महत्वपूर्ण रहेको हुन्छ । नगरपालिकाको खेलकुद क्षेत्रलाई विश्वव्यापी मूल्य र मान्यता अनुसार विकास गर्न नगरपालिकाको विद्यमान साङ्गठनिक ढाँचामा समय सापेक्ष सुधार गर्ने तथा नगरपालिकाको खेल क्षेत्रमा विकास गर्न सरकारी, गैरसरकारी एवम् निजी क्षेत्रबीच समन्वय, सहकार्य एवम् साझेदारीको वातावरण सिर्जना गरी खेलकुदको विकास र विस्तार गर्दै यसलाई स्थानीय जनजीवनको अभिन्न अङ्ग बनाउने प्रयास गरिनु पर्दछ । खेलकुदको माध्यमबाट शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक, संवेगात्मक र नैतिकवान् मानव संशाधनको विकास गरी अनुशासित र मर्यादित समाज निर्माण गर्दै खेलकुदलाई रोजगारमूलक व्यवसायको रूपमा समेत स्थापित गर्न स्थानीय तहदेखि नै कार्यक्रम संचालन गरी “सबैको लागि खेलकुद” भन्ने अभियानलाई साकार पार्न नगरपालिकामा खेलकुदसँग सम्बन्धित पूर्वाधार निर्माण, प्रशिक्षण, प्रतियोगिता र प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

चैनपुर नगरपालिकामा खेलकुद विकासको लागि आधुनिक रंगशाला र कभर्डहलहरु हालसम्म निर्माण हुन सकेको छैन । नगरपालिकाको वडा नं ६ स्थित संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पसको खेल मैदानमा एकातर्फ सामान्य प्याराफिट निर्माण गरी स्थानीय, जिल्ला र प्रदेश स्तरका खेलकुद प्रतियोगिताहरु संचालन गर्ने गरिएको छ । नगरपालिका भित्रका अन्य खेल गतिविधिहरु स्थानीय विद्यालय र कलेजका चौरहरुमा हुने गरेको छ । खेलकुदका अन्य गतिविधिहरुमा नगर र जिल्ला स्तरिय खेलकुद प्रतियोगिताका अलावा स्थानीय विद्यालहरुमा बार्षिक रुपमा हुने राष्ट्रपति रनिंग शिल्ड छनौट प्रतियोगिता हुने गरेको छ । भलिवल, फुटबल, टेबिल टेनिस खेलहरु स्थानीय युवाहरुमाझ लोकप्रिय रहेको छ ।

५.५.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- खेलकुदको विकासका लागि पूर्वाधारको अभाव ।
- स्रोत र साधनको अभाव ।
- युवा शक्तिलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा परिचालन गर्न नसक्नु ।
- युवाहरुको निरन्तर पलायन ।
- व्यावसायिक खेलकुदको कमी ।
- खेलकुद प्रशिक्षणको कमी ।
- स्थानीय युवा क्लव तथा खेलकुदसँग सम्बन्धित संस्थाहरुको न्यून आयस्रोत ।
- युवामा दक्षता र क्षमताको कमीका साथै उनीहरूलाई उद्यमशील, रोजगारीमूलक र स्वरोजगार बनाउन नसक्नु ।

चुनौतीहरु

- खेलकुद पूर्वाधारको निर्माण गर्नु ।
- युवा क्षमताको विकास गर्नु ।
- युवा प्रतिभा पलायन रोक्नु ।
- युवामा सकारात्मक सोंचको निर्माण गर्नु ।
- स्थानीय स्तरमा सृजना गर्न सकिने रोजगारीका सम्भावनाहरूमा युवाहरूको आकर्षण बढाउनु ।
- युवालाई खेलकुद प्रति प्रोत्साहित गराउनु ।
- व्यावसायिक खेलकुदको विकास गर्नु ।
- खेलकुद प्रतियोगिताहरु नियमित रुपमा आयोजना गर्नु ।
- स्थानीय युवा क्लबहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरी संस्थागत गर्नु ।

५.५.३ संभावना तथा अवसर

- खेलकुद पूर्वाधार विकास गर्न स्थानहरु उपलब्ध हुने ।
- स्थानीय खेल प्रतिभाहरुको माध्यमबाट नगरपालिकाको पहिचानमा थप योगदान हुने ।
- खेलकुदको विकास गरी युवा क्षमताको विकास गर्न सकिने ।
- स्थानीय युवायुवातीहरुलाई स्वस्थ्य र स्फूर्त गराउन सकिने ।
- स्थानीय स्तरमा खेलकुदको नियमित कार्यक्रम गरी स्थानीय खेल प्रतिभाहरुको पहिचान र विकास गर्न सकिने ।
- खेलकुदको माध्यमबाट समाजका सबै वर्ग, क्षेत्र, लिङ र समुदायका बिच सामाजिक एकता, भाइचारा र सदभाव बढाउन सकिने ।

५.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- खेलकुद विकासको माध्यमबाट व्यवसायिक खेलको विकास गरी प्रतिभावान खेलाडीको उत्पादन मार्फत नगरपालिकाको पहिचान र समृद्धिमा योगदान पुर्‍याउने ।

उदेश्य

- युवा शक्तिलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा परिचालन गर्नु ।
- खेलकुदको बिकास गर्नु ।

रणनीतिहरु

- युवाहरूको क्षमता विकास गरी रोजगारीको अभिवृद्धि गरिने छ ।
- खेलकुद पूर्वाधारको विकास गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- युवाहरुको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु गर्ने ।
- स्थानीय विद्यालयहरुमा खेलकुदको विकासको लागि घुम्ति खेल शिक्षक नियुक्ती गर्ने ।
- राष्ट्रपति रनिंग शिल्ड प्रतियोगिताका सबै खेल ईभेन्टहरुमा विद्यार्थी सहभागिता बृद्धि गर्ने ।
- चैनपुरमा नगर स्तरिय फुटलब र भलिबल प्रतियोगिताहरु नियमित रुपमा संचालन गर्ने ।
- नगरपालिकामा आधारभूत विद्यालय स्तरिय रनिङशिल्ड प्रतियोगिता संचालन गर्ने ।
- युवा तथा खेलकुदको संस्थागत विकास गर्ने ।
- युवाहरुलाई रोजगार सृजना र उद्यशिलताको लागि सहुलियत ऋण र तालिम प्रदान गर्ने ।
- स्थानीय खेल मैदानहरुको स्तरोउन्नती गर्ने ।
- कभर्ड हलको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
- प्रशिक्षकहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने ।
- विद्यालयहरुमा खेलकुद शिक्षक र सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।
- स्थानीय युवा क्लबहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी आवश्यक नीतिहरु तर्जुमा गर्ने ।

५.५.५ अपेक्षित उपलब्धि

- युवा संजाल निर्माण भएको हुनेछ ।
- नगरपालिका स्थानीय खेलकुद मैदानहरुको स्तरोन्नती भएको हुनेछ ।
- नगरपालिका भित्र ३ वटा कभर्डहल निर्माण भएको हुनेछ ।

- सबै माध्यमिक विद्यालयमा खेलकुद शिक्षक र खेलकुदका सामग्रीहरुको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- वार्षिक रुपमा अन्तर विद्यालय खेलकुद प्रतियोगिताहरु आयोजना भएको हुनेछ ।
- युवाहरुले उद्यमशिलता तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन ।
- स्थानीय क्लबहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।
- युवाहरुले उद्यम र स्वरोजगारको लागि सहुलियत रुपमा ऋण प्राप्त गरेका हुनेछन् ।
- खेलकुद मार्फत स्थानीय समुदायका बिच सामाजिक एकता, भाइचारा र सदभाव बढेको हुनेछ ।

५.५.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।
- आवश्यक खेल पूर्वाधारहरु निर्माण भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाले युवा तथा खेकलुदको विकासमा नियमित बजेट विनियोजन गरेको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृ निकायहरुको युवा तथा खेलकुदको विकासमा नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच युवा तथा खेलकुद विकासमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।

परिच्छेद ६: पूर्वाधार क्षेत्र

६.१ वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण

६.१.१ पृष्ठभूमि

नगरपालिकामा चैनपुर, पोखरी र खराङ गरी तीनवटा मुख्य वस्तीहरु छन् । यी बजार क्षेत्रमा भने वस्तीहरु साघुँरा र गजुगुज्ज परेका छन भने राजमार्ग र सडक छेउका वस्तीहरु भने सडक आसपास रेखाकार रुपमा विकास भएको पाईन्छ । नुनढाकी, गुफापोखरी, ताङलेवा, सिद्धकाली, प्याङकोट, मैदाने, बानेश्वर, पिलुवा, लोहाकोट, सातटारे, चित्लाङ, रातमाटे, कोक्सा, सिम्ले, फलाटे, आहालडाँडा, सालडाँडा आदि नगरपालिकाका अन्य वस्तीहरु हुन । यस्ता वस्तीहरु भू-वनावट र सडकको पहुँचका आधारमा छरिएका, रेखाकार, गुजुमुज्ज र बाक्लो स्वरुपमा पाउन सकिन्छ । चैनपुर बजार साघुँरो भैसकेको र विस्तार हुन सक्ने स्थानको कमी भएकोले भविश्यमा नगरपालिकाका पोखरी, खराङ, डाँगी गाउँ, मिलडाँडा, हटिया लाईन तर्फ वस्तीहरु विस्तार हुनसक्ने देखिन्छ । नगरपालिका भित्रका घरहरुको स्वामित्तको अवस्थालाई हेर्दा ९३.१% मानिसहरु आफ्नै घरमा बसोबास गर्ने गरेको देखिन्छ भने ५.८% मानिसहरु भाँडाको घरमा रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी ०.४% मानिसहरु संस्थागत स्वामित्त भएको घरमा बसेको देखिन्छ ।

नगरपालिकाबाट घर निर्माणको लागि भवन निर्माण मापदण्ड र निर्माण संहिता लागू गरेको भएतापनि यो पूर्ण रुपमा लागू हुन सकेको छैन । स्थानीयवासीमा निर्माण मापदण्डको बारेमा सचेतनाको कमी, भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माण सम्बन्धि तालिमा प्राप्त मिस्त्री नगरपालिकामा उपलब्ध नहुनु र नगरपालिकाको विभिन्न प्रशासनिक झमेलाले गर्दा नगरपालिकामा अझपनि मापदण्ड विपरितका घरहरु निर्माण हुने क्रम यथावतै छ । शैक्षिक तथा स्वास्थ्य संस्था, सडक, पुल, कल्भर्ट, सामुदायिक भवन, ठूला सरकारी भवनहरु, पार्क, आदि निर्माण गर्दा पनि नगरपालिकाले निर्माण मापदण्ड र भवन संहितालाई कडाईका साथ लागू गर्न सकेको खण्डमा सार्वजनिक निर्माण अझ व्यवस्थित र कम जोखिमपूर्ण हुनेछ । नगरपालिकामा हुने वस्ती विकास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माणको समस्या तथा चुनौती, संभावना, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र उपलब्धीहरुको चर्चा तलको उपखण्डमा गरिएको छ ।

६.१.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- आवास तथा वस्ती विकासको लागि उच्च लागत लाग्ने ।
- निर्माण सामाग्रीहरु बाहिरबाट आयात गर्नुपर्ने ।

चुनौतीहरु

- भवन निर्माण मापदणड तथा भवन संहिता पूर्ण रुपमा लागु हुन नसकेको ।

- असुरक्षित तथा जोखिमयुक्त स्थानहरुमा वस्तीहरु भएको ।
- व्यवस्थित वस्ती विकास नभएको ।
- नयाँ घरहरु निर्माण गर्दा चैनपुरको मौलिक वास्तुकला लोप हुँदै गएको ।
- व्यवस्थित आवास र वस्ती विकासमा जग्गा प्राप्त गर्न जटिल हुँदै गैरहेको ।
- पहाडी भू-भाग भएकोले वस्ती विकास चुनौतीपूर्ण हुने र धेरै लागत लाग्ने ।

६.१.३ संभावना तथा अवसर

- व्यवस्थित र भूकम्प प्रतिरोधक वस्तीहरु निर्माण र विकास गर्न सकिने ।
- असुरक्षित र जोखिमयुक्त वस्तीहरुलाई स्थानान्तरण गर्न सकिने ।
- नयाँ घरहरु निर्माण गर्दा स्थानीय मौलिकता र वास्तुकला कायम राख्न सकिने ।
- व्यवस्थित वस्ती विकासको लागि जग्गा उपलब्ध हुन सक्ने ।
- स्थानीय अदिवासी र पिछडिएका वर्गहरुको लागि एकिकृत वस्ती निर्माण गर्न सकिने ।

६.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- व्यवस्थित, गुणस्तरिय, सन्तुलित र सुरक्षित आवास तथा वस्ती विकास ।

उदेश्य

- आवासमा सबै वर्ग, क्षेत्र र तहका मानिसहरुको पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।
- गुणस्तरिय, व्यवस्थित, सुरक्षित र किफायति भवन निर्माण गर्नु ।

रणनीति

- आवास, वस्ती विकास र भवन सम्बन्धि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।
- न्यूनतम पूर्वाधार सहितको एकीकृत वस्ती विकास गरिने छ ।
- सुरक्षित आवास तथा भवनहरू निर्माण गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- आवास, वस्ती विकास र भवन सम्बन्धी आवश्यक नीति तथा मापदण्डहरु तर्जुमा गर्ने ।
- सुरक्षित र व्यवस्थित वस्ती विकासको लागि संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।
- संभाव्यता अध्ययन र भू-उपयोग नीति अनुसार प्रदेश सरकार र नीजि क्षेत्रसमेतको सहकार्यमा आवास तथा वस्ती विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- न्यून आय हुने वर्गका लागि सुलभ आवासको व्यवस्था गर्न नीजि क्षेत्रसंग सहकार्य गर्ने ।

- जोखिममा रहेका वस्तीहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।
- सार्वजनिक जग्गा र नदि किनार लगायतका क्षेत्र अतिक्रमण गरी गरिने वस्ती विकास लगायतका कार्यक्रमहरुलाई निरुत्साहित गर्ने ।
- सरकारी भवनहरु निर्माण गर्दा वातावरणमैत्री, किफायती र परम्परागत निर्माण प्रविधि एवं स्थानीय वास्तुकलाको समेत जगेर्ना हुने गरी निर्माण गर्ने ।
- सुरक्षित भवन निर्माणको लागि प्राविधिक जनशक्ति, कालिगढ तथा सेवाग्राहीलाई तालिम तथा सचेतन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- संग्राहलय र प्रदर्शनी स्थलको संभाव्यता अध्ययन तथा विकास गर्ने ।
- नगरपालिका भित्रका खाली जग्गाहरु पहिचान गरी हरियाली पार्क विकास गर्ने ।
- व्यवस्थित शवदाह स्थल निर्माण गर्ने ।
- नीजि र सामुदायिक भवनहरु निर्माण गर्दा स्थानीय वास्तुकला र शैलीमा निर्माण गर्ने ।

६.१.५ अपेक्षित उपलब्धि

- आधुनिक, सुरक्षित र सुविधा सम्पन्न शहरी पूर्वाधारयुक्त आवास र वस्तीहरु विकास हुनेछन ।
- नगरवासीलाई गुणस्तरिय स्वास्थ्य र शैक्षिक सेवा उपलब्ध हुनेछ ।
- भवन संहिता र भवन निर्माण मापदण्डको पूर्ण कार्यान्यवयन हुनेछ ।
- सार्वजनिक विकास निर्माण गुणस्तरीय र कम जोखिमयुक्त हुनेछ ।

६.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- आन्तरिक आयको दायरा बढेको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकामा आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- स्थानीय मजदुर र मिस्त्रीहरु सुरक्षित र भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माण सम्बन्धी तालिम प्राप्त भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच सुरक्षित र व्यवस्थित वस्ती विकास तथा सार्वजनिक विकास निर्माणमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।
- सुरक्षित र व्यवस्थित वस्ती विकास र सार्वजनिक विकास निर्माणको लागी नगरपालिकाबाट अध्ययन अनुसन्धान र पर्याप्त बजेटको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- निर्माण मापदण्ड तथा भवन संहिता पूर्ण रुपमा लागू भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाबाट नक्शापास लगायत अन्य विकास निर्माणसंग सम्बन्धित कार्यविधिहरु तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।

६.२ सडक, पुल तथा यातायात

६.२.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर नगरपालिकाको ५ वटा वडाहरुलाई (७, ८, ९, १० र ११) कोशी राजमार्गले र बाँकी ६ वटा वडाहरुलाई (१, २, ३, ४, ५ र ६) चैनपुर गुफापोखरी सडकले छोएको छ । त्यसैगरी संखुवासभा जिल्लाको तुम्लिङटारमा अवस्थित विमानस्थल समेत चैनपुर नगरपालिकाबाट कोशी राजमार्ग हुँदै ३० मिनेट यात्रामा पुगिन्छ । यस हिसाबले हेर्दा चैनपुर नगरवासीको राष्ट्रिय राजमार्ग र हवाई दुवै यातायात सुविधामा पहुँच देखिन्छ । चैनपुर नगरपालिकामा पक्की, ग्राभेल, ढलान, सोलिङ र कच्ची गरी कुल ५३६.३५ किमि सडक रहेको छ । जसमा कोशी राजमार्गको खण्ड (३२ किमि) सहित गरेर कुल ५३ किमि सडक कालोपत्रे छ भने लगभग ५ किमि सडक सोलिङ/ढलान गरिएको छ । बाँकी सडकहरु भने ग्राभेल र धुले स्तरका छन् । चैनपुरबाट कोशी प्रदेशका ठूला शहरहरु धरान, इटहरी र बिराटनगरसम्म नियमित बससेवा संचालनमा रहेको छ भने खाँदबारी, तुम्लिङटार, दमक, बान्हबिसे, सभापोखरी, पाँपखपनसम्म साना जिपहरुले नगरवासीलाई यातायात सुविधा प्रदान गरिरहेका छन् । तरपनि नगरपालिका भित्री वस्ती र ग्रामीण भेगहरुसम्म पुग्ने अधिकांश सडकहरु ग्राभेल र कच्ची छन् भने सम्पूर्ण नगरवासीहरुको सहज आवगमनलाई स्थायीत्व दिन यस्ता सडकहरुमा पुल, कल्भर्ट र नियमित र भरपर्दो यातायात सेवाको पनि त्यतिकै खाँचो छ । त्यसैले नगरपालिकाले स्थानीय सडकहरुको स्तरोउन्नती र पुलपुलेसाहरु निर्माणको लागि नियमित बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ भने अधुरा निर्माण कार्यहरु समेत समयमै सम्पन्न गर्नुपर्ने छ ।

६.२.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- वडा र भित्रि वस्तीका सडकहरु कच्ची र ग्राभेल हुनु ।
- बर्षातको समयमा पहिरो र भू-क्षयको प्रकोप ।
- नगरपालिकामा आधुनिक बसपार्क र बस स्टेण्डहरु नहुनु ।
- ग्रामिण वस्ती, बजार र धार्मिक/पर्यटकिय क्षेत्रहरुसम्म स्थायी सडकको पहुँच नहुनु ।
- मापदण्ड बिहिन सडकहरु निर्माण हुनु ।
- अध्ययन डिजाईन बिनै सडकहरुको ट्र्याक खोल्नु ।
- आवश्यकता अनुसार पुलहरु नहुनु ।
- पक्की सडक संजालको अभावमा ग्रामिण भेगका बजार केन्द्रहरुमा न्यून आर्थिक गतिविधिहरु हुनु ।
- खेतियोग्य जमीन र मत्यपालन भएका पोखरीहरुसम्म कृषि सडकहरु नहुनु ।
- सडकका चौकहरु गोलाकार नहुनु, न्यूनतम सडक, चौक र गल्लीको मापदण्ड तय नगरिनु ।

चुनौतीहरु

- भौगोलिक जटिलता, भिरालो जमीन र कमजोर कमेरे माटो ।

- भौगोलिक जटिलताले गर्दा सडक निर्माणको लागि उच्च लगानी लाग्नु ।
- सडक निर्माणमा न्यून प्रगति र ढिलासुस्ती ।
- नगरपालिकाको आन्तरिक आयबाट मात्रै नगरपालिका भित्रका सडक तथा पुल निर्माण गर्न गर्न नसक्नु ।
- सडक तथा पुलहरु निर्माण गर्न स्थानीय राजनैतिक दलहरुबिच समन्वय र साझा धारणा निर्माण गर्नु ।
- ट्राफिक नियमको पूर्ण कार्यान्वयन गर्नु ।

६.२.३ संभावना तथा अवसर

- कोशी राजमार्ग र लेगुवा-तुम्लिङ्टार सडकको पहुँच ।
- तुम्लिङ्टार विमानस्थल नजिकै रहेकोले स्तरिय स्वदेशी र विदेशी पर्यटकहरु भित्र्याई आर्थिल लाभ लिने सकिने ।
- डिजाईन अनुसार गुणस्तरिय सडकहरु निर्माण गर्न सकिने ।
- स्थानीय बजार र वस्तीहरुलाई सडक संजालसंग जोडन सकिने ।
- सडक निर्माण गर्दा वातावरणलाई न्यून क्षति गरेर काम गर्न सकिने ।
- नगरपालिका भित्र नगर वसहरु संचालन गरी स्थानीयवासीहरुको आवगमनलाई सहज बनाउन सकिने।
- राजधानी काठमाण्डौ लगायत कोशी प्रदेशका प्रमुख शहरहरुसंग स्तरिय बस संचालन गरी नगरपालिका र त्यस्ता शहरहरुसंग सहज अन्तरसम्बन्ध स्थापना गरी आर्थिक उन्नती गर्ने सकिने ।
- ट्राफिक सचेतनाका कार्यक्रमहरु संचालन गरी राजमार्गहरुमा हुने दुर्घटना न्यूनिकरण गर्न सकिने ।
- नगरपालिकाको यातायात गुरु योजना तर्जुमा गरी उक्त योजना क्रमश कार्यान्वयन गर्दै सडक तथा यातायात सेवालाई गुणस्तरिय, सहज र भरपर्दो बनाउन सकिने।

६.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- नगरपालिका भित्रका बजार केन्द्र र वस्तीहरुमा सडक तथा यातायात पूर्वाधारको बिकास, त्यसको गुणस्तर र पहुँचमा अभिवृद्धि गर्ने ।

उदेश्य

- नगरलिकाको केन्द्र, वडा केन्द्र, मुख्य बजार र वस्तीहरुमा सडक यातायातको पहुँच पुऱ्याउनु ।

रणनीतिहरु

- नगरपालिका केन्द्रबाट सबै वडाकेन्द्र, ठूला वस्ती, बजार र पर्यटकिय स्थलहरुसम्म पक्की सडक संजाल विस्तार गरिने छ ।

- मौजुदा सडकहरूको स्तरोउन्नती र नियमित मर्मत सम्भार गरी सर्वयाम सुचारु गरिने छ ।
- स्थानीय खोलानालाहरुमा पुल, झोलुङ्गे पुल र कल्भर्टहरु निर्माण गरी नगरवासीको आवागमन तथा यातायात सहज बनाइने छ ।
- कृषि सडकको निर्माण गरी स्थानीय कृषि उत्पादनलाई देशका ठूला शहरहरुसम्म पुऱ्याई कृषकहरुको जिवनस्तर सुधार गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- नगरपालिकाको यातायात गुरु योजना तर्जुमा गर्ने ।
- सबै वडा केन्द्र, मुख्य बजार, वस्ती, धार्मिक र पर्यटकिय क्षेत्रहरु जोडने पक्की सडक संजाल निर्माण गर्ने ।
- नयाँ सडक निर्माण गर्दा प्राविधिक अध्ययन गर्ने ।
- नगरपालिकाको विभिन्न स्थानमा हेलिप्याड निर्माण गर्ने ।
- खराङ र पोखरीमा बसपार्कको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
- मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा स्तरिय बस स्ट्याण्ड निर्माण गर्ने ।
- स्थानीय साधन, श्रोत र सीपको अत्यधिक उपयोग गर्ने ।
- सडक तथा पुल निर्माण गर्दा गुणस्तरीयता कायम गर्न निर्माण व्यवसायीले नै आयोजना हस्तान्तरण भएको कम्तीमा ५ वर्ष सम्म मर्मत सम्भार समेत गर्ने गरी ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने ।
- निर्माणधिन र ढिलासुस्ती भएका सडक आयोजनाहरुलाई समयमै निर्माण सम्पन्न गर्ने ।
- नगरपालिका स्तरीय सडकको सडक अधिकार क्षेत्र उल्लेख गरी राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने ।
- सडकहरूको नियमित स्तरोउन्नती र मर्मत सम्भार गर्ने ।
- सडक मर्मत सम्भार कोष खडा गर्ने ।
- नगरपालिकाका भित्री वस्ती र टोलहरुसम्म पुग्नको लागि पुल र कल्भर्टहरु निर्माण गर्ने ।
- पुराना पुल र कल्भर्टहरुको नियमित मर्मत संभार गर्ने ।
- कृषि सडक संजाल विस्तार गर्ने ।

६.२.५ अपेक्षित उपलब्धि

- नगरपालिकाका वडा भित्रका स-साना बजार केन्द्र, वस्ती र धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुसम्म जाने सडक पक्की भै मुख्य राजमार्गसंग जोडिएको हुनेछ ।
- खराङ र पोखरीमा बसपार्क बनेको हुनेछ ।
- नगरपालिकाको यातायात गुरु योजना तर्जुमा भै कार्यान्वयनको शुरुवात भएको हुनेछ ।
- सडकहरुको मापदण्ड (अधिकार क्षेत्र) निर्धारण भएको हुनेछ ।
- सबै वडा केन्द्र, मुख्य बजार केन्द्र, वस्ती र धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुसम्म जाने सडकमा पुल र कल्भर्टहरु निर्माण भएको हुनेछ ।
- सडक मर्मत संभार कोष खडा भएको हुनेछ ।

- लामो तथा छोटी दुरीको यातायात सेवा सहज भएको हुनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा पर्ने राजमार्ग र सडकहरुमा व्यवस्थित बस स्टेण्ड निर्माण भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाको विभिन्न स्थानमा हेलिप्याड निर्माण भएको हुनेछ ।
- प्राविधिक अध्ययनको आधारमा मात्र नयाँ सडकहरु निर्माण भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सडकहरुको नियमित मर्मत संभार भएको हुनेछ ।
- कृषि सडक संजालको विस्तार भएको हुनेछ ।

६.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- आन्तरिक आयको दायरा बढेको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकामा आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- स्थानीय मजदुर र मिस्त्रीहरु सुरक्षित निर्माण सम्बन्धी तालिम प्राप्त हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच सडक तथा पुल निर्माणमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने।
- मापदण्डयुक्त सडक र पुलहरु निर्माणको लागी नगरपालिकाबाट अध्ययन अनुसन्धान र पर्याप्त बजेटको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- निर्माण मापदण्ड तथा भवन संहिता पूर्ण रुपमा लागू भएको हुनुपर्ने ।

६.३ जलश्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

६.३.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर जलश्रोतमा निक्कै सम्पन्न छ । नगरपालिका भित्र अरुण, सभा, हेवा, पिलुवा जस्ता नदि खोलानालाहरु छन् जसबाट लघु तथा ठूला जलविद्युतको प्रशस्त संभावना रहेको छ । नगरपालिकाको सम्पूर्ण वडाहरुमा विद्युत सेवा पुगेको छ । तर गुणस्तरिय ट्रान्सफरमर र प्रसारण लाईनको अभावमा ग्रामीण क्षेत्रमा भोल्टेज कम हुने र विद्युत अवरुद्ध भैरहने समस्या विद्यमान छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकामा वत्ती बाल्नको लागि बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार संख्या ९७.७१% छ । विगतमा वत्तीको लागि मट्टितेल प्रयोग हुने गरेको थियो तर नगरपालिकाका वडा र ग्रामिण वस्तीहरुमा विद्युत सेवा पुगेसंगै व्यापक रुपमा बिजुली वत्तीको प्रयोग हुँदै आईरहेको छ । सोलार उर्जा/सौर्य उर्जा, मट्टीतेल र बायोग्यासको प्रयोग गर्ने धरधुरीहरुको संख्या भने निक्कै न्यून रहेको छ । काठ/दाउरा र एलपी ग्यास खाना पकाउन प्रयोग गरिने प्रमुख इन्धनहरु हुन ।

६.३.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- राष्ट्रिय प्रसारण लाईन पुगेको भएतापनि नगरपालिकाका भित्री वस्ती र टोलहरुसम्म गुणस्तिरय प्रसारण लाईन र ट्रान्सफर्मर नभएकोले बिजुलीको भोल्टेज कम गुणस्तरको भएको ।
- कृषि विद्युतीकरण हुन नसकेको ।
- सबै टोल र वस्तीहरुमा सडक वत्ती नभएको ।

चुनौतीहरु

- गुणस्तरीय ग्रामिण र कृषि विद्युतीकरण गर्नु ।
- स्थानीय घरधुरीहरुमा विद्युत खपत बढाउनु ।
- विद्युतीकरणको लागि बजेटको व्यवस्था गर्नु ।
- स्थानीय लोडसेडिङ अन्त्य गर्नु ।
- वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग बढाउनु

६.३.३ संभावना तथा अवसर

- वैकल्पिक उर्जाको रुपमा सोलार उर्जाको प्रयोग गरी वैकल्पिक उर्जालाई प्रवर्द्धन गर्न सकिने ।
- कृषिमा विद्युतीकरण गरी कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन सकिने ।
- स्थानीय उत्पादनमा आधारित लघु तथा घरेलु उद्योगहरुको विकास गरी बिजुलीको खपत बढाउनु ।
- नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण वडा, टोल र वस्तीहरुमा विद्युतीय चुल्होको प्रयोग गरी आयतीत ग्यास खपतमा कमी ल्याउन सकिने ।

६.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- नगरपालिकामा उर्जाको सहज व्यवस्था र खपत बृद्धि गर्ने ।

उदेश्य

- नगरपालिकाका सबै घरधुरी र लघु/घरेलु उद्योगहरुमा उर्जाको पहुँच स्थापित गराउने ।
- कृषि विद्युतीकरण गरी कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने ।

रणनीतिहरु

- नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा उर्जालाई भरपर्दो र सुलभ बनाईने छ ।

- विद्युत तथा उर्जाको व्यवस्था गरी खपत बढाईने छ ।
- वैकल्पिक उर्जाको प्रवर्द्धन गरिने छ ।

कार्यक्रम र आयोजना

- वैकल्पिक उर्जा र लघु जलविद्युतहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।
- विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धि नीतिहरु तर्जुमा गर्ने ।
- नगरपालिका भित्रका टोल, वस्ती र स-साना बजार केन्द्रहरुमा पुग्ने सकडमा सडक वत्ती जडान गर्ने ।
- कृषि योग्य जमीन र खेतहरुमा सिंचाईको लागि विद्युतीकरण गर्ने ।
- नवीकरणीय तथा वैकल्पिक उर्जा उत्पादनमा सहयोग गर्ने ।
- सिंचाई, घरेलु उद्योग लगायतको क्षेत्रमा हुने बिजुलीमा सहुलियत प्रदान गर्ने ।
- स्थानीय लघु तथा घरेलु उद्योगमा नियमित र गुणस्तरिय बिजुलीको व्यवस्था गर्ने ।
- विद्युतीय चुल्होको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नको लागि स्थानीय घरपरिवारलाई अनुदान र सहुलियतमा विद्युतिय चुल्हो उपलब्ध गराउने ।

६.३.५ अपेक्षित उपलब्धि

- नगरपालिका भित्रका टोल, वस्ती र बजार केन्द्रहरुसम्म स्तरीय विद्युत प्रसारण लाईन जडान भै प्रत्येक घरधुरी, उद्योग र कलकारखानाहरुसम्म गुणस्तरीय भोल्टेज पुगेको हुनेछ ।
- कृषियोग्य खेतहरुमा विद्युतीकरण भै कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढेको हुनेछ ।
- खाना पकाउन विद्युतीय चुल्होको प्रयोग बढेर नगरपालिका भित्र आयातीय खाना पकाउने ग्यासको प्रयोगमा कमी आएको हुनेछ ।
- विद्युतको नियमित आपूर्तीसंगै नगरपालिका भित्र उद्योगहरुको संख्या बृद्धि भइ नयाँ रोजगारी सृजना भएको हुनेछ ।
- खाना पकाउनु विद्युतको प्रयोगमा बृद्धि भै दाउराको प्रयोगमा कमी आई वनजंगलको संरक्षणमा योगदानु पुगेको हुनेछ ।
- वैकल्पिक उर्जाको प्रयोगमा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- ईन्धनको रुपमा विद्युतको प्रयोगको गर्ने घरपरिवारको संख्या बढेको हुनेछ ।

६.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- आन्तरिक आयको दायरा बढेको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघ संस्था र दातृ निकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।

- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच जलश्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको विकासमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।
- स्तरिय विद्युत प्रसारण लाईनको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने ।
- कृषि विद्युतीकरणको पूर्वाधार निर्माण भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाले वैकल्पिज उर्जाको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नुपर्ने ।
- नगरपालिकामा विद्युत र वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग सम्बन्धि नीतिहरु तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।

६.४ सूचना, संचार तथा प्रविधि

६.४.१ पृष्ठभूमि

नगरपालिका विकासको समग्र क्षेत्रमा सूचना, संचार र प्रविधि क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका हुने गर्दछ । नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने विभिन्न खालका सेवा सुविधाहरुलाई अझ प्रभावकारी, पारदर्शी, सक्षम, सहज र सुलभ बनाउन पनि सूचना, संचार तथा प्रविधि क्षेत्रको त्यतिकै भूमिका हुने गर्दछ । नगरपालिकामा इन्टरनेट, मोवाईल फोन, पत्रपत्रिका, रेडियो, टेलिभिजन जस्ता सूचना तथा संचार क्षेत्रको विकास भएको भएतापनि महंगो पर्ने भएकोले इन्टरनेट र सूचना प्रविधिमा स्थानीय आदिवासी, दलित, गरिब र पिछडिएका वर्गहरुको पहुँच भने निक्कै न्यून रहेको छ । मुख्य बजार क्षेत्रहरुसम्म नीजि क्षेत्रबाट इन्टरनेटको पूर्वाधार भने विकास भएको छ । ईन्टरनेट जडित घरहरुमा पनि कम्प्युटरबाट भन्दा मोवाईलबाटै ईन्टरनेट चलाउने घरधुरीको संख्या बढी रहेको छ । नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा सुविधाहरु सूचना प्रविधि मैत्री हुन सकेको छैन । नगरपालिकाको आफ्नै वेभसाइट भएतापनि नियमित अद्यावधिक नगरिएकोले नगरवासीहरुले वेभसाइटबाट अद्यावधिक सूचना र तथ्याङ्कहरु समेत पाउन सकेको देखिदैन ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार चैनपुर नगरपालिकामा साधरण मोवाईल फोन संचारको सबैभन्दा बढी प्रयोग हुने साधन रहेको छ । नगरपालिकाको ८०.९% घरधुरीमा साधरण मोवाईल फोनको पहुँच रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी स्मार्ट मोवाईल प्रयोग गर्ने घरधुरीहरु ६६.९% छ । घरका प्रत्येक वयस्क सदस्यहरुसंग मोवाईल फोन रहेको छ भने स्मार्ट फोन प्रयोगकर्ताहरुको ईन्टरनेट पहुँच समेत उल्लेख्य मात्रामा बढेको छ । नगरपालिकामा रेडियो प्रयोग गर्ने घरधुरीहरु ६१.१% र इन्टरनेट भएका घरधुरीहरु ४०.४% छ ।

६.४.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- नगरपालिकाका प्रत्येक घरधुरी र टोलहरुसम्म ईन्टरनेट सेवा प्रदायक संस्थाहरु नपुगेको ।
- इन्टरनेट महंगो पर्ने भएकोले सबैको पहुँच हुन नसक्ने ।
- मोवाईल सेवाको गुणस्तर भरपर्दो नभएको ।
- नगरपालिकाको वेभसाईट नियमित अद्यावधिक नहुने ।
- आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिक ज्ञानको अभाव ।

- सूचना र संचारको विकासको लागि आवश्यक बजेट नहुनु ।
- नगरपालिकामा सूचना, संचार र प्रविधि सम्बन्धी पर्याप्त नीति नहुनु ।

चुनौतीहरु

- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा र सुविधाहरुलाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाउनु ।
- नगरपालिकामा प्रत्येक घरधुरीमा ईन्टरनेट सेवाको पहुँच स्थापित गर्नु ।
- मोवाईल सेवाको नेटवर्क भरपर्दो र गुणस्तरीय बनाउनु ।
- ईन्टरनेट र वाईफाईको गुणस्तर र पहुँच बढाउनु ।
- आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिक ज्ञान बढाउनु ।
- ईन्टरनेटको व्यापक प्रयोगसंगै साईबर सुरक्षाको चुनौती ।
- बौद्धिक सम्पतिको संरक्षण तथा सुरक्षा संवेदनशिलता ।
- आवश्यक कानुन र नीतिगत व्यवस्था गर्नु ।
- सामाजिक संजालको बढदो प्रयोगबाट आउने चुनौती र विकृतिहरुलाई नियन्त्रण गर्नु ।
- सूचना तथा संचार प्रविधिका क्षेत्रमा विभिन्न परियोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा चुनौती ।

६.४.३ संभावना तथा अवसर

- समय र पैसाको बचत हुने ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवाहरु सरल, सहज र पारदर्शी हुने ।
- स्थानीय सरकार र संघसंस्थाहरुमा सुशासन कायम हुने ।
- नगरपालिकाका काम कारवाही र भुक्तानी प्रणाली पारदर्शी, चुस्त र प्रभावकारी हुने ।
- छिटो र सहज रुपमा सूचना प्राप्त हुने ।
- नगरपालिकाका सबै वडा, टोल र वस्तीहरुसम्म गुणस्तरीय मोवाईल र ईन्टरनेट सेवाको पहुँच स्थापित हुने ।

६.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- नगरपालिकामा भरपर्दो सूचना तथा संचारको पूर्वाधार विस्तार गरी नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा र सुविधामा नागरिकको पहुँच बढाउनु ।

उदेश्य

- विद्युतीय स्थानीय सरकार सूचाङ्कमा सन २०२८ सम्ममा नेपालका उत्कृष्ट स्थानीय सरकारहरुको तहमा पुऱ्याउने ।

- मोवाईल र टेलिफोन सेवाको पहुँच सबै नागरिकमा सुनिश्चित गर्ने ।
- नगरपालिकाका सम्पूर्ण घरधुरीमा ईन्टरनेट सेवाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- विद्युतीय सरकारको अवधारणा अनुरुप कम्तिमा ८०% नागरिक लक्षित सेवाहरु अनलाईन मार्फत प्रदान गर्ने ।
- पिछडिएका, गरिब र आदिवासीहरुलाई ईन्टरनेटको सरल र सुलभ व्यवस्था गर्ने ।

रणनीति

- सबै प्रकारका संचार सुविधाहरु सम्पूर्ण वडा, बजार केन्द्र, वस्ती र घरधुरीहरुसम्म विस्तार गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- नगरपालिकाको इ-गभर्नेन्सको विकास गर्ने ।
- ईन्टरनेट सेवा नपुगेका वडा, टोल र वस्तीहरुमा सेवा पुऱ्याउन सेवा प्रदायक संस्थाहरुलाई सहजीकरण गर्ने ।
- सूचना प्रविधि पूर्वाधारहरुको निर्माण तथा विकास गर्ने ।
- सामुदायिक सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने ।
- स्थानीय पत्रिपत्रिकाहरु प्रकाशन गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।
- नगरपालिका भित्र वसोबास गर्ने आदिवासी, गरिब र पिछडिएका घरधुरीहरुमा ईन्टरनेट सेवाको सहज र सरल पहुँच स्थापित गर्ने ।

६.४.५ अपेक्षित उपलब्धि

- नगरपालिकाको इ-गभर्नेन्सको क्षमता अभिवृद्धि भइ नागरिकहरुले सरल, सहज र प्रभावकारी रुपमा सेवा र सुविधाहरु प्राप्त गरेका हुनेछन ।
- नगरपालिकाका सबै कार्यालयहरुका सेभसाइट, ईमेल, फेसबुक, ट्वीटर, भाइबर जस्ता सामाजिक संजालका माध्यमबाट नागरिकको गुनासो प्राप्ति तथा सुनवाई हुने व्यवस्था भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाको ७५% घरधुरीमा ईन्टरनेट सेवाको पहुँच स्थापित हुनेछ ।
- नगरपालिकाको सम्पूर्ण क्षेत्रमा सूचना प्रविधि पूर्वाधारहरुको निर्माण तथा विकास भएको हुनेछ ।
- सामुदायिक सूचना केन्द्रको स्थापना भएको हुनेछ ।
- आम संचार माध्यम व्यवासायिक, मर्यादित र जिम्मेवार भएको हुनेछ ।
- अनलाईन सेवाहरु व्यवस्थित र विश्वासिलो भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाका मुख्य बजार, चौक र सार्वजनिक स्थानहरुमा निशुल्क वाईफाईको पूर्वाधार जडान भएको हुनेछ ।

६.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकामा आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकामा सूचना तथा संचारको लागि आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा र दैनिक कार्यसम्पादन इ-गभर्नेन्स अवधारणामा आधारित भएको हुनुपर्ने ।
- सूचना तथा संचार र प्रविधि क्षेत्रमा स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको सूचना तथा संचार नीति तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।
- सूचना र संचारको बिकासको लागि नगरपालिकाले आवश्यक सहजिकरण र सहुलियत प्रदान गरी नगरपालिका र नीजि सेवा प्रदायक बिच आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच सूचना, संचार र प्रविधिको क्षेत्रमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।

परिच्छेद ७: वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र

७.१ वन तथा जैविक विविधता

७.१.१ पृष्ठभूमि

जैविक विविधता भन्नाले पृथ्वीमा रहेका सबै प्रकारका जीवजन्तु तथा वनस्पतिका आणुवंशिक, प्रजातिगत र पारिस्थितिक प्रणाली विविधता भनेर बुझिन्छ । जैविक विविधताबाट मानिसले प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा अनेकौ वस्तु तथा सेवाहरू जस्तै खाना, उर्जा, औषधि, अक्सिजन आदि निरन्तर पाइरहेका छन् । जैविक विविधताको अत्यधिक उपयोग हुँदै जाँदा, जैविक विविधतामा ह्रास आउनुका साथै प्राकृतिक प्रक्रिया असन्तुलित भई मानव जीवनको अस्तित्व नै खतरामा पर्न जान्छ । उचाईगत विविधतासगै नगरपालिकाको जलवायुमा समेत विविधता भएकोले जिवजन्तु तथा वनस्पतिहरुमा समेत विविधता पाईन्छ । चैनपुर नगरपालिका ६१ वटा सामुदायिक वनहरु र केहि नीजि वनहरु समेत छन् । भौगोलिक विविधतताले गर्दा चैनपुरमा उष्ण, उपोष्ण, तल्लो समशीतोष्ण, माथिल्लो समशीतोष्ण र लेकाली प्रकारका वनहरु छन जहाँ साल, कटुस चिलाउने, सल्ला र पतझड प्रकारका वनस्पतीहरु देखि टाँकी, खन्यू, कुटमेरो, कोईरालो, काब्रो, पिपल, नेमारो, दुधिलो जस्ता वनस्पतीहरु समेत पाइने गरेको छ ।

७.१.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- हरियाली क्षेत्र र सामुदायिक वनको दिगो व्यवस्थापन हुन नसकेको ।
- वन पैदावर, वन्यजन्तु र जैविक विविधताको संरक्षणको कार्ययोजना नभएको ।
- बर्षातको समयमा पहिरो, नदि कटान र भूक्षय भैरहने ।
- पानीका स्रोत र मुहानहरुको संरक्षण नभएको ।
- दर्ता भएका नीजि वन र रुख पालकहरुले हुर्काएका नीजि रुखजन्य काठपात र विरुवाको दिगो व्यवस्थापन हुन नसकेको ।
- वनजंगलमा मानिसहरुको अतिक्रमण र प्रभाव बढदै गैरहेको ।
- फलफुलका बोट, झाडी, कुकाठको फँडानी गर्नाले जंगली जनावहरुलाई जंगलमा पर्याप्त खाना नहुनु ।
- वन्य जन्तुहरुको स्वभावमा परिवर्तन भै आक्रामकपन बढदै जानु ।
- जंगली जनावहरुको संख्या बढदै जानु ।
- वन्यजन्तुबाट वालीनाली नाश र अतिक्रमण भैरहेको ।
- पारिस्थितिक प्रणालीमा आएको समस्याले मांसहारी जनावरहरु लोप भै जंगली जनावरहरुको आहार र खाद्य श्रृंखलामा समस्या उत्पन्न भैरहेको ।

चुनौतीहरु

- बिकास र वातावरण बिच सन्तुलन कायम गर्नु ।
- खाली एवं बाझो जमीनमा बृक्षारोपण गर्नु ।
- वन तथा वातावरण संरक्षणलाइ आर्थिक क्रियाकपालसंग आवद्ध गर्नु ।
- दाउरा, घर निर्माण र फर्निचरको लागि स्थानीय नीजि वनहरुको फडानी रोक्नु ।
- वन पैदावर र वन्यजन्तुहरुको संरक्षण ।
- वन, वातावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी जनचेतनामा बृद्धि गर्नु ।
- जंगली जनावरबाट स्थानीय वालीनालीमा हुने क्षतिलाई नियन्त्रण गर्नु ।
- जंगली जनावर र मानव वस्तीहरुको बिचको द्वन्दलाई व्यवस्थाप गर्नु ।
- स्थानीयवासीहरुमा वन, वातावरण र जैविक विविधता सम्बन्धी जनचेतनाको अभाव ।

७.१.३ संभावना तथा अवसर

- स्थानीय वन तथा वातावरणको दिगो व्यवस्थापन भै स्थानीयवासीहरुको जिवनस्तरमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने ।
- जैविक विविधताको संरक्षण हुने ।
- पहिरो, भू-क्षय, नदि कटान र आदिको प्रकोप नियन्त्रण र न्यूनिकरण हुने ।
- पानीका स्रोत र मुहानहरुको संरक्षण हुने ।
- स्थानीय जलाधारहरुको संरक्षण हुने ।
- जथाभावी बोटविरुवा र रुखहरुको फडानी नियन्त्रण हुने ।
- व्यक्तिगत रुपमा रोपिएका र हुर्काईएका काठजन्य बोटविरुवालाई व्यवसायिक कच्चा पदार्थको स्रोत बनाउन सकिने ।

७.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- वन तथा वातावरण संरक्षण गरी जैविक विविधता कायम गर्ने ।

उदेश्य

- स्थानीय वन व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण मार्फत नगरपालिका भित्रका रुखविरुवा तथा हरियाली क्षेत्रको विकास र संरक्षण गर्दै जैविक विविधताको संरक्षण गर्नु ।
- वन तथा वातावरणको संरक्षण गर्दै विपदलाई न्यूनिकरण गर्नु ।

रणनीति

- वन तथा जैविक विविधता सम्बन्धि गुरुयोजनाको आधारमा जलस्रोत तथा वन क्षेत्रको उपयोग तथा व्यवस्थापन गरिनेछ।
- वन तथा हरियाली क्षेत्रको उपयोग तथा व्यवस्थापन गर्दा एकिकृत जलस्रोत व्यवस्थापन तथा जैविक विविधताको बहुउदेश्यिय उपयोगलाई प्राथमिकता दिईने छ।
- वन तथा जैविक विविधता क्षेत्रको संरक्षण, विकास, व्यवस्थापन तथा नियमनका लागि संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ।
- वन तथा जैविक विविधताको संरक्षण र विकासमा निजी क्षेत्र तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरुको सहभागितामा अभिवृद्धि गरिनेछ।
- पारिस्थितिक प्रणालीमा सुधार ल्याई जंगली जनावरहरुको आहार र खाद्य श्रृंखलामा भैरहेको समस्या लगायत स्थानीयवासी र जंगली जनावरहरुको बिचको द्वन्दलाई नियन्त्रण र न्यूनिकरण गरिने छ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- चैनपुर नगरपालिकाको “वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७” र “विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७८” लाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा लैजाने।
- वनजंगलको झाडी फडानी नगरी प्राकृतिक वनको रुपमा विकास गर्ने।
- जंगलमा वृक्षारोपण गर्दा जंगली फुलफलहरु (चिउरी, बकाईनो, आँप, बर, पिपल, केरा, कटुस, आदि) रोप्ने।
- वनजंगल भित्र जंगली जनावरहरुको लागि पानीका पोखरीहरु निर्माण गर्ने।
- मानिसको जिविकोपार्जनका लागि वन कार्यक्रम लगायत वनमा मानवीय चहलपहल रोक्ने।
- वन्यजन्तुले असर नगर्ने वा कम असर गर्ने पशुपालन, वैकल्पिक बाली प्रणालीको प्रवर्द्धन गर्ने र पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने।
- बादर निर्यात र नियन्त्रणका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्ने।
- अन्नवालीको सट्टामा वन्यजन्तुले असर नगर्ने वा कम असर गर्ने वाली प्रणाली विकास गर्ने। जस्तै जडिबुटी खेती, कागती, निवुवा, ज्यामिर, भक्किमिलो, आँप, लिचि, कटहर, कफीङ भुईकटहर, उखु, अदुवा, बेसार, अकवरे, आलु आदी खेति)।
- घाँस खेती गरी बाख्रापालन, बंगुरपालन, भैसी र गाईपालन गर्ने।
- जंगली जनावरहरुको आक्रमण र अतिक्रमण रोक्न पूर्व सूचना प्रणालीको पूर्वाधार जडान गर्ने।
- बाली तथा पशु विमालाई वडा र वस्तीहरुसम्म पुऱ्याउने।
- उजाड र खाली क्षेत्रहरुमा वृक्षारोपण गर्ने।
- स्थानीय खोलानाला, पोखरी र जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने।
- वातावरण संरक्षण र जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने।
- जंगली जनावरहरु र मानवविच अनुकुलन स्थापित गर्न अध्ययन अनुसन्धान गर्ने र स्थानीयवासीहरुको लागि सचेतना कार्यक्रमहरु गर्ने।

- आयमूलक कार्यक्रममा वित्तीय पहुँच र प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउने ।
- वातावरण र जैविक विविधता सम्बन्धी अध्ययनहरु गर्ने ।
- वन, वातावरण र जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि नीति र योजनाहरु तर्जुमा गर्ने ।
- वन, वातावरण र जैविक विविधता संरक्षणको लागि अन्तर सरकार र निकायहरुबिच समन्वय गर्ने ।

७.१.५ अपेक्षित उपलब्धि

- वन, वातावरण र विपद व्यवस्थापन सम्बन्धित नगरपालिकाले तर्जुमा गरेका ऐन कानुनहरु पूर्ण रुपमा कार्यान्वियन आएको हुनेछ ।
- वन तथा जैविक विविधता क्षेत्रको संरक्षण भएको हुनेछ ।
- स्थानीय वन र हरियाली क्षेत्रहरुमा मानिसहरुको चहलपहल न्यूनिकरण भएको हुनेछ ।
- स्थानीयवासी र जंगली जनावरहरुबिचको द्वन्द न्यूनिकरण भएको हुनेछ ।
- जंगली जनावहरुको आक्रमणबाट कृषि वालीनालीहरुमा भएको क्षति क्रमश न्यूनिकरण र नियन्त्रण भएको हुनेछ।
- वन्यजन्तुले कम असर गर्ने खालका वालीप्रणालीको विकास भएको हुनेछ ।
- स्थानीय खोलानाला र पोखरीहरुको संरक्षण भएको हुनेछ ।
- वातावरण विकास एवं संरक्षण कार्य आय र रोजगारीसंग आवद्ध भएको हुने छ ।

७.१.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- स्थानीय पारिस्थितिय प्रणालीमा सुधार आई जंगली जनावरहरुको आक्रमण न्यूनिकरण र नियन्त्रण भएको हुनुपर्ने ।
- जंगली जनावरहरुको आक्रमणबाट कृषि वालीनालीको संरक्षण भएको हुनुपर्ने
- नगरपालिकाको वन तथा जैविक विविधता सम्बन्धी नीति तर्जुमा हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको वन तथा जैविक विविधताको क्षेत्रमा नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच वन तथा जैविक विविधता संरक्षणमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाले वन तथा जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमको लागी नियमित बजेटको व्यवस्था गरेको हुनुपर्ने ।

७.२ भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन

७.२.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर पहाडी भू-भागमा अवस्थित नगरपालिका भएको, भिरालो प्रकारको भू-स्वरुप, कमजोर र कमेरे माटोले गर्दा पहिरो र भूस्खलनको चुनौती सधै रहने गर्दछ । साथै चैनपुर भूकम्पको उच्च जोखिम क्षेत्रमा पर्ने भएकोले भूकम्पबाट हुने पहिरो र भूस्खलन भूसंरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनको सबैभन्दा ठूलो चुनौती हो । बर्षातमा समयमा ठूला नदि प्रणाली र ती नदिहरुमा मिसिएर आउने अन्य स-साना खोलानालाहरुमा हुने कटान, पहिरो र भू-क्षयले गर्दा चैनपुर नगरपालिकामा भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थान अझ ठूलो चुनौती थपिएको छ ।

संगसंगै जथाभावी रुपमा खुलेका नयाँ सडकहरु, बिकास निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने ठूला यन्त्र उपकरण र विस्फोटक पदार्थ, वन फडानी लगायत ठूला जलविद्युत आयोजनाहरुको भौतिक संरचना निर्माणले गर्दा पानी मुहानहरु सुक्दै गैरहेकाले भू-संरक्षण र जलाधारण व्यवस्थापन अझ चुनौतीपूर्ण र जटिल बन्दै गैरहेको छ । त्यसैगरी जथाभावी वन फडानी र स्थानीय नदिजन्य खनिजहरुको उत्खननले नदिजन्य प्रकोप बढदै गैरहेको छ भने स्थानीय खेतबारीमा प्रयोग हुने विभिन्न प्रकारका किटनाषक औषधी, रासायनिक मल र बिषादीहरुको जथाभावी प्रयोगले पनि जग्गाको उर्वराशक्ति र प्राकृतिकपन समेत क्रमश खस्कदै गैरहेको छ । त्यसैले भूसंरक्षण र जलाधार व्यवस्थापन नगरपालिकाको एक प्रमुख समस्या र चुनौतीको रुपमा रहेको छ । नगरपालिकाको वडा नं १ मा पहिरोको उच्च जोखिम रहेको छ । नगरपालिकाको जलाधर मुख्यतया नगरपालिकाको उत्तर दिशामा रहेको सभा खोला र हेवा खोला, दक्षिणमा रहेको पिलुवा खोला र पश्चिममा रहेको अरुण दिन नदि प्रणालीमा आधारित छन् ।

७.२.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- जलस्रोतको उपयोग र व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय ऐन कानुन र नीतिको अभाव ।
- पहिरो, नदि कटान र भूक्षयको प्रकोप ।
- भिरालो स्थानमा वस्तीहरु हुनु ।
- नदि र खोलानाबाट वालुवा, ढुंगा, गिटि आदिको जथाभावी उत्खनन ।
- जलस्रोतको चरम दोहन ।
- जथाभावी वन फडानी ।
- पारिस्थिति प्रणालीमा असन्तुलनले समस्या बढदै गएको ।
- स्थानीय पोखरी र खोलानालाहरु सुक्दै जानु ।
- जलस्रोतको वैज्ञानिक अध्ययन र अभिलेख नहुनु ।
- जलस्रोत क्षेत्रसँग सम्बन्धित निकायहरूको बीचमा आपसी समन्वय तथा सहकार्यको अभाव ।

चुनौतीहरु

- स्थानीय खोलानाला, पोखरी र खेतियोग्य जमीनको उपयोग र व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय ऐन कानुन र नीतिको अभाव।
- वन र जंगली जनावरको सुरक्षा र संरक्षण।
- बिकास निर्माण कार्यमा ठूला यन्त्र उपकरण र विस्फोटक पदार्थको प्रयोगलाई न्यूनिकरण र निषेध गर्नु।
- मानव र जंगली जनावरहरु बिचको द्वन्द नियन्त्रण।
- बाढी, डुबान, नदि र भूक्षयको नियन्त्रण।
- नदि र खोलानाबाट वालुवा, ढुंगा, गिटी आदिको जथाभावी उत्खनन।
- स्थानीय खोलानाला र पोखरीहरुको संरक्षण र सम्वर्द्धन।
- जलस्रोतको चरम दोहनको नियमन र नियन्त्रण।
- जलस्रोतको वैज्ञानिक अध्ययन र अभिलेख नहुनु।
- जलस्रोत क्षेत्रसँग सम्बन्धित निकायहरूको बीचमा आपसी समन्वय तथा सहकार्यको अभाव।

७.२.३ संभावना तथा अवसर

- कृषियोग्य भूमिमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन सकिने।
- पानीका मुहान र स्रोतहरुलाई संरक्षण गरी खानेपानीको समस्यालाई सम्बोधन गर्न सकिने।
- वनको वैज्ञानिक व्यवस्थापनबाट स्थानीय वन उपभोक्ता समुहहरु लाभान्वित हुन सक्ने।
- खानेपानीको अभाव भएका वडाहरुमा खानेपानी आयोजना विस्तार गर्ने सकिने।
- वालुवा, ढुंगा, गिट्टी आदिको उत्खननबाट नगरपालिकाको राजश्व अभिवृद्धि गर्न सकिने।
- स्थानीय खोला, नदि र पोखरीहरुको संरक्षणबाट स्थानिय पर्यावरण र पारस्थितिक प्रणालीमा सकारात्मक प्रभाव हुने।
- पहिरो, भूक्षय र नदि कटानलाई नियन्त्रण गरी विपद जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्ने सकिने।
- जलस्रोतको सदुपयोगबाट स्थानीयवासीहरुको जिवनस्तरमा सुधार ल्याउन सकिने।
- मत्यपालनबाट स्थानीयवासीको आर्थिक बृद्धि हुने सक्ने।

७.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

भूसंरक्षण तथा स्थानीय वन, खोलानाला, पोखरीहरुको सम्वर्द्धन र दिगो बहुउपयोगबाट संमृद्धि हासिल गर्नु।

उदेश्य

- स्थानीय नदिनाला र पोखरीहरुको संरक्षण तथा विकासको लागि संघ र प्रदेश सरकारसंग समन्वय गर्ने।

- आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय पक्षमा पर्न सक्ने नकारात्मक प्रभाव न्यून हुनेगरी वन र जलस्रोतको विकास र उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउनु ।
- जलउत्पन्न प्रकोप लगायत अन्य मानवजन्य र प्राकृतिक विपद न्यूनीकरण एवम् प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी क्षति न्यनीकरण गर्नु ।

रणनीतिहरु

- स्थानीय खोलानाला र पोखरी सम्बन्धि गुरुयोजनाको आधारमा वन, जलस्रोत तथा जलाधार क्षेत्रको उपयोग तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- जलस्रोतको उपयोग तथा व्यवस्थापन गर्दा एकिकृत जलस्रोत व्यवस्थापन, जैविक विविधता तथा जलस्रोतको बहुउदेश्यिय उपयोगलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- जैविक विविधता क्षेत्रको संरक्षण, विकास, व्यवस्थापन तथा नियमनका लागि संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ।
- भू-संरक्षण र विकासमा निजी क्षेत्र तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरुको सहभागितामा अभिवृद्धि गरिनेछ।
- स्थानीय तह, समुदाय, संघ संस्थाहरु र सरोकारवालाको प्रत्यक्ष र सकृय सहभागिता बढाई विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
- विपद तथा जलावयु उत्थानशील समुदायको निर्माण गरिने छ ।
- स्थानीय ज्ञान, सीप, विधि, प्रविधि र श्रोत तथा साधनको अधिकतम उपयोग गरी विपद जोखिम व्यवस्थापनको योजनालाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वियन गर्ने ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- नगरपालिकाको "स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८" र "वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७" लाई क्रमश कार्यान्वयनमा लैजाने ।
- भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाबाट आवश्यक्ता र प्राथमिकताको आधारमा हरेक बर्ष बजेट छुट्याउने।
- क्षेत्रगत गुरुयोजना अनुसार सम्बन्धित क्षेत्रका निकायहरू मार्फत निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने ।
- वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन, अध्ययन र विश्लेषणको आधारमा वन र जलस्रोतको उपयोग र व्यवस्थापन गर्ने ।
- नाङ्गा पाखाहरुमा वृक्षारोपण गर्ने र वनजंगलको संरक्षण गर्ने ।
- स्थानीय खोलानाला, पोखरीहरुको प्रभावकारी संरक्षण, नियमन एवम् नियन्त्रणको लागि गुरुयोजना तयार गरी लागू गर्ने ।
- पहिरो (ताङलेवा, डाँडा खर्च र भित्रे पहिरो), नदि कटान र भूक्षय जस्ता विपद्‌लाई न्यूनीकरण गर्ने ।
- स्थानीय पोखरीहरुमा पानीको मात्रा यथेष्ठ र स्थिर राख्नका लागि जलाशयहरूको निर्माण गर्ने ।
- स्थानीय जलस्रोतमा निजी क्षेत्रको सहभागिता एवम् सार्वजनिक निजी साझेदारीको व्यवस्था गर्ने ।

- जलस्रोत तथा भू-संरक्षणको क्षेत्रसँग सम्बन्धित निकायहरूको बीचमा आपसी समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।
- स्थानीय नदी तथा खोला नियन्त्रण एवम् व्यवस्थापनबाट उकास भएका जमिनको उपयोग लाभ लागतको आधारमा गर्ने ।
- स्थानीय खोलानाला र पोखरीहरुको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने ।
- रासायनिक मल र विषादीको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्दै जैविक मल र विषादिको प्रयोग गर्ने ।

७.२.५ अपेक्षित उपलब्धि

- वन, वातावरण र विपद व्यवस्थापन सम्बन्धित नगरपालिकाले तर्जुमा गरेका ऐन कानुनहरु पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन आएको हुनेछ ।
- स्थानीय जलस्रोत र भू-संरक्षण, विकास, व्यवस्थापन र नियमन गर्दा अध्ययन, अनुसन्धान, तथ्य एवम् प्रमाणका आधारमा हुनेछ ।
- स्थानीय वातावरण तथा पारस्थितिकिय प्रणालीमा सुधार आई मानव र जंगली जनावरहरुको द्वन्द न्यूनिकरण भएको हुनेछ ।
- स्थानीय खोलाना, पानीका मुहान र पोखरीहरुको संरक्षण र सदुपयोग भएको हुनेछ ।
- जलस्रोत र भू-संरक्षण तथा विकासमा संघ र प्रदेश सरकारसंग समन्वय हुनेछ ।
- स्थानीयवासीका आवश्यकता परिपूर्तिका लागि आवश्यक पर्ने जलस्रोतजन्य सेवा सुविधा सहज, सुलभ, सुपथ र समन्यायिक तवरले उपलब्ध हुनेगरी जलस्रोत क्षेत्रको विकास हुनेछ ।
- आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय पक्षमा पर्नसक्ने नकारात्मक प्रभाव न्यून हुनेगरी जलस्रोतको विकास र उपयोग हुनेछ ।
- जल उत्पन्न प्रकोप र अन्य मानवजन्य तथा प्राकृतिक विपद न्यूनीकरण एवम् प्रभावकारी व्यवस्थापन भै क्षति न्यूनीकरण भएको हुनेछ ।
- वन तथा हरियाली क्षेत्रको संरक्षण र सम्वर्द्धन भएको हुनेछ ।

७.२.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाबाट आवश्यक्ता र प्राथमिकताको आधारमा हरेक बर्ष बजेट विनियोजन हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृ निकायहरुको नगरपालिकाको जलाधार र भूसंरक्षणको क्षेत्रमा नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको जलाधार र भू-संरक्षण सम्बन्धी नीति तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय खोलानाला तथा नदिहरुमा तटबन्धको निर्माण भएको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय खोलानाना तथा नदिहरुको चरम दोहन बन्द हुनुपर्ने ।
- रासायनिक मल, किटनाषक औषधी र विषादीहरुको जथाभावी प्रयोग बन्द भएको हुनुपर्ने ।

- नगरपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा भै पूर्ण कार्यान्यवन भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच जलाधआर र भूरक्षण क्षेत्रमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।

७.३ वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन

७.३.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर नगरपालिकाका अधिकांश वस्तीहरु ग्रामीण प्रकृतिका भएको, प्रदुषणजन्य ठूला उद्योगहरु नभएको, प्रशस्त खुल्ला क्षेत्र र हरियाली समेत भएकोले समग्रमा नगरपालिकाको वातावरण स्वच्छ र सफा रहेको छ । तर चैनपुर बजारमा रहेको घना वस्ती र आसपासको क्षेत्रमा बढदो निर्माण कार्य र शहरीकरणले नगरपालिकाको वातावरणमा चुनौती समेत सृजना हुँदै गैरहेको छ । चैनपुर नगरपालिकामा आजसम्म एकिकृत फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणालीको विकास भएको छैन । नगरपालिकाका अधिकांश घरहरुमा फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि सेफ्टी टैंक तथा खाल्टे चर्पी छन् भने घरको भान्साघर, सिन्क, बेसिन लगायत लुगा धोएको र भाँडाकुँडा माँझेको पानी सडक छेउको नाली, गोबरको खाडी, धारा नजिकैको पानी जम्ने खाल्डोमा जाने गरेको छ । ग्रामीण भगेमा भने यस्ता फोहोर पानीहरु घर नजिकै खेतबारीमा जाने गरेको देखिन्छ । नगरपालिकामा हालसम्म फोहोर पानी प्रशोधन गर्ने प्रणाली र पूर्वाधारको विकास भएको छैन । चैनपुर बजारको त्रिमुर्ती चौक देखि त्रिचोक सम्म मात्र करिब ५०० मिटर जति ढलको व्यवस्था छ भने बजार क्षेत्रका अन्य वस्तीहरुमा हालसम्म ढलको विकास हुन सकेको छैन । त्यसैगरी नगरपालिका भित्रका हाटबजार लाग्ने क्षेत्रमा समेत फोहोर बढेर यसको व्यवस्थापन अझ चुनौतीपूर्ण हुँदै गैरहेको छ । नगरपालिकाले केहि क्षेत्रबाट फोहोरमैला संकलन गरी विसर्जन गर्ने कार्यको थालनी गरेको छ तर स्थायी ल्याण्डफिल साइटको अभाव, सिमित पूर्वाधार र जनशक्तिबाट स्थानीय बजार र हाटबजार क्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापन हुन कठिन छ । नगरपालिकाको वातावरण संरक्षण र फोहोरेमैला व्यवस्थापनका समस्या तथा चुनौतीहरु लगायत संभावनाहरुको चर्चा तलको उपखण्डमा गरिएको छ ।

७.३.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- पानीका स्रोत र मुहानहरु सुक्दै गैरहेको ।
- बर्षायाममा पहिरो, नदि कटान र भूक्षयको प्रकोप ।
- भिरालो प्रकारको भू-स्वरुप, कमजोर र कमेरे माटो ।
- स्थाई स्यानीटरी ल्याण्डफिल साइट नभएको ।
- नगरपालिकाको सिमित क्षेत्रहरुबाट मात्र नियमित फोहोरमैला संकलन हुने गरेको ।
- प्लाष्टिक झोलाहरुको जथाभावी प्रयोग ।
- मुख्य बजार क्षेत्रको कहि वस्तीमा मात्र ढलको व्यवस्था भएको ।
- वातावरण संक्षणमा अत्यन्त न्यून बजेटको व्यवस्था ।

- आवश्यक ऐन र कार्यविधिहरु नभएको
- ढल निकास तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धि न्यून सचेतना ।
- ढल निकास र फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि पूर्वाधार निर्माण गर्न आर्थिक स्रोतको अभाव ।
- बिकास निर्माणको लागि ठूला मेसिनहरुको जथाभावी प्रयोग र उत्खनन ।
- स्थानीयवासीहरुमा वन, वातावरण, फोहोरमैला व्यवस्थापन र जैविक विविधता सम्बन्धी जनचेतनाको अभाव ।
- किटनाशक औषधी र रासायनिक मलको बढको प्रयोग ।
- वनमा डढेलो लाग्नु ।

चुनौतीहरु

- वातावरणिय प्रदुषणले गर्दा वातवरणीय तत्वहरुमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने ।
- वातावरणीय प्रदुषणको समाधानको व्यवस्थापन जटिल र प्राविधिक रुपमा अत्यन्तै चुनौतीपूर्ण हुने ।
- पानिको श्रोत र मुहानहरु सुक्दै जानु ।
- बर्षातमा हुने पहिरो, कटान र भू-क्षयको व्यवस्थापन र न्यूनिकरण ।
- ढल निकास तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धि सचेतना बढाउनु ।
- प्लाष्टिक जन्य फोहोरको नियन्त्रण र व्यवस्थापन ।
- नगरपालिकाको सम्पूर्ण घरधुरीबाट फोहोरमैला संकलन गरी स्थाई स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटमा विसर्जन गर्नु ।
- मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा ढलको पूर्वाधार निर्माण गर्नु ।
- किटनाशक औषधी र रासायनिक मलको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्नु ।

७.३.३ संभावना तथा अवसर

- फोहोरमैला र ढल निकास समस्याको दिर्घकालिन समाधानको लागि फोहोरमैला प्रसोधन केन्द्र र स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको निर्माण गर्न सकिने ।
- वातावरणिय विनासबाट हुने क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्ने सकिने ।
- मुख्य बजार र घना वस्ती क्षेत्रमा ढल संजालको निर्माण गर्न सकिने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन र ढलको निकासबाट सफा, सुन्दर र स्वच्छ नगरपालिका निर्माण गर्न सकिने।
- नगरवासीमा फोहोरमैला व्यवस्थापन र ढल निकास सम्बन्धि जनचेतना अभिबृद्धि भै फोहोरलाई स्रोतमै व्यवस्थापन गर्ने सकिने ।
- वातावरण तथा प्रदुषण नियन्त्रणको क्षेत्रमा स्थानीय सरकार, विकास साझेदार तथा अन्य सरकारी/गैर सरकारी संस्थाहरु, उपभोक्ता समितिहरु र नागरिकको सहभागिता बढदै जानु ।
- फोहोरलाई उर्जाको रुपमा प्रयोग गर्न सक्ने प्रविधिको विकास हुनु ।
- प्रदेश तथा संघीय सरकारको फोहोर व्यवस्थापनको नीति, रणनीति र निर्देशिकाहरु निर्माण हुनु ।
- वातावरण संरक्षणको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुन सक्ने ।

- वातावरण संरक्षण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम संचालन गरी वातावरण संरक्षणमा स्थानीयवासीहरुलाई परिचालन गर्न सकिने ।
- वातावरण संरक्षणमा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गर्न सकिने ।

७.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- फोहोरमैलाको दीर्घकालीन व्यवस्थापन, प्रदुषण न्यूनीकरण र वातावरणीय संरक्षण गरी वातावरणीय स्वच्छता कायम गर्ने ।

उदेश्य

- व्यवस्थित फोहोरमैला व्यवस्थापन र ढल निकासको लागि पूर्वाधार तयार गर्नु ।
- स्थानीय खोला, पोखरी र नदिहरुमा हुने प्रदुषण न्यूनीकरण गरी त्यहाको पारस्थितिकीय प्रणालीमा सुधार गर्नु ।
- फोहोरमैलाको दीर्घकालीन व्यवस्थापन गर्नु ।

रणनीतिहरु

- फोहोरमैलालाई सुरक्षित रुपमा विसर्जन गरिने छ ।
- मुख्य बजार र घना वस्ती क्षेत्रमा व्यवस्थित ढल निकासको व्यवस्था गरिने छ ।
- स्थानीय लघु तथा घरेलु उद्योगहरुलाई वातावरण मैत्री र वैकल्पिक उर्जाको प्रयोगमा प्रोत्साहन गरिने छ ।
- किटनाशक विषादी र रासायनिक मल प्रयोगलाई दुरुत्साहन गरी जैविक उपाय र प्रांगारिक मलको प्रयोग र प्लाष्टिक झोलाको सट्टा स्थानीय सामाग्रीबाट उत्पादित वातावरण मैत्री झोला उपयोगमा ल्याईने छ।
- वातावरणीय सचेतना अभिवृद्धि गर्ने र हरियाली कायम गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- चैनपुर नगरपालिकाको “वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७” र “नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८” लाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा लैजाने ।
- वातावरण संरक्षण तथा प्रदुषण नियन्त्रणका लागि अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- नदिनाला, पोखरी तथा अन्य पानीका स्रोत र मुहानहरुको संरक्षण गर्ने ।
- सडक छेउमा जथाभावी फोहोर र शौच गर्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्ने ।
- नगरपालिकाका सार्वजनिक स्थान र बजार क्षेत्रहरुमा शौचालय निर्माण गर्ने ।

- फोहोरमैलाको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्न बजार क्षेत्र र घना वस्तीहरुबाट नियमित रुपमा फोहोरमैला संकलन गर्ने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि स्थाई स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट निर्माण गर्न संभाव्यता अध्ययन गरी उपयुक्त स्थानको छनौट गर्ने ।
- वैकल्पिक उर्जाबाट चल्ने सवारी साधन र उद्योगहरुलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।
- बायो ग्यास, सुधारिएको चुल्हो, ग्यासीफायर, बायोब्रिकेट जस्ता किफायती जैविक उर्जाहरुको प्रवर्द्धन एवं विस्तार गर्ने ।
- उद्योगहरुलाई मुख्य बजार र मानव वस्तीभन्दा टाढा लैजान प्रोत्साहन गर्ने ।
- गरिब र विपन्न वर्गसम्म नवीकरणिय उर्जा प्रविधिको पहुँच सुलभ गरी दाउराको प्रयोग कम गर्ने ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा प्लाष्टिक झोला निषेध गर्ने ।
- स्थानीय सामाग्रीबाट उत्पादित वातावरण मैत्री हरित झोला उपयोगमा ल्याउने ।
- किटनाशक औषधी प्रयोग र व्यवस्थापन गर्ने काममा स्थानीय कृषक, उपभोक्ता समुह र संघ संस्थाहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी शैक्षिक तथा जनचेतनाका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- नगरपालिकामा वातावरण संरक्षण तथा प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धी आवश्यक संयन्त्रको व्यवस्था गर्ने ।
- हरियाली कायम गर्न उजाड डाँडा र स्थानहरुमा वृक्षारोपण गर्ने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि जनप्रतिनिधिहरु र कर्मचारीहरुलाई आवश्यक तालिम प्रदान गर्ने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पर्ने यन्त्र उपकरणहरु खरिद गर्ने ।
- आवश्यक नीति, ऐन, नियमावली र कार्यविधिहरु तर्जुमा गर्ने ।
- नगरपालिकाका मुख्य बजार क्षेत्र, वस्ती र टोलहरुमा ढल व्यवस्थापनको लागि विस्तृत ईन्जिनियरिङ अध्यनन गर्ने ।
- मुख्य बजार क्षेत्र र घना वस्तीहरुमा ढल संजालको निर्माण गर्ने ।
- सफा शौचालय, सफासुग्घर भान्साघर एवं फोहोरमैलाको स्रोत पहिचान र उत्सर्गन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

७.३.५ अपेक्षित उपलब्धि

- वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धित नगरपालिकाले तर्जुमा गरेका ऐन कानुन र कार्यविधिहरु पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन आएको हुनेछ ।
- मुख्य बजार र घना वस्ती क्षेत्रमा ढल संजालको निर्माण भएको हुनेछ ।
- मुख्य बजार र घना वस्तीहरुबाट नियमित फोहोर संकलन भएको हुनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन र ढलको निकासबाट सफा, सुन्दर र स्वच्छ नगरपालिका निर्माण भएको हुनेछ।
- स्थानीयवासीमा फोहोरमैला व्यवस्थापन र ढल निकास सम्बन्धि जनचेतना अभिबृद्धि भै फोहोरको स्रोतमै व्यवस्थापन नै प्रवृतिको शुरुवा भएको हुनेछ ।
- फोहोरजन्य झाडापखाला र हैजाहरुको प्रकोप कम भएको हुनेछ ।

- स्थानीय नदि तथा खोलाहरुमा प्रदुषण न्यूनिकरण भएको हुनेछ ।
- फोहोरमैलाको व्यवस्थापन भै वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग बढेको हुनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा प्लाष्टिक झोला निषेध भएको हुनेछ ।
- उजाड डाँडाहरु र खालि क्षेत्रमा वृक्षारोपण भएको हुनेछ ।

७.३.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापनमा आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पर्ने यन्त्र उपकरणहरुको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने ।
- स्थाई स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको पूर्वाधार निर्माण भएको हुनुपर्ने ।
- वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापनमा स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापनमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक कार्यविधि तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।

७.४ विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशीलता

७.४.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर नगरपालिकामा झाडा पखाला र हैजा जस्ता प्रकोपहरु समय समयमा देखा परेको भएतापनि यस्ता प्रकोप र चिसोबाट मानविय क्षति भने न्यून हुने गरेको छ । कोडिभ-१९ को महामारीबाट भने यस नगरपालिका समेत नराम्रोसंग प्रभावित भएको थियो । कोभिड-१९ को रोकथाम तथा व्यवस्थापनको लागि नगरपालिकाले एक "कोभिड-१९ संकट रोकथाम तथा प्रतिकार्यात्मक व्यवस्थापन समितिको" गठन गरेको थियो । उक्त समिति मार्फत नगरपालिकाभित्र संक्रमित र उनीहरुको परिवारलाई मास्क, स्यानिटाईजर वितरण गरिएको थियो । विपद्का दृष्टिले चैनपुर नगरपालिका निक्कै सम्वेदनशिल रहेको छ । यस नगरपालिकामा भूकम्प, सुख्खा, खडेरी, जङ्गली जनावरको आतङ्क, स्थानीय कृषि बालीमा रोगकिरा, पशुरोग, आगलागी, पहिरो, कटान, बाढी, डुबान, भूस्खलन, हावाहुरी, असिना, चट्याङ, महामारी जस्ता प्रकोपहरु रहेका छन् । वि.सं. १९९० सालको भूकम्पको ईपिसेण्टर चैनपुर रहेको, पटक पटकका भूकम्पका धक्काहरुले यो क्षेत्रलाई सताईरहेको र नगरपालिकाका अधिकाँस घरहरु भूकम्पबाट आँशिक क्षति भएकाले चैनपुरमा भूकम्पीय जोखिम उच्च रहेको देखिन्छ । चैनपुर नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनका ठूला कारक तत्वहरु नभएको भएतापनि विश्वव्यापी कारणहरुले गर्दा अनियमित बर्षा, कृषि बालिमा विभिन्न प्रकारका नयाँ नयाँ रोगहरु आउने, लामो समय सुख्खा खडेरी हुने, बाढी, पहिरो, कटान/भूक्षय, पोखरी क्षेत्रहरु सुक्ने जस्ता घटनाहरु देखा पर्न थालिसकेका छन् ।

जलवायु परिवर्तन र सुख्खा खडेरीको कारण नगरपालिकाका धेरै पानीका मुहान, कुवा, धाराहरु सुक्दै गएकोले खानेपानीको र मुख्य गरी अलैंची बगान लगायत खेतीपातीमा सिंचाईको समस्या दिनानुदिन बढ्दै गईरहको छ । सामुदायिक वन र नीजि वनको संरक्षण गरिएपनि जङ्गल गोडमेल र जिविकोपार्जनका लागि मानिसको जङ्गलमा गमनशिलता बढेपछि जङ्गलमा खानेकुराको अभाव र माँसाहारी जनावर लोप हुनुका कारण बाँदर, दुम्सी, मृग, खरायो आदिको संख्यामा निरन्तर बृद्धि भै स्थानीय कृषिवालीमा जंगली जनावरहरुको अत्रिक्रमण र जनावरको स्वाभावमा भएका परिवर्तनका कारण वन्यजन्तुको आतङ्क बढ्दै गएको देखिन्छ ।

७.४.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- पानीका स्रोत र मुहानहरु सुक्दै गैरहेको ।
- खडेरी र सुख्खाले कृषि उत्पादनमा कमी ।
- विभिन्न प्रकारका महामारी तथा स्वास्थ्य प्रकोपहरु ।
- भिरालो जमीन र कमेरो माटो ।
- बर्षायाममा पहिरो, नदि कटान र भूक्षयको प्रकोप ।
- बिकास निर्माणमा ठूला यन्त्र र उपकरणहरुको प्रयोग ।
- पुराना र जिर्ण वस्ती, घर र भवनहरु ।
- भिरालो स्थानमा वस्तीहरु हुनु ।
- नगरपालिका भूकम्प संवेदनशील क्षेत्रमा पर्ने ।
- प्लाष्टिक झोलाहरुको जथाभावी प्रयोग ।
- चैनपुर बजार क्षेत्रको सिमित स्थानमा मात्र ढलको व्यवस्था भएको ।
- स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट नभएको ।
- नगरपालिकाबाट सिमित क्षेत्रबाट मात्र फोहोर संकलनको नियमित व्यवस्था नभएको ।
- वातावरण सम्बन्धि न्यून सचेतना ।
- वातावरण संक्षणमा अत्यन्त न्यून बजेटको व्यवस्था ।
- आवश्यक ऐन र कार्यविधिहरु नभएको ।
- समुदायमा व्याप्त गरिबि ।
- विपद पूर्व तयारीमा कमी ।
- जंगल नजिकै मानव वस्तीहरु भएको ।
- जङ्गली जनावहरुलाई जङ्गलमा पर्याप्त खाना र पानीको अभाव ।
- असार श्रावणमा कम बर्षा र हिदमा लागो खडेरी पर्नु ।
- रासायनिक विषादीको जथाभावी प्रयोग ।
- वनमा डढेलो लाग्नु ।
- पारिस्थितिक प्रणाली खलबलिनु ।

चुनौतीहरु

- पहिरो र जोखिम क्षेत्रमा रहेका वस्तीहरुलाई सुरक्षित स्थानमा व्यवस्थापन गर्नु ।
- भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि भवन संहिता र निर्माण मापदण्डको पूर्ण कार्यान्वयन गर्नु ।
- भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि दक्ष डकर्मी र सिकर्मीहरुको व्यवस्था ।
- जङ्गली जनावरहरुबाट स्थानीय कृषि वालीनाली सुरक्षित राख्नु ।
- वातावरणीय प्रदुषणको समाधानको व्यवस्थापन जटिल र प्राविधिक रुपमा अत्यन्तै चुनौतीपूर्ण हुने।
- स्थानीय खोलानाला र पोखरीहरु सुक्दै जानु ।
- बर्षातमा हुने पहिरो, कटान र भू-क्षयको व्यवस्थापन र न्यूनिकरण ।
- उचित समयमा पानि नपर्ने, लामो समयसम्म खडेरी लाग्ने, अति बर्षा, खण्ड बर्षा, डुबान, वाढी, नदि कटान, पहिरो नियन्त्रण गर्नुपर्ने ।
- विभिन्न प्रकारका महामारी तथा स्वास्थ्य प्रकोपहरु बढने ।
- बिकास निर्माण कार्यमा ठूला यन्त्र र उपकरण र विष्फोटक पदार्थहरुको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्नु ।
- कतिपय लोपोन्मुख प्राणी र जैविक विविधता नास हुने ।
- बिपद्मा परेका घरपरिवार तथा समुहलाई तत्काल राहतको व्यवस्था गर्नु ।
- हावापानीको परिवर्तनको कारण जलवायु परिवर्तन अनुकुलन र विपद् व्यवस्थापनलाई समय अनुकुल परिमार्जित तथा व्यवस्थित गर्न नसक्नु ।
- सुख्खा याममा वनलाई डढेलोबाट जोगाउनु ।
- किटनाशक औषधी र रासायनिक मलको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्नु ।
- प्लाष्टिक जन्य फोहोरको नियन्त्रण र व्यवस्थापन ।

७.४.३ संभावना तथा अवसर

- पारिस्थित प्रणालीमा सुधार गरी मानव र जङ्गली जनावरहरु बिचको द्वन्द न्यूनिकरण गर्ने सकिने ।
- जङ्गली जनावरले असर गर्न नसक्ने वैकल्पिक कृषि प्रणालीको विकास गर्ने सकिने ।
- पूर्व सूचना प्रणालीहरुको विकास गर्न सकिने ।
- भूकम्प प्रतिरोधक भवनहरु निर्माण गरी भूकम्पबाट हुने जनधनको क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न सकिने ।
- कृषि बालीमा जंगली जनावरहरुको आक्रमणबाट हुने क्षति न्यूनिकरण गर्न सकिने ।
- जलस्रोत, उर्जा, पूर्वाधार, मानव स्वास्थ्य, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा र वन तथा जैविक विविधतामा हुने असर कम गर्न सकिने ।
- वातावरण तथा प्रदुषण नियन्त्रणको क्षेत्रमा स्थानीय सरकार, विकास साझेदार तथा अन्य सरकारी/गैर सरकारी संस्थाहरु, उपभोक्ता समितिहरु र नागरिकको सहभागिता बढदै जानु ।
- सबै प्रकारका विपद्को सामना गर्न आधुनिक प्रविधि, संरचना, मापदण्ड र आवश्यक दक्ष जनशक्तिको बिकास हुन सक्ने ।
- फोहोरलाई उर्जाको रुपमा प्रयोग गर्न सक्ने प्रविधिको विकास हुनु ।
- प्रदेश तथा संघीय सरकारको फोहोर व्यवस्थापनको नीति, रणनीति र निर्देशिकाहरु निर्माण हुनु ।

- वातावरण संरक्षणको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुन सक्ने ।
- तटबन्ध र वृक्षारोपण आदिबाट पहिरो, नदि कटान र भू-क्षयको समस्या न्यूनिकरण गर्ने सकिने ।
- स्थानीय खोलानाला र पोखरीहरुको संरक्षण र व्यवस्थापनबाट पानीका श्रोतहरुको संरक्षण गर्ने सकिने।
- बिपदमा परेका घरपरिवार तथा समुहलाई तत्काल राहतको व्यवस्था गर्न सकिने ।
- वातावरण संरक्षण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम संचालन गरी वातावरण संरक्षणमा स्थानीयवासीहरुलाई परिचालन गर्न सकिने ।
- वातावरण संरक्षणमा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गर्न सकिने ।

७.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- विपद तथा जलवायुजन्य जोखिमबाट हुने क्षतिलाई कम गर्दै स्थानीय विकास प्रकृयामा मूलप्रवाहीकरण गरी उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्ने ।

उद्देश्य

- स्थानीय नदि, खोला, पोखरीहरु हुने प्रदुषण न्यूनीकरण गरी त्यहाको पारस्थितिकीय प्रणालीमा सुधार गर्नु ।
- प्रकोपको नक्साङ्कन गरी प्रकोपको सङ्कटासन्नताको पहिचान र स्तरीकरण तथा क्षमता विश्लेषण गर्ने।
- स्थानीय तह, समुदाय, संघसंस्था र सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष र सकृय सहभागिता बढाई विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- विपदसंग सामान गर्न सक्ने जनशक्ति तयार गर्ने ।
- फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्नु ।
- विपदबाट प्रभावित व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सहयोग सुनिश्चित गर्ने।
- जलवायुको परिवर्तनले मानव स्वास्थ्यमा पार्ने असरको न्युणिकरण, नियन्त्रण र यसले अन्य क्षेत्रमा पार्ने असरसित अनुकुलित हुँदै जलबायु कोष र संयन्त्रबाट हुने लाभको अधिकतम उपयोग गर्नु ।

रणनीतिहरु

- स्थानीय ज्ञान, सीप, विधि, प्रविधि र श्रोत तथा साधनको अधिकतम प्रयोग गरी विपद जोखिम व्यवस्थापनको योजनालाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वियन गरिने छ ।
- भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि भवन निर्माण मापदण्ड, भवन संहिता कडाईका साथ लागू गरी र भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि आवश्यक जनशक्तिहरु उत्पादन गरिने छ ।

- नगरपालिकाबाट विपद व्यवस्थापन तथा क्षति न्यूनिकरणको लागि पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरिने छ र नगरपालिकाबाट गरिने विकास निर्माणका कार्यमा विपद पूर्वतयारीका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।
- बिकास निर्माण कार्यमा सम्भव भएसम्म ठूला यन्त्र र उपकरणहरुको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्दै स्थानीय प्रविधि, सीप, ज्ञान र वायोइन्जिनियरिंग प्रविधिको प्रयोग गरिने छ ।
- उपलब्ध पानीका श्रोतहरुको संरक्षण गर्न वैकल्पिक उयायहरु अवलम्वन गरिने छ ।
- जोखिम युक्त क्षेत्रहरुमा विपद पूर्व सूचना प्रणालीहरु जडान गरिने छ ।
- मौसम पूर्व अनुमान प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्दै विपद न्यूनिकरण गरिने छ ।
- जलवायुजन्य घटनाहरुको पहिचान गरी मानव जीवनको रक्षा गरिने छ ।
- जलवायुमैत्री उर्जा र कृषि प्रविधिको छनौट र विस्तार गरिने छ ।
- वातावरणीय सचेतना अभिवृद्धि गर्ने र हरियाली कायम गरिने छ ।
- नगरपालिका तथा समुदाय स्तरका कार्यदलको तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि विपद जोखिम न्यूनिकरणको क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्थाहरुको सहभागितालाई प्राथमिकता दिदै अधिकतम समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- चैनपुर नगरपालिकाको "वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७" र "विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७८" र "स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८" लाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा लैजाने ।
- भूकम्प प्रतिरोधक भवनहरु निर्माण गर्ने ।
- विपद प्रतिकार्यका लागि पूर्व तयारी गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तन र विपद जोखिम न्यूनिकरणको लागि स्थाई कोषको व्यवस्था गर्ने ।
- समुदाय र नगरपालिका स्तरको योजना निर्माण गरी विपद व्यवस्थापन सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने ।
- सुरक्षित स्थानको छनौट गरी वस्ती बसाउने र संवेदनशिल क्षेत्रमा रहेका वस्तीहरु स्थानान्तरण गर्ने ।
- पहिरो प्रभावित स्थानहरुमा जङ्गल बढाउने र अलैची, किवि, चिराइतो आदि वैकल्पिक खेती गर्न लगाउने ।
- जङ्गली जनावरले असर नगर्ने वैकल्पिक वाली प्रणालीको विकास गर्ने ।
- जङ्गली जनावरको आक्रमण गर्ने र विचरण गर्ने संवेदनशिल र जोखिम क्षेत्रमा पूर्व सूचना प्रणालीको पूर्वाधार जडान गर्ने ।
- चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सुख्खा ग्रस्त क्षेत्रको डाँडामा आकाशे पानी संकलन गर्नको लागि पोखरी निर्माण गर्ने ।
- वन झाँडी बढन दिएर वन्यजन्तुको वासस्थान र खानाको संरक्षण गर्ने ।
- कृषि वाली र पशु विमाको व्यवस्था गर्ने ।
- जङ्गलमा फुलफुलका विरुवा लगाउने, पानी पोखरी र दहहरुको निर्माण गर्ने ।

- नाङ्गा पाखाहरुमा बृक्षारोपण गर्ने ।
- पानीका स्रोतहरूको पहिचान गर्ने, संरक्षण गर्ने, बर्षातको पानी संकलन गर्ने प्रविधि र पद्धतिलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।
- विपद प्रतिकार्यको लागि दमकल, व्याकहो लोडर, उद्धार भवन, अन्य आवश्यक उपकरण र सामानहरुको खरिद र व्यवस्था गर्ने ।
- रासायनिक मल र बिषादीको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्दै जैविक बिषादिको प्रयोग गर्ने ।
- आगालागीलाई नियन्त्रण गर्न गाउँ समुदायमा अग्नीशमन यन्त्रको व्यवस्था गर्ने ।
- गर्मी तथा सुख्खा मौसममा हावाहुरी र आगलागीबाट सुरक्षा अपनाउन पूर्व चेतावनी र सचेतना फैलाउने।
- नदी तथा खोलाहरुको प्राकृतिक वहाव कायम गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजनालाई व्यापक बनाई अनुकुलनलाई विकास कार्यक्रमसंग आवद्ध गर्ने ।
- स्थानीय र आधुनिक ज्ञानलाई संयोजन गर्दै जलस्रोत र उर्जाको व्यवस्थापनमा अनुकुलन कार्यक्रम संचालन गर्ने
- स्थानीय खोला र नदि आदिको संरक्षणका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । ।
- मौसम पूर्व अनुमान प्रणाली र तथ्याङ्क संकलन पद्धतिलाई संघीय र प्रदेश सरकारसंग समन्वय र सहकार्य गरी स्वचालित विपद सूचना प्रणाली जडान गर्ने ।
- पहिरो, नदि कटान, भू-क्षय र बाढीको समस्यालाई समाधान गर्न तटबन्ध कार्यक्रमहरुलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- जलवायु परिवर्तनले मानव जीवनमा पारेको प्रभाव र अनुकुलन सम्बन्धी तालिम लगायत सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तनबाट फैलिन सक्ने रोगव्याधि र सोको नियन्त्रणको लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरुको अभिमुखिकरण एवं क्षमता विकास गर्ने ।
- वातावरण मैत्री र जलवायु शसक्त कृषि वालिको लागि प्रदेश सरकार र सरोकारवालाहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित क्षेत्रमा उपयुक्त कृषि प्रणाली र वैकल्पिक उर्जा प्रविधिको पहिचान, प्रवर्द्धन र प्रसार गर्ने ।
- स्थानीय प्रविधि र शिपलाई प्रयोग गरेर कृषि व्यवस्थापनमा अनुकुलनका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- खडेरी तथा अधिक बर्षा सहन सक्ने खालका वालीहरुको संभाव्यता अध्ययन गरी स्थानीय कृषकहरुलाई उक्त वालीहरु लगाउन प्रोत्साहन गर्ने ।

७.४.५ अपेक्षित उपलब्धि

- विपद जोखिम न्यूनिकरण, व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील सम्बन्धित नगरपालिकाले तर्जुमा गरेका ऐन कानुन र कार्यविधिहरु पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन आएको हुनेछ ।
- जोखीम युक्त क्षेत्रहरुमा पूर्व सूचना प्रणालीहरुको पूर्वाधार जडान भएको हुनेछ ।

- नाङ्गा पाखाहरुमा वृक्षारोपण भै हरियाली कायम भएको हुनेछ र झाँडी क्षेत्रहरुको बृद्धि भै वन्यजन्तुको वासस्थान र खानाको संरक्षण भै वन्यजन्तुको अतिक्रमण न्यूनिकरण र नियन्त्रण भएको हुनेछ।
- भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि निर्माण मापदण्ड र भवन संहिता पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन भएको हुनेछ।
- भूकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माणको लागि तालिम प्राप्त सिकर्मी र डकर्मीहरुको नगरपालिका भित्रै व्यवस्था भै सुरक्षित भवन निर्माणको थालनी भएको हुनेछ।
- नगरपालिकाका विपद व्यवस्थापनको लागि दमकल, व्याकहो लोडर लगायत अन्य यन्त्र उपकरणको व्यवस्था भएको हुनेछ।
- वस्ती र समुदायमा अग्नीशमन यन्त्रको व्यवस्था भै आगालागी नियन्त्रण गर्न सहज भएको हुनेछ।
- जोखिम युक्त स्थानहरुमा वृक्षारोपण र तटबन्धहरु निर्माण भै पहिरो, नदि कटान, भू-क्षय र बाढीको प्रकोप र त्यसबाट हुने क्षति न्यूनिकरण भएको हुनेछ।
- कृषि वाली र पशु विमाको व्यवस्था भै जङ्गली जनावरहरुबाट हुने क्षतिको पूर्ती भएको हुनेछ।
- जङ्गली जनावरहरुले आक्रमण नगर्ने वैकल्पिक वाली प्रणालीको शुरुवात भएको हुनेछ।
- जङ्गलमा पानी पोखरी, दहहरु र फुलफुलका विरुवाहरुको विकास भै जङ्गली जनावरहरु वस्ती र वालीनाली क्षेत्रमा आउने क्रममा कमी आएको हुनेछ।
- जोखिम युक्त र संवेदनशील क्षेत्रहरुमा पूर्व सूचना प्रणालीहरुको पूर्वाधार जडान भएको हुनेछ।
- स्थानीय वातावरणमा सुधार भै नागरिकहरुको स्वास्थ्यमा सुधार आएको हुनेछ।
- फोहोरजन्य झाडापखाला र हैजाहरुको प्रकोप कम भएको हुनेछ।
- प्लाष्टिक झोला निषेध भएको हुनेछ।
- नगरपालिकामा विपद व्यवस्थापनको लागि दमकल, एम्बुलेन्स र व्याकहो लोडर खरिद भएको हुनेछ।
- जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति सहित संस्थागत व्यवस्था भै स्थानीय अनुकुलन योजना कार्यान्वयन भएको हुनेछ।
- पानीका मौजुदा स्रोत र मुहानहरुको संरक्षण भएको हुनेछ।
- स्थानीय वातावरण र कृषि उत्पादनमा जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनिकरण भएको हुनेछ।
- जलवायु परिवर्तनले स्वास्थ्यमा ल्याउने समस्याहरुको पहिचान भएको हुनेछ।
- जलवायु परिवर्तनले कृषि तथा खाद्यन्न सुरक्षामा पारेको प्रभाव न्युनिकरण भएको हुनेछ।

७.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने।
- नगरपालिकामा विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनको लागि आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने।
- विपद कोषको गठन भएको हुनुपर्ने।

- स्थानीय हरियाली क्षेत्र, खोलानाला र पोखरीहरुको संरक्षण भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको आन्तरिक आयको दायरा बढेको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय खोलानाला र नदिहरुमा तटबन्ध र जोखिम युक्त क्षेत्रहरुमा पूर्व सूचना प्रणालीको पूर्वाधार जडान भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका भित्र विपद व्यवस्थापन केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण भएको हुनुपर्ने ।
- विपद व्यवस्थापनको लागि आवश्यक सवारी साधन र यन्त्र उपकरणको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने ।
- विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापनमा स्थानीय संघसंस्था र दातृ निकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच विपद जोखिम न्यूनिकरण, व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकुलनमा आवश्यक समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको विपद जोखिम न्यूनिकरण, व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन सम्बन्धी आवश्यक नीति र कार्यविधि तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।

परिच्छेद ८: संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र

८.१ संस्थागत विकास तथा सुशासन

८.४.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर नगरपालिका गठन भएको ७ बर्ष भैसकेको छ भने निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको आफ्नो पहिलो कार्यकाल समाप्त भएर दोस्रो कार्यकालको लागि नयाँ निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु निर्वाचित भएको पनि १ बर्ष भैसकेको छ । यसै बिचमा नगरपालिकाले आफुलाई दैनिक कार्यसम्पादन, सेवा प्रवाह, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका साथै समग्र सुशासनलाई सवल र प्रभावकारी बनाउन ५९ वटा आवश्यक ऐन, कानुन, नियमामवली, निर्देशिका, मापदण्ड, आचार संहिता, नीति र कार्यविधिहरु तर्जुमा गरेको छ । संखुवासभा जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारी पछीको दोस्रो ठूलो बजार र पहाडी भू-भाग भएतापनि प्रशस्त खेतियोग्य जमीन, पूर्वी पहाडकै पुरानो व्यापारिक केन्द्र, जिल्ला अदालत, मालपोत र नापी जस्ता प्रमुख जिल्ला स्तरिय सरकारी कार्यालयहरु, शहरीकरण बढदै गैरहेको, शिक्षा र स्वास्थ्य सेवाको अवस्था राम्रो रहेको, कोशी राजमार्गको सहज पहुँच, तुम्लिङटार विमानस्थलबाट आधा घण्टाको दुरीमा अवस्थित रहेकोले नगरपालिको समग्र भौतिक, आर्थिक र सामाजिक अवस्था राम्रो रहेको छ । संस्थागत रुपमा हेर्दा नगरपालिकाको आफ्नै नव निर्मित पक्की कार्यालय भवन रहेको छ ।

अन्य भौतिक सामाग्री, जनशक्ति र सेवा प्रवाहको अवस्था समेत सन्तोषजनक नै देखिन्छ । तरपनि नगरपालिकाका वडा कार्यलयका भवनहरु अहिले पनि भाँडाका साघुरा भवनमा रहेको अवस्था छ । नगरपालिका स्थापना भएको ७ बर्ष वितिसक्दा "नगरपालिकाको प्रथम आवधिक योजना" भर्खर तर्जुमा भैरहेको छ र आवधिक योजनासंगै तयार गर्नुपर्ने "नगरपालिकाको मध्यकालिन खर्च संरचना" तुरन्तै तयार गर्नुपर्ने चुनौती थपिएको छ । नगरपालिकाको "एकिकृत शहरी विकास योजना", "नगर यातायात गुरु योजना" र "भू-उपयोग योजना" हालसम्म तर्जुमा भएको छैन भने "स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना" २०७८ सालमा तर्जुमा भएर कार्यान्वयनको पर्खाईमा रहेको छ । नगरपालिकाको "राजश्व सुधार कार्ययोजना" २०७९ सालमा तर्जुमा भएको देखिन्छ तर उक्त योजनाले प्रक्षेपण गरे बमोजिम राजश्व संकलनमा बृद्धि भएको देखिदैन । नगरपालिकाको कुल आम्दानीमा आन्तरिक आयको हिस्सा निक्कै कमजोर (करिब २%) छ भने आन्तरिक आयलाई बढाउनु पर्ने चुनौती समेत थपिएको छ । नगरपालिकाबाट हुने सेवा प्रवाहको लागि चाहिने दस्तुर, शुल्क, कर आदिको भुक्तानी प्रणाली हालसम्म इ-गभर्नेन्स प्रणालीमा जान सकेको छैन । साथै नगरपालिकाको "गुनासो सुनवाई तथा सम्वोधन कार्यविधि" समेत तर्जुमा भएको छैन । जसले गर्दा नगरवासीहरुको गुनासोहरुलाई नियमित र चुस्त तरिकाले सम्वोधन हुने परिपाटीको विकास भएको छैन र त्यसको लागि नगरपालिकाले आवश्यक संयन्त्र समेत बिकास गरेको देखिदैन । सार्वजनिक सुनवाई, सामाजिक लेखा परिक्षण नियमित भएको देखिदैन भने सूचनाको हक अनुसार सार्वजनिक हुनुपर्ने तथ्याङ्क, सूचना, दस्तावेज, आन्तरिक र अन्तिम लेखा परिक्षण प्रतिवेदनहरु र ऐन कानुनहरु समेत नगरपालिकाको वेभसाइटमा नियमित रुपमा सार्वजनिक र अद्यावधिक भएको देखिदैन ।

८.४.२ समस्या तथा चुनौती

समस्याहरु

- पर्याप्त नीतिगत तथा कानुनी व्यवस्थाको अभाव ।
- कमजोर संस्थागत क्षमता र पूर्वाधार ।
- कमजोर अभिलेख तथा व्यवस्थापन प्रणाली ।
- न्यून आन्तरिक आय र कर्मचारी ।
- वडा कार्यालयहरुको आफ्नै भवन नहुनु ।
- नगरपालिकाको कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाह सूचना प्रविधिसंग नजोडिएको ।
- नगरपालिकाको योजना दस्तावेज नहुनु ।
- आवश्यक्ता भन्दा पहुँचका भरमा योजना तर्जुमा हुनु ।
- योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको लागि बजेटको अभाव ।
- दक्ष जनशक्ति र प्राविधिकहरुको अभाव ।
- कमजोर अन्तर सरकार र अन्तर निकाय समन्वय ।
- बजेट अनुमान कार्यक्रममा आधारित तथा यथार्थपरक नहुनु ।
- ठेक्का तथा खरिद कार्य समयमा नहुनु ।
- पूँजीगत खर्चको तुलनामा चालू खर्चको मात्रा बढदै जानु ।
- कार्यालयको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ हुन नसक्नु ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण र अन्तिम लेखापरीक्षण बीच समन्वय हुन नसक्नु ।
- बेरुजुको अन्त्य हुन नसक्नु ।
- आर्थिक वर्षको अन्यमा मात्र बढी खर्च गर्ने प्रवृत्तिमा रोक लगाउन नसक्नु ।
- वित्तीय पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता सम्वन्धमा तालुक निकाय थप जिम्मेवार नहुनु ।
- मासिक प्रगति विवरणको वास्तविक समीक्षा हुन नहुनु ।
- लक्ष्य र प्रगति बीचको अन्तरमा सम्बन्धित निकाय जिम्मेवार नहुनु ।
- अनुगमन र मूल्याङकन प्रणाली सुदृढ हुन नसक्नु ।
- पारदर्शिता, उत्तरदायित्व र जवाफदेहिताको अभाव ।

चुनौतीहरु

- तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नु ।
- आन्तरिक आय बृद्धि गर्नु ।
- भौतिक पूर्वाधार आयोजनाहरु निर्धारित समयमै सम्पन्न गर्नु र नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नु ।
- दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गर्नु ।
- नगरपालिकाको कार्य सम्पादन र सेवा प्रवाहलाई इ-गभर्नेन्स प्रणालीमा लैजानु ।

- आवधिक योजना र वार्षिक योजना वीच तादाम्यता कायम गर्नु ।
- प्रतिस्पर्धात्मक लाभका क्षेत्र पहिचान गर्नु ।
- नतिजामुखी योजना तर्जुमा गर्नु ।
- योजनाको कार्यान्वियन क्षमता वढाउनु ।
- जनताका बढ्दो आकांक्षा व्यवस्थापन गर्नु ।
- सस्थागत क्षमता विकास गर्नु ।
- निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित गर्नु
- विकासमा सबै लिङ्ग, वर्ग र समुदायको समतामूलक पहुँच स्थापित गर्नु ।
- वालवालिका, महिला, अपाङ्गता एवं वातावरण मैत्री विकास गर्नु
- समयमै कार्यक्रम स्वीकृत गरी वार्षिक खरिद योजना तयार नगर्नु ।
- पूँजीगत खर्चको तुलनामा चालू खर्चको मात्रा बढदै जानु ।
- कार्यालयको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ हुन नसक्नु ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण र अन्तिम लेखापरीक्षण बीच समन्वय हुन नसक्नु ।
- बेरुजुको अन्त्य हुन नसक्नु ।
- आर्थिक वर्षको अन्यमा मात्र बढी खर्च गर्ने प्रवृत्तिमा रोक लगाउन नसक्नु ।
- वित्तीय पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता सम्वन्धमा तालुक निकाय थप जिम्मेवार नहुनु ।
- मासिक प्रगति विवरणको वास्तविक समीक्षा हुन नहुनु ।
- लक्ष्य र प्रगति बीचको अन्तरमा सम्बन्धित निकाय जिम्मेवार नहुनु ।
- अनुगमन र मूल्याङकन प्रणाली सुदृढ हुन नसक्नु ।

८.४.३ संभावना तथा अवसर

- "स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४"को व्यवस्था हुनु ।
- निर्वाचन मार्फत स्थायी जनप्रनिधिहरु हुनु ।
- नयाँ नगरपालिका भएकोले केही गरेर उदाहरणीय कामहरु गर्न सकिने ।
- आवधिक योजनाबाट योजना तर्जुमाको आधार प्राप्त हुनु ।
- जनप्रतिनिधिमा योजनावद्ध विकास प्रति उत्साह हुनु ।
- विकासका सम्भावनालाई प्राथमिकीकरण गर्ने अवस्था प्राप्त हुनु ।
- संघीय योजना र दिगो विकासका लक्ष्यहरू तथा अन्य राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय प्रतिवद्धतालाई योजना प्रणालीमा आवद्ध गर्नु ।
- सूचना प्रविधिमा आधारित प्रभावकारी, सक्षम सुशासन र सेवा प्रवाह प्रणाली विकास गर्न सकिने ।
- आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्न सकिने ।
- बार्षिक बजेट, नीति र कार्यक्रमहरु सहि रुपले कार्यान्वयन भइ स्थानीय सरकारप्रति स्थानीयवासीहरुको विश्वास र सामिप्यता बढाउन सकिने ।
- नागरिक बडापत्रको यथार्थ कार्यान्वियन भइ नागरिकले बिना झन्झट सेवा प्राप्त गर्ने अवस्था बनाउने सकिने ।

- भ्रष्ट र कामचोर जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरु दण्डित भइ मेहनती र ईमान्दार कर्मचारीहरु प्रोत्साहित हुने ।

८.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

उपक्षेत्रगत लक्ष्य

- सुशासन, प्रभावकारी योजना तर्जुमा र पूर्ण कार्यान्वियन ।

उदेश्य

- समक्ष र प्रभावकारी सुशासन, सरल र सुलभ सेवा प्रवाह र तथ्यमा आधारित नतिजामूलक योजना तर्जुमा गर्नु ।
- प्रभावकारी नियमन र सुपरीवेक्षण मार्फत नगरपालिकाको वित्तिय प्रणालीलाई स्थिर, स्वस्थ्य तथा सक्षम बनाउने ।
- भुक्तानी एवम फच्छौट प्रणालीलाई कुशल, सुरक्षित तथा विश्वसनीय तुल्याउने ।
- उपयुक्त कानुनी र नीतिगत संरचनामार्फत नगरपालिकाका शाखा र वडा कार्यालयहरुमा प्रभावकारी सुशासन कायम गरी कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी र कुशल बनाउने सकिने ।
- न्यून आय भएका तथा ग्रामीण क्षेत्रमा पर्ने वडाका व्यक्तिहरुका लागि सहज र सुलभ वित्तीय प्रणालीको विकास गर्ने ।

रणनीतिहरु

- नगरपालिकाको आर्थिक स्रोत पहिचान गर्न राजश्व "सुधार कार्ययोजना" लाई क्रमश कार्यान्वयनमा लगिने छ ।
- आन्तरिक स्रोत पहिचान गर्न सम्बन्धित निकायहरुसंग समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।
- जन सहभागितामा आधारित योजनाको तर्जुमा प्रणालीलाई सुदृढ गरिने छ ।
- बिकास आयोजना तथा कार्यक्रमहरुलाई आवश्यक्ता र प्राथमिकताको आधारमा प्रभावकारी तरवले कार्यान्वयन गरिने छ ।
- उपयुक्त कानुनी र नीतिगत संरचनामार्फत नगरपालिकाका शाखा र वडा कार्यालयहरुमा प्रभावकारी सुशासन मार्फत सक्षम र प्रभावकारी कार्य सम्पादन र सेवा प्रवाह गरिने छ ।
- भ्रष्टाचारलाई नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गरिने छ ।
- सेवाग्राही मैत्री एवं विद्युतीय सुशासनद्वारा सेवा प्रदान गरिने छ ।
- नगरपालिकालाई भ्रष्टाचारविरुद्ध उत्तरदायी बनाउँदै सशक्तीकरण गरिने छ ।
- व्यवस्थित तथ्याङ्क तथा सूचना प्रणाली स्थापना गरिने छ ।
- नतिजामुखी योजना प्रक्रिया अवलम्वन गरिने छ ।
- नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली अवलम्वन गरिने छ ।
- निर्माण मापदण्ड र भवन संहिता कडाईका साथ कार्यान्वियन गरिने छ ।

कार्यक्रम तथा आयोजना

- राजश्व अभिवृद्धिका लागि "राजश्व सुधार कार्ययोजना २०७८" लाई क्रमश कार्यान्वियन लैजाने ।
- नगरपालिकाको "स्थानीय विपद तथा जलवाय उत्थानशील योजना २०७८" लाई क्रमश कार्यान्वियनमा लैजाने ।
- भू-उपयोग योजना तर्जुमा गरी क्रमश कार्यान्वियनमा लैजाने ।
- नगरपालिकाको ई-प्रोफाईललाई सुधार तथा विवरण अद्यावधिक गर्ने ।
- नगरपालिका मातहतका सबै कार्यालयहरु र विद्यालयहरुमा वेभ प्रणालीमा आधारित ई-हाजिरि सिस्टम लागू गर्ने ।
- नगरपालिकाको यातायात गुरु योजना तर्जुमा गर्ने ।
- नगरपालिकाको "मध्यमकालिन खर्च संरचना" तयार गर्ने ।
- नगरपालिकाको संगठन संरचना तथा कर्मचारी दरबन्धी तर्जुमा सम्बन्धी संगठन र व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O & M SURVEY) तयार गर्ने ।
- नगरपालिकाको "गुनासो सुनवाई तथा सम्बोधन कार्यविधि" तर्जुमा गर्ने ।
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र राजस्व संकलनमा "नागरिक सहभागिता र सार्वजनिक जवाफदेहिता सम्बन्धी संचार रणनीति" तर्जुमा गर्ने ।
- चैनपुर नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा गर्ने ।
- दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने ।
- प्रत्येक बर्ष बार्षिक बजेट कार्यान्वयनको प्रगति समिक्षा गर्ने ।
- नगरपालिकाको मानव संसाधन विकास कोष स्थापना गर्ने ।
- सार्वजनिक नीजि क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने ।
- नगरपालिकामा पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने ।
- चैनपुर नगरपालिका क्षेत्र तथा साँध सिमाना पहिचान सहितको होर्डिङ बोर्डहरु राख्ने ।
- नगरपालिकाका सबै वडा कार्यालयहरुको भवन निर्माण गर्ने ।
- सार्वजनिक सुनवाई चौमासिक रुपमा गर्ने ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहको लागि चैनपुर नगरपालिकाको मोवाइल एप निर्माण गर्ने ।
- नगरपालिका र वडा स्थित कार्यालयहरुमा ई-गभर्नेन्सको (अनलाईन सेवा) लागि पूर्वाधार जडान गर्ने ।
- विद्यतिय सुशासन कायम गर्न अफिस अटोमेशन प्रणाली जडान गर्ने ।
- नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा सर्भर सहितको इन्ट्रानेट जडान गर्ने ।
- धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलमा फ्री-वाईफाई जडान गर्ने ।
- विद्यालयहरुमा रिमोट कन्ट्रोलमा आधारित सिसि क्यामरा जडान गर्ने ।
- विभिन्न निकायहरुसंग समन्वय गरी आन्तरिक स्रोत पहिचालन गर्न नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।
- नगरपालिका भित्रका सरकारी निकायहरु तथा संघ संस्थाहरुसंग आवश्यक समन्वय गरी कार्य प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- रोजगारीका अवसरहरु अभिवृद्धि गर्न उद्यमीहरुलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।

- वास्तविक आवश्यकताको सिद्धान्तलाई अनुसरण गरी योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
- स्थानीय सेवाको व्यवस्थापनमा सूचना तथा संचार प्रविधिको अत्यधिक उपयोग, प्रवर्द्धन र नियमन गर्ने ।
- कर्मचारीको क्षमता विकास गर्न तालिम, उत्प्रेरणा, पुरस्कार र सजायको व्यवस्था गर्ने ।
- नगरपालिकाको कार्यलाई चुस्त दुरुस्त बनाई सुशासनको प्रत्याभूति दिने ।
- सुशासनको माध्यमद्वारा आर्थिक अनियमितता घटाई आर्थिक कारोवारमा पारदर्शिता ल्याउने ।
- नगरपालिकाको वर्तमान सांगठनिक संरचना र जनशक्ति समयानुकुल पुनरावलोकन गर्ने ।
- विभिन्न प्रकारका अनौपचारिक वित्तीय कारोवारलाई औपचारिक वित्तीय प्रणालीको दायरामा ल्याउने।
- अन्तराष्ट्रिय मापदण्डमा आधारित लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली अवलम्वन गर्ने ।
- भुक्तानी एवम फर्छ्यौट प्रणालीलाई कुशल, सुरक्षित तथा विश्वसनीय बनाउने ।
- न्यून आय भएका तथा ग्रामीण क्षेत्रमा बस्ने व्यक्तिहरुका लागि सहज र सुलभ वित्तीय प्रणालीको विकास गर्ने ।
- भ्रष्ट्राचार विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
- कानुनी र नीतिगत पूर्वाधारहरुको निर्माण गर्ने ।
- जनतालाई दुःख दिने र घुस रिसवत माग्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहन गरी दोषीलाई कारबाहीको दायरामा ल्याउने ।
- सार्वजनिक विकास निर्माणका कार्यहरू निर्धारित समय, लागत, परिमाण र गुणस्तरमा सम्पन्न गर्ने ।
- क्षतिपुर्तीमा आधारित डिजिटल नागरिक वडापत्र तयार गरी पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन कडाईका साथ पालन गर्ने ।
- रुग्ण ठेक्का सम्झौताहरूको विवरण सङ्कलन र विश्लेष गरी कारवाहीको लागि आवश्यक प्रकृया अघि बढाउने ।
- आधुनिक प्रविधिको उपयोगबाट अनुसन्धान र अभियोजन पद्धतिलाई वस्तुनिष्ठ र विश्वसनीय बनाउने ।
- भ्रष्ट्राचार निगरानी प्रणालीको विकास गरी अनुसन्धान एवं निगरानी गर्ने ।
- कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन बेरुजुको आधारमा गर्ने ।
- नगरपालिकामा हुने भ्रष्ट्राचारसंग सम्बन्धित सबै किसिमका सूचना व्यवस्थापन गरी इन्टेलिजेन्स संयन्त्रलाई सुदृढ गर्ने ।
- विद्यमान बेरुजुको अवस्थालाई न्यूनिकरण गर्ने ।
- भ्रष्टाचार बिरुद्व शसक्त रुपमा प्रस्तुत हुन र्‍यापिड एक्सन टास्कफोर्स गठन गर्ने ।
- तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन, आवधिक रुपमा परिमार्जन र प्रकाशन गर्ने
- तथ्याङ्कलाई विद्युतीय संजालीकरण गर्ने ।
- सहभागितामूलक योजना तर्जुमा कार्यान्वयन गर्ने ।
- नतिजा सूचकहरु निर्धारण र अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने ।
- जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आवधिक योजनाले पहिचान गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरु प्राथमिकताको आधारमा क्रमश कार्यान्वयन गर्ने ।
- योजना तथा कार्यक्रमहरुको नियमित प्रगति समिक्षा गर्ने ।

- भौतिक पूर्वाधारसंग सम्बन्धित आयोजनाहरुको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने ।
- नगरपालिकाको लागि आवश्यक सफ्टवेयरहरु निर्माण गर्ने ।
- नगरपालिका भित्रका धार्मिक र पर्यटकिय स्थलहरुको अनलाईन ट्रेसरुट तयार गर्ने ।
- नगरपालिका र सबै वडा कार्यालयहरुमा ई-नोटिस बोर्डको व्यवस्था गर्ने ।
- नगरपालिकाको वेभ साइट नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने ।

८.४.५ अपेक्षित उपलब्धि

- नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा बृद्धि हुनेछ ।
- वडा कार्यालयहरुको आफ्नै प्रशासकिय भवन निर्माण भएको हुनेछ ।
- अन्तराष्ट्रिय मापदण्डमा आधारित आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण प्रणालीको अवलम्वनले वित्तीय सुशासन कायम हुनेछ ।
- उपयुक्त योजना तर्जुमा, कानुन तथा नीति निर्माण र नीतिगत संरचनामार्फत नगरपालिकाका शाखा र वडा कार्यालयहरुमा प्रभावकारी सुशासनले सेवा प्रवाह र कार्य सम्पादन प्रभावकारी र चुस्त हुनेछ ।
- राजश्व संकलनमा विद्युतीय भुक्तानी प्रणालीको बिकास भइ आर्थिक पारदर्शिता कायम हुनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा र कार्यसम्पादन ई-गभर्नेन्समा आधारति हुनेछन ।
- न्यून आय भएका वडावासीहरुले सहज र सुलभ वित्तीय भुक्तानी सेवा प्राप्त गर्नेछन् ।
- विभिन्न प्रकारका अनौपचारिक वित्तीय कारोवारहरु औपचारिक वित्तीय प्रणालीको दायरामा आउनेछन्।
- बार्षिक योजना तथा बजेट अनुसार कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन भइ नगरपालिकाको समग्र बिकासमा सुशासन कायम हुनेछ ।
- भ्रष्टाचार निवारणका लागी कानुनी र नीतिगत पूर्वाधारहरुको निर्माण हुनेछ ।
- राजश्व दुरुपयोगको अन्त्य भै नगरपालिकाको आम्दानी र भौतिक सम्पतिको सुरक्षा हुनेछ ।
- बार्षिक बजेट र नीति तथा कार्यक्रम बमोजिम नगरपालिकाको कार्य सम्पादन हुनेछ ।
- नगरपालिकामा विद्यमान भ्रष्टाचार, अनियमितता र दण्डहिनताको अन्त्य भइ सुशासन कायम हुनेछ ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाह र बिकास प्रक्रिया प्रभावकारी हुनेछ ।
- व्यवस्थित तथ्याङ्क प्रणाली स्थापित भई विद्युतीय प्रणालीमा आबद्ध भएको हुनेछ ।
- सहभागितामूलक योजना प्रणाली स्थापित भएको हुनेछ ।
- आवधिक योजनाले पहिचान गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरु क्रमश लागू हुँदै गरेका हुनेछन ।
- मध्यकालीन खर्च संरचना तर्जुमा भै लागू भएको हुनेछ ।
- योजनाको लक्ष्य र उपलब्धि वीचको अन्तर न्यून भएको हुनेछ ।
- सूचकमा आधारित योजना अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणाली विकास भएको हुनेछ ।
- पूँजीगत खर्च ९०% भन्दा बढी भएको हुनेछ ।
- चौमासिक र वार्षिक प्रगति समीक्षा नियमित भएको हुने र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशित भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाको वेभसाइट नियमति रुपमा अद्यावधिक भै सूचना प्रवाह प्रभावकारी भएको हुनेछ ।

- नगरपालिकाको लागि दमकल, एम्बुलेन्स, ब्याकहो लोडर र शववाहन खरिद भएको हुनेछ ।

८.४.६ अनुमान तथा जोखिम पक्ष

- संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय हस्तान्तरण लगायत अन्य बजेटहरु नियमित रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने ।
- आवश्यक जनशक्ति र प्राविधिकहरुको पदपूर्ती हुनुपर्ने ।
- आन्तरिक आयको दायरा बढेको हुनुपर्ने ।
- स्थानीय संघसंस्था र दातृनिकायहरुको नियमित आर्थिक र प्राविधिक सहयोग हुनुपर्ने ।
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाह, सुशासन, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनसंग सम्बन्धित आवश्यक ऐन कानुन, नीति, नियमावली, मापदण्ड, निर्देशिका र कार्यविधिहरु तर्जुमा भएको हुनुपर्ने ।
- नगरपालिका, प्रदेश र संघीय सरकारबिच आवश्यक समन्वय र सुमधुर सम्बन्ध स्थापित हुनुपर्ने ।

परिच्छेद ९: कार्यान्वयन व्यवस्था

९.१ पृष्ठभूमि

चैनपुर नगरपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको दोस्रो कार्यकालको पनि एक बर्ष वितिसकेको छ। यहाँसम्म आईपुग्दा नगरपालिकाले आफ्नो दैनिक कार्यसम्पादन, सेवा प्रवाह, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, कर्मचारी भर्ना तथा नियुक्ती, संघसस्था दर्ता तथा संचालन, गुनासो सुनवाई तथा सम्बोधन, आन्तरिक र अन्तिम लेखापरिक्षण, कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै स्थानीय सरकारमा सुशासन कायम गर्न र नागरिक वडापत्रको पूर्ण कार्यान्वयनको लागि विभिन्न नीति, ऐन, निर्देशिका, मापदण्ड, आचार संहिता र कार्यविधि आदि गरी ५९ वटा ऐन कानुनहरु तर्जुमा गरेको छ। तरपनि नगरपालिकाको आवधिक योजना भर्खर तर्जुमा भैरहेको छ। मध्यकालिन खर्च संरचना, नगर यातायात गुरु योजना र एकिकृत शहरी विकास योजना हालसम्म पनि तर्जुमा भएको छैन। यसले नगरपालिकाको विकास निर्माणमा कामहरु योजनाबिनै कार्यान्वयन भैरहेको देखिन्छ। "स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना" र "राजश्व सुधार कार्ययोजना" दुवै २०७८ सालमा तर्जुमा भएको भएतापनि कार्यान्वय पक्ष फितलो देखिन्छ। स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजनाले पहिचान गरेका समस्याहरुसंग जुध्नको लागि प्रस्ताव गरेका रणनीति र विपद प्रतिकार्यमा नगरपालिकाबाट उल्लेख्य काम हुन सकेको छैन भने राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा भैसक्दा समेत नगरपालिकाको राजश्व सुधारमा खासै प्रगति भएको देखिदैन। नगरपालिकाको पार्श्वचित्र भने २०७६ मा नै तयार भएको देखिन्छ।

आवधिक योजना र एकिकृत शहरी विकास योजनाको अभावमा नगरपालिकामा हालसम्म अध्ययन अनुसन्धान तथा तथ्याङ्क र योजना प्रणालीमा आधारित भएर बिकास आयोजनाहरु कार्यान्वयन हुने परिपाटिको शुरुवात भएको छैन। नगरपालिकाका विभिन्न शाखाहरुको आफ्नो शाखागत सूचना तथा तथ्याङ्कहरुको संकलन र सुरक्षित अभिलेखिकरण हुन सकेको छैन। साविक गाविसका सूचना, रेकर्ड, दस्तावेज र तथ्याङ्कहरुको डाटावेस व्यवस्थित ढंगले डिजिटाईजेसन गरिएको छैन। पंजीकरण शाखा भने कम्प्युटराईज्ड प्रणालीमा आवद्ध भएको छ। नगरपालिकाको प्रशासकिय भवन निर्माण भएको भएतापनि सबै वडा कार्यालयका प्रशासकिय भवनहरु भाडाँको साघुरको भवनबाट संचालित छन्। जसले गर्दा नगरपालिका र वडाबाट हुने सेवा प्रवाह र कार्यसम्पदान सहज र सुलभ हुन सकेको छैन। नगरपालिकामा ई-गभर्नसेन्सको अवधारणा अन्तरगत कर, विभिन्न शुल्क र दस्तुरहरुको डिजिटल भुक्तानी हालसम्म शुरु भएको छैन भने नगरपालिकाबाट सम्पादन र प्रवाह हुने सेवाहरु अनलाईन प्रणालीमा नगएको अवस्था छ।

यस आवधिक योजनाले वडातहसम्म पुगेर स्थानीयवासीको माग, प्राविधिक अध्ययन र संभ्याव्यताका आधारमा नगर स्तरिय र वडा स्तरिय योजना तथा कार्यक्रमहरुको आयोजना बैंक तयार गरेकोले नगरपालिकाले उक्त आयोजना बैंकमा भएका आयोजनाहरुलाई प्राथमिकताको आधारमा क्रमैसंग कार्यान्वयन गर्दै लानु पर्नेछ। साथै आवधिक योजनाले तयार गरेको नगरपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, भौतिक, वातावरणिय आदि विषयसंग सम्बन्धित तथ्याङ्कहरुलाई समेत आगामी विकास निर्माणको लागि उपयोग गर्न सकिन्छ। नगरपालिकामा बिकास निर्माण र अन्य सामाजिक कार्यहरुमा जनसहभागिता भने उत्साहप्रद हुने गरेको छ।

९.२ संस्थागत व्यवस्था तथा मानव संसाधन योजना

नगरपालिकाको दैनिक कार्य संचालन, निर्देशन र नियन्त्रण नगर कार्यपालिकाबाट हुँदै आईरहेको छ । नगरपालिकाको कार्यविभाजन नियमावली र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्रस्तावित नमुना संगठन संरचना तथा कर्मचारी दरबन्दीलाई अनुशरण गर्ने प्रयास गरिएको छ। यसका साथै नगरपालिकाले "करारमा प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५" तयार गरी प्राविधिक र अन्य कर्मचारीहरु बार्षिक रुपमा आवश्यक्ता अनुसार संभाबाट निर्णय गरेर कर्मचारीहरु थप गर्ने अभ्यास समेत देखिन्छ । नगरपालिकाका पदाधिकारीहरुको लागि २०७५ सालमा नै "पदाधिकारीहरुको आचार संहिता" निर्माण भएको छ भने कर्मचारीहरुको तह तथा वृति विकासको लागि "कर्मचारी तह तथा स्तरवृद्धि सम्बन्धी ऐन २०७८" समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ । त्यसैगरी नगरपालिकामा कार्यरत अस्थाई सेवाका कर्मचारीहरुको लागि "कर्मचारी कल्याणकोष नियमावली २०७८" समेत तयार भएको देखिन्छ। हाल नगरपालिकामा ६४ वटा स्वीकृत दरवन्दी रहेको छ भने १) प्रशासन, योजना तथा अनुगमन शाखा; २) पूर्वाधार विकास तथा वातावरण व्यवस्थापन शाखा; ३) स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा; ४) कानून शाखा; ५) शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा; ६) आर्थिक प्रशासन शाखा; ७) आर्थिक विकास शाखा; ८) जिन्सी शाखा; र ९) विपद व्यवस्थापन शाखा, १०) कृषि विकास शाखा र ११) पशु सेवा शाखा गरी ११ वटा शाखाहरु र ११ वटा वडा कार्यालयहरु मार्फत कार्य संचालन र सेवा प्रवाह भैरहेको देखिन्छ ।

तर पनि नगरपालिकामा हालसम्म संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको दरवन्दी तेरिज अनुसार कर्मचारी नरहेको देखिन्छ। त्यसैले मन्त्रालयले प्रस्ताव गरेको दरवन्दी तेरिज अनुसार आवश्यक्ता अनुसार क्रमश कर्मचारीको व्यवस्था गर्दै लैजानु पर्ने देखिन्छ। यसरी कर्चमारी भर्ना र नियुक्ती गर्दा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको कर्मचारी नियुक्ती सम्बन्धी ऐन र कार्यविधिलाई आधार मानेर गर्नुपर्ने छ । कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक तालिम र भ्रमणहरु समेत पर्याप्त हुने सकेको देखिदैन।

९.३ बिषयक्षेत्र अनुसार अनुमानित बजेट

यस आवधिक योजनाको बिषयगत क्षेत्र अनुसार प्रस्तावित अनुमानित बजेटको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६२: बिषयगत क्षेत्र अनुसार आगामी ५ बर्षको प्रस्तावित अनुमानित बजेट**

(रु हजारमा)

क्र.स.	बिषय क्षेत्र	आर्थिक बर्ष					जम्मा
		०८०/०८१	०८१/०८२	०८२/०८३	२०८३/८४	२०८४/८५	
१	**आर्थिक विकास योजना**						
१.१	कृषि तथा पशुपंक्षी	४३८३०	५७६३०	११४८८०	१६४८८०	१०७८८०	४८९१००
१.२	पशुपंक्षी	३९४४५	४४३७०	३४९७०	३१९७०	३०९७०	१८१७२५
१.३	माछा तथा पशुपालन	४५९०	१३३४०	३९९०	२७४०	२७४०	२७४००
१.४	सिंचाई	४५००	५०००	४०००	४०००	२०४०००	२२१५००

१.५	उद्योग, व्यापार व्यवसाय तथा आपूर्ती	१६८००	२६३००	६५३००	१७०३००	११४८००	३९३५००
१.६	पर्यटन, श्रम, रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षा	२२०००	४१०००	७३०००	१०२०००	१२६०००	३६४०००
१.७	सहकारी विकास	१२७१०	७२६०	६२६०	१७६०	१७६०	२९७५०
जम्मा		**१४३८७५**	**१९४९००**	**३०२४००**	**४७७६५०**	**५८८१५०**	**१७०६९७५**
२	**सामाजिक विकास योजना**						
२.१	स्वास्थ्य तथा पोषण	३७०९०	९८७४०	४७१४०	३४१४०	६८३७४०	९००८५०
२.२	आयुर्वेद उपचार सेवा	५३६०	११५६०	१७५६०	२५६०	२५६०	३९६००
२.३	शिक्षा, विज्ञान र नवप्रवर्तन	३०९३०	३१४३०	३१४३०	५६४३०	२४३८०	१७४६००
२.४	खानेपानी तथा सरसफाई	४९०००	४७०००	४४५००	९७०००	४४५००	२८२०००
२.५	महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग	८९५०	८९५०	४४५०	४४५०	४६००	३१४००
२.६	युवा तथा खेलकुद	७४००	७४००	२९४००	१९४००	४४००	६८०००
जम्मा		**१३८७३०**	**२०५०८०**	**१७४४८०**	**२१३९८०**	**७६४१८०**	**१४९६४५०**
३	**भौतिक विकास योजना**						
३.१	वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण	१६५००	२००००	६७०००	१७०००	९२०००	२१२५००
३.२	जलस्रोत, विद्युत र वैकल्पिक उर्जा	६४००	८४००	५९००	५९००	५९००	३२५००
३.३	सूचना, संचार तथा प्रविधि	६००	११००	८१००	६००	६००	११०००
३.४	सडक, पुल तथा यातायात	५९५०५०	१३५४०५०	२१४४८००	२१९७३००	१९७९८००	८२७१०००
जम्मा		**६१८५५०**	**१३८३५५०**	**२२२५८००**	**२२२०८००**	**२०७८३००**	**८५२७०००**
४	**वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन**						
४.१	वन तथा जैविक विविधता	४६००	४६००	५१००	४१००	४१००	२२५००
४.२	भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	३०००	३०००	२५३०००	२५३०००	२५३०००	७६५०००
४.३	वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन	४२००	३२२००	३७००	३७००	१०३७००	१४७५००
४.४	विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशिलता	२४१५०	९२६५०	३२६५०	१११०५०	१६१०५०	४२१५५०
जम्मा		**३५९५०**	**१३२४५०**	**२९४४५०**	**३७१८५०**	**५२१८५०**	**१३५६५५०**
५	**संस्थागत विकास तथा सुशासन योजना**	**६१०००**	**५८१००**	**२९१००**	**१९१००**	**२६६००**	**१९३९००**
कुल जम्मा		**९९८१०५**	**१९७४०८०**	**३०२६२३०**	**३३०३३८०**	**३९७९०८०**	**१३२८०८७५**

*** नगरपालिकाका रणनैतिक योजनाहरुको बजेट समेत यसै तालिकामा समेटिएको छ।*

९.४ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण

यस आवधिक योजनालाई कार्यान्वयन गर्न पहिचान र निर्धारित गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरु नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोत, संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने सबै खाले अनुदान तथा विकास साझेदार र गैर सरकारी संस्था तथा समुदायमा आधारित संस्था र समुदाय एवं नीजि क्षेत्रको लगानी समेत प्रक्षेपण गरी योजनाको लागी उपलब्ध अनुमानित स्रोत निर्धारण र योजना कार्यान्वयन लागी देहाय अनुसार स्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका ६३: आवधिक बार्षिक बजेटको प्रक्षेपण

(रु हजारमा)

बजेटको श्रोतहरु	आ.व. २०७७/७८ (यथार्थ)	आ.व. २०७८/७९ (यथार्थ)	आ.व. २०७९/८० (अनुमानित)	आर्थिक बर्ष अनुसार बार्षिक प्रक्षेपण					जम्मा
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	
आन्तरिक आय	१३५०४	१४०००	१५४००	१६९४०	१८६३४	२०४९७	२२५४७	२४८०२	१०३४२०
संघीय सरकारको अनुदान			०	०	०	०	०	०	०
वित्तिय समानीकरण अनुदान	१४९२००	१५६६००	१७२२६०	१८९४८६	२०८४३५	२२९२७८	२५२२०६	२७७४२६	११५६८३१
शसर्त अनुदान चालु	२४९१३०	२४४२००	२६८६२०	२९५४८२	३२५०३०	३५७५३३	३९३२८७	४३२६१५	१८०३९४७
शसर्त पूजिगत अनुदान		१६३००	१७९३०	१९७२३	२१६९५	२३८६५	२६२५१	२८८७६	१२०४११
बिषेश अनुदान	३३४२८	११६००	१२७६०	१४०३६	१५४४०	१६९८४	१८६८२	२०५५०	८५६९१
समपुरक अनुदान चालु	१३६००	४१७००	४५८७०	५०४५७	५५५०३	६१०५३	६७१५८	७३८७४	३०८०४५
राजश्व बाँडफाँड		८७०८४	९५७९२	१०५३७२	११५९०९	१२७५००	१४०२५०	१५४२७५	६४३३०४
प्रदेश सरकारको अनुदान			०	०	०	०	०	०	०
समानीकरण अनुदान	७१८७	९३४९	१०२८४	११३१२	१२४४४	१३६८८	१५०५७	१६५६२	६९०६३
शसर्त अनुदान चालु	२६०५	३५५७	३९१३	४३०४	४७३४	५२०८	५७२९	६३०१	२६२७६
बिषेश अनुदान			०	०	०	०	०	०	०
समपुरक अनुदान चालु	९४९६	१००००	११०००	१२१००	१३३१०	१४६४१	१६१०५	१७७१६	७३८७२
अन्य अनुदान			०	०	०	०	०	०	०
राजश्व बाँडफाँड	७६२११	१४७९३	१६२७२	१७९००	१९६८९	२१६५८	२३८२४	२६२०७	१०९२७८
आन्तरिक स्रोत (नगद, बैंक मौज्दात, जनसहभागिता)	७४०१३	१००००	११०००	१२१००	१३३१०	१४६४१	१६१०५	१७७१६	७३८७२
कुल जम्मा	६२८३७४	६१९१८३	६८११०१	७४९२११	८२४१३३	९०६५४६	९९७२००	१०९६९२०	४५७४०११

स्रोतः चैनपुर नगरपालिकाको आ.व. २०७७/७८, २०७८/७९ को यथार्थ र २०७९/८० को अनुमानित आय

९.५ स्रोत परिचाल रणनीति

नीजि क्षेत्रको स्रोत परिचालन नीति

निजी क्षेत्रले नगरपालिकाको समग्र विकास प्रकृयामा अहम् भूमिका निर्वाह गर्दछन् । नेपालको संविधानले अंगिकार गरेका नीति तथा कानुनी व्यवस्थाले निर्दिष्ट गरे बमोजिम निजी क्षेत्रले नगरपालिकामा आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्नेछ । नगरपालिकाको विकास सम्बन्धी सोंच, नीति र योजना बमोजिम लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न नगरपालिकामा लगानीमैत्री वातावरण अभिवृद्धि गरी स्थानीय तहको आर्थिक-सामाजिक विकासमा सहयोग र सहकार्य गर्ने निजी क्षेत्रको भूमिका हुनेछ । निजी क्षेत्रले प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सार्वजनिक-निजी साझेदारी अवधारणा अनुरुप जोखिमको न्यायोचित बाँडफाँट गरी विकास निर्माण कार्य सञ्चालन गर्नेछ । कृषि, पर्यटन, व्यापार व्यवसाय, उद्योग, निर्माण र सेवा क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको लगानी अभिवृद्धि गर्न आवश्यक प्रोत्साहनको व्यवस्था गरी दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गरिने छ ।

निजी क्षेत्रले नगरपालिकामा गुणस्तरीय वस्तु उत्पादन, सहज र सुलभ आपूर्ति व्यवस्थापन, गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण, आयात व्यवस्थापन, पर्यटन प्रवर्द्धन, पर्यटन आगमन र अथिति सत्कार, निर्यात प्रवर्द्धन तथा उत्पादनशिल र मर्यादित रोजगारी सिर्जना गर्नमा सहयोग गर्नेछ । यस क्षेत्रले संस्थागत सुशासन, सुमधुर औधोगिक सम्बन्ध, पर्यटन विकास, बालश्रम निवारण, सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणमा सहभागिता एवम् संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व वहन गर्दै यस क्षेत्रको प्रतिष्ठा अभिवृद्धि गर्नेछ । यस क्षेत्रले वित्तिय क्षेत्रमा स्थायित्व र सुशासन कायम गर्न सहयोग पुऱ्याउनेछ । स्वदेशी तथा वैदेशिक लगानी अभिवृद्धि गर्दै द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय प्रतिबद्धता तथा सम्झौता बमोजिम स्थानीय अवसरको प्राप्ति तथा चुनौती सामना गर्न सहयोग गर्नेछ ।

सहकारी क्षेत्रको स्रोत परिचालन नीति

नेपालको संविधानले अंगिकार गरेका नीति तथा कानूनी व्यवस्थाले निर्दष्ट गरे बमोजिम सहकारी क्षेत्रले सहकारी मूल्य-मान्यता र सिद्धान्तको अनुसरण तथा पारस्परिकता र स्वावलम्बनको संस्कार विकास गर्दै नगरपालिकाको समग्र विकास प्रकृयामा सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्नेछ । विकास सम्बन्धी सोंच, नीति र योजना बमोजिम लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न नगरपालिकाको आर्थिक-सामाजिक विकासमा सहयोग र सहकार्य गर्न यस क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका हुनेछ । यस क्षेत्रले सहकारी संस्थामा सुशासन कायम गर्दै स्थानीय स्रोत-साधन, श्रम, सीप र पूँजीलाई व्यापक रुपमा परिचालन गरी स्थानीय स्तरमा रोजगारी तथा आय वृद्धि र गरिबी निवारण गर्न सहयोग पुऱ्याउनेछ । साथै यस क्षेत्रले नगरपालिकामा मानवीय आवश्यकताका वस्तु तथा सेवाको उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरण गर्दै सामाजिक-आर्थिक र सांस्कृतिक रुपान्तरण तथा समावेशी आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सहयोग गर्नेछ ।

जनसहभागिता परिचालन नीति

विकास निर्माण कार्यलाई समानुपातिक र समावेशी रुपमा वितरण गरी आम मानिसमा विकास प्रति अपनत्व प्रदान गर्न समेत हरेक विकास निर्माण कार्यहरुमा जनताको लागत सहभागिता अपरिहार्य र अनिवार्य विषय भएको छ । विकास निर्माण कार्यमा जनसहभागिताले विकासको प्रतिफलमा जनताहरुलाई उत्तरदायी वहन

गर्न सिकाउँछ । यसले गर्दा जनतालाई विकास योजनाहरु हाम्रो हो भन्ने भावनाको विकास भै विकास आयोजनाहरु दिगो र टिकाउ हुन सक्दछ । नगरपालिकामा विशेषगरी सडक निर्माण तथा मर्मत सुधार, बजार क्षेत्रको ढल प्रणालीको निर्माण तथा मर्मत सुधार, खानेपानी प्रणालीको निर्माण र सुधार, फोहोरमैला व्यवस्थापन जस्ता विषयहरुमा जनताको तर्फबाट उपभोक्ता समिति गठन गरी लागत सहभागितालाई आत्मसाथ गर्ने वर्तमान पद्धतिलाई समेत दृष्टिगत गरी भविश्यमा निर्माण/ संचालन गर्न यी आयोजनाहरुमा जतनाको आर्थिक स्थिति र आय आर्यज क्षमतालाई विचार गरी लागत सहभागितालाई कार्यान्वयन गर्न सकिने देखिन्छ ।

यसका साथै आर्थिक विकासमा स्थानीय जनसमुदायको लागत सहभागितालाई बढावा दिने, स्वरोजगारका कार्यक्रमहरुलाई विस्तार र विकास गरी रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने, पर्यटकिय क्षेत्रहरुलाई समुदायमा हस्तान्तरण गरी व्यवस्थापन समिति मार्फत संचालन गर्ने, लघु उद्योग तथा बचत कार्यक्रमहरुमा जनताको रुचीलाई ध्यान दिई कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने, तरकारी र फुलफुल खेती तथा नगद्बेवालीको लागि कृषकहरुलाई प्रोत्साहित गर्दै उनिहरुको आम्दानीको अवसर वृद्धि गर्ने जस्ता सहभागितामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरी स्थानीयवासीको सहभागितालाई बढाउन सकिने देखिन्छ । यस्तो किसिमको लागत सहभागिता कार्यक्रमहरुमा निजी क्षेत्र तथा अन्य संस्थाहरुलाई समेत सहभागि गराउँदै जानु पर्ने देखिन्छ ।

संघ संस्थाको स्रोत परिचालन नीति

नगरपालिकामा रहेका विभिन्न संघ संस्था, गैरसरकारी संस्था, नागरिक समाज र सामुदायिक संस्थाले नगरपालिकाको समग्र विकास प्रयासमा सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्नेछ । यस क्षेत्रले सामाजिक शक्ति परिचालन गरी नगरपालिकाको विकास लक्ष्य तथा प्राथमिकता अनुरुपका क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गरी गरिबी निवारण, क्षमता अभिवृद्धि, नागरिक सचेतना तथा कर्तव्यबोध र सशक्तिकरण जस्ता कार्यहरुमा सहयोग पुऱ्याउनेछ । साथै, नगरपालिकाको दुर्गम तथा पछाडी परेको क्षेत्रको विकास, उत्पादन वृद्धि र सेवा प्रवाहमा सहयोग गर्नेछ । यस क्षेत्रले पारदर्शिता, जवाफदेहिता र मितव्ययिता कायम गर्दै संस्थागत सुशासन कायम गरी आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्नेछ।

आन्तरिक श्रोत परिचालन नीति

चैनपुर नगरपालिकाको संस्थागत आर्थिक विकासलाई समेत ध्यान दिनु आवश्यक छ । खासगरी नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी वृद्धि गरी सो आम्दानीलाई विकासमा लगानी गर्न सकेमा विकासले गति लिने निश्चित छ । यसको लागि नगरपालिकाले राजश्व सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै जानुपर्ने देखिन्छ । राजश्व सुधारको लागि नगरपालिकाले गर्न सक्ने कार्यहरु निम्न बमोजिम रहेका छन् :

- राजश्व सुधार कार्ययोजनाले पहिचान गरेका राजश्वका नयाँ क्षेत्र, दायरा र कार्यक्रमहरुलाई क्रमश कार्यान्वयनमा लैजाने ।
- सम्पति, व्यवसाय र घरजग्गा वहाल करलाई व्यवस्थित गरी लागु गर्ने ।
- सामुदायिक वन, स्थानीय प्राकृतिको स्रोतको उत्खनन र जलविद्युत जस्ता क्षेत्रहरुबाट प्राप्त हुने रोयल्टीको लेखाजोखा गरी नगरपालिकाको प्राथमिकता क्षेत्रमा लगानी गर्ने ।
- नक्शापासलाई व्यवस्थित गरी लागु गर्ने ।

- स्थानिय पर्यटकिय क्षेत्र तथा मठमन्दिरको आवश्यक सुधार गरी व्यवस्थापनमा निजि क्षेत्रको सहभागिता गराउने ।
- जनसहभागितामा आधारित योजनाहरु संचालन गर्ने ।
- सरसफाईको कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने ।
- कार्यालयका प्रशासनिक कामहरुलाई कम्प्युटरकृत गरी थप दरबन्दी सृजना गर्न नपर्ने अवस्थामा लैजाने ।
- जगेडा कोषबाट अधिकतम परिचालन हुन सक्ने योजनाहरु संचालन गर्ने ।
- नगर विकास कोष, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, सडक बोर्ड लगायतका लाईन एजेन्सीहरुबाट थप स्रोत परिचालन गरी क्षेत्रगत कार्यक्रमहरुमा लगानी गर्ने।
- दातृ निकाय तथा संघ संस्थाहरुबाट थप स्रोत परिचालन गरी क्षेत्रगत कार्यक्रमहरुमा लगानी गर्ने ।

९.६ आवधिक योजना कार्यान्वयन

चैनपुर नगरपालिकामा यस आवधिक योजनामा आधारित भै बार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गरी आवधिक योजनाले पहिचान गरेका प्राथमिकताका क्षेत्र तथा योजनाहरुलाई क्रमश कार्यान्वयनमा लैजानु पर्दछ । यसरी बार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा आवधिक योजनाको समग्र लक्ष्य, रणनीति तथा प्राथमिकता, नीति तथा कार्यक्रम एवं कार्यनीतिलाई आधार लिनु पर्ने छ । प्रत्येक २ बर्षमा यस आवधिक योजनाको समिक्षा र अद्यावधिक गर्नुपर्ने छ । हरेक बिषयगत क्षेत्रले आ-आफ्नो क्षेत्रको विस्तृत समिक्षा गरी प्रत्येक बर्ष प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्नुपर्ने छ । यसका अतिरिक्त समिक्षा र अद्यावधिकको प्रक्रियामा संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त गरिने निर्देशन र मार्गदर्शनलाई पनि समावेश गरिने छ ।

क) कार्यान्वयन विधि निर्धारण

योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पूर्वाधार सृजना गर्नुपर्ने तथा सरोकारवालाहरुबिच समन्वय एवं साझेदारी गर्नुपर्ने भएकोले नगरपालिकाले आवधिक योजनामा उल्लेखित योजनाको सार्वजनिक निर्माण एवं सेवा खरिद सम्बन्धमा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, खरिद नियमावली, आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा नियमावली र नगरपालिकाले संविधान तथा अन्य प्रचिलत कानूनको अधिकार क्षेत्रभित्र रहि निर्माण गरेका ऐन, नियमावली, मापदण्ड, कार्यविधि अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्ने छ । यसरी कार्यान्वयन विधि निर्धारण गर्दा ठेक्कापट्टा, उपभोक्ता समिति, आमानत, सेवा करार, संयुक्त व्यवस्थापन वा साझेदारी, गैरसरकारी संस्थामार्फत गर्ने सम्बन्धमा सार्वजनिक खरिद ऐनको परिधिभित्र रहि योजना वा कार्यक्रम संचालन हुनुपूर्व निश्चित हुनुपर्ने छ । नगरपालिकाले आर्थिक बर्ष शुरु भएको एक महिनाभित्र आफ्नो बार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना स्वीकृत गरी सो अनुरुप खरिद कार्यको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

ख) योजना कार्यान्वयन तालिका

नगरपालिकाको योजना कार्यान्वयन गर्ने निकायले कुन काम कहिले शुरु गर्ने, कहिले सम्पन्न गर्ने समय किटान गरिएको कार्यतालिका बनाई कार्यान्वयनको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ । योजना कार्यान्वयन गर्दा सम्बद्ध निकाय र व्यक्तिलाई तोकिएका कार्य जिम्मेवारी र क्रियाकलापप्रति उत्तरदायी बनाउन उपलब्धि परिणाम सूचक सहित

कार्यसम्पादन करार प्रणाली अपनाउनुपर्ने छ । नगरपालिकाले तपसिल बमोजिमको योजना कार्यान्वयन तालिका लागू गर्ने सक्नेछ ।

तालिका ६४: योजना कार्यान्वयन तालिका

क्र.स.	आयोजना	उपलब्धि सूचक परिणाम तहको	बजेट	जिम्मेवार निकाय	प्रारम्भ मिति	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि
१						
२						
३						
४						

९.७ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना

९.७.१ अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको आवश्यक्ता

नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालन भएका, भैरहेका तथा हुने सवै विषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाहरूको निर्धारित गुणस्तर र समय सिमाको सुनिश्चितता गर्न, सम्भावित जोखिम र त्यसले भविश्यमा पार्न सक्ने असरका बारेमा लेखाजोखा गरी समयमानै क्षती न्यूनिकरणमा पूर्वतयारी गर्न, विकास निर्माणसंग सम्बन्धित सवै सरोकारवालालाई अनुशासित, मर्यादित, जिम्मेवार र कर्तब्यनिष्ठ बनाउने कार्यको लागि आयोजनाको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्न गर्नुपर्ने हुन्छ । संगसंगै यस आवधिक योजनाले पहिचान र प्राथिमिकीकरण गरेका आयोजनाहरुको कार्यान्वयनबाट लक्षित उदेश्य प्रात भयो भएन यकिन गर्न र आयोजनाको कार्यान्वयनबाट अपेक्षित वर्गले फाईदा पायो पाएन भनेर नियमित रुपमा अध्ययन तथा विश्लेषणलाई गर्नुपर्ने हुन्छ ।

नगरपालिकाले आयोजनाको मूल्याङ्कन देहाय वमोजिम तीन प्रकारबाट गर्न सक्नेछ ।

१) आयोजनाको कार्यान्वयन चरणमा गरिने आयोजनाको लेखाजोखा ।
२) आयोजनाको कार्यान्वनको समाप्ति पछी आयोजनाको लक्ष्य, उदेश्य अनुरुप काम भए नभएको लेखाजोखा गरिने आयोजनाको मूल्याङ्कन ।
३) आयोजना समाप्त पछी त्यसको संचालनको ५-६ बर्ष पछी गरिने प्रभाव मूल्याङ्कन ।

कार्यान्वयन गरिएका योजना, नीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु के कति सान्दर्भिक, लाभदायी र प्रभावकारी छन् तथा के कस्ता उपलब्धि एवं प्रभावहरु हासिल भएका छन् भन्ने कुराको आन्तरिक वा बाह्य मूल्याङ्कनकर्ताबाट उदेश्यपूर्ण र व्यवस्थित तरिकाले लेखाजोखा गर्ने कार्य मूल्याङ्कन हो । योजनाका उपलब्धि र प्रभाव तहका सूचकमा के कति परिणाममा परिवर्तन आयो भन्ने जानकारी मूल्याङ्कनबाट हुन्छ । त्यसैले नगरपालिकाले आवश्यक्ता र आयोजना वा कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार उल्लेखित दुवै तहमा तेस्रो पक्षबाट पनि मूल्याङ्कन गर्नु/गराउनुपर्ने छ । त्यसको लागि योजना तर्जुमासंग सम्बन्धित समितिहरू लगायत नगर कार्यपालिकालाई आवश्यक पृष्ठपोषण दिनका लागि नगरपालिकाले आवश्यक्ता अनुसार नगरपालिका तथा वडा स्तरीय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति गठन गर्न सक्ने छ ।

९.७.२ अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको जिम्मेवारी

प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रियाबाट यस आवधिक योजनाको प्रभाव, असर, प्रतिफलको नतिजा आदि मापन गरिने छ । यसैगरी प्रमुख कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको प्रक्रियाको अनुगमन गरिने छ । नतिजा मापन आवश्यक्ता अनुसार बाह्य विज्ञ तथा तेस्रो पक्षबाट गर्नुपर्ने छ जसले गर्दा योजनाहरुको प्रतिफल विश्वसनिय र भरपर्दो हुनेछ । कार्यक्रम तथा आयोजना कार्यान्वयन प्रकृया अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी नगर कार्यपालिका र सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समितिको हुनेछ । आवधिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी विस्तृत प्रकृया र जिम्मेवारीहरु देहाय अनुसार हुने छ ।

- नगर कार्यपालिका तथा बिषयगत समिति ।
- नगर स्तरिय अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति ।
- वडा स्तरिय अनुगमन समिति ।
- जिल्ला समन्वय समिति ।
- विषयगत शाखा, उपशाखा, परियोजना, संघ, सस्था ।
- नागरिक समाज, संघसंस्था तथा तेस्रो पक्ष ।

९.७.३ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रिया

आवधिक तथा बार्षिक नगर विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साधन तथा विधि देहाय अनुसार हुनेछ ।

क) नगरपालिकाको आवधिक तथा बार्षिक योजनाहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि "योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यविधि तर्जुमा गर्ने" ।

ख) नगरपालिकाको सम्बन्धित प्राविधिक तथा विज्ञहरुबाट आयोजनाहरुको स्थलगत अनुगमन गर्ने ।

ग) अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्याङ्कन समितिले अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरेपछि उक्त योजना तथा आयोजनाको निर्धारित गुणस्तर र समय सिमाको मूल्याङ्कन गर्ने ।

घ) २५ करोड भन्दा माथिका योजना तथा आयोजनाहरू सम्पन्न भएको २ बर्ष भित्र तेश्रो पक्ष बाट प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने ।

ङ) अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरेको दिन तथा समय सम्बन्धित योजनाको साईट पुस्तिकामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ साथै उक्त अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्पन्न भएको मितिले बढीमा ७ दिन भित्र खण्ड "क" र "ख" बमोजिम गरिएको मूल्याङ्कनको प्रतिवेदन तयार गरि तयार भएको मितिले ३ दिन भित्र नगर कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।

च) कार्ययोजना (लक्ष्य) र प्रगति बीच तुलना तथा मापन गर्ने ।

छ) योजनाहरुको विधिपूर्वक सार्वजनिक सुनवाई र सामाजिक लेखापरिक्षण (कार्यविधिले तोके वमोजिम) गरी प्रतिवेदनहरु पेश गर्ने ।

ज) नतिजामा आधारित ढाँचा अनुसार योजना तथा कार्यक्रमहरुको नियमित रुपमा सहगाभातिमूलक मासिक, चौमासिक र मध्यावधि समिक्षा गर्ने ।

झ) नतिजामूलक ढाँचा अनुसार योजना तथा कार्यक्रमहरुको तेस्रो पक्षबाट सहभागितामूलक अन्तिम समिक्षा गर्ने ।

आवधिक तथा बार्षिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रक्रिया र ढाँचा देहाय वमोजिम प्रस्ताव गरिएको छः

तालिका ६५: अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रक्रिया र ढाँचा

कुन तहमा अनुगमन गर्ने	के अनुगमन गर्ने	कहिले र कस्ले अनुगमन गर्ने	कुन तहको सूचक राख्ने	मापन गर्ने आधार
लक्ष्य	<u>परेको प्रभाव</u>	▪ कार्यपालिकाद्वारा नियुक्त स्वतन्त्र संस्था वा विज्ञले आवधिक योजनाको अन्त्यमा ▪ कार्यपालिकाद्वारा आवधिक योजनाको मध्यकालमा	▪ प्रभाव तहको ▪ असर तहको ▪ जनभावनामा परिवर्तन	▪ संघ, प्रदेश र नगरपालिकाको बार्षिक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदनहरु ▪ स्थलगत अनुगमन ▪ बार्षिक कार्य योजनाहरुको प्रगति
परिणाम	<u>देखिने असर</u> ▪ उत्पादकत्वमा परिवर्तन ▪ सडक पहुँच आदि	▪ कार्यपालिका तथा नगरपालिकाद्वारा गठित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति ▪ बार्षिक	▪ परिणाम तहको ▪ प्रतिशत बृद्धि	▪ सहभागितामूलक ▪ नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार ▪ नमूना सर्वेक्षण गर्ने
योजना	<u>निर्मित परिणामहरु</u> ▪ कक्षा संचालन ▪ उत्पादन परिणाम ▪ सडक विस्तार ▪ स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण	▪ नगरपालिकाद्वारा गठित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति, शाखा कार्यालयहरु र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ▪ चौमासिक/बार्षिक	▪ परिणाम तहको ▪ संख्यात्मक बृद्धि	▪ नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार ▪ स्थलगत अनुगमन ▪ सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनवाई

परिच्छेद १०: नतिजा खाका

१०.१ पृष्ठभूमि

योजना, कार्यक्रम वा आयोजना बिच नतिजाहरुको तहगत अन्तरसम्बन्ध स्थापना गरी योजना प्रकियालाई नतिजामुखी बनाउन नतिजा खाकाका विभिन्न स्वरुप मध्ये तर्बबद्ध खाका (log frame) एक महत्वपूर्ण विधि हो । यसका कारण र असरहरुको विश्लेषण गर्दै लगानीदेखि प्रतिफल हुँदै लक्ष्य वा प्रभावसंग पुग्ने गरी नतिजाहरुको श्रृखलाबद्ध सम्बन्ध स्थापित गरिएको हुन्छ । आवधिक योजनाले परिकल्पना गरेको सोंच, लक्ष्य र उदेश्यहरु कसरी प्राप्त गर्न सकिन्छ भन्ने तथ्यलाई तर्कसंगत ढंगबाट नतिजा खाकामा प्रस्तुत गरिएको छ । संघीय र प्रदेश सरकारले प्रयोग गर्ने र स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शनमा उल्लेख भएको तर्कबद्ध खाकालाई नै नगरपालिकाको आवधिक योजनामा अनुसरण गरिएको छ । नगरपालिकालाई बार्षिक र क्षेत्रगत गुरु योजनाहरु तर्जुमा गर्न, संचालित परियोजनाहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न र स्वयं आवधिक योजनाको मध्यावधि समिक्षा र मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्न समेत यसले मद्दत गर्दछ ।

१०.२ नतिजा खाकामा समावेश गरिएका बिषयहरु

नगरपालिकाको विकास योजना, कार्यक्रम र आयोजनाहरुको कार्यान्वय गर्नको लागि यस नतिजा खाकाले देहायका विषय क्षेत्रहरु र सो अन्तर्गतका उपक्षेत्रहरु समेटेको छः

क) प्रस्तुत नतिजा खाकामा नगरपालिकाको समग्र आर्थिक; सामाजिक; भौतिक पूर्वाधार तथा शहरी विकास; वन, वातावरण तथा विपद जोखिम र सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्था गरी ५ वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरी त्यस अन्तर्गतका विभिन्न उपक्षेत्रगत रुपमा तीन तहका नतिजा (प्रतिफल, असर र प्रभाव) परिभाषित गरी तिनीहरुको अन्तरसम्बन्ध यकिन गरिएको छ ।

ख) उल्लेखित प्रतिफल, असर र प्रभावलाई सूकककाआधारमा सम्भव भएसम्म मापन र अनुगमन योग्य बनाउने प्रयास गरिएको छ ।

ग) सूकहरुको आवधिक अनुगमन तथा मूल्याङकनलाई सजिलो बनाउन उपलब्ध भएसम्म आधार तथ्याङ्क र योजना अवधिभरमा प्राप्त गरिने बार्षिक लक्ष्यलाई समेटी कार्यान्वयनको जिम्मेवार निकाय समेत प्रष्ट गरिएको छ ।

घ) बिषय क्षेत्रगत रुपमा राखिएका प्रतिफल, असर र प्रभाव सूकहरु हासिल गर्नका लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम बाह्य वातावरणीय पक्ष तथा सम्भाविक जोखिम अनुमान गरिएको छ ।

१०.३ नतिजा खाकाको प्रयोग

क) बार्षिक विकास कार्यक्रम तयार गर्दा नतिजा खाकाका सूचकहरु (प्रतिफल, असर र प्रभाव तहका सूचनाहरु) प्राप्त हुने गरी तर्जुमा गरिएको छ ।

ख) मध्यकालिन खर्च संरचनालाई नतिजामुखी बनाउन पनि यस खाकामा रहेका सूचकहरुको प्रयोग गर्न सकिने छ । साथै तर्कबद्ध खाकालाई मध्यकालिन कार्य सम्पादन खाका (Medium Term Performance Framework) को रुपमा समेत प्रयोग गर्न सकिने छ ।

ग) आवधिक योजनाका विषय क्षेत्रगत लक्ष्यहरुको प्रगति समिक्षा गरी बार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्न यसको उपयोग गर्नुपर्ने छ ।

१०.४ नतिजा खाका

बिषयगत नतिजा खाका निम्न अनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

१. आर्थिक क्षेत्र (२०७९/८० को स्थिर मूल्यमा आधारित)

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्याईको आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	क) कुल गार्हस्थ उत्पादन	रु करोड							बजेट बक्तव्य, राष्ट्रिय जनगणना, २०७८	▪ नीजि क्षेत्रको सहयोग भएको हुनेछ ▪ बजार मूल्य स्थिर रहने छ । ▪ जलवायु परिवर्तनको असर न्यून हुनेछ । ▪ अन्तर सरकार समन्वय भएको हुनेछ ▪ सरकारी, गैर सरकारी र समुदायको संलग्नता बृद्धि भएको हुनेछ । ▪ जनचेतना अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।
	आर्थिक बृद्धिदर	प्रतिशत	६.५	६.५	६.७	६.८	७.१	७.२		
	प्रति व्यक्ति आय	अ. डलर	११६०	११६५	११७०	११८०	१२००	१२५०		
असर १	कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर	प्रतिशत	३.७	५.१	५.४	५.५	५.७	५.९	प्रदेश आवधिक योजना	
	गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर	प्रतिशत	५.२	५.८	६.२	६.८	७.३	८.५		
असर २	सम्पतिमा आधारित सहमानत जनाउने	०-१	०.३५	०.३४	०.३४	०.३३	०.३३	०.३२		
	माथिल्लो १० र तल्लो ४० प्रतिशत जनसंख्याको आम्दानीको अनुपान	अनुपात	१.०१	०.९९	०.९७	०.९४	०.९२	०.९२		
असार १	कृषि तथा गैन्ह कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर सम्बन्धि प्रतिफल									
प्र. १	मुद्रा स्फिति	प्रतिशत	५.३	५.४	५.५	५.७	६.९	६.२		
प्र. २	वैंक खाता भएका घरपरिवार	संख्या		६०	६५	७०	७५	८०		
प्र. ३	औधोगिक लगानी बार्षिक बृद्धि	प्रतिशत		१०	१२	१५	१७	२०		
प्र. ४	औधोगिक उत्पादन	करोडमा		२०	२५	३०	४०	४५		
प्र. ४	कृषि भूमिको उत्पादकत्व	मे.टन.प्रति हे		४.२	४.३	४.३	४.४	४.५		
प्र. ५	बजेटमा आन्तरिक आयको हिस्सा		२०	२५	३०	३२	३५	४०		
प्र. ६	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रममा आवद्ध जनसंख्या	प्रतिशत		३५	३६	३८	४०	४५		
प्र. ७	गरिवीको रेखामुनीको परिवार	प्रतिशत		२८	२६	२२	२०	१८		

प्र. ८	मानव विकास सूचाङ्क	सूचाङ्क	०.४६	०.४७	०.४९	०.५०	०.५१	०.५२	रा.यो.आ.	
प्र. ९	सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर	प्रतिशत	४.५	४.७	५.१	५.३	५.६	६.१		

१.१ कृषि क्षेत्र

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईको आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	कृषि क्षेत्रको कुल गार्हस्थ उत्पादन	रु करोड	५	७	८	९	११	१२	नगरपालिकाको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	▪ कृषि सामाग्री समयमा आपूर्ति हुनेछ । ▪ स्थानीय कृष उपजको भण्डार र बजारीकरण भएको हुनेछ । ▪ कृषि पूर्वाधार विकासमा अन्तर सरकारी समन्वय भएको हुनेछ । ▪ दातृ निकाय र गैसरकारी संस्थाहरुको निरन्तर सहयोग हुनेछ । ▪ नगरपालिकाको कृषि बजेट बढेको हुनेछ । ▪ बजार मूल्य स्थिर रहने छ । ▪ जलवायु परिवर्तनको असर न्यून हुनेछ । ▪ सरकारी, गैर सरकारी र समुदायको संलग्नता बृद्धि भएको हुनेछ । ▪ जनचेतना अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।
प्र. १	आलु उत्पादन	मे.ट.	६	७	८	९	१०	११		
प्र. २	मकै उत्पादन	मे.ट.	१७	१८	२०	२२	२४	२६		
प्र. ३	धान	मे.ट.	१३	१४	१५	१६	१७	१८		
प्र. ४	गहु उत्पादन	मे. ट.	१	१.५	२	२.५	३	४		
प्र. ५	कोदो	मे.ट.	०.५	०.७	०.८	१	१.२	१.५		
प्र. ६	उखु	मे.ट.	१४	१५	१६	१७	१८	२०		
प्र. ७	सुन्तला	मे.ट.	१८००	२०००	२२००	२४००	२६००	२८००		
प्र. ८	कागती	मे.ट.	१४०	१५०	१६०	१७०	१८०	१९०		
प्र. ९	आँप	मे.ट.	५	६	७	८	९	१०		
प्र.१०	लिचि	मे.ट.	१०	११	१२	१३	१४	१५		
प्र. ११	तरकारी व्यवसायिक उत्पादन	हेक्टर		६००	६५०	७००	७५०	८००		
प्र. १२	व्यवसायिक तरकारी उत्पादनमा संलग्न कृषक	प्रतिशत		५	१०	१५	१७	२०		
प्र. १३	सक्रिय व्यवसायिक कृषक समुह	संख्या		५०	५५	६०	६५	७०		
प्र. १४	कृषक तालिम	संख्या		१५०	२००	२५०	३००	३५०		
प्र. १५	पकेट क्षेत्र विकास	संख्या		१५	१७	१९	२०	२०		
प्र. १६	कृषि सहकारी संस्था	संख्या	२०	२२	२५	२७	३०	३२		
प्र. १७	दुग्ध उत्पादन	रु लाख	५०	१७०	८०	००	५०	७०		
प्र. १८	दुग्ध चिस्यान केन्द्र	संख्या	-	१	१	२	३	४		
प्र. १९	कृषि उपज संकलन केन्द्र	संख्या	-	३	३	४	५	६		
प्र. २०	व्यवसायिक पशु फार्म	संख्या	-	५	१०	१४	१५	१७		

प्र. २१	मौरी घार	संख्या		४००	४२०	४५०	४७०	५००		
प्र २२	माछा पोखरी	संख्या	-	१५	१६	१७	१९	२०		

१.२ उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईको आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	गार्हस्थ उत्पादनमा उद्योग व्यवसायको योगदान	प्रतिशत		२	३	५	७	१०	नपाको वजेट वक्तव्य	
प्रतिफल १	लघु तथा घरेलु उद्योगहरु	संख्या	१०३५	११००	११५०	१२००	१२७५	१३५०	नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन	▪ नगरपालिका औधोगिक तथा व्यापार नीति तर्जुमा भएको हुनेछ । ▪ उद्योग तथा व्यापार विकासमा अन्तर सरकारी समन्वय भएको हुनेछ । ▪ दातृ निकाय र गैसरकारी संस्थाहरुको निरन्तर सहयोग हुनेछ । ▪ बजार मूल्य स्थिर रहने छ । ▪ नगरपालिकामा लगानी वातावरण सृजना भएको हुनेछ ।
प्र. २	रोजगारी सृजना	संख्या	२५००	२६००	२७००	२८००	२९००	३०००		
प्र. ३	उद्यम विकास तालिम लिने युवा	संख्या	-	५५०	६७०	७९०	९५०	१२००		
प्र. ४	सिप मुलक तालिम लिने महिला	संख्या	-	२५०	३५०	४००	४५०	५५०		
प्र. ५	उत्पादनमुलक उद्योग	संख्या	-	-	१०	१५	२०	२५		
प्र. ६	औधोगिक क्षेत्र	संख्या	-	-	-	-	-	१		
प्र. ७	हाज बजार	संख्या	४	५	५	६	७	८		

१.३ पर्यटन

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईको आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		

प्रभाव	पर्यटक आगमन	संख्या	-	२५०	३००	५००	७५०	१०००	नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन	▪ नीजि क्षेत्रको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ▪ पर्यटन बोर्डको सहयोग भएको हुनेछ ▪ पर्यटन क्षेत्रमा वित्तिय संस्थाको ऋण लगानी भएको हुनेछ ▪ नगरपालिकाको पर्यटन नीति र पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा भएको हुनेछ । ▪ स्तरिय होटलहरुको विकास भएको हुनेछ ▪ पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना भएको हुनेछ । ▪ पर्यटक प्रहरीको व्यवस्था भएको हुनेछ । ▪ पर्यटन पूर्वाधारहरुको बिकास भएको हुनेछ ।
प्रतिफल १	रोजगारी सृजना	संख्या	-	५०	१५०	२००	२५०	३५०		
प्र. २	स्थानीय स्तरका पर्यटकिय होटल	संख्या	१२	१४	१५	१८	१९	२०		
प्र. ३	होमस्टे	संख्या	-	२	५	७	८	१०		
प्र. ४	प्रमुख गन्तव्य स्थलमा पूर्वाधार विकास	संख्या	-	२	४	६	८	१०		
प्र. ५	पर्यटन सूचना केन्द्र	संख्या	-	-	१	-	-	-		
प्र. ६	कोशेली घर	संख्या		१	-	३	१	५		
प्र. ७	पर्यटन सम्बन्धि जनशक्ति विकास तालिम	जना	-	५०	१००	२००	२५०	३५०		
प्र. ८	मठ मन्दिर मर्मत संभार र जिर्णोद्वार	संख्या	-	१	२	३	४	५		
प्र. ९	पर्यटन पूर्वाधार विकास (पार्क र पिकनिक स्पट)	संख्या	-	२	३	४	५	५		
प्र. १०	ट्रेकिङ ट्रेलको पूर्वाधार विकास (जडिबुटे, खोपिङ पोखरी, मिल्के डाँडा र गुफा पोखरी)	संख्या	-	-	१	-	२	३		
प्र. ११	टुर्स एण्ड ट्राभल प्याकेज	संख्या	-	-	१	२	३	४		
प्र. १२	पर्यटक बसले जोडिएका पर्यटकिय स्थलहरु	संख्या	४	५	७	९	१०	१५		
प्र. १३	फ्रि वाईफाई भएका पर्यटकिय क्षेत्र	संख्या	-	२	३	५	७	१०		
प्र. १४	पर्यटकिय स्थलबारे जानकारीमुलक होर्डिङ बोर्ड राखिएको स्थान	संख्या	-	२	४	५	७	१०		

१.४ बैंक, बित्तिय संस्था र सहकारी										
नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईको आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	बैंक लघुवित्त	संख्या	११	-	१२	१३	१४	१५	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ बैंक तथा वित्तिय संस्थाको बार्षिक प्रतिवेदन	▪ बैंक तथा वित्तिय संस्थाको सहयोग भएको हुनेछ ▪ नीजि क्षेत्रको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ▪ नगरपालिकाको आर्थिक तथा वित्तिय नीति तर्जुमा भएको हुनेछ।
प्रभाव	सहकारी संस्था	संख्या	२८	३०	३०	३२	३३	३५		
प्रतिफल १	बैंक तथा वित्तिय संस्थामा कम्तिमा एक जनाको खाता भएको परिवार	प्रतिशत	-	५०	६०	६५	७०	८०		
प्र. २	सहकारीको उत्पादन क्षेत्रमा लगानी	प्रतिशत	-	२०	३०	४०	५०	७५		
प्र. ३	वित्तिय साक्षरता	प्रतिशत	-	३०	३५	४५	५५	६५		
प्र. ४	सहकारी तालिम	जना		२००	२५०	२७०	२९०	३५०		
प्र. ५	रोजगारी	प्रतिशत	-	१०	१५	२०	२२	२५		

२. समाजिक क्षेत्र

२.१ शिक्षा

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार बर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	साक्षरता	प्रतिशत	५७	६०	६२	६५	७०	७५	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ कोशी प्रदेशको आवधिक योजना ▪ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग	▪ सामुदायिक संघ संस्था र नागरिक समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय भएको हुनेछ
प्रतिफल१	आधारभुत तहको खुद भर्ना दर	प्रतिशत	९३	९५	९६	९७	९८	९९		
प्र. २	माध्यमिक तहको खुद भर्ना दर	प्रतिशत	५५	६०	६५	७०	७५	८०		
प्र. ३	१०+२ सम्मको शैक्षिक उपलब्धि	प्रतिशत	१.४६	२.२	३.२	४.१	४.८	५		
प्र. ४	आधारभूत तहमा बालबालिकाको टिकाउ दर	प्रतिशत	८५	८८	९१	९२	९४	९६		
प्र. ५	प्राविधिक शिक्षालय	संख्या	-	-	१	-	२	२		
प्र. ६	सिकाई दरमा बृद्धि (आधारभूत कक्षा ५)	प्रतिशत	५०	५५	५७	६०	६२	६५		
प्र. ७	सिकाई दरमा बृद्धि (आधारभुत कक्षा ८)	प्रतिशत	४५	५०	५२	५५	६०	६२		
प्र. ८	शिक्षक तालिम	संख्या	१०	१५	१८	२२	२५	३०		
प्र. ९	शिक्षकको पुदपूर्ति	प्रतिशत	७५	८०	८५	९०	९५	१००		
प्र. १०	साक्षरता (५ बर्ष माथी)	प्रतिशत	८०	८२	८५	८६	८८	९०		

२.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार बर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	आधा घण्टा भित्र स्वास्थ्य संस्थामा पहुँच भएको घरपरिवार	प्रतिशत	५१	५५	६०	६५	७०	७५	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन	▪ सामुदायिक संघ संस्था र नागरिक
प्र. १	अपेक्षित आयु (जन्म हुँदाको)	बर्ष	७३	७४	७५	७६	७७	७८		

प्र. २	शिशु मृत्युदर (प्रति हजार जिवित जन्ममा)	जना	३०	२९	२८	२५	२४	२३	▪ प्रदेश नं १ सरकारको आवधिक योजना ▪ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग	समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय भएको हुनेछ ▪ संघीय र प्रदेश सरकारको सहयोग भएको हुनेछ ▪ दातृ संस्थाहरुको प्राविधिक र आर्थिक सहयोग निरन्तर हुनेछ। ▪ नगरपालिकाको स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धित नीति तर्जुमा भएको हुनेछ ।
प्र. ३	जवजात शिशु मृत्युदर (प्रति हजार जिवित जन्ममा)	जना	२०	१९	१८	१८	१७	१६		
प्र. ४	पूर्ण खोपको दायरा (१५ बर्ष मुनिको बालबालिका)	जना	८०	८२	८५	८८	९०	९५		
प्र. ५	२५ शैयाको अस्पताल	संख्या	-	-	-	-	१	-		
प्र. ६	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति	प्रतिशत	६५	६६	६७	७०	७२	७५		
प्र. ७	प्रोटोकल अनुसार गर्भवती जाँच	प्रतिशत	६५	७०	७५	७७	८०	८५		
प्र. ८	प्रशुति सेवा र वर्थिङ सेन्टर	सख्या	१	२	-	३	-	४		
प्र. ९	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट प्रसुती सेवा	प्रतिशत	६०	६२	६५	७०	७२	७५		
प्र. १०	सुत्केरी तथा नव शिशु जाँच (तेस्रो) को दायरा	प्रतिशत	१५	१६	१७	१९	२०	२२		
प्र. ११	परिवार नियोजनाको साधन प्रयोग गर्ने दर	प्रतिशत	४५	५०	५५	६०	६५	७०		
प्र. १२	भिटामिन "ए" प्राप्त गर्ने वालबालिका	प्रतिशत	७०	७५	८०	८५	९०	९५		
प्र. १३	घुम्ति स्वास्थ्य शिविर	पटक	-	१	२	२	३	४		
प्र. १४	बहिरंग सेवा प्रयोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	५५	५७	६०	६२	६५	७०		
प्र. १५	स्वास्थ्य विमा गर्ने परिवार	प्रतिशत	५	१०	१५	१८	२०	२५		
प्र. १६	झाडापखाला संक्रमण दर प्रति हजारमा	जना	६८	६०	५०	४०	३०	२०		
प्र. १७	बाल कुपोषण दर	प्रतिशत	३३	३०	२८	२५	२०	१५		
प्र. १८	स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत औषधीको उपलब्धता दर	प्रतिशत	८०	८२	८३	८५	८८	९०		
प्र. १९	पोणण पुनर्स्थापना केन्द्र	संख्या	-	१	-	२	-	३		

२.३ खानेपानी तथा सरसफाई

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधारहरु	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा पुगेको घरपरिवार	प्रतिशत	९०	९१	९२	९३	९४	९५	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ कोशी प्रदेशको आवधिक योजना ▪ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग	▪ उपभोक्त समिति र नागरिक समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ▪ संघीय र प्रदेश सरकारको सहयोग भएको हुनेछ ▪ दातृ संस्थाहरुको प्राविधिक र आर्थिक सहयोग निरन्तर हुनेछ । ▪ खानेपानी तथा सरसफाईमा नगरपालिकाको पर्याप्त बजेटको व्यवस्था भएको हुनेछ ।
प्रतिफल१	घरपरिसर भित्र पाईप मार्फत खानेपानी पुगेको घरपरिवार	प्रतिशत	८०	८२	८५	८८	९०	९५		
प्र. २	शौचालय भएको घरपरिवार	प्रतिशत	९८	९९	१००	१००	१००	१००		
प्र. ३	जनशक्ति तालिम	जना	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०		
प्र. ४	खानेपानीको स्रोत संरक्षण र सरसफाई	प्रतिशत	३०	४०	५५	७०	८०	९०		
प्र. ५	मुख्य बजार क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालय	संख्या	६	१०	१५	२०	२२	२५		
प्र. ६	जनचेतना कार्यक्रम	संख्या	-	१०	१५	२०	२५	२५		
प्र. ७	ढल संजाल	किमि	०.५	०.५	१	२	३	४		
प्र. ८	खानेपानी आयोजना	सख्या	३	-	-	४	-	५		
प्र. ९	स्थाई स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट	अवस्था	-	संभाव्यता अध्ययन मार्फत स्थान छनौट भै पूर्वाधार विकासको शुरुवात भएको हुनेछ						
प्र. १०	फोहोरमैला व्यवस्थापन	अवस्था	-	मुख्य बजार र वस्तीहरुबाट नियमित रुपमा फोहोरमैला संकलन भै विसर्जन भएको हुनेछ ।						

२.४ युवा तथा खेलकुद

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	युवा बेरोजगारी दर	प्रतिशत	३५	३२	२८	२५	२३	२०	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ कोशी प्रदेशको आवधिक योजना ▪ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग	▪ सामुदायिक संघ संस्था र नागरिक समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय भएको हुनेछ ▪ दातृ संस्थाहरुको प्राविधिक र आर्थिक सहयोग निरन्तर हुनेछ।
प्रतिफल १	वैदेशिक रोजगारीमा गएका युवा	प्रतिशत	३०	२८	२७	२५	२३	२२		
प्र. २	युवा संजाल	संख्या	-	२	३	५	७	१०		
प्र. ३	स्थानिय स्तरको खेकलुद मैदान	संख्या	३	४	४	५	६	६		
प्र. ४	कभर्ड हल	संख्या	-	-	-	१	-	२		
प्र. ५	माध्यमिक विद्यालयमा खेलकुद शिक्षक र सामाग्री	प्रतिशत	५०	६०	७०	८०	९०	१००		
प्र. ६	खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना	संख्या	२	२	३	३	३	४		
प्र. ७	क्लबहरुको क्षमता अभिवृद्धि	संख्या	-	२	३	५	७	१०		
प्र. ८	शिक्षा, तालिम र रोजगारीबाट विमुख युवा	प्रतिशत	३५	३४	३२	३०	३१	३९		
प्र. ९	परम्परागत पेशाको संरक्षण एवं आधुनिकीकरण	संख्या	-	१०	२५	४०	५०	६०		
प्र. १०	उद्यमशिलता तालिम विकास	संख्या	-	८	१५	२०	२२	२५		
प्र. ११	युवा स्वयमसेवक परिचालन	संख्या		१०	१५	१८	२०	२५		
प्र. १२	स्वरोजगार कोषमा युवा पहुँच	प्रतिशत		१०	१३	१५	१८	२०		

२.५ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधारहरु	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	नेतृत्वदायी पदमा महिला तथा लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्व	प्रतिशत	-	२५	३५	४५	५०	६०	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ कोशी प्रदेशको आवधिक योजना ▪ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग	▪ सामुदायिक संघ संस्था र नागरिक समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ▪ दातृ संस्थाहरुको प्राविधिक र आर्थिक सहयोग निरन्तर हुनेछ । ▪ नगरपालिकाको लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति तर्जुमा भएको हुनेछ ।
प्रतिफल. १	सम्पति माथिको स्वामित्त (घर जग्गा)	प्रतिशत	१२	१४	१६	१८	१९	२०		
प्र. २	महिला घरमुली भएको घरपरिवार	प्रतिशत	१२	१४	१८	२२	२३	२५		
प्र. ३	बैंक खाता भएका महिला	प्रतिशत		३०	४०	४५	५५	६०		
प्र. ४	महिला साक्षरता	प्रतिशत	७३	७५	७७	७८	८०	८२		
प्र. ५	लक्षित तथा पिछडिएका वर्गलाई क्षमता विकास तालिम	जना	-	२०	३०	५०	७०	१००		
प्र. ६	महिला तथा जेष्ठ नागरिक लक्षित स्वास्थ्य घुम्ति शिविर वार्षिक	संख्या	-	१	२	३	५	५		
प्र. ७	लैंगिक हिंसा न्यूनिकरण	प्रतिशत	२४	२१	२०	१८	१७	१५		
प्र. ८	अपांग बालबालिकालाई विशेष शिक्षा प्रदान	प्रतिशत	-	१०	२०	३०	४०	५०		
प्र. ९	तालिम प्राप्त अपांगता भएका व्यक्ति	संख्या	-	१०	२०	३०	४०	५०		
प्र. १०	जीवनकालमा शारीरिक, मानसिक या यौन हिंसाबाट पिडित महिला	प्रतिशत		२०	१८	१७	१६	१५		

३. पूर्वाधार क्षेत्र

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्टयाईका आधारहरु	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	न्यूनतम पूर्वाधार (सडक, विद्युत, मोवाईल र टेलिभिजन) सुविधा भएका घरधुरी	प्रतिशत		५०	६०	७०	८०	९०	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ कोशी प्रदेशको आवधिक योजना ▪ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग	▪ सामुदायिक संघ संस्था र नागरिक समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ▪ संघीय र प्रदेश सरकारको सहयोग भएको हुनेछ ▪ दातृ संस्थाहरुको प्राविधिक र आर्थिक सहयोग निरन्तर हुनेछ। ▪ नगरपालिकाको पूर्वाधार विकास नीति तर्जुमा भएको हुनेछ । ▪ नगरपालिकाले पूर्वाधार विकासमा यथेष्ट बजेट विनियोजन गरेको हुनेछ । ▪ नगरपालिकाको आन्तरिक आयको बृद्धि भएको हुनेछ । ▪ यातायात गुरु योजना तर्जुमा भएको हुनेछ ।
प्रतिफल १	पक्की सडक	कि.मि.	५३	७०	८०	१००	१२५	१५०		
प्र. २	ग्राभेल सडक	कि.मि.	३५०	३४०	३२०	३००	२७०	२५०		
प्र. ३	कच्ची सडक	किमि	१३०	१००	८०	७०	५०	४०		
प्र. ४	थप पक्की पुल	संख्या	-	१	२	३	४	४		
प्र. ५	वत्तिको लागि विद्युत प्रयोग गर्ने घरधुरी	प्रतिशत	९८	९९	१००	१००	१००	१००		
प्र. ६	मोवाईल प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	८०	८५	९०	१००	१००	१००		
प्र. ७	ईन्टरनेट प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	४०	४५	५०	५५	६०	७०		
प्र. ८	केवल टेलिभिजन भएका घरधुरी	प्रतिशत	४५	५०	५५	६०	७०	८०		
प्र. ९	भूकम्प प्रतिरोधी मापदण्ड अनुसार निर्मित घर	संख्या	-	५०	७०	१००	१३०	१५०		
प्र. १०	सडक अधिकार क्षेत्र	अवस्था	-	-	-	निर्धारण भएको हुनेछ				
प्र. ११	भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण तालिम जनशक्ति	जना	-	५०	८०	१५०	१७०	२००		
प्र. १२	डिजिटल सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्ने घरधुरी	प्रतिशत	-	१०	१५	२०	२५	३०		
प्र. १३	भवन संहिता र निर्माण मापदण्ड कार्यान्वयन	अवस्था	पूर्ण कार्यान्वय भएको हुनेछ							
प्र. १४	मुख्य बजार र वस्ती क्षेत्रमा ढल संजाल निर्माण	अवस्था				निर्माण सम्पन्न भएको हुनेछ				

प्र. १५	फोहोरमैला तथा ढल व्यवस्थापन सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम (बार्षिक)	संख्या	-	२	४	५	५	७		
प्र. १६	बस पार्क	संख्या	१	-	-	२	२	३		
प्र. १७	बस स्ट्याण्ड	संख्या	-	२	४	६	८	८		
प्र. १८	वस्ती विकास कार्यक्रम	संख्या	-	-	-	-	१	२		
प्र. १९	विपद व्यवस्थापन कोषको गठन	अवस्था			गठन भएको हुनेछ					
प्र. २०	स्यानिटरी ल्याण्ड फिल साइटको निर्माण	अवस्था	संभाव्यता अध्ययन भै स्थान छनौट भएर भौतिक निर्माणको कार्य शुरु भएको हुनेछ							

४. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र										
नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					सूचनाको स्रोत	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव १	हरियाली क्षेत्र		हाल ५४% जति रहेको वन, हरियाली क्षेत्र, घाँसे मैदान र झाडी क्षेत्र कायम रहने छ						▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ प्रदेश नं १ सरकारको आवधिक योजना ▪ केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग	▪ सामुदायिक संघ संस्था र नागरिक समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ▪ संघीय र प्रदेश सरकारको सहयोग भएको हुनेछ ▪ दातृ संस्थाहरुको प्राविधिक र आर्थिक सहयोग निरन्तर हुनेछ। ▪ नगरपालिकाको वन, वातावरण र विपद व्यवस्थापन नीति तर्जुमा भएको हुनेछ । ▪ नगरपालिकाले वन, वातावरण र विदप व्यवस्थापनमा यथेष्ट बजेट विनियोजन गरेको हुनेछ ।
प्रभाव २	नदि, कटान र भूक्षय नियन्त्रण		मुख्य प्रभावित क्षेत्रहरुमा तटबन्ध र वृक्षारोपण भएको हुनेछ ।							
प्रतिफल १	हरियाली क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रम	संख्या	२	३	४	४	५	५		
प्र. २	बजार केन्द्रमा फोहोरमैला व्यवस्थापन	संख्या	०	१	२	३	४	५		
प्र. ३	खाना पकाउन काठ दाउराको प्रयोग गर्ने घरधुरी	अवस्था	-	-	करिब ५०% ले घटेको हुनेछ ।					
प्र. ४	जोखिम नक्शाङ्कन भएको क्षेत्र	प्रतिशत	०	२०	३०	५०	६०	७०		
प्र. ५	स्यानिटरी ल्याण्ड फिल साइटको निर्माण	अवस्था	संभाव्यता अध्ययन भै स्थान छनौट भएर भौतिक निर्माणको कार्य शुरु भएको हुनेछ							
प्र. ६	नदि कटान क्षेत्र संरक्षण	प्रतिशत	१०	२०	३०	३५	४५	६०		
प्र. ७	पहिरो र भू-क्षय संरक्षण	संख्या	-	-	१	१	२	३		
प्र. ८	भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण तालिम जनशक्ति	जना	-	५०	८०	१५०	१७०	२००		
प्र. ९	विपद व्यवस्थापन कोषको गठन	अवस्था			गठन भएको हुनेछ					
प्र. १०	भूकम्प प्रतिरोधी मापदण्ड अनुसार निर्मित घर	संख्या	-	५०	७०	१००	१३०	१५०		
प्र. ११	सार्वजनि जमीन संरक्षण	प्रतिशत	१०	२०	३०	४०	५०	६०		
प्र. १२	स्थानीय जलाधार, पानीका स्रोत र पोखरी क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रम	संख्या	-	२	३	४	५	८		
प्र. १२	मुख्य बजार केन्द्रहरुमा ढल निर्माण	किमि	०.५	०.५	१	२	३	४		

प्र. १३	विपद पूर्व सूचना प्रणालीको पूर्वाधार जडान	संख्या	-	१	२	३	४	५		
प्र. १४	नांगा पाखाहरुमा वृक्षारोपण कार्यक्रम	संख्या	-	१	२	३	४	५		
प्र. १५	जोखिम क्षेत्रका वस्तीहरुको स्थानान्तारण	प्रतिशत	-	१०	२०	३०	४०	५०		
प्र. १६	विपद प्रतिकार्यको लागि यन्त्र उपकरणको (दमकल, व्याक हो लोडर, फायर इस्टुङगिसर आदि) खरिद	अवस्था	खरिद भएको हुनेछ							
प्र. १७	प्लाष्टिक झोलाको प्रयोग	अवस्था	नगरपालिका क्षेत्रमा प्लाष्टिक झोलाको प्रयोग निषेध भएको हुनेछ							
प्र. १८	विपद व्यवस्थापन कोष	अवसथा	गठन भएको हुनेछ							
प्र. १९	जंगली जनावरको आक्रमन र वालीनालीमा अतिक्रमण	अवस्था	वैकल्पिक वाली प्रणालीको विकास भै अतिक्रमण न्यूनिकरण र नियन्त्रण भएको हुनेछ							
प्र. २०	विकास निर्माणमा ठूला यन्त्र उपकरणको प्रयोग	अवस्था	न्यूनिकरण भै स्थानीय प्रविधि र जैविक पद्धतीको शुरुवात भएको हुनेछ ।							

५. सुशासन र सेवा प्रवाह

नतिजा स्तर	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष (२०७९/८०)	लक्ष्य					पुष्टयाईका आधार	अनुमान तथा जोखिम
				२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५		
प्रभाव	सेवा सन्तुष्टि	प्रतिशत	-	३५	५०	५५	६०	७०	▪ तेस्रो पक्ष सेवा सन्तुष्टी सर्भे	▪ सामुदायिक संघ संस्था र नागरिक समाजको सहयोग भएको हुनेछ ▪ अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्य भएको हुनेछ ▪ संघीय र प्रदेश सरकारको सहयोग भएको हुनेछ ▪ दातृ संस्थाहरुको प्राविधिक र आर्थिक सहयोग निरन्तर हुनेछ। ▪ नगरपालिकाको आवश्यक ऐन, कानुन, नीति र कार्यविधिहरु तर्जुमा भएको हुनेछ । ▪ नगरपालिकाको आन्तरिक आयको बृद्धि भएको हुनेछ । ▪ नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ । ▪ वडा कार्यालयहरुको आफ्नै भवन निर्माण भएको हुनेछ
प्रतिफल १	नगरपालिका र वडा कार्यालयमा डिजिटल नागरिक वडापत्रको कार्यान्वयन	प्रतिशत	५०	६०	७०	८०	९०	१००	▪ नगरपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन ▪ सार्वजनि सुनवाईको बार्षिक प्रतिवेदन ▪ आन्तरिक र अन्तिम लेखा परिक्षणको प्रतिवेदन	
प्र. २	पदपूर्ति	प्रतिशत	७०	७५	८०	८५	९०	१००		
प्र. ३	कानुन, नीति, कार्यविधि तर्जुमा	प्रतिशत	-	५०	६०	७०	८५	१००		
प्र. ४	क्रियाशिल नीतिगत समिति तथा संयुन्त्र	प्रतिशत	२५	३०	३५	४०	४५	५०		
प्र. ५	ठूला आयोजनाहरुको सार्वजनि सुनवाई र सामाजिक लेखापरिक्षण बार्षिक	पटक	२	३	४	४	४	४		
प्र. ६	नगरपालिका र स्थानीय प्रहरी प्रशासनको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	पटक	२	२	४	४	६	६		
प्र. ७	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	पटक	२	२	४	४	६	६		
प्र. ८	मानव अधिकार उल्लघनका घटनाहरुको न्यायिक निरुपण	प्रतिशत	३०	५०	७०	८०	९०	१००		
प्र. ९	न्याय समितिका पदाधिकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	पटक	२	२	३	३	३	३		
प्र. १०	आन्तरिक आय बृद्धि	प्रतिशत	२	५	८	१०	१२	१५		
प्र. ११	विद्युति भुक्तानी प्रणालीबाट राजश्व संकलन	प्रतिशत	-	२०	३०	४०	५०	६०		
प्र. १२	प्रगति समिक्षा	पटक	२	२	२	३	४	४		
प्र. १३	ई-गभर्नेन्स	प्रतिशत	-	२०	३०	४०	५०	६०		
प्र. १४	वडा कार्यालय भवन	संख्या	-	२	४	६	८	११		

सन्दर्भ सामाग्री

राष्ट्रिय योजना आयोग (२०७८); *स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन*, राष्ट्रिय योजना आयोग, नेपाल सरकार, सिंहदरवार काठमाण्डौ

___________ (२०७६); *पन्ध्रौ योजना (आर्थिक बर्ष २०७६/७७-२०८०/८१)*, राष्ट्रिय योजना आयोग, नेपाल सरकार, सिंहदरवार काठमाण्डौ

___________ (२०७६); स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना खाका, नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाण्डौ

प्रदेश नं १ (२०७५); *सूचना चित्र (Infographic) प्रथम आवधिक योजना*, प्रदेश सरकार, प्रदेश योजना आयोग, प्रदेश नं १, विराटनगर, नेपाल

___________ (२०७५); *प्रथम आवधिक योजना*, आर्थिक बर्ष (२०७६/७७-२०८०/८१), प्रदेश सरकार, प्रदेश योजना आयोग, प्रदेश नं १, विराटनगर, नेपाल

___________ (२०७६/७७); *प्रदेश पार्श्वचित्र*, प्रदेश योजना आयोग, प्रदेश नं १, विराटनगर, नेपाल
चैनपुर नगरपालिका (२०७८); *आर्थिक बर्ष २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम, आर्थिक ऐन तथा विनियोजन ऐन*, चैनपुर नगरपालिका, प्रदेश नं १, झापा, नेपाल

चैनपुर नगरपालिका (२०७८); *स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना*, चैनपुर नगरपालिका, संखुवासभा, कोशी प्रदेश, नेपाल

___________ (२०७८); *चैनपुर नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना,*, चैनपुर नगरपालिका, कोशी प्रदेश, संखुवासभा, नेपाल

___________ (२०७६); *चैनपुर नगरपालिकाको पार्श्वचित्र प्रतिवेदन,*, चैनपुर नगरपालिका, कोशी प्रदेश, संखुवासभा, नेपाल

___________ (२०७९); *चैनपुर नगरपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७७/७८-२०७९/८० सम्मको आय व्ययको विवरण,* चैनपुर नगरपालिका, कोशी प्रदेश, संखुवासभा, नेपाल

___________ (२०७९); *सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा, ५(३) र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण*, चैनपुर नगरपालिका, कोशी प्रदेश, संखुवासभा, नेपाल

नेपाल सरकार; *स्थानीय तहको संगठन ढाँचा र दरबन्दी तेरिज*, संघीय मामला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सिंहदरबावर, काठमाण्डौ

जिविस संखुवासभा (२०७२); जिल्ला वस्तुगत विवरण, संखुवासभा, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा/तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर

Government of Nepal (2015): *National Land-use Policy 2015*, Ministry of Land Reform and Management, Kathmandu, Nepal

________________ (2020): *Nepal Human Development Report 2020, Beyond Graduation: Productive Transformation and Prosperity*, National Planning Commission, Singha Durbar, Kathmandu, Nepal

Central Bureau of Statistics (2011): *National Population Housing Census*, Government of Nepal, Central Bureau of Statistics, Kathmandu

______________ (2018): *National Economic Census*, *Provincial Profile of Province No. 1*, Central Bureau of Statistics, Government of Nepal, Kathmandu

National Statistics Office (2021): *National Population and Housing Census*, Government of Nepal, Central Bureau of Statistics, Kathmandu

National Statistics Office (2021): *Preliminary Findings of National Population and Housing Census*, Central Bureau of Statistics, Government of Nepal, Kathmandu

अनुसूचीहरु

अनुसूची १ - फोटो

प्रथम आवधिक योजना तर्जुमाको लागि बिषयगत समिति गठन, छलफल र वडा भेलाका फोटोहरु

चैनपुर नगरपालिका

प्रथम आवधिक योजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरणका फोटोहरु

अनुसूची २ - नक्शा

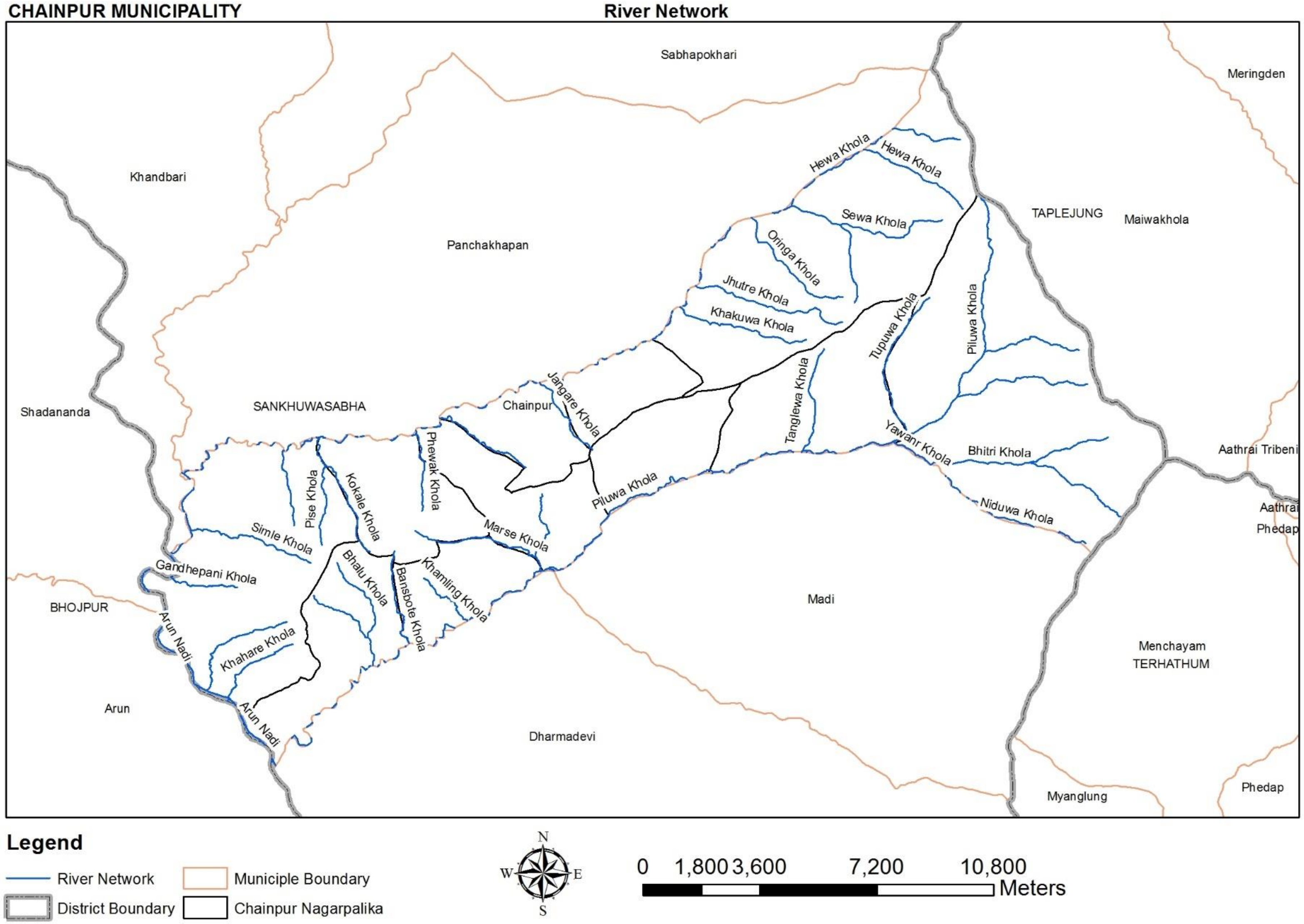
CHAINPUR MUNICIPALITY
River Network
Sabhapokhari
Meringden
Khandbari
Panchakhapan
TAPLEJUNG
Maiwakhola
Hewa Khola
Hewa Khola
Sewa Khola
Oringa Khola
Jhutre Khola
Khakuwa Khola
Tupuwa Khola
Piluwa Khola
Shadananda
SANKHUWASABHA
Chainpur
Jangare Khola
Tanglewa Khola
Yawanr Khola
Bhitri Khola
Aathrai Tribeni
Phewak Khola
Pise Khola
Kokale Khola
Piluwa Khola
Niduwa Khola
Aathrai
Phedap
Simle Khola
Marse Khola
Gandhepani Khola
Bhalu Khola
Bansbote Khola
Khamling Khola
BHOJPUR
Madi
Arun Nadi
Khahare Khola
Menchayam
TERHATHUM
Arun
Arun Nadi
Dharmadevi
Myanglung
Phedap
Legend
River Network
Municiple Boundary
District Boundary
Chainpur Nagarpalika
N
W
E
S
0 1,800 3,600 7,200 10,800
Meters

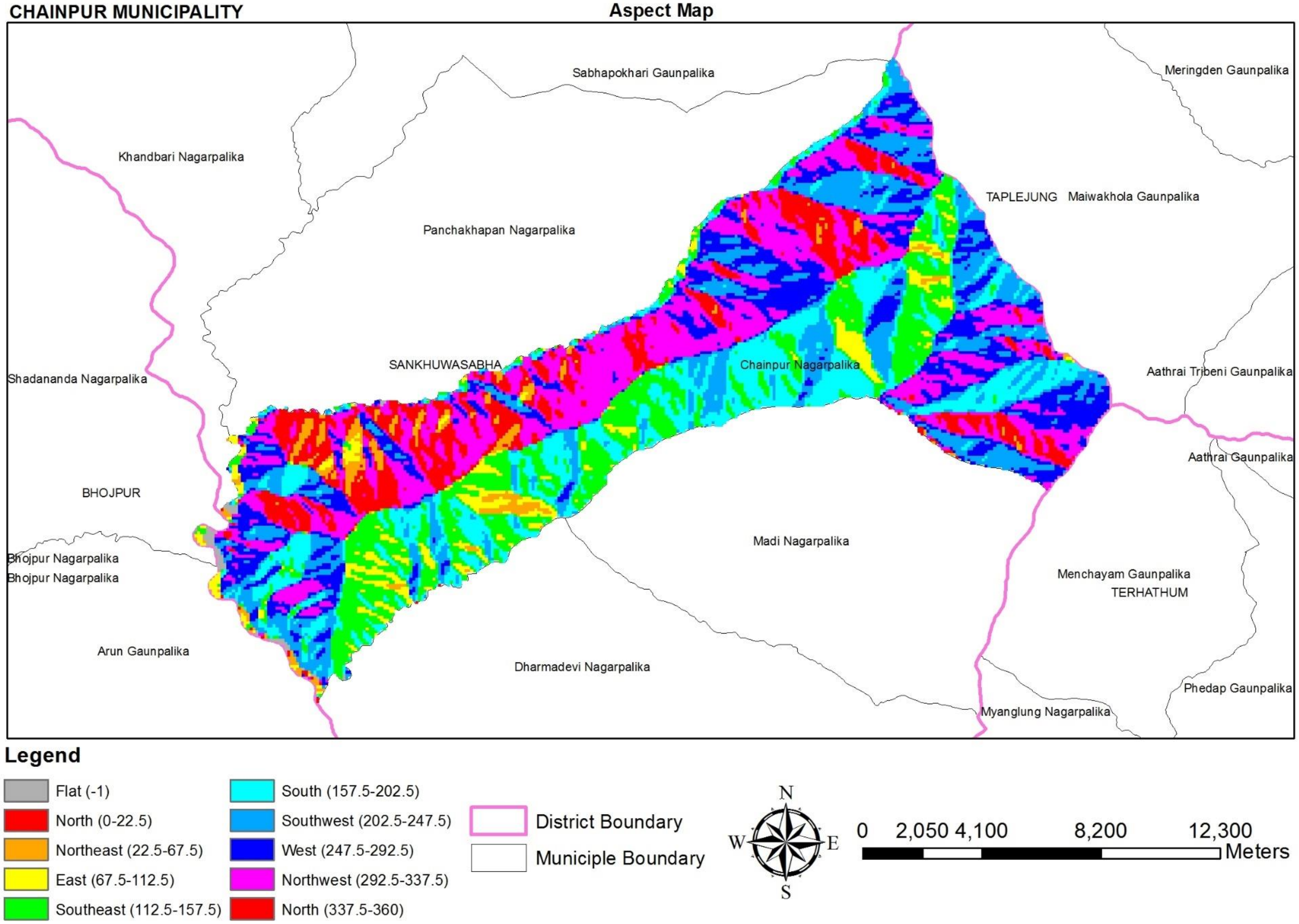
CHAINPUR MUNICIPALITY
Aspect Map
Sabhapokhari Gaunpalika
Meringden Gaunpalika
Khandbari Nagarpalika
TAPLEJUNG
Maiwakhola Gaunpalika
Panchakhapan Nagarpalika
SANKHUWASABHA
Chainpur Nagarpalika
Aathrai Tribeni Gaunpalika
Shadananda Nagarpalika
Aathrai Gaunpalika
BHOJPUR
Madi Nagarpalika
Bhojpur Nagarpalika
Bhojpur Nagarpalika
Menchayam Gaunpalika
TERHATHUM
Arun Gaunpalika
Dharmadevi Nagarpalika
Phedap Gaunpalika
Myanglung Nagarpalika
Legend
Flat (-1)
North (0-22.5)
Northeast (22.5-67.5)
East (67.5-112.5)
Southeast (112.5-157.5)
South (157.5-202.5)
Southwest (202.5-247.5)
West (247.5-292.5)
Northwest (292.5-337.5)
North (337.5-360)
District Boundary
Municiple Boundary
N
W
E
S
0 2,050 4,100 8,200 12,300
Meters

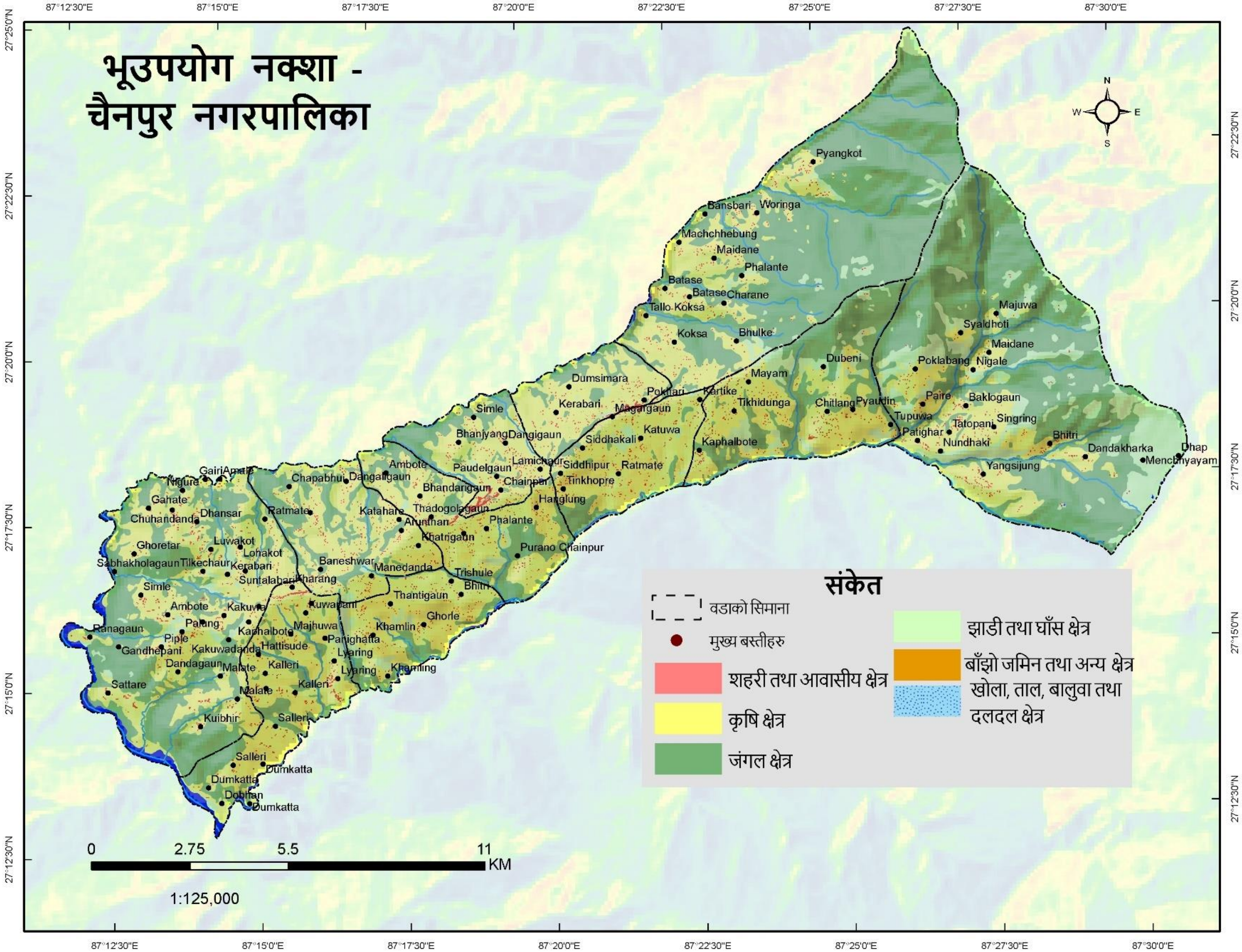
भूउपयोग नक्शा -
चैनपुर नगरपालिका
संकेत
वडाको सिमाना
मुख्य बस्तीहरु
शहरी तथा आवासीय क्षेत्र
कृषि क्षेत्र
जंगल क्षेत्र
झाडी तथा घाँस क्षेत्र
बाँझो जमिन तथा अन्य क्षेत्र
खोला, ताल, बालुवा तथा दलदल क्षेत्र
0 2.75 5.5 11 KM
1:125,000

चैनपुर नगरपालिका, (Elevation)

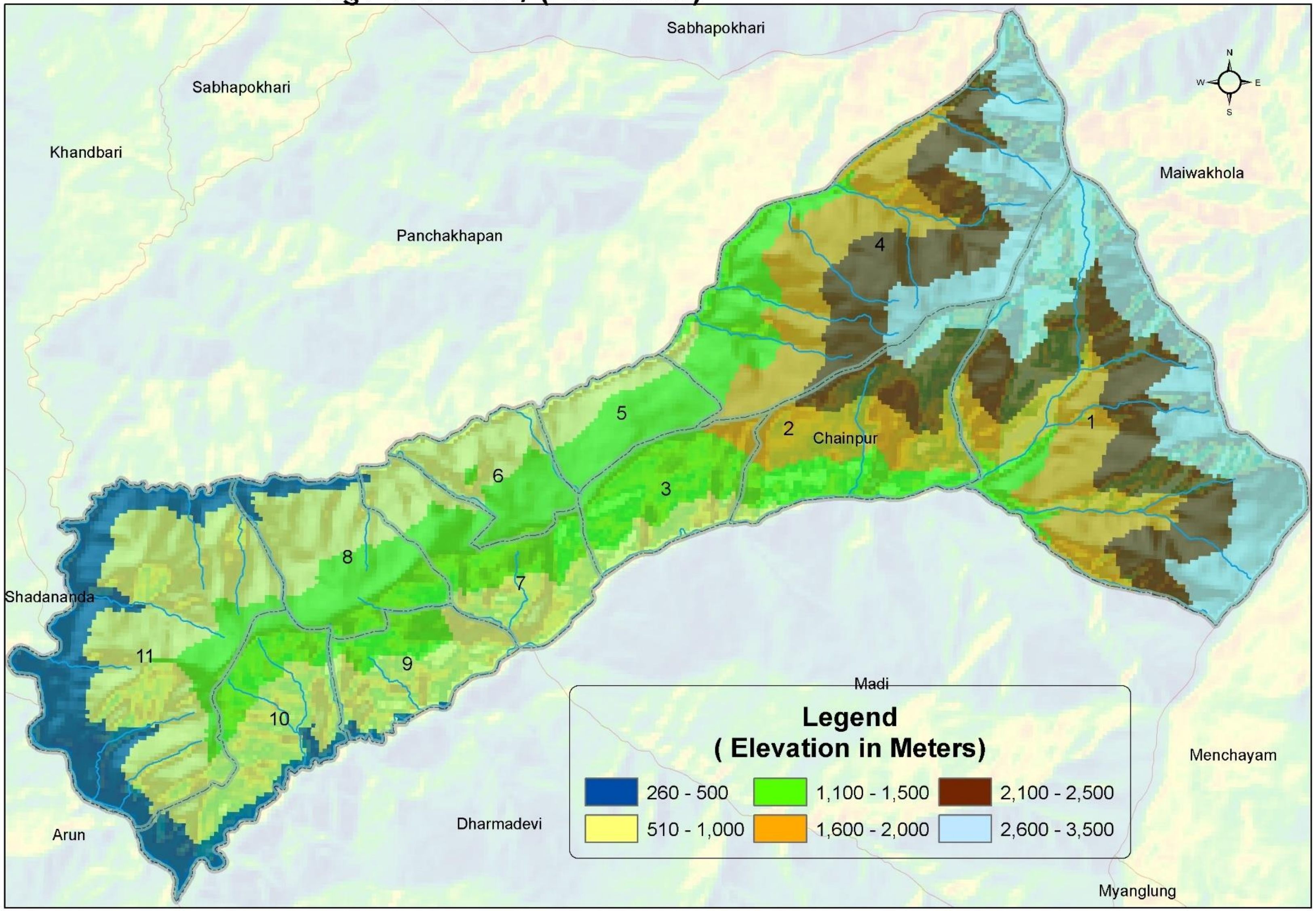

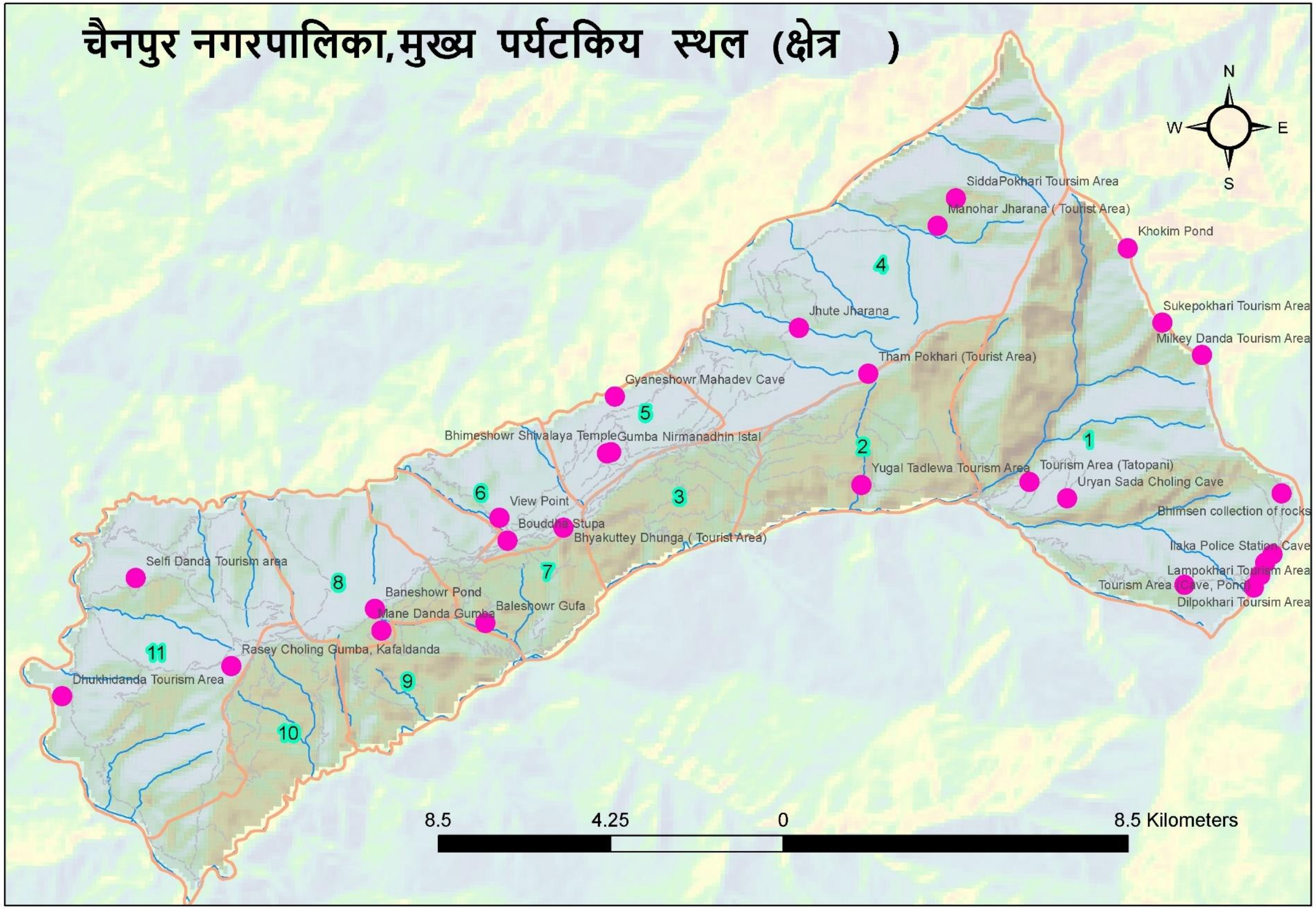
चैनपुर नगरपालिका,मुख्य पर्यटकिय स्थल (क्षेत्र)
N
W
E
S
SiddaPokhari Toursim Area
Manohar Jharana (Tourist Area)
Khokim Pond
4
Sukepokhari Tourism Area
Jhute Jharana
Milkey Danda Tourism Area
Tham Pokhari (Tourist Area)
Gyaneshowr Mahadev Cave
5
Bhimeshowr Shivalaya Temple
Gumba Nirmanadhin Istal
2
1
Yugal Tadlewa Tourism Area
Tourism Area (Tatopani)
Uryan Sada Choling Cave
6
3
View Point
Bhimsen collection of rocks
Bouddha Stupa
Bhyakuttey Dhunga (Tourist Area)
Ilaka Police Station Cave
Selfi Danda Tourism area
7
Lampokhari Tourism Area
8
Tourism Area (Cave, Pond)
Baneshowr Pond
Dilpokhari Toursim Area
Baleshowr Gufa
Mane Danda Gumba
11
Rasey Choling Gumba, Kafaldanda
Dhukhidanda Tourism Area
9
10
8.5
4.25
0
8.5 Kilometers

अनुसूची ३ - माईन्यूट

प्रथम आवधिक योजना तर्जुमाको बिषयगत समिति छलफलको माईन्यूट

आज मिति २०७९ साल चैत्र २८ गते मंगलबार दिनको १:०० बजे चैनपुर नगरपालिकाको संस्थागत तथा सुशासन समितिका संयोजक श्री बुद्धिमान लिम्बुज्यूको अध्यक्षतामा बसेको बैठकबाट चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक विकास योजनामा समितिका तर्फबाट आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गरी सिफारिस गर्ने सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको प्रस्ताव विषयहरुमा छलफल भई निम्नानुसारको निर्णय गरियो ।

विषेश आमन्त्रित

श्री कृष्ण कुमार तामाङ (प्रमुख)

श्री एलिना श्रेष्ठ (उपप्रमुख)

श्री किरण प्रसाद ढकाल (प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

उपस्थिति:

श्री बुद्धिमान लिम्बु संयोजक

श्री फूर्दावा शेर्पा सदस्य

श्री युव कुमारी घले गुरुङ सदस्य

श्री विनोदमणी राई सदस्य

श्री हिमाल प्रसाद गौतम सदस्य सचिव

सहयोग गर्ने कर्मचारी/आमन्त्रित

श्री महेश गौतम (योजना तथा अनुगमन शाखा प्रमुख)

श्री उमेश दाहाल (सूचना प्रविधि अधिकृत)

श्री राजन कार्की (सहायक चौथो)

श्री पदम कुमार श्रेष्ठ (सहायक तेस्रो)

चैनपुर नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय चैनपुर, सङ्खुवासभा कोशी प्रदेश, नेपाल स्था: २०७३

निर्णयहरु:

निर्णय नं. १

चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना (पञ्चवर्षीय - आ.व. २०८०/८१ - २०८४/८५) मा योजना समावेश गर्न संस्थागत तथा सुशासन समिति अन्तर्गत देहाय बमोजिमका आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गरी सिफारिस गर्ने निर्णय गरियो ।

योजना तथा कार्यक्रमहरु :

प्रशासन शाखा अन्तर्गत :

(१) पदाधिकारी र कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम (प्रत्येक वर्ष निरन्तर)

चैनपुर नगरपालिकामा वि.सं.२०८०/१/३१ गते आर्थिक विकास समिति अन्तर्गत कृषि पशु, सहकारी, पर्यटन, उद्योग व्यवसाय तथा प्रवर्द्धन विकासका लागि आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने शिखर शर्माको अध्यक्षतामा तपशिल बमोजिमको उपस्थितिमा देहाय बमोजिमको निर्णय गरियो।

~~विषय~~ संयोजक : श्री शिखर शर्मा वडाअध्यक्ष [signature]
श्री बुद्धिमान लिम्बु " [signature]
श्री फुर्बाल शेर्पा " [signature]
श्री बल बहादुर अधिकारी "
श्री धन बहादुर तामाङ " [signature]
श्री काली बहादुर लिम्बु " [signature]
श्री नगेन्द्र कार्की " [signature]
श्री देवराज राई
श्री शान्ति बहादुर कार्की "
श्री धन बहादुर तामाङ [signature]
श्री तिर्थ बहादुर राउत " [signature]
श्री किरण प्रसाद ढकाल प्र.प्र.अ. [signature]
श्री हिमाल प्रसाद गौतम ना.प्र.प्र [signature]
श्री दिपेन्द्र चौलागाई लेखापाल [signature]
श्री पदमकला कुमारी कार्की प.शाखा [signature]
श्री सञ्जीव श्रेष्ठ ना.प.स्वा.प्रा.प.शा. [signature]
श्री टंकराज कटुवाल ना.प्रा.प्र. [signature]

विशेष आमन्त्रित
नगर प्रमुख : श्री कृष्ण कुमार तामाङ [signature]
नगर उप-प्रमुख : श्री रसिला श्रेष्ठ [signature]
प्र.प्र.अ. श्री किरण प्रसाद ढकाल [signature]
सूचना प्रविधि अधिकृत [signature]

ज मिति २०७९/१२/२९ गते चैनपुर नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको आयोजनामा पुर नगरपालिकाको सामाजिक विकास समितिका संयोजक एवं वडा नं. ५ का वडा अध्यक्ष श्री ली बहादुर लिम्बुज्यूको संयोजकत्वमा बैठक बसी निम्न अनुसारका निर्णयहरु गरियो ।

सिल:

काली बहादुर लिम्बु संयोजक

देवराज राई सदस्य

चन्द्रावती तिखत्री सदस्य

कमल गौतम सदस्य सचिव

आमन्त्रित:

नगर प्रमुख कृष्ण कुमार तामाङ

नगर उपप्रमुख एलिना श्रेष्ठ

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत किरण प्रसाद ढकाल

खा प्रमुख तथा सहयोगी कर्मचारीहरु

नर बहादुर श्रेष्ठ स्वास्थ्य शाखा प्रमुख

हिमालराज ढकाल स्वास्थ्य शाखा

सृजना तामाङ स्वास्थ्य शाखा

...श राय आयुर्वेद शाखा प्रमुख

सूर्यकिरण भण्डारी सामाजिक शाखा प्रमुख

केशव पोखरेल शिक्षा शाखा

लक्ष्मी अधिकारी महिला बालबालिका शाखा प्रमुख

गोविन्द तामाङ प्र.अ. (सरस्वती मा.वि. चैनपुर)

अमृत ~~भण्डारी~~ व. कार्की प्र.अ. (शारदा मा.वि. पोखरी)

नर बहादुर अधिकारी प्र.अ. (श्री सर्बमङ्गला मा.वि.)

उज्वल कर्मचार्य प्र.अ. (श्री सरस्वती मा.वि. हिटीखेल)

प्रथम आवधिक योजना तर्जुमाको लागि दिर्घकालिन सोंच निर्धारण सम्बन्धी माईन्यूट

चैनपुर नगरपालिका, सङ्खुवासभा

नगर कार्यपालिकाको बैठक

बैठक संख्या : १३/०७९/८० समय : दिनको ११: ००बजे

आज मिति २०८० साल जेष्ठ ४ गते बिहीबार दिनको ११:०० वजे चैनपुर नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको बैठक प्रमुख श्री कृष्ण कुमार तामाङज्यूको अध्यक्षतामा बसी देहाय बमोजिमको उपस्थितिमा देहायको प्रस्ताव/बिषयहरुमा छलफल भई निर्णय गरियो ।

उपस्थिति :

क.सं.	दर्जा	नाम थर	दस्तखत
१	प्रमुख	कृष्ण कुमार तामाङ	
२	उपप्रमुख	एलिना श्रेष्ठ	
३	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	बुद्धिमान लिम्बु	
४	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	फुदावा शेर्पा	
५	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	[illegible] बहादुर अधिकारी	
६	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	[illegible] बहादुर तामाङ	
७	वडा ध्यक्ष, वडा नं. ५	काली बहादुर लिम्बु	
८	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	शिखर शर्मा	
९	वडाअध्यक्ष, वडा नं. ७	[illegible] कार्की	
१०	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ८	देवराज राई	
११	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ९	शान्ति बहादुर कार्की	
१२	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १०	[illegible] बहादुर तामाङ	
१३	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ११	[illegible] बहादुर राउत	
१४	नगर कार्यपालिका सदस्य	युवकुमारी घले गुरुङ	
१५	नगर कार्यपालिका सदस्य	मञ्जु न्यौपाने शर्मा	
१६	नगर कार्यपालिका सदस्य	निर्मला लिम्बु	
१७	नगर कार्यपालिका सदस्य	चन्द्रावती तिखत्री	
१८	नगर कार्यपालिका सदस्य	यशोदा कार्की	
१९	नगर कार्यपालिका सदस्य	गंगा राई	
२०	नगर कार्यपालिका सदस्य	शिवराज राई	
२१	नगर कार्यपालिका सदस्य	सुवास राई	
२२	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत (सचिव)	किरण प्रसाद ढकाल	

चैनपुर नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको बैठक

बैठक संख्या : १३/०७९/८०

मिति :- २०८० ज्येष्ठ ४ गते बिहिवार, समय :- दिनको ११:०० बजे

चैनपुर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
चैनपुर, सङ्खुवासभा
कोशी प्रदेश, नेपाल
स्था: २०७३

प्रस्ताव तथा छलफलका विषयहरुः-

१. आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच निर्धारण सम्बन्धमा ।

बैठकमा छलफल भई निर्णय भएका विषयहरुः-

निर्णयहरुः-

१. आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच निर्धारण सम्बन्धमा ।

चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजना (२०८०/८१ - २०८४/८५) तर्जुमाको लागि आजको बृहत छलफलबाट नगरपालिकाको विद्यमान दीर्घकालीन सोच नै उपयुक्त ठहर भएकाले तपसिलको दीर्घकालीन सोचलाई नै यस आवधिक योजनाका लागि निरन्तरता दिने सर्वसम्मत निर्णय गरियो ।

"कृषि पर्यटन र व्यापार, सुरक्षित समृद्ध नगरको आधार"

प्रथम आवधिक योजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरणको माईन्यूट

आज मिति २०८०।०२।३१ गते बुधवारका दिन सङ्खुवासभा जिल्ला स्थित चैनपुर नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री कृष्ण कुमार तामाङ ज्यु को अध्यक्षतामा चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा कार्यको मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण सम्बन्धी कार्यक्रममा यस आवधिक योजना तर्जुमा कार्यको लागि गठन भएको निर्देशक समिति, विषयगत समितिहरु लगायत कार्यपालिका सदस्य तथा नगरपालिका कर्मचारी र सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा तपशिलका निर्णय गरियो।

उपस्थिति

१, कृष्ण कुमार तामाङ नगर प्रमुख
२, सलिना श्रेष्ठ नगर उपप्रमुख
३, बुद्धिमान लिम्बु वडा अध्यक्ष वडा नं. १
४, पुर्वा फुर्दावा शेर्पा वडा अध्यक्ष वडा नं. २
५, बल बहादुर अधिकारी वडा अध्यक्ष वडा नं. ३
६, धन बहादुर तामाङ वडा अध्यक्ष वडा नं. ४
७, काली बहादुर लिम्बु वडा अध्यक्ष वडा नं. ५
८, नेत्रिश्वर शर्मा वडा अध्यक्ष वडा नं. ६
९, नगेन्द्र कार्की वडा अध्यक्ष वडा नं. ७
१०, देवराज राई वडा अध्यक्ष वडा नं. ८
११, शान्ति बहादुर कार्की वडा अध्यक्ष वडा नं. ९
१२, धन बहादुर तामाङ वडा अध्यक्ष वडा नं. १०
१३, तिर्थ बहादुर राउत वडा अध्यक्ष वडा नं. ११
१४ युवा कुमारी हाले गुरुङ कार्यपालिका सदस्य
१५, मञ्जु न्यौपाने शर्मा कार्यपालिका सदस्य
१६, निर्मला लिम्बु कार्यपालिका सदस्य
१७, चन्द्रावती तिरवा कार्यपालिका सदस्य
१८, यशोदा कार्की कार्यपालिका सदस्य
१९, गंगा राई कार्यपालिका सदस्य
२०, शिवराज राई कार्यपालिका सदस्य
२१, खवास राई कार्यपालिका सदस्य
२२, किरण प्रसाद डकाल प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
२३, नर बहादुर श्रेष्ठ स्वास्थ्य शाखा प्रमुख

२४, कुसल गौतम शिक्षा शाखा प्रमुख
२५, महेश गौतम योजना शाखा प्रमुख
२६, रिवज खत्री एवंम विकास शाखा
२७, उमेश दाहाल सूचना प्रविधि अधिकृत
२८, हिमाल प्रसाद गौतम, प्रशासन शाखा
२९, दिपेन्द्र चौलागाई, लेखा शाखा
३०, लक्ष्मी अधिकारी, महिला तथा बालबालीका
३१, सुर्य किरण भण्डारी, सामाजिक विकास शाखा
३२, विनुता खत्री, राजश्व शाखा
३३, राजन कार्की, जिन्सी इकाई
३४, भैरव बहादुर वि.क. का.वा.अ. चैं.न.पा. ८
३५. रेवन्त कुमार लिम्बु का.वा.अ. चैं.न.पा. ३
३६. दिनेश प्रसाद राय (आइ.टि. इन्जि.)
३७ हेमराज प्रधान अ.न.बा.उ.
३८. सुरेन्द्र कटुवाल प.से.प्रा.
३९. सन्जीब श्रेष्ठ ना.प.स्वा.प्र.
४०. सुव्रत कार्की कृषि प्राविधिक कृषि नायक
४१. केशव पोखरेल प्राज्ञ. शिक्षा प्रशासन वे.
४२ शिवलराज ढकाल जनस्वास्थ्य निरिक्षक (स्वास्थ्य शाखा)
४३. दीपक चित्रल रोजगार संयोजक
४४ भरत कडेल वडा सदस्य
४५ श्री टंकराज कटुवाल ना.प्रा.सि. कृषि शाखा
४६ सन्दिप तामाङ राजश्व शाखा
४७ खगेन्द्र कार्की
४८ पदमकुमार श्रेष्ठ
४९ श्री बहादुर लिम्बु का.हि.
५० प्रमोद ढकाल
५१, रीतु राज भण्डारी - परामर्शदाता
५२, सुर्य बहादुर प्रजापति - परामर्शदाता

प्रस्तावहरू

१, आवधिक योजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण सम्बन्धमा ।

२, प्रस्तुतिकरण सम्बन्धी सुझाव सम्बन्धमा ।

निर्णय

१, प्रस्ताव नं. १मा छलफल हुँदा चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण सम्पन्न भयो ।

२, प्रस्ताव नं. २मा छलफल हुँदा मस्यौदा प्रस्तुतिकरण बारे छलफल भई प्रस्तुतिकरण उपर प्राप्त सुझावहरू समेटी प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप दिने निर्णय गरियो ।

प्रथम आवधिक योजना तर्जुमा अन्तर्गत वडा भेलाहरुको माईन्यूट

आज मिति २०७९ चैत्र २२ गतेका दिन चैनपुर नगरपालिकाको आवधिक योजना निर्माणका लागि चैनपुर नगरपालिका वडा नं. १ कुलनाशिका वडा अध्यक्ष श्री बुद्धिमान लिम्बुको अध्यक्षतामा वडा स्तरीय योजना तर्जुमा तथा प्राथमिकिकरणका निम्ति छलफल सहित योजना छनोट र प्राथमिकिकरण तपसिलको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

१. श्री बुद्धिमान लिम्बु - वडाअध्यक्ष वडा नं. १ -
२. श्री किरण प्रसाद ढकाल प्र. प्र. अ.
३. श्री युव कुमारी घले गुरुङ वडा सदस्य
४. श्री वाङ्की माया पुनार " "
५. श्री कर्ण कुमार शेर्पा " "
६. श्री निमा ओङदी शेर्पा " "
७. श्री लोक बहादुर श्रेष्ठ पूर्व वडाध्यक्ष
८. श्री वीर बहादुर लिम्बु प्र. अ. श्री सिंहदेवी मा. वि.
९. श्री नयन बहादुर लिम्बु
१०. श्री भिम बहादुर अधिकारी नगरको प्र. यो. को इन्चार्ज
११. श्री रोशन कार्की " "
१२. श्री मन कुमार लिम्बु
१३. श्री प्रेम कुमार राई टोल वि. स. अ.
१४. श्री फुर्बा शेर्पा
१५. श्री याम ब. लिम्बु
१६. श्री हर्क ब. दर्जी
१७. श्री चन्द्र कुमार लिम्बु प्र. अ. मनशान्ति आ. वि.
१८. श्री हर्क ब. लिम्बु
१९. श्री शिवराज गुरुङ
२०. पूर्ण कुमार श्रेष्ठ -
२१. लोकेन्द्र मान शेर्पा -
२१) अरिहन्त राज लिम्बु वडा सचिव वडा नं. १
२२ नर बं. लिम्बु का. स.

आज मिति २०७९ साल चैत्र २२ गते बुधवार चैनपुर नगरपालिका वडा नं. २ मा नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा कार्यको लागि वडा स्तरीय छलफल तथा योजना छनौट गर्ने कार्य वाहक वडा अध्यक्ष श्री नयन्द्र कुमार ~~गौतम~~ भट्टराईको अध्यक्षतामा भएको छलफलमा तपसिल अनुसारको उपस्थिति रह्यो।

उपस्थिति

क्र.सं.	नाम	पद	संस्था / समूह	ठेगाना	हस्ताक्षर
१.	नयन्द्र कुमार भट्टराई	का.वा.अध्यक्ष	वडा नं. २	चैनपुर-२	[illegible]
२.	यशोदा कार्की	कार्यपालिका सदस्य	वडा नं. २	चैनपुर-२	[illegible]
३.	पदम प्रसाद भट्टराई	—	वार्ड. २	,, २	[illegible]
४	छेन्दी शेर्पा		जनजागरण क्लब तथा संरक्षण सहकारी	,, -२	[illegible]
५	शंकर अधिकारी		२	,, २	[illegible]
६	अनन्त कार्की	सदस्य	वडा नं.२		[illegible]
७	~~फुर्बा शेर्पा~~			चैनपुर	[illegible]
७	फुर्बा शेर्पा		,,	,,	[illegible]
८)	धन ब. तामाङ		,,	चैनपुर	[illegible]
९.	सुदिप तामाङ		,,	,,	[illegible]
१०	[illegible] तामाङ				[illegible]
११	आयुस तामाङ		वडा : २	चैनपुर	[illegible]
१२	फुर्बा ताङ्के शेर्पा		,, २	,,	फुर्बा ताङ्के
१३	हरिनारायण गौतम	प्रअ	श्री भगवती मावि	चैनपुर-०२	[illegible]
१४	भाष्करदेव सिग्खडा	वि व्य स अध्यक्ष	श्री आधारभूत वि.	,, ,,	[illegible]
१५	पेम्बा शेर्पा	—	—	,, ,,	[illegible]
१६	दुर्गा ब्योपाने	—	—	—	दुर्गा ब्योपाने
२०	महेन्द्र ब० खत्री	अ. वि	चैनपुर २२	चैनपुर०२	महेन्द्र ब० खत्री
२१	फणीन्द्र अधिकारी	अध्यक्ष	जलेश्वरी आवि	२	[illegible]
२२	नारायणप्रसाद गौतम	—	—	चैनपुर-2	[illegible]
२३	गोविन्द प्र. सिग्खडा		—		[illegible]
२४	विराज लिम्बु	—	—	चैनपुर-२	[illegible]
२५	मदन कुमार पाण्डे	न.पा.	वडा -२	चैनपुर	[illegible]
२६	घनश्याम श्रेष्ठ		,, ,,	,,	[illegible]
२७	[illegible] शेर्पा				

२९. इन्दिरा खतिवडा रसाइली — चैनपुर-९ — २ २३ को वडा कर्मचारी —
३०. लक्ष्मण कुमार क्षेत्री — चैनपुर-३/२ नं. वडा सचिव —
३१) भिवराज न्यौपाने चैनपुर-२
३२) भूमिका कार्की चैनपुर २
३३) जीवन पाण्डे चैनपुर-२
३४) पदम बहादुर तामाङ चैनपुर २
३५) तेजकली आर्या चैनपुर २
३६ भरत राज भण्डारी [illegible]
३७. रवीन्द्र कुमार डाँगी चैनपुर

प्रस्ताव

१. वडा स्तरीय छलफल तथा योजना छनौट गरी प्राथमिकीकरण गर्ने सम्बन्धमा

निर्णय

१. प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा चैनपुर नगरपालिका वडा नं. २ अन्तर्गत आवधिक योजना तर्जुमाको लागि वडा स्तरीय छलफल गरी योजना हरू छनौट गर्दै प्राथमिकीकरण गरियो।

आज मिति २०७९ चैत्र २३ गतेका दिन चैनपुर नगरपालिका संखुवासभा को आवधिक विकास योजना निर्माणका लागि चैनपुर नगरपालिका वडा नं. ३ को वडा स्तरीय छलफल कार्यक्रम वडा नं. ३ का वडा अध्यक्ष श्री बल बहादुर अधिकारी ज्यूको अध्यक्षता र तपशिलको उपस्थितिमा समूहगत छलफल गरि योजना छनौट तथा प्राथमिकिकरण गर्ने कार्य सम्पन्न गरियो ।

उपस्थिति

१. श्री बल बहादुर अधिकारी - वडा अध्यक्ष
२. श्री मञ्जु शर्मा आचार्य - वडा सदस्य
३. श्री रेवन्त कुमार लिम्बु - "
४. श्री दावा वाङ्दी शेर्पा - " दावा वाङ्दी शेर्पा
५. श्री चन्द्र कुमारी विश्वकर्मा - " चन्द्र कुमारी
६. श्री रसिक पौडेल स्वास्थ्य चौकी प्रमुख
७. श्री दिनेश प्रसाद राय - प्रमुख आयुर्वेद
८. श्री चुरामणि कोइराला
९. श्री केदार खनाल - परामर्शदाता
१०) श्री रविन्द्र अधिकारी - "
११) कारी माया कार्की
१२ रेवन्त राज अधिकारी
(१३) चन्द्र बहादुर श्रेष्ठ — चन्द्र
(१४) गिता ~~श्रेष्ठ~~ श्रेष्ठ — गिता
१५ पुष्प बहादुर अधिकारी
१६ अमृतबहादुर कार्की प्रअ श्री ... मा.वि. चारखोले
१७ देवी बहादुर खत्री — दे.ब. खत्री
१८ खड्ग बं मगर
१९ लक्ष्मण कुमार खत्री
२० पद्म बहादुर राई — पद्म
२१ हेम नारायण सापकोटा
२२ यज्ञ प्रसाद पुडासैनी
२३ महेन्द्र बं खत्री

आज मिति २०७९ साल ~~चैनपुर~~ चैत्र २३ गते बिहिबार चैनपुर नगरपालिका वडा नं. ४ मा नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा कार्यको लागि वडा स्तरीय छलफल तथा योजना छनौटको निम्ती वडा अध्यक्ष श्री धन बहादुर तामाङ को अध्यक्षतामा भएको छलफल कार्यक्रममा तपसिल अनुसारको सहभागीता रहयो।

उपस्थिति

१.	धनबहादुर तामाङ	चैनपुर न. पा.	४	वडाअध्यक्ष
२	दिल कुमार तामाङ		४	
३	काजी मान तामाङ		४	
४,	~~चन्द्र प्रसाद तामाङ~~	"	४	
५	रुद्र कुमार तामाङ	"	४	
६	हेमन्त राई	"	४	
७	स्वर्णलाल तामाङ	"	४	
८	निमासेर्कि शेर्पा	"	४	
९)	पासाङ शेर्पा	"	४	
(१०)	सुर्य ब० थुलुङ राई	"	४	
११)	टेकबहादुर तामाङ	"	४	
१२)	रामकुमार लिम्बु	"	४	
१३)	मञ्जु वर्देवा	चैनपुर	४	
१४)	निर्मला लिम्बु	"	४	
१५)	फुर्गो माया तामाङ	चैनपुर	४	
१६)	मनमाया तामाङ	चैनपुर	४	
१७)	सीता तामाङ	"	४	
१८)	डिमा खोडगेल शेर्पा	"	४	
(१९)	मान बा दर्जी	"	४	
(२०)	देव बहादुर राई	"	४ (र्‍याङकोट)	
(२१)	इन्द्र बहादुर लिम्बु	"	४ खरीबारी	
(२२)	जसपोत राई	"	४	
२३)	अमल कुमार राई	"	४ याङकोट	
२४,	फुर्बा शेर्पा	"	४	
२५)	नरेन्द्र राज भण्डारी	काठमाडौं	परामर्शदाता	

Date |
Page |

आज मिति २०७९ साल चैत्र २४ गते सुक्रवार चैनपुर नगरपालिका वडा नं. ५ मा नगरपालिकाको आवधिक योजना निर्माण कार्यको लागि वडा स्तरीय छलफल तथा योजनाको छनौटको लागि वडा अध्यक्ष श्री काली बहादुर लिम्बु को अध्यक्षतामा भएको छलफल कार्य क्रममा तपसिल अनुसारको सहभागीता रह्यो।

उपस्थिति

१. काली बहादुर लिम्बु वडा अध्यक्ष
२. खड्ग बहादुर राई वडा सचिव
३. धन बहादुर तामाङ वडा अध्यक्ष वडा नं. ८
४. दावा छोपेल शेर्पा चैनपुर-५
५. विनोद अधिकारी " "
६. दिल कुमारी लिम्बु " " दिल
७. लिलामाया अधिकारी " " लिला
८. चैतनन्द दुवेदी " "
९. गोमा देवी अधिकारी " "
१० सुनिता तामाङ "
११. सीता पान्थकोटी द.म. वडा सदस्य सीता
१२. मन कुमारी न्यौपाने म. " "
१३. सुशिला प्रज्ञोल लोहागुन चैनपुर-५
१४ विमला तामाङ स्वास्थ्य स्वंसेविका " विमला
१५ इन्द्र थापा प्र.अ., जनकल्याण आ.वि.
१६. समसेर बहादुर तामाङ वडा सदस्य
१७. दावा शेर्पा " "
१८. फत्त ब. खत्री प्राविधिक स.स्व.पा. "
१९. खड्ग बहादुर कार्की " बो.का.
२०. धन बहादुर शेर्पा चैनपुर-५
२१. खगा कुमार राई " " राज
२२. लाक्पा सोनाम शेर्पा " "
२३. उमेश मंग्राती " "
२४. राम ब. मंग्राती " "
२५. प्रेम प्रसाद राई " "
२६. ...

आज मिति २०७७ चैत्र २४ गतेका दिन चैनपुर नगरपालिका, संखुवासभा को आवधिक विकास योजना निर्माणका लागि चैनपुर नगरपालिका वडा नं. ६ को वडास्तरीय छलफल कार्यक्रम वडा नं. ६ का वडाध्यक्ष श्री शिखर शर्माको अध्यक्षतामा तपशिलको सहभागितामा छलफल गर्दै योजना छनौट तथा प्राथमिकिकरण गर्ने कार्य सम्पन्न गरियो ।

उपस्थिति

१. श्री शिखर शर्मा - वडा अध्यक्ष वडा नं. ६ - [signature]
२. श्री कृष्ण कुमार तामाङ - प्रमुख चैनपुर न.पा. [signature]
३. श्री दिनेश कुमार श्रेष्ठ वडा सदस्य [signature]
४. श्री भानुराम सेवका " [signature]
५. श्री बिमला दाहाल गौतम " बिमला
६. श्री चन्द्रवती तिरवा " [signature]
७. श्री निर्मला भण्डारी उपाध्याय (सिमखोला टोल विकास संस्था (सचिव) [signature]
८. सुमित्रा गौतम " पौडेल गाउँ अध्यक्ष [signature]
९. कुबेर खडिल छिन्टाङ्ता टोल विकास - अध्यक्ष [signature]
१०. नेत्र बहादुर डाँगी पूर्व वार्ड अध्यक्ष [signature]
१४ सीता शर्मा मन्ड्याङ खर्क टोल वि. संस्था अध्यक्ष [signature]
१५ नरेन्द्र मणि डाँगी चैनपुर ६ डाँगीगाउँ [signature]
१६. लोकनाथ गौतम - मन्ड्याङ, बर्के टोल वि. संस्था सचिव [signature]
१७ हेम ब. डाँगी - तल्लो डाँगीगाउँ सिम्ले करेङ टोल वि. संस्था सचिव [signature]
१८ उमेश कुमार डाँगी चैनपुर ६ [signature]
१९ [illegible] प्र.अ. श्री [illegible] [signature]
२० गोविन्दमान तामाङ प्र.अ. श्री सरस्वती मा.वि. चैनपुर [signature]
२१ गंगालक्ष्मी शाक्य टोलसुधार समिति सदस्य [signature]
२२ रन्जत श्रेष्ठ चैनपुर - ६ [signature]
२३. पार्वती [illegible] चैनपुर ६ [signature]
२४, रोशन श्रेष्ठ चैनपुर ६ [signature]
२५ सुन्दर शाक्य चैनपुर ६ [signature]

Date |
Page |

आज मिति २०७९ साल चैत्र २५ गते सनिवार चैनपुर नगर पालिकाको वडा नं. ६ मा नगरपालिकाको आवधिक योजना निर्माण कार्यको लागि वडा स्तरीय छलफल तथा योजना छनौटको लागि वडा अध्यक्ष श्री नगेन्द्र कार्की को अध्यक्षता मा भएको छलफल कार्यक्रममा तपसिल अनुसारको सहभागीता रह्यो।

उपस्थिति

१. नगेन्द्र कार्की वडाअध्यक्ष वडा नं. ६
२. सुमन कुमार कांगी टो.वि.स.अध्यक्ष वडा नं. ६
३. सन्दिप नेपाल आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र फलोटे
४. थल बहादुर [illegible] सिरान (जोशी गाउँ टोल वि.स. [illegible]
५. शंकर [illegible] देउराली माथि टोल विकास [illegible] वडा ६
६. केशव कुमार आलेमगर पुरानो चैनपुर गाउँ टोल, अध्यक्ष
(७) भैरव बहादुर विश्वकर्मा ना० मि० प्रै.न.पा० ६
(८) मानि [illegible] राई थैं टोल कमिटि अध्यक्ष आम्बोटे
९) पदम बहादुर तामाङ पूर्व वडा अध्यक्ष
१०) राजेश मान अधिकारी (टोल कमिटी अध्यक्ष सिरान जोशीगाउँ)
११ गुरुराज श्रेष्ठ (मा.शिक्षक) छाडवाटोल
१२, रत्न बहादुर तामाङ
१३, सुन्दर तामाङ
१४, शंकर प्रसाद रवनाल ने.क.पा. एमाले वडा सचिव
१५ बाबुराम कार्की टोल विकास समिति अध्यक्ष [illegible]
१६, रमेश प्रसाद तिम्सीना चैनपुर ६ फलोटे
१७, विकाश तामाङ चैनपुर ६ हाडलुङ टोल विकाश सहसचिव
१८. ओमनाथ [illegible] चैनपुर ६
१९ कुलल [illegible] कार्की चैनपुर ६
२० नविन भण्डारी चैनपुर ६
२१ जगत बहादुर [illegible] चैनपुर ६
२२ टंककुमारी श्रेष्ठ चैनपुर ६ Tanka k
२३ सुभाष गिरी सिरीजाङ्ग फलोटे टोल विकास (सचिव)
२४ पविना [illegible] सभी शिक्षक श्री [illegible] आ.वि. [illegible]
२५ कुमार तामाङ चैनपुर ६
२६ [illegible]

२८)	गौरा पुवेदी	वडा - ६	गौरा
(२९)	तेज क भण्डारी	" ६	
(३०)	लेख मान तामाङ	" "	
३१.	वंशी शर्मा	" "	
३२,	निर्मला देवी भट्टराई	" "	निर्मला
३२,	चमिला थसमालीमगर	" "	
३३	कमल बहादुर कार्की	" "	
३४	रवी कुमार कार्की	चैनपुर - ६	
~~३५~~	~~सुभाष गिरी~~	~~चैनपुर - ६~~	
३५,	गणेश लिम्बु	चैनपुर ६	
३६	रजित क विश्वकर्मा	चैनपुर ६ -	
३७	सिर्ज राज खड्का	" ६	
३८	सन्त कुमार तामाङ	"	
३९	मैया कुमारी श्रेष्ठ	"	
४०	सिता जोशी	"	
(४१)	सिता घिमिरे अधिकारी		सिता
(४२)	संजीव तामाङ	"	
४३	चन्द्रकला श्रेष्ठ श्री आ.वि. पुरानो	चैनपुर - ६	
४४	प्रेमनाथ भट्टराई	चैनपुर - ६	
४५	मेनुका राई लिम्बु	चैनपुर ६ हैप्पी गाउँ	मेनुका
४६)	राम कुमार (अधिकारी)	" ६ हाङलुङ	
४७)	केदार राज भण्डारी	परामर्शदाता	
४८)	अस्मिता राई	वडा सचिव	
४९)	सन्तोष तामाङ	चैनपुर - ६	
५०	राजन रवी ढकाल	" ६	राजन
५१,	सन्त बा. लिम्बु	चैनपुर - ६	
५२,	हुकुम सिंह कार्की	"	
५३	रवीन्द्र कार्की	चैनपुर - ६	

आज मिति २०७३ चैत्र २५ गतेका दिन चैनपुर नगरपालिका संखुवासभाको आवधिक विकास योजना निर्माणका लागि चैनपुर नगरपालिका वडा नं. ८ को वडास्तरीय छलफल कार्यक्रम वडा नं. ८ का वडाअध्यक्ष श्री देवराज राई ज्यूको अध्यक्षतामा तपशिलका महानुभावहरूको उपस्थितिमा विषयगत समूह छलफल मार्फत योजना छनौट तथा प्राथमिकिकरण गर्ने कार्य सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

१. श्री देवराज राई - वडा अध्यक्ष -
२. श्री चक्रबहादुर तामाङ - वडा सदस्य -
३. श्री विनोदमणी राई - " -
४. श्री विष्णु खत्री - " -
५. श्री कुशिला सुन्दास - " -
६. श्री जीवन कुमार राई - वडा सचिव -
७. श्री इन्द्र कुमार राई - प्र.अ. हिलगंगा आ.वि. चापाने -
८. श्री मनोद कुमार श्रेष्ठ - प्र.अ. श्री जनता आ.वि. तिम्मासेडा
९. " राजेन्द्र राउत
१० " लक्ष्मी कुमार श्रेष्ठ मु.प्र. प्र.अ. गगन कुमारी...
११ " केशर बहादुर अधिकारी
१२ " तुलसी बा. तामाङ
१३ जीवन कुमार सुन्दास
१४ युवराज अधिकारी (देवगणा आ.वि. व्यवस्थापन अध्यक्ष) -
१५ बाबुराम कँडेल चैनपुर - ८
१६ डम्बर ब. अधिकारी " - ८
१७ पद्मकुमार श्रेष्ठ
१८ मुना घिमिरे राउत
१९ तारा राई
२० दुर्गा देवी ढकाल
२१ देवेन्द्र खड्का
२२ गोकुल श्रेष्ठ
२३ याम ब. राउत श्री जलकन्या आ.वि. ताउबाड प्र.अ.
२४ कमल ब. खड्का

आज मिति २०७९ साल चैत्र २६ गते आइतवार चैनपुर नगरपालिका वडा नं. ९ मा नगरपालिकाको आवधिक योजना निर्माण कार्यको लागि वडा स्तरीय छलफल तथा योजना छनौट को लागि वडा अध्यक्ष श्री शान्ती बहादुर कार्की को अध्यक्षतामा भएको छलफल कार्यक्रममा तपशिल अनुसारको सहभागीता रहयो।

उपस्थिति

१. शान्ती बहादुर कार्की वडा अध्यक्ष
२. सरोज हनुवार वडा सचिव
३. कुवेर खम्बु —
४. शिवराज राई
५. धनश्याम खत्री —
६. छत्र बहादुर कार्की
७. लालमान तामाङ —
८. राम प्रसाद आम्लिङ राई —
९. कृष्ण बहादुर कँडेल
१०. पवित्र राज सुवेदी —
११. स्वरुप प्र. भण्डारी — ९८४२९९३२६७ अ.ने. के.स.म-३
१२. रोहित कुमार ढकाल
१३. ताराबीर कार्की
१४ जीतमान तामाङ
१५. रविन्द्र नेपाली
१६. सिर्जना भण्डारी
१७. सविता तामाङ
१८ लक्ष्मी घिमिरे (अ.न.मी) स्वा. चौकी बाजेश्वर
१९. गीता कार्की
२० मन माया तामाङ श्री सरस्वती आ.वि.(प्र.अ)
२१ रञ्जना भण्डारी —
२२ सुमित्रा —
२३ सानीमाया तामाङ वडा महीला सदस्य ९८४२९४५२९१ सानीमाया
२४ भक्त कँडेल वडा सदस्य
२५. ऋतुराज भण्डारी परामर्शदाता
२६ भोला नाथ अधिकारी ९८४२९०११६४

आज मिति २०७९ चैत्र २६ गतेका दिन चैनपुर नगरपालिका संखुवासभाको आवधिक विकास योजना निर्माणका लागि चैनपुर नगरपालिका वडा नं. १० को वडा स्तरीय छलफल कार्यक्रम वडा नं. १० का वडा अध्यक्ष श्री धन बहादुर लामाङ् ज्यूको अध्यक्षतामा, नपालिका महानुभावहरूको उपस्थितिमा विषयगत समूह छलफल मार्फत योजना छनौट तथा प्राथमिकिकरण गर्ने कार्य सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

१. श्री धन बहादुर लामाङ् - वडा अध्यक्ष
२. श्री नोर बहादुर कटुवाल - वडा सदस्य
३. " टेकेन्द्र अधिकारी - वडा सदस्य
४. श्री निर्मला खवास - म. वडा सदस्य
५. मानिमिला लामाङ् प्रधानाध्यापक - [illegible]
६. भीम प्रसाद भट्टराई -
७. गोविन्द बहादुर अधिकारी -
८. नविन आङ्दम्बे लिम्बु -
९. राज कुमार राई
१०. बुद्धिबहादुर डाँगी प्रतिक्षा मैतेर्भ सामुदायिक संस्था
११) पदम बहादुर भण्डारी अध्यक्ष " "
१२) धर्मराज पाण्डे स्वरोड
१३) रण बहादुर गहाल [illegible]
१४. धनबहादुर भण्डारी श्री मालकन्या आ.वि. हात्तीसुँडे
१५. धन बहादुर लिम्बु श्री बाँसदेवी टोल विकास संस्था सदस्य
१६. होम बहादुर अधिकारी [illegible] (नैतिक)
१७. सुन्दर लाल श्रेष्ठ नेवा देय दबु (अध्यक्ष)
१८. [illegible] बाट प्र.व.ह।
१९ विमल डाँगी परियार वडा महिला संजाल
२० दिल कु. भण्डारी
२१ बुद्धि ब. राई
२२ थिरबहादुर पाण्डे श्री धर्मदेवी आ.वि. ज्योति पुञ्ज स्व. स. अ.
२३ तीर्थराज दाहाल श्री [illegible]

आज मिति २०७९ साल चैत्र २६ गते सोमवार चैनपुर नगरपालिकाको वडा नं. ११ मा नगरपालिकाको आवधिक योजना निर्माण कार्यको लागि वडा स्तरीय छलफल तथा योजना छनौटको लागि वडा अध्यक्ष श्री तिर्थ राउत को अध्यक्षतामा भएको छलफल कार्यक्रममा तपसिल अनुसारको सहभागीता रह्यो ।

उपस्थिति

१. तिर्थ राउत वडा अध्यक्ष
२ मन बहादुर दाहाल प्रधानाध्यापक कालीविलास मा.वि.
३. लक्ष्मण भण्डारी प्र.अ. कालिका आ.वि.
४. बाबुराम दाहाल प्र.अ. भीमसेन आ.वि. [illegible]
५ हरिराम राउत चैनपुर ११
६ छीलाल तामाङ ,, ,,
७ हिमालय दाहाल वडा सदस्य
८ हरी ब० दाहाल चैनपुर ११
९ डिल्ली ब० खड्का ,, ११
१०. पुष्पा जिमी चै.न.पा. ११
११ स्वर्ण कुमारी लोहार वडा महिला सदस्य ,,
१२ तारा राई वडा महिला सदस्य ,, तारा राई
१३ प्रेम ब० राई चैनपुर-११, मलाटे
१४ राजकुमार लोहार चैनपुर ११, पाल्पुङ राम
१५ धन बहादुर दाहाल चैनपुर ११, गैरीगाउँ
१६ मेघ कुमार राई चैनपुर - ११ तिलकेचौर
१७ अनन्त बाल तामाङ चैनपुर ११ अनन्त
१८ छत्र ब० दाहाल चैनपुर ११ खकबारी
१९ मलक मान राई चैनपुर ११ तिलकेचौर
२० भोला जिमी चैनपुर ११
२१ उद्धव राजनितोल चैनपुर ११ उद्धव
२२ गणेश दाहाल ,, - ११
२३ मनराज तितान ११ मनराज
२४ गंगा मायाँ दाहाल ११ गंगामाया दाहाल
२५ गणेश जिमी

अनुसूची ४ - नगरपालिकाका रणनैतिक योजनाहरु

नगरपालिकाका रणनैतिक योजनाहरु **

१) आर्थिक विकास योजना				
कृषि तथा सिंचाई				
क्र.स.	कार्यक्रम	परिणाम	लागत अनुमान (रु हजारमा)	प्राथमिकीकरण
१	जंगली जनावरको आतंक नियन्त्रण गर्नलाई बजेटको व्यवस्था गरी रणनीति गर्जुमा गर्ने ।		५०००	१
२	कृषि बजारको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	३ वटा	४५०००	२
३	हाट बजारहरुको आधुनिक पूर्वाधार विकास गर्ने (पोखरी, चैनपुर र खरांग)	३ ठाँउ	४५०००	३
४	कृषि पकेट क्षेत्रको विकास गर्ने । ▪ वडा नं १, २ र ४ को माथिल्लो क्षेत्रमा जडिबुटि खेती ▪ वडा नं १, २ ४ र ५ मा अलैची जोन ▪ वडा नं ५ र ६ मा सुन्तला जोन ▪ वडा नं ७ ८ र ९ मा उखु, सुन्तला र वदाम क्षेत्र ▪ वडा नं १० र ११ मा उखु, आप, लिचि, अनार, ड्रागन फ्रुट पकेट क्षेत्र ▪ वडा नं ३ ४, ५ ६ र ७ मा तरकारी पकेट क्षेत्र ▪ वडा नं ३ मा कफि पकेट क्षेत्र	७ वट	३५०००	२
५	कृषि यन्त्र (मिनिटेलर, थ्रेसर, बस कटर, स्प्रेयर) वितरणमा ५०% अनुदान प्रदान गर्ने ।	७०० कृषक	३५०००	१
६	कोल्ड स्टोर निर्माण गर्ने ।	२ वटा	१२००००	३
७	कृषि उपज संकलन केन्द्रहरु निर्माण गर्ने ।	११ वटा	५५००	२
८	हिलठ्यांक वितरण र थोपा सिंचाई कार्यक्रममा ८५% अनुदान दिने ।	२०० वटा	२००००	२
९	सिंचाई आयोजना सम्पन्न गर्ने (झुत्रे र खहरे)	२ वटा	२०००००	३
१०	गोठ सुधार कार्यक्रम (गाई, भैसी, बाख्रा, बंगुर) संचालन गर्ने	१४००	२८०००	१
११	गाई, भैसी, बाख्रा र बंगुर फर्म प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने	६०	१७०००	२
१२	प्राकृतिक गर्भधान सेवाको लागि नश्ल सुधार बिउँ बोका थुमा राँगा वितरण गर्ने	११०	१००००	२
१३	एकीकृत पशु फार्मको स्थापन गर्ने	५	१५०००	२
उद्योग, व्यापार व्यवसाय, श्रम र रोजगारी				
१	औद्योगिक क्षेत्र निर्धारण गरी पूर्वाधारको विकास गर्ने।		२५००००	३
२	प्राङगरिक मल उत्पादन गर्न उद्योग खोल्ने	१	५०००	३

३	स्थानीय उत्पादनहरूको प्रशोधन, लेवलिङ, ब्राण्डिङ तथा प्याकेजिङ गर्ने ।		१५०००	३
४	स्थानीय युवाहरुलाई मोटरसाईकल, प्लम्बिङ, इलेक्ट्रीसियन, कुक, वेटर, चारपांग्रे सवारी, मोवाईल, रेडियो, टिभि, एलसीडी, कम्प्युटर मर्मत सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	५०० जना	५०००	१
पर्यटन				
१	चैनपुरमा नगरपालिकाको पहिचान झल्कने खालको आकर्षक पर्यटन द्वार निर्माण गर्ने ।	१	७५००	१
२	नगरपालिका भित्रका धार्मिक र पर्यटकिय स्थलहरुको अनलाईन ट्रेसरुट तयार गर्ने ।	१	३०००	१
३	स्थानिय पर्यटकिय क्षेत्रहरुमा पर्यटन पूर्वाधार तयार गर्ने ।	५ वटा	३५०००	२
४	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा ट्रेकिङ रुटहरुको पूर्वाधार तयार गर्ने ।	२ वटा	१०००००	३
५	चैनपुरमा पर्यटन सूचनका केन्द्रको स्थापना गर्ने ।	१	८५००	१
६	नुनढाकी, महिम, मैदान र फागुनेमा होम स्टेको पूर्वाधार निर्माण गरी संचालन गर्ने ।	४ ठाउँ	८०००	२
७	चैनपुरका पर्यटकिय स्थलहरुबारे जानकारीमुलक होर्डिङ बोर्डहरु खाँदबारी, तुम्लिङटार विमानस्थल, विराटनगर विमानस्थल र कोशी राजमार्गका विभिन्न स्थलहरुमा राख्ने	२० ठाउँ	१०००	२
८	चैनपुरको पर्यटन विकासको लागि पर्यटन क्षेत्र विकास समितिहरु गठन गर्ने ।	नीतिगत	५००	१
९	नगरपालिकाको पर्यटन गुरु योजना तर्जुमा गर्ने ।		१५००	१
२) सामाजिक विकास योजना				
स्वास्थ्य तथा पोषण				
क्र.स.	कार्यक्रम	परिणाम	लागत अनुमान (रु हजारमा)	प्राथमिकीकरण
१	नगरपालिकामा भएको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई स्तरोउन्नती गरी २५ शैयाको अस्पताल निर्माण गर्ने ।		६५००००	३
२	खरांग स्वास्थ्य चौकी र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको भवन निर्माण गर्ने ।	२ वटा	५००००	२
३	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र सातटारेलाई प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीमा स्तरोउन्नती गर्ने ।	१ वटा	७५००	२
४	पोष्टमार्टमको भवन निर्माण गर्ने ।	१ वटा	७५००	१
५	आयुर्वेद औषधालयको भवन निर्माण गरी आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।	१ वटा	२५०००	३
६	आधारभूत स्वास्थ्य केद्रहरुमा आवश्यक्ताको आधारमा बर्थिङ सेन्टरको पूर्वाधार निर्माण गरी २४ घण्टा सेवा प्रदान गर्ने ।	४ वटा	२५०००	२
७	विद्यमान स्वास्थ्य चौकीहरुमा चिस्यान भण्डारको व्यवस्था गर्ने ।	५ वटा	६०००	२
शिक्षा, विज्ञान र नवप्रवर्तन				

१	विद्यालयमा फिल्टर सहितको खानेपानीको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	५० वटा		१
२	विद्यालयमा धारा सहितको ट्यांकी राखी नियमित हात धुने व्यवस्था गर्ने ।	५० वटा		१
३	विद्यालयहरुमा हुने खर्च र सामाग्री व्यवस्थापनका निमित्त लेखा व्यवस्थापन, जिन्सी व्यवस्थापन र पुस्तकालय व्यवस्थापनलाई डिजिटल व्यवस्थापन गर्न सफ्टवेयर खरिद गरी वितरण गर्ने ।	१ वटा		३
४	विद्यालयका भौतिक पूर्वाधारको मर्मत र स्तरोउन्नती गर्ने।	३० वटा	७५०००	२
५	स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागू गर्ने ।			१
६	वहुप्राविधिक शिक्षालयको स्थापनाको लागि पूर्वाधार विकास गर्ने ।	१ वटा	२५०००	३
७	सार्वजनिक पुस्तकालय स्थापना गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने।	३ वटा	१२०००	३
खानेपानी तथा सरसफाई				
१	खानेपानी अपुग भएका वडा र वस्तीहरुको लागि संभाव्यता अध्ययनको आधारमा नयाँ खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने ।	५ वटा	१०००००	३
२	खानेपानीका विद्यमान संरचनाहरु मर्मत गर्ने ।		५०००	२
३	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा मुख्य बजार क्षेत्र र घना वस्तीहरुमा ढल संजालको निर्माण गर्ने ।		७५०००	२
४	पोखरी र चैनपुरमा रहेका फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्रलाई व्यवस्थापन गर्ने ।	२	५०००	१
५	हाटबजार क्षेत्रबाट शुरुभएको भैरहेको फोहोरमैला संकलन कार्यलाई अन्य वडा र वस्तीहरुमा विस्तार गर्ने ।		५०००	१
६	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको पूर्वाधार निर्माण गर्ने	१ वटा	५००००	३
३) भौतिक विकास योजना				
वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण				
क्र.स.	कार्यक्रम	परिणाम	लागत अनुमान (रु हजारमा)	प्राथमिकीकरण
१	कभर्ड हलको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	१ वटा	१००००	२
२	व्यवस्थित शवदाह स्थल निर्माण गर्ने ।	४ वटा	१००००	२
३	सम्भाव्यता अध्ययनका आधारमा जोखिममा रहेका वस्तीहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।	५ वटा	५००००	१
जलस्रोत, विद्युत र वैकल्पिक उर्जा				
१	विद्युत प्राधिकरणसंगको सहकार्यमा कृषि योग्य जमीन र खेतहरुमा सिंचाईको लागि विद्युतीकरण गर्ने ।		१००००	२
२	स्थानीय घरपरिवारमा विद्युतीय चुल्होको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नको लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुसंग सहकार्य गरी अनुदान र सहुलियतमा विद्युतिय चुल्हो उपलब्ध गराउने ।	१५००	२५००	२
सडक, पुल तथा यातायात				

१	नगरपालिकाको विभिन्न स्थानमा हेलिप्याड निर्माण गर्ने।	५ वटा	१००००	३
२	मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा स्तरिय बस स्ट्याण्ड निर्माण गर्ने ।	१० वटा	१५०००	३
३	सडकहरूको नियमित स्तरोउन्नती र मर्मत सम्भार गर्ने सडक मर्मत सम्भार कोष खडा गर्ने		५००००	२
४	सबै धार्मिक र पर्यटकिय क्षेत्रहरु जोडने पक्की सडक संजाल निर्माण गर्ने ।	३० किमि	६५००००	३
५	कृषि सडक संजाल विस्तार गर्ने ।	२० किमि	३६००००	३
६	चैनपुर वाना बान्हबिसे सडक कालोपत्रे गर्ने	१० किमि	४६००००	३
७	हातिसुडे मलाटे सालडाँडा लोहाकोट सडक स्तरोउन्नती गर्ने	१४ किमि	५५००००	३
७	घट्टे दोभाने पुरानो चैनपुर हांगलुङ तीनखोप्रे पोखरी सडक कालोपत्रे गर्ने	१६ किमि	६०००००	३
८	पोखरी मैदाने सडक ग्राभेल गर्ने	१६ किमि	३५००००	३
९	च्यानडाँडा देखि ९ नं वडा कार्यालय जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	१० किमि	४५००००	३
१०	चैनपुर वाना बान्हबिसे सडक कालोपत्रे गर्ने	१० किमि	४६००००	३
११	वडा न १ - मंगलडाँडा यांगसिजंग हुँदै गुफा जोडने सडक कालोपत्रे गर्ने	१२ किमि	५०००००	३
१२	वडा नं २ – पोखरी मयम थामपोखरी जाने सडक कालोपत्रे गर्ने	१४ किमि	५३००००	३
१३	वडा नं ३ – पोखरी कटहरे खोल्सि हुँदै रमिते डाँडा तिनखोप्रे जोरथुम्की दाहाल डाँडा कृषि सडक स्तरोउन्नती	१२ किमि	२२००००	३
१४	वडा नं ४ – पोखरी श्यामचोक हुँदै प्यानकोट जाने सडक कालोपत्रे गर्ने	१८ किमि	६४५०००	३
१५	वडा नं ५ – पोखरी भन्ज्याङ कुमाल गाउँ दुम्सीमारा ढुंगेवेशी हुँदै पाँचखपन जाने कालोपत्रे गर्ने	१० किमि	३६००००	३
१६	वडा न ६ – चैनपुर भन्ज्याङ लिङगलिङग जाने सडक स्तरवृद्धि गर्ने	६ किमि	१३००००	३
१७	वडा नं ७ – भाकुल डाँडा दमै गाउँ हुँदै वालेश्वर गुफाबाट कृष्ण बहादुरको घर नेर जाने सडक स्तरवृद्धि गर्ने	७ किमि	१५५०००	३
१८	वडा नं ८ - भण्डारी मोड चापभई किंगरिंग जाने सडक स्तरोउन्नती गर्ने	७ किमि	२५००००	३
१९	वडा नं ९ भण्डारीमोड देखि ९ नं वडा कार्यालय जाने सडक स्तरवृद्धि र कालोपत्रे गर्ने	९ किमि	३२००००	३
२०	वडा नं १० – खरांग हात्तिसुडे देखि पिलुवा दोभान जाने सडक कालोपत्रे गर्ने	१२ किमि	४३००००	१
२१	वडा नं ११ – खरांग सालडाँडा हुँदै सातटारे जाने सडक स्तरबृद्धि गर्ने	२० किमि	७५०००	३
२२	आवश्यकता अनुसार झोलुङ्गे पुलहरु निर्माण गर्ने		५००००	२
४) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन				
वन तथा जैविक विविधता				
१	वन झाँडी बढन दिएर वन्यजन्तुको वासस्थान र खानाको संरक्षण गर्ने ।	५ ठाउँ	२०००	२

२	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सुख्खा ग्रस्त क्षेत्रको डाँडामा आकाशे पानी संकलन गर्नको लागि पोखरी निर्माण गर्ने ।		२०००	३
३	रासायनिक मल र बिषादीको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्दै जैविक बिषादिको प्रयोग गर्नलाई प्रोत्साहन गर्ने गर्ने ।			२
भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन				
१	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पहिरोहरु नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने (ताङलेवा, भित्रे र डाँडाखर्क)	३ ठाउँ	७५०००	२
२	पहिरो प्रभावित स्थानहरुमा जङगल बढाउने र अलैची, किवि, चिराइतो आदि वैकल्पिक खेती गर्न लगाउने ।		५०००	३
३	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्रका पानीको मुहान तथा जलाधार क्षेत्र संरक्षण गर्ने		२५००	२
वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन				
१	नगरपालिका क्षेत्रमा प्लाष्टिक झोला निषेध गर्ने ।			१
२	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।		१०००००	३
३	फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पर्ने यन्त्र उपकरणहरु खरिद गर्ने ।		२५०००	२
४	नगरपालिका भित्रका खाली जग्गाहरु पहिचान गरी हरियाली पार्क विकास गर्ने ।		५०००	३
विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशिलता				
१	नगरपालिकामा उद्धार तथा राहत सामाग्री खरिद तथा भण्डारको व्यवस्था गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने		१००००	२
२	सरकारी र सामुदायिक संघसंस्था, वडा कार्यालय र मुख्य व्यापारिक स्थानहरुमा फायर स्टिङगुईसर राख्ने	२०० वटा	२०००	१
३	भुकम्प स्मारक निर्माण गर्ने		१०००	३
४	स्थानीय नदी तथा खोलानाला नियन्त्रण गर्न तटबन्ध निर्माण गर्ने	५ किमि	१००००	३
५	अन्नवालीको सट्टामा वन्यजन्तुले असर नगर्ने वा कम असर गर्ने वैकल्पिक वाली प्रणाली विकास गर्ने (जडिबुटी खेती, कागती, निवुवा, ज्यामिर, भक्किमिलो, आँप, लिचि, कटहर, कफीङ भुईकटहर, उखु, अदुवा, बेसार, अकवरे, आलु खेती गर्न स्थानीय कृषकलाई सहयोग गर्ने)		२०००	२
६	वस्ती र वालीनालीहरुमा जङगली जनावरहरुको विचरण न्यूनिकरण गर्न जङगलमा पानी पोखरी र दहहरुको निर्माण गर्ने ।	१० वटा	३०००	२
७	दकमकल खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने		३००००	२
८	विपद प्रतिकार्यको लागि व्याकहो लोडर खरिद गर्ने		१५०००	२
९	जलवायु परिवर्तन र विपद जोखिम न्यूनिकरणको लागि स्थाई कोषको व्यवस्था गर्ने ।		१००००	१
१०	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा संवेदनशिल क्षेत्रमा रहेका वस्तीहरु सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।		२५००००	१

११	जङ्गली जनावरहरुले अतिक्रमण र विचरण गर्ने संवेदनशिल र जोखिम क्षेत्रमा पूर्व सूचना प्रणालीको विकास गर्ने ।	१० ठाउँ	१८००	१
१२	बादर निर्यात र नियन्त्रणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने।		१५००	१
१३	जङ्गली जनावरबाट हुने क्षतिको भर्पाईको लागि कृषि वाली र पशु विमाको व्यवस्था कोष तयार गर्ने ।		२५००	१
५) संस्थागत विकास तथा सुशासन योजना				
१	विद्यतिय सुशासन कायम गर्न अफिस अटोमेशन प्रणाली जडान गर्ने ।	१ वटा	२०००	१
२	नगरपालिका मातहतका सबै कार्यालयहरु र विद्यालयहरुमा वेभ प्रणालीमा आधारित ई-हाजिरि सिस्टम लागू गर्ने ।		१०००	१
३	नगरपालिका र सबै वडा कार्यालयहरुमा ई-नोटिस बोर्डको व्यवस्था गर्ने ।	१२	१८००	१
४	नगरपालिकाको मानव संसाधन विकास कोष स्थापना गर्ने।		१००००	१
५	नगरपालिका र वडा स्थित कार्यालयहरुमा ई-गभर्नेन्सको (अनलाईन सेवा) लागि पूर्वाधार जडान गर्ने ।		५००	१
६	नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा क्षतिपुर्तीमा आधारित डिजिटल नागरिक वडापत्र तयार गरी पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने ।		१८००	१
७	नगरपालिकाका सबै वडा कार्यालयहरुको प्रशासकिय भवन निर्माण गर्ने ।		८२५००	२

*** रणनैतिक योजनाहरुको बजेट नगर स्तरिय योजनाहरुमा बजेट कार्यान्वयन खाकामा (अनुसूची ५) संलग्न गरिएको छ ।*

अनुसूची ५ - नगर स्तरिय योजनाहरु

बजेट कार्यान्वयन खाका

१) आर्थिक विकास योजना

कृषि

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	हिउदे तरकारीको उन्नत विउमा शतप्रतिशत अनुदान दिने ।	जना	५००	१००	१००	१००	१००	१००	७५००	१५००	१५००	१५००	१५००	१५००
२	व्यवसायिक चिया तथा कफि खेति प्रवर्द्गन कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
३	प्लाष्टिक टनेल र ग्रिन नेट वितरणमा ५०% अनुदान दिने ।	जना	१००	२०	२०	२०	२०	२०	१५०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
४	ग्रिन नेट वितरणमा ५०% अनुदान दिने	जना	१००	२०	२०	२०	२०	२०	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
५	कृषि बजारको लागि स्टल निर्माण गर्ने	संख्या	१५	३	३	३	३	३	३०००	६००	६००	६००	६००	६००
६	कुरीलो, सजिवन तथा मसला बाली प्रवर्द्गन कार्यक्रम गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
७	व्यवसायिक नमुना कृषि फार्म स्थापना गर्ने	संख्या	११	२	२	२	२	३	५५००	१०००	१०००	१०००	१०००	१५००
८	नगर स्तरिय कृषि सेवा प्रोफाईल तयार गर्ने	संख्या	१	१					५००	५००				
९	सहायक स्तरिय प्राविधिक तालिम संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१०	एभोकार्डो विरुवा वितरणमा १००% अनुदान दिने	कृषक	५०	२५	२५				५००	२५०	२५०			
११	वडा नं ५ मा सुन्तला खेती प्रवर्द्गन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम गर्ने	एकमुष्ठ							२०००	४००	४००	४००	४००	४००
१२	किविको विरुवा वितरणमा १००% अनुदान दिने (वडा नं १, २ र ४ का कृषि समुह र सहकारी र फर्म)	कृषक	५०	२५	२५				५००	२५०	२५०			

१३	आँप, लिचि, अनार, जुनार र लप्सी खेती प्रवर्द्धन गर्ने (बगैचा व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम)	कृषक	५०	२५	२५				१०००	५००	५००			
१४	कागती विरुवा वितरणमा १००% अनुदान दिने	कृषक	५०	२५	२५				५००	२५०	२५०			
१५	जैविक खेती र जैविक मल उत्पादन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	७५००	१५००	१५००	१५००	१५००	१५००
१६	मिनिटेलर मर्मत सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने ।	जना	५०	१०	१०	१०	१०	१०	९००	१८०	१८०	१८०	१८०	१८०
१७	कृषि प्रसार सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
१८	जंगली जनावरको आतंक नियन्त्रण गर्नलाई बजेटको व्यवस्था गरी रणनीति गर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१		१				५०००		५०००			
१९	कृषकहरुलाई वेमौसमी खेति गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।								३०००	१५००		१५००		
२०	विशेषज्ञ सहितको घुम्ति सेवा शिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	१	१	१	१	१	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
२१	कृषि मेला प्रदर्शनी आयोना गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
२२	उच्च मूल्य श्रृङ्खला अभिमुखीकरण कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	६०००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००
२३	कृषि पर्यटनलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति निर्माण गर्ने ।		नीतिगत						१०००	१०००				
२४	कृषि बजारको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	स्थान	३			१	१	१	४५०००		२०००	१३०००	१५०००	१५०००
२५	हाट बजारहरुको आधुनिक पूर्वाधार विकास गर्ने (पोखरी, चैनपुर र खरांग)	स्थान	३			१	१	१	४५०००		२०००	१३०००	१५०००	१५०००
२६	ड्रागन फ्रुट प्रवर्द्धन तथा विस्तार गर्ने ।	स्थान	२		१		१		५०००		२५००		२५००	
२७	कृषि पकेट क्षेत्रको विकास गर्ने । ▪ वडा नं १, २ र ४ को माथिल्लो क्षेत्रमा जडिबुटि खेती ▪ वडा नं १, २ ४ र ५ मा अलैची जोन ▪ वडा नं ५ र ६ मा सुन्तला जोन ▪ वडा नं ७ ८ र ९ मा उखु, सुन्तला र वदाम क्षेत्र ▪ वडा नं १० र ११ मा उखु, आप, लिचि, अनार, ड्रागन फ्रुट पकेट क्षेत्र ▪ वडा नं ३ ४, ५ ६ र ७ मा तरकारी पकेट क्षेत्र ▪ वडा नं ३ मा कफि पकेट क्षेत्र	संख्या	७	१	१	१	२	२	३५०००	५०००	५०००	५०००	१००००	१००००

२८	कृषि उपज संकलन केन्द्रहरु निर्माण गर्ने ।	संख्या	११	१	२	३	३	२	५५०००	५०००	१००००	१५०००	१५०००	१००००
२९	कृषि प्राविधिक तथा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने ।		नीतिगत		१				१०००		१०००			
३०	कृषि यन्त्र (मिनिटेलर, थ्रेसर, बस कटर, स्प्रेयर) वितरणमा ५०% अनुदान प्रदान गर्ने ।	जना	७००	१००	१००	२००	२००	१००	३५०००	५०००	५०००	१००००	१००००	५०००
३१	कृषक तालिम र भ्रमण कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
३२	व्यावसायिक खेतीको लागि पूर्वाधार तयार गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१५०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
३३	प्रविधि हस्तान्तरण सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	१	१	१	१	१	१	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
३४	कृषि वीमा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	७५००	१५००	१५००	१५००	१५००	१५००
३५	मिनि कृषि ल्याब स्थापना गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने	संख्या	१				१		१५०००				१५०००	
३६	कोल्ड स्टोर निर्माण गर्ने ।	संख्या	२				१		६००००				६००००	
३७	भू-उपयोग नीति कार्यान्वयन गरी कृषि भूमिको संरक्षण गर्ने ।	संख्या	१			१			५०००			५०००		
३८	कृषि, पशुपालन लगायत अन्य स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरु स्थापना गरी नगरपालिका भित्रै रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने ।	संख्या	२			१		१	५००००			२५०००		२५०००
३९	ब्रस कटर वितरणमा ५०% अनुदान दिने	संख्या	५००	१००	१००	१००	१००	१००	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
४०	उखु खेति प्रवर्द्धनको लागि वडा कार्यालयको सिफारिस अनुसार उत्कृष्ठ कृषक पहिचान गरी उखु पेल्ने इलेक्ट्रोनिक डिजेल मेशिन वितरणमा ७५% अनुदान दिने	संख्या	१०	५	५				१०००	५००	५००			
४१	कृषि समुह, कृषि सहकारी र कृषि फर्महरुलाई स्प्रेयर वितरणमा १००% अनुदान दिने	संख्या	५००	२५०	२५०				१०००	५००	५००			
४२	वडा नं १० र ११ मा पम्पसेट/बोरिङको पूर्वाधार जडान गर्ने	संख्या	१०	५	५				१०००	५००	५००			
४३	मकैको मूल बिउ खेती सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण तालिम संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
४४	उत्पादन समुह र सहकारीहरुलाई मकैको मूल बिउ वितरणमा १००% अनुदान दिने	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००

४५	मकैको उन्नत विउ वितरणमा ५०% अनुदान दिने	संख्या	२००	४०	४०	४०	४०	४०	५००	१००	१००	१००	१००	१००
४६	आकस्मिक वाली व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
४७	जडिबुटी उत्पादन, प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने (चिराइतो, सतुवा, लोड सल्ला, टिमुर)	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
४८	वडा नं ७ र ९ मा बदाम खेती प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
४९	भर्मी कम्पोष्ट तयार तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
५०	प्रत्येक वडामा निशुल्क माटो परिक्षण कार्यक्रम गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
५१	माटो सुधारका लागि कृषि चुन वितरणमा ९०% अनुदान दिने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
५२	न्यानो युरिया वितरण कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
५३	सूर्यमुखी खेती प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
५४	ब्यानर, पम्पलेट, बुललेट, लिफलेट, कृषि क्यालेन्डर र पत्रपत्रिका तयार तथा छपाई गर्ने	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००
५५	कृषक पाठशाला संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
५६	बालि विमा कार्यक्रम गर्ने	एकमुष्ठ							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
५७	बाली शिविर कार्यक्रम संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
५८	कृषि उत्पादन, कटान र बजार सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन गर्ने	एकमुष्ठ							७००	७००				
५९	नमूनाका लागि जैविक कृषि पकेट क्षेत्र विकास गर्न ।	संख्या	२			१		१	१००००			५०००		५०००
जम्मा									४८९१००	४३८३०	५७६३०	११४८८०	१६४८८०	१०७८८०

पशुपंक्षी

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				

		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५	बजेट (रु हजारमा)	१	२	३	४	५
१	गोठ सुधार कार्यक्रम (गाई, भैसी, बाख्रा, बंगुर) संचालन गर्ने	संख्या	१४००	२००	३००	३००	३००	३००	२८०००	४०००	६०००	६०००	६०००	६०००
२	गाई, भैसी, बाख्रा र बंगुर फर्म प्रवर्द्गन कार्यक्रम संचालन गर्ने	फर्म	६०	१२	१२	१२	१२	१२	१७०००	३४००	३४००	३४००	३४००	३४००
३	भेडा प्रवर्द्गन कार्यक्रम संचालन गर्ने	संख्या	३	१	१	१			६००	२००	२००	२००		
४	नमुना गाई, भैसी, बाख्रा र बंगुर फर्म प्रवर्द्गन गर्ने	फर्म	५	१	१	१	१	१	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
५	च्याफ कटर वितरण गर्ने	संख्या	७५	२५	२५	२५			३०००	१०००	१०००	१०००		
६	दुध संकलन विकास केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने (पोखरी, खराङ र चैनपुर)	स्थान	३		१	१	१		४५००		१५००	१५००	१५००	
७	व्यवसायिक रांगा पालन प्रवर्द्गन कार्यक्रम संचालन गर्ने	संख्या	१००	२०	२०	२०	२०	२०	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
८	पशु पंक्षी रोग पहिचान प्रयोगशाला ल्याव स्थापना गर्ने	संख्या	१			१			१५००			१५००		
९	पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने	संख्या	१०	२	२	२	२	२	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
१०	कृतिम गर्भाधान सेवा संचालन गर्ने	स्थान	५	१	१	१	१	१	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
११	प्राकृतिक गर्भधान सेवाको लागि नश्ल सुधार बिउँ बोका थुमा राँगा वितरण गर्ने	संख्या	११०	२०	२०	२०	२५	२५	४०००	७५०	७५०	७५०	८५०	९००
१२	काउ स्याट वितरण गर्ने	संख्या	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
१३	अगुवा कृषक अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
१४	हिउदे र बर्षे घाँस वितरण गर्ने	पटक	१०	२	२	२	२	२	४०००	८००	८००	८००	८००	८००
१५	व्यवसायिक नर्सरी फर्म स्थापना गर्ने	स्थान	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१६	घाँस श्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने	स्थान	५	१	१	१	१	१	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
१७	उत्कृष्ठ कृषक सम्मान कार्यक्रम गर्ने		५	१	१	१	१	१	२५०	५०	५०	५०	५०	५०
१८	पशु बिमा कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
१९	गाई, भैसी सुत्केरी भत्ता वितरण गर्ने	संख्या	७००	१००	१५०	१५०	१५०	१५०	२८००	४००	६००	६००	६००	६००

२०	पशुपंक्षी भ्याक्सीन कार्यक्रम (रेविज पिपिआर खोरेत रानीखेत स्वाईफिभर) गर्ने	एकमुष्ठ							७५००	१५००	१५००	१५००	१५००	१५००
२१	सरकारी तथा निजि स्तरबाट हुने कर्मचारी स्तरीय तालिम संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२२	विद्यालय स्तरिय जुनोटीक रोग सम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने	स्थान	२५	५	५	५	५	५	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२३	नगर स्तरिय कृषक तालिम संचालन गर्ने	स्थान	१५	३	३	३	३	३	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
२४	वडा स्तरिय कृषक तालिम संचालन गर्ने	स्थान	५५	११	११	११	११	११	११००	२२०	२२०	२२०	२२०	२२०
२५	मासु व्यवसायीहरुसंग छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने	एकमुष्ठ							१२५	१२५				
२६	निजी पाराभेटहरुसंग छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने	एकमुष्ठ							१२५	१२५				
२७	अगुवा किसानहरुसंग समसामयिक रोगहरुको वियषमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने	एकमुष्ठ							१२५	१२५				
२८	बाह्य परजीवि विरुद्ध डिपिङ्ग ट्याङ्क स्थापना गर्ने	संख्या	११	२	२	२	२	३	११००	२००	२००	२००	२००	३००
२९	घाँस संरक्षण कार्यक्रमको लागि साइलोपिट स्थापना गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३०	मासु पसल सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने	स्थान	२५	५	५	५	५	५	४०००	८००	८००	८००	८००	८००
३१	चौरी भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम तथा अनुसन्धान कार्यक्रम संचालन गर्ने (छुर्पी, चमर उन)	स्थान	२	१	१				८००	४००	४००			
३२	लोकल बाख्रा विकास श्रोत केन्द्रको पूर्वाधार विकास गर्ने	स्थान	११	२	२	२	२	३	११०००	२०००	२०००	२०००	२०००	३०००
३३	पिसाब संकलन ड्रम वितरण गर्ने	संख्या	३०००	६००	६००	६००	६००	६००	७५००	१५००	१५००	१५००	१५००	१५००
३४	पशु एम्बुलेन्स सेवा संचान गर्न एम्बुलेन्स खरिद गर्ने	संख्या	१		१				५०००		५०००			
३५	विशेषज्ञ सहितको किसान घरदैलो कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३६	चिलिङ भ्याटको पूर्वाधार विकास गर्ने	लिटर	१०००						१५००		१५००			
३७	नगर स्तरिय पशु सेवा प्रोफाइल तयार गर्ने	एकमुष्ठ							७००	७००				
३८	पशु हाट सुधार कार्यक्रम गर्ने	स्थान	३		१	१	१		२५००		८००	८००	९००	

३९	प्रत्येक वडामा पशु स्वास्थ्य ईकाईको पूर्वाधार विकास गरी र सेवा विस्तार गर्ने	स्थान	११	२	२	२	२	३	५०००	९५०	९५०	९५०	९५०	१२००
४०	पशु सेवा केन्द्रलाई सुविधा सम्पन्न बनाउने	स्थान	३	१	१	१			१५००	५००	५००	५००		
४१	विशेषज्ञ सेवा विकास र विस्तार गर्ने	एकमुष्ठ							१०००		१०००			
४२	एकीकृत पशु फार्मको स्थापन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१५०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
४३	कुकुर बन्ध्याकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	३०००	६००	६००	६००	६००	६००
४४	कृषक जनचेतनाको लागि पशु रोगको फ्लेक्स, बुकलेट, पम्लेट आदि छपाई गर्ने	एकमुष्ठ							७००	७००				
४५	पशु हाट तथा बजार अनुगमन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	५००				
४६	पशु सेवा शाका तथा सेवा केन्द्रहरुमा आवश्यक मेसीन औजार उपकरण खरिद गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	४५००	९००	९००	९००	९००	९००
४७	भैपरी आउने महामारी रोगको व्यवस्थापन गर्न कोष निर्माण गर्ने	एकमुष्ठ							१०००	१०००				
४८	दाना बनाउने मेशिन वितरण गर्ने	संख्या	३०	३०					३००	३००				
४९	पशुसेवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको नियमित अनुगमन र रिपोर्टिङ गर्ने	एकमुष्ठ							१५००	१५००				
५०	लोकख कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							२०००	२०००				
५१	औषधी खरिद तथा वितरण गर्ने	एकमुष्ठ							६०००	३०००	३०००			
५२	भकारो सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
जम्मा									१८१७२५	३९४४५	४४३७०	३४९७०	३१९७०	३०९७०

माछा तथा मौरी पालन

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	ठूला व्यवसायिक माछा पोखरीहरु निर्माण गर्ने ।	संख्या	१५	३	३	३	३	३	४५००	९००	९००	९००	९००	९००
२	करेसा माछा पोखरी निर्माण गर्ने	संख्या	२०	१०	१०				२००	१००	१००			

३	विद्यमान पोखरीहरुको मर्मत तथा व्यवस्थापन गर्ने	संख्या	३०	१०	१०	१०			१५००	५००	५००	५००		
४	माछा भुरा तथा चुना व्यवस्थापन गर्ने	एकमुष्ठ							१५००	७५०	७५०			
५	माछा तथा भुरा पालन सम्बन्धी यन्त्र उपकरणहरु खरिद गर्ने	एकमुष्ठ							१०००	५००	५००			
६	माछापालन सम्बन्धी तालिमहरु संचालन गर्ने	संख्या	१०						१०००	२००	२००	२००	२००	२००
७	किसान तथा सरोकारवालाहरुबिच नियमत अन्तरक्रिया संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							२००	४०	४०	४०	४०	४०
८	रेम्बो ट्राउट फर्म स्थापना तथा प्रवर्द्धन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
९	माछापालन पकेट कार्यक्रम संचालन गर्ने (वडा नं १ देखि ५ सम्म)	संख्या	५	१	१	१	१	१	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
१०	माछापालन सम्बन्धी शिविरहरु संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
११	माछा पोखरीमा पानी व्यवस्थापन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१२	माछाको बजारीकरण तथा पसल सुधार गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१३	स्थानीय जातको माछा संरक्षण र व्यवसायीकरण गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१४	माछा भुराको स्रोत केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने	एकमुष्ठ							१५००		७५०	७५०		
१५	एकिकृत मत्स्यपालन कार्यक्रम संचालन गर्ने (बिकासे हाँस, माछा, कुखुरा, तरकारी माछा, घाँस माछा)	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१६	नेट जाली वितरण गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१७	पशु सेवा शाखाको भवन निर्माण गर्ने	संख्या	१		१				८०००		८०००			
१८	मौरी पालक कृषकहरुलाई मौरीपालन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१९	व्यवसायिक मौरीपालक कृषकहरुलाई मौरीको घार वितरणमा ७५% अनुदान दिने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
	जम्मा								२७४००	४५९०	१३३४०	३९९०	२७४०	२७४०

सिंचाई

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	हिलट्यांक वितरण र थोपा सिंचाई कार्यक्रममा ८५% अनुदान दिने ।	जना	२००	४०	४०	४०	४०	४०	२००००	४०००	४०००	४०००	४०००	४०००
२	झुत्रे तुपुवा सिंचाई आयोजना सम्पन्न गर्ने ।	संख्या	१					१	१०००००	०	०	०	०	१०००००
३	खहरे ककुवा सिंचाई आयोजना सम्पन्न गर्ने ।	संख्या	१					१	१०००००	०	०	०	०	१०००००
४	सिंचाई सम्बन्धी नीति र ऐनहरु तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००	०	०	०	०
५	नयाँ सिंचाई आयोजनाहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने	संख्या	१						१०००	०	१०००	०	०	०
	जम्मा								२२१५००	४५००	५०००	४०००	४०००	२०४०००

उद्योग, व्यापार व्यवसाय तथा आपूर्ती

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	चैनपुरे करुवा संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा उत्पादनलाई जोड दिन नीतिहरु तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१	१					१०००	१०००	०	०	०	०
२	महिलाहरुलाई सिपमुलक तालिम प्रदान गर्ने ।	संख्या	५००	१००	१००	१००	१००	१००	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३	चोयाको डोको, खाडी, अल्लो, डालो, थुन्से, मान्द्रो, नाम्लो, नाङ्लो आदि उत्पादन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
४	नगरपालिकाबाट बजारको नियमित अनुगमन गर्ने ।	नियमित	नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
५	औधोगिक एवं व्यापार नीति र कानूनहरु तर्जुमा गर्ने।	संख्या	१		१				१०००	०	१०००	०	०	०
६	आपूर्ति न्यूनिकरण गर्ने नीतिगत व्यवस्था गर्ने		नीतिगत	१					५००	५००	०	०	०	०
७	बाह्य लगानी आकर्षण गर्न नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।		नीतिगत	१					५००	५००	०	०	०	०

८	नेपाली कागज, चैनपुरे करुवा, अल्लो, खाँडी, चुन, फलाम खानी जस्ता स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन र प्रवर्द्धन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	३००००	६०००	६०००	६०००	६०००	६०००
९	परम्परागत उद्योगको आधुनिकीकरण र प्रवर्द्धन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५०००	५०००	५०००	५०००	५०००	५०००
१०	औद्योगिक क्षेत्र निर्धारण गरी पूर्वाधारको विकास गर्ने।	संख्या	१					१	२५००००	०	०	५००००	१०००००	१०००००
११	उद्यमशीलता र सीप तथा क्षमता विकास गर्न तालिमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	३		१	१	१		१५००	०	५००	५००	५००	०
१२	प्राङ्गरिक मल उत्पादन गर्न उद्योग खोल्ने	संख्या	१				१		५०००				५०००	
१३	स्थानीय उत्पादनहरूको प्रशोधन, लेवलिङ, व्राण्डिङ तथा प्याकेजिङ गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१५०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
१४	वडा नं ११ मा फलाम खानी स्थापन गर्ने	संख्या	१				१		५००००				५००००	
१५	साबुन फ्याक्ट्री स्थापन गर्ने	संख्या	१		१				१००००		१०००० ०			
	जम्मा								३९३५००	१६८००	२६३० ०	६५३००	१७०३००	११४८००

पर्यटन, श्रम, रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षा

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	स्थानीय युवाहरुलाई मोटरसाईकल, प्लम्बिङ, इलेक्ट्रीसियन, कुक, वेटर, चारपांग्रे सवारी, मोवाईल, रेडियो, टिभि, एलसीडी, कम्प्युटर मर्मत सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	५००	१००	१००	१००	१००	१००	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
२	रोजगारीका अवसर बृद्धि गर्ने खालका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
३	नगरपालिकाको पर्यटन नीति र कार्यविधिहरु निर्माण गर्ने ।	संख्या	१		१				१५००		१५००			
४	चैनपुरको पर्यटन विकासको लागि पर्यटन क्षेत्र विकास समितिहरु गठन गर्ने ।		नीतिगत						५००	५००				

५	चैनपुरका पर्यटकिय स्थलह्रुबारे जानकारीमुलक होर्डिङ बोर्डहरु खाँदबारी, तुम्लिङटार विमानस्थल, विराटनगर विमानस्थल र कोशी राजमार्गका विभिन्न स्थलहरुमा राख्ने ।	संख्या	२०	१०	१०				१०००	५००	५००			
६	चैनपुरमा पर्यटन सूचनका केन्द्रको स्थापना गर्ने ।	संख्या	१		१				८५००		८५००			
७	पर्यटकको आगमनलाई सहज र व्यवस्थित गर्न पर्यटकिय बस र यातायातको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	२				१	१	१२००००				६००००	६००००
८	विप्रेषणलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी गर्न आवश्यक नीति र विश्वासिलो संयन्त्र निर्माण गर्ने।	संख्या	१	१५००					१५००		१५००			
९	ट्रेकिङ रुटह्रुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१	१					२०००	२०००				
१०	चैनपुरमा नगरपालिकाको पहिचान झल्कने खालको आकर्षक पर्यटन द्वार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१		१				७५००		७५००			
११	तामाङ गाउँ वडा नं ६, नुनढाकी, महिम, मैदान र फागुनेमा होम स्टेको पूर्वाधार निर्माण गरी संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	२	२			७५००	१५००	३०००	३०००		
१२	नगरपालिका भित्रका धार्मिक र पर्यटकिय स्थलह्रुको अनलाईन ट्रेसरुट तयार गर्ने ।	संख्या	१			१			३०००			३०००		
१३	धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलमा फ्री-वाईफाईको पूर्वाधार जडान गर्ने ।	संख्या	२०	४	४	४	४	४	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
१४	राष्ट्रिय रोजगार नीति तथा श्रमिको हकहीत सम्वन्धि कानुन प्रभावकारी रुपमा कार्यन्वयन गर्ने ।		नीतिगत						५००	५००				
१५	श्रमिकको कार्य क्षेत्रमा सुरक्षाको मापदण्ड लागू गर्न सहयोग गर्ने ।		नीतिगत						१०००	१०००				
१६	स्थानिय पर्यटकिय क्षेत्रह्रुमा पर्यटन पूर्वाधार तयार गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	३५०००	७०००	७०००	७०००	७०००	७०००
१७	स्थानीय पर्यटकिय क्षेत्रह्रुको सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्ने		नीतिगत						५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
१८	रोजगार केन्द्रलाई प्रभावकारी बनाउने ।		नीतिगत						२०००	४००	४००	४००	४००	४००
१९	नगरपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारमा जानेका निम्ति श्रम क्षेत्र निर्धारण गरी उपयुक्त पूर्व तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	५००	१००	१००	१००	१००	१००	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
२०	सामाजिक सुरक्षा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्ने ।		नीतिगत						१०००	२००	२००	२००	२००	२००

२१	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्क्रमलाई सफल बनाउन समन्वय र सहकार्य गर्ने ।		नीतिगत											
२२	ट्राभल एजेन्सीको व्यवस्था गर्न नीजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२३	पर्यटन प्रहरीको व्यवस्था गर्ने पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
२४	धार्मिक क्षेत्रहरुमा कम्पाउ वाल निर्माण गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१२५००	२५००	२५००	२५००	२५००	२५००
२५	बहु-विषयगत शिप विकास तालिम केन्द्र स्थापना गर्ने ।	संख्या	१				१		२५०००				२५०००	
२६	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा ट्रेकिङ रुटहरुको पूर्वाधार तयार गर्ने ।	संख्या	२			१		१	१०००००			५००००		५००००
२७	वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, लाभप्रद र मर्यादित बनाउन नगरपालिकाबाट नियमित अनुगमनको व्यवस्था गर्ने।		नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
२८	पर्यटकलाई आकर्षित गर्न प्याकेज कार्यक्रमहरु तयार गर्ने ।	संख्या	३		१	१	१		३०००		१०००	१०००	१०००	
२९	चैनपुर नगरपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१		१				१५००		१५००			
३०	पर्यटन व्यवसायीहरुको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३१	पर्यटनसंग सम्बन्धित जनशक्ति उत्पादनको लागि तालिमहरुको व्यवस्था गर्ने (गाईड, ट्रेकर, कुक, भरिया) ।	संख्या	१५०	३०	३०	३०	३०	३०	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
३२	कृषि पकेट क्षेत्रहरुमा कृषि पर्यटनसंग सम्बन्धित गतिविधिहरु बढाउने ।	एकमुष्ठ							१५००	३००	३००	३००	३००	३००
	जम्मा								३६४०००	२२०००	४१०००	७३०००	१०२०००	१२६०००

सहकारी विकास

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	सहकारी संस्थाहरुको नियमित तथा संघन अनुगमन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००

२	PEARLS र MCI विश्लेषण सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
३	सहकारी संस्थाका अध्यक्ष/व्यवस्थापकहरुसंग मासिक वैठक, अर्धबार्षिक तथा बार्षिक समिक्षा कार्यक्रम गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५०	५०	५०	५०	५०	५०
४	सहकारी संस्थाहरुलाई सहकारी कानुन खरिद गरी वितरण गर्ने ।	संख्या	५०	५०					५०	५०				
५	सहकारी शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता विकास कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६	सहकारी शिक्षा सम्बन्धी वित्तीय साक्षरता र सहकारी शिक्षा सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
७	सहकारी संस्थासंग सम्पति शुद्धिकरण निवारण निर्देशनको कार्यान्वयन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
८	सहकारी संस्थाका संचालनहरुका लागि सहकारी कानून सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
९	वडा स्तरमा सहकारी जागरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	११						११००	११००				
१०	सहकारी सम्बन्धी कानून सहकारी नियमालवी/निर्देशिका/मापदण्ड/कार्यविधि तर्जुमा/तयारी/निर्माण एवं प्रकाशन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	५००				
११	स्थानीय सहकारी विकास नीति तर्जुमा गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५०	२५०				
१२	सहकारी दर्पण तयारी तथा प्रकाशन गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५०	१५०				
१३	सहकारी शैक्षिक क्यालेण्डर तथा डायरी प्रकाशन गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५०	२५०				
१४	सहकारी नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१५	सहकारी झलक (तथ्याङ्क सहित) तयार गरी प्रकाशन गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५०	२५०				
१६	सहकारीता तथा सहकारी सम्बन्धी ५दिने व्यवस्थापन सूचना प्रणाली तालिम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१७	प्रशिक्षक विकास खर्च, प्रशिक्षण सामग्री विकास तथा प्रकाशन गर्ने ।	एकमुष्ठ							३००	३००				

१८	असल अभ्यासको घटन अध्ययन गर्ने (Case study) ।	एकमुष्ठ							३००	३००				
१९	सहकारी सन्देश उत्पादन तथा प्रशारण गर्ने ।	एकमुष्ठ							३००	६०	६०	६०	६०	६०
२०	सहकारी संस्थाका पदाधिकारी र प्रतिनिधिहरुसंगको अध्ययन, अवलोकण भ्रमण कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५						५००	१००	१००	१००	१००	१००
२१	सहकारी व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धि ७ दिने तालिम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
२२	सहकारी शिक्षा सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीखरण गोष्ठी सबै वडामा संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
२३	प्रत्येक बर्ष सहकारी दिवस मनाउने ।	एकमुष्ठ							२५०	५०	५०	५०	५०	५०
२४	सहकारीको व्यवसायिक योजना तर्जुमा सम्बन्धि तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२५	उत्कृष्ठ सहकारी संस्थालाई पुरस्कार वितरण सम्बन्धी मापदण्ड तर्जुमा गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५०	२५०				
२६	सहकारी विकासका बिषयगत अध्ययन गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५०	१५०				
२७	पल्स विश्लेषण र अभिलेख व्यवस्थापन तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२८	सहकारी नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२९	सहकारी लेखा तथा वित्तिय विश्लेषण सम्बन्धी १० दिने तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
३०	सहकारी संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि ५ दिने तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
३१	सहकारी संस्था अनुदान सम्बन्धी संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	एकमुष्ठ	१						३००	३००				
३२	दुग्ध सहकारी संस्थाको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	एकमुष्ठ	१						३००	३००				
३३	सहकारी क्षेत्रको विकासको लागि पूर्व-संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	एकमुष्ठ	१						३००	३००				
३४	सहकारी सुपथ मूल्य पसल संचालन गर्ने (पोखरी बजार, चैनपुर बजार र खराङ बजार) ।	स्थान	३	१	१	१			७५००	२५००	२५००	२५००		
३५	चैनपुर नगरपालिका र सहकारी संस्था साझेदारी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	५००				

३६	सहकारी कृषि बजारको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	३	१	१	१			६०००	२०००	२०००	२०००		
३७	सहकारी संस्थालाई मेसिनरी उपकरण खरिद गरी वितरण गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५००	१५००	१०००			
जम्मा									२९७५०	१२७१०	७२६०	६२६०	१७६०	१७६०

२) सामाजिक विकास योजना

स्वास्थ्य तथा पोषण

क्र. स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	नगरपालिकाको स्वास्थ्य नीति तर्जुमा गर्ने ।	नीति गत	१	१					५००	५००				
२	आधारभूत औषधीहरु सर्वसुलभ रुपमा नगरपालिकामा नै उपलब्ध हुने व्यवस्था गर्ने ।		नीतिगत						७५००	१५००	१५००	१५००	१५००	१५००
३	स्वास्थ्य र पोषण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
४	खोप कार्यक्रम र स्वास्थ्य घुम्ति सेवा कार्यक्रम नियमित रुपमा संचालन गर्ने ।		१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
५	महिलाहरुको स्वास्थ्य परिक्षण गर्न स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
६	स्वास्थ्य चौकी र अस्पतालहरुबाट निस्कने फोहोरको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।	निय मित							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
७	विभिन्न संघ संस्थाहरुसंगको सहकार्यमा नगरपालिकाका वडाहरुमा प्रत्येक बर्ष बिशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य सिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	५५	११	११	११	११	११	५५००	११००	११००	११००	११००	११००

८	नगरपालिकामा भएको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई स्तरोउन्नती गरी २५ शैयाको अस्पताल निर्माण गर्ने ।	संख्या	१						६५००००					६५००००
९	नगरपालिकाको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा आवश्यक जनशक्ति, औजार र स्वास्थ्य उपकरणहरुको व्यवस्था गर्ने ।													
१०	आधारभूत स्वास्थ्य केद्रहरुमा आवश्यक्ताको आधारमा बर्थिङ सेन्टरको पूर्वाधार निर्माण गरी २४ घण्टा सेवा प्रदान गर्ने ।	संख्या	४		१	१	१	१	२५०००		६२५०	६२५०	६२५०	६२५०
११	आधारभूत स्वास्थ्य केद्रहरुमा आवश्यक्ताको आधारमा कर्मचारी आवास निर्माण गर्ने ।	संख्या	४		१	१	१	१	६०००		१५००	१५००	१५००	१५००
१२	विद्यमान स्वास्थ्य चौकीहरुमा चिस्यान भण्डारको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	५	१	२	२			६०००		१२००	२४००	२४००	
१३	नगरपालिकाको स्वास्थ्य प्रोफाईल तयार गर्ने ।	संख्या	१	१					५००	५००				
१४	नगरपालिकाका सबै नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य बिमा सेवामा आवद्ध गराउने ।	एकमुष्ठ							१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
१५	नगरपालिकाको स्वास्थ्य संस्थाहरुको लागि आवश्यक पर्ने सबै प्रकारका औषधीहरु खरिद गर्ने ।	एकमुष्ठ							१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
१६	स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान हुने आधारभूत निशुल्क औषधीहरुमा सबै नगरवासीहरुको पहुँच सुनिश्चित गर्न कार्यक्रम गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१७	अस्पतालमा विशेषज्ञ सहितको सेवा प्रदान गर्ने विशेषज्ञ डाक्टरको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
१८	अस्पतालको आफ्नै फार्मेसी निर्माण गरी फार्मेसीमा जनशक्तिको व्यवस्था गरी सेवा प्रदान गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
१९	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा परिवार नियोजनको ५ वटा आधारभूत साधनहरुको प्रयोगको दर बढाउन स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिमको (इम्प्लान्ट तथा आयूसिडि) व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२०	स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई रिफ्रेसर तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२१	सबै स्वास्थ्य चौकीहरुमा ल्याब सेवा संचालन गर्ने ।	संख्या	१७	२	३	३	४	५	३४०००	४०००	६०००	६०००	८०००	१००००

२२	स्वास्थ्य संस्थाहरुको जनता समक्ष प्रगति देखाउन डिजिटल ड्यास बोर्डको पूर्वाधार जडान गर्ने ।	संख्या	१८	१८					१८००	१८००				
२३	स्वास्थ्य चौकीहरु अन्तरगत रहेको खोप केन्द्रक भवन नभएको ठाउँमा खोप केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	५	२	३				२५००	१०००	१५००			
२४	सबै बर्थिङ सेन्टरमा प्रसुती प्रतिक्षालयको स्थापन गर्ने	संख्या	१५	१५					१५००	१५००				
२५	चैनपुर अस्पतालमा डिजिटल भिडियो एक्सरे मेसिन तथा ल्याबको लागि बायोकिमिस्ट्री एनालाईजर तथा अन्य उपकरण खरिद गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५०००		१५०००			
२६	खरांग स्वास्थ्य चौकी र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको भवन निर्माण गर्ने ।	संख्या	२		१	१			३००००		१५०००	१५०००		
२७	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र सातटारेलाई प्राथमिक स्वास्थ्य ट्रमा सेन्टरमा स्तरोउन्नती गर्ने ।	संख्या	१		१				२५०००		२५०००			
२८	पोष्टमार्टमको भवन निर्माण गर्ने ।	संख्या	१		१				७५००		७५००			
२९	खाद्यन्न वैंकहरुबाट सुफत मूल्यमा स्थानीय विपन्न र लक्षित वर्गलाई खाद्यान्न उपलब्ध गराउने ।	नीतिगत							५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
३०	खाद्य सुरक्षाको लागि माटोको उर्वरा शक्ति बढाउन, उन्नत वालीको प्रयोग गर्न, बाली बिमा गर्न, भूमिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने ।	नीतिगत							५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
३१	शिक्षित युवा किसानहरूलाई कृषि व्यवसायमा आकर्षित गरी खाद्य सुरक्षालाई सवल बनाउन अभिमुखीकरण गर्ने	संख्या	१००	२०	२०	२०	२०	२०	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
३२	खाद्यान्न संकटबाट मुक्ति पाउनका लागि किसानदेखि उपभोक्तासम्मको आपूर्ती शृंखलामा कार्य गर्न सबैले विशेष भूमिका निर्वाह गर्ने ।								१५००	३००	३००	३००	३००	३००
३३	खाद्यान्न, दूध, मासु, माछा, फलफूल, तरकारी तथा खाद्य तेलको गुणस्तर कायम गर्न खाद्यान्न गुणस्तर सम्बन्धी कानुन बनाएर कडाइकासाथ लागु गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००				
३४	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्भवती महिलाहरुको दर्ता र अद्यावधिक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	नीतिगत												
३५	रेफरल अस्पतालको लागि धरान र बिराटनगरमा अवस्थित विशेषज्ञ अस्पतालसंग समन्वय गर्ने ।	नीतिगत							२५०	२५०				

३६	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुत्केरी हुन निशुल्क एम्बुलेन्सको सेवा प्रदान गर्ने ।	एकमुष्ठ							२०००	४००	४००	४००	४००	४००
३७	विद्यालयमा संचालन भएको दिवा खाजाको पोषणको अवस्था अनुगमन गरी सुदृढिकरण गर्ने ।	नीतिगत							२५०	५०	५०	५०	५०	५०
३८	सबै स्वास्थ्य चौकीहरुमा ओटीसी सेन्टर स्थापना गर्ने ।	संख्या	१८	१०	८				१८००	१०००	८००			
३९	बर्थिङ सेन्टरमा कार्यरत नर्सिङ कर्मचारीहरुलाई SBA तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
४०	सबै शहरी स्वास्थ्य इकाईहरुमा DHIS2 मा रिपोर्टिङ गर्न तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
४१	सबै शहरी स्वास्थ्य इकाईहरुमा DHIS2 मा रिपोर्टिङ गर्न आवश्यक कम्प्युटर तथा प्रिन्टरको खरिद गर्ने ।	एकमुष्ठ							१०००	१०००				
४२	स्वास्थ्य संस्थाहरुको लागि आवश्यक HMIS Tools छपाई गरी वितरण गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	५००				
४३	बच्चाहरुको शारिरीक बृद्धिको प्रत्येक महिना गाउँघर क्लिनिक, खोप केन्द्र तथा समुदायमा अनुगमन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
४४	नसर्ने रोगको समुदायमा स्क्रिनिङ गरी आधारभूत औषधि वितरण गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
४५	गर्भवती महिलाहरुको गर्भ जाँचको लागि सुत्केरी पछिको जाँचलाई सुदृढिकरण गर्दै दुवै परिक्षण दरलाई बढाउने ।		नीतिगत											
४६	मानसिक स्वास्थ्यको जनचेतनाको लागि सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
४७	प्रत्येक बर्ष पूर्णखोप दिगोपना गर्नको लागि खोप समन्वय समितिहरुलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम तथा समुदाय स्तरमा सर्वेक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
४८	नगरपालिकाका स्वास्थ्य कर्मीहरु, महिला जनस्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरुलाई अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
४९	प्रत्येक बर्ष विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२०००	४००	४००	४००	४००	४००

५०	नगरपालिकामा हाल संचालन भएको एम्बुलेन्स पुरानो भएको हुँदा नयाँ एम्बुलेन्स खरिद गरी संचालन गर्ने ।	संख्या	१	१					२५००	२५००				
५१	प्रत्येक वडामा व्यायामशाला निर्माण गरी संचालन गर्ने ।	संख्या	११	५	६				५५००	२५००	३०००			
५२	नगरपालिकामा जग्गा व्यवस्थापन गरी अस्पताल नजिकै हेलिप्याड निर्माण गर्ने ।	संख्या	१	१					५००	५००				
५३	वेवारिसे लासको व्यवस्थापन गर्न कोषको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							७००	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०
५४	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा डिजिटल हाजिरिको व्यवस्थापन गर्ने ।	एकमुष्ठ	१८	१८					९००	९००				
५५	नगरपालिकालाई पूर्ण सुपोषित नगरपालिका घोषणा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	१	१					१५०	१५०				
५६	जिरो होम डेलिभरी नगरपालिका घोषणा गर्ने ।	नीतिगत												
५७	चैनपुर अस्पतालमा फिजियोथेरापी सेन्टरको पूर्वाधार तयार गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
५८	चैनपुर अस्पतालमा फिजियोथेरापीष्टको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	१						१५००	३००	३००	३००	३००	३००
५९	नगरपालिकाका जेष्ठ नागरिकहरुलाई मेयर लौरो वितरण तथा स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
६०	बर्थिक सेन्टरमा सुत्केरी आमाहरुलाई ज्वानोको झोल वितरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
६१	सबै कर्मचारीहरुको लागि Appreciative Inquiry सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६२	विद्यालयहरुमा स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
६३	अपांङ्गहरुको लागि सहायक सामाग्री खरिद गरी वितरण गर्ने ।	संख्या	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	१२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०
६४	उपचारमा सहयोग कार्यलाई निरन्तरता दिने ।	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००

६५	अपाङगता भएका व्यक्तिहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि विभिन्न शिपमुलक तथा व्यवसायिक तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६६	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा लगत राख्ने ।	एकमुष्ठ							५००	५००				
६७	मिलिजुली समुह तथा ओपिडि र सिविआर सहजकर्ताहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६८	अन्तराष्ट्रिय अपाङ्गता दिवस मनाउन विभिन्न कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५०	५०	५०	५०	५०	५०
६९	स्वास्थ्य र पोषण सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।	नीतिगत												
७०	नगरपालिका स्तरिय स्वास्थ्य सम्बन्धी योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी बार्षिक रुपमा आयोजना गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५०	५०	५०	५०	५०	५०
७१	सिविआर सहजकर्ता र सहायक सहजकर्ताको प्रशासनिक र पारिश्रमि खर्चको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
७२	कार्ड र फारमहरु छपाई तथा वितरवण गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
७३	अपांङ्ता भएका व्यक्तिहरुको परिचयपत्रमा पहुँच कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५०	५०	५०	५०	५०	५०
जम्मा									९००८५०	३७०९०	९८७४०	४७१४०	३४१४०	६८३७४०

आयुर्वेद उपचार सेवा

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वियनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	आयुर्वेद औषधालयको भवन निर्माण गरी आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।	संख्या	१			१			१५०००			१५०००		

२	आयुर्वेद औषधालयको लागि प्रयोगशालाको पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	१		१				२५००		२५००			
३	पंचकर्म/पूर्कर्म आयुर्वेद पद्धतिबाट गरिने थेरापीको सेवा विस्तार गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५००		१५००			
४	नगर स्तरिय नागरिक आरोग्य केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१		१				२०००		२०००			
५	नगर स्तरिय नागरिक आरोग्य केन्द्रको लागि एक जना आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मी र एक जना कार्यालय सहयोगीको दरवन्दी कायम गरी संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							२०००	४००	४००	४००	४००	४००
६	जेष्ठ नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य रक्षा तथा प्रवर्धनका लागि इमुनिटीवर्धक च्यावनप्रास, हर्वल चिया, अश्वगन्धा चुर्ण निशुल्क रुपमा वितरण गरी घरभेट कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							७५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०
७	स्तनपायी आमाहरुमा लागि मातृशिशु सुरक्षार्थ निम्ति आयुर्वेदिक दुग्धवर्धक जडिबुटी जन्य औषधी सतावरी चुर्ण, ज्वानो चुर्ण, दशमुल तेल नजिकको खोप केन्द्रसंग समन्वय गरी वितरण गर्ने ।	एकमुष्ठ							७५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०
८	आयुर्वेद उपचार सेवा सम्बन्धि दिवस, शिविर र गोष्ठीहरु जस्ता सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु नियमत संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
९	महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाहरुलाई आयुर्वेद स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था गरी समुदाय स्तरमा आयुर्वेद तथा रोग सेवाको विस्तार गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१०	स्थानीय जडिबुटीहरुको संकलन गर्नका लागि दक्ष जनशक्तिको विकास तथा औषधी निर्माणका लागि उत्प्रेरित गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
११	नगरपालिका भित्र आवश्यक पर्ने स्थानमा प्रत्येक बर्ष कम्तिमा एक पटक आयुर्वेद तथा योग शिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१२	आयुर्वेद, युनानी, होमियोपेथिक एवं प्राकृतिक चिकित्सा प्रणालीलाई विस्तार गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१३	विद्यालय योग शिक्षाका लागि प्रत्येक विद्यालयमा एक जना दक्ष योग शिक्षकको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५००	३००	३००	३००	३००	३००

१४	अगुवा कृषकहरुलाई व्यवसायिक जडिबुटि संरक्षण एवं सम्वर्द्धनका साथै उचित प्रयोग र उपयोगको वारेमा सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१५	वडा स्तरिय नागरिक आरोग्य समिति गठन गरी स्वास्थ्य जिवनशैली सम्बन्धी स्वस्थ्य जिवन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						३००	३००				
१६	भान्साकोठालाई पहिलो अस्पतालको रुपमा अभियान संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							३००	६०	६०	६०	६०	६०
१७	चैनपुरमा रहेका बजार क्षेत्रहरु पोखरी, चैनपुर, खराङ जस्ता ठाउँहरुमा जग्गा छनौट गरी योगहल निर्माण गर्ने ।	संख्या	३	१	२				४५००	१५००	३०००			
१८	परम्परागत चिकित्सा धामी, झाक्री, लामा, पुरोहितसंग जडिबुटी पहिचान, संरक्षण तथा सम्वर्द्धनका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१९	वडा स्तरिय तहमा संचालन हुँदै आएको आयुर्वेद गाउँघर क्लिनिकलाई आवश्यक्ता अनुसार अर्को वडामा क्रमश विस्तार गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						१०००	१०००				
२०	मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी अन्तर्गत नगर स्तरिय मोवाईल क्लिनिक संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२१	अति आवश्यक आयुर्वेदिक औषधीहरुको खरिद समयमै गर्नुको साथै मेडिकल उपकरण तथा प्राथमिक उपचारका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु खरिद गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
	जम्मा								३९६००	५३६०	११५६०	१७५६०	२५६०	२५६०

शिक्षा, विज्ञान र नवप्रर्वतन

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५

१	शिक्षा उपसमिति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्नेलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२	प्रत्येक विद्यालयमा फिल्टर सहितको खानेपानीको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	५०	१०	१०	१०	१०	१०	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
३	हरेक विद्यालयमा धारा सहितको ट्यांकी राखी नियमित हात धुने व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	५०	१०	१०	१०	१०	१०	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
४	सबै विद्यालयहरुमा उच्च गतिको इन्टरनेट जडान गर्ने ।	संख्या	६४	१५	१५	१५	१५	४	२०००	४७०	४७०	४७०	४७०	१२०
५	प्रत्येक वडामा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५५	११	११	११	११	११	५५०	११०	११०	११०	११०	११०
६	विद्यालयमा संचालन भएको दिवा खाजाको पोषणको अवस्था अनुगमन गरी सुदृढ गर्ने ।	नियमित	नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
७	अनुसन्धान केन्द्र तथा शैक्षिक संस्थाहरुसंगको आवद्धता विकास गर्न समन्वय गर्ने ।		नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
८	विद्यालयहरुमा रिमोट कन्ट्रोलमा आधारित सिसि क्यामरा जडान गर्ने ।	संख्या	६४	१५	१५	१५	१५	४	२०००	४७०	४७०	४७०	४७०	१२०
९	विद्यालय उमेर समुहका शतप्रतिशत बालबालिकालाई विद्यालयको पहुँचमा ल्याउन विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गर्ने ।	संख्या	५५	११	११	११	११	११	५५०	११०	११०	११०	११०	११०
१०	सामाजिक शिक्षा बिषयमा प्रयोगात्मक ज्ञानका निमित्त शैक्षिक भ्रमणको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
११	विद्यालयमा बालबालिकाको स्वास्थ्य अवस्थाको नियमित चेकजाँच गर्न विद्यालय नर्सको व्यवस्था गरी प्राथमिक स्वास्थ्य सामग्री उपलब्ध गराउने ।	संख्या	१०						५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
१२	विद्यालयहरुमा डिजिटल शैक्षिक सामाग्री उपलब्ध गराउने ।	संख्या	६४	१५	१५	१५	१५	४	२०००	४७०	४७०	४७०	४७०	१२०
१३	विद्यालयहरुमा शैक्षिक दरबन्दी अभाव न्यून गर्न नगरपालिकाबाट विद्यालयहरुलाई दिदै आएको SRT का आधारमा दरबन्दी एवं अनुदानलाई निरन्ततरता दिने ।	नीतिगत							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
१४	शिक्षकलाई पुनर्ताजगी तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००

१५	गरिब, जेहन्दार र पिछाडिएका समुदायका विद्यार्थीहरुको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने ।	जना	२००	४०	४०	४०	४०	४०	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१६	लक्षित वर्गहरुलाई अनौपचारिक कक्षाहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	२००	४०	४०	४०	४०	४०	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१७	विद्यालयहरुमा हुने खर्च र सामाग्री व्यवस्थापनका निमित्त लेखा व्यवस्थापन, जिन्सी व्यवस्थापन र पुस्तकालय व्यवस्थापनलाई डिजिटल व्यवस्थापन गर्न सफ्टवेयर खरिद गरी वितरण गर्ने ।	संख्या	१	१					५००	५००				
१८	बिद्यार्थी तथा शिक्षकहरुलाई घटना दर्ताको महत्वबारे अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१९	स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागू गर्ने ।	संख्या	१	१					१०००	१०००				
२०	विद्यालयका भौतिक पूर्वाधारको मर्मत र स्तरोउन्नती गर्ने ।	संख्या	३०	६	६	६	६	६	७५०००	१५०००	१५०००	१५०००	१५०००	१५०००
२१	विद्यालयमा वालमैत्री, अपाङ्गता मैत्री र महिला मैत्री संरचना विकास गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
२२	वहुप्राविधिक शिक्षालयको स्थापनाको लागि पूर्वाधार विकास गर्ने ।	संख्या	१				१		२५०००				२५०००	
२३	विद्यालयहरुमा खेलकुद शिक्षक र सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
२४	सार्वजनिक पुस्तकालय स्थापना गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	३		१	१	१		१२०००		४०००	४०००	४०००	
२५	केन्द्रिकृत ई-लाईब्रेरी स्थापना गर्ने	संख्या	१	१					२०००	२०००				
२६	विद्यालय कलर कोड अनुसार विद्यालयहरुको रंगरोगन गरी विद्यालयलाई पहिचान योग्य बनाउने ।	संख्या	६४	१५	१५	१५	१५	४	१३०००	३०००	३०००	३०००	३०००	१०००
	जम्मा								१७४६००	३०९३०	३१४३०	३१४३०	५६४३०	२४३८०

खानेपानी तथा सरसफाई

क्र. स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य	परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				

									बजेट (रु हजारमा)					
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	नयाँ खानेपानी आयोजनाहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
२	चैनपुर लगायत अन्य मुख्य वस्ती र बजारहरुमा ढल संजालको विस्तारको लागि प्राविधिक अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
३	खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुलाई प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
४	मुख्य बजार केन्द्रहरुमा सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
५	सरसफाई सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६	एक घर एक धाराको लागि पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	४५००	९००	९००	९००	९००	९००	२५०००	५०००	५०००	५०००	५०००	५०००
७	खानेपानी अपुग भएका वडा र वस्तीहरुको लागि संभाव्यता अध्ययनको आधारमा नयाँ खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००००	२००००	२००००	२००००	२००००	२००००
८	स्थानीय खानेपानीका श्रोत र मुहानहरुको संरक्षण गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
९	खानेपानीका विद्यमान संरचनाहरु मर्मत गर्ने ।	एकमुष्ठ							५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
१०	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा चैनपुर बजार लगायत अन्य मुख्य बजार र वस्तीहरुमा ढल संजाल निर्माण गर्ने	एकमुष्ठ							७५०००	१५०००	१५०००	१५०००	१५०००	१५०००
११	पोखरी र चैनपुरमा रहेका फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्रलाई व्यवस्थापन गर्ने ।	संख्या	२		१	१			५०००		२५००		२५००	
१२	स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
१३	हाटबजार क्षेत्रबाट शुरुभएको भैरहेको फोहोरमैला संकलन कार्यलाई अन्य वडा र वस्तीहरुमा विस्तार गर्ने ।		नीतिगत						५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००

१४	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१				१		५००००				५००००	
जम्मा									२८२०००	४९०००	४७०००	४४५००	९७०००	४४५००

महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग

क्र. स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	टोल विकास संस्थाहरुलाई विकास निर्माण तथा सामाजिक आर्थिक कार्यमा सक्रिय बनाउने ।	नीति गत												
२	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परिक्षण गर्ने ।	नीति गत												
३	महिलाहरुको सामाजिक, साँस्कृतिक, आर्थिक तथा राजनैतिक सहभागिता विकास गर्दै नेतृत्वमा महिला पहुँच वृद्धि गर्ने ।	नीति गत												
४	लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषको र बाल संरक्षण सम्बन्धी कार्यविधिको कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने ।	नीति गत												
५	महिला शसक्तिकरण सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
६	नगरपालिका भित्रका सार्वजनिक स्थानहरुमा अपांग मैत्री पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	एकमुष्ठ							५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
७	टोल विकास संस्थाहरुलाई काम कर्तव्य र अधिकार बारे अभीमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
८	टोल विकास संस्थाहरुलाई कार्यालय स्थापनाको लागि फर्निचर तथा जलिष्टिक खर्च उपलब्ध गराउने ।	एकमुष्ठ							१०००	१०००				
९	टोल विकास संस्थाहरु मार्फत विभिन्न सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००

१०	नगरपालिकाका विभिन्न स्थानमा भेटघाट चौतारी निर्माण गर्ने ।	संख्या	१०	५	५				५००	२५०	२५०			
११	महिलाहरुको सिप विकास गर्दै उनीहरुको आम्दानी र सम्पतिमा वृद्धि गर्ने प्रकारका गतिविधि तथा कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१२	प्रत्येक वडाबाट कम्तिमा एक जना महिलालाई तालिम प्रदान गरी प्रशिक्षक बनाउने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१३	छरिएर रहेका स्थानीय स्रोत र साधनको परिचालन गरी आय आर्जनमुखी बनाउन अभिमुखिकरण गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१४	उपमेयर आत्मनिर्भर कार्यक्रमका रुपमा रेडिमेट अचार बनाउने तालिम प्रदान गर्ने ।	संख्या	१५०	३०	३०	३०	३०	३०	७५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०
१५	महिला कर्मचारीहरुको क्षमता विकास गर्न महिला कर्मचारी अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१६	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्ने ।	संख्या	१	१					५००	५००				
१७	महिला तथा लक्षित वर्गहरुलाई दिएको तालिम र अभिमुखिकरणहरुको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
१८	महिला, बालबालिकाका लागि सेफ हाउसको निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउने र कार्यान्यिवनमा ल्याउने ।	एकमुष्ठ	१		१				२०००		२०००			
१९	प्रत्येक बर्ष सार्वजनिक सेवा सम्बन्धि घुम्ति शिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२०	लक्षित वर्गको बिकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२१	आर्थिक रुपले विपन्न, असहाय र अपांगता भएका व्यक्ति तथा परिवारलाई आवश्यक राहतका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	२००	४०	४०	४०	४०	४०	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
२२	नीति निर्माण तहमा महिलाहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्न अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२३	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१	१					५००	५००				

२४	सामाजिक विभेदको न्यूनीकरण गर्न जनचेतन सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
२५	लैंगिक हिंसा निवारण कोष र बाल संरक्षण सम्बन्धी कार्यविधिको कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने ।		नीतिगत						०					
२६	महिला तथा लक्षित वर्गको लागि आय आर्जन तथा रोजगारीमूलक तालिमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२७	समुदायमा फोलिक एसिड र भिटामिनहरु वितरण गर्ने	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२८	अपांगता भएका व्यक्तिहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न शिपमूलक तथा व्यवसायिक तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२९	महिलाहरुलाई होमस्टे संचालन सम्बन्धि तालिम प्रदान गर्ने ।	जना	५०	२५	२५				५००	२५०	२५०			
३०	नगरका प्रत्येक वडामा १/१ वटा जेष्ठ नागरिक भेटघाट चौतारी निर्माण गर्ने ।	संख्या	११	२	२	२	२	३	१६५०	३००	३००	३००	३००	४५०
३१	पुनर्स्थापना योजना तथा पार्श्वचित्र तयार गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००		१५००			
३२	स्तनपान कक्षलाई सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउने ।	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३३	अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई कृतिम अंग र ह्विल चयेर प्रदान गर्ने ।	संख्या	२००	१००	१००				१०००	५००	५००			
३४	अपांगता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्रमा पहुँच कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
३५	अपांगता रोकथामका लागि प्रेषण सेवा संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	५००				
३६	महिला उद्यमीहरुद्वारा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनहरु तथा हस्तकलाका सामाग्रीहरुको दिगो व्यवस्थापन गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१	१					१०००	१०००				
३७	सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि कार्यक्रमहरु गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
	जम्मा								३१४००	८९५०	८९५०	४४५०	४४५०	४६००
युवा तथा खेलकुद													

क्र. स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वियनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	युवाहरुको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु गर्ने।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२	राष्ट्रपति रनिंग शिल्ड प्रतियोगिताका सबै खेल ईभेन्टहरुमा विद्यार्थी सहभागिता बृद्धि गर्ने।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३	युवा तथा खेलकुदको संस्थागत विकास गर्न खेलकुदको पूर्वाधार निर्माण गर्ने।	संख्या	२			१	१		३००००			१५०००	१५०००	
४	खेल प्रशिक्षकहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने।	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
५	स्थानीय युवा क्लबहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।	संख्या	२०	४	४	४	४	४	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
६	युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी आवश्यक नीतिहरु तर्जुमा गर्ने।	संख्या	१	१					५००	५००				
७	स्थानीय विद्यालयमा अवस्थित खेल मैदानहरुको स्तरोउन्नती गर्ने।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
८	कभर्ड हलको पूर्वाधार निर्माण गर्ने।	संख्या	१			१			१००००			१००००		
९	स्थानीय विद्यालयहरुमा खेलकुदको विकासको लागि घुम्ति खेल शिक्षक नियुक्ती गर्ने।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
१०	युवाहरुलाई रोजगार सृजना र उद्यशिलताको लागि सहुलियत ऋण र तालिम प्रदान गर्ने।	संख्या	५०	१०	१०	१०	१०	१०	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
११	नगरस्तरिय भलिबल र फुटबल प्रतियोगिताहरु नियमित संचालन गर्ने।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
१२	प्रत्येक वडामा वडा स्तरिय खेल मैदानहरुको पूर्वाधार निर्माण गर्ने	संख्या	११	५	६				५५००	२५००	३०००			
१३	आधारभूत तह स्तरिय रनिंग शिल्ड प्रतियोगिता संचालन गर्ने।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
जम्मा									६८०००	७४००	७४००	२९४००	१९४००	४४००

३) भौतिक विकास योजना

वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	आवास, वस्ती विकास र भवन सम्बन्धी आवश्यक नीति तथा मापदण्डहरु तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१		१				१०००		१०००			
२	सुरक्षित र व्यवस्थित वस्ती विकासको लागि संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
३	संग्राहलय र प्रदर्शनी स्थलको संभाव्यता अध्ययन तथा विकास गर्ने ।	संख्या	१		१				१५००		१५००			
४	सुरक्षित भवन निर्माणको लागि प्राविधिक जनशक्ति, कालिगढ तथा सेवाग्राहीलाई तालिम तथा सचेतन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	जना	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	२५००	५००	५००	५००	५००	५००
५	आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण गर्दा स्थानीय साधन, श्रोत र सीपको अत्यधिक उपयोग गर्ने नीति तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००				
६	संभाव्यता अध्ययन र भू-उपयोग नीति अनुसार प्रदेश सरकार र नीजि क्षेत्रसमेतको सहकार्यमा आवास तथा वस्ती विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	स्थान	२			१		१	१०००००			५००००		५००००
७	सार्वजनिक जग्गा र नदि किनार लगायतका क्षेत्र अतिक्रमण गरी गरिने वस्ती विकास लगायतका कार्यक्रमहरुलाई निरुत्साहित गर्न नीति तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१		१				५००		५००			
८	नीति र सामुदायिक भवनहरु निर्माण गर्दा वातावरणमैत्री, किफायती र परम्परागत निर्माण प्रविधि एवं स्थानीय वास्तुकलाको समेत जगेर्ना हुने गरी निर्माण गर्नेको लागि प्रोत्साहन र अनुदान प्रदान गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
९	व्यवस्थित शवदाह स्थल निर्माण गर्ने ।	संख्या	४		१	१	१	१	१००००		२५००	२५००	२५००	२५००

१०	न्यून आय हुने वर्गका लागि सुलभ आवासको व्यवस्था गर्न नीजि क्षेत्रसंग सहकार्य गर्ने ।		नीतिगत						१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
११	सम्भाव्यता अध्ययनका आधारमा जोखिममा रहेका वस्तीहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००००	१००००	१००००	१००००	१००००	१००००
१२	सम्भाव्यता अध्ययनका आधारमा संग्राहलय र प्रदर्शनी स्थलको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१					१	२५०००					२५०००
जम्मा									२१२५००	१६५००	२००००	६७०००	१७०००	९२०००

जलस्रोत, विद्युत र वैकल्पिक उर्जा

क्र.स.	प्रतिफल अनुसार मुख्य क्रियाकलाप	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	नगरपालिका भित्रका टोल, वस्ती र स-साना बजार केन्द्रहरुमा पुग्ने सकडमा सोलार वत्ती जडान गर्ने ।	संख्या	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
२	वैकल्पिक उर्जा र लघु जलविद्युतहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१						२५००		२५००			
३	विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग सम्बन्धि नीतिहरु तर्जुमा गर्ने ।		नीतिगत						५००	५००				
४	विद्युत प्राधिकरणसंगको सहकार्यमा कृषि योग्य जमीन र खेतहरुमा सिंचाईको लागि विद्युतीकरण गर्ने ।								१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
५	नवीकरणीय तथा वैकल्पिक उर्जा उत्पादनमा स्थानीय समुदाय र घरधुरीहरुलाई सहयोग गर्ने ।		नीतिगत						१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
६	सिंचाई, घरेलु उद्योग लगायतको क्षेत्रमा हुने बिजुलीमा सहुलियत प्रदान गर्ने ।		नीतिगत						२०००	४००	४००	४००	४००	४००
७	स्थानीय विद्युत ट्रान्सफर्मरहरुको स्तरोउन्नती गर्न र विद्युत पोलहरुको व्यवस्था गर्न विद्युत प्राधिकरणसंग समन्वय गर्ने ।		नीतिगत						०					
८	स्थानीय घरपरिवारमा विद्युतीय चुल्होको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नको लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुसंग सहकार्य गरी अनुदान र सहुलियतमा विद्युतिय चुल्हो उपलब्ध गराउने ।	संख्या	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	२५००	५००	५००	५००	५००	५००

जम्मा									३२५००	६४००	८४००	५९००	५९००	५९००

सूचना, संचार तथा प्रविधि

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	सामुदायिक सूचना केन्द्र स्थापना गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१			१			७५००	०	०	७५००	०	०
२	नगरपालिका भित्र वसोबास गर्ने आदिवासी, गरिब र पिछडिएका घरधुरीहरुमा ईन्टरनेट सेवाको सहज र सरल पहुँच स्थापित गर्न इन्टरनेट सेवा प्रदायक संघ संस्थाहरुसंग सहकार्य गरी पूर्वाधार विकास गर्ने ।	स्थान	१०	२	२	२	२	२	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
३	ईन्टरनेट सेवा नपुगेका वडा, टोल र वस्तीहरुमा सेवा पुऱ्याउन सेवा प्रदायक संस्थाहरुलाई सहजीकरण गर्ने ।		नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
४	स्थानीय पत्रिपत्रिकाहरु प्रकाशन गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।		नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
५	मुख्य बजार, सार्वजनिक स्थान र चौकहरुमा वाईफाईको निशुल्क इन्टरनेटको पूर्वाधार जडान गर्ने ।	स्थान	१०		१०				५००	०	५००	०	०	०
जम्मा									११०००	६००	११००	८१००	६००	६००

सडक, पुल तथा यातायात

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	नगरपालिकाको यातायात गुरु योजना तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१		१				२०००		२०००			
२	नयाँ ट्याक खोल्दा प्राविधिक अध्ययन गर्ने ।		नीतिगत						५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
३	नगरपालिकाको विभिन्न स्थानमा हेलिप्याड निर्माण गर्ने ।	स्थान	५		१	२	२		१००००		२०००	४०००	४०००	०

४	सडक तथा पुल निर्माण गर्दा गुणस्तरीयता कायम गर्न निर्माण व्यवसायीले नै आयोजना हस्तान्तरण भएको कम्तीमा ५ वर्ष सम्म मर्मत सम्भार समेत गर्ने गरी ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने ।	नीतिगत							३५००	७००	७००	७००	७००	७००
५	मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा स्तरिय बस स्ट्याण्ड निर्माण गर्ने ।	स्थान	१०	२	२	२	२	२	१५०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
६	नगरपालिका स्तरीय सडकको सडक अधिकार क्षेत्र उल्लेख गरी राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने ।		नीतिगत		१				५००		५००			
७	सडकहरूको नियमित स्तरोउन्नती र मर्मत सम्भार गर्ने सडक मर्मत सम्भार कोष खडा गर्ने ।		नीतिगत						५००००	१००००	१००००	१००००	१००००	१००००
८	पुराना पुल र कल्भर्टहरुको नियमित मर्मत संभार गर्न कोष खडा गर्ने ।		नियमित						१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
९	चैनपुर शिवालय केरावारी शिवालय हुँदै जनकल्याण स्कुल जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	२			२			७००००			७००००		
१०	निर्माणधिन र ढिलासुस्ती भएका सडक आयोजनाहरुलाई समयमै निर्माण सम्पन्न गर्न नगरपालिकाबाट आयोजनाको नियमति अनुगमन गर्ने ।		नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
११	सबै धार्मिक र पर्यटकिय क्षेत्रहरु जोडने पक्की सडक संजाल निर्माण गर्ने ।	किमी	३०	६	६	६	६	६	६५००००	१३००००	१३००००	१३००००	१३००००	१३००००
१२	नगरपालिकाका भित्री वस्ती र टोलहरुसम्म पुग्नको लागि पुलहरु निर्माण गर्ने ।	संख्या	३		१	१	१		१५००००		५००००	५००००	५००००	
१३	नगरपालिकाका भित्री वस्ती र टोलहरुसम्म पुग्नको लागि कल्भर्टहरु निर्माण गर्ने ।	सख्या	३			१	१	१	४५००		१५००	१५००	१५००	
१४	आवश्यकता अनुसार झोलुङ्गे पुलहरु निर्माण गर्ने	एकमुष्ठ							५००००	१००००	१००००	१००००	१००००	१००००
१५	कृषि सडक संजाल विस्तार गर्ने ।	किमि	२०	२	३	५	५	५	३६००००		९००००	९००००	९००००	९००००
१६	चैनपुर वाना बाऱ्हबिसे सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१०		२	३	५		४६००००		९२०००	१३८०००	२३००००	
१७	हातिसुडे मलाटे सालडाँडा लोहाकोट सडक स्तरोउन्नती गर्ने ।	किमि	१४	२	२	२	४	४	५५००००		७५०००	११००००	१५००००	२१५०००
१८	घट्टे दोभाने पुरानो चैनपुर हांगलुङ तीनखोप्रे पोखरी सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१६	१	२	५	४	४	६०००००	३७५००	७५०००	१८७५००	१५००००	१५००००
१९	पोखरी मैदाने सडक ग्राभेल गर्ने ।	किमि	१६	२	२	४	४	४	३५००००	४३७५०	४३७५०	८७५००	८७५००	८७५००
२०	च्यानडाँडा देखि ९ नं वडा कार्यालय जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१०		२	२	३	३	४५००००		९००००	९००००	१३५०००	१३५०००

२१	पोखरी भन्ज्याङ रोटेपिङ जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	३		१	२			१२००००		४००००	८००००		
२२	चैनपुर शिवालय केरावारी शिवालय हुँदै जनकल्याण स्कुल जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	२	२					७००००	७००००				
२३	वडा न १ - मंगलडाँडा यांगसिजंग हुँदै गुफा जोडने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१२	१	२	३	३	३	५०००००	४२०००	८४०००	१२४०००	१२५०००	१२५०००
२४	वडा नं २ – पोखरी मयम थामपोखरी जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१४	१	१	४	४	४	५३००००	४५०००	४००००	१४५०००	१५००००	१५००००
२५	वडा नं ३ – पोखरी कटहरे खोल्सि हुँदै रमिते डाँडा तिनखोप्रे जोरथुम्की दाहाल डाँडा कृषि सडक स्तरोउन्नती गर्ने ।	किमि	१२	१	२	३	३	३	२२००००	१८०००	३६०००	५५०००	५५०००	५६०००
२६	वडा नं ४ – पोखरी श्यामचोक हुँदै प्यानकोट जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१८	१	२	५	५	५	६४५०००	३५०००	७००००	१८००००	१८००००	१८००००
२७	वडा नं ५ – पोखरी भन्ज्याङ कुमाल गाउँ दुम्सीमारा ढुंगेवेशी हुँदै पाँचखपन जाने कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१०		२	२	३	३	३६००००	०	७२०००	७२०००	१०८०००	१०८०००
२८	वडा न ६ – चैनपुर भन्ज्याङ लिङगलिङग जाने सडक स्तरवृद्धि गर्ने ।	किमि	६		१	१	२	२	१३००००		२२०००	२२०००	४३०००	४३०००
२९	वडा नं ७ – भाकुल डाँडा दमै गाउँ हुँदै वालेश्वर गुफाबाट कृष्ण बहादुरको घर नेर जाने सडक स्तरवृद्धि गर्ने ।	किमि	७		१	२	२	२	१५५०००		२२०००	४४०००	४४०००	४५०००
३०	वडा नं ८ - भण्डारी मोड चापभई किंगरिंग जाने सडक स्तरोउन्नती गर्ने ।	किमि	७		१	२	२	२	२५००००		३४०००	७२०००	७२०००	७२०००
३१	वडा नं ९ - भण्डारीमोड देखि ९ नं वडा कार्यालय जाने सडक स्तरवृद्धि र कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	९	१	२	२	२	२	३२००००	३६०००	७१०००	७१०००	७१०००	७१०००
३२	वडा नं १० – खरांग हात्तिसुडे देखि पिलुवा दोभान जाने सडक कालोपत्रे गर्ने ।	किमि	१२	१	२	३	३	३	४३००००	३६०००	७२०००	१०७०००	१०७०००	१०८०००
३३	वडा नं ११ – खरांग सालडाँडा हुँदै सातटारे जाने सडक स्तरबृद्धि गर्ने ।	किमि	२०	२	३	५	५	५	७५००००	७५०००	११२५००	१८७५००	१८७५००	१८७५००
जम्मा									८२७१०००	५९५०५०	१३५४०५०	२१४४८००	२१९७३००	१९७९८००

४) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन योजना

वन तथा जैविक विविधता

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	वन, वातावरण र जैविक विविधता संरक्षणको लागि अन्तर सरकार र निकायहरुबिच समन्वय गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						५००	५००				
२	वन, वातावरण र जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि नीति र योजनाहरु तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	२		१	१			१५००		५००	१०००		
३	रासायनिक मल र बिषादीको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गर्दै जैविक बिषादिको प्रयोग गर्नलाई प्रोत्साहन गर्ने गर्ने ।	संख्या	५००	१००	१००	१००	१००	१००	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
४	स्थानीय खोलानाला, पोखरी र जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने ।	एकमुष्ठ							१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
५	वन झाँडी बढन दिएर वन्यजन्तुको वासस्थान र खानाको संरक्षण गर्ने ।	स्थान	५	१	१	१	१	१	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
६	मानिसको जिविकोपार्जनका लागि वन कार्यक्रम लगायत वनमा मानवीय चहलपहल रोक्ने ।	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००
७	स्थानीय सामाग्रीबाट उत्पादित वातावरण मैत्री हरित झोला उपयोगमा ल्याउनलाई प्रोत्साहन गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						१०००	२००	२००	२००	२००	२००
८	किटनाशक औषधी प्रयोग र व्यवस्थापन गर्ने काममा स्थानीय कृषक, उपभोक्ता समुह र संघ संस्थाहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						१५००	३००	३००	३००	३००	३००
९	नियमित वृक्षारोपण कार्यक्रम गर्दै नगरपालिकाको वन क्षेत्र बढाउने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१०	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सुख्खा ग्रस्त क्षेत्रको डाँडामा आकाशे पानी संकलन गर्नको लागि पोखरी निर्माण गर्ने ।	एकमुष्ठ							२०००	४००	४००	४००	४००	४००
जम्मा									२२५००	४६००	४६००	५१००	४१००	४१००

भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	चैनपुर नगरपालिकाको “वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७” र “नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८” लाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा लैजाने ।		**नीतिगत**											
२	भूसंरक्षणको लागि प्रांगारिक कृषि खेति प्रवर्द्धन गर्ने ।	१ वटा	२४५००											
३	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पहिरोहरु नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने (ताङलेवा, भित्रे र डाँडाखर्क)	सख्या	३			१	१	१	७५००००			२५००००	२५००००	२५००००
४	पहिरो प्रभावित स्थानहरुमा जङगल बढाउने र अलैची, किवि, चिराइतो आदि वैकल्पिक खेती गर्न लगाउने ।	एकमुष्ठ							५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
५	भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाबाट आवश्यक्ता र प्राथमिकताको आधारमा हरेक बर्ष बजेट छुट्याउने।	एकमुष्ठ	नीतिगत						५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
६	स्थानीय पोखरीहरुमा पानीको मात्रा यथेष्ठ र स्थिर राख्नका लागि जलाशयहरूको निर्माण गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						२५००	५००	५००	५००	५००	५००
७	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्रका पानीको मुहान तथा जलाधार क्षेत्र संरक्षण गर्ने	एकमुष्ठ							२५००	५००	५००	५००	५००	५००
	जम्मा								७६५०००	३०००	३०००	२५३०००	२५३०००	२५३०००

वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	नगरपालिका क्षेत्रमा प्लाष्टिक झोला निषेध गर्ने ।		नीतिगत											

२	चैनपुर नगरपालिकाको "वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७" र "नदी तथा अन्य सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाई सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८" लाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा लैजाने ।		नीतिगत											
३	नगरपालिकामा वातावरण संरक्षण तथा प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धी आवश्यक संयन्त्रको व्यवस्था गर्ने ।		नीतिगत											
४	वातावरण संरक्षण तथा प्रदुषण नियन्त्रणका लागि अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५००		१५००			
५	धार्मिक स्थल, पर्यटकिय स्थल र सामाजिक स्थलहरुमा फोहोर व्यवस्थापनको लागि डस्टविन राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।	संख्या	२००	१००	१००				१०००	५००	५००			
६	फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि स्थाई स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट निर्माण गर्न संभाव्यता अध्ययन गरी उपयुक्त स्थानको छनौट गर्ने ।	संख्या	१		१				१५००		१५००			
७	फोहोरमैलाको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्न बजार क्षेत्र र घना वस्तीहरुबाट नियमित रुपमा फोहोरमैला संकलन गर्ने ।	नियमित							१००००	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
८	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१					१	१०००००					१०००००
९	बायो ग्यास, सुधारिएको चुल्हो, ग्यासीफायर, बायोब्रिकेट जस्ता किफायती जैविक उर्जाहरुको प्रवर्द्धन एवं विस्तार गर्ने ।	घरधुरी	५००	१००	१००	१००	१००	१००	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
१०	फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पर्ने यन्त्र उपकरणहरु खरिद गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५०००		२५०००			
११	नगरपालिका भित्रका खाली जग्गाहरु पहिचान गरी हरियाली पार्क विकास गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००
१२	सफा शौचालय, सफासुग्घर भान्साघर एवं फोहोरमैलाको स्रोत पहिचान र उत्सर्गन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
जम्मा									१४७५००	४२००	३२२००	३७००	३७००	१०३७००

विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशिलता															
क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	चैनपुर नगरपालिकाको "वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७" र "विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७८" र "स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७८" लाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा लैजाने ।		नीतिगत											
२	स्थानीय पाठ्यक्रममा विद्यालय शिक्षाको कक्षा ६ देखि ८ सम्म विपद व्यवस्थापन शिक्षा समावेश गर्न पाठ्यक्रम तयार गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००				
३	खडेरी तथा अधिक बर्षा सहन सक्ने खालका वालीहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१		१				१०००		१०००			
४	संवेदनशिल क्षेत्रमा रहेका वस्तीहरु पहिचान गरी सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्न संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
५	खडेरी तथा अधिक बर्षा सहन सक्ने खालका वालीहरु सम्बन्धी स्थानीय कृषकहरुको लागि अभिमुखिकरण तालिम संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
६	जंगली जनावरहरु र मानव विच अनुकुलन स्थापित गर्न अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
७	जंगली जनावरहरु र मानव विच अनुकुलन स्थापित गर्न स्थानीयवासीहरुको लागि सचेतना कार्यक्रमहरु गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
८	समुदाय तहमा विपद व्यवस्थापन समिति गठन गरी क्रियाशिल बनाउने ।		नीतिगत						०					
९	पहिरो, डुबान, बाढी र नदि कटान नियन्त्रणका लागि गुरुयोजना तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१		१				१५००		१५००			
१०	समुदाय र नगरपालिका स्तरको योजना निर्माण गरी विपद व्यवस्थापन सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							५०००		५०००			

११	नगरपालिकामा उद्धार तथा राहत सामाग्री खरिद तथा भण्डारको व्यवस्था गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१			१			१००००			१००००		
१२	सरकारी र सामुदायिक संघसंस्था, वडा कार्यालय र मुख्य व्यापारिक स्थानहरुमा फायर स्टिङगुईसर राख्ने ।	वटा	२००	१००	१००				२०००	१०००	१०००			
१३	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्रभित्र चट्याङ क्षेत्रको पहिचान गरी सामुदायिक लाईटङ ऐरेष्टर निर्माण गर्ने ।	एकमुष्ठ							१०००	१०००				
१४	भुकम्प स्मारक निर्माण गर्ने ।	एकमुष्ठ							१०००		१०००			
१५	नगरपालिकामा विपद अनुसन्धान तथा अध्ययन युनिटको पुर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१		१				१५००		१५००			
१६	स्थानीय नदी तथा खोलानाला नियन्त्रण गर्न तटबन्ध निर्माण गर्ने ।	किमि	५	१	१	१	१	१	५००००	१००००	१००००	१००००	१००००	१००००
१७	युवा स्वयंसेवक विपद प्रतिकार्य क्षमता विकास तालिम संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	५००				
१८	स्थानीय आपतकालिन प्रतिकार्य संचालन केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१			१			५०००			५०००		
१९	अन्नवालीको सट्टामा वन्यजन्तुले असर नगर्ने वा कम असर गर्ने वैकल्पिक वाली प्रणाली विकास गर्ने (जडिबुटी खेती, कागती, निवुवा, ज्यामिर, भक्किमिलो, आँप, लिचि, कटहर, कफीङ भुईकटहर, उखु, अदुवा, बेसार, अकवरे, आलु खेती गर्न स्थानीय कृषकलाई सहयोग गर्ने) ।	स्थान	१०		५	५			२०००		१०००	१०००		
२०	वस्ती र वालीनालीहरुमा जङगली जनावरहरुको विचरण न्यूनिकरण गर्न जङगलमा पानी पोखरी र दहहरुको निर्माण गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	३०००	६००	६००	६००	६००	६००
२१	दकमकल खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	संख्या	१		१				३००००		३००००			
२२	एम्बुलेन्स खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	संख्या	२	१	१				५०००	२५००	२५००			
२३	शववाहन खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	संख्या	१	१					२०००	२०००				
२४	विपद प्रतिकार्यको लागि व्याकहो लोडर खरिद गर्ने ।	संख्या	१		१				१५०००		१५०००			

२५	जलवायु परिवर्तन र विपद जोखिम न्यूनिकरणको लागि स्थाई कोषको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						१००००		१००००			
२६	विपद प्रतिकार्यको लागि उद्धार भवनको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१						५०००		५०००			
२७	विपद प्रतिकार्यको लागि आवश्यक उद्धार उपकरण र सामानहरुको खरिद र व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							५०००			५०००		
२८	वातावरण मैत्री र जलवायु शसक्त कृषि वालिको लागि प्रदेश सरकार र सरोकारवालाहरुसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						१५००	१५००				
२९	संभाव्यता अध्ययनको आधारमा संवेदनशिल क्षेत्रमा रहेका वस्तीहरु सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						२५००००				१०००००	१५००००
३०	जङ्गली जनावरहरुले अतिक्रमण र विचरण गर्ने संवेदनशिल र जोखिम क्षेत्रमा पूर्व सूचना प्रणालीको विकास गर्ने ।	संख्या	१५	५	५	५			१८००	६००	६००	६००		
३१	बादर निर्यात र नियन्त्रणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						१५००		१५००			
३२	जङ्गली जनावरबाट हुने क्षतिको भर्पाईको लागि कृषि वाली र पशु विमाको व्यवस्था कोष तयार गर्ने ।	एकमुष्ठ	नीतिगत						२५००		२५००			
३३	पुनर्स्थापन योजना तथा प्रोफाइल तयार गर्ने ।	संख्या	१	१					५००	५००				
३४	विद्यालय तथा समुदायमा नियमित कृतिम घटना अभ्यास गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	२५०	५०	५०	५०	५०	५०
३५	विपद अनुसन्धान तथा अध्ययन केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१		१				२५००		२५००			
	जम्मा								४२१५५०	२४१५०	९२६५०	३२६५०	१११०५०	१६१०५०

५) संस्थागत विकास तथा सुशासन योजना

क्र.स.	कार्यक्रमहरु	५ बर्षको लक्ष्य		परिणात्मक लक्ष्य					कुल अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	कार्यान्वियनको लागि आवश्यक अनुमानित लागत (रु हजारमा)				
		इकाई	परिणाम	१	२	३	४	५		१	२	३	४	५
१	आवधिक योजनाले पहिचान गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरु क्रमश कार्यान्वियन गर्ने ।		नीतिगत											
२	राजश्व अभिवृद्धिका लागि "राजश्व सुधार कार्ययोजना २०७८" लाई क्रमश कार्यान्वियन लैजाने ।		नीतिगत											
३	विभिन्न निकायहरुसंग समन्वय गरी आन्तरिक स्रोत पहिचालन गर्न नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।		नीतिगत											
४	कर्मचारीको आचारण तथा आचारसंहिता सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने		नितिगत											
५	वास्तविक आवश्यकताको सिद्धान्तलाई अनुसरण गरी ऐन र कार्यविधि अनुरुप योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।		नीतिगत											
६	नगरपालिकाको वर्तमान सांगठनिक संरचना र जनशक्ति समयानुकुल पुनरावलोकन गर्ने ।		नीतिगत											
७	सार्वजनिक खरिद ऐन कडाईका साथ पालन गर्ने ।		नीतिगत											
८	सुशासनको माध्यमद्वारा आर्थिक अनियमितता घटाई आर्थिक कारोवारमा पारदर्शिता ल्याउने ।		नीतिगत											
९	नगरपालिकाको "स्थानीय विपद तथा जलवाय उत्थानशील योजना २०७८" लाई क्रमश कार्यान्वियनमा लैजाने ।		नीतिगत											
१०	कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन बेरुजुको आधारमा गर्ने ।		नीतिगत											
११	नगरपालिकाको वेभ साइट नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने ।		नीतिगत											
१२	भू-उपयोग योजना तर्जुमा गरी क्रमश कार्यान्वियनमा लैजाने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				

१३	चैनपुर नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा गरी प्रकाशन गर्ने ।	संख्या	१	१					३००	३००				
१४	न्यायिक समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्न अभिमुखिकरण कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
१५	सार्वजनिक विकास निर्माणका कार्यहरू निर्धारित समय, लागत, परिमाण र गुणस्तरमा सम्पन्न गर्न अनुगमन तथा मूल्याङकन प्रणालीलाई शसक्त बनाउने ।		नीतिगत						१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१६	रुग्ण ठेक्का सम्झौताहरूको विवरण सङ्कलन र विश्लेष गरी कारवाहीको लागि आवश्यक प्रकृया अघि बढाउने ।	नियमित	नीतिगत						१०००	२००	२००	२००	२००	२००
१७	नगरपालिका मातहतका सबै कार्यालयहरु र विद्यालयहरुमा वेभ प्रणालीमा आधारित ई-हाजिरि सिस्टम लागू गर्ने ।		नीतिगत						१०००	१०००				
१८	प्रत्येक बर्ष बार्षिक बजेट कार्यान्वियनको प्रगति समिक्षा गर्ने ।		नीतिगत						५००	१००	१००	१००	१००	१००
१९	सार्वजनिक नीजि क्षेत्र साझेदारी सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने ।		नीतिगत						५००	५००				
२०	नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र राजश्व संकलनमा "नागरिक सहभागिता र सार्वजनिक जवाफदेहिता सम्बन्धी संचार रणनीति" तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१	१					१०००	१०००				
२१	नगरपालिकाको यातायात गुरु योजना तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१						२०००	२०००				
२२	नगरपालिकाको पर्यटन गुरु योजना तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
२३	नगरपालिकाको "मध्यमकालिन खर्च संरचना" तयार गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००				
२४	नगरपालिकाको संगठन संरचना तथा कर्मचारी दरबन्धी तर्जुमा सम्बन्धी संगठन र व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O & M Survey) तयार गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००				
२५	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको अनुभव आदान प्रदान भ्रमण कार्यक्रम गर्ने	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
२६	नगरपालिकाको "गुनासो सुनवाई तथा सम्बोधन कार्यविधि" तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००				

२७	नगरपालिकामा पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	१						२५००	१०००	१५००			
२८	चैनपुर नगरपालिका क्षेत्र तथा साँध सिमाना पहिचान सहितको होर्डिङ बोर्डहरु राख्ने ।	संख्या	१०						५००	५००				
२९	सार्वजनिक सुनवाई चौमासिक रुपमा गर्ने ।	संख्या	१५	३	३	३	३	३	१५००	३००	३००	३००	३००	३००
३०	वडा तथा नगरपालिकामा फाईबर सहितको लिजलाईन इन्टरनेट पूर्वाधार जडान गर्ने ।	एकमुष्ठ							१०००	१०००				
३१	धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलमा फ्री-ईन्टरनेटको पूर्वाधार जडान गर्ने ।	संख्या	१०	१०					१०००	१०००				
३२	कर्मचारीको क्षमता विकास गर्न तालिम, उत्प्रेरणा, पुरस्कार र सजायको व्यवस्था गर्ने ।								२०००	४००	४००	४००	४००	४००
३३	भ्रष्ट्राचार विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि गर्न सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३४	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रमहरु गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
३५	चैनपुर नगरपालिकाका कानूनहरुको संग्रह तयार गरी प्रकाशन गर्ने	संख्या	१	१					१०००	१०००				
३६	योजना तथा कार्यक्रमहरुको नियमित प्रगति समिक्षा गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	२०००	४००	४००	४००	४००	४००
३७	चैनपुर नगरपालिकाको बिषयगत क्षेत्र अनुसार GIS नक्शा तयार गर्ने	एकमुष्ठ							३००	३००				
३८	नगरपालिका र सबै वडा कार्यालयहरुमा ई-नोटिस बोर्डको व्यवस्था गर्ने ।	संख्या	१२	१२					१८००	१८००				
३९	भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१	१					२०००	२०००				
४०	नगरपालिकाको ई-प्रोफाईललाई सुधार तथा विवरण अद्यावधिक गर्ने ।	संख्या	१						५००	५००				
४१	कार्यविधि तयार गरी नगरवासीहरुको इन्टरनेट मागमा आधारित विवरण सर्भे गरी नगरपालिकाले शुल्क सहितको "ईन्टरनेट सेवा" घर घरमा पुऱ्याउन पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५००	१५००				

४२	नगरपालिकाका सूचना केन्द्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	एकमुष्ठ	१						१०००	१०००				
४३	दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने ।	संख्या	१	१					१५००	१५००				
४४	नगरपालिकाको मानव संसाधन विकास कोष स्थापना गर्ने ।	संख्या	१	१					१००००	१००००				
४५	सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा चैनपुर नगरपालिकाको मोबाइल एप निर्माण गर्ने ।	संख्या	१	१					१०००	१०००				
४६	नगरपालिका र वडा स्थित कार्यालयहरुमा ई-गभर्नेन्सको (अनलाईन सेवा) लागि पूर्वाधार जडान गर्ने ।		नीतिगत						५०००	२५००	२५००			
४७	विद्युतिय सुशासन कायम गर्न अफिस अटोमेशन प्रणाली जडान गर्ने ।	संख्या	१		१				२०००		२०००			
४८	नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा सर्भर सहितको इन्ट्रानेट जडान गर्ने ।	संख्या							५०००		५०००			
४९	टोल बिकास संस्थाहरुलाई कार्यालय स्थापनाको लागि फर्निचर तथा लजिष्टिक खर्च उपलब्ध गराउने ।	एकमुष्ठ							१०००		१०००			
५०	अन्तराष्ट्रिय मापदण्डमा आधारित लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली अवलम्वन गर्ने ।		नीतिगत						१०००		१०००			
५१	न्यून आय भएका तथा ग्रामीण क्षेत्रमा बस्ने व्यक्तिहरुका लागि सहज र सुलभ वित्तीय प्रणालीको विकास गर्ने ।		नीतिगत						३५००		३५००			
५२	नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुमा क्षतिपुर्तीमा आधारित डिजिटल नागरिक वडापत्र तयार गरी पूर्ण कार्यान्वियन गर्ने ।	संख्या	१२	१२					१८००	१८००				
५३	नगरपालिका भित्रका धार्मिक र पर्यटकिय स्थलहरुको अनलाईन ट्रेसरुट तयार गर्ने ।	संख्या	१		१				२५००		२५००			
५४	आधुनिक प्रविधिको उपयोगबाट अनुसन्धान र अभियोजन पद्धतिलाई वस्तुनिष्ठ र विश्वसनीय बनाउन पूर्वाधार जडान गर्ने।	संख्या	१						१५००		१५००			
५५	विद्यालयहरुमा रिमोट कन्ट्रोलमा आधारित सिसि टिभि क्यामेरा जडान गर्ने	एकमुष्ठ							२०००		२०००			
५६	चैनपुर नगरपालिका मातहतमा कार्यालयहरुमा सुझाव पेटिका तयार गरी वितरण गर्ने	एकमुष्ठ							५००	५००				

५७	कर्मचारीहरुको एकिकृत वैयक्तिक विवरण सम्बन्धी (Personal Information System) सफ्टवेयर निर्माण गर्ने	एकमुष्ठ	१						७००	७००				
५८	नगरपालिकामा सूचना प्रविधि तथा कम्प्युटर ल्याव स्थापना गर्ने ।	संख्या	१						१५००	१५००				
५९	भौतिक पूर्वाधारसंग सम्बन्धित आयोजनाहरुको मध्यकालिन र दीर्घकालिन प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने ।	नियमित	नीतिगत						२५००	५००	५००	५००	५००	५००
६०	नगरपालिकामा एकिकृत ई-लाइब्रेरीको पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	संख्या	१		१				१५००		१५००			
६१	नगरपालिकाका मुख्य चौक र कार्यालयहरुमा सिसि टिभि क्यामेरा जडान गर्ने ।	एकमुष्ठ							१५००	१५००				
६२	नगरपालिका परिसर भित्र डिपिआर अनुसार भौतिक संरचनाहरु निर्माण गर्ने ।	एकमुष्ठ							२५०००		१५०००	१००००		
६३	नगरपालिकाका सबै वडा कार्यालयहरुको प्रशासकिय भवन निर्माण गर्ने ।	संख्या	११	२	२	२	२	३	८२५००	१५०००	१५०००	१५०००	१५०००	२२५००
६४	स्थानीय पंजिकाधिकारी तथा जनप्रतिनिधिहरुबिच अन्तरक्रिया तथा तालिम गोष्ठी संचालन गर्ने ।	संख्या	१०	२	२	२	२	२	१०००	२००	२००	२००	२००	२००
६५	प्रत्येक बर्ष बैशाख १ गते देखि ७ गतेसम्म घटना दर्ता सप्ताह कार्यक्रम गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
६६	विद्यार्थी तथा शिक्षकहरुलाई घटना दर्ताको महत्व बारे अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६७	विभिन्न जातजातिका पुरोहितह तथा स्वास्थ्य स्वयमसेविकारुलाई घटना दर्ता सम्बन्धी विभिन्न अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरु गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६८	सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई नगरवासीहरुको पहुँचयोग्य बनाउन विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
६९	प्रत्येक बर्ष नगर तथा वडा स्तरमा सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक परिक्षण चौमासिक रुपमा संचालन गर्ने ।	एकमुष्ठ							१०००	२००	२००	२००	२००	२००
७०	खाद्य गुणस्तर र मूल्य नियन्त्रणको लागि स्थानीय बजारहरुको नियमित अनुगमन गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००

७१	विभिन्न संघसंस्था, क्लब, उपभोक्ता समुह, व्यापार व्यवसायहरुलाई नगरपालिकामा दर्ता गर्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
७२	नगरपालिकामा दर्ता भएका संघसंस्था, क्लब, उपभोक्ता समुह, व्यापार व्यवसायहरुको लागि अभिमुकीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
७३	प्रत्येक वर्ष नगरपालिका प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवा सम्बन्धि घुम्ति शिविर संचालन गर्ने ।	संख्या	५	१	१	१	१	१	५००	१००	१००	१००	१००	१००
७४	जेष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मान गर्ने ।	एकमुष्ठ							५००	१००	१००	१००	१००	१००
जम्मा									१९३९००	६१०००	५८१००	२९१००	१९१००	२६६००

अनुसूची ६ - वडा स्तरिय योजनाहरु

वडा नं १

आर्थिक विकाश

कृषि

१) अलैची पकेट क्षेत्र वडाको विचबाट तल्लो भाग सम्म सबैभन्दा उत्पादन क्षेत्र हुने जस्को लागि उन्नत प्रविधिको आवश्यकता देखिन्छ ।
२) तरकारी खेतीको लागि सम्भावित क्षेत्र मा. वि. स्कूल क्षेत्र प्रयाप्त सिचाई हुन सक्ने भएकोले विभिन्न वेमौसमी खेति गर्न सकिने ।
३) जडिवुटि पकेट क्षेत्र सम्भावित ठाउँहरु वडाको १ तिहाई जग्गा लेक उचाईमा रहेको चिसो हावापानीमा हुने बहुमुल्य जडिवुटिहरु जस्तै चिराईतो, सत्वा, जटामसि, पाँच औले जस्ता जडिवुटि खेती प्रवर्धन कार्यक्रम गर्न सकिने
४) उत्पादित कृषी उपजको वजारिकरण सहजताको लागि स्थानिय स्तरमा स्थापित तातोपानी व.उ. सहकारी मार्फत गर्न सकिने ।
५) बजको माथिल्लो भागमा गाई भैसी चौरी पालन ब्यवसाय सञ्चालन गरी घिउ अन्य दुधजन्य पदार्थ उत्पादन गर्न सकिने ।
६) साविक ३ नं वडामा बाखापालन ब्यवसाय सुरुवात भएकोले यस्लाई विस्तार गर्न सकिने ।
७) मलखाद र बिउबिजन सुलभ रुपमा वितरण ।
८) कृषि र पशुसेवा प्रविधिकहरुको ब्यवस्था ।
९) बङगुर पालन ब्यवसायको अनुदान ।
१०) लोकल कुखुरा ब्यवसायको लागि अनुदान ।
११) ट्राउट माछा पालन ब्यवसायको लागि अनुदान ।
१२) ब्यवसायिक मौरी पालन ब्यवसायको लागि अनुदान र तालिम ।
१३) चिया खेती बिस्तार कार्यक्रम प्रर्बदन गर्ने ।

ख) पर्यटन विकाश

१) यस वडामा धेरै पर्यटकिय सम्भावना बोकेको ठाउँ रहेको जस्तै ताप्लेजुङ सेखुवा सम्म सिमामा रहेको खोपिङ पोखरी, मेन्ध्यायेम गुफापोखरी हुँदै पुच्छारमा रहेको तातोपानी मुललाई सांलोको रुपमा वि गरि अधिकतम पर्यटन भित्रयाउन सकिने बिचमा २८ प्रजतिको लालिगुरास पाउने हुनाले यस्को ब्यवस्थापन गर्ने ।
२) विहिबारे देखी गुफापोखरी सम्म पदमार्ग निर्माण गर्ने
३) गुफालगायत तातोपानी क्षेत्रमा होमस्टे संचालन गर्न सकिने ।
४) सित भण्डर (कोलस्टोरको) ब्यवस्था

वणिज्य

- वाड स्तरमा बैङ्को ब्यवस्थापन

सहकारी

- वडामा एउटा वहुउदेश्यि सहकारी संस्था र एउटा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, निदुवाखोला जलविद्युत सहकारी संरचना र मेन्ध्यायेम सहकारी संरचना दर्ता भई संचालन भइरहेको छ ।
- संस्थाको कारोबार हेरी आवाश्यक भवन निर्माण गर्नु पर्ने ।

- सहकारी लाई अनुदान ।
- सहकारीको पदादिकारीलाई अनुशिक्षण कार्यक्रम ।

उद्योग

१) काष्ठ उद्योग सञ्चालनको सम्भावना देखिएकोले अनुदान ।
२) दुधडेरी सञ्चालनको लागि ब्यवस्थापन
३) पानी प्रशोधन गर्ने ब्यवस्था
४) अल्लो प्रशोधनको लागि ब्यवस्थापन
५) चियाखेती बिस्तार तथा ब्यवस्थापन ।

सामाजिक विकास

(क) शिक्षा

१) स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण
२) प्राविधिक शिक्षाको विषयगत शिक्षकको आवश्यकता, विद्यार्थीको अनुपातमा शिक्षक दरबन्दी
३) पेशागत शिक्षकको विषयगत शिक्षकको तालिम
४) पुस्तकालय व्यवस्थापन सम्पूर्ण वटाको ७ वटै विद्यालयमा ।
५) सिंहदेवी मा. वि. लाई १० + २ मा स्तर बृद्धि गर्ने ।
६) श्री ज्वालामुखि आ.वि. याङसिजुङ स्तर बृद्धि कक्षा ८ मा लग्ने ।
७) सम्पूर्ण विद्यालयको क्यानटिन सञ्चालकलाई तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
८) शिक्षकहरुलाई आईसिटी तालिमको व्यवस्था
९) उत्कृष्ट शिक्षक सम्मान कार्यक्रम
१०) अनुगमन कार्यक्रम
११) नेटको व्यवस्थापन
१२) प्रत्येक विद्यालयमा एक नर्स शिक्षक राख्ने व्यवस्थापन

(ख) स्वास्थ्य

१) ल्याबको व्यवस्था
२) कर्मचारीको व्यवस्था
३) औषधीको व्यवस्था
४) एम्बुलेन्सको व्यवस्था
५) कर्मचारीलाई तालिमको व्यवस्था
६) व्यवस्थापन याङसिजुङ र सिडरिङ्गमा
७) स्वयम सेबिकाको सेवा सुविधामा बृद्धि गर्नु पर्ने ।

(ग) खानेपानी

१) खानेपानी गुफा, सुके र जोरपोखरी
२) वडा नं १ को सम्पूर्ण टोलकरे पर्ने पानीको उचित व्यवस्थापन ।

(घ) सरसफाई

१) टोलटोलमा फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम ।
२) विद्यालय स्तर वा स्वास्थ्य चौकीमा सरसफाई सचेतना तालिम ।
३) प्लाष्टिक जन्य समानको उचित व्यवस्थापन ।
४) गोठ र खोरहरुको उचित व्यवस्थापनको तालिम ।

(ङ) सस्कृति

१) भाषाको संरक्षण जस्तै लिम्बू, गुरुङ, नेवार, तामाङ्ग, राई, शेर्पा
२) भेषभुषा संरक्षण
३) संस्कृतिको संरक्षण

४) बाजा नौमती बाजा, पन्चे बाजा वडामा १ टीम ।

(च) लैङ्गीक सामानता तथा समावेशिक करण

१) महिला समान तालिमको व्यवस्था ।
२) बाल बालिकाको लागि बालक्लव गठन ।
३) युवाहरु प्रति खेल सामाग्री उपलब्ध र प्रशिक्षण व्यवस्था
४) युवाहरुलाई व्यावसाय संचालन विउ पुजि वितरण कार्यक्रम
५) युवाहरुलाई उध्यम शिल कार्यक्रम
६) अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सर्वसुलभ रुपमा सहायक सामाग्रीको व्यवस्था
७) जेष्ठ नागरीक देश दर्शन कार्यक्रम
८) आमा समुहलाई क्षमता विकास तालिम ।
९)आमा समुहको अवलोकन भ्रमण
१०) दलित पेशा संरक्षण कार्यक्रम
११) जेष्ठ नागरीक सम्मान कार्यक्रम
१२) वडा विभाजन कार्यक्रम अन्तर्गत हाल कायम चै. न. पा. अन्तर्गत रहेको ९ वडा मध्ये साविक १,२,३,४,५ र साविक ६,७,८,९ लाई अलग अलग वडा विभाजन कार्यक्रम

वडा नं २

पूर्वाधार विकास

क) सडक

- ताङ्लेवा बग्रेदेखि पाङ्ग्रेपाटी, सिंहमानको घर छेउ हुँदै भवती मा.वि. आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र जाने बाटो स्तर उन्नति (अ. २.५ की.मी.) ।
- चित्लाङ धन्सारदेखि भगवती मा.वि. हुँदै प्याववादिन जाने बाटे स्तर उन्नति (३.४ की.मी.) ।
- बग्रेदखि स्यारछ्यालिङ गुम्बादेखि ताङ्ललेवा स्कुल जाने बाटो स्तर उन्नति (१.५ की.मी.) ।
- पोखरी जोरधारा हुँदै पर्यटक क्षेत्र थामपाखरी जाने बाटो स्तर उन्नति (अ. १५ की.मी.) ।
- जोरधारा, भ्यङ्टार तुपुवा हुँदै पोवलवाङ जाने बाटो स्तर उन्नति (अ. १५ की.मी.) ।
- झाँक्री चीनुदेखि मालबाँसे हुँदै मादी नगरपालिका बाधा हुने ट्रयाक ओपन बाटो (अ. १० की.मी.) ।

सिंचाई तर्फ

१. ताङ्लेवा खोला महान गरी चित्लाङ बीच गाउँ र बेसी सिंचाई गर्ने कुलो मर्मत ।
२. झुत्रा तुपुवा सिंचाई आयोजना ।
३. ताङ्ललेवा मुहान गरी भवतेढुङ्गा आसपास सिंचाई कुलो मर्मत ।
४. झोलुङ्गे पुल : ताङ्लेवा खोलामा दुई ओटा झोलुङ पुल एउटा चैनपुर नुनढाकी सडक खण्डमा र अर्को बग्रे, पाङ्ग्रेपाटी, सिंहमानको घर छेउ हुँदै भगवती मा.वि. आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र चित्लाङ जाने बाटो आसपासमा ।
५. उपयुक्त ठाउँम बस बिसौनीको व्यवस्था हुनु पर्ने ।
६. मयमबाट खोल्मे हुँदै तालखर्क जपेग्रामीण बाटो ट्रयाक ओपन ।
७. सिवनिबाट रमिते हुँदै तुपुवा स्कुल जाने बाटो ट्रयाक ओपन ।
८. ताङ्लेवामा खेल मैदान निर्माण ।
९. तिखीढङ्गाबाट पन्धा जाने पिलुवा खोलामा झोलुङ्गे पुल निर्माण ।
    - मयम तिखेढुङ्गा जोड्ने सडक ट्रयाक वोपन ३.५ की.मी. ।
    - वगेर ओकरीथुइ सडक स्तर उन्नति १ की.मी. ।
    - पिङ्डाँडा घलेगाउँ ट्याकलोपन १.५ की.मी. ।
    - तिखी ढङ्गा गाउँदखि गडपुछार सडक स्तर उन्नति ३ की.मी. ।
    - तिखि ढुङ्गा गाउँदखि लखुवासम्म स्तर उन्नति ५ की.मी. ।
    - त्रिमफोकदेखि तिखी ढुङ्गा सडक ट्याक ओपन २ की.मी. ।

वडा नं. २

१. २ नं. वडा कार्यालयको भवन नभएको भवन आवश्यक छ ।
२. वडामा कर्मचारीको अभाव ।
३. वडा संचालन खर्च नभएको ।
४. कर्मचारीको क्षमता विकासका तालिमहरुको अभाव भएको ।
५. वडाबाट प्रभाव हुने सेवा सुविधाका सूचना प्रविधि मैत्री बनाउने ।
६. चित्लाङ बिचडाँडामा सामुदायिक भवन निर्माण हुनुपर्ने ।

आर्थिक विकास

क) मल, विऊ समयमै उपलब्ध हुनु पनृे ।
ख) जडिबुटीको संसदमा प्रवर्धन गर्ने ।
ग) अलैंची खेतीको लागि उपयुक्त ठाउँ भूगोलको पहिचान गरी सीप, तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

घ) उन्नत कृषि र आधुनिक कृषिको लागि अध्ययन हुनुपर्ने ।
ङ) कृषि उपजको वजरीकरणको पहल ।
च) साना घरेलु उद्योग, लघु उद्योग व्यवस्था तथा प्रवर्धन गर्ने ।
छ) घाम पोखरी, युगल झरना र तपुवाखोल ाझरना आदि जस्ता पर्यटन क्षेत्रमा पर्यटन पूर्वाधार विकास गर्ने ।
ज) सहकारी बैंकको शाखाको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
झ) माछा, मौरी र बाखा पालनलाई/पशुपालनलाई व्यवसायीकरण गर्ने ।

सामाजिक विकास तर्फ

१. श्री भगवती मा.वि. चैनपुर २ चित्लाङको पूर्वाधार विकासको लागि जोड दिने ।
२. श्री सिंहेश्वरी आ.वि. जलेश्वरी आ.वि. र संखुवा आ.वि. तुपुवाको पूर्वाधार विकासमा जोड दिने ।
३. विद्यालयहरुमा प्न को व्यवस्था हुनु पर्ने ।
४. आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र चित्लाङलाई वर्थ सेन्टरमा स्तर उन्नति गरी आवश्यक स्वास्थ्य कर्मचारीको व्यवस्था हुनु पर्ने ।
५. स्वच्छ, सफा खानेपानीका लागि मुहान संरक्षण गरी एक घर एक धारा सबै वडा बासीहरुमा पुऱ्याउनु पर्ने ।
६. सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम संचालन हुनु पर्ने ।
७. विभिन्न जातजातिका धर्म संस्कृतिसँग सम्बन्धित गुम्बा, चैत्य, मठ ।
   १) गुम्बा : स्यार छ्योलिङ गुम्बा ताङ्लेवा ।
   २) भगवती देवीथान, महादेवथान चित्लाङ ।
   ३) गुम्बा साङ्छ्योखोर्लिङ गुम्बा मयम ।
   ४) चित्लाङ भट्टराई प्रतिष्ठानको प्रवर्धन ।
   ५) चैनपुर नुनढाकी सडक छेउ मयममा रहेका सिंहदेवी थानको संरक्षण गर्ने ।
   ६) जलेश्री देवीथान संरक्षण ।
   ७) डुङडुङे देवीथान संरक्षण ।
८. वडामा प्रहरी चौकी स्थापना गर्ने ।

वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन

१. सल्लेरी सापुदाइ वनमा वृक्षा रोपण तथा वोट विरुवा गोडमेल ।

जलधार संरक्षण

१. लावरधारा महान संरक्षण ।
२. पाटिधारा महान संरक्षण ।

पूर्वाधार विकास : सिंचाई

१. चाम्चा खोल्सादेखि बतासे वेसीसम्म कुलो मर्मत ।
१. आधारभूत विद्यालय पिङ्डाँडा ५ कोठे भवन निरक्षण ।
२. खोपकेन्द्रहरुको व्यवस्थापन ।
   क)पाटीधारा मुहान संरक्षण ।
३. लाचौनपुर नुनढाका सडकले क्षति पुऱ्याउने लावरधारा खानेपानी मुहान संरक्षण ।
४. मयम खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना अन्तर्गत पाखुरेखर्क मुहान गरी खाई रहेको खानेपानी इन्टेक र रिजव ट्याङ्की निर्माण गरी १ घर १ धारा व्यवस्था गर्ने - घरधुरी १०३ ।
५. चौनपुर नुनढाकी सडकको बिचमा रहेको सिंहदेवीघाट व्यवस्थापन (पिङ्डाँडा मयममा रहेको) ।
   - घटे कुलो निर्माण तथा ट्याङ्की निर्माण २ की.मी. ।
   - हिलेखोलादेखि टिम्पुरेसम्म कुलो निर्माण २ की.मी. ।

- चाम्चाखोलादेखि निखी ढुङ्ग जाने क‍ो निर्माण
- चाम्चाखोलादेखि चाम्दाबेसी जाने कुलो मर्मत ।

पूर्वाधार विकास

- मध्यम पिङ्डाँडामा बस स्टेसन निर्माण ।
- मयम पिङ्डाँडा म खेलग्राउन निर्माण ।
- पिङ्डाँडा बजारमा सडक बत्तीको व्यवस्थापन ।
- पोखरी बजारबाट मथम पिङ्डाँडा बजार म्य केबुल लाईन विस्तार ।

वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

१. चित्लाङ पहिरो संरक्षण
२. ताङ्लेवा पहि‍ो संरक्षण
३. मयम च्यारपुष्टी पहिलो संरक्षण
४. थामपोखरी संरक्षण
५. ताक्पा तुपुवा, भूतारा सामुदायिक वनमा वृक्षा रोपण गर्नुपर्ने ।
६. मुहान सुकेको कारण खुडीखेत मुहान, सिस्नेढाँड मुहान संरक्षण ।

सा‍विक ७ मा

ताङ्लेवा खानेपानी १ घर १ धारा साविक मुहान कायम राखी

सिंचाई : प्रसाङ्गे खोला मोहन गरी मालबासे बगर ।

टोलसम्म जाने कुलो मर्मत/ताङ्गलेवा ताङ्गलेवा खाला मोहन गरी माल्वासेसम्म कुलो मर्मत सुवाङ्गे भिर हुँदै भक्ते ढुङ्गा कुलो मर्मत ताङ्गललेवा ३ हजारे कुलो मर्मत ताङ्गलेवा ।

ताङ्गलेवा खोला मोहन गरी पाण्डेगाउँ कुलो मर्मत माथिल्लो तामाङ्ग गाउँ सामुदायिक भवन निर्माण ताङ्गलेवा पाङ्गेपाटी टोल सामुदायिक भवन निर्माण ताङ्गलेवा राई टोल सामुदायिक भवन निर्माण ताङ्गलेवा ।

सिंचाई

१. खराने खोला हुँदै मयम शेर्पा गाउँ सिंचाई योजना भवन ।
२. कृषि सहकारी भवन माग आलु भण्डारण भवन माग ।

वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन

- बुक्षा रोपण कार्यक्रम लागु गरी ओखर चाप, लालीगुराँस तथा लोक्ता र अल्लो साथै ड्यांग्रे सल्लो राप्ने नगदे वाली अलैची तथा चिराइतो खेती कार्यक्रम लागु गर्ने ।

भूसंरक्षण

- सडक निर्माण भएका छेउमा वृक्षा रोपण र पैरो र खोलाका छेउ छाउ खाली जग्गामा वृक्षा रोपण गर्ने ।
- संस्थागत विकास तथा सुशासन कृषि सहकारी संघ संस्थाहरुमा आवद्धलाई तालिम सीप र क्षमता वृद्धि कार्यक्रम ल्याउने ।

कृषि

१. मौरी पालन, पशुपान, माछा पालनको विकास :
   क) आलु, कोपी, मुला, केराउ, कि.वी., मकै उत्नत विउ, मल र उत्पादित वस्तुको भण्डारण केन्द्र भवन र बजारीकरण ।
   ख) उद्योग : - आलु चिप्स उद्योग
      - किवीको जुस उद्योग
   ग) पर्यटन : थामपोखरी पर्यटन तथा लालीगुराँस संरक्षण क्षेत्र विकास ।
      सिरानटार : पिकनीक स्पोट तथा बलौटे डाँडा पाथीभरा देवी संरक्षण तथा विकास ।
   घ) सहकारी : कृषि सहकारी संस्था स्थापना तथा भवन निर्माण ।

शिक्षा

- बाल शिक्षा कार्यक्रम शुरु तथा आ.वि. स्थापना गर्ने ।

स्वास्थ्य

- प्राथमिक उपचार केन्द्र माग तथा स्थापना ।

खानेपानी

- सफा शुद्ध मुहान काउले पान्थौरे वृहत खानेपानी एक घर एक धारा कार्यक्रम शुरु गर्ने ।

सरसफाई

- पुराना कुवा, धाराहरुको संरक्षण तथा मुहान सरसफाई कार्यक्रम ।

संस्कृति

- धार्मिक गुम्बा सांछ्योखोलिङ गुम्बा तथा थामपोखरी संरक्षण तथा लालीगुराँस वृक्षा रोपण ।

सडक

क) जोरधारादेखि थामपोखरी जलजले पोखरी हुँदै सभा पोखरी जाने बाटो निर्माण तथा स्तर उन्नति ।

ख) जोरधारबाट तुपुवा गुफा जाने सडक स्तर उन्नति तथा ट्र्याक ओपन ।

ग) ताडलेवा स्कुल हुँदै प्रेम चोक डाँडागाउँ सडक स्तर उन्नति ।

घ) मयम सामुदायिक भवन हुँदै ठूलडाँडा च्योन हुँदै खोल्मे दुंदुंदेवी जोड्ने बाटो ट्र्याक ओपन ।

वडा नं ३

आवधिक विकास योजना

सामाजिक विकास

(क) शिक्षा क्षेत्र

१) कक्षा ८ आधारभूत तहसम्म दिव्य व्यवस्थापन

२) कक्षा नर्सरी, इसिडि, कक्षा १–५ सम्म आधारभूत तहमा अङग्रेजी माध्यमद्धारा शिक्षा सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने ।

३) प्रविधि मैत्री कक्षाकोठा तयार गरिने छ ।

४) आधारभूत तह तथा माध्यमिक तहका शिक्षक तथा प्रशिक्षकशरुलाई प्रविधि बनाउन पूर्णरुपमा तालिमद्धारा प्रशिक्षित बनाइनेछ ।

५) स्थानीय तहमा स्थानीय पाठ्यक्रमलाई तयार गरी प्रभावकारीढँगबाट कार्यन्वयन गरिनेछ ।

६) सबै तहको सबै कक्षामा विद्यार्थीहरुको शैक्षिक उपलब्धी औषध प्रत्येक विषयमा ७५ ल्याइने छ ।

७) विशेष अ.गणित, अ. विज्ञान, अ.अङग्रेजी तथा गणितमा सबै विद्यार्थीहरुले (डि) ग्रेड (१.६) जिपिए प्राप्त गर्ने गरी अध्ययन अध्यापन गराइने छ ।

८) सम्वधित कार्यालयबाट /निकायबाट शिक्षा क्षेत्रमा अनुगमन, मूल्याङकन, सल्लाह तथा परामर्श बढोत्तरी ल्याइने छ ।

९) तहगतरुपमा अतिरिक्त तथा सहन्ध्याकलाप अन्तरगत प्रतिभाको खोजी कार्यक्रमलाई प्रभावकारीरुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

११) शिक्षा क्षेत्रमा शैक्षिक सुशासन कायम गर्न उत्कृष्ट शिक्षकलाई सवलीकरण प्रदान गरिने छ ।

१२) शरदा मा.वि. पोखरीमा सञ्चालन रहेको वाली विज्ञान तर्फको प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षालाई उत्पादनमुखी बनाई त्यहाँ उत्पादित जनशक्तिलाई कृषि उदरिकरण तथा व्यवसायिक खेतीका लागि जनशक्तिलाई टोलटोलमा OJT का लागि प्रयोग गरिनेछ ।

१३) शिक्षकलाई जिवनसँग जोडेर सीपमूलक, जिवनमुखी, उत्पाडनमुखी, श्रमशील, सदियुक्त नागरीक तयार गर्न आधारभूत तहदेखी नै कम्पयूटर शिक्षालाई विशेष रुपमा अगाडि बढाइने छ ।

१४) शिक्षालाई समावेशीकरण गरी लैङिगक न्यूनीकरण गर्न विशेष सडक नाटक, कविता, कथा, प्रवचन मार्फत सशक्तिहरुलाई अगाडि बढाइने छ ।

१५) प्रत्येक विद्यालयमा कम्पयूटर ल्याब तया। गरिने छ ।

१६) विज्ञान प्रयोगशाला, पुस्तकालय, लाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

१७) प्रत्येक विद्यालयमा वालमैत्री उद्यान र वालमैत्री खेलमैदान, वालमैत्री वेन्च तयार गरिनेछ ।

१८) यस वडा भित्र विशेष प्रकारको चिल्ड्रेन पार्क तयार गरिने छ ।

१९) सम्पूर्ण वालवालिकाहरुलाई विद्यालयमा १००% भर्ना गारिनेछ र आधारभूत तह सम्मको शिक्षालाई अनिवार्य पूरा गर्न विशेष रणनिति अवलम्बन गरिनेछ ।

२०) प्रत्येक विद्यालयलाई वाइफाई २४ घण्टा चल्ने प्रविधि तथा सूचनामैत्री बनाइने छ ।

२१) प्राविधिक शिक्षालाई विशेष गरि प्राथमिकता साथ अगाडि बढाइने छ ।

२२) प्रत्येक विद्यालयमा २४ घण्टा शुद्ध पिउने पानी र वैकल्पिक उर्जाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२३) वडा नं ३ को शारदा मा.वि. मा प्राविधिक पठनपाठन हुने हुँदा प्रशिक्षक तथा होस्टेलको निर्माण गरिने छ ।

२४) अगामी ५ वर्ष भित्रमा वडा नं ३ मा स्नातक तह सम्मको अध्ययनका क्याम्पसको पूर्वाधार तयार गरी पठनपाठन सुरु गरिने छ ।
२५) शिक्षकको पेशागत विकासका लागि पुर्न ताजगी तथा तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
२६) प्रत्येक कक्षामा प्रत्येक विद्यालयमा अभिभावक अन्तरक्रिया गरी शिक्षालाई गुणत्मक बनाउन विशेष पहल गरिनेछ ।
२७) प्रत्येक विद्यालयमा एउटा पक्की भवन छात्रामैत्री पक्की शैचालय निर्माण गरिने छ ।
२८) शैक्षिक सामाग्रीयुक्त र कक्षाकोठा तयार गरिनेछ ।
२९) शैक्षिक सामाग्री सहितको शिक्षाकार्य गाराइनेछ ।
३०) विद्यालय संङग्रालयको लगि संङग्रालय कोठा तयार गरिनेछ ।
३१) वालवृल, रेडक्रस हामी स्वयेम समूहलाई बनाइने छ ।
३२) पहिचान युक्त छात्रवृतिको व्यवस्था गरिने छ ।
३३) विद्यालय वडापत्र प्रत्येक विद्यालयमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३४) विपत न्यूनिकरण र व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३५) प्रत्येक विद्यालयमा क्यानटिन खोली व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३६) गुनासो पेटिका र सूचना अधिकारीको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३७) आवाश्यकता अनुसार मानविय संस्थाको समेत व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३८) प्रत्येक विद्यालयमा बुकको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ख) स्वास्थ्य क्षेत्र

१) समुदायमा नसर्ने रोगको पहिचान र समयमा उपचार
२) पूर्ण खोप शुनिश्चिता र दिगोपना (प्रत्येक वर्ष)
३) विश्वव्यापी माहामारीको भ्याकसिनेसन
४) घरमा हुने प्रसुती संख्या शुन्य बनाउने/आमा र बच्चाको मृत्युदर घटाउने
५) राष्ट्रिय समुदायिक महिला स्वयं सेविका ज्यूहरुको कार्यक्रम अनुसार पाउने सेवा सुविधा कम भाको
६) अन्य संस्थाका नियमित कार्यहरु निरन्तर

परिवार नियोजन

प्रसुती सेवा

प्राथमिक उपचार

नियमित खोप

प्रयोगशाला सेवा आदि

(ग) आयुर्वेद तर्फ

१) आयुर्वेद औषधालयका लागि जग्गाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२) भोगाहल सहितको आफ्नै आयुर्वेद औषधालयको भवन निर्माण गरिने छ ।
३) प्रयोगशाला को ब्यवस्थाका लागि पहल गरिने छ ।
४) पञ्चकर्म/पूर्वकर्म सेवाको विस्तार गरिने छ ।
५) चैनपुर भरि रहेका बजार क्षेत्र जस्तै पोखरी, चैनपुर खराङ जस्ता ठाउँमा स्वस्थ्य तथा नागरिक आरोग्यका लागि योगहरु निर्माणमा पहल गरिने छ ।
६) व्यवसायिक जडिबुटी खेतीका लागि जडिबुटी पकेट क्षेत्र कायम गरी जडिबुटी उत्पादन गरिने छ।
७) विद्यालयमा योग शिक्षक तयार गरी विद्यार्थीहरुलाई कक्षागत योग शिक्षामा मद्धत पु–याइनेछ ।

८) नागरिक आरोग्य समिति गठन गरि चैनपुर नगरमा हरेक वडामा स्वास्थ्य जिबन शैली कार्यक्रमहरु गरिने छ।

९) जेष्ठनागरिकहरुलाई आयुर्वेद औषधी खरिद गरी उनीहरुको स्वास्थ्य बलियो बनाइने छ।

१०) नगरको विभिन्न क्षेत्रमा आयुर्वेद औषधीको ब्यवस्था मिलाउने छ।

११) शिविर दिवस जस्ता तालिम गोस्ठी जनचेतनामुलक कार्यक्रम गरिने छ।

१२) भान्साकोठा पहिलो अस्पतालको अभियान चलाउने।

(घ) लैङगिक सामनता क्षेत्र/खानेपानी

१) चैनपुर वडा नं ३ को दलित बस्तीका घरमा खानेपानीको ब्यवस्था मिलाउने छ।

२) महिला अधिकारका लागि हुदै शाखा कार्यालयको स्थापना गरिने छ।

३) महिलाहरुको सीप क्षमता अविवृद्धि सम्बन्धी तालिम

४) लोक संस्कृतिलाई उजागर गरिने छ।

५) जेष्ठनागरिक सम्मान कार्यक्रम

६) आमा समुहहरुलाई देश दर्शन/अवलोकन कार्यक्रम गरिने छ।

७) अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुलाई सर्वसुलभ रुपमा सहायक सामाग्री उपलब्ध गराइने छ।

८) महिला पुरुष समविकास तालिमको कार्यक्रम गरिने छ।

९) यूवाहरुलाई उद्यमशिलता विकास तालिम

१०) खत्रीटोल घर भित्र रहेका खानेपानीलाई संरक्षण गरिने छ।

११) खत्री गाउँमा रहेका खेत बालिका लागि सिचाईको आवश्यकता रहेकोले उपलब्ध गराइने छ।

१२) एक घर एक धाराको कार्यक्रम ल्याइने छ।

(ङ) सरसफाई

१) सरसफाई सचेतना कार्यक्रम (विद्यालय र सामुदायस्तर)

२) फोहोरमैला ब्यवस्थापन कार्यक्रमका लागि जनचेतनामूलक सचेतना कार्यक्रम गारिने छ।

३) टोल टोलमा सरसफाई अभियानको रुपमा चलाइने छ।

(छ) संस्कृति

१) सामाजिक विविधताको ब्यवस्थापन र सामाजिक एकताको लागि विभिन्न प्रकार संस्कृति झाँकीहरुलाई प्रोत्साहन गारिने छ।

२) विभिन्न प्रकारका लोपउन्मुख बाजाहरुलाई खोज गरी जगेर्ना गारिने छ।

३) यस वडामा रहेका लोकभजन, संस्कृति, पहिचान बोकेका संस्कृतिलाई पहिचान गरी जगेर्ना गर्न विशेष पहल गारिने छ।

४) संस्कृतिक होमस्टेको लागि विशेष पहल गारिने छ।

५) यस वडाका भाषा भाषीलाई जगेर्ना गर्न विशेष योजना ल्याइने छ।

६) एकले अर्काको संस्कृतिलाई सम्मान गर्न विशेष गोष्ठी तथा तालिमको आयोजना गारिने छ।

आर्थिक विकास

(क) कृषि

१) कृषि पकेट क्षेत्रलाई विकास र विस्तार गर्ने

२) तरकारी (टनेल) तिनखोप्रे, रातमाटे र काफलबोटे

३) कृषि र पशुपालन को लागि प्राविधिक सेवा विस्तार

४) मौरीपालनलाई व्यवसायिककरण गर्न कातिके भाङटार लाई जोड दिने

५) रातमाटे, डुम्रे तिनखोप्रे मा बाखापालन
६) तिनखोप्रे कृषि सहकारी लाई क्षमता वृद्धिगर्न तालिमको आयोजना र अनुदानको व्यवस्था
७) पशुपालनलाई विकास गर्न गोठ खोर विस्तार गर्नुपर्ने
८) कृषि, मल, बिउ, माटोपरिक्षण
९) आँप, सुन्तला, कागती जस्ता फलफुल खेतीको विकास
१०) लोकल कुखुरा बङगुर पालनलाई प्रोत्साहित गर्न अनुदान
११) कृषिउपजको बजारीकरणमा जोड
१२) प्लाष्टिक पोखरी, थोपा सिचाइ, गड्यौला खेती
१३) व्यवसायिक तरकारी खेतीको तालिम
१४) कृषिउपजको बजारीकरण तालिम

(ख) उद्योग तथा वाणिज्य

१) अगरबत्ती उद्योगलाई विस्तार
२) फर्निचर उद्योगलाई प्रोत्साहित गर्ने
३) शिक्षाको बजारीकरणमा सहयोग पुर्‍याउने

(ग) पर्यटन

१) सिद्धकाली मन्दिर धार्मिक स्थललाई नैनीताल धार्मिक स्थल सँग सम्बन्ध स्थापना गरी धार्मिक पर्यटकको संख्यामा वृद्धि गर्ने
२) शुक्रबारे डाँडामा एयरपोर्ट निर्माण गरी पर्यटन विकास गर्न सहयोग पुर्‍याउने
३) पोखरी पार्कलाई स्तर उन्नति गराउने
४) धाननाच, चण्डीनाच, कम्फुनाच, स्यापुनाच भजन किर्तन लाई प्रोत्साहित गर्न ड्रेस व्यवस्थापन गर्दै संस्कृति समपदाका संरक्षण गरी संस्कृतिक पर्यटन विकास

(घ) सहकारी

१) टोलटोलमा कृषि समूह निर्माण गरी सहकारी निर्माण मा आधार तयार गर्ने
२) टोलटोलमा सहकारी पसलको व्यवस्था
३) तिनखोप्रे कृषि सहकारी, प्रकाशे सहकारीलाई अनुशिक्षण गरी अनुदान, तालिमको व्यवस्था गर्दै नियमन गर्ने
४) यस वडामा आवश्यक पर्ने मल बीउ विजन जस्ता सामान दुवानीमा यसक्षेत्रमा भएको सहकारीलाई जिम्मा दिई नियमित गराउने

(ङ) वितिय क्षेत्र

१) टोलटोलमा वनेका वचत तथा ऋण समूहलाई क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिमको व्यवस्था
२) लघुवित्तलाई नियमन गराउने

वतावरण तथा विपत व्यवस्थापन

१) पालेसालबारी वनमा पहिरो नियन्त्रण (सडकका नाली व्यवस्थापन)
२) डडेलो नियन्त्रण (अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने)
३) सार्वजनिक वन क्षेत्रमा रहेका खाली क्षेत्रमा वृक्षारोपण कार्यक्रम
४) वडा स्तरीय खाहय बैङक स्थापना
५) निर्माणजिन ल्याण्डफिल्ड साईडको सम्पन्नता र उचित प्रयोग
६) विपत व्यवस्थापन तालिम
७) पुर्ण सरसफाई सम्बन्धी अभिमुखीकरण गोस्ठी (प्रत्येक वर्ष)

८) जलआलु अनुकुलन सम्बन्धीका सचेतना कार्यक्रम (प्रत्येक वर्ष)
९) फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि डस्टबिन वितरण कार्यक्रम
१०) रसयानिक मल तथा किटनासक विषादी प्रयोगको न्यूनिकरण तथा उचित प्रयोगको लागि तालिम तथा सचेतना कार्यक्रम (प्रत्येक वर्ष)
११) टोल विकास संस्थाको अगुवाइमा नियमित टोल सरसफाई अभियान (प्रत्येक वर्ष)

सिचाई

१) भुत्रे तुपुवा २,३,७ नं वडा सिचाई योजना
२) चाम्चाखोला सालघारीबेशी सिचाई– नयाँ (२ कि.मि. लम्बाई) – पहिलो वर्ष
३) ढुङ्गेखोल्सी पाल्लेबेशी p.c.c गर्ने (५०० मि. लम्बाई) – दोस्रो वर्ष
४) हिरे खोला हुँदै डुम्म्रे बेशी कुलो ममर्त (१.५ कि.मि. लम्बाई) – पहिलो वर्ष
५) पाराडे खोला अम्बोटे जाने कुलो p.c.c – (५०० मि. लम्बाई) – पहिलो वर्ष
६) तिनखोप्रे सिचाई पोखरी निर्माण – पहिलो वर्ष
७) चन्दने सामुदायिक वन पोखरी – दोस्रो वर्ष
८) थोप्रिङ खोल्सी सिचाई योजना (५०० मि. लम्बाई p.c.c) – पहिलो वर्ष

वैकल्पिक उर्जा

१) गोबर ग्याँस प्लान्ट – पहिलो वर्ष
२) विद्युत विस्तार व्यवस्थित गर्ने – पुराना काठका पोल हटाई फलामे पोल लगाउने – पहिलो वर्ष

संचार

१) सूचना क्षेत्रमा इन्टरनेट प्रविधिको जडान – पहिलो वर्ष

वडा नं ४

आर्थिक विकास

(क) कृषि तथा उद्योग अन्तर्गत

१) कृषि प्राविधिकको समस्या / प्राविधिको समस्या
२) विउ, विजन र मलखातको अभाव
३) भूगेल अनुसार वाली लगाउन माटो परिक्षणको व्यवस्था नभएको
४) कृषि भण्डारणको समस्या
५) सिचाईको समस्या
६) कुलो तथा पाइप खरिद
७) अम्बोटेखोला देखी मलबासेसम्म कुलो निर्माण
८) मच्छेवुङमा जुत्रेखोला मुहानगरी मैदाने मच्छेवुङ सिचाई योजना
९) ठुलो सिढनी सिचाई योजना

सहकारी तथा वित्तिय क्षेत्र

१) वडा नं ४ तथा वडा ५ र वडा ३ लाई समेट्ने गरी एउटा सहकारी भवन निर्माण योजना
२) वडा नं ४ वित्तिय साक्षरता कार्यक्रम लागु गर्नु पर्ने
३) एकिकृत सहकारी तथा वित्तिय परियोजना लागु गर्नु पर्ने

पर्यटन

१) मनहोर झरनाको, पर्यटकीय स्थल निर्माण योजना
२) थामपोखरी पर्यटक स्थलको विकासका लागि पोखरी हुँदै डाँडाखर्क, रातमाटे सडक योजना
३) थामपोखरीमा पर्यटन बस्ने, होटल निर्माण योजना
४) डाडाखर्कमा तल्लो भुल्केको पानी ल्याइ ट्राउट माछा पाल्ने र पर्यटक लाई तान्ने

सामाजिक विकास

(क) शिक्षा

१) शैक्षिक मापदण्ड अनुसारको अपाङ्गमैत्री आकर्षक पक्की भवन संरचना निर्माण (बतासे व्याङ्कोट र तल्लो कोक्सा)
२) विषयगत तथा आधुनिक प्रविधि मैत्री तथा तालिम प्राप्त शिक्षक दरबन्दीको आवश्यकता (मैदाने, कोक्सा)

(ख) स्वास्थ्य

१) मापदण्ड अनुसारको भवन र शहरी स्वास्थ्य केन्द्र आवाश्यकता
स्वास्थ्य चौकी स्तर बृद्धि
कम्पुटर, प्रिन्टर, डेस्टप आवाश्यकता (शहरी स्वास्थ्य केन्द्र व्याङ्कोट)
आवाश्यकता अनुसार फर्निचर उपलब्ध (स्वास्थ्य चौकी मैदाने र शहरी स्वास्थ्य केन्द्र व्याङ्कोट)

(ग) खानेपानी

१) कोक्सा ढकाल गाउँ हुँदै खरवारी सम्म बृहत खानेपानी योजना
२) बतासे खानेपानी योजना

(घ) फोहर व्यवस्थापन तथा सरसफाई

– फोहर व्यवस्थापन योजना (डम्पिङको व्यवस्था)

(ङ) संस्कृति

– जनजाति संग्रालय स्थापना योजना

(च) वित्तिय क्षेत्र

१) आय आर्जनमूलक, कृषि तथा वेमौसमी तरकारी खेतीबाट आय आर्जनमूलक कार्यक्रम

२) वित्तीय प्रविधि मैत्री आयोजना लागु गर्नु पर्ने

(छ) उद्योग

– हाते कागज उद्योग निर्माण गर्ने चैनपुर ४ मैदानेमा

पूर्वाधार विकास

सडक– पक्कीसडक पोखरी व्याङ्कोट दुबै बाटो

१) पोखरी श्यामचोक मैदाने व्याङ्कोट तल्लो

२) पोखरी मैदाने माथिल्लो व्याङ्कोट

स्तरउन्नति– पोखरीदोभाने – ८ कि.मि.

वतासेमुन्छेवुङ

अनकमान चोक भुल्के धराने हुदै क्षामपोखरी

मैदाने फागुने

ओरिङ्गगा तल्लो व्याङ्कोट

वतासे वीचवाट आरुबोटे माथिल्लो बाटो सम्म

विजुवा डाँडा खरवारी दोभाने

वतासे वीच त्रिवेणी सम्म

पोखरी वास्ताला सम्म

व्याङ्कोट मनोहर झरना सिद्धपोखरी ट्याक ओपन

पुल

पक्की पुल खेकवा खोला तल/माथि

पक्की पुल झुत्रे खोला तल/माथि

हेवाखोलामा पाँचखपन न.पा. जोड्ने

सेवाखोला पक्की पुल

सिचाई

माथिल्लो वतासे हुँदै वेतैनी भुल्के डाडाखर्क

वतासे सिरानहुँ आम्ववुेङ सम्म सिचाई

व्याङ्कोट ठूलो सिटेनी सिचाई

खेवाखोला मुहान खरवारी सिचाई

अम्बोटे खोल्सा देखी मलवासे खोल्सा सम्म ममर्त

भवन

वतासे विद्यालय भवन निर्माण

सामुदायिक भवन मकालु चौतारा आसपास

सामुदायिक भवन व्याङ्कोट

तल्लो खोल्सा विद्यालय पक्की भवन

व्याङ्कोट विद्यालय भवन निर्माण

वतासे चर्च पक्की निर्माण
सामुदायिक भवन ममर्त मैदाने

शहरीविकास

पोखरी देखी मकालु चौतारा
वतासे वीचटोल
वतासे तल्लोटोल
वतासे माथिल्लो टोल
पोखरी अनमान चोक
मैदाने शयामचोक साङलाङवा टोल
मैदाने मङगल चोक
ओरिङ्गा
व्याङ्कोट तल्लो टोल

जलाधार संरक्षण

वतासे विचटोलमा आरुबोटे पुछार
व्याङ्कोट माझ्काघार संरक्षण
मैदाने झुत्रेखोला आसपास
कोल्सा ढकाल गाउँ मुहान संरक्षण

वातावरण संरक्षण

पोखरी व्याङ्कोट सडक आसपास वृक्षारोपण
प्रत्येक टोलमा फोहोर व्यवस्थापन

विपद् व्यवस्थापन

भूकम्पबाट बच्न एकतले घरको अभियान
पक्की भवन निर्माणमा जोड
व्यवस्थित विद्युत लाइन वितरण

जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

हिवमखोला आसपास जल प्रकोप नियन्त्रण
खेकुवाखोला आसपास जल प्रकोप नियन्त्रण

चैनपुर ४ मा रहेका सामुदायिक वनहरु

– जडीबुट्े सामुदायिक वन व्याङ्कोट
देवीवर सामुदायिक वन ओरिङगा
आइतबारे आम्बुङ सामुदायिक वन मैदाने
फागुने देउराली सामुदायिक वन मैदाने
रातमाटे सामुदायिक वन कोक्सा

वडा नं ५

कृषि

१. वडा नं. ५ को चैनपुर बाह्रविसे सडक खण्डको आसपासको क्षेत्रलाई सुन्तला खेती पकेट क्षेत्रको रुपमा प्रवर्धन गर्दै आईएकोमा आगामी दिनमा यस क्षेत्रलाई सुन्तला खेती जोनको रुपमा प्रवर्द्धन गर्न क्षमता विकास, आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने ।
२. सुन्तला उत्पादन क्षेत्र बाहेकका माथिल्लो क्षेत्रमा तरकारी उत्पादन पकेट क्षेत्रको रुपमा प्रवर्द्धन गर्न क्षमता विकास आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने ।
३. उन्नत जातको गोरु र राँगाको व्यवस्था गर्ने ।
४. व्यवसायिक पशुपालन अन्तर्गत नश्लसु धार घाँस खेतीको लागि क्षमता विकास प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग गर्ने
५. रासायनिक विषादी र मलको प्रयोग कम गर्न प्रांगारिक विषादी र मल निर्माण गर्न क्षमता विकास तथा सहयोग गर्ने ।
६. कृषि उपज भण्डारण ९ऋयमि क्तयचभ० को व्यवस्था गर्ने ।
७. कृषि उपज बजारीकरणमा पहल गर्ने ।
८. नगदे वालीको रुपमा रहेको अलैची ।
९. कृषि पर्यटन
१०. कृषि उत्पादनलाई बजारको व्यवस्था गर्ने ।
११. कृषकलाई सहज ऋणको व्यवस्था ।
१२. स्थानीय जातका बाख्रा, गाई, भैसीको नश्ल सुधार गर्ने ।

वडा नं. ५

१. कार्यालय भवन तथा आवश्यक फर्निचर ।
२. कर्मचारी कार्यालय सहयोगी ।
३. वृत्ति विकास तथा सेवा सुविधा ।
४. सामुदायिक वन ८ वडाको लेखा परीक्षण सार्वजनिक गर्नु पर्ने ।
५. वनका उपभोक्ता समुहहरुको नियमित अनुगमन गर्ने ।

सामाजिक विकास

यस कार्यक्रमका सभापती ज्यू,

काठमाडौंबाट आउनु हुने सर, उपस्थिति सम्पूर्ण साथीहरु,

१. शिक्षा

व्यावहारिक शिक्षा प्राविधिक शिक्षाको आवश्यक छ । निजी विद्यालयका कारण सामुदायिक विद्यालय पछाडि पर्दै गएको देखिएको छ । त्यसैले सामुदायिक विद्यालयदे निजी विद्यालय जस्तै पठनपाठन शुरु गर्नु पर्ने अति आवश्यक देखिन्छ । सीप मूलक शिक्षा सिकाइ हुनु पर्ने देखिन्छ । नियमावली संशोधन गरी २० वर्ष सेवा पूरा भए पछि नियमित आवश्यक हुनु पर्नेछ । प्रत्येक टोल टोलमा एक एक खेल मैदानको अति आवश्यक देखिएको छ । आधुनिक खालको विद्यालय भवन, खानेपानी, शौचालय, घेरावारा सहित भवनको आवश्यक ।

२. स्वास्थ्य

विभिन्न किसिमका रोगहरुको महामारी रोग फैलिरहेको हुँदा यस विषयमा अझै पनि व्यापक जनचेतना गराउनु पर्ने छ । वर्तमान अवस्थामा स्वास्थ्य चौकी नाम मात्र देखिएको छ । यसलाई व्यवहारिक प्रभावकारी बनाउन अति आवशयक देखिन्छ । स्वास्थ्य भवन थप निर्माण पनि आवश्यक देखिन्छ ।

३. खानेपानी

१ घर १ धाराको अनिवार्य आवश्यकता देखिन्छ । खानेपानी शुद्धताको लागि ज्ञान सबैमा तालिमको आवश्यकता हुनुपर्ने ।

४. सरसफाई

व्यक्तिगत सरसफाइ र सामुदायिक सरसफाइको अभियान चलाउनमा ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने ।

- स्थानीय विद्यालयको आधुनिक भवन निर्माण गर्ने (२ वटा) ।
- सरकारी विद्यालयहरुलाई प्रविधि मैत्री बनाउने ।

५. संस्कृति

यहाँ विभिन्न जातजाति बसोबास भएकोले आफ्नो धर्म संस्कृति बचावटको बजेट विनियोजन गरी प्रशिक्षण कार्यक्रम । सबै मानव भएकाले सबै धर्म संस्कृतिको एक आपसमा समान व्यवहार गर्नु पर्ने ।

६. लैङ्गिक समानता

सम्मान काममा सम्मान पासिर्मिक हुनुपर्ने विपरित लैङ्गिकमा सम्मानित व्यवहार गर्नुपर्ने । घर व्यवहारको काम महिला पुरुष मिलेर गर्ने वानी वसाल्नु आवश्यक देखिन्छ ।

७. समावेशी

सबै जातजाति महिला, पुरुष, धनी, गरिब, सबै वर्गका समाज मिली आवश्यक काम गरेको पाइन्छ । तै पनि भने जति नपुगेको हुँदा समावेशी विषयमा जनचेतनाको कार्यक्रम संचालन गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

आवधिक विकास योजना निर्माण कार्यशाला

१. आर्थिक विकास

- कृषि, उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी, वित्तिय क्षेत्र ।

क) कृषि

अ) अन्न वाली

१. परम्परागत रुपले धान, मकै, कोदो खेती गरिदै आएको हुनाले सम्पूर्ण वडा बासी किसानहरुलाई उन्नत जातको विउविजन, समयमै रासायनिक मल तथा किट्नाशक औषधीको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

२. आधुनिक कृषि प्रणालीका लागि आधुनिक कृषि औजारहरु जस्तै हाते ट्याक्ट्र उपलब्ध गराउने (प्रत्येक किसानलाई) ।

आ) तरकारी बाली

- एक घर एक टनेल टमटर खेती, डल्ले खुर्सानी, आलु, कोपी ।
- विजविजन, किट्नाश औषधी, प्राविधिक तालिम तरकारी खेतीका लागि ।

- भण्डारण गर्ने भवन तथा उत्पादन भएका तरकारीहरुको व्यवस्थत बजारीकरण (यातायातको साधन) ।
- प्राङ्गारिक मल उत्पादन तथा व्यवस्थापन (भकारो सुधार) ।

इ) फलफुल

- सुन्तला पकेट क्षेत्रलाई विस्तार गरी सुन्तला जेन (Zone) बनाउने ।
- केरा खेती गर्न आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्नुपर्ने ।

ई) पशुपालन

- उन्नत जातका गाई, भैंसी, बोका, बाखा, बङ्गु, माछा, कुखुरा पालनको लागि आवश्यक अनुदानहरु उपलब्ध गराई प्रविधि तालिम सहितको व्यवस्था गर्ने ।
- उन्नत जातका घाँस उत्पादन तथा वितरण गर्ने विरुवा नरसरी किसानलाई विरु उत्पादनको लागि विउँ उत्पादन गरिदिने ।

उ) नगदे वाली

१. अलैची/अम्लिसो

- अलैची खेतीका लागि उन्नत विउ उपलब्ध गर्नुपर्ने ।
- सिंचाइको व्यवस्थापन पाइप ।
- रोगहरुको रोकथाम गर्नुपर्ने/वन्यजन्तुको रोकथाम ।
- कृषकहरुको प्रोत्साहनका लागि प्रत्येक वर्ष पुरस्कृत गर्न ।
- कृषकलाइ (Soft loan) को व्यवस्था गर्ने ।

ख) उद्योग तथा वाणिज्य

- बाँसबाट बनने फर्निचरका सामानहरु उत्पादन गर्न सकिने भएकोले आवश्यक तालिम तथा कार्यक्रमको व्यवस्था (घरेलु उद्योग) ।
- स्वरोजगार हुनका लागि सिलाई बुनाई सम्बन्धी तालिम ।
- प्लाइ उद्योग संचालन गर्न सकिने ।
- स्थानीय बच्चा पदार्थहरुको प्रयोग गर्ने ।

ग) सहकारी

- कृषि सहकारी आवश्यक भएको हुँदा कृषि सहकारी भवनको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
- सहकारी विकासको लागि आवश्यक प्राविधिक तालिम ।

घ) पर्यटन

- कृषि पर्यटनको विकास गर्दै लाने (सुन्तला पाकेट क्षेत्र) ।

चैनपुर नगरपालिका वडा नं. ५

(समूह - ग) - ३

पूर्वाधार विकास

१. सडक

क) पिच : पोखरी भञ्ज्याङ्ग - सुस्ताडाँडा रोटेपिङ - बाघखोर - १७० मी.

ख) कृषि सडक : रोटेपिङ बाघखोर - चैनपुर - ६ को सिमाना - राइगाउँ तिनतलेशु खुरुखुट्टै भुसाल गाउँ - ३.६ की.मी. ।

ग) स्तर वृद्धि : खत्री गाउँ - सिद्धिपुर - ५ मी. ग्रावेल गर्ने ।

घ) ग्राविल : मानेवन - खत्री गाउँ हुँदै - वडा कार्यालय जाने बाटो - ४०० मी. ।

ङ) स्तर वृद्धि : मानेवन राइ गाउँ - नाम्गेल डाँडा - १५०० मी. ।

च) पिच : जनकल्याण सिवालय सुगुरे चैनपर शिवालय - १८०० मी. ।

छ) पिच : पोखरी भञ्ज्याङ - जनकल्याण कुमाल गाउँ छरछरे स्वास्थ्य भवन - झाक्री गाउँ ददिवारी - दम्सीमारा लामा - ४.३ की.मी. ।

ज) ग्राविल : कटरे - कुमाल गाउँ - सोहूभुरे - १५०० मी. ।

झ) ग्राविल : दलबहादुर अधिकारीको घर छेउबाट - खेलकुद मैदान ख ३०० मी. सडक चोक जाने बाटो ।

ञ) शारदा आ.वि. आखर बाटोदेखि दलित बस्ती आउने ५५० मी. (आधा बाटो खनेको) बाँकी ट्र्याक ओन ।

ट्र्याक ओपन

१. नाम्गेल डाँडा - अंगरे - लाविङ दोभाने - १००० मी. ।

२. मगर गाउँ - महादेव थान - ८०० मी. ।

३. दम्सीभारा - ढुंगेवेसी - १८०० मी. ।

पुल - ढुंगेवेसी - हनुमान वेणी जोड्ने

- सिंचाई - जनकल्याण आ.वि.को छेउमा रहेका पाँनथर्नी सिमको मुहानमा मुहान संरक्षण गरी त्यहाँ भन्दा मुनिका आवद्धी जग्गामा सिंचाई गर्ने ।
- सुगुरे मुहान संरक्षण गर्ने र सिवाइ गर्ने ।
- टोल बस्ती छेउमा उम्रिएका मुहानलाई संरक्षण (प्लाष्टिक पोखरी निर्माण) गरी तरकारी खेतीमा प्रयोग गर्ने ।

भवन तथा सहकारी विकास

यस वडालाई ५ वटा टोल विकास संस्थामा (अवधारणा) अनुसार हरेक टोलमा विकास संस्थालाई ।

१. १ वटा पक्की भवन निर्माण

चैनपुर न.पा.को दोस्रो ठूलो बजार पोखरी बजार भएकोले बजार व्यवस्थापन तरकारी, फलफुल, मासु, खाद्यान्न सहज रुपमा विक्री वितरण गर्नका लागि आवश्यक भवन निर्माण ।

बजार व्यवस्थापन - पाखरी बजारमा बस्ती बाक्लो भएको र हरेक मानिसको आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने थलो बजार नै हो भन्ने मान्यताका साथ पोखरी बजारमा बस्ती बाक्लो भएको छ र यस बजारको आसपास मंगलबारे बजार आसपास १०० मिटर र सिधा मोटरबाटो थाङ्सीरी - सुब्बा टोल रोटेपिङसम्म बजार विस्तारका साथै आवश्यक पूर्वाधार ।

वैकल्पिक उर्जा

- विद्युतीय चुलोको व्यवस्थापन गर्ने ।

बाटो, विजुली, खानेपानीको व्यवस्थापन गर्ने

- वैकल्पिक उर्जा - वडा भित्र रहेका विद्युत विस्तारको पहुँचभन्दा बाहिर रहेका घरहरुमा वैकल्पिक उर्जाको व्यवस्था गर्ने ।
- संचार - हालको आवश्यकता अन्तर्राष्ट्र आवश्यकतालाई समेत मध्य नजर राखी हरेक टोल विकास संस्था र सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थासम्म नेट इन्टरनेटको व्यवस्थापन गर्न ।

१. पिच - पोखरी भञ्ज्याङ्ग दल बहादुर अधिकारी घर खेल मैदान सुस्ता डाँडा राटेपिङ ।

२. पोखरी भञ्ज्याङ्ग जनकल्याण शिवालय - शिवालय ।

३. पोखरी भञ्ज्याङ्ग जनकल्याण कुमाल गाउँ, छरछरे स्वास्थ्य चौकी ददिवारी दम्सीमाट हुँदै दुङ्गेबसी - हनुमान विडि - पाँच खपत (करिव ६ की.मी.) ।

४. कृषि सडक - पोखरी - सुस्ता डाँडा रोटेपिङ चैनपुर ६ जोड्ने बाटो ग्राविल ।

१. ग्राविल कुमाल गाउँ सोरमुरे ।

२. मानेवन खत्री गाउँ राइ गाउँ ।

ङ) जलवायू परिवर्तन

जलवायू परिवर्तनबाट मानवीय क्षति तथा भौतिक क्षतिका लागि व्यापक वृक्षा रोपण कार्यक्रम र जलवायू परिवर्तनबाट अनुकुल खेती लगाउने बाली यही चाद्धन गर्ने ।

पहिरो संरक्षण

- हेवा खोलला चालिसे खेत
- साँधुटार बेसी खेत ।

पर्यटन क्षेत्र : वडा नं. ५ मा भएका विभिन्न महादेव थान, गुम्बा, शिवालय सबै ठाउँमा लेकल पर्यटक भित्र्याउने वातावरण बनाउने ।

वातावरण तथा विपक्ष व्यवस्थापन

१. वन धन भू-संरक्षण

क) शुक्रवरे र केरावरी सामुदाइक ववनमा चैनपुर पोखरी रोट बाटोले क्षेत्रमा गुरास रानी चापका विउ रोपी पर्यटकीय क्षेत्र बनाउने र सौर प्रजातीय विरुवा रोप्ने योजना मात्र गर्ने र महादेव सामुदायिक कृवानी सामुदायक मनमा टिंमुर, रिठा, सौर, वास, वेतवसा उन्नत जातका घाँसका विरुवा, केरावारी सुमुदाइक वनमा रहेको सिमसार क्षेत्रमा सिंचाई पोखरी खनी सिंचाईको अभाव न्यूनिकरण गराउने ।

ख) जलधर संरक्षण : हेवा खोलाले चालीसे खेत पहिरो सागुटार वेसी खेतमा छेकवार ढुङ्गेवेसी खेत क्षेत्रमा तट बन्दन छेकवार खोल खेत डाँडा कोस्साले क्षति क्षण करण हायू खोलाबाट ठाउँ ठाउँमा क्षेइकरण ।

ग) वातावरण संरक्षण : वडा नं. ५ मा वातावरण संरक्षणको लागि बजार क्षेत्र भित्रमा एक घर एक विरुवा राप्ने र घर घरबाट उत्पादित फोहोर वर्गीकरण गरी वडामा डम्पीङ साइटमा फोहोर संरक्षण गर्ने र प्लाष्टिक जन्य फोहोर बन्द गराउने ।

घ) विपत व्यवस्थापन : विपत व्यवस्थापनको लागि शिक्षा गराउने र विपतका लागि चाइने सम्पूर्ण सामग्री विपत व्यवस्थापनको लागि आर्थिक कोष आवसीय भवन टोल टोलमा जंगली जनावरबाट भएको क्षतिलाई जंगली जनावरहरुलाई वैज्ञानिक ढंगबाट व्यवस्थापन गराउने ।

वडा नं ६

(क) कृषि

१) सुन्तला पकेट क्षेत्र विकास (डाँगीगाउँ, चैनपुर बजार आसपास) – २०८०
२) उखु पकेट क्षेत्र विकास (भन्ज्याङ खर्क) – २०८०
३) तरकारी उत्पादन क्षेत्र विकास (भन्ज्याङ, सिम्ले) – २०८०
४) बाख्रापालन क्षेत्र विकास (करङ्गे सिम्ले भन्ज्याङ) – २०८१
५) प्राङगारीक मल तथा विषादी उद्योग स्थापना तथा विकास – २०८१
६) कफि उत्पादन क्षेत्र विकास (भन्ज्याङ, चैनपुर बजार) – २०८०
७) व्यवसायिक पालन (चैनपुर बजार) – २०८०
८) अलैची खेती विकास (पौडेल गाउँ, डाँगीगाउँ) – २०८०
९) वन्यजन्तु आतङ्क अन्त्य गर्न पहल गर्ने कार्य गर्ने
१०) पर्याप्त कृषि तथा पशु पाविधिक व्यवस्थापन

(ख) उद्योग तथा वाणिज्य

१) करुवा उद्योग विकास (चैनपुर बजार) – २०८१
२) फर्निचर उद्योग विकास (चैनपुर बजार) – २०८०
३) हस्तकला उद्योग विकास (धातुजन्य) (चैनपुर बजार) – २०८०
४) सालको पातको टपरी दुना उद्योग (भन्ज्याङ) – २०८१
५) रुद्राक्षको माला तथा सामाग्री
६) औद्योगिक ग्राम निर्माण र संचालन
७) सखर उत्पादन तथा ब्रान्डीङ

ग) पर्यटन

१) संस्कृतिक तथा प्राङगारीक होमस्टे स्थापना र संचालन (भन्ज्याङ खर्क) – २०८१
२) चैनपुर बजारलाई हेरिटेज साईटको रुपमा संरचना तथा विकास – २०८०–८५
३) पर्यटन प्रवर्हनको लागि होटल व्यवसायीहरुको विकास – २०८०–८५
४) बार्षिक रुपमा चैनपुर महोत्सव आयोजना (चैनपुर बजार) – २०८०–८५
५) पर्यटन सुचना केन्द्रको स्थापना र संचालन (चैनपुर बजार) – २०८०–८५
६) संस्कृति प्रदर्शनी भवन निर्माण व्यवस्थापन, संचालन (चैनपुर बजार) – २०८१
७) पुरातात्विक महत्वका मढ मन्दिर संरक्षण तथा विकास २०८०–८५
८) पुरातात्विक महत्वका मढ मन्दिर शिवालय (डागीगाउँ, विचडागीगाउँ, भन्ज्याङ)
९) मढमन्दिर विकास
१०) पार्क निर्माण गर्ने

- सल्लाघारी वाङगेवर सिरान बजार
- हेमन्त पार्क
- गढी डाँडा पार्क, बसपार्क
- भूकम्प स्मारक पार्क, बनकुवा
- अरुणयान भ्यूपोइन्ट निर्माण, डाँगीगाउँ

११) खलङगा रानीवन खुल्ला चिडियाखाना तथा वन्यजन्तु संरक्षण जातीय तथा सांस्कृतिक संग्रहलय निर्माण र संचालन सिद्बिपुर चुलीडाँडामा बुद्वपार्क निर्माण गर्ने - बौद्व मुर्ति स्थापना

(घ) सहकारी

१) सहकारी संचालन शीप तथा क्षमता विकास कार्यालय चैनपुर (लेखापालन, व्यवस्थापन, प्रविधि विकास – २०८१

२) सहकारी संस्थाहरुको भौतिक संरचना तथा उपकरण सुधार तथा थप गर्ने – २०८१–८५

३) सहकारी संस्था सवलीकरण तथा नियमन गर्ने – २०८१–८५

४) सहकारीहरुलाई घुम्तिकोष सहयोग – २०८१

५) विषयगत सहकारीहरुको संस्थागत, भौतिक र पविधि विकासमा सहयोग – २०८०–८५

६) उत्पादित कृषि, पशुजन्य तथा हस्तकलामा सामग्रीहरुको उचित सुनिश्चित बजार व्यवस्थापन – २०८०

(ङ) वित्तिय क्षेत्र

१) युवा उद्यमीहरुको लागि व्यवसाय स्थापना तथा संचालनको लागि सहज रुपमा कर्जाको व्यवस्था – २०८०

२) विदेशी मुद्रा सटही काउन्टर स्थापना – २०८०

३) यस वडाको प्रतिव्यक्ति आय आगामी ५ वर्षमा हालको भन्दा कम्तीमा १००० डलर बृद्धि भएको हुनुपर्नेछ । – २०८०

सामाजिक विकास

शिक्षा विकासमा ५ वर्षे योजना

१) स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण कार्यान्वयन -पहिलो बर्ष

२) विद्यालयलाई प्रविधि मैत्री – शिक्षकहरुलाई प्रविधि मैत्री

३) प्राविधिक – सिभिल / भेटनरी / इन्जीनियरिङ /कम्प्यूटर इन्जीनियरिङ

४) दरत्तादित विद्यालयलाई स्थायी विद्यालयमा

५) तहगत रुपमा शिक्षक दर बढाउने

- सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई
- स्तरउन्नती गर्ने
- शिक्षकलाई अविवृद्धि तालिमको व्यवस्था
- हरेक विद्यालयमा स्वच्छ पिउने खानेपानीको व्यवस्था
- वडाका नागरीकहरुलाई स्वच्छ पिउने खानेपानीको व्यवस्था
- विद्यालयमा आवश्यकता अनुसार भवन निर्माण र घेरावार गर्ने
- शिक्षण सिकाईलाई उपलब्ध पवाभकारी श्लक बनाउन तथा शिक्षण सिकाइका लागि आवाश्यक सामग्री तथा पूर्वाधारहरुको सहयोग

उचित अवगमन

- संखुवा सभा बहुमुखी क्याम्पसलाई आङ्गिक बनाउनु पर्ने
- प्रत्येक विद्यालयमा विद्यार्थी मैत्री / फर्निचरको व्यवस्था साथै खेलकुद तथा वाध्यवादव सामाग्रीको व्यवस्था
- वालकघर संचालान नभएका विद्यालयलाई वालकघर संचालान कार्य
- वालकघर लाई २ तह बनाउने कार्यक्रम

- शुल्क रहितको विद्यालय

खानेपानी

- वडाको टोल बस्ती अनुसार १ घर १ धारा को व्यवस्था । आवाश्यक स्थानमा खानेपानी ट्याङ्कीको व्यवस्था र भएका खानेपानी ट्याङ्कीको उचित संरक्षण गरी निम्न स्थानमा पहिलो वर्ष १ लाख लिटर खानेपानी ट्याङ्की निर्माण गरीनुपर्ने ।

  १) भञ्याङखर्क

  २) पौडेलगाउँ

  ३) माथिल्लो डाँगी

  ४) तल्लो डाँगी

  ५) करङ्गे

  ६) रमाइलोजँगा नयाँ बस्ती

सरसफाई

सरसफाई सचेतना कार्यक्रम

विद्यालय र समुदाय स्तरमा पहिलो

- फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम
- सार्वजनिक स्थलको सरसफाई अभियान
- प्लाष्टिक मुक्त वडा घोषण कार्यक्रम
- ल्याण्ड फिल्ड साईडको व्यवस्थापन कार्यक्रम

स्वास्थ्य तर्फ

- आगमी ५ बर्ष भित्र स्पेसियालिस्ट डक्टर सहितको सुविधा प्रदान गर्न आवाश्यक औजार उपकरण / मानव स्रोत साधनको व्यवस्था गरी व्यवस्थापन प्रसुति तथा हाडजोर्नी सेवा प्रदान गर्ने ।
- एम्बुलेन्स सेवा र पोस्ट मार्टम भवन निर्माण
- हसपिटल निर्माण सुरु र सेवा सुरु गर्ने
- अपाङ्ग, जेष्ठनागरिक, महिला सम्बोधन रेगुलर क्याम्प
- फिजियोथेरापी सेन्टर र आयूरवेद केन्द्र स्थापना
- जेष्ठनागरिकलाई मासिक रुपमा घरमा एकपटक चेक जाँच गर्ने साथै महिनामा १ पटक सबै स्वास्थ्य संस्थामा डाक्टर द्वारा बिरामी चेक गर्ने ।

चैनपुर बजरमा यातायात र पार्किङ व्यवस्थापन गर्ने

१) चैनपुर बजार यातायातका सबै साधनहरुलाई one way गर्ने – २०७९ माघ २० गते भित्र

२) चैनपुर बजारमा सडक तथा पेटी पसलहरु निमार्ण सामाग्रीहरु लगयात सडक अवरोध गर्ने सबै पकारका सामाग्रीहरु हटाउने – २०७९ माघ १५ गते भित्र

३) विद्यालय समयको बिहान ९:३० देखी १०:१५ बजे र दिउँसो ३:०० देखी ४:१५ बजे सम्म मोटरसाईकल, टेम्पो र भ्यान बाहेकका सवारी सवधनलाई बजार प्रवेश रोक लगाउने – २०७९ माघ २० गते भित्र

४) सडकका दोपाया तथा चौपायाहरु छाडा छोड्न रोक लगाउने – २०७९ माघ मसान्त भित्र

५) सडक क्षेत्रमा फोहोर बस्तु फाल्ने, ढल छाड्ने, दुर्गन्धित बनाउने कार्य रोक लगाउने – २०७९ माघ मसान्त भित्र

६) सडकको भिजिबिलिटी लस गराउने संरचनाहरु सडक छेउबाट हटाउने – २०७९ फाल्गुण मसान्त भित्र

७) चैनपुर बजारमा निशुल्क पार्किङको व्यवस्था गर्ने

८) सडकमा व्यवस्था अनुसार जेब्रा क्रसिङ बनाउने – २०७९ फाल्गुण मसान्त भित्र

९)चैनपुर बजार क्षेत्र भरि ट्राफिक सचेतनामुलक बोर्डहरु राख्ने – २०७९ माघ मसान्त भित्र

१०) बालबालिकाहरुलाई ट्राफिक सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने – २०७९ चैत्र मसान्त भित्र

चैनपुर बजार क्षेत्रको सुन्दरता बृद्धि गर्ने

१) फोहोरहरु संकलन गर्ने डष्टबिनहरु बजार विभिन्न स्थानहरुमा राख्ने – २०७९ माघ भित्र

२) बजार क्षेत्र भित्र आकर्षक खालका सडक पोल सहितको सडक बत्ती राख्ने – २०८० असार मसान्त भित्र

हटिया व्यवस्थापन गर्ने तथा कृषि उपजहरुको मुल्य सुचि नियमित व्यवस्थापन गर्ने

१) हटिया कृषि उपजहरुको स्थल व्यवस्थापन गर्ने – २०७९ माघ ११ गते भित्र

२) हटिया भित्र प्रवेश गर्ने बाटो तथा भित्री बाटोहरु व्यवस्थापन गर्ने – २०७९ माघ ११ गते भित्र

३) कृषि उपजहरुको मुल्य सुचि निर्धारण गर्ने – २०७९ माघ २५ गते भित्र

बसपार्क व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने

१) चैनपुर न. पा. वडा नं ६ स्थित बसपार्कको समुचित व्यवस्थापन कार्यको लागि बसपार्क व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने – २०७९ माघ महिना भित्र

ढल निर्माण

१) नगरपालिका बाट- डिठा धारा सम्म - ४०० मिटर

२) त्रिचोड बाट - दोबान सम्म - ६०० मिटर

३) स.मा.वि. तल्लो स्कुल बाट दोबान - २०० मिटर

४) हिटी टोल बाट ज्यामिरे खोल्सा - ३०० मिटर

५) भिम्सेन थान बाट - बिचारी धारा १५० मिटर

६) किसोर घर देखी पुस्पलाल चोक र सेवक शाक्यको घर देखी हटीपा लाइव सम्म २०० मिटर ढल निर्माण

७) बाह्रविसे सडक खण्डबाट लप्सीडाँडा ढल निर्माण

८) त्रिलोक शाक्यको र थिर कुमार शाक्यको घर बिचमा पर्ने ढललाई व्यवस्थापन गर्ने ।

९) हस्पीटल बाट बाह्रविसे सडक सम्म ढल निर्माण

भवन

१) सामुदायिक भवन रमाइलो डाँडा २ वर्ष

२) बासु स्मीत्ती भवन निर्माण ५ वर्ष

३) सरस्वती मा.वि. तल्लो ५ वर्ष

४) सरस्वती मा.वि. माथिल्लो ५ वर्ष

५) रेडक्रस भवन २ वर्ष

६) वडा कार्यालय भवन पहिलो वर्ष

७) आधारभूत प्र.वि. भञ्याङ, खर्कक भवन ५ वर्ष

८) सामुदायिक भवन सरस्वती थान माथी भवन निर्माण ५ वर्ष

९) मेजरपाटी भवन निर्माण ५ वर्ष
१०) डिट्ठा धारा छेउमा कृयापुत्री कार्य गर्ने भवन दोस्रो वर्ष

गोरेटो बाटो

१) दिनेस श्रेष्ठको घरदेखी सरस्वती मा.वि. माथिल्लो सिडी निर्माण
२) नारायण श्रेष्ठको घरदेखी (मिलडाँडा) सरस्वती मा.वि. जाने बाटो
३) भञ्याङ तामाङ गाउँ सामुदायिक भवन बाट वल बहादुर तामाङ घरमाथि सम्म सिढी निर्माण
४) डिट्ठाधारा खुडकिला निर्माण - पहिलो वर्ष
५) सेरा-सिम्ले-गोरेटोबाट सिडी
६) लप्सीडाँडा बाट
७) भञ्याङ तित्रेवेसी
८) रमाइलो डाँडा करङ बाटा मर्मत
९) पाङ्खालाबाट वल बहादुर तामाङको घर सम्म सिडी निर्माण
१०) पौरेखोला कुलो निर्माण
११) करेङ्ग हेवाखोला बाटो
१२) आपतकालीन हेलीप्याड गडीडाँडा

पहिलो वर्ष

१) चैनपुर भञ्याङ, हिवा खोला ८ किलो मिटर नाली काट्ने, सोलीङ ढलान गर्ने १ वर्ष भित्रमा
२) नेत्र न्यौपाने घर हुँदै सन्जीव गौतमको घर, ५०० मिटर कुलो काट्ने, सोलीङ ढलान गर्ने - २ वर्ष
३) भ्यागुते ढुङ्गा माथिल्लो डाँगी गाउँ बिच डाँगी गाउँ सम्ले करङ्गे र हिवा खोला १० किलो मिटर नाली काट्ने, सोलीङ ढलान गर्ने - ५ वर्ष
४) गैरिकुवा देखी रमाइलो डाँडा सम्म ६०० मिटर नाली काट्ने, सोलीङ ढलान
५) भ्यागुते ढुङ्गा सिद्धपुर सडक १ किलो मिटर - ३ वर्ष
६) बर भञ्याङ तामाङ गाउँ च्यान डाँडा - १ कि.मि सोलिङ
७) रमाइलो डाँडा नयाँ बस्ती करङ्गे स्तर उन्नती - १ वर्ष (कटीङ, नाली, सोलिङ, ढलान)
८) त्रिचोक-जुर्नसिङ टोल, फलाटे जोडेने सडक (सोलिङ, ढलान) चौथो वर्ष
९) शिवालय चोकबाट देउराली दुम्सीमारा हुँदै दुङ्गेवेसी हिवाखोला १० किलो मिटर
१०) जंगारे हिवा खोला मोटर यबल पुल- ५ वर्ष

सिचाई

१) हिवा खोला चित्रे बेशी ६०० रोपनी
२) पात्ले खोला सिम्ले सिचाई - २ वर्ष
३) ढाँडे खोला जंगारे सिचाई - २ वर्ष
४) पात्ले खोला करङ्गे सिचाई

वडा नं ७

१. चैनपुर ७ मा नवनिर्मित स्वास्थ्य चौकीम एम.वि.वि.एस. डाक्टरको दरबन्दी कायम गरियोस्।
२. वडा नं. ७ मा सबै स्थानमा सिंचाईको लागि पानीको व्यवस्था गरियोस् ।
३. वडा नं ७ को सबै स्थानमा खानेपानीको व्यवस्था गरियोस् ।
४. प्रत्येक घरमा एउटा खानेपानीको धारा जडान गरी मीटरको व्यवस्था गरियोस् ।

वडा नं. ७
समहू ४
वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

१. भिरेश्वर हाङलुङ सल्लेरी सा.व.मा वृक्षा रोपण ।
२. अग्नि नियन्त्रणका लागि अग्नी रेखा ।
३. वाला सल्लेरी सा.व.मा वृक्षारोपण ।
४. चोरी निकासा नियन्त्रण (वाला सल्लेरी सा.व.) ।
५. कटुवाल धारा, आँप धारा, कलापानी खानेपानी मुहान संरक्षण तथा विस्तार ।
६. धोक्रे धारा मर्मत सम्भार ।
७. फुकुवा खोला खानेपानी मुहान संरक्षण ।
८. गंगटे धारा संरक्षण र मर्मत सम्भार ।
९. आँपचौर खानेपानी महान मर्मत तथा सम्भार ।
१०. जोशीगाउँ खानेपानी मुहान संरक्षण ।
११. फुकुवा खोला तल्लो आलले गाउँ (पुरानो चैनपुर) खानेपानी मर्मत सम्भार ।
१२. तार्के खोल्सी खानेपानी मुहान संरक्षण ।
१३. वडा नं. ७ मा एम्बुलेन्स आवश्यक ।
१४. खलङ्गा रानी वनको वन धारा र वन कुवाको पानीको मुहान संरक्षण र सम्भार ।
१५. मादेऊ खोल्सी जलधारा संरक्षण (वाले खर सा.व.) ।
१६. वालेश्वर सल्लेरी काठदाउरा चोरी निकासी रोक्ने ।
१७. वालेश्वर सल्लेरीमा वृक्षा रोपण गर्ने तथा आगो लागी नियन्त्रण ।
१८. विपद व्यवस्थापनका लागि आवश्यक स्वयम्सेवक तयार गर्ने ।
१९. वडा नं. ७ का प्रत्येक टोलका फोहोर संकलन गरी निश्चित एक ठाउँमा विस्थापन गर्ने ।
२०. फुकुवा खोलाबाट पुरानो चैनपुर स्कुल जाने बाटो पहिरो रोक्न ग्याविन वाल लगाउने ।
२१. भिरेश्वर हाङलुङ सल्लेरी सा.व. सन्सी डाँडामा १५० मिटर पर्खाल लगाउने ।
२२. वडा नं. ७ दमकल र व्याकहोड लोडर आवश्यक ।
२३. खलङ्गा रानी वनको रुख काठ चोरी निकासा नियन्त्रण गर्ने ।
२४. वनमा आगलागीका कारण खानेपानीको पाईप जिर्ण भएकोले ६० मिटरको नयाँ पाईप राख्नु पर्ने ।

अखोटे ढुङ्गेगाउँ
वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

१. अम्बोटे सालधारी सामुदायिक वन संरक्षण तथा वृद्धि विकास (वृक्षारोपण) गर्नु पर्ने ।
२. आगजनी तथा अनियन्त्री फडानीलाई रोक्नु पर्ने ।
३. नदीहरुमा विषादी साथै करेन्ट आदिको प्रयोग गर्न रोक लगाउनु पर्ने ।
४. टोल तथा घरमा जथाभावी फोहोर गर्नलाई रोक लगाई आफ्नो घर तथा टोलमा सरसफाई अभियानको थालनी गर्नुपर्ने ।

वडा नं. ७

१. वडा नं. ७ को वडाको भवन निर्माण गर्ने ।
२. वडा भित्रका वडाबासहरुलाई व्यक्तिगत घटना दर्ता, नागरिकता प्रशासनिक कार्यहरु सम्बन्धी भएको कानुनी व्यवस्थालाई चेतनामूलक कार्यक्रम ।
३. वडाबाट प्रभाव हुने प्रवाहलाई सूचना मैत्री बनाउने,
४. वडाको आन्तरिक आय वृद्धि गर्नलाई कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने,
५. सामुदायिक वनहरुले आफ्नो लेखा परीक्षण प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नु पर्ने ।

वडा नं. ७

१. आधरभूत स्वास्थ्य केन्द्र, कलाटेलाई तारजाली घेराबार गर्ने ।
२. आधरभूत स्वास्थ्य केन्द्रलाई स्वास्थ्य चौकीको मापदण्ड अनुसार दरवन्दि व्यवस्थापन गरी आवश्यक भवन निर्माण गर्ने ।
३. Vaccie Store को लागि Cold Store को व्यवस्थापन ।

आवधिक विकास योजना (वडास्तरीय छलफल तथा योजना छनोट कार्यशाला)

सामाजिक विकास

१. शिक्षा

- बालमैत्री फर्निचर
- गोरेटो निर्माण (आवत जावत)
- बालमैत्री खेलौना (Png/Slide/See sad)
- पक्की भवन निर्माण (सबै विद्यालय)
- रंगरोगन सहित Art का लागि भित्ते लेखन (ABC, 123, क-ज्ञ)
- अतिरिक्त क्रियाकलापका लागि (Dance Teacher)
- ICT को व्यवस्था (प्रिन्टर, कम्प्युटर, इन्टरनेट)
- भवन मर्मत
- सुरक्षित तारघेराबारा (सबै विद्यालय)
- विद्यालय संरक्षण सम्बर्द्धन (खुडादेवी)
- SEE उत्कष्ट Student छात्रवृत्ति (वडा नं. ७)
- फर्निचर मर्मत
- खानेपानी सहज आपूर्ति
- वडाको लगानीमा अन्तर विद्यालय हाजिरीजवाफ, नृत्य, वक्तृत्वकला, कविता आदि प्रतियोगिता संचालन गी प्रतिमा प्रस्फुटन

२. स्वास्थ्य

- स्वास्थ्य केन्द्र तारघेराावारा
- आधारभत स्वास्थ्य केन्द्रलाई स्वास्थ्य चौकी अनुसारको दरबन्दी यवस्थापन
- Ambulance सेवा संचालन
- Vaccine Store व्यवस्थापन (Freez)

३. खानेपानी

- प्रत्येक घरमा एउटा खानेपानी धारा जडान गरी खानेपानीको व्यवस्थापन
- स्थानीय धारा, कुवाको संरक्षण

४. सरसफाई

- बस्ती हेरर डस्टविनको व्यवस्था
- फोहोर फाल्ने Site को व्यवस्था
- सार्वजनिक ठाउँको सरसफाई

५. संस्कृति

- सांस्कृतिक बाजाको संरक्षण
- मठ मन्दिर व्यवस्थापन संरक्षण

६. लैङ्गिक समानता

- जनचेतना, गोष्ठी, सेमिनार, प्रचार प्रसार

७. समावेशीकरण

- तालिम गोष्ठी
- प्रोत्साहनका लागि पुरस्कार
- वर्षपार्कदेखि जिरो पोइन्ट (३०० मी.) पाइप
- वृहत खानेपानी व्यवस्थापन हेरचाह
- वृहत खानेपानी प्राथमिकता दिने
- बाँकी खेलकुद मैदानको व्यवस्था

पूर्वाधार विकास

१. सडक

१) सरल स्काकबाट विद्युत कार्यालय जाने सडक ढलान (५०० मी.)

२) अम्बर ब. खड्काको घर हुँदै जनमुखी कृषि सहकारी जाने बाटो चिहान डाँडा हुँदै भ्याकुर डाँडासम्म स्तरोन्नति (२ की.मी.)

३) कृष्ण ब. कार्कीको घरबाट वालेश्वर गुफासम्म पुग्ने करिव १.५ की.मी. कालोपत्रे

४) विमलादाहालको घर बाटै सिमो चौतारा जाने बाटो स्तरोन्नति

५) हटिया - हाङ्गलुङ्ग - कालापानी - पुरानो चैनपुर - घट्टेसम्मको सडक स्तरोन्नति (१० की.मी. करिव) (कालोपत्रे)

६) भ्याकुर डाँडा - दमैगाउँ - वालेश्वर गुफा - सडक कालोपत्रे (करिव ३ की.मी.)

७) भ्याकुर डाँडा - सिमाली चौतारा - पुरानो चैनपुर - घट्टे सडक स्तरोन्नति (करिव ६ की.मी.)

८) साउने पानी - कालापानी सडक स्तरोन्नति
९) चिहान डाँडा - खड्का गाउँ - अघोरी खोल्सा सडक कालोपत्रे (करिव ३ की.मी.)
१०) सूर्य वल तामाङको घर हुँदै - मार्से खोला सडक स्तरोन्नति
११) गैरीवारी - १२ वोटे बाटो मर्मत तथा ट्र्याक ओपन (१ की.मी.)
१२) हाङ्गलुङ्ग - खरखरे - पिलुवा - - कोठेसाँघु - ट्र्याक ओपन (१० की.मी.)
१३) बालावेसी - घट्टे सडक ट्र्याक ओपन ।
१४) जोगीडाँडा अम्बोटे हुँदै हेवा खोलासम्म कालोपत्रे (१० की.मी.)
१५) गंगटे धारा खोल्साबाट भिरेस्वर गुफा पुग्ने बाटो खोलिङ्ग (६०० मी.)
१६) वद्रि विक्रम अधिकारीका घरबाट गोमा सुवेदीको घर जाने बाटो ट्रया ओपन (७०० मी.)
१७) अरुण प्रकाश अधिकीको घरबाट कविन मान सिंहको घर जाने बाटो स्तरोन्नति (५०० मी.)
१८) जीवन होटल मुनिबाट धन ब. खड्काको घरसम्म पुग्ने बाटो कालोपत्रे (१ की.मी.)
१९) केसर ब. कार्कीको घर हुँदै पुरानो चैनपुर जोड्ने सडक स्तरोन्नति
२०) देउरालीबाट नापी कार्यालयसम्म आउने सडक स्तरोन्नति (६०० मी.)
२१) चिहान डाँडा हुँदै देउराली जोड्ने नयाँ ट्र्याक ओपन
२२) मालपोत + नापी + इलाका प्रकाशन कार्यालय छिर्ने बाटो ढलान (२०० मी.)
२३) विद्युत कार्यालयको खेल मैदानको छेउ पट्टिको सडक संरक्षण्को लागि मेसीनरी पर्खाल ।
२४) एक्ला पिपल - पुरानो चैनपुर देउराली - घट्टे - सडक स्तरोन्नति
२५) इश्वरी खत्रीको घर हुँदै - चापाभुई जाने बाटो ट्र्याक ओपन (१०० मी.)
२६) भदौरेको पशुराम भण्डारीको घर हुँदै भुदन भण्डारीको घर जाने नयाँ ट्र्याक ओपन (२ की.मी.)
२७) राजेन्द्र भण्डारीको घरबाट देउराली जाने नयाँ ट्र्याक ओपन (१.५ कि.मी.)
२८) ईश्री खत्रीको घरबाट तामाङ्ग बस्तीमा जाने ट्र्याक ओपन (६०० मी.) २९, देउरालीको जोरपाटी हुँदै भुमी गाउँ - खराङ्ग ३०, खलङ्गा वनछेउको कण व्यवस्थापन/मर्मत ।

भवन निर्माण

१. वडा कार्यालय भवन निर्माण
२. कृषि सहकारी भवन निर्माण
३. वालेश्वर आमा समुह (फलाटे)
४. पिरो प्वाइन्ट सामुदायिक भवन
५. पुरानो चैनपुर सामुदायिक भवन
६. हाङ्गलुङ्ग सामुदायिक भवन
७. भिरेस्वर पाउ सामुदायिक भवन
८. हाङ्गलुङ्ग समाजसेवा युवा क्लबको भवन मर्मत
९. सामुदायिक भवन भण्डारी गाउँ
१०. गुम्बा निर्माण (हाङ्गलुङ्ग)

११. फुकुवा टोल सामुदायिक भवन

विविध

१. जिरो प्लाइन्ट सडक बत्ती व्यवस्थापन
२. बालेस्वर गुफामा निर्माण भएको करिव ५०० मिटरको सिढीमा रेलिङ्ग निर्माण
३. वडैभरी इन्टरनेटको फाइवर लाइन विस्तार
४. इन्डक्सन चल्हो ६५० संख्या
५. गोवर ग्याँस प्लान्ट (५०)
६. सुर्योदय आ.वि. फँलाटे मैदान व्यवस्थापन
७. हाङ्गलुङ्ग खेल मैदान व्यवस्थापन ।

सिंचाई

१. खाल्डे टोललमा करिव ७०० मी. कुलो निर्माण
२. फुकुवा पहिरोबाट तार्के सिंचाई योजना (१ कि.मी.)
३. जोरधारा र गंगटे धारा (अधिकारी गाउँ) मर्मत
४. फुकुवान वालोवेसी सिची (२ कि.मी.)
५. सिन्कौली खोला - बगैचासम्म ३२ मी. पाईप ५०० मी.

- कुमार श्रेष्ठ (देउराली) घर अगाडि ढलान
- भ्याकुर डाँडा + स्वास्थ्य चौकी + पुरानो चैनपुर (कालोपत्रे) करिव ५ की.मी.
- अरुववोट सामुदायिक भवन
- भिरेस्वर गुफाको आँगन व्यवस्थापन
- छैवा टोल सामुदायिक भवन
- पुरानो चैनपुर चवाडे धारा ट्याको निर्माण
- अरुण कुवा मर्मत (देउराली)
- कालापानी - लामोचोर ३०० मी. गोरेटो निर्माण
- वृहत खानेपानीले बालावेसी जोड्ने
- हाङ्गलुङ्ग चिहत्नडाँडामा समाघोस्थल निर्माण
- जोशी गाउँको खानेपानी ट्याङ्की मर्मत

अखाटे ढुङ्गेगाउँ

३. पूर्वाधार विकास

१) जोगिडा हुँदै भण्डारी गाउँ अम्वाटे, ढुङ्गे गाउँदेखि हेवा खोलासम्म सडक ट्र्याक ओपन साथै स्तर उन्नति र नाली व्यवस्थापन गर्ने ।

२) वृहत खानेपानी बाबुराम श्रेष्ठको घर छेउको ट्याङ्कीबाट भण्डारी गाउँ हुँदै अम्बोटे राई गाउँ ढुङ्गे गाउँसम्म खानेपानी व्यवस्थापन साथै विस्तार गर्ने ।

३) स्थानीय खानेपानीको स्रोत कुवा धारालाई संरक्षण साथै व्यवस्थापन गरी खानेपानीको समस्यालाई समाधान गर्ने ।

४) विद्युत लाइनलाई सुरक्षित साथै फलामको पोलको प्रयोग गर्ने र अम्बाटे ढुङ्गे गाउँसम्म थ्रि फेसको लाइन विस्तार गर्ने ।

५) बाउन डाँडा र देवी टार बीच हेवा खोलामा मोटरलेदल पुल निर्माण गर्नुपर्ने ।

६) अम्बोटे ढुङ्गे गाउँ पुछार बाउन डाँडासम्म नयाँ विद्युत लाइन विस्तार गर्नुपर्ने ।

७) अम्बोटे र ढुङ्गे गाउँ भित्र रहेको मठमन्दिर साथै पाटी चौताराको संरक्षण गर्नुपर्न ।

८) बेल्वोटेबाट बर्खे डाँडाको च्यान डाँडासम्म ट्याक ओपन साथै मलामी पाटि निर्माण गरिनु पर्ने ।

आर्थिक विकास, कृषि उद्योग वाणिज्य पर्यटन, शहकारी, वित्तीय क्षेत्र

१. कृषि मलको आपूर्ति समयमा नै हुनुपर्ने

१) सुलभ दर र समयमा मल विउको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।

२) कृषि उपजको संकलन बजा व्यवस्थापन भण्डारणको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने साथै मूल्य निर्धारण गरिनु पर्ने ।

३) उन्नत जातको पशुपालन अनुदानको व्यवस्थापन गरिनु पर्न ।

४) गाई, भैंसी, वंगुर, वाखा, कुखुरा फर्मको विकासको लागि आर्थिक अनुदान र प्राविधिक सहयोग व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।

५) जिरो प्वाइन्टमा साप्ताहिक कषि बजार होर्टको व्यवस्था ।

२. उद्योग

१) दुध उत्पादन संकलन तथा बजारीकरण गर्नुपर्ने ।

२) ढुङ्गा तथा ऋसर उद्योग संचालनमा प्रोत्साहन गरिनु पर्ने ।

३) सल्लाको खोटो संकलन तथा प्रशोधन ।

४) इटा (ढुङ्गाको) उद्योग संचालन प्रशोधन ।

३. पर्यटन

१) भ्यागुते ढुङ्गादेखि लामिचौरसम्म रोडको तल्लो पट्टि रेलिङ्ग निर्माण ।

२) पर्यटन क्षेत्रको रुपमा रहेका वालेश्वर गुफा, प्राकृतिक भ्यागुते ढुङ्गा, भिरेश्वर गुफाको संरक्षण सम्बर्द्धन गरिनु पर्ने ।

३) पुरानो चैनपुरको शङ्खेपिपल संरक्षण गर्ने ।

४. सहकारी

१) कषि सहकारी गठन गरिनु पर्ने ।

२) गठन भएका सहकारीहरुको व्यवस्थापन तथा अनुगमन गरिनु पर्ने ।

३) लुघवित्तहरुको चर्को व्याजप्रति सम्बन्धित निकायको अनुगमन व्यवस्थापन ।

४) पुरानो चैनपुरको महादेव थानमा पक्की कम्पाउण्ड गर्ने ।

आर्थिक विकास (वित्तिय सहकारी)

१. अम्बाटे गाउँ र ढुङ्गे गाउँमा रहेको आमा समुह पुरुष समुह लगायत सम्पूर्ण समुहहरुलाई प्रोत्साहित गरी वचत तथा ऋण लगानीको वातावरण सिर्जना गर्ने ।

२. टोलमा भएको प्रत्येक घर परिवारमा आम्दानीको स्रोत पशुपालन कृषि खेती आदिबाट वार्षिक रुपमा केही रकम वचत गर्ने बानीको सुरुवात गर्नुपर्ने ।

सामाजिक विकास

१. श्री सिंहदेवी आधारभूत विद्यालयको भवन जिर्ण भएकोले पक्की भवन निर्माण साथै त्यस विद्यालयको स्तर उन्नति गरिनु पर्ने ।

२. अम्बोटोम रहेको गाउँघर क्लिनिकमा स्थायी रुपमा कर्मचारीको व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

आर्थिक विकास (कृषि)

१. अम्बोटे र ढुङ्गे गाउँमा रहेको कृषि योग्य जमिनलाई माटो परीक्षण गरी उचित अनुसारको कषि उत्पादन हुने खेतीको थालनी गर्नुपर्ने ।

२. अम्बोटे र ढुङ्गे गाउँमा रहेका पानीको स्रोतलाई संरक्षण गरी त्यहीको हावापानी र माटो सुहाउँदो फलफुल तथा तरकारी खेती गरी उत्पादनलाई बढाउने ।

३. अम्बोटे र ढुङ्गे गाउँको कृषि खेतीलाई उचित अनुसार मल साथै विषादीको व्यवस्था साथै उपलब्ध गर्नुपर्ने ।

४. अम्बोटे र ढुङ्गे गाउँमा पुरानो शैलीको खेतीलाई वैज्ञानिक र प्रविधि युक्त तरिकाले माटो परीक्षण गरी उन्नत जातको मल विउको प्रयोग गरी उत्पादनलाई वृद्धि गर्नुपर्ने ।

आर्थिक विकास (उद्योग तथा वाणिज्य)

१. अम्बोटे र ढुङ्गे गाउँमा रहेको रुद्राक्षलाई विभिन्न प्रकारको सजावटको सामग्री बनाई विक्री गरी आर्थिक लाभ लिन सक्ने ।

२. स्थानीय उत्पादनलाई बजार व्यवस्थापन गरी विक्री गरी आम्दानी लिन सकिने ।

३. वडा नं. ७ का महिलाहरुका लागि सिपमूलक तालिम संचालन गर्ने ।

४. नारी दिवस र तिज कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

वडा नं ८

सामाजिक विकास

(क) शिक्षा

१) सबै विद्यालयमा कार्यरत निजी/करार, स्थायी सबै किसिमको शिक्षकहरुलाई पेशागत तथा अभिमूखिरण तालिमको ब्यावस्था ।
२) सबै विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरुलाई ल्याप्टप तथा शिक्षण सिकाई कियाकलापको लागि सामाग्रीहरुको ब्यावस्था ।
३) सबै विद्यालयमा उमेरअनुसारको फर्निचर तथा स्वच्छ खानेपानीको ब्यावस्था ।
४) शैक्षिक शिक्षण कियाकलापमा आवाश्यक पर्ने शैक्षिक सामाग्रीहरुको ब्यावस्था ।
५) सबै विद्यालयमा शिक्षासँग सरोकारवाला पक्षहरुबाट अनुगम निरिक्षण वडा स्तरीय अनुगमन समितिको गठन ।
६) सबै विद्यालयमा कम्पाउण्ड, क्यान्टेन भवन, फूलबारी कार्यालय ब्यावस्थापन ।
७) श्री हिमगंगा आ.वि., श्री जलकल्याण आ.वि. राउतगाउँ, जनता आ.वि. मानेडाँडा, गगनचुम्बी/वानेश्वर आ.वि. मा ४ कोठे भवन तथा
८) सबै विद्यालयमा शैचालय ।
९) शैक्षिक भ्रमण
१०) विद्यालयले निर्माण गरेको विद्यालय सुधार योजना मा उल्लेख भएको योजनाहरु विद्यालयबाट माग भए बमोजिन उपलब्ध गराउने ।
११) उत्कृष्ट विद्यार्थी, शिक्षक तथा विद्यालयहरुलाई प्रोत्सानको ब्यावस्था ।
१२) विपन्न विद्यार्थीहरुलाई पोशकको ब्यावस्था ।
१३) सबै विद्यार्थीहरुलाई झोलाको ब्यावस्था ।
१४) एक अर्को विद्यालयमा भ्रमणको ब्यावस्था ।
१५) अंग्रेजी माध्यमबाट शिक्षण गर्नेको ब्यावस्था ।

(ख) स्वास्थ्य

१) शहरी स्वास्थ्य केन्द्र चापामेमा चारकोठे भवन, खानेपानीको ब्यावस्था शैचालय र कम्पाउण्डको ब्यावस्था ।
२) स्वास्थ्यको लागि उपकरण सामाग्री, ल्यापको ब्यावस्था र औषधीको ब्यावस्था ।
३) प्रशुतीकरणको ब्यावस्था ।
४) आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र अरुणथानमा उपलब्ध खानेपानीको ब्यावस्था, मेडिसिन, ल्याप र कम्पाउण्डको ब्यावस्था ।
५) जेष्ठ नागरीक, अपाङ्गता, गर्भवती महिलाहरुलाई महिनावरी घरदैलो स्वास्थ्य परिक्षण ।
६) महिला स्वयमसेविकाहरुको सेवा सुविधामा थप कार्यकम ।
७) एम्बुलेन्सको ब्यावस्था ।

(ग) खानेपानी

१) चापामै खानेपानी, दलित बस्ती सिमधारा, रिट्ठाबोटे राउतगाउँ, गेगटे, जोगे खानेपानीको मर्मत तथा सुधार गर्नुपर्ने ।
२) ढोली ढुङ्गा राउतगाउँ खानेपानी योजना ।
३) देगलीगाउँ खानेपानी पाइप विस्तारको ब्यावस्था ।

४) ल्याङवे टोल सन्सरी डाँडा खानेपानी पाइप विस्तार
५) वडा नं ८ मा रहेका सबै खानेपानीहरु योजनाहरुको ममर्त तथा सुधार गर्नुपर्ने ।
६) खराङ बानेश्वर खानेपानीको संरक्षण विस्तार तथा ममर्त गर्ने ।

(घ) सरसफाई
१) सबै टोल तथा सार्वजनिक स्थलहरु (विद्यालय, मन्दिर, स्वास्थ्य, सडक आदि) मा डस्बिनको ब्यवस्था
२) सरसफाई सचेतना कार्यक्रम
३) सार्वजनिक स्थलहरुमा शैचालयको ब्यवस्था ।

(ङ) संस्कृति
१) भजनकृतनमा तथा सबै जातिको लागि बाजा र पोशाको ब्यवस्था ।
२) जातजाती अनुसार मनाइने चाडपर्वको लागि ब्यवस्थापन
३) देगाली मन्दिर निर्माणमा ब्यवस्था ।
४) बालामे देवी मन्दिरको ममर्त कम्पाउन्ड सहित

(च) लैगिक समानता र समावेशिकरण
१) महिलाहरुको नेतृत्व विकास तालिम
२) बाल क्लब गठन र ब्यवस्थापन
३) यूवा उद्यम शिलता तालिम तथा विउपुजी अनुदान कार्यक्रम
४) दलितका पेशा कार्यक्रम
५) जेष्ठनागरिक सम्मान कार्यक्रम
६) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सर्वसुलभ रुपमा साहयक सामाग्री वितरण कार्यक्रम
७) जेष्ठनागरिक भ्रमण कार्यक्रम
८) महिला अवलोकन कार्यक्रम
९) एकल पुरुष सम्मान कार्यक्रम एवम भत्ताको ब्यवस्था

वातावरण तथा विपद ब्यवस्थापन

(क) वनतथा भूसंरक्षण
१) वडा भित्रका सामुदायिक वनहरु (५ वटा) उन्नत प्रजातिका विरुवाहरुको वृक्षरोपण गर्ने
२) लेखधारा सा.व. ३ को धारालाई संरक्षण गर्ने (दोस्रो वर्ष)
३) पाले वनकुवा संरक्षण गर्ने (दोस्रो वर्ष)
४) हेवाखोला तटवन्धन निर्माण गर्ने (दोस्रो वर्ष)
५) सिद्धनागी कैलाश डाँडा (मन्दिर) सरसफाई (प्रत्येक वर्ष)
६) वडाका सबै सा.ब ३ सभा अग्नी रेखा लगाउने (प्रत्येक वर्ष)
७) प्रत्येक विद्यालय तथा संघ संस्था मन्दिरहरुमा डस्बिनको व्यवस्थापन गर्ने
८) जलवायु अनुकूलन सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी (प्रत्येक वर्ष)
९) पूर्ण सरसफाई सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी (प्रत्येक वर्ष)
१०) वडामा विषतकोषको स्थापना गर्ने (प्रत्येक वर्ष)
११) वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन सचेतना गोष्ठी संचालन गर्ने (दोस्रो र चौथो वर्ष)

आर्थिक विकास
१) कृषि उद्योग तथा वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी वित्तिय क्षेत्र
(क) व्यवसायिक तरकारी खेती– स्थान– अरुणथान, मानेडाँडा, चापाभूई

(ख) यसलाई चाहिने आवश्यक वस्तु – पोखरी, प्लाष्टिक टनेल, थोपा तथा फोहोरा सिचाइ
(ग) फलफुल खेती
– आँप लिची – कटहरे, राउतडाँडा, चापाभूई
सुन्तला, जुनार, कागती – समग्र ८ नं वडा भित्र
उखु– कटहरे, राउतडाँडा, चापाभूई
अलैची – सिचाई विस्तार, प्राविधिक सहयोग, आधुनिक भट्टीमा अनुदान, माटो परिक्षण
कफी – समग्र ८ नं वडा भित्र

सहकारी वित्तिय

१) अनुशिक्षण कार्यक्रम
२) सहकारी व्यवस्थापन अनुदान
३) सहकारी अवलोकन भ्रमण
४) सहकारी भवन निर्माण

पशुपालन (समग्र वडा)

१) गाई भैसीँ – दुध उत्पादन का लागि उन्नतजात वाछा, पाडा तथा विउको रागा तथा गोरुमा अनुदान
दुध संकलन केन्द्र
गेठ खोर सुधार
२) व्यवसायिक माछा पालन (कटहरे, राउतडाँडा, चापाभूई)
पोखरी निर्माणमा सहयोग
प्राविधिक सहयोग

३) व्यवसायिक माछा पालन (समग्र वडा)
उन्नत जातका पाठापाठी मा अनुदान
गेठ खोर सुधार
प्राविधिक सहयोग

४) व्यवसायिक मौरी पालन
आधुनिक घारमा अनुदान
प्राविधिक सहयोग

वडा नं ९

सडक

१. अरुण प्रवेश मार्ग भण्डारीमोड देवी वडा कार्यालय, लाम्पाते, खाम्लीङ, घोर्ले,, वेलडाँडा सडक निर्माण (कालोपत्र गर्ने) ।
२. अरुण प्रवेश मार्ग वरनेश्वर स्वास्थ्य चौकी ९ नं. वडा कायालय हुँदै खराङ जोड्ने सडक ग्रावेल, निसुले देवी १० की.मी. ।
३. चैनच च्यानडाँडादेखि वानेश्वर स्वास्थ्य चौकी हुँदै ९ नं. वडा कार्यालय जाने सडक स्तर वद्धि ७ की.मी. ।
४. भगवती आ.वि. घोर्लेदेखि वानेश्वर स्वास्थ्य जोड्ने सडक स्तर वृद्धि ८ की.मी. ।
५. पिलुवा खोलादेखि थनावती आ.वि.सम्मको सडक स्तर वृद्धि ।
६. पिलुवा खोलादेखि पञ्चकन्या आ.वि.सम्मको सडक स्तर वृद्धि ।
७. अरुणथानदेखि ठारीगाउँ सिटान, रमिते हुँदै वडा कार्यालयसम्मको सडक स्तर वृद्धि ।

भवन

१. वडा स्तरीय महिला सञ्जालल भवन निर्माण ।
२. जनकल्याण कृषि तथा जडिबुटी सहकारी संस्थाको भवन निर्माण ।
३. जनजागृति युवा क्लवको भवन निर्माण ।
४. शिशुले चोक आसपास सामुदायिक भवन निर्माण ।
५. थालेडाँडामा एक सामुदायिक भवन निर्माण ।
६. वडा कार्यालयका लागि प्रशासनिक भवन निर्माण ।
७. खाम्लिङ समुदायमा एक सामुदायिक भवन निर्माण ।
८. जनकन्या कृषि समूहको लागि भवन निर्माण ।

वन तथा भू-संरक्षण विपद व्यवस्थापन

१. शारदा मा.वि. त्रिशुलेको भवन अगाडि रिटेनिङ्ग वाल निर्माण ।
२. ९ नं. वडा थालेडाँडाको खेलमैदान भूक्षय नियन्त्रण गर्न पर्खाल निर्माण ।
३. पञ्चकन्या नि.मा.वि.को भवन संरक्षण गर्न पर्खाल निर्माण गर्ने ।
४. सरस्वती आ.वि. त्रिशुले भित्रेको भू-क्षय नियन्त्रणका लागि रिटेनिङ्ग वाल निर्माण ।
५. भगवती आ.वि. घोलेंको स्कुल अगाडि रिटेनिङ्ग वाल निर्माण ।
६. धापवेसीको पुच्छार घट्टे खोला टट्बन्धन ओसाङ्खे टट्बन्धन, दम्रे वगर टट्बन्धन, माटे टट्बन्धन, खनिलुङ्ग टट्बन्धन, लामी दुवाली टट्बन्धन ।
७. भुकम्प प्रतिरोधी घर निर्माणका लागि डर्ककी, सिर्कमी तथा प्राविधिक तालिमको व्यवस्थापन ।
८. शारदा मा.वि. त्रिशुलेदेखि डोपकिले खोलासम्म भल व्यवस्थापन ।
९. वडा कार्यालय तथा सार्वजनिक विद्यालय, अस्पतालमा फायर इस्टिङ्ग्युसरको व्यवस्थापनको माग ।
१०. वन्य जन्तु तथा वादर नियन्त्रणको व्यवस्थापन ।

शहरी विकास

१. डोभकिल्लेदेखि सरिता कार्कीको घरसम्को क्षेत्रमा वस्ती विकास ।

उर्जा

१. घोले बिचगाउँदेखि हरी राईको घरसम्म विद्युत लाईन विस्तार ।
२. खाम्लिङ पुच्छारमा विद्युत लाइन विस्तार ।
३. वडा कार्यालय आसपासको डाँडामा निःशुल्क वाइफाईको व्यवस्थापन ।
४. विद्युतीय इन्डक्सन चुलोको सहुलियत अनुदानमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था ।
५. वडा नं. ९ त्रिशुले वेडाँडादखि वाला वेशी हुँदै वडा नं. ७ को करमबोटेसम्म विद्युत लाइन व्यवस्थापन ।

सिंचाई

१. हाडिखोला मुहान गरी माटेखेत सिंचाईयोजना ।
२. खदिलुङ्ग मुहान गरी वाङ्गे ल्यारिङ पुच्छार खेत सिंचाई कुलो निर्माण (लम्बाई २ की.मी.) ।
३. मासेखोला मुहान भई लालिथाप सिंचाई कुलो निर्माण (२ की.मी.) ।
४. महादेवस्थान मुहान भई करुमडाँडा हुँदै चुहाडे खेतसम्म कुलो निर्माण (२ की.मी.)
५. मार्सेखोला मुहान भई गुठपहिरेसम्म सिंचाई गर्ने कुलो निर्माण (३ की.मी.) ।
६. महादेव खोला मुहान भाइ गलानेवेतसम्मको सिंचाईको लागि कुलो निर्माण ।

खानेपानी

१. बृहत खानेपानी व्यवस्थित ढङ्गले वितरण गर्ने ।
२. वडा नं. ९ को मानेडाँडामा खानेपानी ट्याङ्की निर्माण गरी खानेपानी १ घर १ धारा व्यवस्था गरिनु पर्ने ।
३. वृहत खानेपानीको वितरण पाईपको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
४. सिगे खोला मुहान भाइ घोर्ले थित्रे खा.पा. योलाई व्यवस्थापने गर्ने ।
५. त्रिशुले बृहत खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने ।
६. बासबोटे खामिलिङ खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने ।
७. ठारीगाउँमा फेलेदाको फेदको खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने ।
८. खाम्लिङ खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने ।
९. तल्लो खानपानी ट्याङ्की निर्माण गरिनु पर्ने ।
१०. डोपकिल्ले कुवा संरक्षण तथा व्यवस्थापन ।

स्वास्थ्य

१. वानेश्वर स्वास्थ्य चौकीको भवन माथि ट्रस्ट निर्माण गी छल निार्मण ।
२. दरबन्दी अनुसारको कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
३. एम्बुलेन्स व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
४. खाम्लिङमा खोप केन्द्र भवन निर्माण गर्ने ।
५. उपकरण ल्यावको व्यवस्था गरिनु पर्ने ।
६. समयमा औषधी व्यवस्थापन हुनुपर्ने ।
७. स्वास्थ्य चौकी जाने सडक निर्माण हुनुपर्ने ।
८. क्यान्टिन व्यवस्थापन ।
९. सुत्केरी प्रतिक्षालयको निर्माण तथा व्यवस्थापन ।
१०. स्वास्थ्य चौकीमा सि.सि. क्यामेरा जडान गर्नुपर्न ।

११. यक्सरे मिसिन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन ।
१२. लाप्पातेमा शिशु स्याहार केन्द्रको स्थापना गरिनु पर्ने ।

सामाजिक विकास

शिक्षा

१ भगवती आ.वि होर्लेको भवन निर्माण ।
२. पञ्चकन्या आ.वि. खाम्लिङको भवन निर्माण ।
३. शारदा मा.वि. त्रिशुललेका नयाँ भवन माथि ट्रष्ट निर्माण ।
४. सरस्वती आ.वि. त्रिशुले भित्रेको पुस्तकालय/अफिस तथा शौचालय निर्माण ।
५. शारदा मा.वि., पञ्चकन्या, भगवती आ.वि. सरस्वीत आ.वि.को स्मार्ट, बोर्ड, आइ सिटी जडान, कम्पाउण्ड घेरावारा, पुस्तकालय, सि.सि.क्यामरा जडान, फर्निचर, विज्ञान प्रयोगशाला, शौचालय शुद्ध खानेपानी व्यवस्था गर्ने ।
६. शारदा मा.वि. त्रिशुलेलाई मा.वि. स्वीकृत गर्नुपर्ने ।
७. पञ्चकन्या आ.वि. स्वीकृत गर्नुपर्ने (१-८) ।
८. शारदा मा.वि. र पञ्चकन्या आ.वि. खम्लिङलाई आवश्यक दरबन्दी व्यवस्था मिलाउने ।
९. वडा भित्रका सबै विद्यालयमा सरस्वती मन्दिर निर्माण ।
१०. सरस्वती आ.वि. त्रिशुले भित्रेको भल व्यस्थापन तथा डाँडोबाटो सिडी निर्माण ।
११. सरस्वती आ.वि. त्रिशुले भित्रेको खेलमैदान निर्माण गरिनु पर्ने ।
१२. सरस्वती आवि. त्रिशुले भित्रेको विद्यालयमा विद्युतीय विस्तार गरी सूचना संचारको लागि WiFi जडान गर्ने ।
१३. समाधी स्थल व्यवस्थापन, घट्टे, त्रिशुले च्यानडाँडा, थित्र, घोर्ले, तल्लो खाम्लिङ, माथिलो खाम्लिङ्ग र लाम्पाते ।

आर्थिक विकास

१. कृषि

- समयमा रसायनिक मल उपलब्ध गराउने ।
- उन्नत जातको विउविजनको उपलब्ध गराउने ।
- आधुनिक कृषि औजार उपलब्ध गराउने ।
- उन्नत विउ उत्पादनमा कृषि स्टोर बजार व्यवस्थापन ।
- पशुपालन व्यावसायमा बलग विकास तालिम गर्न ।
- मकै, लिचि, आँप, कटहर, उखु, बदाम, पकेट क्षेत्र घाषणा गरी उन्नत विउ विजन उपलब्ध गराउने
- दुग्ध संकलन तथा भण्डारण गर्ने व्यवस्थापन गर्न ।
- दुग्ध सहकारीको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- सामुदायिक हाटबजार उपयुक्त स्थानमा व्यवस्थापन गर्ने ।
- प्राङ्गारिक मल बनाउने उद्योग (विउ उत्पादन) ।
- सिंचाई वर्षाको पानी संकलन ट्याङ्की निर्माण थालेडाँडामा ।
- पशु सेवा कार्यालयको स्थापना गरिनु पर्ने ।

- उन्नत जातका वाखा, गाई, भैंसी पालनमा व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- उन्नत जातका वंगुर तथा बाखा पालन व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- पशुपालनको लागि तालिम तथा औषधीको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- वडा भित्रमा आधुनिक घार सहितको मौरी पालन गर्ने ।

सरससफाई

१. सरकारी कार्यालय, विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलमा डष्टविन व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
२. सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरिनु पर्ने ।

संस्कृति

१. साङ्गेछोथोलिङ गुम्मा चैनपुर - ९, मानेडाँडा निर्माण गर्ने ।
२. थलेडाँडामा मन्दिर निर्माण ।
३. घोर्ले सिरानमा धर्मदेवी हुम्बुम मन्दिर निर्माण ।
४. पञ्चकन्या मन्दिर व्यवस्थापन ।
५. त्रिशुलेमा देवीथान सिंगदेवीथान निर्माण तथा व्यवस्थापन गरिनु पर्ने ।
६. खाम्लीङमा गुम्बा निर्माण ।
७. घोर्लेमा किरात राइहरुको उद्यौली उभौली वर्ष मनाउने तथा चण्डी नाच गर्ने भवन निर्माण (सुम्नीमा) ।
८. खाम्लीङमा तामाङहरुको संस्कृति जगेर्ना गर्न तामाङ संग्राहाय निर्माण ।
९. ल्होसार पर्व मनाउनको लागि हल निर्माण ।
१०. चैनपुर न.पा. ९ भित्रका बस्तीमा रहेको हाइटेन्सन लाइन तथा घर माथिबाट गएको विद्युतीय लाइनको व्यवस्थापन ।

संस्थागत विकास तथा सुशासन

१. वडा कार्यालयको हालको भवनको झ्याल र ढोका मर्मत ।
२. वडा कार्यालय परिसको घेरावारा तथा गेटको निर्माण ।
३. वडा कार्यालयमा खानेपानी तथा शौचालयमा पानीको व्यवस्थापन ।
४. वडा कार्यालयमा आवश्यक फर्निचरको व्यवस्थापन ।
५. वडामा प्राविधिक कृषि प्राविधिक, पशु प्राविधिकको व्यवस्थापन ।
६. वडाका कर्मचारीहरुलाई कार्य सम्पादन सम्बन्धी पुनः ताजगी तालिमको व्यवस्था ।
७. वडा कार्यालयको नयाँ भवनको निर्माण ।
८. वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवाहरुलाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाउने ।
९. वडा भित्रका सामुदायिक वन, सामुदायिक संस्था, विद्यालयहरुको आर्थिक कारोवार तथा लेखा परीक्षण सार्वजनिक गर्न व्यवस्थापन गर्ने (राक आर्कि वर्षको एक पटक) ।
१०. वडा कार्यालय भवन छेउको वरको रुख व्यवस्थापन ।

वडा नं १०

संस्थागत विकास तथा सुशासन

१. वडाका जन्प्रतिनिधिहरुलाई नेतृत्व विकास तालिम ।
२. टोल विकास समितिका पदाधिकारीलाई नेतृत्व तथा लेखा व्यवस्थापन तालिमको व्यवस्था साथै अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था ।
३. वडा कार्याय तथा अन्य कार्यालयका कर्मचारीलाई क्षमता विकास तालिम ।
४. उपभोक्ता समितिका पदाधिककारीलाई योजना संचालन सम्बन्धी तालिम ।
५. युवा तथा महिलाहलाई व्यवस्थापन संचालनका लागि सिपमूलक तालिम ।
६. भुकम्प प्रतिरोध घर निर्माण गर्न डकर्मी, सिर्कमी तालिम ।
७. वडा स्तरमा नियमित सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम ।
८. वडा कार्यालयको वेभसाईट निर्माण कार्यक्रम गर्ने ।
९. राजश्व संकलन र परिचालन सम्बन्धी सचेतना गोष्टी ।
१०. महिला सशक्तिकरणका लागि अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गर्ने ।

वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

१. ढुम्कट्टा नरकटे अरुण नदि तटबन्धन (१ कि.मी.) ।
२. पिलुवा दोभान, पिलुवा खोला, गाल्छिडा वगर, आसपास तटबन्धन (१५०० मिटर) ।
३. खराङ्ग बजार कृष्ण मन्दिर छेउ पोखरी संक्षण (लम्बाई ३०, चौडाई २० मि.) मर्मत तथा घेरवार ।
४. जुके धारा दश थर ठुलो पधेरो, हिटी धारा, फ्लाटे भास्को कुवा, कुर्से धारा, धर्मदेवी धारा, सिमसार कुवा, सल्लेरी लाम्पाते कुवा, कूटेवारी कुवा आदि मुहान मर्मत, घेरवार र संरक्षण गर्ने ।
५. आहाल निर्माण : लेवारीङ्ग, सिरान, मझुवा सिरान, हात्ति सुडे सिरान, काफल डाडा सिरान, सल्लेरी सिरान, सिरान, कल्लेरी सिरान, दशथर सिरान, पम्प छेउमा झिललीमिले सिरानमा गर्ने ।
६. केचुम सामुदायिक वनमा होम बहादुर, मदन श्रेष्ठ र सल बहादुरको सिमानाबाट अग्नी रेखा स्वरुपको बाटो निर्माण गर्ने (५०० मि.)
७. दशथरदेखि हे.पो. सम्म एक घर १ डस्बीन वितरण गर्ने ।
८. प्रकोप नियन्त्रण : रंगीन जस्ता पाता ३०० घरधुरीमा लगाउने ।
९. सामुदायिक बन संरक्षणका लागि अग्नी रेखा निर्माण गर्ने । वातावरण स्वच्छ बनाउने साथै भुक्षय रोकथामको लागि दशथर, खराङ्ग। हात्तिसुडे हुँदै पिलुवा दोभानसम्म सडक आसपासमा ठाउँ उपयुक्त अनुसार वृक्षा रोपण गर्ने ।
१०. फोहोर व्यवस्थापनको लागि १० नं. वडा भित्र डम्पीङ साईड निर्माण गर्ने ।
११. जलवायु अनुकुलनका लागि सचेतना गोष्टी संचालन गर्ने ।
१२. कुवा पानी अडितबारे देविथानमा पहिरो संरक्षण गर्नका लागि वाल निर्माण गर्ने ।
१३. आग लागी नियन्त्रणका लागि दमकल माग गर्ने ।
१४. दैवी प्रकोप न्यूनिकरण सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी संचालन गर्ने ।

१५. अपाङ्ग तथा ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रमको व्यवस्था ।
१६. राष्ट्रिय खोप, कोभिड १९ को खोप लगायतका खोपहरुको लागि प्रचार प्रसार गर्ने ।
१७. भुस्याहा कुकुरहरु नियन्त्रण गर्ने ।
१८. स्वास्थ्य सम्बन्धी : परिवार नियोजन, साधनहरु प्रयोगको लागि कपर टी र ईम्प्लान्ट सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था ।
१९. गर्भवति महिलाको लागि भिडियो एक्सरेको जनशक्ति तथा उपकरण ।
२०. बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि उनीहरुको हक हित संरक्षण गर्नका लागि बजेट विनियोजन गर्ने ।

पूर्वाधार विकास

पूर्वाधार विकास : एक भवन, झोलोङ्गे पुल, सिंचाई, भवन तथा सहकारी विकास उर्जा तथा साना जलविद्युत वैकल्पिक उर्जा संचार ।

सडक तथा पुल :

१. खामलिङ + लेवारिङ + कल्लेरी याखुम्वा हुँदै दमकश ट्र्याक ओपन (लगभग १२ कि.मी.) दोस्रो वर्ष ।
२. मजुवाबाट लेवारिङ जोड्ने अधुरो बाटो पहिले वर्ष ।
३. वाहुनटारदेखि याखुम्बा जोड्ने बाटो (३ कि.मी.) पहिलो वर्ष ।
४. धर्म बाखा फर्मबाट जलकवा जोड्ने बाटो (२ कि.मी.) पहिलो वर्ष ।
५. काफलडाँडा विचबाटोबाटएकसम हुँदै गुम्बा जोड्ने बाटो (२ कि.मी.) पहिलो वर्ष।
६. कल्लेरी पुछारदेखि पुल झने बाटो (३ कि.मी.) तेस्रो वर्ष ।
७. माक्पादेखि सिरिसे हुँदै लेवारिङ जोड्न बाटो (६ कि.मी.) ।
८. पानीघट्टादेखि चिउरीढुङ्गा जोड्ने बाटो (१५०० कि.मी.) ।
९. खराङ हात्तिसुडे विलुवा जोड्ने बाटो नाली व्यवस्थापन गर्ने (८ कि.मी.) ।
१०. पाखवारी घपाउनेटार अधोरो ट्र्याक ओपन (१.५ कि.मी.) ।
११. उपकटा वगरदेखि पुल जोड्ने बाटो (१ कि.मी.) ।
१२. खराउदेखि कुवापानी लेवारिङ हुँदै धर्मदेवी न.पा. जोड्ने बाटो कालो पत्रे गर्ने (१३ कि.मी.) दोस्रो वर्ष ।
१३. सयपत्री भवन मुनिको ट्र्याकबाट गुम्बासम्म सोलिङ ढलान गर्ने (१.५ कि.मी.) दोस्रो वर्ष ।
१४. खराङ खाल्टे, मजुवा, कल्लेरी खुम्बा पिलुवा दोभान जोड्ने बाटो हस्त उन्नति (१२ कि.मी.) तेस्रो वर्ष ।
१५. खाल्टे हात्तिसडे हुँदै आँपगाछी जोड्ने बाटो स्तरोन्नति (७ कि.मी.) तेस्रो वर्ष ।
१६. खराङ बजारबाट दशथर सिरानसम्म जाने बाटो ढलान गर्ने (२ कि.मी.) पहिलो वर्ष ।
१७. दशथर पेट्रोल पम्पबाट त्रिसुले जाटो स्तरोन्नति गर्ने (नाली ग्राबेल र वाल ३ कि.मी.) तेस्रो वर्ष ।
१८. खराङ कुवापानी सामुदायिक भवन लेवारिङ जोड्न बाटो स्तरोन्नति (होमस पाईप) ।
१९. भण्डारीमोडबाट तोरीवारी हुँदै चापाभइ जोड्ने बाटो स्तरोन्नति (तेस्रो वर्ष ५ कि.मी.) ।
२०. चादेलुङबाट खड्कागाउँ काफ्ले गाउँ हुँदै कुटेवारी जोड्ने बाटो (३ कि.मी. ट्र्याक ओपन पहिलो वर्ष) ।

२१. भण्डारी मोडबाट दंगाली जाने बाटो स्तरोन्नति (४ कि.मी.)।
२२. चादेलुङबाट हिटिधार जाने बाटो मर्मत संभार।
२३. खराङ बजारबाट हिटिधारा जाने बाटो सिडी निर्माण।

ख) भवन

१. टोल विकास समितिको १० वटा भवन निर्माण पहिलो वर्ष।
२. प्रहरी चौकी भवन निर्माण दोस्रो वर्ष।
३. स्वास्थ्य चौकी तथा आवास भवन निर्माण दोस्रो वर्ष।
४. काफल डाँडा गुम्बामा सामुदायिक भवन निर्माण दोस्रो वर्ष।
५. सहरी केन्द्र स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण लेवारिङ दोस्रो वर्ष।
६. सहरी स्वास्थ्य चौकी भवन कल्लेरी दोस्रो वर्ष।
७. साल विसाउनीमा विद्यालय भवन निर्माण कक्षा ३ सम्म चौथो वर्ष।
८. मजुवामा रेडक्रस भवन निर्माण पहिलो वर्ष।

ग) उर्जा

१. गोवर ग्याँस प्रत्येक घरमा (१०० वटा पहिलो वर्ष)।
२. विद्युत नपुगेको घरमा सोलार बत्ती जडान गर्ने पहिलो वर्ष।

घ) संचार

१. खराङ बजार सहित प्रत्येक टोल बस्तीमा ल्यानलाइन विस्तार पाँचौ वर्ष।
२. प्रत्येक टोल बस्तीको कुनाकुनामा इन्टरनेटको व्यवस्था गर्ने दोस्रो वर्ष।

ङ) सिंचाई

१. लेवारिङ, बाँसवोटे सिंचाई योजना १५०० कि.मी.) पहिलो वर्ष।
२. इखुम्बा पछार हुँदै दमकटा राजकुलो (५ कि.मी.) पहिलो वर्ष।
३. लेवारिङ लिफटिङ योजना पिलुबाट (१० कि.मी.) पहिलो वर्ष।
४. काफल डाँडाबाट पाखावारी खानेपानी (१ कि.मी.) पहिलो वर्ष।
५. प्लाष्टिक पोखरी प्रत्येक टोल बस्तीमा एक घर एक पोखरी ।
६. दमकटा लिफटङ सिंचाई खानेपानी (१ कि.मी.) दोस्रो वर्ष।
७. इखुम्बा लिफिटङ सिंचाई योजना (५ कि.मी.) चौथो वर्ष।
८. हात्तिपुके लिफ्ट सिंचाई योजना (१० कि.मी.) चौथो वर्ष।

ङ) झो.पु.

१. लेवारीङ, पुछर कटहरेदेखि धर्मदेवी जोड्ने २०० मी. पहिलो वर्ष
२. ईखुम्बा पुछार लोचनदेखि धर्मदेवी ७ नं. वडा हुत्रुङ जोड्ने झोलुङ्गे पुल २०० मी. पहिलो वर्ष।
३. केवारीङ कल्लेरी पुछर नाके बगरदेखि धर्मदेवी जोड्ने मटरखेल पुल निमाण पहिलो वर्ष।
४. बेल्टारदेखि अधेरी जोड्ने झोलुङ्गे पुल ३०० मी. ।

च) भवन तथा शहरी विकास

१. ग्रीन झ्याली युवा क्लब खेल मैदान तथा भवन निर्माण तेस्रो वर्ष।
२. हात्तिसुडे विच टोलमा खेल मैदान तथा भवन निर्माण।
३. झिलिनिले सामुदायिक संस्थामा आदान भवन निर्माण।

४. खाल्टे खेल मैदान स्तरोन्नति (तेस्रो वर्ष) ।

आर्थिक विकास

योजना छनोट गर्दा वस्तुगत आधारमा गर्नुपर्छ ।

१. कृषि अन्तर्गत गरिने आवधिक योजना :

- क) वन्यजन्तु जनावर व्यवस्थापन गरी किसानलाई स्वतन्त्र ढंगले बालीनाली उत्पादन गर्ने वातावरण तयार गर्ने (बाँदर आतंक) ।
- ख) अनिवार्य बाली विमा (अनुदान) व्यवस्थापन गर्ने योजना तयार गर्ने ।
- ग) समयमा किसानले पर्याप्त मात्रामा विउविजन, मल उपलब्ध गराउने वातावरण तयार गर्ने ।
- घ) बाह्य देशबाट आयात हुने मलमा निर्भरतालाई घटाउने वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने गाउँघरमा आफैंले किसानले उत्पादन गर्ने प्राङ्गारिक मल बनाउनका लागि तालिम प्रविधि अनुदान दिने योजनामा सामवेश गर्ने ।
- ङ) गाउँघरमा खेतीपाटीमा किराबाट हुन सक्ने हानी नोक्सानीबाट बच्न वडास्तरमा J.T.A./भेटरिनरी कर्मचारीको व्यवस्था सामवेश गर्ने ।
- च) व्यवसायिक किसानको रेकर्ड वडामा समावेश गर्ने ।
- छ) कृषि व्यवसाय गर्ने किसानलाई व्यवसाय अनुसारको तालिमको व्यवस्था गर्ने ।

सहकारी अन्तर्गत आवाधिक योजना

- भएका सहकारीलाई सहकारी सम्बन्धी चेतनाको विकास गर्ने विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- एक घर एक समस्याको अवधारणाको विकास गर्न आवश्यक तालिमको व्यवस्था गर्ने ।

वित्तिय क्षेत्र अन्तर्गत गरिने आवधिक योजना

- आर्थिक कारोवार गर्ने गरेका सहकारी संस्था, सामुदायिक संस्था आदिलाई अध्ययन अनुसन्धान गरी कारोवार गर्ने व्यक्तिको खोजीनीति गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- आर्थिक कारोवार गर्ने संघ संस्थाको वन समूह, सहकारी, सामुदायिक संस्था, लघुवित्तका कार्यक्रम, सबै संस्थामा आवद्ध हुने र सबै संघ संस्थाबाट ऋण लिने तर ऋण तिर्ने स्रोतको व्यवस्था नगरी Rotation को रुपमा ऋण तिर्ने व्यवस्था रहेकोले आर्थिक कारोवार गर्ने संघ संस्थाको व्यवस्था गर्ने ।

उपनोट

- जुनसुकै कार्यक्रम संचालन गर्दा संचालन गरेका कार्यक्रम प्रभावकारी वा उपलब्धिमूलक भयो भएन भनेर नियमित अनुगमनको व्यवस्था गर्नुपर्ने र राम्रो काम गर्नेलाई प्रशंसा गर्नुपर्ने र नराम्रो गर्नेलाई दण्डको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
- हावापानी, माटो, भौगोलिक अवस्थाको प्राविधिक अध्ययन गरी पर्यटक क्षेत्र निर्धारण गरी किसानहरुलाई व्यवसाय गर्न प्रेरित गर्ने ।
- उखु खेतीलाई तरकारी खेती खक्खको गुणस्तरीय बनाउने साथै उचित बजारीकरणको व्यवस्था गर्ने ।
- आधुनिक कृषि औजारको पर्याप्त व्यवस्था गर्ने ।
- दूध उत्पादन गरी दूध डेरी उत्पादनको लागि योजनामा समावेश गर्ने ।

- बाझा जग्गामा रहेका बारीको लागि अम्लिसो, अदुवा, वेसार खेती प्रोत्साहनको लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

उद्योग तथा वाणिज्य

क) उद्योग तथा वाणिज्य अन्तर्गत गर्ने आवधिक योजना :

- सानो लगानीमा डेरी उद्योग स्थापना गर्ने ।
- खराङ्ग वार्डस्तरीय चिस्थान केन्द्र स्थापना गर्ने ।
- गाउँघरमा कुटानी पिसानी गर्ने मिललाई वडामा दर्ता गरी राजश्वको दायरामा ल्याउने ।

ख) गाउँघरमा उत्पादन हुने प्रशस्त्र पाटबाट टपरी बनाई त्यसलाई उचित बजारीकरणको व्यवस्था गर्ने ।

ग) पर्यटन (आवधिक योजना)

- काफलडाँडालाई पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- परम्परागत रुपमा रहेका पाटीपौवा, मन्दिरका संरक्षण गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- केचुम सामुदायिक वनलाई पर्यटन केन्द्रको रुपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

कृषि अन्तर्गत

- गाउँघरमा अभाव पानी व्यवस्थापन गर्न आकाशे पानी वा मूलबाट उम्रेको स्रोतलाई संरक्षण गर्न पोखरी वा आहालको व्यवस्था गरी उचित सिंचाइको व्यवस्था गर्ने ।
- कफि खेती र चीया खेतीलाई व्यवसायिक रुपमा विकास गरेर जानु पर्ने ।

सामाजिक विकास

१. वडा स्तरीय छलफल तथा योजना छनोट कार्यशाला

क) शिक्षा

- विषगत शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने ।
- शिक्षक तालिम व्यवस्था गर्ने (पेशागत) ।
- अभिभावक सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- कम्प्युटर तालिम प्रत्येक विद्यालयमा न्यूनतम एक वर्षमा १ शिक्षकलाई व्यवस्था गर्ने ।
- प्रविधि मैत्री शिक्षामा पहुँच पुऱ्याउने ।
- खराङ बजारमा आधुनिक पुस्तकालय स्थापना गर्ने ।
- प्रत्येक विद्यालयको स्तर अनुसार पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने ।
- विद्याललयमा अनुगमन तथा पृष्टपोषणको व्यवस्था गर्ने ।
- उत्कृष्ट विद्यालय शिक्षक र विद्यार्थीलाई पुरस्कार व्यवस्था गर्ने ।
- सुरक्षित विद्यालय निर्माण गर्ने (घेरावार) सबै ४ वटा ।
- शारदा मा.वि. खराङलाई पशु प्राविधक तथा बालविज्ञान प्राविधिक विद्यालय संचालन गर्ने ।
- सिद्धेश्वरी आ.वि., बालज्योति आ.वि., जनकन्या आ.वि.लाई इन्टरनेट व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालयलाई शैक्षिक भ्रमण कार्यक्रम गर्ने निरन्तरता दिने ।
- विद्यालय अनुशासन कार्यक्रम गर्ने ।
- शिक्षा : विज्ञ शिक्षकद्वारा अनुगमन ।
- कक्षा १-३ सम्म अंग्रेजी भाषा अनिवार्य गर्ने ।

२. स्वास्थ्य

- स्वास्थ्य चौकीमा खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने (तातो चिसो) ।
- प्रसुती भवन मर्मत गर्ने ।
- स्वास्थ्य चौकी आवास भवन व्यवस्था गर्ने ।
- स्वास्थ्य चौकी घेरावार पुरा गर्ने ।
- स्वास्थ्य चौकीमा दक्ष ल्याव तथा एक्सरे कर्मचारी तथा उपकरण व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालय तथा समुदाय स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन गर्ने (वर्षमा ३ पटक) ।
- विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविर (स्त्रीरोग, बालरोग, दिर्घ रोग, आँखा परिक्षण) वर्षमा ३ पटक ।
- सुत्केरी भेटघाट निरन्तरता, स्वयम्सेविका खाजा खर्च (मासिक बैठक) निरन्तरता गर्ने ।
- स्वास्थ्य स्वयम्सविकाको दक्षता वृद्धि गर्ने र उचित पारिश्रमिक व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यालयलाई सेनीटरी प्याड पर्याप्त बनाउने ।
- विद्यालय तथा समुदायमा कीशोरीहरुको लागि फोलिक एसिड र आइरन चक्की वितरणलाई निरन्तरता दिने ।
- फिल्डमा जाने स्वास्थ्यकर्मीको लागि आवश्यक सामग्रीहरु जस्तै रेनकोट, छाता र झोलाको व्यवस्था गर्ने ।

३. खानेपानी

- चैनपुर न.पा. वडा नं. १० भित्र सम्पूर्ण घरधुरीमा १ घर एक धारा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- उपभोक्ता समितिलाई तालिम दिने ।
- वडा नं. १० भित्रका उपभोक्ता समितिको मुख्य कार्यालय खराङमा स्थापना गर्ने र टोल बस्तीका उपभोक्त समिति त्यस समितिको पदाधिकारी रहने गरी विद्यान तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- खानेपानीका मुख्य संरक्षण गर्ने ।
- वृहत खानेपानी आयोजना व्यवस्थित बनाउने ।

सरसफाई

- घर तथा गाउँ बस्तीका पसलबाट निस्कने फोहोरमैलालाई व्यवस्थापन गर्न सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।
- खराङ बजार क्षेत्रभित्र पालिएका वंगुरको खोरलाई व्यवस्थित गराएर स्वच्छ सहर खराङ बजार निर्माण गर्ने ।
- विद्यालय बजार क्षेत्र तथा जमघट हुने स्थानमा फोहोर संकलन गर्न डस्विन राख्ने ।
- टासिछोलिङ गुम्बामा फुलबारी पार्क बनाउने ।

४. संस्कृति

- खराङ बजारमा वडा नं. १० भित्र बसोबास गर्ने सम्पूर्ण जातजातिको कला संस्कृति जगेर्ना गर्ने गरी एउटा संग्राहलय स्थापना गरी सो भवनमा जातीय पोशाक तथा मौलिक संस्कृति संरक्षण गर्ने ।

५. लैङ्गिक समानता र समावेशीकरण

- महिलाहरुलाई क्षमता विकासको तालिम गराउने ।
- महिला उद्यम शिलताको तालिम र घुम्ती कोषको व्यवस्था ।
- युवा उद्यमशीलताको तालिम र घुम्ती कोषको व्यवस्था ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ख, ग, घ वर्गकालाई निःशुल्क स्वास्थ्य विमा गर्ने ।
- घटना दर्ताको सेवा अपाङ्गता भएका यक्तिहरुको घरमा उपलब्ध गराउने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सर्वसुलभ रुपमा सहायता सामग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।
- दलितहरुको पेसा संरक्षणको लागि अनुदान कार्यक्रम उपलब्ध गराउने ।
- ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम गर्ने ।
- ज्येष्ठ आमा समुहहरुलाई अवलोकन भ्रमण गराउने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई व्यवसायिक सीपमूलक तालिम र प्रविधि हस्तान्तरण गराउने ।
- ज्येष्ठ नागरिक चौतारी निर्माण गर्ने ।
- वडा स्तरीय मिलिजुली समुहलाई घुम्ती कोष व्यवस्था गर्ने ।

वडा नं ११

आवधिक विकास योजना

(क) आर्थिक विकास

१) वडाभरिको माटो परिक्षण गरी कुन स्थानमा के उत्पादन गर्न सकिन्छ निस्कर्ष सो अनुसार खेती गर्न
सिफारिस गर्ने ।

२) खेती गर्न आवाश्यक पर्ने आधुनिक कृषि औजार, किटनासक औषधी र रसायनिक मल समयमा सहुलियतपूर्ण ढँगबाट उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

३) हेवा खोला र अरुण नदी को आसपासको संभावना हुनेजति सबै क्षेत्रमा कुलो र लिफ्ट प्रणालीबाट सिचाइ व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

४) सुख्खा क्षेत्र र सिचाइ हुन नसक्ने क्षत्रेमा पानी संकलन र उपयोग प्रणाली व्यवस्थित बनाउनुपर्ने ।

५) कृषि प्रविधिको व्यवस्थस गरी खेती लगाउने तरिका, रोग नियन्त्रण, बाली भण्डारण आदिमा सहयोग पु-याउनुपर्ने ।

६) बाँदर लगायात अन्य जँगली जनावार नियन्त्रण गर्नुपर्ने ।

७) लोहाकोट-तिल्केचौर-मुसेडाँडा-सिम्ले/गैरीगाउँ-बाह्बिसे/बेलभाटे-खारपानी/लोहाकोट-जक्ते-ओडारे-पिसेखोला को सडकलाई कृषि सडकको रुपमा व्यवस्थित गर्ने ।

८) वडा भित्रका उखु सम्भावित क्षेत्रमा व्यापक उखु खेती गर्ने व्यवस्था गरी बजार व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।

९)माटो परिक्षण पश्चात हावापानी र माटोअनुसार सुन्तला, कागती, लिची, आँप, अलैंची, कफी, रुदाक्ष, मेकाजेमिया तथा तरकारी खेतीलाई सहयोग पु-याउनुपर्ने ।

१०) पशुपालनको लागि सुविधा (बिमा, रिण, बजार) उपलब्ध गराउनुपर्ने ।

११) स्थानीय स्तरमा उपलब्ध भएका कुहिने, सड्ने वस्तुबाट प्राङ्गरिक मल उत्पादन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

१२) दुध संकलन केन्द्र स्थापना गरी दुध दुवानी गाडीको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

(ख) उद्योग

१) उत्पादित फलफूलबाट जुस बनाउने, उखुबाट उपयुक्त तयारी वस्तु बनाउने उद्योग स्थापना गरी उतपादित वस्तु संरक्षण गर्न सुविधा उपलब्ध गर्नुपर्ने ।

२) वडा भित्र उत्पादित वस्तुहरु सहजरुपमा विकिवितरण गर्न विकि वितरण केन्द्र स्थापना गर्ने ।

३) वांस, अम्लिसो आदिको उपयोग गरी स्थानीय आवाश्यकता वस्तु उत्पादन गर्ने ।

४) अदुवा, अमला, हर्रो, वर्रो आदिबाट औषधी जन्य वस्तु तयार गर्ने

५) घाउखानीको फलाम अव्वस्थाबारे र तामाखानीको तामाको अवस्थाबारे अध्ययन गरी उद्योगको रुपमा व्यवस्थित गर्नुपर्ने ।

(ग) पर्यटन

१) थुम्कीडाँडा, टोपाखानी, सिद्धेश्वर गुफाको डिपि आर तया। गरी सभाखोला पुल देखी थुम्कीडाँडा केबलकार व्यवस्थित गरी पर्यटकिय रुपमा स्थापित गर्नुपर्ने ।

२) दुखी डाँडालाई ब्यवस्थित गरी पिकनिक स्थल र पर्यटकीय षेत्र बनाउनु पर्ने ।

३) माछा पालन का लागि पोखरी निर्माण गर्ने (एक घर एक पोखरी)

(घ) सहकारी

१) किसानलाई कृषिउत्पादन गर्न आवाश्यक पर्ने बिउ, मल, विसाधी, औजार आदि सहकारी मार्फत उपलब्ध गराउँदै उत्पादित वस्तुको बजारीकरण सहकारी मार्फत गर्ने (वडा नं ११ को लोहाकोट र सालडाँडालाई विकि केन्द्र बनाउनुपर्ने)

(२) भवन

१) वडाकार्यालयको भवन निर्माण गर्ने
२) वरगाछी सामुदायिक संस्थाको भवन निर्माण
३) थूम पाँचमझिय याक्रता सङग्रहालय संस्थाको भवन निर्माण गर्ने ।
४) स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण
५) मठमन्दिरहरुको भवन निर्माण
६) टोलविकास संस्थाको भवनहरु निर्माण
७) सहकारी भवन निर्माण
८) सामुदायिक वनको भवन निर्माण
९) गुम्बा निर्माण थुम्कीडाँडा

(३) पुल

१) रानागाउँ-भोजपुर पुल निर्माण
२) निगुरे अजाने झोलुङगे पुल निर्माण
३) करमनोटे बेसीबाट पाचखपन जोड्ने पुल निर्माण
४) बानेश्वर आ.वि बाट भोजपुरको खड्डेलीटार जोड्ने झोलुङगे पुल निर्माण

(४) सिंचाई

१) गैरीटारबाट डुडे-मुहाने-करमबोटे बेसीको लागि पक्की कुलो निर्माण
२) अरुण लिफ्ट हुदै अम्बोटे सिंचाई
३) निगुरे पुच्छरबाट हेवादो थानडाँडा सम्म कुलो निर्माण
४) वरगाछी रानागाउँ सिंचाई आयोजना लिफिटङ सिंचाई आयोजनाको स्तरोन्नति
५) डुडे पुच्छरबाट खारपानी सम्मको कुलो निर्माण
६) नुनढाडी विहिबारे देखी पोखरी चैनपुर हुदै ११ नं वडाको विजुवा पानी सम्मको सिंचाईको कुलो निर्माण
७) सभादो भानबाट गुधुलीसम्म सोलारबाट सिचाई
८) ठाउठाउँमा सिंचाइका लागि पानीपोखरी निर्माण गर्ने
९) घुसुनी खानेपानी को ट्याङकी निर्माण गर्ने
१०) अम्बोटे रातमाटे कुलो निर्माण
११) खानीखोला देखी पुजारी पाइप सिंचाई ५० पाइप ३ किलो मिटर

(५) शहरी विकास

१) सालडाँडा क्षेत्रलाई व्यवस्थित बस्ती बनाउने ।

२) लोहाकोट-किङरिङ-गैरीगाउँ-रातमाटे-गन्धेपानी-सातटारे खडेरे क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्ने ।

(६) उर्जा/वैकल्पिक उर्जा

१) ११ नं वडावासीको प्रत्येक घरमा सोलार तथा गोबर ग्यासबाट उर्जा निर्माण गर्ने ।

(७) लघु तथा साना जलविद्युत आयोजना

१) हाल विद्युत नपुगेको टोलमा विद्युत व्यवस्थापन गर्ने (गउनटार, ठूलाबारी, बेललहारे, जम्यारबारी)

(८) सञ्चार

१) प्रत्येक ११ नं वडावाली मा नेटको व्यवस्थापन गर्ने ।

- ११ नं वडाका प्रत्येक घरमा विद्युतीय चुलो अनुदानमा उपलब्ध गराउनुपर्ने ।
- फलाम खानी पहिला पनि निकालिएको हुनाले त्यसलाई पुन उद्योगको रुपमा संचालन गरिनुपर्ने ।
- वाणीविलास मा.वि.को ग्राउन्डमा वाल लगाउनुपर्ने ।
- डाँडाको चौताराबाट तेर्सोटोपा हुदै च्यानडाँडासम्म पर्यटकीय स्थल बनाइनुपर्ने ।
- वडा महिला सञ्चालन चैनपुर न.पा. ११ को लागि एक भवन निर्माण गरिनुपर्ने ।

सामाजिक विकास

(क) शिक्षा

१) गुणस्तरीय तथा व्यवसवयिक प्राविधिक शिक्षा (कृषि, कम्प्यूटर, पशुभेटनरी)

२) यस वडाको एक मात्र मा.वि. लाई व्यवसवयिक प्राविधिक +२ सञ्चालन गर्ने ।

३) प्रत्येक घर परिवारमा न्यूनतम SEE उत्तीर्ण गरेको बालबच्चा अभियान चलाउने ।

४) दूर दराजबाट अध्ययन गर्नका लागि आउने विद्यार्थीहरुलाई छात्रावासको व्यवस्था, स्टेशनरीको व्यवस्था पर्याप्त रुपमा उपलब्ध हुनुपर्ने ।

५) वडाभित्रका ७ वटै विद्यालयमा आवाश्यक मात्रमा विद्यालय भवन, शैचालय, खेलकुद सामाग्री, फर्निचर साथै आवाशयक सामाग्रीको व्यवस्था पर्याप्त रुपमा हुनुपर्ने ।

६) वडाभित्रका सबै विद्यालयहरुमा दक्ष, कक्षगत शिक्षकको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

७) कक्षा १-५ मात्र संचालन भएका आधारभूत तहका विद्यालयमा कम्प्यूटर ल्याबको स्थापना गर्नु

८) प्रबिधिमैत्री शिक्षाको एक शिक्षक एक ल्याप्टप अनिवार्य गरी तालिम प्रदान गर्नुपर्ने ।

(ख) स्वास्थ्य

१) वडाको आधारभूत स्वास्थ्य इकाईलाई सालडाँडालाई स्वास्थ्य चौकी बनाई सेवा

२) भवन नभएका तर सञ्चालन भईरहेका स्वास्थ्य इकाइहरुलाई भवन साथै आवाश्यक सामाग्रीहरुको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

३) छिमेकी वडा नं १० सँग समन्वय गरी (वडा नं १० कै बस्तीहरु सल्लेरी, इखुम्बा, भिलिमिले, सालविसौनी, सुवारा) र ११ का मलाटे कुइभिरका जनतालाई सहयोग हुने गरी शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको स्थापना गर्नुपर्ने ।

४) सञ्चालन भईरहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा पर्याप्त मात्रमा औषधी व्यवस्था हुनुपर्ने साथै दरबन्दी अनुसारको स्वास्थ्य कर्मीको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

५) सम्पूर्ण वडाबासीहरुको वर्षमा एक पटक निशुल्क स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

(ग) खानेपानी

१) वडाभित्रका सम्पूर्ण घरधुरीलाई प्रति घर १ धारा सर्वसुलभ स्वच्छ खानेपानीको पर्याप्त मात्रमा व्यवस्था हुनुपर्ने ।
२) स्वच्छ खानेपानीको लागि दक्ष प्राविधिकको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
३) लिफ्ट खानेपानी ट्रास्लेशन मेशिनका लागि दक्ष प्राविधिकहरुको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

(घ) सरसफाई

१) वडाभित्रका सम्पूर्ण टोल बस्तीहरु भएका फोहोरहरुलाई एक घर १ डस्पिन व्यवस्था गर्ने ।
२) ब्यापारिहरुले निकालेका फोहोर स्वयंले वडाबासीलाई असर नपर्ने गरी फोहोर विसर्जन गर्नुपर्ने ।

(ङ) संस्कृति

१) परम्परा अनुसार विभिन्न जातजातिका मानिसहरुको बसोबास भएको वडा भएको हुनाले आ-आफ्नो संस्कृतिलाई (मठ, मन्दिर, गुम्बा) आदिलाइ संरक्षण गर्ने ।
२) संस्कृतिलोप हुन गएमा बचाउ गर्नुपर्ने ।
३) जीर्णेद्धार गर्नुपर्ने मठ मन्दिरहरुको (पाटी, पौवा) हरुको संरक्षण र ममर्त गर्नुपर्ने ।

(च) लैंगिक समनता

१) लैंगिक हिसाबले समान ज्याला र सम्मानीय व्यवहार हुनुपर्ने ।
२) वडा नं ११ का महिलाहरुलाई क्षमता विकास गर्नका लागि र वडाभरिका महिलाहरुको लागि शिप विकासका लागि वडा महिला संजालको भवन निर्माण गर्ने ।

(छ) समावेशीकरण

१) वडाभित्रका सबै जनतालाई नेपाल सरकारबाट आउने सेवा सुविधा र वडाले प्रदान गर्ने सेवा सुविधाहरु साथै विविध कार्यक्रमहरुमा समावेशीरुपमा हुनुपर्ने ।

वतावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

(क) वन तथा भू संरक्षण

– वर्तमान अवस्थामा रहेको वन संरक्षण गर्ने
सरकारी तथा निजि बाँझा जग्गहरुमा वृक्षारोपण गर्ने ।
सडक किनारमा वृक्षारोपण गर्ने ।

(ख) जलाधार संरक्षण

– नदिले कटान गर्नसक्ने समाखोला-अरुणखोला-हेवाखोला क्षेत्रहरुमा तटबन्ध निर्माण गर्ने ।
वडाक्षेत्र भित्र रहेका पानीका स्रोतहरु संरक्षण गर्नका लागि पोखरीहरु निर्माण गर्ने र पानी जमाउने ।
सानातिना पानीका स्रोतहरुबाट बगेर खेर गइरहेको पानीलाई पोखरीमा जम्मा गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
वर्षातको पानी पोखरीमा जम्मा गर्ने व्यवस्था गर्ने ।

(ग) वातावरण संरक्षण

१) वन तथा बोटविरुवाहरु जोगाउने, पर्याप्त अक्सिजन दिने विरुवाहरु बस्तीको नजिकमा रोप्ने ।
२) धुँवा रहित इन्धनको प्रयोग बढाउने ।
३) धुवारहित चुलोहरुको प्रयोग बढाउने ।
४) गाडी तथा सवारी साधनहरु संचालन गर्दा धुँवा नआउने वा कर्म धुँवा आउने साधनहरु बढाउने ।
५) धुलो उड्ने क्षेत्रहरुमा पानी छ्याप्ने र सडक कालोपत्रे गर्ने ।

(घ) फोहोरमैला ब्यवस्थापन

१) प्रत्येक दिन घर परिवार तथा बस्तीबाट निस्कने फोहोर फ्याक्ने उचित स्थानको ब्यवस्था गर्ने ।
२) चर्पी, गोठ, खोरको उचित प्रयोग र ब्यवस्था गर्ने ।
३) प्लाष्टिकको प्रयोग कम गर्ने ।
४) वर्षातको पानीबाट पिउने पानी फोहोर हुन नदिने ।

(ङ) विपद् ब्यवस्थापन

१) मानव निर्मित विपद् आउन नदिने ।
२) प्राकृतिक प्रकोप भएमा कमक्षति हुने गरी विकास निर्माण गर्ने ।
३) विपद्बाट जोगिन आवाश्यक पर्ने मेशिन औभ्जार हरुको तयारी गर्ने ।
४) विपद् आइपरेमा सहकार्यगरी क्षति नोक्सानी जोगिने ।
५) विपद्बाट जोगिन सम्पतिको प्रकृति अनुसार विमा गर्ने ।

वडा नं ५

सामाजिक विकास

(१) शिक्षा

– व्यवहारिक शिक्षा प्राविधिक शिक्षा को आवाश्यक छ ।

निजी विद्यालयका कारण सामुदायिक विद्यालय पछाडी पर्दै गएको देखिएको छ । त्यसलै सामुदायिक विद्यालयले निजि विद्यालय जस्तै पठन पाठन शुरु गर्न पर्ने अति आवाश्यक देखिन्छ ।

शिप मुलक शिक्षा सिकाई हुनु पर्ने देखिन्छ ।

टोलटोलमा एक एक खेल मैदानको अति आवाश्यक देखिएको छ ।

आधुनिक खालको विद्यालय भवन, खानेपानी, शैचालय सहितको भवन आवाश्यकता ।

(२) स्वास्थ्य

– विभिन्न किसिमका रोगहरुको महामारी रोग फैलिरहेको हुँदा यस विषयमा

अनुसूची ७ - नगरपालिकामा अवस्थित सडकहरुको वडागत विवरण

वडा नं	क्र.स.	सडकको नाम	दुरी (किमि)	सडकको प्रकार
१	१	बिहिबारे-डाँडागाउँ-बाक्लोगाउँ-सिङरिडा-गुफापोखरी सडक	२८.००	११ किमि पक्की
	२	मगरडाँडा - याङसिजुङ गुफा सडक	१२.००	सोलिङ १.१ किमि
	३	तातोपानी - पैरे - मलवासे सडक	४.००	सोलिङ १०० मिटर
	४	डाँडागाउँ - सिङरिडा सडक	२.१०	सोलिङ ३०० मिटर
	५	सिंङरिडा - भित्रे सडक	१.९०	कच्ची
	६	सिंङरिडा - थपु सडक	१.५०	कच्ची
	७	फोन्द्रा - मैदाने सडक	२.५०	ढलान २०० मिटर
	८	मगरडाँडा डाँडागाउँ	१.००	पक्की
	९	मालवासे - पोक्लाबुङ सडक	१.००	कच्ची
	१०	तुपुवाखोला - पोक्लाबुङ सडक	०.६०	कच्ची
	११	पिलुवा - एवरा सडक	०.५०	कच्ची
	१२	बिहिवारे बजार सडक	०.८०	ढलान
	१३	सिंहरिडा - सिङग्रे तामाङ घर सडक	०.७०	ट्र्याक खुल्दै
	१४	गुफा - सुके - मिल्के सडक	०.७०	ग्राभेल
	१५	फालिङ - याङसिजुका - सिद्धिडाँडा मैदाने पोक्लागुफा सडक	१०.००	ट्र्याक खुल्दै
२	१	पोखरी चित्लाङ विहिवारे सडक	१३.००	पक्की
	२	पोखरी बाङटार तुपुवा सडक	२०.००	कच्ची
	३	भाङटार थामपोखरी सडक	९.००	कच्ची
	४	ताङलेवा सडक	५.००	कच्ची
	५	तिखिढुंगा चिप्लेटी सडक	३.००	कच्ची
	६	चित्लाङ धन्सार प्यावादिन सडक	७.००	कच्ची
	७	ताङलेवा सडक प्यावादिन सडक	५.००	कच्ची
	८	तुपुवा रमिते सडक	३.००	कच्ची
	९	ताङलेवा हुँदै पेम्वा डाँडा गुम्बा सडक	५.००	कच्ची
	१०	बंगे हुँदै चित्लाङ जाने सडक	४.००	कच्ची
	११	खोल्मे सडक	३.००	कच्ची
	१२	मयम सडक	३.००	कच्ची
३	१	पोखरी बजार कटहरे खोल्सी - रमिते डाँडा - तिनखोप्रे जोरथुम्की दाहालगाउँ कृषि सडक	१२.३०	कच्ची (कृषि सडक)
	२	पोखरी बजार वडा कार्यालय तिखिढुंगा सडक	२.३०	
	३	भ्यागुते ढुंगा पालेवन सिद्धकाली सडक	४.६०	कच्ची
	४	जमाने गौडा तिखिढुंगा सडक	०.२०	कच्ची
	५	चुली पाखा शुक्रवारे कैलाश डाँडा दलपे सडक	२.२०	कच्ची

	६	शान्ति चौक (वन अफिस माथी) सिद्धकाली स्वास्थ्य चौकी सडक	०.५०	कच्ची
	७	बाघधारा सिद्धिपुर सडक	१.००	कच्ची
	८	सिद्धकाली मन्दिर - दलपे सडक	१.३०	कच्ची
	९	पोखरी बजार गाउँ डम्पिङ साइट सडक	१.१०	कच्ची
	१०	जमाने गौडा सरस्वती टोल कटुवा मुलापानी खोल्सी सडक	६.४०	कच्ची
	११	७ नं वडाको सिमाना प्रतिक्षालय चौतरारी - रातमाटे चाम्चा सडक	६.००	कच्ची
	१२	पालेवन ठुमढुङ्मी ढकार खोल्सी रमितेडाँडा सडक	५.६०	कच्ची
	१३	पालेवन वरडाँडा सामुदायिक भवन तिनखोप्रे पुछार सडक	१.८०	कच्ची
	१४	जगत बहादुर अधिकारी मार्ग रातमाटे डुम्रे कृषि सडक	४.००	कच्ची
	१५	सिद्धकाली मन्दिर गुणध्वजको घर हुँदै वासवोटे सिद्धकाली सडक	१.२०	कच्ची
	१६	घेखरी एनसेल डाँडा भाडाटार सडक	४.००	कच्ची
	१७	पानीट्याङ्की कार्तिके वगरे सडक	३.००	कच्ची
	१८	ठुटे धारा बासबारी सुर्वा डाँडा तिनखोप्रे सडक	०.३०	कच्ची
	१९	जमाने गौडा औतारे सडक	०.२०	कच्ची
	२०	सिद्धिपुर सामुदायिक भवन सडक	०.७०	कच्ची
	२१	सालघारी कार्तिके सडक	०.५०	कच्ची
	२२	डुम्रे ओशाक कामी खण्ड सडक	०.८०	कच्ची
	२३	कार्तिके भित्री सडक	०.४०	कच्ची
	२४	कटुवालगाउँ च्यानडाँडा सडक	५.००	कच्ची
	२५	प्रकारेश्वर मगरगाउँ सडक	१.५०	कच्ची
४	१	पोखरी मैदाने माथिल्लो सडक	६.००	कच्ची
	२	पोखरी श्याम चोक हेल्थ पोष्ट प्याङकोट तल्लो	२१.००	कच्ची
	३	मैदाने फागुने सडक	३.००	कच्ची
	४	श्याम चौक वाँसघारी सडक	२.००	कच्ची
	५	पोखरी वास्थला सडक	१.५०	कच्ची
	६	अनकमान चौक चाराने सडक	३.००	कच्ची
	७	पोखरी त्रिवेणी सडक	६.००	कच्ची
	८	विजुवा डाँडा खरवारी सडक	१.००	कच्ची
	९	पोखरो अम्वोटे सडक	५.००	कच्ची
	१०	बतासे विचगाउँ मच्छेगाउँ सडक	६.००	कच्ची
	११	बतासे त्रिवेणी सडक	१.५०	कच्ची
	१२	बतासे बिच गाउँ हुँदै माथिल्लो बाटो जोडने सडक	३.००	कच्ची
५	१	चैनपुर शिवालय केराबारी स्कुल हुँदै पोखरी पाठशाला रोटेपिङ बाघखोर सडक	५.४८	कच्ची

	२	हायुखोल्सा रोटेपिङ तिनताले भुसालगाउँ राउटे सडक	३.१५	कच्ची
	३	मानेवन राईगाउँ नमगेल डाँडा सडक	१.४९	कच्ची
	४	दादीबारी दुम्सीसिमरा अलंचे	१.५८	कच्ची
	५	लामागाउँ पदरे मगरगाउँ	०.८१	कच्ची
	६	चहर चरे डाँडाखेत कुमाल गाउँ	१.६२	कच्ची
	७	चैनपुर बाराबिसे हाईवे	३.५९	पक्की
	८	कुमालगाउँ चैनपुर बारबिसे हाइवे	१.०५	पक्की
	९	ओखरेबोटे हायुखोल्सी दलितवस्ती	०.१७	कच्ची
	१०	चैनपुर पोखरी नुनढाकी हाईवे	३.०६	पक्की
	११	गुम्बा खोल्सा मंगलबारे हटिया भुजेल खोल्सा	०.५७	कच्ची
	१२	पोखरी त्रिचोक गुम्बा खोल्सा	०.१४	सोलिङ
६	१	मुक्ति डागीको घरदेखि भ्यागुते ढुंगासम्म	१.००	सोलिङ १०० मि + धुले ९०० मि
	२	बहुमुखि क्याम्पसमुनिबाट हाई खोला सम्म	१.००	सोलिङ १०० मि + धुले ९००
	३	सेम्ले करंगे बिच डागीगाउँ हुँदै भन्ज्याङसम्म	१.५०	सोलिङ २०० मि + धुले १.३ किमि
	४	सिम्ले स्कुलबाट हेवाखोला सम्म	२.५०	सोलिङ ३०० मि + धुलो २.२ किमि
	५	हस्पिटल मुनि देखि सकुम्बासी टोल	१.५०	सोलिङ १५० मि + धुले १.३५ किमि
	६	भन्ज्याङ देखि हेवाखोला सम्म	३.२०	सोलिङ ४०० मि + धुले २.८ किमि
	७	भन्ज्याङ वरपिपल देखि तामाङ टोल जाने	१.५०	सोलिङ २०० मि + धुले १.३ किमि
	८	सुरुवाले चौतारा हुँदै फलाटे जाने बाटो	१.१०	सोलिङ ४० मि + धुले १.०६ किमि
	९	हस्पिटल चोक देखि अत्रि सरको घर हुँदै ललित सरको घरसम्म	१.४०	कच्ची
७	१	मेन रोडबाट खोपे ढुंगा हुँदै पुरानो चैनपुर सडक	१०.००	सोलिङ १.५ किमि + धुले ८.५ किमि
	२	पुरानो चैनपुर स्कुलबाट जोसी गाउँसम्म	८.००	सोलिङ २२५ मि + धुल ७७७ मिटर
	३	ठूलो चौताराबाट पसिनेसम्म	०.८६	सोलिङ ९० मि + धुले ७७० मि
	४	तेस्रो लाईनबाट कालापानीसम्म	२.००	धुले सडक
	५	पसिने छेउबाट साउनेपानी सम्म	२.००	धुले सडक
	६	भिरेश्वर जाने बाटो	०.३०	धुले सडक
	७	स्वास्थ्य चौकी जाने बाटो	०.५०	धुले सडक
	८	दमाऐ गाउँ देखि पिलुवा जोडने बाटो	१४.००	सोलिङ २७० मि + धुले १३.३ किमि
	९	खाल्टे देखि मादेउथन जाने सडक	६.००	धुले सडक
	१०	बल ब तामाङको घरबाट कार्की टोल जाने सडक	०.१८	सोलिङ ४० मि + धुले १४० मि
	११	आईतबारे थानबाट ९ नं वडा जोडने सडक	१.५०	सोलिङ ५० मि + धुले १४५० मि
	१२	चैनपुरबाट अम्बोटे हुँदै हेवाखोला सम्म	१४.००	सोलिङ ४०० मि + धुले १३.६ किमि
	१३	तिन खोप्रे जाने सडक	०.४०	धुले सडक
८	१	चापाभई हुँदै बेलबोटे सडक	४.५०	कच्ची
	२	दंगाली गाउँबाट राउतगाउँ हुँदै हेवा खोला सडक	७.००	कच्ची
	३	कटहरे हुँदै हेवा खोला सडक	४.५०	कच्ची
	४	दंगाली गाउँबाट खराङ हुँदै च्याँङरे सडक	२.००	कच्ची

	५	अरुणथानबाट जुके धारा हुँदै निस्कने सडक	२.००	कच्ची
	६	अरुणथानबाट मानेडाँडा जाने सडक	२.००	कच्ची
	७	भोला ढकालको घरदेखि मानेडाँडा हुँदै भोगटेनि सडक	३.००	कच्ची
९	१	भण्डारी मोड देखि ९ नं वडा कार्यालय हुँदै लाम्पाते खमलिङ, घोर्ले, भित्रे बेलडाँडा सडक (अरुण प्रवेश मार्ग)	१६.००	सोलिङ ३०० मिटर + कच्ची १५.७ किमि
	२	चियानडाँडा देखि खडका गाउँ हुँदै बानेश्वर स्वास्थ्य चौकी हुँदै ९ नं वडा कार्यालय जाने सडक	७.००	सोलिङ २०० मिटर + कच्ची ६.८ किमि
	३	पिलुवा खोला देखि घोर्ले हुँदै बानेश्वर स्वास्थ्य चौकी सम्मको सडक	६.००	कच्ची
	४	अरुणथान रमिते हुँदै ९ नं वडा कार्यालय जाने सडक (अरुण प्रवेश मार्ग)	६.००	सोलिङ २०० मिटर + कच्ची ५.८ किमि
	५	पिलुवा खोला देखि सुन्दरी खोल्सा सम्मको सडक (अरुण प्रवेश मार्ग)	७.००	पक्की
१०	१	कोशी, खराङ हात्तिसुडे	७.५०	पक्की
	२	खराङ हात्तिसुडे पिलुवा	९.००	
	३	खराङ -कल्लेरी सडक	५.००	कच्ची
	४	खराङ-ल्यारिङ-पिलुवा	६.००	कच्ची
	५	अन्य सडक	१५.००	धुले सडक
११	१	कोशी राजमार्ग	१७.००	पक्की
	२	गुदुली-सालडाँडा-सातटारे	११.००	
	३	लोहाकोट-मलाटे	८.००	कच्ची
	४	लोहाकोट-सिम्ले	२.००	कच्ची
	५	अम्बोटे-पिलुवा	३.५०	कच्ची
	६	अन्य सडक	१५.००	कच्ची सडक
कुल लम्बाई			५३६.३५	

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०८०

अनुसूची ८ - नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

क्र.स.	वडा नं	पद	नाम	लिङ्ग
१		मेयर	कृष्ण कुमार तामाङ	पुरुष
२		उपमेयर	एलिन श्रेष्ठ	महिला
३	१	वडा अध्यक्ष	बुद्धिमान लिम्बु	पुरुष
४	१	वडा सदस्य	कर्ण कुमार शेर्पा	पुरुष
५	१	वडा सदस्य	निमा ओङदी शेर्पा	पुरुष
६	१	महिला वडा सदस्य	युवा कुमारी घले	महिला
७	१	दलित महिला वडा सदस्य (कार्यपालिका सदस्य)	वाटुली माया सुनार	महिला
८	२	वडा अध्यक्ष	फुर्दावा शेर्पा	पुरुष
९	२	वडा सदस्य	नयन्द्र कुमार भट्टराई	पुरुष
१०	२	वडा सदस्य	कुशल तामाङ	पुरुष
११	२	महिला वडा सदस्य (कार्यपालिका सदस्य)	यशोदा कार्की	महिला
१२	२	दलित महिला वडा सदस्य	अन्जु लकान्द्री	महिला
१३	३	वडा अध्यक्ष	बल बहादुर अधिकारी	पुरुष
१४	३	वडा सदस्य	रेवन्त कुमार लिम्बु	पुरुष
१५	३	वडा सदस्य	दावावाङदी शेर्पा (किरुङ)	पुरुष
१६	३	महिला वडा सदस्य	मंजु न्यौपाने	महिला
१७	३	दलित महिला वडा सदस्य	चन्द्र कुमारी विश्वकर्मा	महिला
१८	४	वडा अध्यक्ष	धन बहादुर तामाङ	पुरुष
१९	४	वडा सदस्य	जसपति राई	महिला
२०	४	वडा सदस्य	ङिमा वांगेल शेर्पा	पुरुष
२१	४	महिला वडा सदस्य	निर्मला लिम्बु	महिला
२२	४	दलित महिला वडा सदस्य	मंजु वर्देवा	महिला
२३	५	वडा अध्यक्ष	काली बहादुर लिम्बु	पुरुष
२४	५	वडा सदस्य	दातेम्वा शेर्पा	पुरुष
२५	५	वडा सदस्य	संसेर बहादुर तामाङ	पुरुष
२६	५	महिला वडा सदस्य	मन कुमारी न्यौपाने	महिला
२७	५	दलित महिला वडा सदस्य	सीता पाँचकोटी	महिला
२८	६	वडा अध्यक्ष	शिखर शर्मा	पुरुष
२९	६	वडा सदस्य	दिनेश कुमार श्रेष्ठ	पुरुष
३०	६	वडा सदस्य	भानु कुमार रोक्का	पुरुष
३१	६	महिला वडा सदस्य	बिमला गौतम	महिला
३२	६	दलित महिला वडा सदस्य	चन्द्रावती त्रिखत्री	महिला
३३	७	वडा अध्यक्ष	नगेन्द्र कार्की	पुरुष
३४	७	वडा सदस्य	मेख बहादुर विश्वकर्मा	पुरुष
३५	७	वडा सदस्य	ओम बहादुर लिम्बु	पुरुष
३६	७	महिला वडा सदस्य	टिका राना मगर	महिला
३७	७	दलित महिला वडा सदस्य	एसिका चर्मकार मुदेल	महिला

३८	८	वडा अध्यक्ष	देवराज राई	पुरुष
३९	८	वडा सदस्य	चक्र बहादुर तामाङ	पुरुष
४०	८	वडा सदस्य	विनोद मणी राई	पुरुष
४१	८	महिला वडा सदस्य	बिष्णु खत्री	महिला
४२	८	दलित महिला वडा सदस्य	सुशिला सुन्दास	महिला
४३	९	वडा अध्यक्ष	शान्ती बहादुर कार्की	पुरुष
४४	९	वडा सदस्य	मणिराज खत्री	पुरुष
४५	९	वडा सदस्य	भरत कंडेल	पुरुष
४६	९	महिला वडा सदस्य	सानी माया तामाङ	महिला
४७	९	दलित महिला वडा सदस्य	सुमित्रा दर्जी	महिला
४८	१०	वडा अध्यक्ष	धन बहादुर तामाङ	पुरुष
४९	१०	वडा सदस्य	टेकेन्द्र अधिकारी	पुरुष
५०	१०	वडा सदस्य	नेत्र बहादुर कटुवाल	पुरुष
५१	१०	महिला वडा सदस्य	वविता खत्री	महिला
५२	१०	दलित महिला वडा सदस्य	निर्मला खाती	महिला
५३	११	वडा अध्यक्ष	तिर्थ बहादुर राउत	पुरुष
५४	११	वडा सदस्य	देवेन्द्र राउत	पुरुष
५५	११	वडा सदस्य	हिमालय दाहाल	पुरुष
५६	११	महिला वडा सदस्य	तारा राई	महिला
५७	११	दलित महिला वडा सदस्य	पूर्ण कुमारी लोहार	महिला

स्रोतः चैनपुर नगरपालिका, २०८०

अनुसूची ९ - नगरपालिकाका कर्मचारीहरुको विवरण

१) स्थाई कर्मचारीहरुको विवरण

क्र. सं.	कर्मचारी संकेत नं.	कर्मचारीको नामथर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति	समायोजन भएको (√)			मोबाइल नं.	इमेल ठेगाना	पदपूर्तिको अवस्था			कैफियत
								संघ	प्रदेश	स्थानीय			पूर्ति	रिक्त	हाजिर हुन	
१	१५६८२८	किरण प्रसाद ढकाल	मोरङ	प्र.प्र.अ.	प्र./सा.प्र.	रा.प. द्वितीय	२०७६/१०/५	√			९८५२०७७१११	kirandhakal0@gmail.com	√			
२	A150678	नर ब. श्रेष्ठ	खा.न.पा.१० सं.स.	ज.स्वा.अ.	नेपाल स्वास्थ्य	सातौं	२०७४।४।१			√	९८५२०५१७७८	narabahadurstha10@gmail.com	√			
३	२४०५३४	कमल गौतम	पाँचखपन-३ संखुवासभा	अधिकृत (शिक्षा)	शिक्षा प्रशासन	छैठौं	२०७६/१/१७			√	९८४२३३६३४२		√			
४		महेश गौतम	चैनपुर ६ सं.स.	अधिकृत	प्र./सा.प्र.	छैठौं	२०६४।०१।०४			√	९८५२०५१८५४	maheshchainpurb@gmail.com	√			
५	१९०९७५	हिमाल प्र. गौतम	चैनपुर-६	नायब सुब्बा	प्र./सा.प्र.	रा.प.अनं. प्रथम	२०७७०३।१८	√			९८४२१०५०८७	himalgautamerhd@gmail.com				
६	२३५८०९	दिपेन्द्र चौलागाई	गुन्सि भदौरे ३ रामेछाप	लेखा सहायक	प्र./लेखा	पाचौं	२०७६।०९।०३			√	९८६०१२५६३२		√			
७	२३५८१६	हेमराज प्रधान	भोजपुर न.पा. २	आ.ले.प. सहायक	प्र./लेखा	पाँचौ	२०७६।०९।०३			√	९८६२२९६१३१	Pradhanhemraj455@gmail.com	√			
८		केशव पोखरेल	पाँचखपन ५	प्रा.स.	शिक्षा/शि.प्र.	पाँचौं							√			सरुवा भइ आएको
९	२०९९५४	हिमालराज ढकाल	चैनपुर-८	ज.स्वा.नि.	नेपाल स्वास्थ्य/हे.ई	छैठौं	२०७११०१८			√	९८४२१९३८८७			√		नुनढाकी स्वा.चौ.ब

																ाट कामकाज
१०	१९०८९ ४	सृजना तामाङ्ग	चैनपुर-६ सं.स.	अ.न.नि.	स्वास्थ्य जे.नर्सिङ्ग	छैठौं	२०६५/९/२ ०			√	९८६४२१२७२ ७	linkingsirjana@gmail.com	√			
११	२००२५ ३	सुरेन्द्र कटुवाल	खा.न.पा.-८ सं.स.	प.से.प्रा.	कृषि/ला.पो.एण्ड डे.डे.	पाचौं	२०७३।१०।२			√	९८४२२१४१० ९		√			
१२		पदमकला कुमारी कठायत		प.स्वा.प्रा.		पाँचौं										
१३		सन्तोष खत्री		प्राविधिक सहायक		पाँचौं										
१४		केशव आचार्य		पशु सेवा प्राविधिक		पाँचौं										
१५	२३८८१ ०	डिल्लीराम खत्री	षडानन्द-१४ भोजपुर	कम्प्युटर अपरेटर	विविध	पाचौं	२०७६।११।१३			√	९८१०५४५२५ ६		√			
१६	२४०१९ ४	लक्ष्मी अधिकारी	विराटनगर ३ मोरङ्ग	महिला बिकास निरिक्षक	विविध	पाचौं	२०७६।११।१५			√	९८६२१८६६७५		√			
१७	२३५८११	साङ्गेफूर्वा शेर्पा	षडानन्द-८ भोजपुर	सहायक	प्र./सा.प्र.	पाँचौं	२०७६/९/३			√	९८६३४७०७८ ८		√			
१८	२५५८१ ४	सीताराम राई	रामप्रसादराई गा.पा.वा. ४ भोजपुर	सहायक पाँचौ	प्र./सा.प्र.	पाँचौं	२०७६।०९।० ३			√	९८४३७७२२० ८		√			
१९	२३५५६ ४	खड्ग बहादुर राई	जरायोटार -१ भोजपुर	सहायक	प्र./सा.प्र.	चौथो	२०७६।९।२४			√	९८४९००५७६ ५		√			
२०	२३५९७६	अस्मिता राई	कोशी हरैंचा ८	सहायक	प्र./सा.प्र.	चौथो	२०७६।९।२७			√	९८०३९४०३६ २		√			
२१	२३७४३१	सरोज दनुवार	त्रियुगा-१३ उदयपुर	सहायक	प्र./सा.प्र.	चौथो	२०७६।१०।९			√	९८४९५४७८ ९५		√			
२२	२४०१८ ४	प्रकाश बजगाई	कमलबजार १ अछाम	अमिन	इन्जिनियरिङ्ग/सर्वे	चौथो	२०७६/१२/ ५			√	९८६२९५०७४ ९		√			

२३		गणेश कुमार लिम्बु	चैनपुर-६	स.ले.पा.	प्र./सा.प्र.	चौथो	२०६८/९/१			√	९८४२०७६५८२		√			
२४		सञ्जिब श्रेष्ठ	चैनपुर -७	ना.प.से.प्रा.		सहायक चौथो										
२५		प्रकाश ढुंगाना	खा.न.पा. ३	ना.प.से.प्रा.	नेपाल कृषि/भेट	सहायक चौथो	२०७६/०९/१४				९८४२४५१४९१					
२६		सुनिती झा	एकडारा १ महोत्तरी	ना.प.से.प्रा.	नेपाल कृषि/भेट	सहायक चौथो	२०७८/१२/२०				९८४५०५३५९२					
२७		अंजय मण्डल	कन्चनरुप न.पा. ११, सप्तरी	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	कृषि/भेटेरीनरी	सहायकस्तर चौथो	२०७८/११/१३				९८१७७०५५३८					नयाँ
२८		महेन्द्र बहादुर खत्री	चैनपुर-३	का.स.	प्र./सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०६८/९/१			√	९८४२२१६४५०		√			
२९		पहलमान तामाङ	चैनपुर-४	का.स.	प्र./सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०६८/९/१			√	९८४२०९९१९३		√			
३०		लिला बहादुर तामाङ	चैनपुर-७	का.स.	प्र./सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०५८/४/२६			√	९८४२०९५५८४		√			
३१		लाल बहादुर तामाङ	चैनपुर-९	का.स.	प्र./सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०५७/११/१७			√	९८४२२९८२४१		√			

२) अस्थाई कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारी संकेत नं. अस्थायी/करार	कर्मचारीको नामथर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति	समायोजन भएको (√)			मोबाइल नं.	इमेल ठेगाना	पदपूर्तिको अवस्था			कैफियत
								संघ	प्रदेश	स्थानीय			पूर्ति	रिक्त	हाजिर हुन	
१	करार	रिवज खत्री	चैनपुर ८	इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ/सिभिल	अधिकृत छैठौं	२०७५।९।१३				९८५११८७२५९					
२	करार	उमेश दाहाल	चैनपुर ११	सू.प्र.अ.		अधिकृत छैठौं	२०७५।१०।२				९८४२२३७१२१					स्थानीय शाषन तथा समूदायिक विकास कार्यक्रमको साझेदारीमा
३	करार	दीपक धिताल	चैनपुर २	रोजगार संयोजक		अधिकृत छैठौं	२०७६।१०।२७				९८४२५४८३१२					प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत
४	करार	लक्ष्मण कुमार खत्री	चैनपुर ३	रोजगार सहायक		सहायकस्तर पाँचौं										,,
५	करार	टंक ब. रोक्का	चैनपुर ६	निजी सचिव							९८४२११४५९१					
६	करार	सुर्य किरण भण्डारी	चैनपुर ३	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक पाँचौं	२०७१।१२।११				९८५२०५१४०८					
७	करार	झमला रिजाल	चैनपुर ६	वडा सचिव	प्र./सा.प्र.	सहायक पाँचौं					९८४२१०६६३१					
८	करार	ज्ञान ब. लुहार	चैनपुर ११	स.ई.	इन्जिनियरिङ/सिभिल	सहायक पाँचौं	२०७६।८।६				९८१५३७९६९८					
९	करार	सुदिप कार्की	चैनपुर ९	स.ई	इन्जिनियरिङ/सिभिल	सहायक पाँचौं	२०७७।०६।०८				९८६२५९३१४०					प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत

१०	करार	किरन राई	चैनपुर ९	अ.स.ई	इन्जिनियरिङ/सिभिल	सहायक चौथो										
११																
१२	अस्थायी	राजन कार्की	चैनपुर ६	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०६४।४।१				९८४२१०८६७९					
१३	करार	सुन्दर शाक्य	चैनपुर-६	एम.आइ.एस. अपरेटर		सहायक पाँचौं	२०७६/०८/०१				९८४२१०६८७९					राष्ट्रिय पञ्जिकरण विभाग अन्तर्गतको अनुदानबाट
१४	करार	सुरज गौतम	चैनपुर-६	फिल्ड सहायक		सहायक चौथो	२०७६/०८/०१				९८४२३०४६९८					,,
१५	करार	मोहन प्रसाद सुवेदी	चैनपुर-६	फिल्ड सहायक		सहायक चौथो	२०७६/०८/०१				९८४२३८४९८०					,,
१६	अस्थायी	नर ब. राउत	चैनपुर ११०	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०७०।४।६				९८४२१११८५८					
१७	अस्थायी	वृष ब. राई	चैनपुर १	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०६७।५।१				९८१९०८४०७५					
१८	अस्थायी	पदम कुमार श्रेष्ठ	चैनपुर ७	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०६४।४।१				९८४२२१५६२९					
१९	करार	गणेशनाथ जोगी	चैनपुर ३	अ.स.इ.	इन्जिनियरिङ/सिभिल	सहायक चौथो	२०६७।१२।४				९८५२०५१३८३					
२०	करार	होम नारायण सापकोटा	चैनपुर १	अ.स.ई.	इन्जिनियरिङ/सिभिल	सहायक चौथो	२०७३।४।२				९८४२२९५०११					
२१	करार	मधुकर राई	खा.न.पा ७	अ.स.इ.	इन्जिनियरिङ/सिभिल	सहायक चौथो	२०७६।८।४				९८१०४४३७२७					
२२	करार	दिपक भण्डारी	मादी ९	ना.प्रा.स	नेपाल कृषि/कृषि	सहायक चौथो	२०७६।९।१				९८४२७१२६४३					
२३	करार	टंकराज कटवाल	चैनपुर ११	न.प्रा.स.	नेपाल कृषि/कृषि	सहायक चौथो	२०७६।९।१				९८४०९८७३७१					
२४	करार	विनोद खत्री	खा.न.पा. ८	ना.प.स्वा.प्रा.	नेपाल कृषि/भेट	सहायक चौथो	२०७६/०९/०१				९८४९४८५५८३					

२५	करार	दुर्गा ठटाल	खा.न.पा.	ना.प.से.प्रा.	नेपाल कृषि/भेट	सहायक चौथो					९८४२३९१३९४					
२६	करार	गोपालमान कार्की (ढोली)	चैनपुर-११	जे.टि.ए.	नेपाल कृषि/भेट	सहायक चौथो					९८६२१३८९७७					
२७	करार	कमल ब. खत्री	चैनपुर ९	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०७०।१०।२७				९८४२२१५०६३					
२८	करार	जीवन कुमार राई	चैनपुर न.पा.९	डाटा इन्ट्री अपरेटर	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०७३।१।१२				९८४२१९३८६१					
२९	करार	सन्दिप तामाङ	चैनपुर८	डाटा इन्ट्री अपरेटर		सहायक चौथो	२०७२।४।१				९८६२१९६२५१					
३०	करार	प्रनिता लिम्बु	चैनपुर ४	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०६९।८।१				९८१९०९४६०५					
३१	करार	विनुता खत्री भण्डारी	चैनपुर३	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०७२।७।११				९८६०८२३९३८					
३२	करार	मन कुमारी तामाङ	चैनपुर ७	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०७२।१।३				९८०५३५०६६७					
३३	करार	कृष्ण ब. कटवाल	चैनपुर ११	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०७०।१०।२७				९८४२३८४०४०					
३४	करार	आशिकराम लिम्बु	चैनपुर १	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०६७।१२।११				९८२४३९९५५८					
३५	करार	ईन्दिरा खतिवडा	चैनपुर ६	सहायक	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०६७।८।१				९८४२४७४१८५					
३६	करार	लिला बहादुर दाहाल	चैनपुर-३	अ.स.ई.	इन्जिनियरिङ	सहायक चौथो	२०७७/०८/०३				९८४२५६४२११					
३७	करार	कुसुम तामाङ	चैनपुर ३	नि.स.	प्र./सा.प्र.	सहायक चौथो	२०७५				९८६३४९६१६७					
३८	करार	उमेश कुमार राई	चैनपुर ७	कार्यालय सहयोगी	प्र./सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७५				९८११३२०६६८					
३९	करार	टेक ब. भुजेल	चैनपुर ६	कार्यलय सहयोगी	प्र./सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७०।१०।१२				९८४२५१७४२४					
४०	करार	श्रीबहादुर लिम्बु	चैनपुर ४	कार्यलय सहयोगी	प्र./सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७४				९८२५३६१२८०					

४१	करार	पदम ब. अधिकारी	चैनपुर ३	कार्यलय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७५।८।४				९८१७३१८४३०					
४२	करार	पुण्य प्रसाद निरौला	सुनसरी	ह .सवारी चालक	इन्जिनियरिङ	श्रेणी विहिन	२०७२।५।२१				९८१९०९९६३३					
४३	करार	रित ब. पिठाकोठे मगर	चै.न.पा७	व्या.हो .लो.अ.	इन्जिनियरिङ	श्रेणी विहिन	२०७६।१०।१६				९८६५७२९२६१					
४४	करार	कृष्ण कुमार श्रेष्ठ	चैनपुर ६	कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७५।६।७				९८४२४३९३८४					
४५	करार	सुकराज लिम्वु	चैनपुर १	कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७५।९।१				९८४२३८७०४३					
४६	करार	नर ब. लिम्वु	चैनपुर १	कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७६।४।१									
४७	करार	नगेन्द्र चौहान	चैनपुर ११	कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७६।१०।०२									
४८	करार	केदार राई	चैनपुर ७	कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७७/५/०१				९८६२१३६७१७					
४९	करार	अनिल मेहतर		कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन										
५०	करार	मिलन डाँगी	चैनपुर-६	कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन										
५१	करार	मनमाया राई	चैनपुर ४	कार्यालय सहयोगी	प्र. /सा.प्र.	श्रेणी विहिन	२०७९/०३/..									

अनुसूची ९ - नगरपालिकामा अवस्थित सरकारी र गैन्ह सरकारी संघ सस्थाहरुको विवरण

क्रसं	कार्यालय/संघसंस्था	ठेगाना	क्रसं	कार्यालय/संघसंस्था	ठेगाना
वडा नं १			**वडा नं ९**		
१	वडा कार्यालय	नुनढाकी	१	चेम्बर अफ कमर्स	चैनपुर बजार
२	प्रहरी चौकी	नुनढाकी	२	समाज स्पर्श समिति	चैनपुर बजार
३	स्वास्थ्य चौकी	नुनढाकी	३	गाउँ विकास साकोस	चैनपुर बजार
४	विद्यालयहरु ७ वटा	नुनढाकी	४	समाज स्पर्श साकोस	चैनपुर बजार
५	सामुदायिक संस्थाहरु १८ वटा	नुनढाकी	५	युवा क्लवहरु	चैनपुर ६
६	सामुदायिक वनहरु ३ वटा	नुनढाकी	६	खानेपानी समिति	चैनपुर बजार
७	प्रगति, क्षितिज, चेतना युवा क्लव	नुनढाकी	७	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	चैनपुर बजार
८	वडा महिला संजाल	नुनढाकी	८	कृषि विकास बैंक	चैनपुर बजार
९	सहकारीहरु २ वटा	नुनढाकी	९	लघुवित्तहरु	चैनपुर
१०	आयुर्वेद शाखा	नुनढाकी	१०	ग्लोवल आइएमई बैंक	चैनपुर बजार
११	मिल्के जनउत्थान मञ्च	नुनढाकी	११	मालपोत, नापी, हुलाक कार्यालयहरु	चैनपुर बजार
१२	पोक्लाबुङ जनउत्थान मञ्च	नुनढाकी	१२	पशु तथा कृषि शाखा	चैनपुर बजार
वडा नं २			१३	विद्यालयहरु	चैनपुर ६
१	वडा कार्यालय	मयम	१४	सामुदायिक वनहरु	
२	सामुदायिक वनहरू ४ वटा		१५	अरुण एफ. एम.	चैनपुर ६
३	विद्यालयहरु ५ वटा		१६	लालीगुराँस साप्ताहिक	
वडा नं ३			१७	हेल्पिङ हेण्डस पोली क्लिनिक	चैनपुर बजार
१	वडा कार्यालय	पोखरी	१८	चैनपुर पोलिक्लिनिक	चैनपुर बजार
२	सिद्धकाली स्वास्थ्य चौकी	पोखरी	**वडा नं ८**		
३	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	रातमाटे	१	वडा कार्यालय	अरुणथान
४	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ	परेवाडाँडा	२	शहरी स्वास्थ्य ईकाइ	चापाभैं
५	पञ्चकर्म आयुर्वेद औषद्यालय	पोखरी	३	नारी सचेतना केन्द्र	मानेडाँडा
६	पशु भेटेरीनरी शाखा कार्यालय	मगरगाउँ	४	जनकल्याण कृषि सहकारी संस्था	अरुणथान
७	चैनपुर डिभिजन वन कार्यालय	पोखरी	५	सिर्जनशिल युवा क्लव	मानेडाँडा
८	प्रहरी चौकी	पोखरी	६	ब्राइडस्टार युवा क्लव	चापाभैं
९	सिद्धकाली युवा क्लव	तीनखोप्रे	७	नमस्ते युवा क्लव	अरुणथान
१०	सामुदायिक वनहरु ३ वटा	सबै क्षेत्रमा	८	अरुणथान सामुदायिक संस्था	अरुणथान
११	वडा महिला सञ्जाल	पोखरी	९	साँगुरी सामुदायिक संस्था	अरुणथान
१२	साङ्गाछयोलिङ गुम्वा	पोखरी	१०	ज्योति सामुदायिक संस्था	चापाभैं
१३	सिद्धआश्रम शक्ति केन्द्र	खत्रीगाउँ	११	विहानी सामुदायिक संस्था	राउतगाउँ
१४	आदर्श युवा क्लव रातमाटे	रातमाटे	१२	सामुदायिक वनहरु ५ वटा	सबै क्षेत्रमा
१५	लालीगुराँस महिला समूह	तीनखोप्रे	१३	विद्यालयहरु ६ वटा	सबै क्षेत्रमा
१६	रा वा बैंक एक्स्टेन्सन काउण्टर	पोखरी बजार	१४	कृषि सामुदायिक समूह	दंगालीगाउँ

१७	महिला सशक्तिकरण संजाल	पोखरी	१५	खाद्यान्न बाली कृषि समूह	अरुणथान
वडा नं ४			१६	नवजीवन सामुदायिक समुह	चापाभैं
१	वडा कार्यालय	चैनपुर ४	१७	कटहरे कृषि समुह	कटहरे
२	स्वास्थ्य चौकी	पोखरी र मैदाने	**वडा नं ९**		
३	खरबारी दोभाने विपद् व्य.समिति	खरवारी	१	वडा कार्यालय	चैनपुर ९
४	चन्द्रज्योति सा.वि.क्लव	प्याङ्कोट	२	स्वास्थ्य चौकी	ठाँटीगाउँ
५	कोङ्सेरिहाङ क्लव	मैदाने	३	समुदायमा युवा रेडक्रस सर्कल(२)	त्रिशुले र थालडाँडा
६	फागुने देउराली अल्लो उत्पादन समुह	फागुने	४	विद्यालयका जु.रे.स.हरु	शारदा मावि र खाम्लिङ्ग
७	स्वयम्भू सामाजिक संस्था	कोक्सा	५	सुम्निमा नमुना लालीगुराँस अपतन प्रगतिशिल युवा क्लव	घोर्ले, खाम्लिङ, लामपाते
८	विद्यालयहरु	चैनपुर ४	६	विद्यालयहरु	चैनपुर ६
९	सामुदायिक वनहरु	चैनपुर ४	**वडा नं १०**		
१०	सेवारो स्वा. कृषक समूह	मैदाने	१	वडा कार्यालय	खराङ्ग
११	सूर्योदय कृषक समूह	कोक्सा	२	स्वास्थ्य चौकी	खराङ्ग
वडा नं ५			३	रेडक्रस उपशाखा	खराङ्ग
१	वडा कार्यालय	चैनपुर ५	४	प्रहरी चौकी	खराङ्ग
२	संगित सरगम युवा क्लव	चैनपुर ५	५	बचत तथा ऋण सहकारी	चैनपुर १०
३	महिलाआमा समूहहरु	चैनपुर ५	६	कृषि सहकारीहरु	चैनपुर १०
४	विद्यालयहरु	चैनपुर ५	७	विद्यालयहरु	चैनपुर १०
५	सामुदायिक वनहरु	चैनपुर ५	८	सामुदायिक वनहरु	चैनपुर १०
६	लक्ष्मी लघुवित्त बैंक	चैनपुर ५	९	युवा क्लवहरु	चैनपुर १०
वडा नं ६			१०	सामुदायिक विकास कोष	खराङ्ग
१	चैनपुर नगरपालिका	चैनपुर बजार	११	कृषि सेवा केन्द्र	खराङ्ग
२	संखुवासभा जिल्ला अदालत	चैनपुर बजार	**वडा नं ११**		
३	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय	चैनपुर बजार	१	वडा कार्यालय	लोहाकोट
४	वडा कार्यालय	चैनपुर ६	२	प्रहरी चौकी	सभाखोला
५	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	चैनपुर बजार	३	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र २ वटा	लोहाकोट र सालडाँडा
६	रेडक्रस उपशाखा	चैनपुर बजार	४	विद्यालयहरु ७ वटा	सबै क्षेत्रमा
७	सशस्त्र प्रहरीबल अरुण गुल्म	चैनपुर बजार	५	सामुदायिक संस्थाहरु २५ वटा	टोलटोलमा
८	ईलाका प्रहरी कार्यालय	चैनपुर बजार	६	सामुदायिक वनहरु १० वटा	सबै क्षेत्रमा
९	ईलाका प्रशासन कार्यालय	चैनपुर बजार	७	प्रगति, क्षितिज, चेतना युवा क्लवहरु	वडाका क्षेत्रमा
१०	चैनपुर उद्योग बाणिज्य संघ	चैनपुर बजार	८	वडा महिला सञ्जाल	लोहाकोट

स्रोतः स्थानीय जलवायु तथा उत्थानशील योजना, २०७८ र स्थलगत सर्वेक्षण, २०८०